KIRKEMØTET 1985

P R O T O K O L L

MED FULLSTENDIG PLENUMSREFERAT

INNHOLD

SAKSLISTE: MED HENVISNING TIL HVOR SAKENE ER REFERERT ..... III-VII

DEL I: SAMMENDRAG AV PLENUMSREFERATET
Premisser i komiteinnstillingene og Kirkemøtets vedtak 4

DEL II: FULLSTENDIG PLENUMSREFERAT
Kirkemøtets deltakere 98
Komitearbeidet 101
Kirkemøtets hovedprogram 107
Plenum I 111
Kirkerådets formann Ludvig Johan Bakkevig:
Ved åpningen av Kirkemøtet 1985 112
Åpningsmøtet 125
Hilsen v/statsråd Kjell Magne Bondevik 126
Hilsen v/ordfører Erik Carlsen 128
Hilsen v/bispedømmerådsformann Terese Kringlebotten 130
Foredrag v/biskop Gunnar Lislerud:
Fra Svend Foyn til verdens ende 132
Plenum II 143
Foredrag v/professor Ivar Asheim:
Læreutvalgets utredning - En innføring 147
Foredrag v/biskop Per Lønning:
Menneskesyn og mennesekverd 161
Plenum III 179
Plenum IV 209
Plenum V 257
Plenum VI 291
Plenum VII 337
Plenum VIII 379
Plenum IX 429
Plenum X 457
Plenum XI 501
Kirkemøtets avslutning 545

*

SAKSLISTE

KM 1/85: KONSTITUERING OG VALG
Valgkomiteens innstilling og
Kirkemøtets vedtak 4
Plenumsreferat 111

KM 2/85: DET KIRKELIGE REFORMARBEID
Premisser i innstillingen
fra Komite A og
Kirkemøtets vedtak 7
Plenumsreferat 380

KM 3/85: MENNESKESYN OG MENNESKEVERD
Premisser i innstillingen
fra Komite E og
Kirkemøtets vedtak 13
Plenumsreferat 448

KM 4/85: KALLSBEVISSTHETEN I EN NY TID
Premisser i innstillingen
fra Komite B og
Kirkemøtets vedtak 19
Plenumsreferat 187, 424

KM 5/85: PERSONALARBEID
I DEN NORSKE KIRKE
Premisser i innstillingen
fra Komite B og
Kirkemøtets vedtak 23
Plenumsreferat 304

KM 6/85: PROSEDYRE FOR PRIORITERING
AV STILLINGER
Premisser i innstillingen
fra Komite B og
Kirkemøtets vedtak 25
Plenumsreferat 391

KM 7/85: BETJENINGSSITUASJONEN
I NORD-NORGE
Premisser i innstillingen
fra Komite B og
Kirkemøtets vedtak 27
Plenumsreferat 284, 439

KM 8/85: KIRKEN I DEN KOMMUNALE OG
FYLKESKOMMUNALE PLANLEGGING
Premisser i innstillingen
fra Komite A og
Kirkemøtets vedtak 29
Plenumsreferat 228

KM 9/85: SEKRETARIATSFUNKSJONEN I MENIGHETSRÅDENE
Premisser i innstillingen fra Komite B og
Kirkemøtets vedtak 33
Plenumsreferat 471

KM 10/85: VISITASREGLEMENTET
Premisser i innstillingen fra Komite D og
Kirkemøtets vedtak 35
Plenumsreferat 441

KM 11/85: OPPNEVNINGER
Premisser i innstillingen fra Komite E og
Kirkemøtets vedtak 37
Plenumsreferat 258

KM 12/85: GUDSTJENESTELIVET
Premisser i innstillingen fra Komite F og
Kirkemøtets vedtak 39
Plenumsreferat 477

KM 13/85: SØNDAGENS BRUK
Premisser i innstillingen fra Komite F og
Kirkemøtets vedtak 42
Plenumsreferat 503

KM 14/85: KIRKEMUSIKKTJENESTEN
Premisser i innstillingen fra Komite F og
Kirkemøtets vedtak 45
Plenumsreferat 490

KM 15/85: DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN (NOU 1985:21)
Premisser i innstillingen fra Komite D og
Kirkemøtets vedtak 47
Plenumsreferat 261

KM 16/85: DÅP - NATTVERD - EMBETE (LIMA-DOKUMENTET)
Premisser i innstillingen fra Komite D og
Kirkemøtets vedtak 48
Plenumsreferat 306

KM 17/85: ÅRSMELDING OG REGNSKAP FOR KIRKERÅDET
Premisser i innstillingen

fra Komite C og
Kirkemøtets vedtak 50
Plenumsreferat 445, 525

KM 18/85: RAMMEPROGRAM
FOR KIRKERÅDET 1986
Premisser i innstillingen
fra Komite C og
Kirkemøtets vedtak 53
Plenumsreferat 313, 537

KM 19/85: MISJONSENGASJEMENTET
I KYRKJELYDANE
Premissar i innstillinga
frå Komite F og
Kyrkjemøtet sitt vedtak 56
Plenumsreferat 219

KM 20/85: KONTAKT MED DEPARTEMENTET
Premisser i innstillingen
fra Komite A og
Kirkemøtets vedtak 58
Plenumsreferat 240

KM 21/85: STATSBUDSJETTENE FOR 1986
OG 1987
Premisser i innstillingen
fra Komite A og
Kirkemøtets vedtak 61
Plenumsreferat 512

KM 22/85: ÅRSMELDING OG REGNSKAP FOR 1984
FOR MELLOMKIRKELIG RÅD
Premisser i innstillingen
fra Komite C og
Kirkemøtets vedtak 65
Plenumsreferat 247

KM 23/85: MELLOMKIRKELIG RÅD's STATUTTER
Premisser i innstillingen
fra Komite C og
Kirkemøtets vedtak 67
Plenumsreferat 406

KM 24/85: ORGANISERINGEN AV SAMARBEIDET
MELLOM KIRKEMØTET/KIRKERÅDET
OG MELLOMKIRKELIG RÅD
Premisser i innstillingen
fra Komite C og
Kirkemøtets vedtak 72
Plenumsreferat 523

KM 25/85: KIRKEMØTEKOMITEENE OG
FAGUTVALGENE
Premisser i innstillingen

fra Komite A's flertall og
fra Komite A's mindretall og
Kirkemøtets vedtak 77
Plenumsreferat 321

KM 26/85: KIRKEMØTET's FORRETNINGSORDEN
Premisser i innstillingen
fra Komite D og
Kirkemøtets vedtak 86
Plenumsreferat 210, 443

KM 27/85: REPRESENTASJON PÅ KYRKJEMØTET FRÅ ANDRE UTDANNINGS-INSTITUSJONAR ENN DEI TEOLOGISKE FAKULTETA
Premissar i innstillinga
frå Komite E og
Kyrkjemøtet sitt vedtak 90
Plenumsreferat 185

KM 28/85: KIRKEMØTENE 1986 OG 1987
Premisser i innstillingen
fra Komite E og
Kirkemøtets vedtak 92
Plenumsreferat 268

*

fra Komite A's flertall og
fra Komite A's mindretall og
Kirkemøtets vedtak 77
Plenumsreferat 321

KM 26/85: KIRKEMØTET's FORRETNINGSORDEN
Premisser i innstillingen
fra Komite D og
Kirkemøtets vedtak 86
Plenumsreferat 210, 443

KM 27/85: REPRESENTASJON PÅ KYRKJEMØTET
FRÅ ANDRE UTDANNINGS-
INSTITUSJONAR ENN
DEI TEOLOGISKE FAKULTETA
Premissar i innstillinga
frå Komite E og
Kyrkjemøtet sitt vedtak 90
Plenumsreferat 185

KM 28/85: KIRKEMØTENE 1986 OG 1987
Premisser i innstillingen
fra Komite E og
Kirkemøtets vedtak 92
Plenumsreferat 268

*

DEL I
SAMMENDRAG AV PLENUMSREFERATET

SAK KM 1/85: KONSTITUERING OG VALG

VALGKOMITEEN's
INNSTILLING:

Dirigentskap

Finn Olav Myhre	- B
Målfrid Norum	- O
Gunnar Skrede	- M

Tellekorps

Oddbjørn Ingebrigtsen
Marta Halvorsrud
Kai Reinertsen
Gunnar Rødahl
Gerd Anne Aarset

Valgkomiteen

Medlemmer:		Personlige varamedlemmer:	
Thor Wang	- H	Sverre Gaarden	- H
Arne Fylling	- SH	Karl D. Anthonisen	- T
Helga Gitmark	- A	Kjellrun Bergslid	- N
Gunnar Kartveit	- S	Kristen Øgaard	- Bj
Inger Helene Muri	- O	Kari M. Balto	- NH

Protokollkomiteen

Bodil Stenslet	- B
Oddvar Larsen	- NH
Øyvind Øy	- Bj

Komiteledere

Komite	A:	Oddvar Larsen	- NH
	B:	Synnøve Sjølie	- B
	C:	Øyvind Øy	- Bj
	D:	Berit Tversland	- O
	E:	Leiv Havåg	- M
	F:	Tordis Sandvik	- S

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Følgende velges:

Dirigentskap

Finn Olav Myhre	- B
Målfrid Norum	- O
Gunnar Skrede	- M

Tellekorps

Oddbjørn Ingebrigtsen
Marta Halvorsrud
Kai Reinertsen
Gunnar Rødahl
Gerd Anne Aarset

Valgkomiteen

Medlemmer:		Personlige varamedlemmer:	
Thor Wang (Formann)	- H	Sverre Gaarden	- H
Arne Fylling	- SH	Karl D. Anthonisen	- T
Helga Gitmark	- A	Kjellrun Bergslid	- N
Gunnar Kartveit	- S	Kristen Øgaard	- Bj
Inger Helene Muri	- O	Kari M. Balto	- NH

Protokollkomiteen

Bodil Stenslet	- B
Oddvar Larsen	- NH
Øyvind Øy (Formann)	- Bj

Komiteledere

Komi	A:	Oddvar Larsen	- NH
	B:	Synnøve Sjølie	- B
	C:	Øyvind Øy	- Bj
	D:	Berit Tversland	- O
	E:	Leiv Havåg	- M
	F:	Tordis Sandvik	- S

*

SAK KM 2/85: DET KIRKELIGE REFORMARBEID

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE A:

Kirkemøtet 1984 bad om at arbeidet med reformer i kirkens ordninger måtte føres videre, og anmodet Kirkerådet om å forberede saken for neste Kirkemøte (sak KM 27/84).

Som bakgrunnsstoff for Kirkemøtets behandling forelå en melding utarbeidet i Kirkerådets sekretariat om det kirkelige reformarbeidet. Dessuten forelå Kirkerådets tilråding i saken, som regnet opp en rekke punkter der det etter Kirkerådets mening ville være aktuelt å fortsette arbeidet med reformene i Den norske kirke.

Komiteen har merket seg at Kirkerådets melding avgrenser seg i det vesentlige til en beskrivelse av Kirkerådets egen befatning med reformspørsmålene gjennom de senere år. Komiteen mener det ville være naturlig også å trekke inn uttalelser og initiativ fra andre instanser i kirken, f.eks. Det frivillige kirkelige Landsråd og Bispemøtet.

Komiteen vil peke på at det er en rekke reformoppgaver som allerede ligger innenfor Kirkemøtets lovfestede mandat, mens andre oppgaver vil være naturlig å ta opp i selvstendig initiativ enten fra Kirkerådet eller fra Kirkemøtet, uten at det er spesielt nevnt i det foreliggende mandat for Kirkemøtet.

Komiteen vil også peke på at en rekke av de forslag som fremmes nedenfor, vil kalle på initiativ og tiltak fra menighetsrådenes og de andre kirkelige organers side. Det er etter komiteens mening viktig at en ikke bare ser på de kirkelige reformspørsmål som en oppgave for sentralkirkelige organer, og at en ikke setter seg passivt til å vente på at andre skal ta opp spørsmålene. Meget av det gjenstående reformarbeid i kirken kaller på initiativ fra alle ansvarlige hold, og vil først for alvor kunne gjennomføres med bred støtte fra lokalplanet og dets organer i kirken.

Komiteen har funnet det naturlig å klassifisere de fremlagte reformforslag i grupper etter den naturlige sammenheng som forslagene står i til hverandre. Det er naturlig å søke innenfor de enkelte grupper etter prioriterte oppgaver som det haster med å få løst. For øvrig mener komiteen at det må bli Kirkerådet som gjennom sitt løpende arbeid vurderer den nærmere prioritering, eventuelt i forhold til den rammeplan for virksomheten som blir fastsatt av Kirkemøtet.

Kirkemøtet 1984 bad også om at det ble vurdert på hvilken måte reformspørsmålene best kunne føres videre. Komiteen er av den mening at reformforslagene bør behandles i de fagutvalg hvor de naturlig hører hjemme, og fremmes gjennom Kirkerådet som saker i forståelse med Kirkemøtet, etterhvert som sakene blir klare for avgjørelse. Komiteen mener derfor at det ikke er nødvendig med en egen reformkomite under Kirkemøtet.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Kirkemøtet finner at det er nødvendig å føre reformarbeidet videre i kirken og vil peke på følgende oppgaver:

A. Menighetsrettede oppgaver

Det er viktig at de reformer som tas opp, sikter på å tjene menighetene i deres praktiske liv og virksomhet. I denne forbindelse vil Kirkemøtet særlig peke på følgende oppgaver som er orientert mot de lokale menigheter og deres behov for ordninger for å utføre sin tjeneste:

1. Det må legges vekt på å fortsette arbeidet med å bygge opp ordninger for en forsvarlig dåpsopplæring i forlengelsen av utredningen om dåpspraksis og dåpsopplæring i Den norske kirke. På lengre sikt bør det lages en samlet plan for den kirkelige undervisning, basert på Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke, Prinsipper og planer for den kirkelige voksenundervisning og erfaringene fra forsøk med Plan for dåpsopplæringen og i et samarbeid med IKO.

2. Kirkerådet bør ta opp til grundig utredning spørsmålet om kirkens økonomi. Enkelte sider ved dette spørsmålet blir behandlet av Kirke-

lovutvalget, og et videre arbeid kan naturlig komme i forlengelsen av utvalgets utredning.

Det er ikke minst kirkens økonomi på lokalplanet som trenger et nytt rettslig grunnlag.

3. Utredningen fra Kirkelovutvalget vil ventelig ha vesentlige bidrag til ordninger i lokalmenigheten og må følges opp, bl.a. av de personer og organer i Kirkerådet som har særlig ansvar for menighetsrettede tiltak. Dette gjelder ikke minst med tanke på kirkens plass i det kommunale og fylkeskommunale planarbeid.

4. Reformarbeidet må inkludere arbeidet med gudstjenesteformer og liturgiske ordninger m.v., både ut fra den teologiske erkjennelse av gudstjenesten som sentral og vital funksjon i menighetene og på grunn av det nære dialektiske forhold som eksisterer mellom gudstjenesteliv og kirkeordning, prinsipielt og praktisk.

5. Det må arbeides for å få frem en plan for det diakonale arbeid. Den nye Lov om diakontjeneste må følges aktivt opp.

B. Oppgaver av helhetskirkelig karakter

Det gjenstår fortsatt en rekke viktige reformer på det sentrale kirkelige området. Kirkemøtet vil særlig peke på disse oppgaver i denne forbindelse:

1. Det er nødvendig å fortsette arbeidet med overføring av avgjørelsesmyndighet fra Kongen/departementet til kirkelige organer utenfor departementet.

Bispedømmerådene

- må få overført tilsettingsmyndigheten for prester og kateketer så snart det er praktisk mulig etter at tilsettingsreglement er vedtatt. Rådene må settes bedre i stand til å løse denne oppgaven, både ved økt bemanning og nødvendig opplæring.

Kirkemøtet

- må gis fullmakt til

  o å godkjenne kirkens bøker og liturgier

- o å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for de ulike tjenestekategorier
- o å vedta regler for avgjørelsesmyndighet ved bruk av kirker

- må få innflytelse på det kirkelige budsjettarbeid

2. I det fortsatte reformarbeid må det arbeides for en ytterligere selvstendiggjøring av Den norske kirke og en fortsatt styrking av de organer som nå er opprettet med prostiråd (som lovfestet mulighet), bispedømmemøte og Kirkemøte.

3. Det må arbeides kontinuerlig med det prinsipielle forhold mellom stat og kirke.

4. Også på sentralt hold bør en ta opp til grundig utredning spørsmålet om kirkens økonomi. Det blir nødvendig å følge opp spørsmål som gjelder forvaltningen av de kirkelige fond. Bl.a. vil det kreves en oppfølging av beslutningene i Stortinget vedrørende forvaltningen av Opplysningsvesenets Fond og det nye særfondet som skal bygges opp ved midler fra salg av prestegårdene. Kirkemøtet/Kirkerådet forutsettes å bli trukket inn i vurderingen av de nye retningslinjer for salg av prestegårdene og i disponeringen av det nye fondet.

5. Det må tas sikte på å få laget en samlet lov for Den norske kirke i forståelse og samarbeid med departementet. Behovet for forskning og utredning på det kirkerettslige område er stort, og spørsmålet om å få etablert et fast faglig forum for Kirkens rettsproblemer, eventuelt en vitenskapelig stilling, bør tas opp.

6. Arbeidet med å få etablert et kirkelig medlemsregister må føres videre. Det er av stadig større betydning å få markert hvor grensene går mellom Den norske kirke som trossamfunn og representanter for andre trossamfunn, og norske borgere som ikke står tilsluttet Den norske kirke.

7. Det må utformes retningslinjer for sokneregu-leringer, og settes fart i arbeidet for menighetsdelinger der det er behov for dette.

C. Samarbeidsrelasjoner

På en rekke områder vil det være riktig å styrke personalomsorgen og etablere gode samarbeidsforhold med andre partnere. Kirkemøtet vil særlig peke på følgende områder:

1. Det må arbeides videre med en lang rekke forhold på det personalpolitiske felt, bl.a. ordningene for utdanning og etterutdanning av kirkelig personell, klargjøring av arbeidsgiver/arbeidstakerrelasjonene i kirken og spørsmålet om en egen kirkelig arbeidsgiverorganisasjon m.v.

2. En må fortsette arbeidet med relasjonen embete/råd og forholdet mellom bispedømmerådenes og biskopenes administrasjoner.

3. Det må arbeides for bedre samarbeidsordninger på og mellom de ulike plan i kirken. Særlig er det nødvendig å få klarlagt ledelsesforholdene i menighetene og bygge opp kommunikasjonslinjer mellom menighetene og det regionale/sentrale plan som fungerer i praksis og går begge veier.

4. Kirkerådet må vurdere videre forholdet til de frivillige organisasjoner både generelt og overfor dem som har spesielle oppgaver for misjonsarbeid og barne- og ungdomsarbeid for å få klarlagt når og hvordan et mer ordnet samarbeid eventuelt kan komme i stand.

5. Det må tas sikte på å klargjøre ulike sider ved de kirkelige rådsorganers forhold til de kirkelige yrkesorganisasjoner.

D. Andre oppgaver

Det er også av betydning å arbeide for reformer på andre områder. Kirkemøtet vil særlig peke på følgende punkter:

1. Kirkerådet må vurdere de erfaringer som høstes med de nye reformer av 1984 og andre sider ved kirkeordningen, f.eks. lengden på valgperiodene. De nye regler for valg av menighetsråd bør vurderes.

   En bør ta sikte på tiltak som kan gi en bedre rekruttering av kandidater og større oppslutning om menighetsrådsvalgene, samtidig som hele den gudstjenestefeirende menighet må be-

visstgjøres om sitt ansvar for valgene. De medlemmer som er valgt, må få støtte og hjelp til å ivareta sine verv med frimodighet.

2. En bør vurdere stiftsdireksjonens plass og funksjon i kirken.

*

SAK KM 3/85: MENNESKESYN OG MENNESKEVERD

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE E:

1. Gud gir mennesket verd

Gud er verdens og menneskehetens Skaper. Hvert menneske er skapt av Gud og har egenverdi fra konsepsjonen til dødsøyeblikket. Derfor er menneskets verd ikke begrunnet i dets produktivitet eller grad av livsutfoldelse eller tjenlighet. Menneskelivet er ukrenkelig. Det er bare Skaperen selv som har råderett over menneskets liv (1. Mos. 1.27, 9.5, 1. Kor. 15.45 ff).

Menneskelivets ukrenkelighet og verdi gjelder alle mennesker. Gud setter ikke skille mellom født og ufødt, ung og gammel, funksjonsdyktig og funksjonshemmet, mann og kvinne, hvit og sort, rik og fattig. Alle mennesker er skapt i Guds bilde og er likeverdige (Salme 139.13-16, Gal. 3.28).

Gjennom Guds komme til verden i Jesus og Guds kjærlighet i Kristi frelsesverk bekrefter og bestyrker Gud skapelsens visjon av menneskeverdet. Gud bekjenner seg til sin skapning ved å stige inn i den og ved å dø for den. Ved sin Hellige Ånd kaller og samler Han menneskene inn i menigheten og skaper et nytt fellesskap for utfoldelse av menneskenes verdi og forpliktelse overfor hverandre (Joh. 1.11, Joh. 3.16, Ef. 4.17-31, 2. Kor. 5.14-21). Menneskehetens mange forsøk på å frarøve enkeltmennesker og grupper av mennesker likeverdighet, er brudd på de rettigheter og forpliktelser Gud har gitt menneskene overfor hverandre. Alle mennesker er av Skaperen gitt rett til å bekjempe slike forsøk og slike krenkelser (Amos 5.24, Jes. 1.17).

Men Gud har også gitt menigheten et særlig kall til å virkeliggjøre et grenseoverskridende rettferdig og likeverdig fellesskap. Kirken er kalt til å stille

seg på de svakes og forfulgtes side, målbære deres stemmer og krysse grenser som skiller menneskene fra hverandre (Jak. 2.1-13, 2. Kor. 8.9-15, Ef. 2.11-18, 4.1-5).

2. Menneskeverdet trues i vår tid

Menneskeverdet er truet på mange felter i vår tid. I den vestlige verden har menneskene utvidet sin frihet og sosiale trygghet i vårt århundre. Samtidig har vi formet en forbrukerkultur der menneskets verdi synes å ligge i graden av lykke, vellykkethet og materiell fremgang og tilfredsstillelse. En slik kultur synes å utvikle livsstilsykdommer, økt bruk av rusmidler og hardere mellommenneskelige forhold. Menneskets forpliktelse til å kjempe for hverandres rettigheter og verne om andres verdi ofres alt for ofte til fordel for menneskelig kortsynthet og egoisme.

Menneskelivet trues ved at mennesket fratas sin rettsbeskyttelse før det er født og foran døden, ved trusselen om bruk av våpen som kan ødelegge alt liv og ved en ressursbruk som gjør det umulig å gi alle sultne mat og alle syke medisinsk behandling.

I en lang rekke land ser vi at mennesker undertrykkes, forfølges og tortureres for sin tros og sin overbevisnings skyld. Mennesker diskrimineres på grunn av rase, kultur eller kjønn. Verdens fattige holdes fortsatt nede i undertrykkelse. Flertallet av menneskene er fratatt retten til å delta i utformingen av sin egen livssituasjon gjennom politisk og faglig arbeid.

På alle disse feltene trues menneskets verd og menneskenes rettigheter i dagens verden. Vi er alle kalt til å bidra til virkeliggjøringen av menneskenes gudgitte verdi og rettigheter. Hver på vårt sted, sammen med alle mennesker av god vilje, skal vi danne et mønster i menneskeverdets og menneskerettighetenes vev.

Komiteen vil understreke at engasjementet må utformes i frihet under forpliktelse av Guds ord og de aktuelle utfordringer som den enkelte og fellesskapet møter. Vi vil imidlertid fremheve noen utfordringer der det er særlig viktig at norske menigheter i forkynnelse og på annen måte engasjerer seg i holdningsskapende arbeid og konkrete handlinger:

- Ansvaret for å gjenreise det ufødte livs retts-

vern i vårt land i form av arbeid for en ny abortlovgiving. Utvikling av rådgiving og praktisk omsorg for vanskeligstilte gravide og foreldre må prioriteres.

- Bidra til å bevisstgjøre til etisk ansvar og å utvikle lovregler for medisinsk forskning og praksis. Det må åpnes for samfunnsmessig innsyn og korrektiv, som ivaretar menneskets verdighet og rettsvern.

- Forpliktelsen til å gi menneskene trygghet overfor døden og bevissthet om sitt verd. Alle tendenser til å godta aktiv dødshjelp må bekjempes.

- Styrke de eldres rettigheter og fremme bruken av de eldres ressurser.

- Gi barn og unge et trygt oppvekstmiljø som tar vare på deres menneskeverd.

- Levendegjøre menneskelige fellesskap i våre menigheter som setter alles verdi i sentrum og som gir frihet til omsorg, solidaritet og verdighet. Særlig viktig er det for menighetene å legge forholdene til rette for funksjonshemmedes likeverdige deltakelse.

- Bekjempe alle former for mishandling og vold i familiene og bidra til holdninger og lovverk som kan hindre voldsforherligelse i massemedia.

- Realisere likeverdet mellom mann og kvinne.

- Bidra til at retten til arbeid blir virkeliggjort for alle.

- Mobilisere lokalmiljøet mot livstruende trafikkløsninger og for økt lovlydighet i trafikken.

- Øke engasjementet mot alkoholens og andre rusmidlers nedbrytende virkning.

- Fortsette arbeidet med å bedre forholdene for flyktninger og innvandrere i vårt eget land, bekjempe rasediskriminering i våre lokalmiljø og støtte de folk som fortsatt kjemper mot rasisme.

- Bidra til å styrke samisk språk og kultur ved praktisk arbeid i vår kirke.

- Benytte Det internasjonale fredsåret i 1986 til å intensivere bønn og arbeid for nedrustning og fred.

- Styrke engasjementet for verdens fattige nasjoner og mennesker i deres kamp for å dekke grunnleggende, menneskelige behov og krav om en mer rettferdig økonomisk verdensorden.

- Intensivere omsorgen og handlingene til fordel for dem som forfølges og tortureres for sin tros og overbevisnings skyld.

3. Ny giv i norske menigheters engasjement for menneskeverd og menneskerettigheter

Det er en sentral oppgave på alle plan i Den norske kirke i tiden fremover å arbeide med utformingen av menighetens engasjement for menneskeverd og menneskerettigheter. Mer enn å være en oppgave, er engasjementet for mennesket en ressurs i det fortsatte arbeidet med å utvikle levende fellesskap i menighetene. Komiteen vil peke på enkelte faktorer som da kan oppmuntre oss og være til hjelp i dette arbeidet:

- Vi er ikke alene. I lokalmiljøet er det mange som brenner for menneskeverd og menneskerettigheter. Sammen med alle gode krefter i andre kirkesamfunn, humanitære organisasjoner og i ideelle bevegelser kan vi fordele byrdene, gå inn for en arbeidsdeling og sammen stå sterkere i arbeidet.

- Det internasjonale samfunn har ved å vedta erklæringer og konvensjoner til beskyttelse av menneskerettighetene akseptert et felles utgangspunkt for vurdering av menneskerettighetssituasjonen i de enkelte land. Dette gir mulighet, også for kirken, til å reise menneskerettighetsspørsmål innenfor en akseptert ramme verden ikke har sett tidligere.

- Den norske kirke har i århundrer søkt å arbeide aktivt til vern om menneskenes verd og rettigheter. Vi ber regelmessig i alle høymesser for forfulgte og undertrykte. Diakonien utfører en konkret tjeneste hver eneste dag, undervisning av barn og unge bidrar til å etablere holdninger og verdier, misjon og nødhjelp utføres, U-landsgudstjenester og forbønnsgudstjenester holdes,

samtalegrupper samles, solidaritetsaksjoner gjennomføres og rådgivingstjenester tilbys. De sentralkirkelige organene lager uttalelser og utredninger om en rekke aktuelle spørsmål og arbeider med å påvirke myndighetene i vårt land og i andre land til å etterleve menneskerettighetene og virkeliggjøre menneskeverdet. Gjennom vårt medlemskap i Konferansen av Europeiske Kirker, Det Lutherske Verdensforbund og Kirkenes Verdensråd deltar vi i et globalt fellesskap som i bønn og arbeid kjemper mot krenkelser i en lang rekke land.

- Vi har ikke løfte om at menneskeheten skal komme frem til et fellesskap i kirke og samfunn der vi fullt og helt lever med hverandre etter Skaperens mening og vilje. Det er gitt oss et løfte om en fremtid der Gud selv skal virkeliggjøre våre håp i skapelsen av en ny himmel og en ny jord.

  Men dette har Gud lovet oss: Han kjemper sammen med oss. Hans kjærlighet møter oss i tilgivelse også for vår maktesløshet og motløshet.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet minner om at kirkens innsats for menneskeverd og menneskerettigheter har sitt grunnlag i det kristne menneskesyn som fastholder at Gud er verdens og menneskehetens og hvert enkelt menneskes Skaper og Herre. Det innebærer at mennesket har rett til liv, at menneskelivet er ukrenkelig og at alle mennesker er likeverdige. Dette må fremholdes på alle plan i kirken - i gudstjenesteliv, forkynnelse, undervisning og diakoni - og gjøres gjeldende i samfunnslivet i vårt eget land og verden for øvrig.

2. Lokalmenigheten utfordres til å anvende det materialet som allerede foreligger til å styrke forbønnstjenesten, bibelstudiene og annet holdningsskapende og praktisk arbeid for menneskeverd og menneskerettigheter. Kirkemøtet vil f.eks. peke på U-landssøndagen, Menneskerettighetssøndagen 2. søndag i advent og Den nordiske fredssøndagen 1. januar 1986.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd om

   - å utrede på bred basis hvordan dette engasjementet kan integreres i lokalmenighetenes og bispedømmerådenes daglige arbeid innenfor gudstjenesteliv, forkynnelse, diakoni og undervisning.

   - å arbeide videre med å koordinere det sentralkirkelige engasjementet for menneskeverd og menneskerettigheter.

   - i samarbeid med Kirkens U-landsinformasjon å fremlegge forslag til menighetsengasjement på viktige områder og utvikle egnet materiell slik en allerede har gjort, f.eks. i Kirkens U-landsinformasjon, i prosjektet for mishandlede og voldtatte kvinner og i arbeidsløshetsprosjektene.

4. Kirkemøtet anbefaler komiteens premisser og ber om at de sendes ut til menighetene for oppfølging.

*

SAK KM 4/85: KALLSBEVISSTHETEN I EN NY TID

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE B:

Kallsbevisstheten i en ny tid er tatt opp av Sør-Hålogaland bispedømmeråd og fremmet som sak på Kirkemøtet 1985. Saken er reist på bakgrunn av den skjeve fordelingen av søkere til kirkelige stillinger, spesielt i våre to nordligste bispedømmer. Komiteen mener at dette er en sentral og viktig sak for kirken som helhet og for våre menigheter.

Komiteen vil innledningsvis peke på at kall til tjeneste gjelder alle kristne og omfatter arbeid og fritid, bruk av materielle ressurser og hele ens livsholdning.

"Gud vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne" (1. Tim. 2.4). For å nå dette målet trenger Gud mennesker som er villige til å stille seg til disposisjon og spørre: "Hvor har Gud bruk for meg?" Gud trenger mennesker som er villige til å gjøre en innsats innenfor alle yrker og livssituasjoner.

Gud kaller også mennesker til spesielle tjenester i kirken for å fremme sitt rike. "Han satte noen til apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere" (Ef. 4). Det er mange som i lydighet mot kallet har gått inn i en kirkelig stilling. Likevel er det et faktum at mange menigheter i vår kirke lider under stor mangel på arbeidere.

Enkelte prestestillinger har vært utlyst 3-5 ganger. Til nyopprettede stillinger som kateket, diakon eller menighetssekretær har det vært vanskelig å få kvalifiserte søkere.

Komiteen har vært opptatt av å finne fram til årsakene til disse forhold. Spørsmålet har vært reist om kirken på relevant måte når fram med formidlingen av kallet. Kirken har den praksis at den kaller tjenere ved å lyse

ut ledige stillinger og overlater til den enkelte å stille seg til disposisjon.

Komiteen ønsker ikke å foreslå noen endring i denne praksis i retning av egen kallsnemnd i kirken. En slik reform ville bety et brudd med en lang og hevdvunnen praksis og kreve inngående gjennomtenkning.

Dette utelukker selvsagt ikke at det i enkelte tilfeller særlig på lokalplanet vil være nødvendig å gå ut med en konkret personrettet kallelse.

Komiteen vil ellers peke på tre forhold som er viktige når det gjelder Guds kall:

1. De mennesker som Gud kaller til tjeneste for ham i dag, lever i samfunnsstrukturer og levekår som forandres i raskt tempo, og med holdninger og forventninger til livet som også er sterkt endret i de senere år. Dette innebærer at Guds kall nå tildels konkurrerer med nye krefter i våre liv, krefter som kanskje har høy prioritet hos oss.

   I denne situasjonen er det nødvendig at den kristne forkynnelse taler realistisk om Guds kall til tjeneste: På den ene side kan utfordringen til tjeneste for Gud komme i konflikt med våre holdninger og våre forventninger til livet. Det kan bli spørsmål om å korrigere dem. På den annen side står Guds kall til tjeneste ikke isolert. Den Gud kaller til tjeneste, har fått sitt liv berget av ham (Jes. kap. 6) og står under Guds omfattende, trofaste vern og omsorg (Jer. kap. 1), også i motgang og prøvelser (Jer. 15.10-21).

2. Å stille seg til tjeneste er en personlig sak. Det forutsetter en bevisst holdning til Guds kall.

   - Kirken må forkynne Guds kall og legge vekt på at kall og kristenliv hører sammen og at det kan koste å følge kallet.

   - Kirken må gi mennesker konkret utfordring om å stille seg til tjeneste der hvor det er mest bruk for dem.

   - Kirken må be om at Gud må drive arbeidere ut til sin høst, og følge sine tjenere med forbønn.

3. Kall og ytre arbeidsforhold må sees i sammenheng. Den som er kalt må vite hva kallet krever, hva arbeidet går ut på, hvilket ansvar det medfører og

hvilke lønns- og arbeidsforhold som gjelder. Dette er et viktig moment når det gjelder å rekruttere nye medarbeidere, og skape trivsel og lyst til å forbli i kirkens tjeneste. Komiteen viser i denne sammenheng til sak KM 5/85 - Personalarbeid i kirken - og KM 7/85 - Betjeningssituasjonen i Nord-Norge.

Komiteen er av den mening at det bør nedsettes en egen arbeidsgruppe som kan gi en bred behandling av spørsmålet om kallsbevissthet i en ny tid ut fra Bibelen og luthersk teologi og med hensyn til alle yrker og i alle livssituasjoner.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet vil fremholde at alle mennesker er kalt av Gud til å tjene ham og gjennomføre hans vilje i alle yrker og i alle livssituasjoner. Vårt liv i hele dets bredde skal være en tjeneste for ham til gavn for alle.

2. Kirkemøtet utfordrer derfor kirkens tjenere til å prøve seg for Guds ansikt for å bli klar over hvor Gud kaller til tjeneste i hans kirke. Den skjeve fordelingen av søkere til kirkelige stillinger er en alvorlig utfordring i dagens situasjon.

3. Kirkemøtet ber prester og kateketer sammen med alle andre som arbeider i kirken om å ta kallstanken opp i forkynning og undervisning på lokalplanet.

4. Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene om å vektlegge kallstanken som et hovedmoment i arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakerne.

5. Kirkemøtet ber de kirkelige utdanningsinstitusjonene om å la de ulike aspektene ved kallsbevisstheten få større plass i undervisningen, bl.a. under dette synspunkt: Hvor har Gud og kirken mest bruk for meg?

6. For Kirkemøtet er det en viktig oppgave å legge opp til en personalpolitikk i Den norske kirke som gjør det lettere for kirkens arbeidere å bli stående i tjenesten.

7. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å nedsette en arbeidsgruppe med mandat å utrede kallsbevisstheten i en ny

tid ut fra bibelsk materiale og luthersk teologi og med hensyn til alle yrker og livssituasjoner.

Pkt. 7 godkjennes under forutsetning av at det tas med i behandlingen av Kirkerådets arbeidsprogram 1986, sak KM 18/85.

*

SAK KM 5/85: PERSONALARBEID
I DEN NORSKE KIRKE

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE B:

Komiteen har tatt imot meldingen om "Personalarbeid i Den norske kirke". Komiteen konstaterer med tilfredshet at det arbeides med arbeidsgiver- og personalansvar i flere sammenhenger. Komiteen vil spesielt nevne:

- Utredningen om "Menighetsrådenes arbeidsgiver-organisasjon"

- Kirkelovutvalget

- Arbeidsgruppe for overføring av tilsettingsmyndighet til bispedømmerådene

- Arbeidsgruppen for samordning av biskopenes og bispedømmerådenes administrasjon

Komiteen vil peke på at det er et stort behov lokalt både for avklaring av arbeidsgiveransvar og ledelse i lokalmenigheten. Det bør i denne forbindelse utvikles gode samarbeids- og administrasjonsordninger i menighetene. De enkelte staber må utvikles til gode arbeidslag hvor personalansvaret ivaretas på en forsvarlig måte.

Det er et stort behov for veiledning, omsorg og medarbeiderutvikling i våre menigheter.

Komiteen er av den oppfatning at personalarbeidet bør gis høy prioritet og at det er viktig å samle de mange trådene og utvikle en helhetlig personalpolitikk i kirken. Dette vil være en ramme som er retningsgivende for ansvarsfordeling og tiltak i årene som kommer. I denne sammenheng vil komiteen peke på behov for:

- Utforming av personalpolitiske prinsipper

- Handlingsplan for å nå personalpolitiske mål - herunder medarbeider/lederutvikling

- Økning av økonomiske og personellmessige ressurser

Det er en nøye sammenheng mellom behovet for helhetlig personalpolitikk og behovet for personalekspertise på bispedømmeplan.

Kirken bør i størst mulig grad forberede seg på overtakelse av det fulle arbeidsgiveransvar. Det bør derfor skoleres medarbeidere lokalt, regionalt og sentralt til å ivareta disse oppgaver.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Kirkemøtet tar meldingen til orientering.

*

SAK KM 6/85: PROSEDYRE FOR PRIORITERING AV STILLINGER

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE B:

Kirken får hvert år tildelt et antall nye preste- og kateketstillinger. Disse stillingene fordeles av departementet etter innstilling fra sentralkirkelige organer. Komiteen har drøftet kriterier og prosedyre for denne prioritering på sentralkirkelig hold. Komiteen ser den gjeldende prosedyre som et fremskritt i forhold til tidligere praksis. Den legger opp til en åpen saksbehandling hvor ulike nivåer trekkes inn i prosessen. Det er viktig for komiteen å understreke at det er bispedømmerådenes prioriteringer som må legges til grunn for den sentrale prioritering.

Komiteen er i tvil om prosedyren er noe for omfattende. Det bør derfor vurderes om det kan skje en grundig prioritering med noen års mellomrom, og en ajourføring i de mellomliggende år. Når det gjelder hvem som bør foreta prioriteringer på sentralkirkelig hold, er komiteen av den oppfatning at nåværende ordning, til tross for enkelte unntak, har fungert tilfredsstillende. Komiteen mener derfor at ordningen bør prolongeres inntil man har kommet fram til gjennomtenkte bedre måter å foreta prioriteringen på. Komiteen er glad for at Presteforeningen ønsker å bruke sin medbestemmelsesrett i fellesmøtet mellom Bispemøtets arbeidsutvalg og Kirkerådets arbeidsutvalg.

Som en konsekvens av dette vil komiteen foreslå at prosedyrens punkt 8 endres slik at Presteforeningen, Kateketforeningen og Diakonforbundet innkalles til fellesmøtet mellom Bispemøtets arbeidsutvalg og Kirkerådets arbeidsutvalg med stemmerett når de respektive stillingsgrupper prioriteres.

Når det gjelder de kriteriene som legges til grunn, er komiteen opptatt av at disse på best mulig måte må gi et objektivt bilde av menighetenes situasjon. De kriteriene som nå brukes fanger opp vesentlige sider, men fan-

ger muligens ikke i tilstrekkelig grad opp f.eks. vanskelige kommunikasjonsmessige forhold. Kriteriene bør derfor gjennomdrøftes etter en høringsrunde i bispedømmerådene.

Fra 1986 vil det også være midler til et visst antall soknediakonstillinger over statsbudsjettet. I premissene til loven heter det at fordelingen av soknediakonstillinger må sees i sammenheng med tildeling av preste- og kateketstillinger. Komiteen er av den oppfatning at soknediakonstillingene bør inn i samme prioriteringsprosedyre som preste- og kateketstillinger.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å gjennomdrøfte kriteriene for prioritering av nye stillinger etter en høringsrunde i bispedømmerådene.

2. Med hensyn til prosedyren prolongeres dagens ordning inntil videre - med endring av prosedyrens pkt. 8 til:

   "Til dette møtet innkalles representanter fra de respektive yrkesorganisasjonene med stemmerett i saker som gjelder vedkommende yrkesgruppe."

3. Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknediakonstillinger må man ha for øye at disse stillingene så langt som mulig skal inngå i samme prosedyre.

*

SAK KM 7/85: BETJENINGSSITUASJONEN I NORD-NORGE

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE B:

Komiteen har drøftet betjeningssituasjonen i Nord-Norge med utgangspunkt i meldingen fra Kirkerådet. Saken har forbindelseslinjer til sak KM 4/85 - Kallsbevisstheten i en ny tid. Nord-Norge har en spesielt vanskelig betjeningssituasjon på grunn av de store avstander, vanskelige klimatiske forhold m.v. De store avstander medfører bl.a. at menigheter blir mangelfullt betjent og at de ansatte kan føle seg isolert og ikke opplever det kollegiale fellesskapet de har behov for. Komiteen vil peke på nødvendigheten av at det settes inn spesielle stimuleringstiltak for å bedre betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Det er viktig for komiteen å understreke at de virkemidler som benyttes må sees på som uttrykk for å skape mest mulig like arbeidsvilkår for kirkelig tilsatte i hele landet.

Det ble drøftet ulike stimuleringstiltak. Komiteen anser det for å være et mål at alle prestegjeld betjenes av minst to kirkelig tilsatte i hel stilling. Det er et mål at ingen prester skal være eneprester. Nord-Norge bør derfor tildeles et større antall av kirkelige stillinger. Likeledes er det vesentlig å legge boligforholdene bedre til rette enn hva som gjøres i dag.

Det er viktig at det settes inn virkemidler også overfor kommunalt lønnede kirkelige tjenestemenn. Det vil her være nødvendig å samarbeide med andre organer i samfunnet med tanke på at kirkelig tilsatte kan komme inn under generelle regler.

Når det gjelder utdanningstilbud i landsdelen, bør dette utredes i samarbeide med berørte utdanningsinstitusjoner. Komiteen vil videre peke på behovet for at det legges til rette for praksisplasser i nord-norske menigheter i studietiden.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet vil peke på at det er behov for en rekke forskjellige virkemidler for å styrke betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Kirkemøtet vil i denne forbindelse anmode om at antall stillinger økes med særlig tanke på behovene i den nordlige landsdelen.

2. Kirkemøtet anbefaler at det arbeides videre med saken i samråd med de berørte yrkesorganisasjoner.

3. Målsettingen for dette arbeidet må være at alle menigheter gis en likeverdig kirkelig betjening. Det må tas utgangspunkt i menighetenes egenart og ulike forutsetninger.

4. Målsettingen må også være at alle ansatte gis like tjenestevilkår uavhengig av hvor i landet de gjør tjeneste. Aktuelle virkemidler tilrettelegges som kompensasjon og ikke som belønning.

*

SAK KM 8/85: KIRKEN I DEN KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE PLANLEGGING

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE A:

Komiteen vil innledningsvis peke på de positive muligheter og utfordringer som ligger i den nye Plan- og bygningsloven.

Saksorienteringen som foreligger, gir et godt innblikk i disse mulighetene.

Komiteen vil i tillegg peke på noen momenter som bør tillegges vekt, i anvendelsen av gjeldende lover og regler, mens en venter på Kirkelovutvalgets innstilling.

Komiteen avventer innstillingen fra Kirkelovutvalget og en ber om at utvalget får all den sekretær- og annen hjelp som kan være nødvendig for å fremskynde arbeidet.

1. Siden kommunestyret fungerer som menighetsrådets økonomiske forvaltningsorgan, er det behov for et godt samarbeid og gjensidig informasjon mellom kommunale organ og menighetsråd/fellesråd.

2. Det er viktig at menighetsrådet bevisstgjøres om den kommunale planlegging og om menighetsrådets medansvar på dette felt. Det bør legges til rette for at menighetsrådet kan delta i den løpende kommunale planlegging. For at menighetsrådet kan bidra med sin kompetanse, må det sikres kompetanse bl.a. i form av ressurser og økt sekretærhjelp.

   Om ikke dette ivaretas, vil menighetsrådet i svært liten grad kunne fungere som reell samarbeidspartner med et reelt styringsansvar slik Kirkeordningsloven forutsetter.

3. Videre mener komiteen det vil være hensiktsmessig for menighetsrådet om det kan delta som samarbeids-

partner i kommunale fora der foreløpige sektorbidrag drøftes.

4. Det er ønskelig at menighetsrådene/bispedømmerådene kan delta i interkommunalt/regionalt samarbeid, slik det er nevnt i den nye Plan- og bygningsloven, der dette er naturlig.

5. Komiteen understreker faren for at menighetsrådet blir umyndiggjort gjennom den kommunale nemndstrukturen og påpeker at hovedutvalgene ikke er overordnede organ for menighetsrådet, f.eks. i budsjettsaker. Menighetsrådets kommunale budsjettforslag skal legges frem for kommunestyre/formannskap slik Kirkeordningsloven forutsetter. Samtidig vil komiteen påpeke at det er viktig med et godt og nært samarbeid med de aktuelle hovedutvalg i kommunen.

   Komiteen er kjent med at det hersker en del uklarheter omkring forholdet mellom ny nemndstruktur og menighetsråd/fellesråd. Det er derfor behov for klare retningslinjer både for kommune og menighetsråd, slik at ikke uheldige ordninger etableres.

6. Den sektorveileder som er foreslått utarbeidet, i samarbeid mellom Kirkerådet, Norske Kommuners Sentralforbund, Kirke- og undervisningsdepartementet og Miljøverndepartementet, og som skal gi hjelp til menigshetsråd ved utforming av menighetens sektorplan, synes betimelig. Komiteen håper denne veilederen vil gi menighetsrådet inspirasjon til å gå inn i dette arbeidet og at den samtidig kan være til god nytte når menighetsrådet skal avgi høringsuttalelse til kommuneplanene.

7. Komiteen regner med at forholdet mellom menighetsråd/menighetenes fellesråd også vil bli viet oppmerksomhet i sektorveilederen. Bl.a. er det behov for kvalifisert sekretærhjelp/kirkeverge for menighetenes fellesråd om de skal fungere etter sin hensikt.

8. I saksorienteringen er det nevnt at det er behov for 1/3 planleggingskonsulent i Kirkerådet. Komiteen stiller spørsmål om det ikke vil være behov for minimum en hel stilling på dette felt, slik situasjonen nå avtegner seg.

9. Det er viktig at bispedømmerådet har et nært samarbeid med fylkeskommunen om bl.a. fylkesplanleggingen. Også her ville det være ønskelig om bispe-

dømmerådet kunne være samtalepartner i fora der foreløpige sektorbidrag/langsiktige planer drøftes f.eks. i forbindelse med fylkeskommunens ansvar for kirkelige stillinger på institusjoner finansiert av fylket. Videre må bispedømmerådene få kommuneplanen og fylkesplanen til uttalelse.

10. Komiteen mener at menighetsrådet og bispedømmerådet har selvstendig styringsansvar og dermed planansvar. Selv om menighetsrådet/bispedømmerådet nedsetter egne rådgivende planutvalg, er det viktig at planutvalgets innstilling legges frem for menighetsrådet/bispedømmerådet til behandling.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kyrkjemøtet ser det som viktig at Kyrkjelovutvalet sitt arbeid snarast vert ført fram slik at tilhøvet mellom kommune og sokneråd kan bli klarlagt.

   Kyrkjemøtet vil streka under at sokneråda er valde og fungerer ved eiga lov. Dette får konsekvensar i høve til den nye kommunale nemndstrukturen. Sokneråret er kyrkjelyden sitt styringsorgan og kan ikkje underordnast eit hovudutval på ein slik måte at den lovfesta lina direkte til formannskap/kommunestyre går tapt.

   Samstundes fungerer kommunestyret som eit økonomisk forvaltarorgan i kyrkjelyden. Det er difor vesentleg at sokneråd og kommunale organ går inn i eit nært samarbeid med tanke på å få innarbeidd dei kyrkjelege interessene i kommuneplanane og langtidsbudsjetta. Dette skjer best ved at det vert utarbeidd sektorplanar for den kyrkjelege sektor. For at sokneråda/fellesråda kan gjera dette, må dei få naudsynte ressursar (t.d. sekretærhjelp).

2. Kyrkjemøtet vil leggja vekt på at begge partar i dette samarbeidet vert best mogleg informerte om saka og vil i det høve rå til at:

   a) Kyrkje- og undervisningsdepartementet vurderer kva initiativ departementa kan ta overfor kommunar og fylkeskommunar med tanke på å få kyrkjelege saker integrerte i dei kommunale og fylkeskommunale planane.

Etter den nye Plan- og bygningslova har kommunane ansvar for at dette skjer. Soknerådet sine oppgåver er ikkje berre avgrensa til å vera med i kyrkjeleg areal- og ressursforvalting, men kan omfatte t.d. sosiale, kulturelle og økonomiske tilhøve.

b) Kyrkjerådet arbeider vidare med å laga saksvarande rettleiingsmateriell til sokneråda med retningsliner for samarbeidet med kommunane og hjelp til utarbeiding av sektorplanar for sokneråda/fellesråda, i kontakt med dei aktuelle departement og Norske Kommuners Sentralforbund.

3. Kyrkjemøtet peikar på bispedømeråda sitt ansvar for å oppretta tenlege kontaktar med fylkeskommunale organ. Bispedømeråda bør, i samarbeid med fylkeskommunane, utarbeida og gjennomføra kurs for soknerråd og kyrkjeleg tilsette om kyrkjeleg planlegging etter den nye Plan- og bygningslova.

*

SAK KM 9/85: SEKRETARIATSFUNKSJONEN
I MENIGHETSRÅDENE

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE B:

Komiteen har drøftet sekretariatsfunksjonen for menighetsrådene.

Komiteen vil innledningsvis peke på det store ansvar menighetsrådene er pålagt. Det er av avgjørende betydning for den kirkestruktur vi er i ferd med å bygge opp, at lokalplanet som den grunnleggende enhet får forsvarlig saksbehandling. Det er derfor et akutt behov for sekretariatshjelp i menighetsrådene.

I vår kirkestruktur er kommunestyret forvaltningsorgan i økonomiske spørsmål i menigheten. Flere kommuner har sett sitt ansvar og opprettet stillinger som bl.a. innebærer hjelp og støtte til menighetsrådenes saksbehandling.

Komiteen er kjent med at saken behandles av Kirkelovutvalget og håper at saken vil finne en positiv og snarlig løsning i utvalgsinnstillingen.

Komiteen mener at det er nødvendig med informasjon og påtrykk overfor kommunale instanser for å få tilført menighetene den arbeidskraft som er nødvendig for å få løst de pålagte oppgaver.

Komiteen vil også i denne sammenheng understreke behovet for opplæring i denne tjeneste.

Komiteen mener det er viktig at fleksibilitet og oppfinnsomhet preger arbeidet med å få etablert tjenesten der forholdene ennå ikke er lagt til rette for lønnet sekretærhjelp.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet vil overfor Kirkelovutvalget be om at det tas særlig hensyn til menighetsrådenes behov for sekretærhjelp i den stillingsstruktur det legges opp til på menighetsplan, og at det gis et godt økonomisk fundament.

2. Kirkemøtet henstiller til landets kommuner å være spesielt oppmerksomme på menighetsrådenes behov for lønnet sekretærhjelp, inntil det kommer faste ordninger på dette området. Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere hvordan menighetsrådene kan hjelpes til å fremme denne saken.

3. Kirkemøtet ber om at det blir satt i gang kursvirksomhet for de som ivaretar sekretærfunksjonen i menighetsrådet og at det utarbeides egnet kursmateriell.

*

SAK KM 10/85: VISITASREGLEMENTET

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE D:

Kirkemøtet har fått oversendt forslag til nytt visitasreglement fra departementet og blir bedt om en uttalelse med frist 1. desember 1985.

Komiteen ser problemer ved at Kirkemøtet er bedt om å uttale seg om en sak som bispedømmerådene har til høring. Muligheten er til stede for at en uttalelse vil bli oppfattet som dirigerende overfor bispedømmerådene.

Samtidig ser komiteen at departementets oversendelse gir Kirkemøtet en forpliktelse til å avgi uttalelse, jfr. Kirkeordningslovens § 54, 4. ledd a.

Forutsetningen for komiteens forslag til vedtak er at saken kommer tilbake til Kirkemøtet etter at høringsmaterialet er innhentet.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet ser et klart behov for et nytt visitasreglement til avløsning av det eksisterende fra 1909. Gjennom det fremlagte forslag fra utvalget foreligger et solid og gjennomarbeidet materiale, som etter Kirkemøtets mening i store trekk vil kunne tilfredsstille de krav som bør stilles til et nytt visitasreglement for Den norske kirke.

2. Kirkemøtet er klar over at forslaget er ute til høring i bispedømmerådene. Kirkemøtet mener derfor at det ikke er rett å fremme forslag til konkrete endringer på dette tidspunkt.

   Kirkemøtet vil imidlertid påpeke at det i forslaget

er viktige spørsmål som møtet må få anledning til å ta stilling til.

3. Kirkemøtet ber departementet om å få saken oversendt på nytt slik at Kirkemøtet kan behandle forslaget sammenholdt med synspunkter som kommer frem i bispedømmerådenes høringsuttalelser.

4. Kirkemøtet gjør oppmerksom på at Kirkemøtet ikke kan være høringsinstans på linje med bispedømmerådene, men må komme inn i sluttbehandlingen av slike saker.

*

SAK KM 11/85: OPPNEVNINGER

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE E:

Saken er oversendt Kirkemøtet fra Mellomkirkelig Råd. Dersom forslag til statutter, sak KM 23/85, blir vedtatt, skal Mellomkirkelig Råd fremme forslag for Kirkemøtet på delegater til generalforsamlingene i de mellomkirkelige organene der Den norske kirke er medlem og på delegater til drøftinger der Den norske kirke er offisielt representert.

Komiteen støtter de forslagene Mellomkirkelig Råd har fremmet. Dette gjelder delegater fra Den norske kirke på generalforsamlingen til Konferansen av Europeiske Kirker 4.-6. september 1986 i Stirling i Skottland og styremedlem i Nordisk Økumenisk Institutt for perioden 1986-1987.

Komiteen vil fremme to tilleggsforslag angående generalforsamlingen.

a) Komiteen er av den mening at det bør oppnevnes vararepresentanter til generalforsamlingen. Forslag på disse er fremmet etter råd fra Mellomkirkelig Råds sekretariat.

b) I brevet fra generalsekretæren i Konferansen av Europeiske Kirker er nevnt muligheten for å sende en ungdomsdelegat til generalforsamlingen. Komiteen ser det som svært ønskelig at en søker å finne økonomiske muligheter til dette. En vurderer det slik at en ungdomsdelegat kan bidra til utveksling av impulser mellom unge kristne i kirkene i Europa og bli til inspirasjon for unge i vår kirke.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Biskop Kristen Kyrre Bremer og høyskolelektor Ragnhild Veiteberg oppnevnes som delegater fra Den norske kirke på generalforsamlingen til Konferansen av Europeiske Kirker 4.-6. september 1986.

   Som personlige vararepresentanter oppnevnes henholdsvis Øyvind Øy og Berit Tversland.

   Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd søke å finne mulighet for å sende en ungdomsdelegat til generalforsamlingen og finne fram til en egnet person under 25 år.

2. Biskop Fredrik Grønningsæter oppnevnes som styremedlem i Nordisk Økumenisk Institutt for perioden 1986-87. Kirkemøtet bemyndiger Mellomkirkelig Råd å oppnevne vararepresentant til NØI for perioden 1986-87.

*

SAK KM 12/85: GUDSTJENESTELIVET

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE F:

Komiteen har drøftet kirkens gudstjenesteliv på grunnlag av melding fra Kirkerådet, etter anmodning av Kirkemøtet 1984 som, i sak KM 11/84, pkt. 3, vedtok at "arbeidet med gudstenestelivet i kyrkja skal gjevast prioritet framover".

Meldingen fra Kirkerådet reiser i denne sammenheng også spørsmålet om overføring av beslutningsmyndighet og prosedyre ved godkjennelse, innføring og endring av liturgier og dessuten spørsmålet om avgjørelsesmyndighet i forbindelse med gudstjenester og bruk av kirkene.

Komiteen har ikke funnet å kunne gå inn i dette sakskomplekset, fordi en konstruktiv drøfting ville kreve et bredere og flersidig grunnlagsmateriale. Komiteen anser det som viktig å konsentrere oppmerksomheten om det videre arbeid med å stimulere selve gudstjenestelivet i menighetene. Imidlertid registrerer komiteen med glede og tilfredshet at Kgl.res. av 1. november 1985 har gitt Kirkemøtet fullmakt til å godkjenne bl.a. mindre endringer i godkjente liturgier. Komiteen ser dette som et positivt signal i retning av fullmaktsoverføring på et enda videre felt, også i liturgispørsmål.

Komiteens drøftinger omkring kirkens gudstjenesteliv har i hovedsak fokusert følgende momenter:

1. Gudstjenesten er livsnerven i kirkens liv og virke. Den er menighetens møte med den treenige Gud gjennom Ord og sakramenter og menighetens tilsvar gjennom bekjennelse, bønn og lovsang.

2. Selv om gudstjenestelivet etter hvert har fått et variert liturgisk preg, ut fra spesielle behov og hensyn, vil søndagens høymesse ha en helt sentral plass som menighetens hovedsamling. Det må, etter komiteens mening, være en hovedmålsetting at høymes-

sen fungerer etter sin hensikt. Høymessen må være menighetsbyggende, fremme fellesskapet, nære troen og stimulere til glad tjeneste i menigheten.

Et viktig moment er gudstjenestens misjonerende element. Dette vil innebære at en opplever gudstjenestelivet som åpent, inkluderende og meningsfylt, også av dem som står i utkanten av menighetens levende trosliv og tjeneste.

3. Ut fra de målsettinger som her er skissert, gjøres det mange steder en bevisst innsats fra menighetens side for å motivere og legge til rette for økt oppslutning om gudstjenesten.

Komiteen er også kjent med at Kirkens Forsøksutvalg har planlagt et prosjekt som sikter på tiltak for å stimulere gudstjenestelivet.

4. Etter komiteens mening har vår høymesse mulighet for å kunne fungere bedre og forvaltes på en måte som sterkere markerer den inkluderende og samlende funksjon om Ord og sakramenter. Innenfor den liturgiske ramme en har fått, vil det være spørsmål om å utnytte maksimalt de muligheter som gudstjenesteformen gir, til å skape en levende og meningsfylt gudstjenestefeiring for alle generasjoner. Komiteen vil her peke på betydningen av å markere gudstjenesten som menighetens gudstjeneste. Den enkelte kirkegjenger må stimuleres til aktiv deltakelse og medansvar.

I tillegg til dette vil en bevisst og samarbeidende planlegging i forberedelsen av gudstjenesten være av stor betydning.

Komiteen vil understreke at en stimulering av gudstjenestelivet vil måtte forutsette en ansvarsvekkelse hos alle som kjenner seg hjemme i menighetens fellesskap og som ønsker et rikere og mer inkluderende gudstjenesteliv.

5. Ut fra disse overveielser mener komiteen at våre lokalmenigheter har behov for bistand og hjelp til å oppruste gudstjenestelivet, alt etter de lokale ressurser og forutsetninger.

I prioriteringen og videreføringen av denne saken vil det derfor være naturlig å be Kirkerådet om å bistå menighetene gjennom formidling av sakssvarende stoff og impulser i denne viktige sak.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet vil uttrykke tilfredshet med at Kgl.res. av 1. november 1985 har gitt Kirkemøtet fullmakt til å foreta enkelte justeringer av godkjente liturgier. Kirkemøtet ser frem til at Kirkemøtet får tildelt full avgjørelsesmyndighet i liturgispørsmål.

2. Bispedømmerådene oppfordres til å legge til rette for økt oppmerksomhet omkring gudstjenestelivet i lokalmenighetene og blant de kirkelige yrkesgruppene.

3. Kirkerådet bes videreføre arbeidet med kirkens gudstjenesteliv i kontakt med de instanser og organer som det er naturlig å samarbeide med.

4. Kirkemøtet ber departementet arbeide med klarleggelse av avgjørelsesmyndigheten vedrørende gudstjenester og bruk av kirken.

*

SAK KM 13/85: SØNDAGENS BRUK

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE F:

"Søndagens bruk" er fremmet som sak på Kirkemøtet 1985 av Stavanger bispedømmeråd.

Komiteen mener at dette er en sak av stor betydning for kirken og for samfunnet i sin helhet, og at den må ses i nær sammenheng med sak KM 12/85 - Gudstjenestelivet.

I sine drøftelser har komiteen sett bruken av søndagen under to synsvinkler: Som helligdag og som hvile/rekreasjonsdag.

1. I det nytestamentlige skriftmaterialet og i luthersk teologi og tradisjon er dagens karakter tydelig beskrevet som en Herrens dag, en ukentlig påskedag, den dag menighetene samles om Ord og sakramenter, dagen for kirkegang og menighetsfellesskap.

   Komiteen mener det er grunn til å understreke og påminne om dette viktige anliggendet i bruken av søndagen, også overfor bekjennende kristne i våre menigheter.

   Komiteen peker videre på den nære sammenhengen mellom søndagens særegne trosfellesskap og den medmenneskelige omsorgen.

2. Helg og hvile i kirke og samfunn

   Søndagens funksjon som hvile/rekreasjonsdag er også en legitim bruk av søndagen, og klart begrunnet i Skaperens omsorg for mennesket, en annerledes dag i rekken av travle hverdager.

   Komiteen konstaterer at søndagens bruk som helligdag er i ferd med å devalueres i det livsmønsteret som preger vårt samfunn, f.eks.

o fritidssamfunnet med stor mobilitet og mange tilbud er et stadig mer utbredt søndagsfenomen,

o en stadig økende tendens til å gjøre søndagen til ukens handledag,

o søndagen er langt på vei dagen for sportsarrangementer og friluftsliv.

- Komiteen er glad for alle de positive sidene ved idretts- og mosjonslivet. Samtidig innser en at idrettsorganisasjonene og kirken kan komme lenger i samarbeid om søndagens bruk.

- Folkeopinionen så vel som lovgivningen vil kunne bidra til å hemme eller fremme søndagen som helligdag. Komiteen anser helligdagslovgivningen som et visst vern om søndagens høymesseliv.

- Det er likevel god grunn til å ta bruken av søndagen opp til alvorlig overveielse, og peke på behovet for en holdningsendring når det gjelder synet på søndagens spesielle plass, hensikt og bruk.

- Komiteen vil sterkt fremheve de rike mulighetene for styrket fellesskap og trosliv som ligger i en bevisst kirkegang året rundt, enten man er hjemme eller på ferie.

- Komiteen vil peke på en del momenter som kan bidra til å styrke søndagen som hvile- og helligdag:

  o Aktualisering og gjennomtenkning hvordan søndagen kan styrkes som menighetens felles samlingsdag. I tilknytning til dette er det viktig å arbeide kontinuerlig med å stimulere søndagens gudstjenesteliv. Samtidig er det naturlig å styrke de sosiale samværsformer i tilknytning til gudstjenesten, f.eks. ved kirkekaffe, turer, fellesmiddager etc.

  o Arbeid for å verne det almenmenneskelige behov for en hviledag i uken, en "annerledes dag".

  o Åpning for større kommunikasjon og samarbeid mellom lokalmenigheten og andre instanser i lokalmiljøet, om f.eks. lukningsvedtekter, idrettsarrangementer, gudstjenestetider og utbygging av sportskapeller.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet ser det som nødvendig å gjenreise og styrke søndagens betydning i menighets- og samfunnsliv, bl.a. ved holdningsskapende tiltak sentralt og lokalt.

2. Særlig vil Kirkemøtet understreke dagens karakter som menighetens spesielle fellesskapsdag med gudstjenestefeiringen som sentrum.

3. Det bør legges til rette for et videre arbeid omkring søndagens plass og funksjon, i relasjon til menighetsliv, gudstjenesteliv og fritidssamfunn. Dette arbeidet forutsettes å bli ivaretatt av det utvalget i Kirkerådet som kirkens gudstjenesteliv vil høre inn under. (Jfr. sak KM 12/85 - Gudstjenestelivet)

*

SAK KM 14/85: KIRKEMUSIKKTJENESTEN

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE F:

Kirkemusikktjenesten er tatt opp av Møre bispedømmeråd og fremmet som sak og presentert for Kirkemøtet i Dokument 14.1. Komiteen henviser også til Kirkerådets utredning "Kirkemusikktjenesten" (Kirkerådet 1983), der det bl.a. heter: "Den samler i seg sangtjenesten fra den første kirke, katedraltjenesten fra middelalderen, den etter-reformatoriske tjeneste for en evangelisk kirkesang. Tjenesten har i prinsippet vært en tjeneste for forkynnelse, lovsang, opplæring etc., og må fortsatt være det."

Komiteen vil derfor understreke at kirkemusikeren har en sentral tjeneste i kirken, og at kirkemusikken er en vesentlig del av menighetens gudstjenesteliv, særlig høymessen, menighetens hovedsamling.

Komiteen peker på kirkemusikerens ansvar for å forvalte kirkemusikalske verdier og på kirkemusikerens funksjon som menighetens sangleder. I denne forbindelse vil en nevne korarbeidet som en viktig del av kirkemusikktjenesten. Den kirkemusikalske virksomhet i menigheten omfatter ulike musikalske uttrykksformer.

Komiteen har merket seg at stadig flere kirkemusikere får høyere utdanning, og mener kirken må gi disse en mulighet til å kunne bruke sin utdannelse til glede og oppbyggelse for menigheten. Dette forutsetter bedre vilkår for kirkemusikktjenesten, bl.a. orgler, kontorforhold og driftsmidler. Beregningen av stillingens størrelse må knyttes til selve tjenesten og ikke til den kirkelige statistikk, slik at kirkemusikeren kan få dekning for såkalt "skjult" arbeidstid, som bl.a. omfatter øving og administrativt arbeid.

I mange menigheter har en i lang tid hatt kirkemusikere med liten eller ingen kirkemusikalsk utdanning. Dette vil fortsatt være situasjonen mange steder. Komiteen

vil understreke betydningen av det arbeid som disse kirkemusikerne utfører.

I våre nordligste bispedømmer er det for tiden få kirkemusikere med kirkemusikalsk utdanning. Opprettelsen av kirkemusikalsk utdanning i denne landsdelen vil ha positive ringvirkninger.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet understreker at en god kirkemusikktjeneste med kirkemusikere i faste, ordnede stillinger vil kunne gi gudstjenestelivet og menighetsarbeidet fornyelse, til velsignelse og vekst i vår kirke.

2. Kirkerådet arbeider for at beregningsmåten av stillingens størrelse i høyere grad knyttes til selve tjenesten og ikke først og fremst til den kirkelige statistikk.

3. Arbeidet med kirkemusikken gis den nødvendige prioritet i Kirkerådets arbeid, jfr. sak KM 12/85 om gudstjenestelivet, og Kirkerådet må tilføres økonomiske og personellmessige ressurser for å kunne ta seg av denne oppgaven.

4. Kirkerådet må stimulere menighetsrådene til å sørge for de nødvendige ressurser til kirkemusiktjenesten gjennom kommunebudsjettene.

*

SAK KM 15/85: DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN
(NOU 1985:21)

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE D:

"NOU 1985:21 - Den norske kirke og læren" ble av Læreutvalget fremlagt 3. juli 1985. Utvalget, som ble nedsatt som et offentlig utvalg med Bispemøtet og Kirkerådet som oppnevnende instanser, gir i sin utredning begrunnede forslag til bl.a. opprettelse av et nytt organ til å forestå behandlingen av læresaker i Den norske kirke.

Departementet har etter vanlig praksis sendt utredningen til høring til instanser som berøres av saken. Kirkemøtet er ikke blant disse instanser, noe som må tolkes dithen at Kirkemøtet må komme inn i sluttbehandlingen av utredningen. Kirkemøtet vil derfor under høringsperioden ikke ta stilling til konkrete detaljer i utredningen.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet er glad for å ha blitt orientert om innstillingen "NOU 1985:21 - Den norske kirke og læren" og vil gi stor anerkjennelse for arbeidet som er gjort. Kirkemøtet anser det som en begivenhet av største betydning at det nå foreligger forslag til ordninger som det er nødvendig for et kirkesamfunn å ha til rådighet.

2. Kirkemøtet ser frem til å drøfte saken når den i samsvar med Kirkeordningslovens § 54 a blir forelagt Kirkemøtet til uttalelse.

*

004-0003

SAK KM 16/85: DÅP - NATTVERD - EMBETE
(LIMA-DOKUMENTET)

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE D:

Erklæringen om "Dåp - Nattverd - Embete", det såkalte Lima-dokumentet, ble utgitt av Kirkenes Verdensråd i 1982 og sendt medlemskirkene med anmodning om å levere en offisiell vurdering av teksten innen utgangen av 1985.

I Norge er dokumentet blitt betegnet som et gjennombrudd i det økumeniske arbeid. Dokumentet er på Bispemøtets initiativ blitt grundig behandlet i høringer og studiearbeid.

Den norske kirkes mellomkirkelige arbeid var ved dokumentets mottakelse organisert slik at Bispemøtet var det organ som saken hørte inn under. Etter at andre berørte instanser var kommet med sine synspunkter, foretok Bispemøtet sin sluttbehandling på sitt møte 26. september - 2. oktober 1985.

Bispemøtets vurdering av Lima-dokumentet er sammen med selve dokumentet forelagt Kirkemøtet.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet har mottatt erklæringen om "Dåp - Nattverd - Embete" (Lima-dokumentet) og Bispemøtets uttalelse, som er avgitt etter anmodning av Kirkenes Verdensråd.

   Kirkemøtet vil uttrykke anerkjennelse for det grundige arbeid som ligger bak uttalelsen.

Kirkemøtet tar Bispemøtets uttalelse til etterretning.

2. Lima-dokumentet vil kunne tjene som et godt grunnlag for den økumeniske samtale både på det internasjonale, nasjonale og lokale plan.

Kirkemøtet vil oppfordre bispedømmeråd, menighetsråd og kirkelig ansatte til å benytte Lima-dokumentet i arbeidet for større mellomkirkelig forståelse og kontakt, f.eks. i studiegrupper, menighetsskole, felleskirkelige råd, økumeniske gudstjenester og felles praktisk tjeneste.

I dette arbeid vil Mellomkirkelig Råd naturlig spille en viktig rolle.

*

SAK KM 17/85: ÅRSMELDING OG REGNSKAP FOR KIRKERÅDET

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE C:

Komiteen vil gi sin anerkjennelse til Kirkerådet og dets stab for godt og verdifullt arbeid som er utført i inneværende år. Både arbeidet og årsmeldingen bærer preg av stor innsats i en vanskelig arbeidssituasjon.

Komiteen mener at Kirkemøtet for fremtiden bør få seg forelagt:

1. Årsmelding for siste kalenderår
2. En kort rapport om arbeidet for inneværende år
3. Avsluttet regnskap for siste kalenderår

For å lette arbeidet for Kirkerådets stab kan rapporten for det inneværende år skrives slik at denne på en hensiktsmessig måte kan danne grunnlag for neste års årsmelding. Årsmeldingen bør dessuten inneholde en kort vurdering av arbeidet.

Videre drøftet komiteen organiseringen av Kirkerådets sekretariat sett på bakgrunn av arbeidssituasjonen generelt, og la særlig vekt på det betydelige merarbeid Kirkemøtet har vært for staben. Andre organisasjonsmodeller bør vurderes.

Komiteen vil påpeke at sekretariatet er underbemannet. På neste års statsbudsjett må det avsettes midler til øket bemanning for Kirkerådet. Bevilgningene bør dessuten øke slik at bispedømmerådenes tilskudd kan bortfalle. De midler som er samlet inn i det enkelte bispedømme, bør forbli der. Det må være en offentlig oppgave å finansiere Kirkemøtet/Kirkerådet som et lovfestet offentlig organ fullt ut.

Komiteen vil peke på at Kirkerådet og dets underutvalg har vist stor aktivitet når det gjelder utgivelser av

forskjellige trykksaker, og uttalelser om en del ulike spørsmål. Det meste er berettiget og verdifullt. Komiteen har imidlertid merket seg enkelte ting som har vært mindre heldig, f.eks. ensidigheten i temaheftet "Før livet har tapt". Blant komiteens medlemmer er det også kommet til uttrykk misnøye med oppfordringen fra Kirkerådets utvalg for kvinnespørsmål til å delta i markeringen av Den internasjonale kvinnedagen 8. mars 1985.

Komiteen mener en bør være litt tilbakeholden når et kirkelig utvalg/råd ønsker å medvirke til, eller uttaler seg om kontroversielle samfunnspolitiske spørsmål der meningene kan være nokså delte hos kirkens folk. Det samme gjelder vanskelige teologiske/etiske spørsmål. Dessuten bør det alltid være klare ansvarsforhold når det gjelder hvem som uttaler seg om hva. Dette siste særlig m.h.t. massemedia.

Kirkerådet sender nå forskjellig materiale til menighetene to ganger i året. Komiteen mener at dette normalt er et passende antall sendinger.

Komiteen har i forlengelsen av arbeidsprogrammet drøftet høstens menighetsrådsvalg. Komiteen vil understreke at her som ellers i samfunnet, gir engasjement innflytelse og vil derfor ikke nedskrive verdien av valgene til tross for den relativt lave deltakelsen. En finner det derimot sterkt å beklage at det mange steder har vært store vansker med å få nok personer som er villige til å stille til valg. En av grunnene til at mange sier nei til gjenvalg, kan være manglende ordning med lønnet sekretærhjelp. Dette problem sliter de fleste menigheter med. Komiteen mener ellers det bør analyseres hvorfor så mange vegrer seg for å stille til valg i menighetsrådene. Også for denne type arbeid bør en kunne kalle til innsats. Komiteen har med tilfredshet notert seg at valget holdes i forbindelse med gudstjenesten.

Komiteen ønsker en litt mer detaljert oppstilling av regnskapet enn det som foreligger fra Kirkerådet, bl.a. er det ønskelig med en oversikt over tilskuddene fra de enkelte bispedømmeråd, for posten "Andre inntekter" og utgiftsposten "Virksomheten".

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets årsmelding og regnskap for 1984.

*

SAK KM 18/85: RAMMEPROGRAM FOR KIRKERÅDET 1986

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE C:

På Kirkemøtet 1984 ble det vedtatt i sak KM 5/84 i pkt. 7 at "Kirkemøtet utarbeider årlige prioriterte rammeprogrammer for Kirkerådets arbeid".

Under sak KM 10/84, § 2-8, vedtok det samme Kirkemøtet at "Kirkerådet fremlegger ved begynnelsen av hvert Kirkemøte en melding om virksomheten siden forrige møte og gir perspektiver på virksomheten fremover".

Kirkerådet har i sitt saksfremlegg til den foreliggende sak gitt uttrykk for at det finner det problematisk i praksis å samordne de to nevnte vedtak og ber Kirkemøtet revurdere vedtaket i sak KM 5/84, pkt. 7, om at Kirkemøtet utarbeider årlige prioriterte rammeprogrammer for Kirkerådets arbeid. I stedet anbefales vedtak om at det til første Kirkemøte i valgperioden legges til rette for behandling av et 4-årig rammeprogram.

Komiteen har ikke uten videre funnet det lett å forene nevnte anbefaling med Kirkerådets vedtak i sak KR 19/85 om:

- At Kirkerådet ut over det årlige rammeprogram på det første Kirkemøte i valgperioden legger til rette for behandling av et 4-årig rammeprogram. Programmet utarbeides i nær kontakt med berørte parter - og danner basis for de årlige prioriterte rammeprogrammer.

- At Kirkerådet på grunnlag av det vedtatte rammeprogram legger opp til et mer detaljert arbeidsprogram med budsjett.

Her ser det ut til å være mulig å praktisere både et langsiktig og et kortsiktig programarbeid samtidig, noe også komiteen er enig i, og begge må frem for Kirkemøtet

som øverste instans. Komiteen konstaterer at Kirkerådet i sak 19/85 bruker uttrykket rammeprogam både om de 4-årige og de årlige prioriterte programmer. Etter komiteens oppfatning vil det bli språklig klarere å tale om 4-årige rammeprogrammer og årlige prioriterte arbeids programmer.

Komiteen er enig i at Kirkemøtet først og fremst skal trekke opp de store linjer for virksomheten i rammen av valgperioden, men mener samtidig at når det møtes årlig naturligvis skal gi Kirkerådet arbeidsprogram også for tiden mellom møtene. Det er på denne bakgrunn at årsmeldingen skal vurderes.

Etter komiteens mening bør derfor Kirkerådet hvert år fremlegge for Kirkemøtet et rullerende rammeprogram for de kommende 4 år. Det tar sikte på å innfri behovet for fasthet og kontinuitet i arbeidet. Særlig er dette viktig for prosjekter som kan strekke seg over flere år. Men samtidig skal programmet angi en prioritering av arbeidsoppgavene for 4 år fremover. Programmet må være så rommelig og fleksibelt at det ikke vanskeliggjør muligheten til å ta opp presserende oppgaver som måtte melde seg underveis.

Samtidig mener komiteen at det fortsatt er behov for at Kirkemøtet får seg forelagt årlige prioriterte arbeidsprogrammer for Kirkerådets arbeid til vurdering og vedtak. På denne måten vil Kirkemøtet ha den nødvendige kontakten med og styringen av arbeidet.

Hva gjelder Kirkerådets notat om arbeidsprogrammet for 1986, finner komiteen det å være av den type materiale som nettopp er tilsiktet med vedtaket av 1984 (sak KR 5/84) om "årlige rammeprogram", men den savner en prioritering innen opplistingen av sakene. Dette gjør det vanskelig for komiteen å anbefale at Kirkemøtet denne gang foretar noen detaljert prioritering. Blant de mange viktige saker som er nevnt i Kirkerådets arbeidsprogam for 1986 vil komiteen for sin del likevel henlede oppmerksomheten på kirkeordningsspørsmål, personalansvar i kirken, dåpsopplæringen, bibelspredning og bibelbruk, og oppfølging av Lov om diakontjenesten. Det bør overveies en organisering av sekretariatet med sikte på den dobbelte oppgave å være sekretariat for Kirkemøtet og serviceorgan for menighetene.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet tar det fremlagte notat om Kirkerådets

arbeidsprogram for 1986 til etterretning.

2. Kirkerådet fremlegger på hvert Kirkemøte et fleksibelt, rullerende rammeprogram for de kommende 4 år. Rammeprogrammet skal også inneholde et forslag til prioritert arbeidsprogram for kommende år.

3. På sitt første ordinære møte etter Kirkemøtet bearbeider Kirkerådet sitt arbeidsprogram for kommende år innenfor rammeprogrammet og etter de prioriteringer som Kirkemøtet har gitt.

*

SAK KM 19/85: MISJONSENGASJEMENTET I KYRKJELYDANE

PREMISSAR I INNSTILLINGA FRÅ KOMITE F:

Kyrkjerådet har lagt fram "Misjonsengasjementet i kyrkjelydane" som orienteringssak på Kyrkjemøtet. Komite F ber Kyrkjemøtet handsame "Misjonsengasjementet i kyrkjelydane" som eiga sak ut frå følgjande omsyn:

- Notata frå dei tre misjonsorganisasjonane viser til positive røynsler i samarbeidet så langt.

- Misjon har vore eit hovedtema på Kyrkjemøtet. Biskop Lislerud sa mellom anna i talen sin: "Kirken kan ikke velge om den vil være en misjonerende kirke eller ikke. For den kirke som fornekter sin misjonsoppgave og strever med alt annet enn forkynnelsen av den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus, - den kirke fornekter seg selv som kirke, og er ikke mere kirke."

- Under drøftinga i komiteen kom det fram synspunkt som er refererte i premissane nedanfor og som gjorde det naturleg å formulere framlegg til vedtak for Kyrkjemøtet.

Komiteen har særleg lagt vekt på desse synspunkta i drøftinga om "Misjonsengasjementet i kyrkjelydane":

1) Samanhengen mellom forkynning og misjonsengasjement

Eit ekte misjonsengasjement kan berre vekse fram der forkynnarane i kyrkja ber fram det bibelske grunnlaget for misjonen og den plassen misjonen har i liv og teneste. Dette inneber at forkynnarar må få konkret hjelp til å styrkje misjonsforkynninga.

2) Kallsmedvit i misjonen si teneste

Det er viktig å fornye dette kallsmedvitet, både når det gjeld det generelle kallet retta til kyrkjelyden som heilskap og kallet til den særskilde tenesta.

3) Forbønsteneste i gudstenesta

I mange kyrkjelydar kan dette knyttast til forbøn for eigne utsendingar og/eller oppgåver kyrkjelyden har teke på seg. Slik vert misjonsoppgåva meir konkret for heile kyrkjelyden, ikkje berre særskilt interesserte grupper.

4) Samanhengen mellom evangelisering i nærmiljøet og ytre misjon

Utfordringar i vårt eige nærmiljø kallar på evangeliserande arbeid og misjonsinnsats. Det gjeld dei mange døypte som ikkje søkjer kyrkjelyden sitt fellesskap, og den jamt aukande gruppe av udøypte i samfunnet vårt. Eit ekte misjonsengasjement har syn både for dei nære oppgåvene og kallet til teneste på andre kontinent.

5) Misjon og økonomi

Misjonsengasjementet inneber vilje til å ta på seg økonomiske plikter. Det må få følgjer når kyrkjelyden prioriterer økonomiske oppgåver og når søknader om offer vert handsama av sokneråda.

6) Tradisjonelt foreiningsliv og nye tiltak

Nye tiltak i kyrkjelydane kan føre til at misjonsengasjementet når ut til nye grupper, men ein gjer vel i å ta vare på den innsikt og røynsle dei tradisjonelle misjonsforeiningane står for.

7) Mangfoldet i kyrkja vår

Ulike tradisjonar og geografiske særtrekk innbyd til variasjon og fantasi i misjonsengasjementet i kyrkjelydane. Dei ulike misjonsorganisasjonane har lang tradisjon i å målbære misjonsengasjementet i kyrkja. Komiteen minner om vedtaket på Kyrkjemøtet i fjor (sak KM 15/84), der dei friviljuge kristelege organisasjonane vert karakteriserte som "viktig og nødvendig kirkelig arbeid" og der det vert uttrykt ønskje om "samarbeid bygget på gjensidig tillit og respekt".

KYRKJEMØTET SITT
VEDTAK:

Kyrkjemøtet meiner det er sers viktig at misjonsengasjementet i kyrkjelydane vert styrkt, i nært samarbeid med misjonsorganisasjonane.

Kyrkjemøtet er glad for dei tiltaka som er tekne på ulike nivå for å fremja misjonsengasjementet i kyrkjelydane og oppmodar til at alt må verte lagd til rette for at misjonen må ha ein sentral plass i kyrkjelyden, med omsyn til både forkynning, undervisning, forbøn, teneste, planlegging og forvalting.

Kyrkjerådet og bispedømeråda bør ha omtanke for dei punkta som er nemnde i premissane i kontakten med kyrkjelydane og i kontaktmøta med misjonsorganisasjonane i tida framover.

*

SAK KM 20/85: KONTAKT MED DEPARTEMENTET

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE A:

Kirkemøtets kontakt med departementet ble behandlet på Kirkemøtet 1984, sak KM 11/84.

På Kirkemøtet fikk Kirkerådet i oppdrag så fort som mulig å få opprettet et kontaktorgan med departementet.

Kirkerådet fikk fullmakt til å avgjøre hvem som skal representere Kirkemøtet i dette organet frem til Kirkemøtet 1985.

I møte 7.-8. mars 1985 vedtok Kirkerådet i sak KR 6/85 at Kirkerådets arbeidsutvalg utgjør for 1985 Kirkemøtets kontaktorgan med departementet.

Med hensyn til premissene for og representasjonen til det fremtidige kontaktorgan fikk Kirkerådet i oppdrag å utrede dette til Kirkemøtet 1985.

Komiteen har lagt vekt på behovet for en fastere struktur for kontakten med departementet, selv om det fortsatt bør være åpent for fleksibilitet og variasjon.

Det går bl.a. frem av sak KM 11/84 hvilke saksområder det først og fremst vil være viktig å få drøftet med departementet i de nærmeste år. Komiteen legger vekt på dette, samtidig som den løpende saksbehandling mellom Kirkemøtene også vil kreve nær kontakt mellom kirke og departement. Det bør derfor legges opp til en kontakt mellom det valgte organ og departementet minst 2 ganger pr. år.

Komiteen er kommet til at det vil være mest tjenlig for de saker som skal løses at Kirkemøtet oppnevner Kirkerådets arbeidsutvalg til å påta seg oppgaven å fungere som Kirkemøtets kontaktorgan med departementet.

Det har bl.a. av geografiske hensyn vært reist innven-

dinger mot å tillegge arbeidsutvalget denne funksjonen. Av denne grunn er det foreslått tatt inn i vedtaket at sakene såvidt mulig bør drøftes i Kirkerådet før de tas opp med departementet.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Kirkemøtet oppnevner Kirkerådets arbeidsutvalg som Kirkemøtets kontaktorgan overfor departementet.

Kirkemøtet forutsetter at de saker som skal tas opp med departementet såvidt mulig blir drøftet i Kirkerådet på forhånd slik at eventuelle impulser knyttet til geografiske forhold i størst mulig grad kan bli ivaretatt.

Det kan synes nødvendig av hensyn til forberedelsene og oppfølgingen av Kirkemøtene å ha slike kontaktmøter 2 ganger årlig og ellers når det måtte være behov for det etter initiativ fra en av partene.

*

SAK KM 21/85: STATSBUDSJETTENE FOR 1986 OG 1987

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE A:

1. Komiteen har drøftet spørsmålet om Kirkemøtet skal vedta budsjetter for bispedømmerådene og Kirkerådet. Når det gjelder bispedømmerådenes forslag til statsbudsjetter, vil komiteen anbefale at Kirkemøtet begrenser seg til å gi synspunkter av helhetskirkelig art og at bispedømmerådene selv utarbeider og innsender sine endelige forslag til statsbudsjett.

   For Kirkerådets vedkommende anbefaler komiteen at et foreløpig forslag til statsbudsjett legges frem for Kirkemøtet til godkjennelse.

   På bakgrunn av Kirkemøtets kommentarer og øvrige vedtak med innflytelse på budsjettet utarbeider Kirkerådet det endelige forslag til statsbudsjett.

2. I overensstemmelse med ovenstående anbefaler komiteen at bispedømmerådene innen 15. august innsender til Kirkerådet bispedømmerådets foreløpige forslag til bevilgninger over statsbudsjettet for det nest følgende år. Kirkerådet sammenstiller og eventuelt kommenterer bispedømmerådenes budsjettforslag og tilrettelegger saken for behandling i Kirkemøtet.

3. Komiteen har videre drøftet det foreløpige fremlagte forslag til statsbudsjett for 1987 fra Kirkerådet, Dokument 21.4, og har følgende kommentarer:

   - Kirkerådet er i dag underbemannet. Derfor var det i budsjettet for 1986 foreslått 3 nye stillinger. Dette forslaget opprettholdes for statsbudsjettet 1987. I tillegg er det i Kirkerådet en rekke uhjemlede stillinger. Det må være et mål, ikke minst av hensyn til personalomsorgen, å få gjort om disse stillingene til statshjemlede stillinger.

- Komiteen har også merket seg at tilskuddet til kontorhold ligger langt under de virkelige utgiftene, og er enig i at de faktiske utgiftene til kontorhold føres opp i budsjettforslaget.

- Komiteen vil be om at Kirkerådet på grunnlag av regnskapet for Kirkemøtet 1985 sørger for å fremme et realistisk budsjettforslag for Kirkemøtet.

- Komiteen vil anbefale at de særlige oppgavene som er nevnt med informasjonsvirksomhet, lederopplæring/etterutdanning og utredning og forskning, tas med i forslaget. I tillegg vil komiteen fremheve arbeidet med tilrettelegging av Plan og forsøk med dåpsopplæring. Det er av vital betydning for Den norske kirke at det bevilges midler til felter som i lang tid er blitt forsømt på grunn av den kirkelige økonomi.

  Det er delte meninger i komiteen om hvorvidt lederopplæring/etterutdanning skal med under punktet "særlige oppgaver".

4. Komiteen har også drøftet Mellomkirkelig Råds fremlagte forslag til statsbudsjett for 1987 og har ingen kommentarer til dette. Komiteen vil tilrå at Kirkemøtet vedtar det foreliggende budsjettforslaget.

5. Når det gjelder det fremlagte forslag til statsbudsjett for 1986 (St.prp. nr. 1, 1985-86), vil komiteen uttrykke tilfredshet over at det flere steder fremholder at det er nødvendig å styrke den kirkelige bemanningen, bl.a. i bispedømmerådene hvor det er foreslått opprettet 11 kontorfullmektigstillinger.

   Dessuten hilser komiteen med glede den foreslåtte bevilgning til 20 soknediakonstillinger med 50% statlig lønnsdekning.

   Imidlertid skulle komiteen gjerne se at uttalelsen om at "Kirkerådet er tillagt oppgaver som nødvendiggjør en styrking av sekretariatene i bispedømmerådene og Kirkerådet" ble fulgt opp i budsjettforslaget også for Kirkerådets del. Kirkerådet har i dag over statsbudsjettet 1 direktør-stilling, 3 saksbehandler-stillinger og 1 kontorfullmektig-stilling. I tillegg var det søkt om 3 nye stillinger, hvorav 1 dåpsopplæringskonsulent-stilling og 1 stilling som juridisk konsulent.

6. I forbindelse med statsbudsjettet viser komiteen til departementets merknad til kapitlet om Eiendoms- og fondsforvaltningen (07.22), hvor forslaget som innebærer utvidet salg av prestegårdene blir berørt (St.meld. nr. 64, 1984-85). Meldingen forutsetter at fondets eiendommer skal avhendes der forholdene ligger til rette for det.

Komiteen vil peke på at det har vært utbredt motstand mot denne reformen i kirken, og at det fortsatt hersker stor usikkerhet om viktige sider ved ordningen som er foreslått:

a) Det er uklart om salget vil omfatte alle de eiendommer som ønskes kjøpt av forpakterne. Meldingens forslag om "utvidet salg" synes etter rundspørring hos forpakterne å bli til et salg av alle gårdene. Omfanget av salget kan altså bli større enn forutsatt.

b) Kirke- og undervisningskomiteen sluttet seg til departementets forslag om at ved salg av en prestegård må normalt hele eller en betydelig del av skogen følge med i salget. Stortingskomiteen tok her ikke hensyn til de sterke motforestillinger som kom til uttrykk fra kirkelig hold, bl.a. gjennom Kirkerådets uttalelse. Dette er sterkt beklagelig. Ved en slik praksis vil saken få et omfang som vil innebære en langt sterkere desimering av eiendommer som har vært betraktet som kirkelige.

Det vil på denne bakgrunn være like nødvendig som før å få en avklaring på spørsmålet om eiendomsretten til prestegårdsgodset.

c) Det er ikke klart i hvilket omfang det vil bli stilt krav om at også presteboligen går med i salget. Dersom dette blir tilfellet, vil det oppstå behov for bygging av nye tjenesteboliger som kan bli mer kapitalkrevende enn gevinsten av salget.

d) Det er ikke klart hvilket pris-system som vil bli anvendt ved salget. Det vil under enhver omstendighet være ønskelig at kirkelige organer får være med i vurderingen av prisnivået.

e) Det er ikke klart hvordan et eventuelt fondsstyre for det nye prestegårdsfond som tenkes etablert, skal sammensettes, og hvilke regler som blir gitt for forvaltningen av det nye fond.

og uttrykke anerkjennelse for det omfattende arbeid som rådet har utført i 1984.

Mellomkirkelig Råds årsmelding og regnskap for 1984 tas til etterretning.

*

SAK KM 23/85: MELLOMKIRKELIG RÅD's STATUTTER

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE C:

Komiteen har drøftet Mellomkirkelig Råds statutter på bakgrunn av saksorientering og forslag fra møte i Mellomkirkelig Råd 18. september 1985, samt Bispemøtets og Kirkerådets kommentarer til dette forslag.

Til de enkelte endringsforslag:

§ 2 a: Her har komiteen foretatt en mindre språklig endring.

§ 2 d: Her er ordet "sitt" endret til det mer omfattende uttrykk "det" (økumeniske arbeid).

§ 3 a og b: Her forutsetter komiteen at årsmelding, rammeplan, regnskap og budsjett forelegges for godkjenning i Kirkemøtet.

§ 4: Her forutsettes, uten at det sies særskilt, at Rådets arbeid utføres innenfor budsjettets ramme, og oppgavene uttrykkes i presens form. Pkt. c strykes, da dette er dekket i § 2. Pkt. d blir da et nytt pkt. c, og tilføyelsen "kan" antyder her at det er Rådets oppgave til enhver tid å vurdere bruk av underutvalg som tjenlig arbeidsmåte for løsning av særskilte oppgaver.

§ 5 a: Komiteen støtter det foreliggende forslag om at alle bispedømmer er representert i Rådet, men foreslår siste setning (om kjønnskvotering) strøket.

Når Kirkemøtet oppnevner representanter til Rådet, bør man sørge for at begge kjønn blir godt representert.

§ 5 b: Komiteens flertall støtter her forslaget fra et flertall i Bispemøtet, fordi den mener at Bispemøtet bør stå fritt til å velge sin representant i Rådet. En slik formulering utelukker ikke på noen måte Oslo biskop, men legger valget til Bispemøtet. Komiteen mener at det i praksis, i de aller fleste tilfeller, vil være naturlig at Bispemøtet velger nettopp Oslo biskop til dette verv.

Et mindretall på to medlemmer støtter forslaget om at det naturlig tilligger Oslo biskop å være medlem av Rådet.

§ 5 h: Dette punkt foreslås tatt ut og erstattet med en bestemmelse om at disse utvalgsledere møter i Rådet uten stemmerett. Dette fordi det er prinsipielt betenkelig at Rådet ved å oppnevne nye underutvalg, hvis ledere har ordinær medlemsstatus i Rådet, samtidig utvider seg selv. Det nye forslag sikrer likevel at den ekspertise disse utvalgsledere representerer, beholdes.

§ 6: Her er tilføyet presiseringen "blant Rådets medlemmer".

§ 7: Komiteen foreslår at arbeidsutvalget utvides med ett medlem, siden Rådet nå også foreslås utvidet i forhold til tidligere. Imidlertid anses det å være tilstrekkelig med to vararepresentanter som før.

Mindretallet (2 medlemmer), nevnt ovenfor (§ 5 b, siste avsnitt), ønsker å gi denne kommentar:

Mindretallet støtter Rådets forslag om at det i § 5 b skal stå "Oslo biskop".

Oslo biskop vil i kraft av sin sentrale stilling og geografiske plassering ha en rekke internasjonale kontakter og møte utenlandske gjester som besøker Den norske kirke. Det ville vanskeliggjøre arbeidet i Rådet om Oslo biskop ikke var fast medlem.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

STATUTTER FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD FOR DEN NORSKE KIRKE

§ 1: Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke (Rådet) er Kirkemøtets organ for mellomkirkelige og internasjonale spørsmål. Rådet er opprettet som et utvalg i henhold til Kirkeordningslovens § 54, siste ledd.

§ 2: Rådet har som oppgave:

a) Å samordne og fremme kontakten mellom Den norske kirke og kirker i andre land, og ivareta forbindelsen med Kirkenes Verdensråd og andre internasjonale kirkelige organer hvor Den norske kirke er medlem

b) Å fungere som nasjonalkomite for Det Lutherske Verdensforbund

c) Å samordne og fremme Den norske kirkes kontakt med andre kirker i Norge, særlig i form av samtaler om teologiske spørsmål

d) Å bearbeide de teologiske og sosial-etiske spørsmål som Den norske kirke møter i det økumeniske arbeid og avgi uttalelser som Rådet selv står for, eller forberede uttalelser for Kirkemøtet

e) Å fremme økumenisk kunnskap og engasjement i Den norske kirkes menigheter, og bistå ved opprettelse av lokale felleskirkelige råd

§ 3: Rådet skal overfor Kirkemøtet fremlegge:

a) Årsmelding og rammeplan for arbeidet fremover til godkjenning

b) Regnskap og budsjettforslag til godkjenning

c) Forslag til delegater til generalforsamlinger i de mellomkirkelige organer hvor Den norske kirke er medlem, og til forhandlinger hvor Den norske kirke offisielt er representert

d) Forslag til kandidater til de styrende or-

ganer i de internasjonale økumeniske organisasjoner hvor Den norske kirke er medlem

§ 4: Rådet

a) oppnevner representanter for Den norske kirke til internasjonale konferanser som ikke omfattes av 3 c og d,

b) er Den norske kirkes representanter til mellomkirkelige møter behjelpelig med saksforberedelse,

c) kan oppnevne underutvalg til å utføre særskilte oppgaver.

§ 5: Rådet består av:

a) En representant for hvert bispedømme, valgt av Kirkemøtet. For hver av representantene velges en vararepresentant fra samme bispedømme. Representantene velges for fire år av gangen med mulighet til gjenoppnevning en gang. Når Kirkemøtet oppnevner representanter til Rådet, må det sørge for at begge kjønn blir godt representert.

b) En biskop oppnevnt av Bispemøtet. For denne representant velges en vararepresentant.

c) En representant for Kirkerådet, valgt av Kirkerådet. For denne representant velges en vararepresentant.

d) Den norske kirkes medlem av Eksekutivkomiteen i LVF.

e) Den norske kirkes medlem av Kirkenes Verdensråds Sentralkomite.

f) Den norske kirkes medlem av styret for Nordisk Økumenisk Institutt.

g) En representant for styret i Kirkens Nødhjelp, valgt av dette styre. For denne representant oppnevnes en vararepresentant.

Ledere i faste underutvalg møter i Rådet uten stemmerett.

Rådet skal ha minst to møter årlig.

§ 6: Kirkemøtet oppnevner blant Rådets medlemmer leder for en periode av to år. Gjenoppnevning kan finne sted. Rådet velger selv nestleder for en periode av to år.

§ 7: Rådet skal ha et arbeidsutvalg som består av leder, nestleder, samt tre medlemmer med to vararepresentanter. Første vararepresentant innkalles alltid.

Bispemøtets representant i Rådet skal være ett av de fem medlemmer.

Arbeidsutvalget forbereder Rådets møter og treffer avgjørelser i de saker Rådet bestemmer.

§ 8: Rådet tilsetter generalsekretær som daglig leder av Rådets arbeid og det øvrige personale i sekretariatet. Rådet vedtar instruks for generalsekretær og øvrige personale.

§ 9: Endringer i Rådets statutter foretas av Kirkemøtet etter innstilling fra Rådet.

*

Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd å utrede kriteriene for oppnevning av delegater til internasjonale representasjonsoppdrag, særlig med tanke på inspirasjon og tilbakeføring til lokalmenighetene.

Saken oversendes Mellomkirkelig Råd til behandling og vurdering.

*

SAK KM 24/85: ORGANISERINGEN AV SAMARBEIDET MELLOM KIRKEMØTET/KIRKERÅDET OG MELLOMKIRKELIG RÅD

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE C:

Saken har sin bakgrunn i Kirkemøtets vedtak i sak KM 13/84, der det bl.a. heter:

> Kirkemøtet ber Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd å utarbeide forslag til nærmere retningslinjer for organiseringen av forholdet mellom Mellomkirkelig Råd og Kirkemøtet/Kirkerådet.

Den foreslåtte organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og Kirkemøtet er tenkt som en midlertidig ordning, fordi forholdet fortsatt er i støpeskjeen og saken også bør ses i sammenheng med bl.a. sak KM 25/85 - Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene.

Komiteen legger frem sitt forslag til "Midlertidig organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og Kirkemøtet" i tillegg til de allerede foreliggende saksdokumenter.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Kirkemøtet gir sin tilslutning til dokumentet "Midlertidig organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og Kirkemøtet".

*

MIDLERTIDIG ORGANISERING AV SAMARBEIDET MELLOM MELLOMKIRKELIG RÅD, KIRKERÅDET OG KIRKEMØTET

1. Bakgrunn

Forholdet mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd er regulert av Kirkeordningslovens §§ 54 og 55 og vedtak i Kirkemøtet 1984 i sak KM 13/84, som lyder slik:

> Mellomkirkelig Råd blir Kirkemøtets fagorgan når det gjelder mellomkirkelige og internasjonale spørsmål med mandat, arbeidsprogram og budsjett vedtatt av Kirkemøtet.

Kirkemøtet gjorde dette vedtaket med hjemmel i Kirkeordningslovens § 54, siste ledd, hvor det heter: "Kirkemøtet kan oppnevne utvalg ... til å utføre særskilte verv." Det særskilte verv Mellomkirkelig Råd skal utføre, er å ivareta Kirkemøtets engasjement i mellomkirkelige og internasjonale spørsmål.

Ut fra Kirkeordningslovens § 54 er det klart at det er Mellomkirkelig Råd som skal forberede sine egne saker for Kirkemøtet, mens Kirkerådet i denne sammenheng kun skal tilrettelegge disse for behandling i Kirkemøtet.

Mellomkirkelig Råd står direkte ansvarlig overfor Kirkemøtet for det arbeid Rådet utfører. Rådet fremmer sine innstillinger og anbefalinger direkte for Kirkemøtet. Kirkerådet legger til rette for at Kirkemøtet kan behandle og drøfte Rådets arbeid og fremlegg.

2. Underutvalg under Mellomkirkelig Råd

Rådet har for tiden to faste utvalg - Norsk Teologisk Nemnd og Komiteen for Internasjonale Spørsmål. I tillegg har Rådet gjort et prinsippvedtak om å opprette et Utvalg for økumenisk utveksling og fellesskap.

Dette skal styrke det økumeniske engasjement i lokalmenighetene og øke mulighetene for fellesskap mellom norske og utenlandske menigheter.

Mellom Mellomkirkelig Råds underutvalg og Kirkerådets fagutvalg som arbeider med beslektede saker, er det viktig at man får en presisering av ansvarsområdet for de to organer, samtidig som man finner frem til naturlige samarbeidslinjer. I tillegg bør utvalgene med jevne mellomrom legge deler av møtene til samme tidspunkt slik at man også kan få anledning til felles drøftelser.

Det kan også tenkes tilfeller der f.eks. Mellomkirkelig Råd oppnevner 1 eller 2 medlemmer i et fagutvalg under Kirkerådet.

3. Samarbeid på sekretariatsplan

Kirkemøtet 1984 vedtok (sak KM 13/84) at "Mellomkirkelig Råds sekretariat fortsetter som en selvstendig enhet i forhold til Kirkerådets sekretariat".

Det er allerede et utstrakt samarbeid mellom Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd. Sakspapirer og protokoller utveksles. Saker oversendes mellom organene for kommentar eller viderebehandling. Sekretærene i Komiteen for Internasjonale Spørsmål og Sosial-etisk utvalg deltar i hverandres utvalgsmøter. Sekretæren i Norsk Teologisk Nemnd har hittil deltatt i arbeidet i Utvalg for kvinnespørsmål. Det er også samarbeid når det gjelder fremmedarbeiderspørsmål.

Samarbeidet bør utbygges ytterligere. Mellomkirkelig Råds rolle er å knytte forbindelseslinjer mellom det arbeid som foregår i de internasjonale økumeniske organisasjoner og det som skjer i Kirkerådet. Samtidig må Mellomkirkelig Råds virksomhet i forhold til norske menigheter koordineres med det Kirkerådet gjør.

4. Prosedyre for fremleggelse og behandling av saker fra Mellomkirkelig Råd til Kirkemøtet

Mellomkirkelig Råd anmelder innenfor den fastsatte tidsfrist overfor Kirkerådet hvilke saker det ønsker at Kirkemøtet skal behandle. I tillegg til de saker som Mellomkirkelig Råd etter statuttenes § 3 hvert år skal legge frem, kan det også være andre saker av økumenisk eller internasjonal karakter som Kirkemøtet kan behandle.

Når Mellomkirkelig Råd skal fremme en sak overfor Kirkemøtet, anmelder det også hvilke dokumenter som følger saken. Den saksfremstilling som følger saken, utarbeides av Mellomkirkelig Råd i samråd med Kirkerådet.

Anbefalinger og innstillinger overfor Kirkemøtet er det Mellomkirkelig Råd som står ansvarlig for. Siden Kirkerådet tilrettelegger for behandling på Kirkemøtet, er det dette råd som påser at Kirkemøtet får alle de nødvendige opplysninger. Kirkerådet kan kommentere Mellomkirkelig Råds innstilling til en sak, særlig når den omhandler et saksområde som berører Kirkerådets arbeidsfelt. Kirkerådets kommentarer og innstilling følger da som et vanlig vedlegg til saken og til Mellomkirkelig Råds innstilling.

5. I forhold til norske menigheter

I og med at Mellomkirkelig Råd nå er lagt under Kirkemøtet, innebærer det et sterkere engasjement fra Rådets side overfor lokalmenighetene. På dette området er det imidlertid nødvendig å koordinere virksomheten med Kirkerådets arbeid. Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet må dessuten samordne kontakten med bispedømmerådene.

Det må imidlertid understrekes at det er Kirkerådet som har hovedansvar for de tiltak som treffes. Mellomkirkelig Råd fører i denne sammenheng frem de saker som hører inn under Rådets mandatområde, og deltar for øvrig i den generelle kontakt mellom sentralkirkelige organer, bispedømmer og menigheter.

6. Mellomkirkelig Råds økonomi

Mellomkirkelig Råd finansieres hovedsaklig over posten "Mellomkirkelig arbeid" på statsbudsjettet. Kirkemøtet anser det for viktig at dette arbeidet også i fremtiden beholdes som en egen post på statsbudsjettet.

Mellomkirkelig Råd henter imidlertid også økonomisk støtte fra andre statlige og private instanser.

I hovedtrekk ser det ut til at Mellomkirkelig Råd vil kunne regne med de samme inntektskilder også i kommende år.

Kirkemøtet får seg forelagt regnskap og budsjett-

forslag hvert år, samt Rådets forslag til søknad om bevilgninger over statsbudsjettet. Når Kirkemøtet har behandlet sakene, oversender Kirkerådet vedtaket til Mellomkirkelig Råd som sender saken til Kirke- og undervisningsdepartementet.

*

SAK KM 25/85: KIRKEMØTEKOMITEENE OG FAGUTVALGENE

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE A's FLERTALL:

1. Kirkemøtet 1984 behandlet i sak KM 23/84 fag utvalgene i den fremtidige kirkeorganisasjon og i sak KM 28/84 Kirkemøtets faste komiteer. Kirkerådet ble i de to nevnte sakene bedt om å utarbeide en betenkning/utredning til dette Kirkemøtet om nærmere angitte forhold.

   Komiteen har merket seg at ikke alt som det ble pålagt å avgi betenkning om/utredet, er utført. Det foreligger således ingen oversikt over "hvorledes valg av nye utvalg skal foregå". Heller ikke foreligger det "mandat for de enkelte fagutvalg" eller oversikt over "ordninger vedrørende økonomi og sekretærhjelp".

2. At det nevnte ikke er utført, antas å ha sammenheng med at Kirkerådet har funnet at fagutvalgene bør (må) høre inn under Kirkerådet og først og fremst være et redskap for Kirkerådet i dets arbeid for Kirkemøtet. Det er vist til en forståelse av Kirkeordningsloven som kommer til uttrykk i et juridisk notat ("Noen bemerkninger om ---"), datert 2. april 1985, utarbeidet av en av Kirkerådets medlemmer.

   Komiteens flertall er enig i den lovforståelse som kommer til uttrykk i notatet. For komiteens flertall blir det derfor ikke behov for å fastlegge prosedyrer for hvorledes valg av nye fagutvalg skal foregå. Heller ikke blir det nødvendig å fastsette hvilke mandat de enkelte fagutvalg skal ha. Det overlates til Kirkerådet å foreta det som er nødvendig.

   Når det er Kirkerådet som har det alminnelige ansvaret for å forberede saker for Kirkemøtet, Kirkeordningslovens § 55, 3. ledd, vil det være prin-

sipielt riktig å la Kirkerådet selv organisere sine utvalg.

Komiteens flertall mener imidlertid at Kirkemøtet har anledning til å gi Kirkerådet signaler eller pålegg om hvorledes det bør forholdes når fagutvalgsstrukturen skal fastsettes og utvalgenes mandat utarbeides. Vi ønsker dette fordi spørsmålene omkring etableringen (eventuelt reorganiseringen eller gjenoppnevningen) av fagutvalgene opptar svært mange.

Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, vil det være naturlig at Kirkemøtet får disse oversendt til orientering.

Også i forbindelse med den årlige behandlingen av Kirkerådets virksomhet, vil fagutvalgstrukturen m.m. kunne drøftes og pålegg gis. Det er imidlertid i denne sammenhengen viktig å fremholde at Kirkerådet (og dets sekretariat) må bli tilført tilstrekkelig med ressurser for å kunne utføre sitt arbeid for Kirkemøtet på en tilfredsstillende måte.

3. Selv om fagutvalgene skal høre inn under Kirkerådet, vil Kirkemøtet kunne oppnevne utvalg etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd, til å forberede Kirkemøte-saker og til å utføre særskilte verv.

   Komiteens flertall er av den oppfatning at det bør foreligge et spesielt behov innenfor et avgrenset saksområde dersom det skal oppnevnes slike utvalg. Et eksempel på et slikt særskilt utvalg er Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke.

   Vi mener det bør vurderes om ikke liturgispørsmål også bør behandles av et utvalg etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd. Komiteen viser til den kongelige resolusjon som nylig ble vedtatt og hvor Kongen delegerte til Kirkemøtet behandlingen av visse liturgispørsmål. Vi viser også til Læreutvalgets utredning, NOU 1985:21, s. 133, hvor et slikt utvalg omtales.

4. Enkelte komitemedlemmer har stilt spørsmål om ikke også diakoni og undervisning bør ha utvalg som er oppnevnt i medhold av Kirkeordningslovens § 54, siste ledd.

   Komiteens flertall finner det ikke riktig å skulle skille disse oppgavene ut og løsrive dem fra den totale sammenheng med andre saksområder. Kirke-

ordningsloven sier da også ganske direkte at det er Kirkerådet (selvfølgelig underforstått i denne sammenheng med hjelp av fagutvalgene) som forbereder for behandling i Kirkemøtet det som har med retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning og diakoni, jfr. Kirkeordningslovens § 54, 4. ledd, litra b, jfr. § 55, 3. ledd.

Her vil komiteens flertall imidlertid få gi uttrykk for at det ikke bare er den kirkelige rådsstruktur som behandler kirkelige planer og programmer for undervisning og diakoni. Vår kirke har selvstendige organer og institusjoner som gjør et arbeid det hverken er riktig eller ønskelig å gripe inn i. Vi ser imidlertid et stort behov for - og har et ønske om - samarbeid på ulike plan.

På undervisningssektoren ser vi svært positivt på det samarbeid som er etablert med Institutt for Kristen Oppseding. Dette bør føres videre. Komiteen mener det er ønskelig at IKO fortsatt må få bety mye for Den norske kirkes menigheter. Det bør sørges for at unødig dobbeltarbeid mellom IKO og Kirkerådets fagutvalg unngås.

For å få misjonsengasjementet levende i våre menigheter, er det samarbeid som er etablert i forbindelse med "Menighetenes misjonsengasjement" noe som bør følges opp. Det er positive erfaringer fra samarbeidet.

På den diakonale sektor vil komiteen gi uttrykk for at Diakoniråd for Den norske kirke fortsatt bør være bredt sammensatt, slik at de helhetskirkelige interesser blir ivaretatt best mulig.

5. Komiteens mindretall (2) er ikke enig i den lovforståelse forsåvidt gjelder fagutvalgenes plassering under Kirkerådet som kommer til uttrykk i det juridiske notatet det tidligere er henvist til. Mindretallet vil avgi en egen innstilling i saken.

6. Når det gjelder spørsmålet om Kirkemøtekomiteenes kommunikasjon/forbindelse med Kirkerådets fagutvalg, har komiteen drøftet på hvilken måte denne burde foregå. Selv om fagutvalgene først og fremst er et redskap i Kirkerådets saksforberedende og iverksettende arbeid, vil fagutvalgene representere en ressurs som Kirkemøtet også bør kunne dra nytte av direkte. Fagutvalgenes møtereferat bør tilflyte aktuelle komitemedlemmer gjennom hele året.

Komiteen mener også at formennene i Kirkerådets fagutvalg bør kunne innkalles til Kirkemøtets komitearbeid. Dette bør det tas hensyn til i budsjettarbeidet for Kirkemøtet.

7. Komiteen drøftet spørsmålet om Kirkemøtekomiteene skulle kunne møtes mellom Kirkemøtesamlingene. Vi ser det som et klart utgangspunkt at Kirkemøtekomiteene ikke møtes annet enn så lenge Kirkemøtet er samlet. Dersom det imidlertid forut for et Kirkemøte er absolutt påkrevet at en komite møter noen dager på forhånd for å foreta forberedende drøftelser, kan det ikke være noe til hinder for dette. Før Kirkerådet har satt opp forslag til saksliste og forestått utsendelse av saksdokumenter, vil det imidlertid være vanskelig for en Kirkemøtekomite å innlede drøftelse. Dersom forberedende drøftelser skal finne sted, vil vedkommende komite selvfølgelig ikke ha noen myndighet på vegne av Kirkemøtet. Det dreier seg i så fall kun om interne drøftelser. Dersom det skal kunne avholdes slike ekstraordinære møter, vil det måtte foreligge budsjettmessig dekning.

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE A's MINDRETALL (2 medlemmer):

A. Spørsmålet om fagutvalgene i den fremtidige kirkeorganisasjon og forholdet til Kirkemøtets komiteer ble drøftet av Kirkemøtet 1984 i tilknytning til to av sakene: Sak KM 23/84 og sak KM 28/84. Vedtakene i de to sakene har denne ordlyd:

Sak KM 23/84:

"1. Kirkemøtet mener det vil være av stor betydning å opprette fagutvalg til å

- hjelpe Kirkerådet med saksforberedelse
- følge opp de vedtak Kirkemøtet fatter

2. Fagutvalgene må i prinsippet høre inn under Kirkemøtet og ha nær tilknytning/kontakt til Kirkemøtekomiteene. Kirkemøtet vil senere ta endelig stilling til en eventuell bemyndigelse til Kirkerådet vedrørende oppnevning.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide en be-

tenkning til neste Kirkemøte der det legges opp til

- en fagutvalgsstruktur i samsvar med en modell for Kirkemøtekomiteene,
- hvordan valg av nye utvalg skal foregå,
- hvilke mandater fagutvalgene skal ha,
- ordninger vedrørende økonomi og sekretærhjelp.

4. De nåværende fagutvalgene fortsetter sin virksomhet inntil ny utvalgsstruktur er vedtatt."

Sak KM 28/84:

"1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å utrede spørsmålet om de faste komiteers forhold til fagutvalgene med henblikk på behandling på Kirkemøtet 1985.

2. Kirkemøtet overlater til Kirkerådet å fordele saksområder på de faste komiteer etter fornyet gjennomtenkning.

3. Kirkemøtet bemyndiger Kirkerådet til å fordele møtets deltakere på de faste komiteer etter forslag fra bispedømmerådene.

4. Fagutvalgene informerer de enkelte komiteer om saker av interesse for disse.

5. I spesielle saker kan et fagutvalg innkalle en komites leder eller nestleder til drøftelser i utvalget. Av budsjettmessige grunner innkalles ikke komiteene før Kirkemøtet 1985."

B. Når Kirkemøtet har vært opptatt av fagutvalgene og deres plass i forhold til Kirkerådet, Kirkemøtet og Kirkemøtets komiteer, er dette positivt begrunnet ut fra to forhold:

a) Kirkerådet og Kirkerådets sekretariat bør få tilstrekkelig faglig hjelp i arbeidet med å forberede og følge opp Kirkemøtets beslutninger.

b) Kirkemøtet og dets faste komiteer bør få

best mulig hjelp til å sette seg inn i og behandle forsvarlig de saker som ligger under Kirkemøtets ansvarsområde.

C. Kirkemøtet forstår den interne ansvarslinje etter Kirkeordningsloven slik:

a) Kirkemøtet er det ansvarlige, lovgivende og besluttende organ i de saker som ifølge lov eller delegasjon er tillagt møtet (jfr. Kirkeordningslovens §§ 54 og 55).

b) Kirkerådet har på Kirkemøtets vegne ansvaret for den forvaltningsmessige og administrative utførelse av det arbeid som Kirkemøtet beslutter om, det forbereder eller tilrettelegger for behandling saker som skal avgjøres av Kirkemøtet, og avgir selv de uttalelser som det blir bedt om å gi av departementet eller andre kirkelige instanser (jfr. Kirkeordningslovens § 54 og "Reglene for Kirkerådets virksomhet"). Rådet tar også selv initiativ til utredninger, prosjekter o.l. Rapport om rådets virksomhet avgis til Kirkemøtet.

c) Kirkerådets sekretariat er det utøvende organ for Kirkerådet når det ivaretar sitt administrative og forvaltningsmessige ansvar. Det er viktig at sekretariatet styrkes, så det kan utføre sine oppgaver på en best mulig måte.

d) Arbeidsgrupper og fagutvalg

Kirkerådet og dets sekretariat vil ha bruk for faglig vurdering og støtte i sitt arbeid med å ivareta sine oppgaver. Det er også viktig at det blir rom for selvstendig initiativ og tiltak innenfor hele spekteret av det kirkelige arbeidsfelt. Til hjelp i dette arbeidet bør Kirkerådet kunne oppnevne arbeidsgrupper etter behov.

Kirkerådet vil også kunne ha hjelp av faste fagutvalg som er oppnevnt av Kirkemøtet for å ha løpende ansvar for hovedområder av kirkens liv og tjeneste. Slike hovedutvalg bør være sammensatt under hensyn til geografisk spredning og faglig behov.

e) Kirkemøtets komiteer har behov for løpende

informasjon om de fagområder som komiteene har ansvar for. De vil ha behov for de faglige vurderinger som er gitt av fagutvalgene, som ledd i sin egen forberedelse av saksbehandlingen i Kirkemøtet. Det vil være Kirkerådets ansvar å sørge for at slik informasjon blir gitt og sakene forberedt på en slik måte at komiteene kan gjøre et forsvarlig arbeid innenfor sine saksområder.

For å bedre kontakten mellom fagutvalg og komiteer bør komiteformennene få anledning til å møte i fagutvalget enkelte ganger, og formennene i fagutvalgene bør få anledning til å møte i de respektive Kirkemøtekomiteene etter behov.

f) Samarbeid med andre organer

Kirkemøtet og Kirkerådet vil også med fordel kunne samarbeide med andre fagorganer og institusjoner. Det er f.eks. ikke bare den kirkelige rådsstruktur som behandler kirkelige planer og programmer for undervisning og diakoni. Vår kirke har på disse områder selvstendige organer og institusjoner som gjør et arbeid det hverken er riktig eller ønskelig å gripe inn i. Vi ser imidlertid et stort behov for - og har et ønske om - samarbeid på ulike plan.

På undervisningssektoren ser vi svært positivt på det samarbeid som er etablert med Institutt for Kristen Oppseding. Dette samarbeid bør føres videre, med respekt for IKO's organisatoriske egenart. Komiteen mener det er ønskelig at IKO fortsatt får ansvar for en rekke oppgaver av helhetskirkelig karakter på undervisningssektoren. Det bør sørges for at unødig dobbeltarbeid unngås.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Etter Kirkeordningslovens § 55, 3. ledd, skal Kirkerådet forberede for Kirkemøtet saker som er omtalt i Kirkeordningslovens § 54, 2., 3. og 4. ledd. Til å bistå seg med forberedelsen av enkeltsaker og for

å bidra med ideer i det løpende arbeid, vil Kirkerådet ha behov for fagutvalg. Også til iverksettelse av Kirkemøtets vedtak, jfr. Kirkeordningslovens § 55, 3. ledd, har Kirkerådet behov for hjelp fra fagutvalg, særlig i forbindelse med utarbeidelse av materiell m.m.

Kirkemøtet har med hjemmel i Kirkeordningslovens § 55, siste ledd, fastsatt regler for Kirkerådets virksomhet. Kirkemøtet ser i dag ikke behov for å få nærmere bestemmelser om Kirkerådets fagutvalg inn i virksomhetsreglene.

Kirkemøtet forutsetter imidlertid at Kirkerådet føyer seg etter de signaler og pålegg som Kirkemøtet måtte gi i tilknytning til virksomheten og organiseringen av denne.

2. Kirkerådets fagutvalg må få karakter av bistandsorgan, slik at de i siste omgang kan tjene Kirkemøtets interesser og behov.

   Kirkerådet bes i sammensetningen av fagutvalgene ta hensyn til en viss geografisk spredning av utvalgsmedlemmene.

3. Vår kirke har selvstendige organer og institusjoner som gjør et arbeid det hverken er riktig eller ønskelig å gripe inn i. Kirkemøtet ser imidlertid et stort behov for - og har et ønske om - samarbeid på ulike plan. Kirkerådet bes fremme som sak for Kirkemøtet hvorledes de ulike samarbeidsrelasjoner og oppgavefordelinger bør være på felter som hører til Kirkemøtets kompetanse og som også behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestrukturen (IKO m.fl.).

4. Etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd, kan Kirkemøtet selv oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører under møtet og til å utføre særskilte verv.

   På enkelte områder vil Kirkemøtet kunne føle behov for å opprette slike utvalg som mer direkte hører under Kirkemøtet. Slike utvalg får da en friere stilling i forhold til Kirkerådets sekretariat, jfr. Kirkeordningslovens § 55, 3. ledd.

   Allerede nå ser Kirkemøtet muligheten for at saker som angår kirkens liturgier, bør behandles av et utvalg oppnevnt av Kirkemøtet etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd. Kirkemøtet ber Kirkerådet

forberede en sak for Kirkemøtet hvor organiseringen av et organ for behandlingen av liturgispørsmål tas opp.

5. Kirkemøtets komiteer er oppnevnt i henhold til Kirkemøtets forretningsorden, Kap. 5. Komiteene skal avgi innstillinger til plenum i Kirkemøtet.

   Komitebehandlingen er en arbeidsform i Kirkemøtet. Det må derfor være et klart utgangspunkt at Kirkemøtekomiteene ikke møtes annet enn så lenge Kirkemøtet er samlet. Dersom det imidlertid forut for et Kirkemøte er absolutt påkrevet at en komite møtes på forhånd for å foreta forberedende drøftelser, vil dette kunne skje, forutsatt budsjettmessig dekning.

6. Kirkemøtet ber om at referater fra møtene i Kirkerådets fagutvalg sendes de aktuelle Kirkemøtedelegatene fortløpende.

   Kirkemøtet ber også om at formennene i fagutvalgene innkalles til Kirkemøtets komitearbeid etter behov.

7. Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og utvalgenes mandater, oversendes dette til Kirkemøtet til orientering.

8. De nye medlemmer av Kirkemøtet bør så snart som mulig få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer.

*

SAK KM 26/85: KIRKEMØTET's FORRETNINGSORDEN

PREMISSER I INNSTILLINGEN FRA KOMITE D:

Det har tidligere vært gjort et grundig arbeid med Kirkemøtets forretningsorden.

Etter lengre forarbeid vedtok det første Kirkemøtet i november 1984 sin Forretningsorden. Det ble i denne sammenheng fremhevet at det kunne bli aktuelt å foreta endringer senere. De forandringer som nå foreslås, har sin bakgrunn i erfaringer fra det første Kirkemøtet i 1984 og en del spørsmål som har dukket opp i forbindelse med årets Kirkemøte.

Til de enkelte endringsforslag:

Kap. 1 - Generelle bestemmelser

Ad § 1-1

Kirkemøtet 1984 vedtok at "det er ønskelig at en alternerer med hensyn til sted for Kirkemøtet" (jfr. sak KM 9/84).

Forslag: Paragrafens ordlyd beholdes.

Ad § 1-2

Det settes inn 2 nye avsnitt i paragrafen med følgende ordlyd:

> Hvis et medlem har forfall for 2 dager eller mer, innkalles i stedet vararepresentant for hele møtet. Vararepresentant kan ikke innkalles for deler av møtet.
>
> De tre teologiske fakulteter innbys til å oppnevne en fast representant hver til å ta del ved Kirkemøtet med tale- og forslagsrett.

Ad § 1-3

1. ledd

Det innarbeides i § 1-3 et nytt avsnitt med følgende ordlyd:

> Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av dirigentskapet.

4. ledd

Paragrafen forutsetter bl.a. at protokollen fra møtet inneholder "fullstendig referat av de forhandlinger som er ført i plenum".

Forslag: Paragrafens ordlyd beholdes.

Ad § 2-1

Forslag: Stortinget sløyfes på listen over instanser som kan anmelde saker.

Ad § 2-2

Komiteen mener det er behov for endringer i andre setning.

Forslag: Skriftlig begrunnelse for saken må foreligge til samme tid i Kirkerådets sekretariat.

Ad § 3-1

Det er foretatt et tillegg i første setning, som får denne ordlyd:

> Til Kirkemøtets åpning sendes innbydelse til HM Kongen. Kirkelige og andre offentlige organer og representanter for frivillige kristelige organisasjoner innbys etter bestemmelse av Kirkerådet.

Ad § 3-2

Det må sikres at kandidater til dirigentskap, valgkomite og protokollkomite varsles i god tid og senest 2 måneder før møtet.

Forslag: Paragrafens ordlyd beholdes.

Ad § 3-3

Det føyes inn følgende tre avsnitt i paragrafen:

> Protokollkomiteen skal godkjenne og underskrive Kirkemøtets vedtaksprotokoll ved avslutningen av Kirkemøtet.
>
> Protokollkomiteen skal påse at Kirkerådets avgjørelser er i samsvar med Kirkemøtets vedtak.
>
> Protokollkomiteen skal gjennomgå Kirkerådets og Arbeidsutvalgets forhandlingsprotokoller og legge frem innstilling for Kirkemøtet.

Ad § 4-1

Som 2. avsnitt:

Komiteene arbeider mens Kirkemøtet er samlet. Når et flertall i en komite i ekstraordinære situasjoner ber om å komme sammen forut for et Kirkemøte, innkalles komiteen etter vedtak i Kirkerådet.

Ad § 6-3

I første setning i 2. avsnitt er det en språklig endring. Uttrykket "foreligger mangfoldiggjort" er endret til "foreligge utdelt".

Ad § 8-1

Det foreslås tilføyet:

> Kirkemøtets medlemmer har stemmeplikt.

*

Før neste Kirkemøte ber komiteen Kirkerådet avklare hva som ligger i begrepene "sak", "orienteringssak" og "melding".

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

Kirkemøtet vedtar de foreslåtte endringer i sin forretningsorden.

*

SAK KM 27/85: REPRESENTASJON PÅ KYRKJEMØTET FRÅ ANDRE UTDANNINGS-INSTITUSJONAR ENN DEI TEOLOGISKE FAKULTETA

PREMISSAR I INNSTILLINGA FRÅ KOMITE E:

Denne saka var oppe på Kyrkjemøtet 1984 i samband med sak KM 14/84. Fylgjande vedtak vart gjort:

"Kirkemøtet ber Kirkerådet om å utrede spørsmålet om representasjon fra andre utdanningsinstitusjoner til avgjørelse på Kirkemøtet 1985."

I samsvar med ovannemte vedtak har Kyrkjerådet vurdert søknaden frå Norsk Diakonihøgskole, og har lagt fram si tilråding. Komiteen er samd i tilrådinga og vil serleg peike på:

1. Kyrkjemøtet er eit folkevald organ. Det vil bryte med Kyrkjemøtet sin karakter å utvide representasjonen til å gjelde ulike utdanningsinstitusjonar. Dei tre teologiske fakulteta står her i ei særstode og grunngjevinga for deira deltaking finn vi i Stortingskomiteens tilråding i Innstilling O.nr.79, 1984-1985, og i premissane for Kyrkjemøtet sitt vedtak i sak KM 14/84.

2. Komiteen vil dessutan vise til Innstilling O.nr.79 der det heiter at samansetningja av Kyrkjemøtet skal takast opp til ny vurdering etter at ein har gjort røynsler i ein 8-års periode. Ein vil og peika på at ein slik representasjonsrett som det er søkt om, vil vera vanskeleg å gjennomføra i praksis då det er tale om mange og ulike utdanningsinstansar.

KYRKJEMØTET SITT
VEDTAK:

Kyrkjemøtet finn at det ikkje er rett å endra samansetninga av Kyrkjemøtet og kan difor ikkje gå inn for ein utvida representasjon.

*

SAK KM 28/85: KIRKEMØTENE 1986 OG 1987

PREMISSER I INNSTILLINGEN
FRA KOMITE E:

Forretningsordenen for Kirkemøtet slår fast at møtet hver gang fastsetter tidspunkt for de to følgende Kirkemøter.

Spørsmålet om sted for Kirkemøtet er tidligere tatt opp i forbindelse med sak KM 9/84. Her heter det i vedtaket: "Det er ønskelig at en alternerer med hensyn til sted for Kirkemøtet."

I Kirkerådets saksorientering heter det at det er tre aktuelle alternativ for plassering av Kirkemøtet:

1. Fast møtested.

2. Tre møter i perioden lagt til Oslo-området og et møte lagt til et annet sted i landet.

3. Hvert annet møte lagt til Oslo-området og et annet sted i landet.

Oslo bispedømmeråd har vedtatt å foreslå at en bør arbeide for et fast møtested og at møtet bør vare minst en uke.

Saken faller i to deler:

I. Møtested for Kirkemøtet

I henhold til Forretningsordenen skal Kirkerådet fastsette sted for Kirkemøtet, men Kirkerådet har bedt om Kirkemøtets syn på alternering av sted for Kirkemøtene.

Komiteen er klar over de praktiske problemer en alternering kan føre med seg, men finner ikke at disse hensyn kan veie tyngst.

Det er viktig også ved plasseringen å markere at Kirkemøtet er hele Den norske kirkes folkevalgte organ.

Kirkemøtet betyr en stor inspirasjonskilde for det bispedømmet som møtet legges til.

Komiteen mener derfor at sted for Kirkemøtet bør veksle mellom bispedømmene og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd.

II. Kirkemøtets varighet

Oslo bispedømmeråd ønsker at møtet skal forlenges med en dag.

Komiteen ser klart at dette kan være en styrke for saksbehandlingen på møtet. Når komiteen likevel ikke går inn for en forlengelse, skyldes det at hensynet til de ulike yrkesgruppers mulighet til å delta på møtet må veie tyngst.

Komiteen vil dessuten peke på at det ved gjennomføringen av møtet legges opp til begrensning i saksmengde etter viktighet og en så effektiv behandlingsprosedyre som mulig, slik at man unngår unødvendig bruk av tid.

Bispedømmerådene bør i størst mulig utstrekning forberede og drøfte sakene før Kirkemøtet.

Et mindretall i komiteen (1 medlem) går inn for at Kirkemøtet i 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med lørdag.

KIRKEMØTET's
VEDTAK:

1. Kirkemøtet alternerer hvert år mellom bispedømmene og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd.

2. Kirkemøtet i 1986 og 1987 holdes i første hele uke i november.

3. Kirkemøtene 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med fredag.

4. Kirkemøtet har ingen merknader til at Kirkemøtet

1986 legges til Bjørgvin bispedømme (Bergen) og at møtet i 1987 legges til Oslo bispedømme.

*

DEL II
FULLSTENDIG PLENUMSREFERAT

KIRKEMØTET's DELTAKERE

KOMITEARBEIDET

KIRKEMØTET's DELTAKERE

OSLO BISPEDØMMERÅD:

Trond Dahlen
Aage Lunde
Inger Helene Muri
Målfrid Norum
Bjørn Egil Pedersen
Berit Tversland
Andreas Aarflot

BORG BISPEDØMMERÅD:

Karsten Andrésen
Gunnar Lislerud
Finn Olav Myhre
Edvard Nordrum
Per Arne Norum
Synnøve Sjølie
Bodil Stenslet

HAMAR BISPEDØMMERÅD:

Bjørn Vegard Bjørklund
Georg Hille
Svanfrid Jostad
Per Kjos
Nils Kristian Lie
Margit Rognerud
Thor Wang

TUNSBERG BISPEDØMMERÅD:

Karl Dan. Anthonisen
Ola Bjelland
Arne Dahl
Ole Bjørn Haugaasen
Terese Kringlebotten
Liv Therkelsen
Nanna Treschow

AGDER BISPEDØMMERÅD:

Olav Alvsåker
Halvor Bergan
Helga Gitmark
Anne-Grethe Hassum
Albert Johannessen
Tjostolv Nordal
Irene Sandvik

STAVANGER BISPEDØMMERÅD:

Einar Grønstad
Svein Håland
Gunnar Kartveit
Jens Kleppa
Sigurd Lunde
Eli Mæland
Tordis Sandvik

BJØRGVIN BISPEDØMMERÅD:

Olav Bønes
Hildegunn Hove
Marit Rong
Ragnhild Veiteberg
Thor With
Kristen Øgaard
Øyvind Øy

MØRE BISPEDØMMERÅD:

Ruth Fluge
Leiv Havåg
Arne Hjelle
Berit Johansen
Helge Kjøll
Ole Nordhaug
Gunnar Skrede

NIDAROS BISPEDØMMERÅD:

Kjellrun Bergslid
Kristen Kyrre Bremer
Kari Frisvold
Harald Græsli
Odd Haugen
Marit Hovstad
Sigrid Værnesbranden

SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMMERÅD:

Rita Karin Austad
Alfred J. Danielsen
Arne Fylling
Fredrik Grønningsæter
Bjørn Hareide
Eli Holmen
Ruth Aanstad

NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMMERÅD:

Kari M. Balto
Mary Solheim Bjørkli
Magne Hetland
Terkel Johnsen
Per Oskar Kjølaas
Oddvar Larsen
Arvid H. Nergård

ANDRE KIRKERÅDSMEDLEMMER:

Torleiv Austad
Ludvig Johan Bakkevig
Sverre M. Gaarden

DE TEOLOGISKE FAKULTETER:

Det teologiske fakultet — Svein Aage Christoffersen
Det teologiske Menighets-fakultet — Anders Jørgen Bjørndalen
Misjonshøyskolen — Jan Martin Berentsen

SEKRETARIATET:

Amlien, Arne	Hamar
Bakke, Bjørn S.	Sør-Hålogaland
Bakkevig, Trond	Mellomkirkelig Råd
Bentzen, Dina Q.	Kirkerådet
Breen, Elisabet	Kirkerådet
Gervin, Karl	Kirkerådet
Grimstad, Frank	Kirkerådet
Halvorsrud, Marta	Kirkerådet
Helland, Finn	Nord-Hålogaland
Haarstad, Inge Morten	Møre
Ingebrigtsen, Oddbjørn	Nidaros
Johnsen, Jonveig H.	Kirkerådet
Klungrehaug, Hilde Kristin	Kirkerådet
Kongsbakk, Einar	Bjørgvin
Lodberg, Johs.	Kirkerådet
Lund, Jan Fredrik	Borg
Løkke, Dag	Oslo
Nordstokke, Kjell	Kirkerådet
Reinertsen, Kai	Agder
Rødahl, Gunnar	Kirkerådet
Sjo, Hugne Johan	Stavanger
Skomsøy, Unn	Kirkerådet
Sommerfeldt, Atle	Mellomkirkelig Råd
Tanggaard, Per	Kirkerådet
Tysnes, Knut Inge	Tunsberg
Ulltveit-Moe, Johannes	Kirkerådet
Østang, Øivind	Kirkerådet
Aarset, Gerd Anne	Kirkerådet

*

KOMITEARBEIDET

Kirkemøtets

- fordeling av saker i komiteene
- ledere av komiteene
- medlemmer av komiteene
- andre deltakere i komitearbeidet
- sekretærer for komiteene

G: Geistlig
L: Lek

*

KOMITE A:

Saker:

KM 2/85:	Det kirkelige reformarbeid
KM 8/85:	Kyrkja i den kommunale og fylkeskommunale planlegging
KM 20/85:	Kontakt med departementet
KM 21/85:	Statsbudsjettene for 1986 og 1987
KM 25/85:	Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene

Leder:

Oddvar Larsen	L	(Nord-Hålogaland)

Komite-medlemmer:

Andreas Aarflot	G	(Oslo)
Finn Olav Myhre	L	(Borg)
Per Kjos	L	(Hamar)
Ola Bjelland	L	(Tunsberg)
Helga Gitmark	L	(Agder)
Svein Håland	G	(Stavanger)
Marit Rong	L	(Bjørgvin)
Arne Hjelle	L	(Møre)
Odd Haugen	G	(Nidaros)
Bjørn Hareide	L	(Sør-Hålogaland)
Kari M. Balto	L	(Nord-Hålogaland)
Ludvig Johan Bakkevig	L	(Kirkerådet)
Svein Aage Christoffersen	L	(Det teologiske fakultet)

Sekretærer:

Inge Morten Haarstad
Per Tanggaard

KOMITE B:

Saker:

KM	4/85:	Kallsmedvitet i ei ny tid
KM	5/85:	Personalarbeid i Den norske kirke
KM	6/85:	Prosedyre for prioritering av stillinger
KM	7/85:	Betjeningssituasjonen i Nord-Norge
KM	9/85:	Sekretariatsfunksjonen i menighetsrådene

Leder:

Synnøve Sjølie	L	(Borg)

Komite-medlemmer:

Inger Helene Muri	L	(Oslo)
Bjørn Egil Pedersen	L	(Oslo)
Thor Wang	L	(Hamar)
Karl Dan. Anthonisen	G	(Tunsberg)
Halvor Bergan	G	(Agder)
Eli Mæland	L	(Stavanger)
Kristen Øgaard	L	(Bjørgvin)
Gunnar Skrede	G	(Møre)
Kristen Kyrre Bremer	G	(Nidaros)
Eli Holmen	L	(Sør-Hålogaland)
Magne Hetland	L	(Nord-Hålogaland)
Sverre Gaarden	L	(Kirkerådet)
Anders Jørgen Bjørndalen	G	(Menighets-fakultetet)

Sekretærer:

Knut Inge Tysnes
Jan Fredrik Lund
Frank Grimstad

KOMITE C:

Saker:

KM	17/85:	Årsmelding og regnskap for Kirkerådet

KM 18/85: Rammeprogram for Kirkerådet 1986
KM 22/85: Årsmelding og regnskap for 1984 for Mellomkirkelig Råd
KM 23/85: Mellomkirkelig Råds statutter
KM 24/85: Organiseringen av samarbeidet mellom Kirkemøtet/Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd

Leder:

Øyvind Øy	G	(Bjørgvin)

Komite-medlemmer:

Aage Lunde	G	(Oslo)
Karsten Andrésen	G	(Borg)
Bjørn Vegard Bjørklund	L	(Hamar)
Svanfrid Jostad	L	(Hamar)
Terese Kringlebotten	L	(Tunsberg)
Tjostolv Nordal	L	(Agder)
Einar Grønstad	L	(Stavanger)
Ruth Fluge	L	(Møre)
Ole Nordhaug	G	(Møre)
Harald Græsli	L	(Nidaros)
Fredrik Grønningsæter	G	(Sør-Hålogaland)
Ruth Aanstad	L	(Sør-Hålogaland)
Terkel Johnsen	L	(Nord-Hålogaland)
Torleiv Austad	G	(Kirkerådet)

Sekretærer:

Dag Løkke
Hugne Johan Sjo
Gerd Anne Aarset

KOMITE D:

Saker:

KM 10/85: Visitasreglementet
KM 15/85: Den norske kirke og læren (NOU 1985:21)
KM 16/85: Dåp - Nattverd - Embete (Lima-dokumentet)
KM 26/85: Kirkemøtets forretningsorden

Leder:

Berit Tversland	L	(Oslo)

Komite-
medlemmer:

Gunnar Lislerud	G	(Borg)
Margit Rognerud	L	(Hamar)
Ole Bjørn Haugaasen	L	(Tunsberg)
Albert Johannessen	L	(Agder)
Irene Sandvik	L	(Agder)
Gunnar Kartveit	L	(Stavanger)
Thor With	G	(Bjørgvin)
Hildegunn Hove	L	(Bjørgvin)
Berit Johansen	L	(Møre)
Kjellrun Bergslid	L	(Nidaros)
Alfred Danielsen	L	(Sør-Hålogaland)
Per Oskar Kjølaas	G	(Nord-Hålogaland)

Sekretærer:

Arne Amlien
Gunnar Rødahl

KOMITE E:

Saker:

KM 3/85:	Menneskesyn og mennesekverd
KM 11/85:	Oppnemningar
KM 27/85:	Representasjon på Kirkemøtet fra andre utdanningsinstitusjoner enn de teologiske fakulteter
KM 28/85:	Kyrkjemøta 1987 og 1988

Leder:

Leiv Havåg	L	(Møre)

Komite-
medlemmer:

Målfrid Norum	L	(Oslo)
Per Arne Norum	L	(Borg)
Bodil Stenslet	L	(Borg)
Georg Hille	G	(Hamar)
Nanna Treschow	L	(Tunsberg)
Liv Therkelsen	L	(Tunsberg)
Anne-Grethe Hassum	L	(Agder)
Sigurd Lunde	G	(Stavanger)
Ragnhild Veiteberg	L	(Bjørgvin)
Marit Hovstad	L	(Nidaros)
Rita Karin Austad	L	(Sør-Hålogaland)
Mary S. Bjørkli	L	(Nord-Hålogaland)

Sekretærer:

Oddbjørn Ingebrigtsen
Atle Sommerfeldt
Marta Halvorsrud

KOMITE F:

Saker:

KM 12/85:	Gudstenestelivet
KM 13/85:	Søndagens bruk
KM 14/85:	Kyrkjemusikktenesta
KM 19/85:	Kyrkjelydane sitt misjonsengasjement

Leder:

Tordis Sandvik	L	(Stavanger)

Komite-medlemmer:

Trond Dahlen	L	(Oslo)
Edvard Nordrum	L	(Borg)
Nils Kristian Lie	G	(Hamar)
Arne Dahl	G	(Tunsberg)
Olav Alvsåker	G	(Agder)
Jens Kleppa	L	(Stavanger)
Olav Bønes	L	(Bjørgvin)
Helge Kjøll	L	(Møre)
Sigrid Værnesbranden	L	(Nidaros)
Kari Frisvold	L	(Nidaros)
Arne Fylling	G	(Sør-Hålogaland)
Arvid H. Nergård	G	(Nord-Hålogaland)
Jan Martin Berentsen	G	(Misjonshøgskolen)

Sekretærer:

Einar Kongsbakk
Elisabet Breen
Kjell Nordstokke

*

KIRKEMØTET's HOVEDPROGRAM

Det andre Kirkemøte i Den norske kirke fant sted i Tønsberg i dagene 3.-8. november 1985.

Kirkemøtet startet med en Allehelgens-vesper i Tønsberg Domkirke. Altertjenesten var ved Tunsberg domprost Arne Dahl og prekenen ved Tunsberg biskop Håkon E. Andersen. Organist var Tormod Øvrum. For øvrig deltok Tønsberg domkantori med Helge Landmark som dirigent og Laszlo G. Laszlo på fiolin.

Samme kveld ble Kirkemøtet konstituert under en første plenumssamling på Svend Fovns bedehus, se plenumsreferatet nedenfor, side 111. Under denne konstitueringen hadde Kirkerådets formann en innledning: "Ved åpningen av Kirkemøtet 1985", se side 112.

Umiddelbart etterpå fant Kirkemøtets åpningsmøte sted på Svend Foyns bedehus. Det ble bragt hilsener fra Regjeringen ved kirke- og undervisningsminister Kjell Magne Bondevik, fra Tønsberg kommune ved ordfører Erik Carlsen og fra Tunsberg bispedømmeråd ved formannen, Terese Kringlebotten. Åpningsforedraget "Fra Svend Foyn til verdens ende" var ved biskop Gunnar Lislerud. Hilsenene og foredraget er gjengitt på side 126 til 141.

Kirkemøtets forhandlinger fant sted i plenumssalen på Hotell Klubben.

Hver dag ble innledet med gudstjeneste i Domkirken og avsluttet med korte kveldsbønner.

I første ordinære plenumssesjon holdt professor Ivar Asheim en innføring om Læreutvalgets utredning. Innføringen er gjengitt på side 147 i tilknytning til den debatt som fulgte i denne plenumssesjonen.

Mandag kveld 4. november holdt biskop Per Lønning et åpent foredrag i Domkirken om "Menneskesyn og menneskeverd". Foredraget er gjengitt på side 161.

Kirkemøtet ble avsluttet fredag 8. november med en gudstjeneste i Domkirken, ledet av Kirkerådets nestformann, Finn Olav Myhre. Sandefjord pikekor deltok under sin dirigent Sverre Valen.

*

PLENUM I

Første del av konstitueringen ble ledet av Kirkerådets formann, inntil dirigentskap var valgt.

Formannen holdt denne åpningstalen:

VED ÅPNINGEN AV KIRKEMØTET 1985

Herr Statsråd, ærede gjester, kjære delegater.

Velkommen til Kirkemøtet!

Med det første Kirkemøtet i friskt minne møtes vi med store forventninger og ivrige etter å fortsette det arbeid som ble påbegynt på møtet i fjor.

Bevisstheten om å få være med å ta ansvar for vår kirkes ordninger og hele virke gir stor glede og frimodighet. Hva skulle vel være mere naturlig enn det selvstyre og den medbestemmelse som det her er åpnet for i vårt statskirkesystem.

Så er det opp til Kirkemøtet å vise at den frykt og skepsis som har gjort seg gjeldende i forbindelse med denne reform, er ubegrunnet, enten det nå gjelder medvirkning til avkristning, dobbeltkjøring av organer eller annet. Kirkemøtet er ikke skapt til strid, men til samarbeid, til fellesskap og inspirasjon, til å styrke og nære det kristelige liv i menigheten.

Da ordningen ble innført i fjor ved Stortingets beslutning, ble i første omgang lite av den myndighet som ligger hos Kongen overført til Kirkemøtet, og i det forløpne år er det heller ikke skjedd noen delegering av myndighet til møtet før nå sist fredag da det i statsråd ble gitt Kirkemøtet myndighet til å fatte vedtak om mindre endringer i de vedtatte liturgier. Et lite, men viktig, skritt.

For øvrig pågår arbeidet med reformer på flere hold. To utvalg har vært i arbeid siden Stortingets store drøftelse av reformer i kirken i 1981, Læreutvalget og Kirkelovutvalget, eller Fjermeros-utvalget som det også kalles.

En viktig begivenhet fant derfor sted midtsommers da Læreutvalget under professor Asheims ledelse leverte sin innstilling om Den norske kirke og læren, en grunnleggende utredning for vår kirkeordning. Den legger forholdene til rette for delegering av myndighet på felter hvor lærespørsmål kommer inn i bildet, og utredningen har vært avventet med stor interesse både på kirkelig og

politisk hold i den reformprosess som nå pågår. Læreutvalgets innstilling (NOU 1985:21) legges frem til orientering på dette Kirkemøtet og antas å komme opp til endelig behandling på Kirkemøtet 1986 etter at resultatene av den høring som Departementet har lagt opp til, er sammenfattet. Det skulle deretter ligge til rette for behandling av de nødvendige lovforslag i Stortinget våren 1987, sannsynligvis omfattende opprettelse av lærenemnd eller -råd og en generell delegering av liturgispørsmål m.m. til Kirkemøtet.

Kirkelovutvalget har fått som oppgave å vurdere en revisjon av Kirkeloven av 1897 og i det hele se på forholdet mellom kirken og kommunene, derunder menighetsrådenes arbeidsforhold, stillingsstrukturen i menighetene m.m. Her er rom både for reformer og for nytenkning, og med de dagsaktuelle problemer som her er oppe til vurdering, sier det seg selv at alle er utålmodige etter å få innstillingen i hende. Det har imidlertid ikke vært mulig å få noen antydning om når utvalget vil være ferdig med sitt arbeid. På bakgrunn av den bærende tanke i Stortingsmelding nr. 40 (1980-81) om styrking av kirken på lokalplanet og den etterfølgende debatt i Stortinget må vi forutsette at Departementet legger alt til rette for at Fjermeros-utvalget får all den sekretær- og annen hjelp som kan være nødvendig for å fremskynde arbeidet.

Stortingets beslutning om at tilsetting av prester skal overføres til bispedømmerådene fra den tid Kongen bestemmer, er som kjent ennå ikke satt ut i livet. Et utvalg er nedsatt for å se på tilsettingsreglement, og en venter at en innstilling vil foreligge før påske 1986. I Departementet regner man med at ordningen skal kunne iverksettes fra nyttår 1987.

Et gledelig og for øvrig helt nødvendig tiltak i denne sammenheng er forslaget om lønnsmidler til en kontorstilling ved hvert bispedømmeråd som er medtatt i forslaget til statsbudsjett for 1986.

Det samme forslag til statsbudsjett har derimot ikke tatt til følge Kirkemøtets anmodning om at Kirkemøtet må bli gitt en forsvarlig sekretariatskapasitet. Kirkerådet har fremdeles kun 5 stillinger i sitt sekretariat på Statens budsjett.

Kirkerådet har i flere møter diskutert sekretariatets størrelse og funksjoner i lys av den endring som er innført i og med Kirkemøtet. Tidligere var Kirkerådet med sitt sekretariat primært et utredningsorgan for bispedømmerådene, et organ som tok seg av forsømte sentralkirkelige oppgaver på bispedømmerådenes vegne. Det

hadde ingen forvaltningsoppgave i strikt forstand. For de mange saker som skulle utredes, planer som skulle utarbeides, forsøks- og informasjonsvirksomhet utbygde Kirkerådet sitt sekretariat så langt de økonomiske midler mottatt fra Stat, fra bispedømmeråd og andre kilder tillot. Mange saker er utredet, mange planer er fullført, håndbøker utgitt, instruksforslag satt opp og programmer utarbeidet, men ingen kan si at Kirkerådet på noen vis har fullført denne oppgave. I en levende kirke melder det seg stadig nye saker og problemstillinger som det er naturlig å ta opp i sentralkirkelig sammenheng.

I forhold til Kirkerådets nye primæroppgave og endrede status til å være Kirkemøtets forberedende og utøvende organ er vi derfor kommet opp i en vanskelig situasjon når det gjelder sekretariatets kapasitet. Forberedelsen av Kirkemøtet og oppfølgingen av Kirkemøtets vedtak er i seg selv en så stor oppgave at den tidligere aktivitet på sentralkirkelige oppgaver må dempes ned hvis ikke nåværende størrelse på staben kan økes.

Vi står her ved et viktig punkt i vårt reformarbeid som krever gjennomtenkning og beslutninger. Det vil være Kirkemøtets ansvar å dra opp linjene for hva som skal skje av sentralkirkelig utredning og arbeid ved Kirkerådet. Ethvert vedtak vil kreve en vurdering av nødvendige ressurser for gjennomføring og hvordan ressursene skal tilveiebringes.

Året har for øvrig gitt oss "Lov om diakontjeneste" som ble vedtatt av Stortinget i vår-sesjonen, en gledelig begivenhet som det er vel verd å nevne ved denne anledning. Denne sak har det vært arbeidet med i mange år og det er en stor glede at vi nå endelig har fått hjemlet diakonstillingen i menighetene. I det nylig fremlagte forslag til statsbudsjett for 1986 er også medtatt lønnsmidler til opprettelse av 20 diakonstillinger med 50% statstilskudd, hvilket også er meget gledelig.

En ny 4-års syklus er startet i vår kirke i og med høstens menighetsrådsvalg. Oppslutningen om valget viste ingen nevneverdig endring fra tidligere, den er stadig dårlig. Et forhold som kanskje også burde oppta oss, er det store skifte av menighetsrådsmedlemmer. Det viser seg stadig vanskeligere å få medlemmer til å stille på nytt til valg etter en periode på 4 år. Arbeidet i et aktivt menighetsråd tar mye tid, og mange kvier seg for å gå løs på en ny periode. Det kan derfor bli liten kontinuitet i menighetsrådenes arbeid. Denne diskontinuitet forplanter seg også oppover til bispedømmeråd og Kirkeråd. Jeg tror vi med fordel kunne hatt 3 års perioder eller en ordning hvor ikke alle ble valgt på samme tid.

Så står vi igjen med en lang saksliste i hendene her på det 2. Kirkemøte i rekken. Det første Kirkemøtet måtte nødvendigvis befatte seg i stor utstrekning med organisasjonsmessige aspekter ved selve Kirkemøtet, regler og ordninger, og helt fri er vi heller ikke for det i år. Men det er Kirkerådets håp at det forslag til saksliste som vi har lagt frem, vil være en inspirasjon og en utfordring til å begynne og tegne en aktiv Kirkemøteprofil utad, som gir mulighet for å vise hva Kirkemøtet vil med og for vår kirke og det samfunn den er satt til å tjene. Det er flere som har spurt meg hva som er hovedsakene på dette Kirkemøtet. Det er opp til Kirkemøtet selv å svare på dette spørsmålet, og det er viktig at denne mest representative forsamling for vår kirke tegner en så klar profil at ingen er i tvil om hva kirken vil eller hva den står for.

*

Det innledende navneopprop viste at samtlige medlemmer av Kirkemøtet var til stede, med følgende unntak:

- Arne Dahl
  møtte i stedet for Håkon E. Andersen
- Alfred Danielsen
  ville komme senere
- Terkel Johnsen
  møtte i stedet for Liv Holmstad

*

KIRKERÅDET's FORMANN:

Da går vi videre på sakslisten. Jeg går litt raskt frem så vi når lengst mulig med konstitueringen før det åpne møtet begynner. Jeg vil gi ordet til Valgkomiteens formann, som vil presentere sitt forslag til dirigentskap.

TORDIS SANDVIK:

Der er sendt ut forslag til kandidater til dirigenter, men underveis er det blitt forandringer. Av det som er sendt ut, vil dykk sjå at Valgkomiteen ikkje gjekk inn for forslaget fra Oslo bispedømmeråd om å ha valg for heile perioden.

I forhold til dei forslaga som vart lagt fram, blir det desse forandringane:

Harald Græsli fra Nidaros har bedt om å bli fritatt fra vervet som dirigent. I hans plass foreslår komiteen Finn Olav Myhre. Og etter dette blir da Valgkomiteens forslag til dirigentskap: Finn Olav Myhre, Målfrid Norum og Gunnar Skrede.

Etter Forretningsordenens § 3-2 så skal vi velja eit dirigentskap på tre medlemmer - og ein geistlig. Begge kjønn skal vera representert i dirigentskapet. I Forretningsordenen står det ingen ting om at det skal vera ein hoveddirigent. Det hadde vi i fjor og det vart sagt i det forslaget som er sendt ut. Målfrid Norum, som var foreslått til det, har bedt om å bli fritatt frå det vervet. Valgkomiteen har drøfta situasjonen og vi har kome til at vi ikkje vil foreslå hoveddirigent i år. Vi reknar med at dirigentskapet arbeider sammen som eit kollegium som fordeler arbeidsoppgavene seg imellom i løpet av Kirkemøtet. Men vi vil foreslå at Målfrid Norum, hvis ho blir valgt, overtar ledelsen av den videre konstituering nå i kveld, og dette har ho sagt seg villig til.

KIRKERÅDET's FORMANN:

Takk. Er det andre forslag til dirigentskap? Når det ikke er andre forslag, så går vi til valg. Dere har fått stemmesedler utdelt. Vi gjør oppmerksom på at det er anledning til å stemme på andre enn de som er foreslått.

(Skriftlig valg)

Mens opptellingen foregår, benytter vi anledningen til å gi noen praktiske opplysninger.

KIRKERÅDET's DIREKTØR:

Aller først vil jeg på vegne av Kirkerådets sekretariat få si vel møtt til samarbeid denne uken. Vi har nå i flere måneder arbeidet nokså intenst. Vi har hatt det hardt, men vi har også hatt det hyggelig med tanke på å forberede Kirkemøtet 1985. Og vi har stått sammen - både konsulenter og kontormedarbeidere i Kirkerådets sekretariat - og fungert som et team med tanke på denne uken. Vi har i dette arbeidet også hatt positiv kontakt med Tunsberg bispedømmeråd og bispekontoret i Tunsberg, og er glade for det.

Og dere har vel allerede oppdaget at årets Kirkemøte har bedre rammer enn det første. Det ligger godt til rette for et godt arbeid. Sekretariatet for møtet består da ikke bare av ansatte i Kirkerådets sekretariat, men også

av medarbeidere her i Tunsberg og alle bispedømmeråds-sekretærene. Vi er alle innstilt på å stå til tjeneste for møtet så langt vi kan, og så godt vi kan. Og så noen ganske få praktiske opplysninger ...

KIRKERÅDET's FORMANN:

Takk. Resultatet av dirigentvalget er at Målfrid Norum har fått 78 stemmer, Finn Olav Myhre 76 stemmer, Gunnar Skrede 75 stemmer, Fredrik Grønningsæter 3 stemmer og Bjørn Hareide 2 stemmer. Det valgte dirigentskap er: Målfrid Norum, Finn Olav Myhre og Gunnar Skrede. Jeg vil da overlate dirigentplassen til dirigentskapet.

DIRIGENTEN:

Dirigentskapet vil gjerne si møtet takk for tilliten. Som dirigentskap føler vi sterkt ansvaret ved å sitte her. Det er ikke enkelt å stille seg til disposisjon for et slikt verv. Men vi regner med at vi deler ansvaret for god saksbehandling med hver enkelt av dere. Vi trenger å stå sammen disse dagene med overbærenhet og godvilje, og med bønn om visdom og klarsyn. Gud gi vi får et Kirkemøte preget av bønn og arbeid. Møtet er satt!

En dirigent skal til vanlig ikke karakterisere forslag. Jeg våger likevel å si at vi skal åpne vårt møte med et godt forslag. I og med at Hans Majestet Kongen ikke er til stede ved årets Kirkemøte, vil det være naturlig å sende ham et telegram, f.eks. med følgende ordlyd: Kirkemøtet 1985 sender Deres Majestet sin varmeste hilsen. Jeg ber møtet gi sin tilslutning til dette ved å reise seg.

Takk.

Vi går videre med de saker som ifølge møtets Forretningsorden skal opp ved Kirkemøtets begynnelse. Dirigentskapet vil imidlertid allerede nå gjøre oppmerksom på at på grunn av den meget korte tid vi har til rådighet innen det åpne møtet kl. 20, kan det bli nødvendig å la enkelte av disse sakene ligge til første sesjon i morgen. Dette vil vi komme tilbake til.

Innkalling til møtet med vedlagt saksliste og saksdokumenter er sendt møtets deltakere. Er det merknader til selve innkallingen? Det er det ikke. Innkallingen er godkjent.

Vi går videre til valg av tellekorps. Valgkomiteens forslag er utsendt på forhånd. Vi ber likevel Valg-

komiteens formann referere forslaget. Vær så god, Tordis Sandvik.

TORDIS SANDVIK:

Dirigent, det blir en forandring der, og i og med at Synnøve Hinnaland Stendal har bedt om å få gå ut på grunn av sykdom i familien. Valgkomiteen foreslår Marta Halvorsrud i stedet, og forslaget på tellekorps blir da: Oddbjørn Ingebrigtsen, Marta Halvorsrud, Kai Reinertsen, Gunnar Rødahl, Gerd Anne Aarset.

DIRIGENTEN:

Valgkomiteens forslag er fremlagt. Er det andre forsalg? Det er det ikke. Ingebrigtsen, Reinertsen, Rødahl, Aarset og Halvorsrud er valgt til tellekorps.

Møtet har fått tilsendt Kirkerådets forslag til saksliste med tilhørende dokumenter. I henhold til Forretningsordenen kan det fremmes forslag om nye saker i møtets første plenum, såfremt - som det heter - det kan godtgjøres at sakene er foranlediget av en kirkelig og/ eller samfunnsmessig situasjon som ikke forelå da anmeldelsesfristen for saker utløp.

Men først: Har noen innvendinger mot den saksliste, altså sak 1-28, som er sendt ut? Det er nå ikke spørsmål om behandlingsrekkefølge, ikke om prosedyre for hver enkelt sak, eller eventuelle tilleggssaker, bare punkt 1-28, slik det er sendt ut. Jeg kan ikke se at det foreligger innvendinger mot den. Fremmes noen forslag til tilleggssaker? Ingen tilleggssaker meldes. Da tar vi den fremlagte saksliste, punkt 1-28, opp til votering. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir et stemmetegn. Den er enstemmig vedtatt.

Så gjelder det komitene. Og nå kan det være nødvendig å notere litt. Møtet har fått seg forelagt forslag til fordeling av medlemmene på komiteene A til F. Komiteene er så langt som det har vært mulig, vært satt opp i samsvar med ønsker fra bispedømmerådene. Forfall gjør imidlertid at enkelte endringer kommer inn ...

Så er det i tillegg i løpet av den siste tiden kommet inn ønsker om en del justeringer i fordelingen av medlemmer ...

Er det innvendinger mot en slik komitesammensetning som nå er referert, dvs. utsendte forslag med de endringer som er referert på grunn av forfall og på grunn av ønske om bytte fra to bispedømmeråd. Innvendinger er ikke meldt.

Det er Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg har ingen innvendinger mot de navn som er kommet inn, men jeg vil gjerne få ta opp spørsmålet om komiteformenn.

DIRIGENTEN:

Det kommer.

ANDREAS AARFLOT:

Takk.

DIRIGENTEN:

Da var det ikke andre innvendinger til selve sammensetningen? Nergård, vær så god.

ARVID NERGÅRD:

Dirigent, jeg har jo lagt merke til komitefordelingen, og jeg så på at jeg var plassert i komite F. Jeg kan ikke erindre at jeg har vært med på den plasseringen selv. Nå er jeg jo klar over at man ikke først og fremst plasserer medlemmene etter saker, men i komite B skal man altså behandle bl.a. betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Og ingen av biskopene i de to nordligste bispedømmer er representert i komiteen som skal behandle disse saker som vi sliter med hver eneste dag. Jeg skulle gjerne ha sett, for min del, en omplassering til det tema som er så uendelig aktuelt for meg.

DIRIGENTEN:

Fremmer Nergård forslag om dette - om selv å bli plassert i komite B, og eventuelt om hvem skal da komme i komite F fra Nord-Hålogaland?

ARVID NERGÅRD:

Nei, jeg fremmer ikke forslag, for jeg har spurt noen av medlemmene, og det er ett av medlemmene som ikke ønsker omplassering. Derfor gjør jeg ikke det, men påpeker denne ting.

DIRIGENTEN:

Da tar vi dette som en merknad, men ser for øvrig ikke innvendinger til fordelingen i komiteene, og komitefordelingen er vedtatt.

(Den endelige komitesammensetningen er gjengitt i denne protokollen på side 101.)

Så gjelder det komiteledere. Valgkomiteen har satt opp et forslag som er utsendt, og vi ber igjen komiteens formann å referere forslaget.

TORDIS SANDVIK:

Som komiteleder i A er foreslått Oddvar Larsen fra Nord-Hålogaland; i komite B - Synnøve Sjølie fra Borg; i komite C - Øyvind Øy fra Bjørgvin; i komite D - Berit Tversland fra Oslo; i komite E - Leiv Havåg fra Møre; og i komite F - Tordis Sandvik fra Stavanger.

DIRIGENTEN:

Forslaget til komiteledere er referert. Er det andre forslag? Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg vil gjerne knytte en kommentar til det forhold at det ikke blant komitelederne og heller ikke i det nå nyvalgte dirigentskap og heller ikke i den foreslåtte protokollkomite - som alle er viktige funksjoner - finnes noe navn på noen biskop. Jeg har dessuten merket meg at både komiteleder i komite A og komiteleder i komite C dessuten er foreslått i Protokollkomiteen. Jeg vil gjerne foreslå en endring av ledervervet i komite C hvor Øyvind Øy er satt opp. Han er for øvrig foreslått til Protokollkomiteen - og jeg vil foreslå at Fredrik Grønningsæter blir valgt som komiteleder i komite C.

DIRIGENTEN:

Det er fremsatt et forslag om Fredrik Grønningsæter som leder i komite C i stedet for Øyvind Øy. Ønsker Valgkomiteen å kommentere dette?

Da tar vi i første omgang komite A, B, D, E og F med de forslag som der er referert. Det er ikke fremkommet innvendinger mot dette. Vi anser disse komitelederne for valgt.

Til komite C er det fremlagt to forslag til komiteledere. Dirigenten foreslår at vi voterer over dette på den måte at vi først tar opp Valgkomiteens forslag, slik at det blir anledning til å stemme for eller mot det. I neste omgang tas opp det nye forslaget om Fredrik Grønningsæter som komiteleder. Er det greit? Da går vi til votering.

De som stemmer for Øyvind Øy som komiteleder i komite C, bes avgi stemmetegn, og vi kan få bruk for tellekorpset. Det stemmes.

43 stemmer er avgitt for. Da må vi ha kontravotering. Det stemmes. 31; det betyr at Øyvind Øy er valgt til komiteleder med 43 stemmer.

Nestledere i komiteene skal velges i komiteene og refereres i neste omgang.

Forslag til fordeling av sakene på komiteene er utsendt. Er det innvendinger mot den fordeling som møtedeltakerne har fått skriftlig med sakspapirene? Berit Tversland, vær så god.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, det er ikke et forslag om å gjøre om noe med det nå, men en kommentar. Komite D har fått tre utredningssaker - store dokumenter og store saker, og det bør ikke siden finne sted en lignende fordeling; til orientering til neste saksliste på neste møte.

DIRIGENTEN:

Takk. Andre innvendinger er ikke meldt. Da anser vi fordelingen av saker på komiteene for vedtatt.

Det er mer som står igjen når det gjelder konstituering. Vi rekker ikke alt nå. Valg av protokollkomite og valg av valgkomite må utstå til første plenum i morgen, men vi ber allerede nå Valgkomiteens forman referere Valgkomiteens forslag; først valg av protokollkomite og forslagene der.

TORDIS SANDVIK:

De som er foreslått til protokollkomite, er: Bodil Stenslet fra Borg, Oddvar Larsen fra Nord-Hålogland og Øyvind Øy fra Bjørgvin.

DIRIGENTEN:

Takk. Kan vi med det samme få forslaget til valgkomite referert?

TORDIS SANDVIK:

Det er Thor Wang, Hamar; Arne Fylling, Sør-Hålogland; Helga Gitmark, Agder; Gunnar Kartveit, Stavanger; Inger Helene Muri, Oslo.

På Kirkemøtet i fjor vart det ikkje valgt varamedlemmer, og det opplevde vi at ikkje var praktisk, så vi har satt opp forslag til varamedlemmer. Og dei som er foreslått, er: Sverre Gaarden, Hamar; Karl Dan. Anthonisen, Tunsberg; Kjellrun Bergslid, Nidaros; Kristen Øgaard, Bjørgvin; og Kari Balto fra Nord-Hålogland.

DIRIGENTEN:

Forslagene er referert. Antagelig begynner folk ganske snart å komme på Åpningsmøtet. Dirigenten foreslår derfor at vi aller først nå vedtar vår dagsorden for morgendagen. Går det fort og greit, kan vi rekke valg av protokollkomite. Ellers vil dirigenten foreslå at de øvrige saker utsettes til første plenum i morgen.

Vi går altså videre med dagsorden for i morgen ...

Er det kommentarer til dette forslaget til dagsorden? Det kan ikke ses. Forslaget til dagsorden for morgendagen er godkjent.

Vi rekker valg av protokollkomite. Bravo! Dette lover bra for videre arbeid i møtet også.

Komiteens forslag er fremlagt og referert. Er det andre forslag? Komiteens forslag var altså: Bodil Stenslet, Oddvar Larsen, Øyvind Øy. Tre Kirkemøte-medlemmer, som det skal være. Er det andre forslag? Det kan ikke ses. Kan vi anse dem for valgt uten mer votering? Nordrum.

EDVARD NORDRUM:

Dirigent, det virker veldig rart, synes jeg, at vi i Valgkomiteen har satt opp Øy to ganger og ikke skal ha noen biskoper. Jeg må jo si at jeg synes ikke jeg - som medlem av Valgkomiteen - kan foreslå annet, men det er jo ikke Valgkomiteens hensikt å kutte ut biskopene, da. Det vil jeg ha sagt.

DIRIGENTEN:

Fremmes det noe forslag?

Da foreligger fortsatt bare disse tre navn som forslag. Da tror jeg vi skal ta avstemingen på denne måten, så går det litt raskt kanskje: De som ønsker å stemme mot forslaget, avgir stemmetegn; de som stemmer for, forholder seg i ro. Det stemmes.

Protokollkomiteen er enstemmig valgt.

Valgkomite tar vi i morgen.

Møtet er hevet for i kveld.

*

ÅPNINGSMØTET

HILSEN
v/statsråd Kjell Magne Bondevik

Kjære delegatar, gjester på Kirkemøtet:

Det var hyggelig å få lov til også å få være med ved starten av det andre Kirkemøtet. Da jeg var med og åpna det første i rekka i fjor, så visste en jo ikkje om en fikk lov til å være med på det andre. Det var en begivenhet imellom som ingen av oss visste utfallet på. Og i disse tider så må jeg vel si at en veit jo heller ikkje hvor mange fleire en kan komme til å få bli med på. Så en får ta med seg dei som ein ihvertfall er sikker på.

Det var historie i fjor, da det første offisielle Kirkemøtet blei avholdt. Men jeg tror at det andre som avholdes nå, ikkje blir mindre viktig, fordi det er nå Kirkemøtet skal begynne å ta form. Og det er nå dere skal gjøre vedtak som markerer møtets plass i vårt kirke- og samfunnsbilde. Vi som kunne følge det første Kirkemøtet litt fra sidelinja, syntes at dere valgte ei klok linje; klok også i forhold til de frivillige kristne organisasjona og i forhold til embetsstrukturen, som begge er viktige element i vårt kirkebilde i tillegg til rådsstrukturen som jo dette Kirkemøtet representerer - skal vi si toppen på.

Jeg ser også Kirkemøtet, og særlig hvis det fortsetter å velge en slik klok linje som dere har gjort i starten, som et ledd på veien til ei meir sjølstendig norsk kirke. Gradvis vil myndighet bli overført til dette møtet og til andre dela av vår kirke. De kongelige resolusjona som gikk før helga, er bare det første skritt, og fleire vil komme.

Men dere skal også vite det at vi som sitter inne i Kirke- og undervisningsdepartementet og i Regjering, enten det er i embetsverket eller i den politiske ledelse, vi føler oss ikkje som noen motspiller eller noen motpart til de reine kirkelige organ. Vi snakker gjerne om de reine kirkelige organer når vi tenker på Kirkemøtet og Kirkerådet osv., fordi vi sjøl føler oss og ønsker å være et kirkelig organ. Vi ønsker å spille på lag med dere og ikkje være en bremsekloss eller en motpart, sjøl om vi ikkje alltid deler syn i absolutt ett og alt. Vi vil også derfor følge dette møtet med stor interesse.

Og sjøl har jeg - det skal være en liten essens av min hilsen - eit ønske for dette møtet og for heile vår norske kirke. Og det er at Den norske kirke på ei og samme tid kan være både ei folkekirke og ei bekjennelseskirke; ei folkekirke som er åpen for alle, og som også er der folket er, i dets hverdag og i dets fest. Men samtidig ei bekjennelseskirke som ikkje lar budskapet tilpasses folket og de strømningar som måtte være i det, men som er tro mot Skrift og Bekjennelse og som er i folket med eit bestemt budskap - og at den er bekjennelsekirke på ein slik måte at den ikkje bruker sin bekjennelse til å slå menneska i hodet, men at den bringer budskapet på en slik måte at det enkelte menneske som kommer i berøring med vår kirke, kjenner at det er sann omsorg, ekte kjærlighet som ligger bak også når sannheten skal fram.

Det har, som formannen var inne på, skjedd gledelige ting i vår kirke også siden forrige Kirkemøte. Vi har fått vedtatt Diakonloven, og jeg tror det også er en viktig ting med sikte på kirkas bilde i folket, fordi det markerer også - skal vi si den sosiale og medmenneskelige side ved vår kirke. Og vi har fått avgitt en innstilling, som dere skal høre mere om i morgen, om behandling av lærespørsmål. Det statsbudsjett som Stortinget i disse dager skal behandle, er fra vår side i Departement og Regjering denne gang lagt opp slik at vi nå, når det gjelder kirkelige stillinga, ønska å prioritere stillinga på det lokale og regionale plan; på menighetsplan og på bispedømmerådsplan. Derfor bevilgning til så vidt mange diakonstillinga. Det er sjelden vi bevilger mer enn endog det det aktuelle forbund hadde bedt om; ved at Diakonforbundet kom med et fromt ønske om 10 stillinga i løpet av 2 år, og vi har foreslått 20 i løpet av ett. Det er vel ikkje så ofte sånt skjer. Og ellers prioriterte vi som kjent kontorstillinga ved alle bispedømmeråd. Dermed blei det ikkje denne gangen plass til så mange sentrale stillinga, heller ikkje til Kirkerådet, som vi er klar over sliter med mannskapsmangel. Det vil da komme i neste omgang.

Så har vi eit felles ønske for dette møtet: At alt arbeid her skjer i ydmykhet, overfor det store oppdrag som ikkje bare finnes i dagsorden og regelverk, men som er oppdraget fra Mesteren sjøl; at alt arbeid her skjer i omsorg for det enkelte menneske, men at det skjer i glad frimodighet fordi dere har fått budskapet om sannheten å bringe ut, alt til Guds ære. Lykke til med møtet!

*

HILSEN
v/ordfører Erik Carlsen

Statsråd, mine damer og herrer!

Jeg skal med stor glede ønske velkommen til Tønsberg og også til stiftsstaden i Tunsberg bispedømme. Og hva er vel mere naturlig kanskje enn å legge Kirkemøtet nettopp til Tønsberg, i hvert fall det andre, når man har åpnet med hovedstaden.

Tønsberg var i hvert fall en gang Norges hovedstad, og vi får vel nå riktignok nøye oss med å si at vi er Vestfolds hovedstad. Riktignok til stor forargelse for visse andre byer i samme fylke. Det er et historisk sted, og det har vært et tingsted så lenge historien kan fortelle om. Og det har sikkert vært vedtatt mange viktige ting i de årene som har gått.

Jeg har lyst til å nevne i denne forbindelse, og kanskje er det også naturlig, at under Kong Magnus Lagabøter i år 1277 ble den berømte Settargjerd vedtatt, en avtale mellom Kongen og Erkebiskopen. Settargjerden i Tønsberg ble et kompromiss mellom stat og kirke, en fordeling av makt og myndighet. Den gav resultatene av brytningen mellom konge og kirkevelde i det 12. og 13. århundre. Kirken stod vel den gangen noe friere i forhold til Staten enn den gjør i dag. Men så vidt jeg skjønner, så er det kanskje noe på gang, for å si det på en slik måte. Men jeg skal ikke komme inn på dette og skal forsåvidt vokte meg vel for det, men bare ønske lykke til med det som nå skjer.

La meg, som jeg pleier å gjøre, fortelle litt om Tønsberg. Vi er en liten by vel 4,7 kvadratkilometer. Vi har ca. 8900 innbyggere, og jeg har lyst til å nevne at av de 8900 innbyggerne, så er vel 33% pensjonister eller over 67 år. Det er en litt spesiell sammensetning som jeg kanskje kan benytte anledningen til å be statsråden legge merke til. Jeg skal komme tilbake til det litt senere. Vi har 11500 arbeidsplasser i Tønsberg. Altså flere arbeidsplasser enn vi har innbyggere. Og av de 11500 arbeidsplassene, så bruker vi ca. 2500 selv og resten bruker våre nabokommuner, de kommuner hvor folk bor og sover. De kommer inn til Tønsberg hver morgen, og reiser hjem igjen om kvelden. Og med det følger trafikkproblemer. Men det er slike ting som en sentrumskommune må finne seg i, og som vi arbeider med.

Vi har, synes vi selv, løst mange store oppgaver i den senere tid, det være seg for kommunens innbyggere og ikke minst for kommunens ansatte. Vi har nedlagt skoler, eller i hvert fall en barneskole, av naturlige grunner. Det er nesten ikke barn igjen i denne kommunen. Men vi har bygd sykehjem, og nå står vi i ferd med å bygge et nytt aldershjem. Det er oppgaver som er naturlige og som kommer av den, kan man si, spesielle sammensetning som vi har av befolkningsstrukturen.

Vel, jeg skal ikke trette dere med dette, men det er i hvert fall et lite innblikk i noe av det vi steller med. Vi er for øvrig en handels- og administrasjonby og, som sagt, et sentrum i Vestfold fylke. Det vi kanskje står overfor om noen år - kanskje allerede innen valget neste år, kommunevalget i 1987 - det er det jeg tenker på når vi har statsråden og et medlem av Kongens råd til stede, - og benytter anledningen siden en har sjansen. Det er noe som heter kommunesammenslutninger. Det er en komite som steller med det. Vi håper inderlig at Regjeringen klarer å få til dette før neste kommunevalg, og da regner jeg med at byen ikke heter Tønsberg lenger, men kanskje Tunsberg som bispedømmet.

Jeg skal få lov til å ønske Kirkerådet og Kirkemøtet hjertelig til lykke med det møtet dere skal ha, og la meg også ønske lykke til i årene som kommer. Takk for oppmerksomheten!

*

HILSEN
v/bispedømmerådsformann
Terese Kringlebotten

Kjære innbudte gjester og
medlemmer av Kirkemøtet:

For fjerde gang skal dere nå ønskes velkommen til Tunsberg, og da må man vel si at målet er nådd.

Denne gangen er det på vegne av Tunsberg bispedømmeråd, som ønsker velkommen til Tunsberg bispedømme, et bispedømme som strekker seg over to fylker, både Buskerud og Vestfold. Tidligere talere har nevnt den lange tradisjon som disse stedene her er bærere av. La meg gå forbi dem nå, og hoppe over til Tunsberg som bispedømme, for det er nemlig av yngre dato. Det er ikke eldre enn at mange i denne forsamlingen - når jeg ser utover forsamlingen og tar meg selv med - mange av oss husker opprettelsen; det var i året 1948. I mellomkrigstiden hadde delingen av det store Oslo bispedømme ofte vært drøftet, men det ble stoppet. Og først i 1946 ble saken tatt opp igjen av Oslo bispedømmeråd, og da ble det fart i utviklingen.

Før to år var gått, nemlig 1. mars i 1948, ble stemmene til det første bispedømmeråd tellet opp, under ledelse av biskop Eivind Berggrav. Og nominasjonen av bispekandidater ble foretatt åtte dager etter dette valget. Og den 1. juni allerede ble res.kap. Bjarne Skard utnevnt til Tunsbergs første biskop, og vigslet 20. juni samme år.

Jeg nevner disse data og siterer samtidig fra en liten publikasjon som ble utgitt ved bispedømmets 25 års jubileum: "Sjelden har vel en kirkesak av slik betydning fått en så rask og lykkelig behandling, fra 1946 til 1948."

Det er vel riktig å si at en solid og sunn forkynnelse har lagt grunnlaget for det liv og det arbeid som har utfoldet seg i bispedømmet. Et dyktig lederskap innen embeter og råd så mulighetene som lå foran, og de satset friskt. Jeg nevner bare et par trekk: Landets første kateket begynte sin tjeneste i dette bispedømmet. Og naturlig nok ble han også vår kirkes første undervisningskonsulent - en stilling opprettet av bispedømmerådet. Jeg tør vel også si at diakonien har hatt og har varme og sterke talsmenn og -kvinner her. Og allerede

før diakonikonsulentstillingen ble opprettet i vår kirke, hadde Tunsberg bispedømmeråd en engasjementsstilling på dette området.

Virksomheten her, som andre steder, spenner over et vidt felt. Og mye av den virksomheten som utføres, den skjer i samarbeid med de frivillige kristelig organisasjoner. Samarbeidet mellom kirken og organisasjonene må sies å være meget godt. Liv og arbeid i møter og foreningsvirksomhet, det er også kirkens liv i funksjon. Det var derfor helt naturlig for oss ved denne anledning å invitere ledere innen de kristelige organisasjoner til denne åpningen av dette Kirkemøtet.

Ved Kirkemøtet her i stiftstaden Tunsberg har jeg virkelig noen ønsker. Det er for det første at bispedømmets menigheter må få følelsen av at Kirkemøtet er nært; at i hvert fall en del av de saker som skal behandles her og som skal snakkes om her, angår dem. Videre ønsker jeg at Kirkemøtet selv må få motta noen impulser fra litt av det livet som rører seg her hos oss. Men fremfor alt - at vi må bindes sterkere sammen i troen på vår Herre Jesus Kristus og bli oppglødet i tjenesten for Ham. Som kirke kan vi ikke slå oss til ro. Vi kan ikke være fornøyd med situasjonen slik den er, med så mye ugjort på så mange områder. Måtte en hellig uro fylle oss, slik at vi setter alt inn på at evangeliet skal nå til den nærmeste nære og til den fjerneste fjerne, ja, like til jordens ender. Og når vi ber "La ditt rike komme", så ber vi samtidig "La de komme ved meg". Velkommen til Tunsberg!

*

FOREDRAG
v/biskop Gunnar Lislerud:
Fra Svend Foyn til verdens ende

1. Mine kunnskaper om Svend Foyn er ikke overveldende.

Jeg har også lært at dette ærverdige bedehus er bygd og gitt av hvalfanstmannen og Tønsberg-borgeren Svend Foyn. Og det må vel sies å være et overbevisende vitnesbyrd om kjærlighet til Guds rikes arbeid - ikke minst til den troende menighet her i Tønsberg - til fellesskapet, oppbyggelsen og tjenesten i menigheten.

Men jeg bærer også med meg et annet trekk fra Svend Foyns liv, og da befinner jeg meg langt nede i Afrika på biskop H. P. S. Schreuders misjonsstasjon, Entumeni, i Zululand. Der hadde misjonen et internat for afrikanske skoleelever og studenter. Hvert år fikk dette internatet et betydelig bidrag fra Svend Foyn i Tønsberg - så lenge en norsk misjonær stod som leder for institusjonen. Og jeg var den siste!

Hermed har jeg røbet noe av mitt kjennskap til kirke- og misjonsmannen Svend Foyn, en av våre fremste talsmenn for en kirke og et kristenfolk som ville strekke seg fra Tønsberg til Zululand, fra Norge til verdens ende.

2. Misjon er kirken i bevegelse med evangeliet.

Vår kirke er inne i en mektig utviklingsprosess. Den lange og slitsomme reformbevegelse er i ferd med å nå frem, og Kirkemøtet er registrert ikke bare som "sluttstenen i mer enn hundre års kirkelig reformarbeide, men som selve tegnet og seglet på en selvstyrt kirke". Det har til tider vært frustrerende å komme fra det kirkebyggende arbeid i en ung kirke til en kirke i Norge - uten kallsrett, uten styring med egen økonomi og hvor kirkens læreavgjørelser i siste instans fastsettes utenfor kirkens egne organer.

Nå har vi nådd et viktig mål, og vi får et kirkestyre som er forankret i den kirkelige og ikke i den politiske virkelighet, og hvor kirkens organer har sitt utspring i den troende og bekjennende menighet. Og det er vår overbevisning at bare slik kan vi møte

de utfordringer som dagens og morgendagens samfunn stiller oss.

Denne byggende og skapende periode på kirkens strukturside, som vi nå er inne i, er også en farlig tid for en kirke. En kan bli så opptatt av ytre reformer og viktige ordningsspørsmål at en som kirke kan bli nærsynt. En ser ikke noe annet enn kirken selv. En ser bare råd og strukturer, ordninger og rammebevilgninger. Og noen ser ikke noe annet enn Den norske kirke og har vanskeligheter med å relatere seg til kristne organisasjoner og institusjoner på den norske kirkemark. Enda lenger ut i synsranden kommer de andre kirkesamfunn - både her hjemme og i den større globale sammenheng. Men allikevel står det fast at det er nødvendig med en kirkelig og teologisk selvforståelse for å kunne bygge "a self-governing, self-supporting and self-propagating church" også her hos oss. Og slik den var organisert og fungerte for århundreder tilbake i tiden.

Det jeg ber om, er at vi må gripes av en visjon, som ikke stanser med rådsstrukturer, komiteer, rapporter og utredninger, men vi må se foran oss en levende kirke, med levende menigheter og levende Kristusvitner. Jeg ber at vår kirke må bli en del av det Guds folk som krysser geografiske, sosiologiske og politiske grenser med evangeliet om Jesus Kristus, fordi

> "det er ikke frelse i noen annen,
> for i hele verden er det blandt mennesker
> ikke gitt noe annet navn, som vi kan
> bli frelst ved".

Kirken er kalt og sendt av Gud med frelsens glade budskap om Jesus Kristus, Guds og Marias sønn. Kirken er et ledd i Guds misjon for å nå folkene med frelsens evangelium - fra Svend Foyns bedehus like til verdens ende. Derfor er det så nødvendig at våre menigheter trekkes inn i denne sammenheng og engasjerer seg i misjonstjenesten. Og da er ikke dette et forsøk på å trekke noen flere menighetslemmer med i en særoppgave i menighetsarbeidet, men det er å åpne menighetens øyne for hva det vil si å være kirke og hva som er kirkens kall og oppgave i denne verden.

I et av sine siste samvær med disiplene står det om Jesus at han plutselig stod midt iblandt dem og sa:

> "Fred være med dere. Og da han hadde sagt det,

viste han dem sine hender og sin side. Disiplene ble glade da de så Herren. Igjen sa han til dem: Fred være med dere. Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere. Og så åndet han på dem og sa: Ta imot Den Hellige Ånd." (Johs. 20,19-22)

Denne sendelsens tjeneste begynner i Tønsberg og Fredrikstad, Bergen og Trondheim, Bodø og Tromsø, og ender ved verdens ende.

Domkirken menighet er kalt og sendt.
Teie menighet er kalt og sendt.
Alle som tror og er døpt, er kalt og sendt.
Du og jeg er begge med i dette stafettløpet.
Vi er kalt og sendt av den levende Gud.

Skördens Herre höres ljuvligt kalle
vem vil gå för mig på faltet ut.
Själar synda och i döden falla
Sänd dem bud
att nåden ej er slut.

Dette må forkynnes. Dette må bæres frem som vitnesbyrd i ord og gjerning - her hjemme og videre ut.

Hvordan kan de tro på en Kristus, som de ikke har hørt noe om?
Hvordan kan de høre, dersom ingen forkynner?
Hvordan kan noen forkynne, hvis de ikke er utsendt?

Å være kirke er å være sendt. Misjon er kirken i bevegelse med evangeliet - om syndernes forlatelse og barnekår hos Gud. Kirken kan ikke velge om den vil være en misjonerende kirke eller ikke. For den kirke som fornekter sin misjonsoppgave og strever med alt annet enn forkynnelsen av den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus, - den kirken fornekter seg selv som kirke, og er ikke mere kirke.

Det er i denne sammenheng at vår daglige tjeneste i menighet og kirke får de rette perspektiver. Og det er i denne sammenheng at Kirkemøte og Kirkeråd, bispedømmeråd og menighetsråd finner sitt rette mandat:

- Å vekke og nære det kristelige liv i menigheten, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, ungdommen samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet (LoK § 23).

3. Misjonen krysser grenser.

3.1 Jeg har definert kirkens misjon som et ledd i Guds sendelse og i denne tjeneste vil kirken i årene frem til år 2000 krysse en lang rekke grenser for å nå frem med sitt budskap og sin hjelp. Både i nærmiljø og i global sammenheng vil kirken krysse grensen mellom tro og vantro. Dette er kirkens stadige utfordring inntil Kristus kommer igjen. Men kirken må krysse grensen til de fattige og de undertrykte. Kirken må finne sin plass i kampen for fred og frihet. Kirken må følge vitenskapen på dens vei til livets grenseområder. Kirkene må finne sammen så verden kan se hvor de elsker hverandre. Kirkene må vinne frem til en bevisst og klar holdning til andre religioner og livssyn. Og det blir kirkens store utfordring å kjempe for verdier og normer som av Gud er lagt ned i selve skaperverket.

3.2 Jeg skal her bare ta for meg tre av disse grenser, som kirken må krysse - og som våre menigheter må være med på. Det gjelder først den stadig ufullførte oppgave - evangelisering, grensekryssing mellom tro og vantro.

I de fleste land i Europa er stillingen slik at kirkene ikke vokser. Tallet på dem som melder seg ut, er større enn tallet på dem som melder seg til dåp og bekjenner Jesus Kristus som Herre og Frelser. Derfor taler kirkene om re-evangelisering.

Her i vårt eget land registrerer vi den samme tendensen, men tallet på dåp står fremdeles særdeles høyt. Foreldre bringer sine barn til dåp, selv om dåpens forpliktelser klart blir lagt frem for dem. Kanskje klarere enn noen gang før i vår kirkes historie.

Men vår kirkes store problem er de mange døpte som ikke søker menighetens fellesskap, omsorg eller tilbud til tjeneste. De vil ikke bryte med kirken, men ønsker bare minimal kontakt. "Det som skal uroe kirken, er jo at de lever så nær denne kirke uten å ane eller erkjenne at de der kan finne det livsinnhold de leter etter, det omsorgens fellesskap de savner, den guddommelige tilgivelsens kraft som skal bære utover livets ramme." (Per Voksø)

Slik er det trolig også i Svend Foyns Tønsberg. Jeg taler om dagens Tønsberg som et eksempel på forholdene i våre byer. Hvordan er så stillingen i Den 3. verden - utover mot verdens ende?

Kirken står foran veldige utfordringer i den muhammedanske verden. Kristendom og Islam har alltid vært i skarp motsetning til hverandre. I dag er konfrontasjonen bare blitt enda sterkere, og Islam er blitt mer aggressiv. I 2-300 år har Islam ligget i dvale og lukket seg innenfor sine murer. Men i dag har Islam gått til offensiv og blitt misjonerende. Derfor forventes enda hardere klima mellom Islam og den kristne kirke.

Kina med 900 millioner mennesker teller i dag kanskje 4 millioner kristne. Kirken er der. Men ikke i noe land har den kristne kirke satset slik som i Kina. Personell, økonomisk støtte, skoler, universiteter, hospitaler og litterær virksomhet. Så ble kirkene lukket og misjonærene utvist. Et knusende nederlag - tilsynelatende. Nå viser det seg at kirken overlevde og vokste også under Maos revolusjonære styre. Aldri har det vært så mange Kristus-bekjennere i Kina som i dag.

Vi regner i dag at verdens totale befolkning utgjør ca. 4.2 milliarder mennesker. Av disse har trolig 1.5 milliarder hørt evangeliet. Da er det enda 2.7 milliarder som kirkene enda ikke har nådd med det glade budskap. Det er over halvparten av menneskeslekten.

Tallet på kristne øker og har aldri vært så høyt som i dag. Ved år 2000 regner vi med at det vil være like mange kristne i Afrika som i Europa. Seks millioner mennesker legges hvert år til menigheten i Afrika. Og det betyr at hver dag døpes det over 16 000 mennesker, som slik legges til menigheten. Men totalt makter den kristne kirke ikke å holde tritt med befolkningsøkningen i dag. Det er flere hedninger, dvs. mennesker utenfor den kristne kirke, i 1985 enn det var i 1900.

Sist sommer besøkte jeg Madagaskar, Solskinnsøya, hvor den kristne misjon har hatt stor fremgang. Jeg kom til Tananarive og fant mer enn 100 kirker, men samtidig fortalte den offentlige statistikk at bare vel 2 millioner av

landets totale befolkning på 9.5 millioner innbyggere bekjenner seg til den kristne tro. Det betyr at knapt 10% hører til en kristen kirke - i et land hvor misjonsarbeidet har pågått mer enn 150 år.

Hvorfor har vi ikke fullført oppgaven?

3.3 Kirken må krysse grensen til de fattige og undertrykte. Kirken må stille seg på de forfulgtes side.

Vi forstår i dag misjon som kirkens totale fremstøt for å nå mennesker både med forkynnelse og diakoni. Evangelisering er formidling av misjonens sentrale budskap om frelsen i Jesus Kristus - forsoneren og frigjøreren.

Ikke minst i de unge kirkers land blir det klart at forkynnelsen må følges med direkte hjelp til de fattige, lidende og undertrykte. "You cannot have a rich church in a hungry world." Og de unge kirker gjør det tindrende klart at kirkens budskap ikke kan begrenses til menneskenes indre liv alene. Kristus helbredet syke, drev ut onde ånder og gav mat til de sultne. Han talte mot makter og myndigheter som foraktet de fattige og forsømte. Derfor kan den kristne kirke ikke annet enn følge i hans fotspor. Det ikke å gi mat, og ikke gi støtte til kampen for frihet, rettferdighet og menneskeverd vil i Den 3. verden oppleves som en fornektelse av evangeliet. Den kirke og misjon som ikke er beredt til å kjempe også på denne frontlinjen, berøver evangeliet dets troverdighet.

Slik taler presten og kirkelederen Allan Boesak i Sør-Afrika om "Jesus Kristus - verdens liv".

Det er ikke sant at denne verden og dens folkeslag er dømt til å dø og gå fortapt.

"Dette er sant - så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, forat hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.

Det er ikke sant at vi må godta ydmykelse og diskriminering, sult og fattigdom, død og ødeleggelse.

Dette er sant - jeg er kommet for at de kan ha liv, og liv i overflod.

Det er ikke sant at vold og hat skal ha det siste ord, og at krig og ødeleggelse har kommet for å bli for evig.

Dette er sant - et barn er oss født, en Sønn er oss gitt. Herreveldet er på hans skulder, og han skal kalles Underfull Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far og Fredsfyrste.

Det er ikke sant at vi bare er offer for de ondskapens makter som forsøker å regjere verden.

Dette er sant - meg er gitt all makt i himmel og på jord, og se jeg er med dere alle dager inntil verdens ende."

I Den 3. verden vil kirkene ofte stå fremst i kampen for rettferdighet og menneskeverd. Men kirken bærer ingen militære våpen. Kirken har bare Ordet. Det foraktede ord og dernest praktisk innsats for mennesker i nød. Det er en hard kamp, og den kan koste store ofre. Men min venn Desmond Tutu opplever det slik:

"Jeg må bekjenne at der er intet Regjeringen kan gjøre med meg, som vil kunne stoppe meg fra å gjøre det som Gud kaller meg til. Jeg tar ikke denne kampen på meg, fordi jeg liker å gjøre det; jeg gjør det fordi jeg handler i kraft av Guds ledelse.

Jeg kan ikke annet.

Jeg kan ikke tie, når jeg ser urettferdighet.

Jeg vil ikke forholde meg stille. Forsøker jeg, så brenner Guds Ord som ild i mitt bryst.

Hva kan de gjøre?

Det frykteligste ville vel være om de drepte meg, men døden er på ingen måte det verste som kan hende en kristen."

3.4 Misjonen må krysse grenser mellom konfesjoner og kirkesamfunn.

Den norske kirke er et lem på Kristi legeme. Vi hører med i den hellige alminnelige kirke. Vi hører med til Guds folk og til Guds familie.

Det er en mektig opplevelse å kjenne varmen i det kristne fellesskap også utenfor sin egen kirkes grenser.

Det er ubeskrivelig å oppleve lovprisningen fra brødre og søstre i de latin-amerikanske kirker, og oppleve den spontane glede og sterke håp.

Lovsangen i den ortodokse kirke er som å høre englene synge i de himmelske kor. Kyrie eleison! Gloria in excelsis!

Og hvem kan glemme nærheten, ektheten og tilliten i den afrikanske kirken.

Her har vi som norske menigheter og norske kristne mye å lære. Også vi må åpne oss for fellesskapet. Også vi må innse at Herren Jesus har brødre og søstre i andre kirker. Vi må ikke nistirre på vår kirke, våre reformer, vår liturgi og våre ordninger, så vi glemmer våre søsterkirker i syd, øst og vest.

Den norske kirke har kanskje mange grenser å krysse nettopp i denne sammenheng.

> Men velsigna dei band som bind
> Guds folk i saman her
> i same kjærleik, same sinn
> som i Guds himmel er.
>
> Om nokon av oss lid,
> så græt vi andre med
> og vert han atter løyst og fri
> vi oss med honom gled.

Fra mitt siste besøk i Namibia bærer jeg med meg et ondt minne, men som viser hvilken vei vi må gå.

Det er to lutherske kirker i Namibia - den sorte kirken "The Evangelical Lutheran Church of Namibia" (360 000 medlemmer) og den hvite kirken "The Evangelical Lutheran Church of South West Africa" (26 000 medlemmer) med tysk bakgrunn og historie.

I Namibia liksom i Sør-Afrika republikken rår apartheid-filosofien, og den hvite lutherske kirken har ikke vært villig til å samarbeide med den sorte søsterkirken. Derfor har det heller ikke vært alter og prekestolfellesskap. Under

press fra Det Lutherske Verdensforbund gikk man til slutt med på å invitere en av de sorte prestene i Windhoek til å forrette en høymesse i den store hvite domkirken i hovedstaden. Den sorte presten var nettopp kommet hjem fra Tyskland etter flere års studieopphold, og han hadde en tid også tjenestegjort som prest i en menighet i Westphalen. Derfor behersket han det tyske språk helt perfekt. Han bar den samme prestedrakt som den hvite domprost og hadde den samme ordinasjon til prestetjeneste.

Under gudstjenesten forløp alt bra - liturgien, prekenen og lovsangen, helt frem til dåpshandlingen. Det var fem barn som skulle døpes den søndagen og et stort dåpsfølge beveget seg oppover midtgangen i kirken. Oppe i koret står den sorte presten. Han skal også forrette dåp.

Da dette går opp for foreldre og faddere i dåpsfølget, hører man en ilter stemme: "Oh no, not that kaffir! My son is never to be baptized by that damned black fool."

Dermed snur de fleste seg i dåpsfølget og forlater kirken. Bare to barn ble båret opp til døpefonten og ble døpt.

Mens dette skjedde ble den hvite domprosten bare sittende, uten å gripe ordet. Og det samme gjaldt menighetsrådet og de eldste. Man ville ikke akseptere den sorte presten som "verdig" sakramentforvalter i den hvite menigheten. Også i menighetens forsamling insisterte man på å gjennomføre apartheid. Derfor ble denne hvite synoden suspendert fra Det Lutherske Verdensforbund i Budapest i 1983.

Kirken må krysse også rasegrenser, språkbarrierer og kulturgrenser. Og hele veien må kirken være ett. Lutherske kirker - ikke minst fra det europeiske kontinent - har fra tid til annen vanskeligheter ved denne grenseovergang. Hvor det skjer, står evangeliet alltid i fare for å miste sin troverdighet.

4. Konklusjon.

Svend Foyn, den gamle hvalfangstpioner, gav store gaver til bedehus, kristne ungdomsskoler og lærerskoler. Han ville at Lutherstiftelsen skulle opprette en emissærskole, men da det ikke ble noe av, satte han selv i gang med egne kurs.

Han ville at evangeliet skulle forkynnes, og Ordet få føtter. Grenser måtte krysses her hjemme og ute på misjonsfeltene. Dette var visjonen som bar hans arbeid fra dag til dag.

Den norske kirke er inne i en skapende og byggende epoke. Her er det mer nytenkning og innsatsvilje enn kanskje noen gang tidligere i vår kirkes historie. Dette gjelder ikke minst på ordningssiden - med strukturer og råd, nye stillingskategorier og økonomiske rammer. Men den levende kirke er noe mer enn alt dette. Kirken er samfunnet av de troende, samlet om Ord og sakrament. Og disse må være i bevegelse. Ordet må forkynnes og sakramentene må forvaltes. Det er da det blir misjon. Det er da kirken blir et ledd i sendelsens tjeneste, kalt og sendt av den levende Gud.

De lutherske kirker kan rose seg av mange og lange teologiske konferanser, objektive analyser og ærlig selvkritikk. Dette kommer til uttrykk i omfattende utredninger. Men alt dette må omsettes i handling. Der skjer nemlig intet i kirkens liv før evangeliet forkynnes og sakramentene forvaltes. Derfor må menighetene settes i bevegelse med evangeliet. Og det betyr misjon - også menighetenes misjonsengasjement - i fullt og nært samarbeid med våre misjonsorganisasjoner.

Det er denne dimensjon som gir visjon og perspektiv til kirkens daglige tjeneste - der den igjen og igjen krysser grenser mellom tro og vantro.

*

PLENUM II

DIRIGENTEN:

Jeg ber om at alle tar plassene der de skal sitte.

Vel møtt til denne første arbeidsøkten. Vi har en del praktiske ting som må ordnes slik i begynnelsen av hver sesjon. En av disse tingene er å få vite hvem som er til stede; dvs. for enkelthets skyld registrerer vi fravær. Vi vet at Alfred Danielsen først kommer og deltar i møtet fra i morgen. Er det andre som er fraværende? Vil sidemannen i tilfelle rekke opp navneskiltet? Det er Johnsen, og det er Dahlen.

Vi vil også be om at de som ikke er til stede ved begynnelsen, men kommer underveis, skriver dette på et ark og leverer det til oss her når de kommer, med tidspunkt for når de kom til møtet. Disse lappene blir levert over til sekretariatet for protokollens skyld.

Vi fortsetter der hvor vi slapp i går.

Vi skal da i dag velge valgkomite i henhold til Forretningsordenens § 3-3. Et forslag til valgkomite er sendt ut, og vi gir ordet til Valgkomiteens formann, Tordis Sandvik.

TORDIS SANDVIK:

Dirigent, den Valgkomiteen som vi skal velja nå, skal forbereda valg av nytt Kirkeråd neste år; og Valgkomiteen har derfor funnet det fornuftig at to nåværende medlemmer av Kirkerådet, foruten tre medlemmer av Kirkemøtet, utgjør Valgkomiteen.

Og vårt forslag er, som det vart lest opp i går:

Medlemmer: Thor Wang, Hamar; Arne Fylling, Sør-Hålogaland; Helga Gitmark, Agder; Gunnar Kartveit, Stavanger; og Inger Helene Muri, Oslo.

Når det gjaldt varamedlemmer, så vart det ikkje valgt i fjor, og vi fekk et medlem for lite i år fordi et av medlemmene var flytta fra sitt bispedømme og gjekk ut. På den bakgrunn foreslår Valgkomiteen at vi og velger varamedlemmer. Og Valgkomiteens forslag er: Sverre Gaarden, Hamar; Karl Dan. Anthonisen, Tunsberg; Kjellrun Bergslid, Nidaros; Kristen Øgaard, Bjørgvin; og Kari M. Balto fra Nord-Hålogaland.

DIRIGENTEN:

Takk. Er der andre forslag til medlemmer og varamedlemmer av Valgkomiteen?

SPØRSMÅL FRA SALEN:

Er det snakk om personlige varamedlemmer?

DIRIGENTEN:

Slik de er stilt opp her, kan det se slik ut, uten at jeg kan svare på det. Hva sier Valgkomiteens formann?

TORDIS SANDVIK:

Det er personlige varamedlemmer.

DIRIGENTEN:

Det er personlige varamedlemmer.

Det er ikke fremkommet andre forslag. Er der noen som forlanger skriftlig votering? Da anser vi Valgkomiteen, slik den er stilt opp av Valgnemnda, med varamedlemmer, for valgt.

Det er også visse punkter vi vil ta frem i dette møtet ved innledningen. Det er allerede nevnt av Kirkestatsråden i hans hilsen til Kirkemøtet i går - men for ordens skyld nevner vi at det i statsråd på fredag ble bestemt at i samsvar med Lov av 29. april 1953 om Den norske kirkes ordning, § 55, siste ledd, "godkjennes de av Kirkemøtet 1984 fastsatte regler for valg av Kirkeråd og for dets virksomhet. Kirke- og undervisningsdepartementet bemyndiges til å godkjenne endringer i reglene". Dessuten er det også i det samme statsråd fattet et vedtak om delegasjon til Kirkemøtet. Selve ordlyden der er ikke kjent, men innholdet er at Kirkemøtet heretter skal kunne vedta mindre endringer i liturgiene og godkjenne prestedrakter. Den nøyaktige ordlyden vil jo bli kjent senere.

Dette møtet har også fått en hilsen fra Det Lutherske Verdensforbund, telefonert fra Geneve 1. november 1985. Det har denne ordlyden:

> "Til Kirkemøtet for Den norske kirke. Det Lutherske Verdensforbund hilser Kirkemøtet og ønsker Guds signing over viktige forhandlinger. Takk for Den norske kirkes trofaste medlemsskap og store bidrag i det verdensvide arbeidet for misjon og nødhjelp. Vi ber om fortsatt aktiv støtte for å gjennomføre vårt arbeidsprogram frem til 1990, preget av fornyet innsats for kristen enhet, misjon, evangelisering, fred, rettferd og menneskeverd."

Det er en hilsen med Joh.Åp., kap. 7, vers 9-10, og der står det slik:

> "Deretter så jeg en skare så stor at ingen kunne telle den, av alle nasjoner og stammer, av alle folk og tungemål. De stod foran tronen og Lammet kledd i hvite kapper og med palmegrener i hendene, og de ropte med høy røst: Frelsen er fra vår Gud, han som sitter på tronen og Lammet."

Hilsenen er undertegnet Gunnar Stålsett, generalsekretær i Det Lutherske Verdensforbund.

Jeg tror også det vil være nyttig her i innledningen å få fattet vedtak om hvem som har talerett i møtet og under møtet, ved siden av de valgte delegater. Det står i § 3-3 i Forretningsordenen at møtet kan innvilge talerett til personer som ikke er medlemmer av møtet. Og i samsvar med dette vil dirigentskapet forslå at disse gis talerett i møtet: Kirkerådets direktør, en representant for Kirke- og undervisningsdepartementet, og generalsekretæren i Mellomkirkelig Råd i saker som er relatert til mellomkirkelig arbeid. Kan Kirkemøtet slutte seg til et slikt forslag? Det er vedtatt.

Vi vil også se litt på morgendagen allerede nå, for å få antydet litt om dagsordenen ...

Er det merknader til en slik dagsorden for tirsdag? Det er det ikke. Da anser vi den for vedtatt.

Et par helt små praktiske ting ...

Da skal vi også få lov til å hilse velkommen en som skal være med oss hver av disse dagene og gi oss et lite lokalt gløtt. Vi ønsker velkommen høyskolelektor Erling Dittmann, og vi gir ordet til deg. Vær så god.

...

DIRIGENTEN:

Takk til Erling Dittmann. Vi gleder oss til fortsettelsen.

Som sak nr. 15 under dette Kirkemøtet har vi "Den norske kirke og læren", og vi har et stort bakgrunnsmateriale i NOU 1985:21 med tittelen: "Den norske kirke og læren". Denne saken kommer til behandling også på neste Kirkemøte, men den er viktig og trenger en grundig gjennomgang. Vi skal nå i formiddag foreta den første delen av denne.

Til å lede oss inn i dette spørsmålet og alle de spørsmål som ligger i dette dokumentet og i fortsettelsen av det, har vi formannen i det utvalg som ble oppnevnt, professor Ivar Asheim, til stede. Vi ønsker ham spesielt velkommen hit. Han vil nå innlede til en spørsmålsrunde fra delegatene i denne sak. Vi regner ikke med at dette skal være en generaldebatt om selve saken "Den norske kirke og læren", men en oppklarende del av denne. Vi gir ordet til professor Asheim. Vær så god.

IVAR ASHEIM:

LÆREUTVALGETS UTREDNING
TIL INNFØRING

"En statskirke med åndelig frihet" var den fane Kirkeordningsnemnda heiste da reformarbeidet kunne begynne igjen etter krigen. Fullt gjennomslag for denne målsetting ble oppnådd med Stortingets behandling av Stortingsmelding nr. 40 om stat og kirke i 1981, hvor Kirke- og undervisningskomiteens formann inviterte Stortinget til å ta "den prinsippavgjørelse nå at kirken skal få selvstyre i tros- og lærespørsmål", og fikk tingets tilslutning.

Dermed var et grunnleggende religionsfrihetsprinsipp gjort gjeldende også for Den norske kirkes vedkommende. Det var en gang for alle fastslått at Den norske kirke, på linje med andre kirkesamfunn, skulle "sikres muligheter til å fungere som et trossamfunn på grunnlag av sin forståelse av skrift og bekjennelse", som Kirke- og undervisningskomiteen uttrykte seg, dvs. at "kirken selv" skulle få "avgjøre spørsmål av teologisk art og karakter" (Innst.S. nr. 265, 1980-81, s. 11).

Omsettingen av denne prinsippavgjørelsen i praksis ble det overlatt Kirkens Læreutvalg å utrede, og jeg har i dag gleden av å kunne presentere for Kirkemøtet en utredning som i alle hovedtrekk er enstemmig og som slik gir håp om at det på tvers av teologiske meningsforskjeller vil være mulig å oppdage brede sammenfallende interesser når det gjelder ønsket om en bedre ordning for behandling av læresaker i vår kirke.

Hovedpunktene i utredningen vil fremgå av sammenfatningen. La meg derfor begrense meg til å belyse noen av de grunnleggende synspunkter:

1. De store spørsmål var naturligvis: Hva vil det, i en luthersk kirke, si å "avgjøre lærespørsmål", og hvem avgjør, når avgjørelsene skal tas av "kirken selv"?

Avgjørelsesbegrepet er tosidig. Det kan for det første referere seg til kirkerettslige og forvaltningsmessige vedtak. Men det kan for det andre også gå på teologisk klargjøring av sakspørsmål. Utvalget legger vekt på at disse to aspekter blir holdt mest mulig klart ut fra hverandre. Vi tror dette er en forutsetning for å få ryddige ordninger og fremgangsmåter.

Læresaker oppstår vanligvis i tilknytning til forvaltningsspørsmål - vi kan tenke på innføring av ny liturgi, formell underskrift på økumeniske læredokumenter, håndhevelse av presters læreforpliktelse o.l. I slike sammenhenger må det til sist fattes forvaltningsvedtak for å få saken avgjort. Så vesentlig dette enn er for en kirkelig betraktning, er det viktigste likevel ikke selve forvaltningsvedtaket, men den teologiske avklaring av sakspørsmålet som må være skjedd før vedtak kan fattes. Det er i den teologiske gjennomdrøfting saken reelt avgjøres, dvs. når sakspørsmålet bedømmes ut fra kirkens lærenormer: Skrift og bekjennelse. I en kirke hvor Den hellige skrift er øverste norm for lære og liv, kan hovedprinsippet ikke være noe annet enn dette enkle: Skriften avgjør.

Den konklusjon utvalget trekker, er at vi må ta sikte på ordninger hvor lærebedømmelse ut fra Skriften mest mulig fremtrer som et eget, selvstendig ledd, selve saken i saken, og med den nødvendige saklige og kirkelige tyngde. For bare ved at Skriften selv, uforstyrret av andre hensyn, får tale overbevisende inn i en lærekonflikt, kan spørsmålene bli avgjort på åndelig vis. Vi må unngå den sammenblanding av teologiske og forvaltningsmessige synsmåter som er en fare ved någjeldende ordninger og praksis.

2. Men hvem avgjør? At det nå er fastslått i Stortinget at avgjørelsene må fattes i kirkens egne organer, må hilses med tilfredshet, for dette svarer til et grunnprinsipp i vår kirkes bekjennelse: At "de to slags myndigheter, den kirkelige og den borgerlige, ikke må blandes sammen" (Confessio Augustana, art. 28). Det lar seg ikke nekte at på dette punkt har vår kirkeordning hittil vært kjennetegnet av en viss uklarhet.

Men beslutningen reiser unektelig et nytt problem: Hvem er "kirken selv"? Hvem i kirken kan foreta avgjørelser på kirkens vegne?

Det hovedsynspunkt utvalget her anlegger, er at i en luthersk kirke tilhører de kirkelige fullmakter kirken samlet, dvs. lekfolk og geistlige i fellesskap. Fullmaktene er gitt med de troendes allmenne prestedømme, som både lekfolkets og prestenes kirkelige ansvar og oppgaver er forankret i. Det er, ifølge luthersk kirkeforståelse, utillatelig å trekke opp prinsipielle skillelinjer innen det kristne fellesskap, f.eks. slik at avgjørelse i spesielt viktige saker, som læresaker, reserveres for det kirkelige embete, kanskje endog for bispeembetet, mens lekfolk holdes utenfor. Myndighetsutøvelse bør skje i et samvirke mellom lekfolk og det kirkelige embete. For alle kristne har ifølge luthersk syn i prinsippet samme myndighet.

Denne kirkeforståelsen bør etter utvalgets syn gjenspeiles i ordninger for behandling av læresaker. For øvrig må ordningene, som antydet, legge til rette for en saksbehandling ut fra kirkens egne normer, dvs. Skrift og bekjennelse, og sikre saksbehandlingen den nødvendige kirkelige og faglig-teologiske tyngde.

3. Har vi de nødvendige organer til å ivareta dette?

Hva den forvaltningsmessige side av saken angår, svarer vi ja.

Hittil har det vært Kongen som har fattet forvaltningsavgjørelser i læresaker. Med den delegasjon av avgjørelsesmyndighet som er innledet de siste år, mener utvalget at alt ligger til rette for at kirkelige organer kan tre inn også her. I første rekke Kirkemøtet og bispedømmerådene: Bispedømmerådene i personalsaker (i egenskap av ansettelsesmyndighet), Kirkemøtet i saker av annen art, som spørsmål vedrørende kirkens gudstjeneste, økumenikk og sosialetikk. I rådsorganene finner vi nettopp det samspill av lekfolk og prester som er grunnleggende for myndighetsutøvelse i en luthersk kirke. De kritiske spørsmål som er blitt reist angående rådenes skikkethet, må kunne imøtegås ved å følge det som også tidligere har vært reformbevegelsens linje: Å bygge på og styrke rådenes åndelige og kirkelige integritet, spesielt ved å forankre dem enn mer i den gudstejenstefeirende menighet.

Men hva med den teologisk-åndelige side ved avgjørelsene, bedømmelsen av lærespørsmål i lys av kirkens normer? Her er utvalget kommet til at vi trenger et nytt organ. Og for at lærebedømmelsen klart

skal fremtre som et eget ledd i saksbehandlingen, stå på egne ben og være skjermet mot innbrudd av fremmede synspunkter, mener vi dette organet ikke bør være formelt underordnet andre organer i kirken, men opprettes ved lov (eller eventuelt kongelig resolusjon) som en fri og selvstendig instans. Det må være utrustet med den nødvendige kirkelige og teologiske sakkyndighet og slik sammensatt at dets uttalelser vil kunne bli møtt med respekt. De nærmere enkeltheter fremgår av lovforslaget på slutten av utredningen. Organet skal ha en eneste oppgave: Å uttale seg om en saks læremessige sider når saken blir forelagt det, dvs. bedømme om et standpunkt kan eller ikke kan sies å være i samsvar med Skrift og bekjennelse. Å trekke forvaltningsmessige konsekvenser når uttalelse foreligger, blir en sak for det organ som har forvaltningsmyndighet i vedkommende tilfelle. Vi regner med at det i fremtiden hovedsakelig vil bli enten Kirkemøtet eller bispedømmerådene, alt etter sakens art. Forvaltningsorganet forutsettes da å legge den mottatte læreuttalelse til grunn. Slik skulle man kunne få en ryddig og saklig riktig saksbehandling og unngå sammenblanding av vesensforskjellige synsmåter.

Hva slags instans vil det foreslåtte læreorgan bli? Er vi i ferd med å opprette et slags overvåkningsorgan som skal følge med i alt som foregår, gripe inn og holde tingene på plass?

Ingenting ville ligge oss fjernere enn noe i den retning.

For å forstå vår tankegang er det viktig å ha klart for seg to ting. For det første: Læreorganet skal ikke selv ta initiativ. Det skal bare tre sammen når sak blir forelagt det. For det andre: Hva angår adgangen til å ta opp saker, er linjen restriktiv. Bare Kongen, Kirkemøtet og biskopene (eller Bispemøtet) skal kunne forelegge saker for organet. Andre vil måtte gå veien om en av disse tre instansene. På den måten får vi en sil i systemet. Vi ønsker ikke å lage en ordning som er slik at den trekker til seg og oppmuntrer til læresaker.

Det er som et nødsorgan for spesielt tungtveiende og vanskelige læresaker læreorganet er tenkt opprettet. Slike saker er det erfaringsmessig få av. Vanligvis vil lærespørsmål kunne avklares på enklere måte: Gjennom åpen teologisk debatt, teologisk forskning og undervisning, studier og kollegiale drøftelser, veiledning og tilsyn. Utvalget legger stor vekt på

det forebyggende lærevern som består i å legge forholdene til rette for et strukturert arbeids- og studiefellesskap blant ansatte i kirken, og i en styrking av forberedelse for ordinasjon og av kirkelig personalomsorg. Er kirken blitt liggende etter andre samfunnssektorer hva personalomsorg angår?

Trengs det offentlige læreuttalelser, har vi allerede en innarbeidet uttalepraksis hvor en rekke instanser, alt etter sakens art, yter klargjørende bidrag, i første rekke Bispemøtet. Slike uttalelser vil også kunne fremkomme overfor Kirkemøtet, eventuelt etter anmodning fra dette, som grunnlag for saksbehandling og på annen måte. Læreutvalget har ikke hatt til hensikt å gripe hindrende inn i denne uttalepraksis. Vi har forutsatt at den fortsetter som før, og at Kirkemøtet vil kunne dra nytte av den, f.eks. i saker som gjelder kirkens gudstjenesteformer.

Men fra tid til annen vil det dukke opp læresaker av særlig stor rekkevidde for kirken som helhet, saker som kanskje krever vedtak med langsiktige virkninger i kirkerettslig form, eller som er eller ville kunne bli årsak til dyptgående konflikter. Da er det vi mener de tre nevnte instanser: Kongen, Kirkemøtet eller biskopene bør ha anledning til å forelegge saken for et eget, sakkyndig og uavhengig organ som bare trer i funksjon i slike tilfeller, og som er slik sammensatt at det har mulighet for å tilveiebringe en avklaring som skaper ro. Det vi har i tanke, er m.a.o. en læremessig sikkerhetsventil for unntakstilfellet.

4. Hvorfor denne intense omsorg for læren? Vårt svar er: For de menneskers skyld, som kirken er satt til å tjene. Alt kirken har å gi, er jo evangeliet. Evangeliet er, som Luther uttrykte seg i sine berømte 95 teser, "kirkens sanne skatt". Lærevern går i en sum ut på å ta vare på evangeliet, forhindre at det blir oppblandet og forurenset til det ugjenkjennelige eller endog forvrengt til sin motsetning, slik det så altfor lett skjer, hva kirkehistorien har mange nok vitnesbyrd om. Når vi i vår utredning taler om lærespørsmål, er det derfor ikke et rekkverk ved lærens yttergrenser vi er opptatt av, men de grunnleggende spørsmål i sentrum av den kristne tro, det som vi må ta vare på for at mennesker skal ha mulighet for å finne troens vei, og gå den.

Vernes læren ved regler og prosedyrer, ved tiltak og

ordningsmessig karakter? Erfaringen viser at vi trenger ordninger. Ikke minst fordi klare prosedyrer skaper trygghet, for alle parter. Et godt gjennomtenkt lærevern vil samtidig være et godt personvern.

Innlysende er det likevel at ordningsmessige tiltak bare har sekundær verdi. Læren vernes først og fremst ved å tas i bruk ved en klar og overbevisende forkynnelse. Og det sterkeste vern læren i praksis kan ha, er enkeltmennesker som i ord og gjerning bekjenner at kirkens tro er det bærende grunnlag for deres liv. Ordninger kan ikke frita noen av oss fra dette personlige, helt avgjørende ansvar for kristentroens kår. Men de kan støtte opp under det.

*

"Den norske kirke og læren" er siste ledd i det omfattende reformarbeid som - i flere etapper - har pågått opp gjennom hele vårt århundre, og som skrittvis har ført til utbygging av Den norske kirke med egne organer. Det foreslåtte læreorgan vil være en ny brikke i systemet, frittstående og selvstendig, men på forskjellig vis tilordnet de organer kirken allerede har - og en bro mellom dem, forbindende og avlastende.

Vi kommer sist, men jeg håper vi kommer godt. Reformarbeidets siste ledd er et viktig ledd. Avgjørende for kirkens troverdighet er dens vilje til å stille seg inn i Guds ords kritiske lys, som dømmer og frigjør, skiller og forener. Det ville mangle noe helt avgjørende i vår kirkeordning om den ikke inneholdt et element som sikret lærebedømmelse ut fra Skriften den selvstendige, frie og overordnede plass den etter luthersk kristendomsforståelse bør og må ha om kirken skal være en sann kristen kirke. Kirkeledelse er en mangesidig sak, men vil i egentligste forstand bare kunne skje ved at Guds ord får lede oss. "De kristne kan man kun styre ved hjelp av Guds ord", sier Luther, "for kristne skal regjeres i tro, ikke med ytre midler".

DIRIGENTEN:

Vi takker professor Asheim for denne innledningen, og vi gir ordet fritt til dere for å komme med spørsmål og oppklaringer som kan være til hjelp under den videre behandling av denne saken i Kirkemøtet, men også på andre plan. Ordet er fritt. Austad har bedt om ordet; deretter Bergan. Vær så god, Austad.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, jeg takker for den informasjon om utredningen som vi nå har fått. Jeg skal ikke kommentere utredningen nærmere. Det er ikke stedet for behandling av saken her, men det er anledning til å stille spørsmål. Jeg stiller to spørsmål med bakgrunn i det arbeidet som skal gjøres i Kirkerådet med tanke på en uttalelse om innstillingen. Og det første spørsmålet går på votering i læresaker. Det heter i innstillingen på side 148, 2. spalte: "Utvalget foreslår at læreorganet ved uenighet om lærebedømmelsen legger frem de syn som er til stede i organet uten at votering avholdes." Situasjonen er altså at er det uenighet i læreorganet, så skal det ikke være votering. Mitt spørsmål er følgende: Skal navnene på de som representerer det ene eller det annet eller det tredje syn nevnes? I så fall er det jo en slags votering. Innstillingen taler nemlig i annen sammeheng om et betydelig mindretall. Da må det jo være tale om et flertall og et mindretall. Altså må en form for avstemming jo likevel ha funnet sted. Jeg kan henvise til side 150, spalte 1, hvor det er tale om et mindretall. Lenger fremme i innstillingen er det også tale om høy grad av enighet. Man må på en eller annen måte markere hvor stort et standpunkt er, hvor mange som står bak et syn som legges frem. Og derfor er spørsmålet: Skal navnene på de som står for et standpunkt, legges frem? Det er det ene spørsmål.

Det andre går på broen mellom lærenemnda og forvaltningsorganet. I Asheims utmerkede redegjørelse peker han på at det gjelder å unngå sammenblanding av teologiske og forvaltningsmessige synspunkter, som er en fare ved den någjeldende ordning og praksis. I tilfelle uenighet i læreorganet står da forvaltningsorganet i et dilemma. Hvordan skal forvaltningsorganet forholde seg til uenighet i lærenemnda? Kan det føre til at forvaltningsorganet blir en slags teologisk overdommer? Det sies i innstillingen et sted at forvaltningsvedtak inneholder momenter av læremessig vurdering. Det er nok riktig. Men spørsmålet er: Hvordan kommer man til rette med dette når det virkelig spriker i lærenemnda? Vil vi ikke da kunne risikere at forvaltningsorganene - det dreier seg jo om flere - kan måtte fungere som teologiske overdommere, og har man ikke da kommet inn i den uklare situasjon som vi befinner oss i i dag? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Neste er Halvor Bergan. Professor Asheim vil samle opp litt før han svarer på spørsmål.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, jeg hadde noe av det samme spørsmål som professor Austad hadde, der hvor en får en delt bedømmelse; der det skal tas stilling til hva lærenemnden eller teologisk råd har kommet frem til og denne bedømmelsen er delt. Hvordan tenker man seg da at Kirkemøtet skal ta stilling til en slik sak? Jeg har også et spørsmål til. Jeg må få lov å si at det er mye her i denne betenkningen som etter min mening er vel fundert og gledelig. Men jeg har et spørsmål når det gjelder biskopenes stilling. Det ser ut for meg som at når det gjelder både sammensetningen av teologisk råd og når det gjelder personsaker - også da ordinasjonssaker - så kommer biskopene meget sterkt inn. Derimot ser det for meg ut som at når det gjelder økumeniske saker, og da tenker jeg på det som står i spalte 1 på side 138, er det en del som synes uklart. Er det slik å forstå at utvalget har tenkt seg at i de saker - og her tenker jeg da særlig på det vi kunne kalle for læresaker på det økumeniske området - at det er Mellomkirkelig Råd, eventuelt Norsk Teologisk Nemnd, som skal være det forberedende organ for Kirkemøtet og at biskopene, slik som det nå har vært praksis, ikke skal komme inn på noen annen måte enn som deltakere i Kirkemøtet? Her er en del uklare ting akkurat omkring dette som en kunne ha lyst til å høre litt nærmere om.

Ellers så må jeg jo si - som vi vel kanskje også fikk understreket det i forrige Kirkemøte - at det er et tankekors at en ikke skal ha en annen bekjennelsesplikt for Kirkemøtedeltakere og heller ikke for bispedømmerådsmedlemmer enn det som loven sier om lojalitet mot læren. Når det da er snakk om at Kirkemøtet også skal ta teologiske avgjørelser, blir det et tankekors med den kirkeordning vi har at en ikke har en sterkere bekjennelsesplikt.

DIRIGENTEN:

Neste er Bjørn Hareide.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, heller ikke jeg skal komme med personlige standpunkter på dette tidspunkt. Jeg har også bare ett spørsmål i forbindelse med det konkrete forslaget til lovtekst eller tekst for kongelig resolusjon på side 155 i utredningen. Er det der sagt slik at i personalsaker vedrørende offentlig ansatte prester og kateketer skal læreorganet gi uttalelse om spørsmål som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning av Kongen el-

ler av vedkommende biskop? Er dette diskutert i Læreutvalget og hvilket standpunkt har man tatt til spørsmålet om habilitet? Jeg finner lite skrevet om en eventuell slik diskusjon. Vi har jo nemlig den situasjonen - og jeg tenker utelukkende på personalsaker - at bispedømmerådet sitter i drøftelser for å vurdere spørsmålet om stillingsbesettelse, og så er det at vedkommende biskop etter at bispedømmerådet er hørt (som jo skal være den grunnleggende forutsetningen), ber lærenemnda tre i funksjon for å bedømme vedkommendes lære på et bestemt punkt. Da har altså den biskopen trådt i funksjon; anmodet nemnda om sitt syn. Så skal den biskopen, slik lovforslaget eller kongelig resolusjonteksten lyder, sitte i denne nemnda sammen med de øvrige biskoper. Så skal vedkommende biskop da sitte i den ansettende myndighet, nemlig bispedømmerådet, etterpå. Jeg stiller bare spørsmålet om det er gjort noen tanker omkring dette at vedkommende biskop bør erklæres inhabil til å sitte i selve lærenemnda under denne behandlingen, slik at han bare er i funksjon ved anmeldelse av "saken" for nemnda, for deretter selv å sitte i den ansettende myndighet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Neste er Aage Lunde.

AAGE LUNDE:

Dirigent, det er på mange måter en utmerket innstilling, og det er mange gode ord å si om den. Men i en sånn vanskelig sak vil det være mange uoppklarte spørsmål, og jeg deler den spørsmålsstilling som Austad har reist her angående avstemming og alt det. I tillegg vil jeg gjerne stille et spørsmål ut fra det mandat som utvalget har fått. Det er i § 1 et spørsmål hvilken læremessig betydning som skal tillegges det etiske krav til kirkelig tjeneste - jfr. og pkt. 3 c; personers tjeneste i kirken og deres forpliktelse med hensyn til lære og liv. Og ut fra det som vi jo erfarer i hverdagskirken i Norge, er det ganske mange saker om liv. Det går nær sagt på livet løs i mange sånne spørsmål. Jeg synes at jeg må lete etter hvor det står noe om livet her. Det står et par spalter et sted, jeg fant det ikke i farten, og det synes å bli avvist med henvisning til at det er nok prosedyre i Tjenestemannsloven om utilbørlighet i tjenesten. Jeg ville gjerne be Asheim utrede litt mer begrunnelsen for hvordan dette liksom har fått sånn liten plass.

DIRIGENTEN:

Neste er Olav Bønes; deretter Andreas Aarflot.

OLAV BØNES:

Dirigent, vi føler vel noen hver at dette er en svært viktig sak for vår kirke. Og det er særlig to spørsmål jeg for min del sitter igjen med etter denne innledningen og forsåvidt også etter de korte innlegg som har vært.

Det ene jeg har lyst til å understreke, er dette med bekjennelsesgrunnlaget for de råd som skal være avgjørende i lærespørsmålet. Det er vel slik at for så vel bispedømmeråd som Kirkemøtet vil vi vel kunne vurdere det slik i dag at den sammensetning som man har med de personer som sitter der, skulle det være all right. Men vi har vel ikke med den valgform som vi har og den relativt svake bekjennelsesplikt som vi har, egentlig gardert oss her, og vi kan vel gjerne komme i en vanskelig situasjon - som det var antydet tidligere.

Nå var det jo også i foredraget nevnt noe om hvordan man skulle imøtegå disse innvendinger. For min del synes jeg ikke at de er tilstrekkelige. Jeg synes nok at her bør man se litt nærmere på akkurat spørsmålet om man kan finne et sterkere grunnlag når det gjelder bekjennelsesplikten for de som skal avgjøre disse tingene. Og særlig er jo dette viktig i det tilfellet at man f.eks. som her var nevnt, får en delt innstilling, og så skal eksempelvis Kirkemøtet avgjøre dette. Da er det jo tvingende nødvendig at dette avgjøres av folk som selv lever i troen og som kan bygge på en personlig og forpliktende tro til Kristus både som Frelser og Herre.

Så et kanskje mindre viktig spørsmål til slutt; allikevel viktig nok for meg. Jeg registrerte jo med glede at dette måtte være et samspill mellom lek og lærd. Og likevel er mitt spørsmål: I prinsippet så er det jo slik, men i praksis - tar man da konsekvensen av dette at også lekfolk i praksis vil bli hørt?

Et annet spørsmål som jeg gjerne vil berøre til slutt: Når det gjelder de større saker og saker som kommer opp i en slik sammenheng, er det en ting. Men så har vi jo det rent praktiske rundt om. Uten at jeg skyter noen, la meg bare få bruke et eksempel: La oss nå si at klokkeren fant grunn til å hviske presten et eller annet i øret om hans preken. Ville det da bli godtatt som en broderlig bemerkning, eller ville presten si det slik at jeg er teolog og dette er mitt bord; dette må ikke du blande deg opp i? Her er visse ting. En ting er det teoretiske, men så kommer det rent praktiske inn. Hva så med det? Problemet - et av problemene - i vår kirke er gjerne det at vi etter hvert får så mye ekspertise,

alle vil være spesialister på sitt område, og så er spørsmålet: Tåler vi da av hverandre at vi blander oss inn i hverandres bord? Takk.

DIRIGENTEN:

Neste er Andreas Aarflot. Og deretter tror jeg vi gir ordet til professor Asheim.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, det har lett for å bli slik i en spørsmålsrunde av denne type at det kanskje blir kritiske spørsmål som luftes, og det kan lett igjen så skape det inntrykk at man har en større betenkelighet overfor denne innstilling enn det formodentlig er dekning for. Og jeg vil gjerne få understreke for min del at jeg synes vi står ved en helt usedvanlig stor begivenhet i vår kirke, i og med denne innstillingen vi har fått.

Personlig ser jeg det som noe av det aller viktigste som har skjedd i den seneste tid. Der ligger ting bak oss i historien som har gjort at dette ble tvingende nødvendig, og at politikerne samlet innså at det ikke var mulig å opprettholde en statskirkeordning uten at kirken fikk denne selvstendighet til selv å vurdere og bedømme lærespørsmål.

At vi har fått en innstilling som på denne klare måten fremstiller selve prinsipptenkningen omkring lærespørsmålene og behandlingen av dem, synes jeg absolutt fortjener den høyeste anerkjennelse. Og jeg vil gjerne også uttrykke denne anerkjennelse til professor Asheim som har vært formann i utvalget og selv nedlagt et meget betydelig arbeid der. Jeg ser det slik at de spørsmål som vi måtte ha til denne innstillingen, er forholdsvis beskjedne i forhold til det store som er vunnet ved det forslag som her er fremkommet. Fremfor alt at man nå endegyldig kan få revet behandlingen av lærespørsmålene ut av en kirkelig prosess som hittil har vært preget av at den endelige avgjørelse skjer i politiske organer. Jeg sier ikke at disse ikke er kirkelige i vår kirkeordning, men jeg sier at de også fremfor alt er politiske. Og det har medført at lærespørsmål av vidtrekkende betydning til syvende og sist blir avgjort ved forvaltningsvedtak i politiske organer, og det har vi kjempet mot, og vi har fått gjennomslag for det.

Jeg synes dette er så avgjørende viktig at det må understrekes på nytt og på nytt. Og når det gjelder de dilemmaer som vi enda vil komme til og slite med og som er pekt på i noen av spørsmålene her, så tror jeg vi må ar-

beide for å få den best mulige løsning på dem. Men det er ikke sikkert vi får en fullkommen løsning på dem. Spørsmålet må hele tiden være: Hva er alternativet til det som er fremført av forslag? Og jeg kan ikke se, f.eks. når det gjelder Kirkemøtets selvstendige vurdering og behandling, at det egentlig er noe avgjørende handikap om Kirkemøtet skulle måtte ta stilling til en delt innstilling eller en delt uttalelse. Kirkemøtet er her som representant for det samlede Guds folk. Og jeg synes at det må være den tillit og den respekt for Kirkemøtets skjønn og vurdering at det også er i stand til å vurdere i forhold til to fremlegg, om de måtte være kommet frem som en delt innstilling fra utvalget. For øvrig er det mitt håp og min tro at det bare i sjeldne tilfeller vil være noen divergerende synspunkter av noen vesentlig betydning på disse helt sentrale spørsmål som det dreier seg om og som læreorganet skal behandle.

Jeg ville gjerne at det skulle lyde en hjertelig takk for at vi er kommet dit med denne innstillingen som vi er kommet.

DIRIGENTEN:

Takk. Da gir vi ordet til Asheim.

IVAR ASHEIM:

Dirigent, spørsmålet om votering er naturligvis et av de virkelig vanskelige spørsmål som vi har brukt lang tid på å diskutere. Men vi kom frem til at man må kunne forutsette - når det er et organ av denne art, som biskop Aarflot nettopp sa - at det sjelden vil bli dissenser. Det er naturligvis slik - Austad har noe rett i det - at når dissensene fremkommer med navns nevnelse, så kan man si at det er en form for avstemning. Forskjellen på det og avstemning er at det ikke foreligger noe vedtak som sier at læreorganets stillingtagen er den og den. Det er forskjellen mellom et formelt vedtak og formell avstemning. Ikke noe vedtak sier at læreorganets stillingtagen er den og den når det er delt; man ekspederer bare uttalelsene slik de foreligger med underskrifter. Jeg vil tro at i en del tilfeller vil det være forholdsvis greit for forvaltningsorganet å forholde seg til et slikt vedtak, for det er ikke sikkert at dissensen er så helt grunnleggende og dyptgående. Det kan være nyanseforskjeller som gjør at det fremkommer en dissens. Da kan det være greit å takle det forvaltningsmessig. Vanskelig blir det naturligvis hvis læreorganet er delt på midten, og det er en uenighet som går virkelig til bunns. Da er situasjonen den at forvaltningsorganet vel neppe vil kunne gjøre noe med saken. Man må bare konstatere at

i saken foreligger det en så dyptgående uenighet i kirken at det ikke er noe å gjøre med tingen. Og så kan man se tiden an og håpe at saken kan klares på annen måte.

Dette er jo en av grunnene til at vi så sterkt går inn for at forvaltningsmyndigheten bør flyttes mest mulig fullstendig over til egne kirkelige organer. Med vår nåværende grunnlov kan vi ikke unngå at også Kongen må ha anledning til å sende saker til læreorganet, men vi håper at det skal bli i sjeldne tilfeller at Kongen gjør bruk av denne anledning slik at det blir spesifikt kirkelige organer som vanligvis fremlegger en sak, og som da får den vanskelige oppgaven å ta stilling til tingene.

Så langt som mulig må man prøve å skjelne mellom forvaltning og læresak. Men nå har jeg gått gjennom praksis i dette århundre, og vi er kommet til den konklusjon at et matematisk skille her er utenkelig. Det vil alltid bli igjen en rest av lærevurdering i forvaltningsorganet - en større eller mindre rest. Vi håper den skal bli så liten som mulig, men nettopp fordi det alltid blir igjen en rest, er det vesentlig at det er et kirkelig organ som også tar forvaltningsvedtaket. En mulighet som Kirkemøtet vil ha, er å sende en uttalelse fra læreorganet tilbake til læreorganet; be om å få utdypet sider ved uttalelsen, påpeke vanskeligheter ved den, og be om å få en ny uttalelse. I en del tilfeller vil problemer kunne oppklares på den måten.

Biskop Bergan spurte om biskopenes stilling. Han må ha misoppfattet oss når han har forstått det slik at stillingen skulle være svakere i økumeniske saker enn i f.eks. liturgiske og sosial-etiske. Modellen er den samme over alt. I liturgiske saker forutsetter vi at Kirkemøtet vil få et eget utvalg som arbeider med slike saker og forbereder dem for Kirkemøtet. Den måten biskopene vil komme inn på, er da enten å komme inn i Kirkemøtet eller komme inn underveis. Og Kirkemøtet vil også ha den muligheten at det spiller saker over til Bispemøtet og ber om en uttalelse. Det vil gjelde i alle disse tre sakstyper, så modellen er helt analog.

Bekjennelsesplikten for deltakerne i Kirkemøtet osv. har vi brukt mye tid på å drøfte. Problemet er vel hvor mye skal man formalisere. Spørsmålet er vel ikke: Er det en personlig bekjennelsesplikt eller ikke? Man må vel gå ut fra at personer som lar seg velge til kirkelige organer med slike fullmakter som Kirkemøtet og bispedømmeråd, vil oppfatte sin lojalitetsplikt som en personlig forpliktelse og fungere på det grunnlag. Spørsmålet er:

Er det nødvendig å formalisere dette kirkerettslig? Vi har kommet til at det er flere problemer med det enn man vinner med det.

Spørsmålet om biskopenes habilitet har vi drøftet en del. Da vi jo hadde en høyesterettsdommer som medlem av utvalget, og så vidt vi forstod ham, holdt han det ikke for å være noe stort problem i denne forbindelse. Han mente det fantes analogier til dette i andre sammenhenger. Men her må jeg si at jeg som lekmann på det juridiske området er litt usikker personlig. Her måtte vi simpelthen stole på magisterens ord.

Aage Lunde spurte hvorfor det finnes forholdsvis lite om spørsmål som gjelder livet. Forklaringen er den at vi skulle ikke ta opp kirketuktspørsmål generelt, men bare spørsmål som gjelder livet når det også er spørsmål som gjelder læren. Og ikke alle spørsmål som gjelder livet, er lærespørsmål. Det er forskjell på synd og vranglære. Og man må holde de to ting ut fra hverandre; kirketukt og læretukt. Men vi har dog behandlet spørsmål som gjelder livet på flere steder - 2.5.5 noterte jeg i farten her; 6.1.5 og 8.4.2.

Jeg tror nesten at det var de konkrete spørsmålene som ble stilt.

DIRIGENTEN:

Takk. Er det nå andre som vil komme med spørsmål til denne utredningen og til professor Asheim? Det ser ut til at vi i denne omgang har fått stille de spørsmål og fått de svar som Kirkemøtet ønsket. Og vi er takknemlige. Spesielt takknemlige til formannen i dette utvalget, Ivar Asheim, som har vært her og har klargjort en del av hovedbegrunnelsene i utredningen. Denne delen av denne plenumsamlingen anses da for å være avsluttet.

Noen ganske få praktiske opplysninger ...

Da anser vi denne sesjonen for hevet.

*

PER LØNNING's FOREDRAG

Denne plenumssamlingen fant sted i Tønsberg domkirke, der PER LØNNING holdt dette foredraget:

MENNESKESYN OG MENNESKEVERD
Det henvises til resssursdokumentet:
Menneskesyn og menneskeverd
I. Noen bakgrunnsglimt

På bakgrunn av en noe mer omfattende betenkning om begrepet menneskeverd, dets mening og dets historie særlig i vårt eget århundre, som har vært stilt til rådighet for Kirkemøtets deltagere, skal jeg her og nå konsentrere oppmerksomheten om 5 spørsmål.

(1) Hva har vår kristne tro å si oss om "menneskeverd"?

(2) Hvilken plattform har vi for en samtale om "menneskeverd" med alle mennesker, også med dem som ikke deler vår tro?

(3) Kan vi skimte en sammenheng i dagens problemmylder, slik at det blir mulig også å antyde en samlet strategi i kampen for menneskeverd og menneskerettigheter?

(4) Hvordan kan vi, ved hjelp av en håndfull brennende problemer fra de senere år, konkretisere dagens utfordring i det hele?

(5) Hvilke praktiske utfordringer avtegner seg dermed for Den norske kirke i den tid som ligger foran oss?

1.

Gud er verdens og menneskehetens Skaper, ikke bare de kristnes. Skaperens godhet gjennomstråler alt hans verk, ikke bare Kirken. Derfor er det av betydning at vår forståelse av verden og av menneskene omkring oss starter der også Bibelen starter: Med skapelsen. De to skapelseskapitlene som innleder Bibelen kan vanskelig overbetones - selv om vi ikke skal lese dem som bokstavelige reportasjer om et avsluttet hendingsforløp som fant sted i løpet av en syv-dagers uke for så eller så mange tusen år siden. Skapelsesberetningene sier oss hva verden er, hvem vi selv er, hvilken oppgave vi har i verden - idet de ser all virkelighet i lys av den eneste virkelig Virkelige, alle tings opphav og herre - Gud.

To utsagn stiller her mennesket på plass i forhold til

helheten. Den eldste av de to beretningene, den i kapitel 2, forteller: "Herren Gud formet mannen av jord fra marken og blåste livspust inn i hans nese, så mannen ble til en levende skapning (tidligere oversettelse: Til en levende sjel) ..." (1. Mos. 2:7). Den yngre beretningen melder: "Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det, til mann og kvinne skapte han dem." (1. Mos. 1:27) Budskapet i den første er temmelig gjennomsiktig: Mennesket er en enhet av himmel og jord, jordisk stoff, guddommelig livsånde. "Hos deg er livets kilde," heter det i Salme 36.10. Ordet om "Guds bilde" er vanskeligere. I verset umiddelbart foran er det brukt to ord: I vår oversettelse "bilde" og "avbilde". Katolsk teologi har her skjelnet mellom to ting: Mennesket er skapt i Guds likhet og i Guds bilde: Likheten, den uforfalskede godhet, er svekket gjennom syndefallet, men bildet, friheten, jegets evne til selvbestemmelse, personens mulighet til å si ja og nei, er bevart. Også som synder er mennesket person med de evner i behold som skal til for å kommunisere med Gud og neste. En slik lære rummer utvilsomt en sannhet. Muligens er ordet "person" det som best fastholder saken.

Som skapt i Guds bilde står mennesket i et mer umiddelbart forhold til Skaperen enn noen annen skapning. Men den nyeste teologi betoner med stor styrke - og sikkert med stor rett - at dette nettopp ikke isolerer mennesket fra det øvrige skaperverk. Menneskets verdighet er en verdighet med, for og på vegne av allskapningen, ikke en verdighet mot den. Så høyt akter Skaperen sin skapning. Mennesket er skapt til prest, blir det gjerne hevdet: Dvs. til å stå som Guds representant ansikt til ansikt med medskapningen: Tolke Guds vilje, idet det omsorgsfullt tar vare på hans verk - og til å stå som skapningens representant for Guds ansikt idet det bærer frem skapningens bønn og finner ord til skapningens tilbedelse og lovsang.

> "Vi fridom fekk å bu der, gå og koma,
> å seia ja til Gud og seia nei ..."

I denne strofen fra vår egen tid er noe helt vesentlig fanget inn (Salmer 1973, 18:1). Mennesket er den eneste skapning som kan svare Gud, som kan gi seg hen til Skaperen i full bevissthet om hva det gjør, som kan tolke skapningens felles "Ære være ..." i ord.

Hva sier så dette oss om "menneskeverdet"? Svaret kan selvsagt bare gis i lys av den bibelske videreutfolding: Det 5. bud på dets ferd fra Kains blodåker, over Sinais steinmassiver og frem til Bergprekenens liljeprakt.

Kort kan det sammenfattes slik: Skaperen alene er herre over liv og død. Når det gjelder ikke-menneskelig liv, setter Bibelen bestemte grenser for vår adgang til å ta oss til rette. Det er betegnende at 1. Mosebok fra først av vigsler mennesket til vegetar (1:29), først etter syndfloden gir Gud det adgang til kjøttgrytene (9:3). Dermed heter det at "Frykt og redsel skal de kjenne for dere, alle dyrene på jorden...", men samtidig får vi høre: "Jeg vil kreve hver mann til regnskap når han tar livet av sin neste." (9:5) Ved menneskelivet er det altså satt en ubetinget grense - det står under ingen omstendigheter til rådighet. Visjonen fra Paradisets hage er en tillitsfull samhørighet mellom alle levende vesener. "Syndefallsordningen" (som den ofte har vært kalt) betinger og innsnevrer synsfeltet, men setter ikke desto mindre klare grenser mot selvtekt: Så langt, ikke lengre! Allerede sanksjonene mot Adam og Eva: Svangerskapet som en belastning, arbeidet som en møye, utakten mellom menneske og natur, meningsløs skam over det legeme Gud har gitt oss - vidner om at menneskets NEI til Gud har bragt forstyrrelse i hele skapelsesharmonien. Uten Gud er vi ikke lenger oss selv, og idet vi opphører å være oss selv i forhold til skaperverket, opphører også skaperverket å være seg selv. En samfunnshusholdning med restriksjoner og straffetrusler: "Med ondt skal ondt fordrives" - blir midlet til å sikre at det gode overlever i syndens og dødens verden. Selve begrepet samfunn får noe dypt selvmotsigende ved seg.

Det Nye Testamente bekrefter og bestyrker skapelsesberetningens opprinnelige visjon av menneske- og skapelsesverdet. Gud klær liljene på marken og fuglen under himmelen og ikke mindre mennesket med dets famlende tro. "Han kom til sitt eget" (Joh. 1:11). Skaperen selv bekjenner seg til sin skapning ved å stige inn i den. Som menneske av kjøtt og blod er han så innvevd i jordisk virkelighet som et stykke skapning noensinne har vært det. Jesu omsorg for mennesker i alle deres fysiske, psykiske og åndelige forviklinger vidner om en bunnløs solidaritet. Når han velger dåpens vann og nattverdens brød og vin - fruktene av aks og ranke - til å uttrykke sitt fortsatte nærvær i verden, er dette ytterligere en bekjennelse til det skaptes verdighet. Han henvender seg ikke bare i ord til vår forstand, han omslutter hele vår skapte natur slik vi deler den med elementene som omgir oss og som utgjør oss. Derfor kan også apostelen skrive om "hele skapningen" som "sukker i fellesskap" og ser frem til uforgjengelighet på Jesu Kristi dag (Rom. 8:18 ff).

Jeg nevnte i bakgrunns-dokumentet oversettelses-tau-

trekningen omkring Matt. 16:26: "Ta skade på sin sjel" kontra "miste sitt liv". Ordet slår i alle fall fast at et menneske i seg selv representerer en verdi som overgår alle målbare eiendommer, skatter eller formueposter. Slik er nemlig mennesket verdsatt av Gud, og for verdier gis til syvende og sist bare Guds målestokk. Den høyeste verdi tilkommer ethvert menneske uansett individuelle fortrinn eller handicaps. Men den er ikke noe jeg kan dyrke og gjøre meg til av isolert fra den sammenhengen Skaperen har satt meg inn i. Menneskeverdet er et verd vi deler med hverandre, indirekte er det Guds ja til all sin skapning: Menneskene er Guds gave ikke bare til hverandre, men til den jord vi lever på og til alt som lever og vokser med og omkring oss. NB: Forsåvidt mennesket oppfyller sitt kall: Å leve med hverandre og med skaperverket, ikke mot hverandre og ikke mot med-skapningen. Disse to med og disse to mot har det med å følges ad parvis.

2.

"Menneske først og kristen så", erklærte gamle Gundtvig. Er ikke dette en svik mot Jesu ord: "Søk først Guds rike ...?" (Matt. 6:33) Isolert sett er det utvilsomt mulig å utlegge ordene slik at de blir noe bortimot det. Men den opprinnelige mening var en annen: Bare den som sier helt og fullt ja til det jordiske liv i åpenhet for Guds gaver og i fellesskap med andre mennesker, slik Skaperen har gitt oss det, har mulighet for å fatte det evangeliet snakker om. Det nytter ikke å flykte fra det liv Skaperen har gitt oss og gjemme oss bort i en innbilt åndelighet.

Hvordan kan et kristent engasjement for menneskeverdet ha noen sjanse i en verden hvor et forsvinnende mindretall er levende kristne, og hvor det er bittert behov for en fellesbasis dersom menneskeverd og menneskerettigheter skal trygges? Når jeg svarer: Alle mennesker er skapt av Gud og har dermed det samme menneskeverd, så ligger det nær å fremholde: Ja, men de vet jo ikke om det. Sannheten om menneskeverdet kan nok anspore oss som kristne til ansvar for alle. Men når det gjelder å motivere de andre, har vel skapertroen liten verdi - troen taler jo bare til dem som har troen.

Her resonnerer vi litt for raskt. At alle mennesker er skapt i Guds bilde, har etterlatt sine utvilsomme spor hos alle mennesker - også hos dem som ikke kjenner Bibelens skapelsesberetning eller som kjenner den uten å ha noe personlig forhold til den. Om et klart bilde av Skaperen mangler, er der nok av anelser og til og med av

rotekte overbevisning: Tilværelsen må ha en mening, stor nok til å favne om det hele. Mennesket er del av en sammenheng som går uendelig ut over den enkeltes ønskemål og interesser. Livets mange krav holdes sammen og bæres av forpliktelsen mot selve det samlende livsmysterium. Mange som ikke våger seg til å si at de tror på Gud, har i virkeligheten mer av gudsorientering i sin hverdag enn mange som veltilfreds bruker ordet Gud til tyggegummi.

Der er sider ved Bibelens budskap som umiddelbart vekker gjenklang hos mennesker innen alle kulturer. Som kristne må vi si: Fordi Skaperen selv har lagt ned i oss dragningen til å "føle ham og finne ham", slik Paulus slo det fast for de religionsivrige atenere (Apgj. 17:27). I vår gamle såkalte "kristne verden" kan rester av kristen arv bidra til at anelsen om en Skaper lettere frigjøres og kommer til bevissthet. Men sikkert forekommer det også at inntrykket av tusenårige feilskjær i kristendommens navn skaper blokeringer. Som kirke har vi mangt av misfaringer og mangt av misforståelser å rydde av veien.

Et talende eksempel er selve fremveksten av menneskerettighetsbegrepet i vesterlandsk kultur. Som kjent var det i Opplysningstiden og under den franske revolusjon for ca. 200 år siden at tanken om klare, formulerbare menneskerettigheter fikk sitt gjennombrudd. I et visst perspektiv var dette et stykke avkristning - drivkraft var ønsket å løse samfunnsmoralen fra Kirken og fra alle historisk betingede tradisjoner for å knytte den til noe alment og tidløst. For tidens tenkere var det også viktig å avvikle en guddommelig åpenbaringsautoritet og å grunnfeste en menneskets tro på mennesket, ikke meget mindre, ikke særlig mer. Samtidig er det klart at bevegelsen som helhet, bevisst ubevisst, ble båret av kristne impulser, og egentlig hadde sin patos i ideen om en forpliktende verdensorden satt av en grenseløs, allkjærlig intelligens. Begrepet "menneskerettighet" har ingen slagkraft dersom vi antar at mennesket grabber sine rettigheter selv, bærekraftige menneskerettigheter må være gave, må peke tilbake på en eller annen giver.

Det som skal til for å skape en samtale- og samarbeidsplattform mellom kristne og ikke-kristne i dagens verden, med sikte på å møte tidens mest påtrengende menneske-verds-utfordringer, er ikke så meget en felles teori som en felles visjon: Jordens, livets, verdensrommets og virkelighetens verdighet forplikter oss, - mennesket selv henter sin verdighet fordi det er en liten del av noe uendelig stort, ja, den del som bringer selve storheten i det store til bevisst uttrykk. Denne

visjonen kan kle seg i høyst ulike tankeformer, ord og begreper. Allikevel gir den motiveringskraft når den ropes til protest ansikt til ansikt med urett og krenkelser. Å forkynne menneskeverd som en uendelig gave og som en uoppgivelig forpliktelse har gjennomslag på tvers av tros- og kulturgrenser.

Dette utelukker ikke at mennesker kan forherde seg mot denne fellesmenneskelige opplevelse - i kortsynt egeninteresse, i slagordberuset massehysteri, i veltalende filosofisk selvbeundring. Konsentrasjonsleirsbødler og bombeterrorister er bare skumskavler på toppen av umenneskelighetens brottsjøer. Menneskeverdet som samvittighetens adelsmerke er et skjørt klenodium - til alle tider og innen alle kulturer. Derfor er det for lettvint med billige human-etiske teorier om at vi alle egentlig vil det samme. Den menneskelige rettsfølelse må til stadighet lutres og brynes. Våre mest velmente teorier kan desorientere oss. Men selve anelsen er der, og det viser seg stadig at det nytter å rope den til live gjennom appell til mennesket i mennesket - dvs. til mennesket som Guds skapning og bilde, det selv være seg det siste bevisst eller ikke.

Dette skal ikke forveksles med Kirkens hovedoppdrag: Å forkynne evangeliet om Jesus Kristus. Et famlende fellesskap basert på vår vaklende følelse av menneskeverd er ikke mer enn et vekt gjenskinn av Skaperens verdensplan, det alene inneholder ikke kimen til alle tings gjennomgripende fornyelse. Kirken kan aldri gi seg til i den 1. Artikkel, den må videre til den 2. og 3. Og dette i full bevissthet om at disse artiklene, selv om de kaster forklarende og bekreftende lys tilbake på den 1., bringer verden noe helt avgjørende nytt. Men nettopp Kirkens erkjennelse at Skaperens verdensstyre er der allerede på forhånd, markerer det radikalt nye ved evangeliet og hindrer at frelsesbudskapet blir omtolket og redusert til et: Godtfolk i alle land, foren eder! Evangeliet er nyskapelse på skapelsens grunn så å si.

3.

"Sexism, racism, classism" - slik ble tidens menneskeverdsutfordringer sammenfattet under KV's sentralkomitemøte i Dresden 1981: Undertrykkelse på grunn av kjønn, rase, klasse. Jeg forsøkte dengang å bryte en lanse for en fjerde: "Convictionism": Forfølgelse for samvittighetsoverbevisning, men ble kontant satt på plass av generalsekretær Philip Potter. I et videre skaperverk-perspektiv er det blitt vanlig å fremheve de 3 farligste truslene: Rustningskappløp, fattigdoms-

skjevhet, naturødeleggelse. Samtidig er det klart at ingen av de nevnte truslene er uten sammenheng med alle de andre.

Spørsmålet er om vi kan finne noen felles retningsgivende dynamikk i utfordringene, slik at det også kan etterlyses en samlende strategi for å bekjempe dem. For den troende marxist er alle tings nøkkel klassekampen og kapitalens herjinger. De som står midt oppe i kampen for rasemessig likeverd eller for kvinnefrigjøring, er tilbøyelige til å se disse brytninger som enda mer fundamentale. Naturvernere ser Vestens knefall for teknikken som selve kjernen i saken. Fredsforkjempere fremhver rustningskappløpet som roten til alt ondt. Hver for seg kan disse ha pekt på viktige enkeltaspekter, men fins der et utsiktspunkt som virkelig lar oss ane en enhet i tidens trusler?

Som kristne vil vi skynde oss å fremheve "Synden", synden er roten til det hele: Vi har avskaffet Skaperens herredømme til fordel for vårt eget, hver for oss forfølger vi egeninteressen på bekostning av fellesskapet, skitt i naboer, medarbeidere, folk og nasjoner, skitt ikke minst i kommende slekter! Men la oss vokte oss for å tale om synden abstrakt og tidløst. Det koster lite å si: Synden, vi er beklageligvis syndere, bare brudd med synden kan garantere nasjonene fremtid. Dette er så sant så sant, men hva betyr det konkret, aktuelt, praktisk?

Her er det nødvendig at vi styrer bevisst unna to grøfter. Å privatisere synden, slik at etisk ansvar innskrenker seg til å opptre "riktig" overfor de enkeltpersoner som til daglig avgrenser vårt synsfelt. Dette har som kjent vært en hovedfeil i kristenheten gjennom tidene, og er det fortsatt i dag. Snill ektefelle, god familiefar, hederlig i handel og vandel, hyggelig og hensynsfull arbeidskollega. Er jeg dertil aktiv i menighet og misjonssammenheng - hva mer kan Gud og mennesker forlange? Den andre grøften har først for alvor åpnet seg de siste 20 årene: Å politisere synden, slik at etisk ansvar ensidig går på samfunnsforming: Stemmegivning, aksjoner, demonstrasjoner, opinionspåvirkning. Som den gammeldagse privatkristne bekymringsfritt har kunnet dra alle fordeler av en skjev velstandsfordeling, i vårt eget samfunn og enn mer i verdensmålestokk, har den radikale samfunnskristne kunnet frelse verden samtidig som han generøst har bagatellisert ekteskapelig troskap, hevdvunnen arbeidsmoral og i det hele dagliglivets trafikkregler. Sannelig trenger vi i dag et samsyn av personlig og politisk ansvar!

Hva er karakteristisk for syndens herjinger nettopp i dagens verden? Noen enkle iakttagelser. Aldri har menneskeheten maktet så mye som i dag, aldri var det så mye den ikke maktet. Aldri var det kommunikasjonsnett som bandt jordens folk sammen så effektivt, og aldri skapte kommunikasjonssvikten større problemer. Aldri var menneskene hverandre så nær, og aldri var de hverandre så fjern. Hvilken utviklingsdynamikk er det som har kjørt oss fast på denne måten? Vi snakker ofte om "forbruker-kulturen" (eller "-ukulturen"): Den menneskelige egoisme er innorganisert i selve systemet og nyttiggjort som drivkraft for det vi kaller "vekst" og "fremskritt".

Teknikk krever kapital, kapital omsetning, omsetning reklame, reklame psykologi, hvilket i denne sammenheng vil si: Markedsmanipulering. Det spekuleres i vår trang til modern-tilpasset selvhevdelse: Å være mer som de andre enn noen av de andre er det selv. I vår "vellykkede" del av verden har vi fått en vesentlig økt frihet: Fritid, anskaffelsesmuligheter, reisemuligheter - og samtidig er vi under et diktat som aldri før når det gjelder utnyttelse av friheten. Ikke minst merker vi markedspresset via våre barn. Lykkelige vi som var unge i en tid da det ikke eksisterte "ten-åringer" - jeg mener: Da dette fikse reklameskiltet ikke var oppfunnet, og det kjøpepress det har trukket etter seg, ikke eksisterte!

Forbrukerkulturen nøyer seg med å klistre oppmerksomheten til ting så vi stirrer bort fra menneskelige verdier og bort fra hverandre. Den lar oss samtidig gjenoppdage menneskene rundt oss - i forbrukersolens neonprakt. Vi lærer å omgås hverandre som forbruksgoder. Å tilhøre hverandre er uforenlig med det markedsbestemte frihetsideal - alternativet er, ja rett og slett, å gjøre bruk av hverandre: Dallas - Denver - alle avgrunnens glitrende "Dynastier"!

Fenomenet "Sex" står mer sentralt i forbrukerkulturen enn noe annet. Igjen: Lykkelige alle vi som hadde våre beste ungdomsår bak oss før "Sex" ble oppfunnet! Når jeg i denne sammenheng baktaler "sex", er det ikke minst av alt menneskets naturlige seksualitet jeg snakker om. Ofte nok har kristne mennesker bragt den Skaper de sier at de tror på, i vanry gjennom en bleksottig engstelse for de livskrefter som han, og til syvende og sist ingen annen enn han, står ansvarlig for. "Sex" er imidlertid ikke skapt av Gud, "sex" er skapt av reklamen, og dermed av pengeraslerne. Ikke bare av pornogrossister og bordellmagnater, men av presse og underholdningsbransje, av markedsføring og mediaforvaltere i bred besteborgerlig alminnelighet, solid understøttet av psykologi-profeter

og sexologiske bestsellere. Hvordan denne lukrative forretning har formådd å presentere seg som åpenhetsfremmende og progressiv, er en gåte som igjen bare kan løses under henvisning til markedsføringspsykologien. Ikke u-interessant er selvsagt blankpussingen av et gammelliberalistisk frihetsbegrep, hvor man makter å gi det utseende av at det er publikums ønsker som styrer utviklingen - samtidig som man mesterlig vet å avblende spørsmålet: Publikums ønsker, hvem er det så som dirigerer dem?

Her står vi samtidig ved en grov forvrengning av selve menneskerettsidealet. Ethvert menneske har en rett til å være lykkelig, har det ikke? Altså må enhver formidling av varer som gir kjøperen fornemmelse av lykke, være et pluss for menneskeverdet. Hvem er du som vil spille formynder? Mot-spørsmålet som her må anbringes, kort og brutalt, er dette: Er ethvert salg av omgående tilfredsstillelse et ja til menneskeverdet, kan det ikke tenkes salgstilbud som nettopp tramper på det samme menneskeverd?

Om man skal fremheve teknikken, reklamen eller kapitalen som den store kjeltring bak "forbrukerkulturen" - bak oppetingen av menneskeverd og skapningsverd - kan være en smaksak. Ensidig å fokusere den ene, den andre eller den tredje gjør synsfeltet for trangt. Den systematiske spekulasjon i menneskelig kortsynthet og egoisme blir først muliggjort av alle de tre i glitrende vanhellig allianse.

4.

Når jeg skal konkretisere ytterligere ved hjelp av noen hete debattemaer fra de siste årenes norske arena, vil jeg starte omtrent hvor jeg var, nemlig med noen iakttagelser til temaet "sex", for så raskt å ile videre til emnene: Nedrustning, naturvern og - omsider - abortdebatt. Jeg vil hele tiden være opptatt av fellestemaet: Forbrukerkulturen og menneskeverdet, mer enn av emnene hver for seg.

Den aksjon som de siste årene har reist seg fra radikalt kvinnepolitisk hold mot prostitusjon og pornografi, er interessant og muligens - jeg sier muligens - noe i retning av løfterik. Fra radikalt hold har man hittil stort sett fleipet med kristne og besteborgerlige kretsers porno-bekymringer, og erklært sosialistiske forlag har i årenes løp ikke veket tilbake for å "ri på pornobølgen", som det har hett. Samtidig har prostitusjon vært en utvekst som etter teorien ville forsvinne av seg

selv når bare den økonomiske utjamninga i samfunnet kom langt nok. Nå begynner omsider enkelte på venstrefløyen å gni seg i øynene: Foreløpig har man nøyet seg med å angripe de nevnte samfunnsutvekster som kvinneundertrykkende - et viktig aspekt, men sannelig ikke det eneste. Det dreier seg i ikke mindre grad om mannsundertrykkelse, ja, om menneskeundertrykkelse rett og slett. Før dette blir innsett, kommer det ikke snert i kampropene. Og likeså: Kritikken retter seg utelukkende mot den åpne handel med "sex", ikke med den halv- og kvart-profesjonelle promiskuitet som går i system i vide kretser: I selskapsliv, i yrkesmiljøer, i nabolag osv. Det ser ut som om våre feminister bare er opptatt av å bekjempe de sexytelser som betales kontant, ikke de som foregår på avbetaling! Deres nei til forbruker-umenneskelighet er alt for stykkevis-og-delt til å få samvittigheter til å dirre. Gi oss konsekvens og oversyn - gi oss et virkelig gjennomtenkt engasjement for kjærligheten!

Når jeg her unngår å ta opp homofilidebatten, er det fordi denne er blitt såpass innfløkt at den ville kreve et helt foredrag for seg dersom de mest påtrengende misforståelser skulle unngås. Også den publisitet dette temaet nyter i dagens mediabilde, har avgjort sammenheng med forbrukerkulturen og dens alt for raske begreper om frihet og rettigheter, men samtidig har emnet sine smertefulle menneskelige komponenter som ingen våken sjelesørger vil knipse lettvint unna. Og Kirken har skyld og forsømmelser å gjøre godt igjen som skulle gjøre den varsom med å slynge ut de alt for raske og alt for ubetenksomme paroler - samtidig som det må stå klart at Guds lov som kjærlighetens lov ikke er det samme som unnfallenhetens lov. Vil noen si: Å godta en persons menneskeverd må innebære at man samtidig sier ja til hennes eller hans seksuelle tilbøyeligheter som utfoldelsesverdige, da er diskusjonen låst. Ikke bare Kirken, men enhver konsekvent humanisme ville slå seg selv på munnen om den skulle godta slikt krav.

Det kan virke som et umåtelig sprang når jeg nå går over til nedrustningsdebatten. Tradisjonelt er Kirken her blitt angrepet nettopp av radikale kretser for lunkent og mangelfullt engasjement. Hvor ofte har vi ikke hørt under abortkampen: Kirken bekymrer seg bare for det ufødte - hvorfor bekymrer den seg ikke like intenst for det fødte - her mangler det samsvar! Godt, la oss medgi at vi kunne ha gjort mer og engasjert oss målbevisstere for å vekke samvittighetene i fredsspørsmålet. Bispemøtets hoveddokument i abortsaken "Abort, menneskeverd, lovgivning" fra 1971 påviser imidlertid klart at Kirkens engasjement i de to saker har bygget på nøyaktig det

samme ja-til-livet fundament. Også Kirkens tradisjonelle holdning til forsvaret har bunnet i hensynet: Hvordan bidra mest effektivt til å verge liv og forhindre død?

Tradisjonelt har vi innen kristenheten hatt en diskusjon mellom to syn: Et flertall har gjennom tidene godtatt rett og plikt til militært forsvar, et mindretall har sagt nei til all våpenbruk. I dagens situasjon er frontene mindre oversiktlige. Mange som ikke er forsvarsmotstandere i og for seg, hevder at dagens politiske og militærteknologiske utvikling har gjort væpnet forsvar - eller i hvert fall de og de rystende aktuelle former for forsvar - absurd. I dagens teologi fins lite av tradisjonell pasifisme, men desto mer av atompasifisme, "stjernekrigs"-pasifisme, politisk og sosialetisk situasjonspasifisme. Mange vil hevde: Vårt ja til et militært forsvar kan bare rettferdiggjøres dersom vi samtidig protesterer intenst mot de og de former for forsvar. Det er ikke bare de gruoppvekkende militærteknologiske perspektiver som maner frem en slik protest, det er også de uhyggelige militærutgifter sett på bakgrunn av verdens sult- og fattigdoms-problemer, og det er rustningsindustriens plass som nøkkelfaktor i ressursødeleggelse og stressøkonomi i det hele. Selv uten krig er dagens militærproduktivitet en utålelig belastning av skaperverk og menneskeverd.

For Kirken, både her hos oss og rundt i verden, er det et spørsmål om dens til dels energiske engasjement for fred og rustningsbegrensning ikke i for høy grad har siktet seg inn på iøynefallende enkeltaksjoner, krav om de og de begrensede begrensninger - sikkert ut fra den enkle filosofi at man i regelen må ta ett skritt før man kan ta to. Ansikt til ansikt med terrorbalansens rustningsspiral har begrensningsstrategien imidlertid hittil hatt minimal suksess. Spørsmålet er om ikke Kirken heller enn å hive seg på velmente enkeltaksjoner, i dag bør være den som setter det radikale spørsmålstegn ved hele terror-balansen. I forhold til dagens skremmende ødeleggelsespotensiale nytter hverken atomfrie soner eller begrensede forbud mot de og de våpenarter, bare et radikalt nei til hele - kall det gjerne - "systemet". Det jeg i første omgang ville etterlyse, er ikke "Norge ut av NATO" eller "Kirken ut av forsvaret". Det er Norges ansvar i NATO og Kirkens ansvar i forsvaret for å nagle samvittighetene fast til selve forutsetningen bak forutsetningene. Den utfordringen har latt vente på seg alt for lenge.

Nytt hopp. Vi kommer til vern om skaperverk og naturressurser - mot forurensing, forgiftning, rovdrift. I

bakgrunnspapiret har jeg redegjort forholdvsis bredt for den betydning miljøutfordringen har hatt for skapelsesteologi og kristen menneskeverdstenkning de siste 15 årene. Disse problemene og det overrumplende spørsmålstegn de i løpet av få år har satt ved Vestens etablerte syn på fremgang, vekst og guddommelig velsignelse, må få konsekvenser. Ettersom menneskets menneskeverd står og faller med skapningens skapningsverd, er det ingen problemkrets som så kontant og så anskuelig avslører forbrukersivilisasjonen som nettopp denne. Vi sier som franskekongen før revolusjonen: "Etter oss kommer syndfloden" - og foretar oss ikke annet enn vi hele tiden har gjort: Å ta ut maksimal profitt i dag. Herlighetsteologien er konsekventere - samtidig som den er frekkere - den forsøker å sette et kristelig navn på sviket. Samtidig er det ingen problemkrets som viser tydeligere hva Kirken til syvende og sist kan og ikke kan gjøre. På det praktiske plan står vi overfor et utall ekspertise-problemer som vi ikke kan løse uten å opptre som politiske ikke kanne-, men klokke-støpere. Ikke minst gjelder dette de talløse skjæringer der miljøvern og sysselsetting kommer i strid med hverandre. Men samtidig er dagens mangelfaktor nr. 1 ikke ekspertise, det er visjon. Og hvem skulle ha en visjon å formidle av skaperverkets verdighet og menneskets samhørighet med Guds jord, med Guds univers, med hverandre på tvers av alle grenser (inklusive generasjonsfremtidsgrenser) om ikke den Kirke hvis budskap begynner som et evangelium om Skaperen?

Forhåndsreklamen har lovet at jeg også skal komme inn på abortproblematikken. (Det ville jeg for øvrig ha gjort i alle tilfelle.) Jeg har i blant referert til dette spørsmålet som "den blinde flekk på den kulturradikale netthinne". Jeg tror det var professor Olav Hilmar Iversen som en gang bemerket at det mest tragi-komiske han kunne tenke seg var et demonstrasjonstog med transparentene: "Nei til bomben - la mennesket leve!" "Stans markedskreftenes hensynsløse spill!" "Vern naturen mot dagens profittjegere!" Og så: "Vi forlanger rett til selvbestemt abort!" Den som ikke kan se sammenhengen mellom forbrukersamfunnets trusler mot liv og fremtid og det faktum at vi årligårs her i velstands-Norge ofrer 14-15.000 gryende menneskeliv, skulle helst ikke melde seg som deltager i noen samfunnsdebatt. Den som ikke ser sammenhengen mellom dette rop på "selvbestemmelse" og det frihetsbegrep som ellers helst håndteres av forkjemperne for en ekstremt liberalistisk markedsøkonomi, har lite av politisk gangsyn. Det gamle mannfolktrick å velte hele ansvaret over på kvinnen presenteres i moderne klesplagg og står frem som kvinnesaken over alle kvinnesaker. Som slagord fungerer

"selvbestemt", og fungerer publikumsmektig, som en tredobbel løgn. Uten å si det så direkte at etterplaprerne behøver å stå til regnskap for sin påstand, hevder det at det i en abortkonflikt bare fins ett menneskelig "selv" - og det er, som kjent, ikke det "selv" hvis liv vipper på vektskålen. For det annet påstår det at enkeltmennesket i en utsatt situasjon kan velge "selv" uhindret av press fra nærmiljø og av presskrefter i dagens samfunn. For det tredje påstår det at striden gjelder "bestemmelse", altså et rent prosedyrespørsmål, og ikke realitetsspørsmålet: Hva er det vår tid her forlanger å få bestemme over?

Det har vært riktig og viktig at Kirken hos oss - og i de fleste land vi kan sammenligne oss med - har engasjert seg, og engasjert seg sterkt, i abortstriden. Kanhende har vi ikke alltid vært flinke til å få frem hvordan dette spørsmålet er del - kanhende den mest avslørende del - av et adskillig mer omfattende problemkompleks: Samfunnets grunnleggende oppgave å verge liv og menneskeverd, f.eks. mot forbrukerkapitalismens dødskrefter. Av den grunn kan det i blant ha gått "hakk i plata" for kirke og kristenfolk, det har virket som om vi sloss for prosedyre og enkeltparagrafer og ikke for en visjon, som om nøkkelfigur i dramaet var politimesteren og ikke Skaperen.

For å gjøre en lang historie stutt: Er det noe mer å gjøre med saken i dag, er ikke slaget tapt for godt? Jeg vil ikke betegne slaget som tapt. Hvilke abort-tall ville vi ha hatt i dag dersom ingen hadde kjempet dette slaget, dersom vi bare hadde latt de blinde markedskrefter løpe deres løp? Da vår siste abortlov hadde vært i kraft en tid, forklarte en av dens mest aktive forkjempere i et intervju med Arbeiderbladet det forhold at den hadde gitt vesentlig mindre økning i abort-tallene enn forutsett. Vedkommende beklaget dette i sterke ordelag og forklarte det slik: Det skyldes buskagitasjon fra kristelige kretser som har fratatt folk mot til å gjøre bruk av lovlige rettigheter. Bortsett fra grunnsyn og sprogbruk frydet uttalelsen meg, fordi motparten så tydelig medgav at vårt engasjement ikke har vært resultatløst. Vi har da også opplevd at mennesker som dermed selv fikk hjelp til å stå abortpresset imot, har takket oss for engasjementet. Opinionspåvirkning i en alvorsak som denne er ikke bortkastet. Også målet for en ny og livsbejaende lovgivning må i første rekke være dette: Å bygge opp en moralsk bevissthet i folket. Der denne bevissthet svikter, er det ytterst begrenset hva som kan utrettes ved rene restriksjoner. De som kjenner ansvaret her - det være seg kristne eller ikke-kristne - bør aldri legge skjul på at en ny og

bedre lovgivning er nødvendig, og vi bør av all kraft arbeide for å legge premisser til rette for en slik lovgivning. Men jeg tror ikke øyeblikket er inne til aksjoner med sikte på øyeblikkelig resultat. Dertil befinner saken seg i dag alt for langt ute på parti-prestisjens hengemyr. Vi har heller ikke maktet å opp-arbeide en opinion i folket som ved sin egen gjennom-slagstyngde kan tvinge politikerne til å lytte.

At saken vil tvinge seg frem igjen, er jeg overbevist om, og det er vårt kall - også som Kirke - å fremskynde dette, men veien går utvilsomt via folket til politi-kerne mer enn omvendt. Det ligger allerede noe løfte-rikt i at diverse andre utslag av mediko-teknologisk livsmanipulering er begynt å utfordre meningsdannende miljøer - også slike som til nå har oversett rekkevidden av vår abortlovgivning - og fordi besinnelsen på disse nye utfordringene vil tvinge oss til en grunnlagstenk-ning som i neste omgang vil stille spørsmålet om kon-sekvens. Til hvilken grad kan mennesket og dets tek-nologier gjøre seg til herre over liv og død uten å knuse dets egen verdighet ved at mennesket egenhendig umuliggjør en bærende tillit til liv, fremtid, felles-skap? Dette spørsmålet blir selvsagt ikke mindre på-trengende om abortutfordringen i fremtiden skifter ka-rakter gjennom "dagen-derpå-pille" eller andre tåkeleg-gende teknikker. "Spiralen" var for øvrig den første, noe vi formodentlig har vært alt for nølende med å synge ut om.

5.

Et utall andre enkeltproblemer kunne ha vært berørt, men de som med dette er streifet, er tilstrekkelige til å profilere menneskeverdskampen i dagens verden. Her hen-ger alle aspektene til syvende og sist sammen - over alt er det forbrukerkulturens ansikt, dødninghodet dekket av en sminkefarget Miss World-maske, som smiler oss forfø-rende i møte. Og stemmen, ja, den hørtes allerede i Edens hage: "Dere skal bli som Gud og selv vite beskjed om godt og ondt." Å bli som Gud, det betyr i denne sam-menhengen ikke: Kjærlige, omsorgsfulle, allvise. Men: Suverene som Gud, frie som Skaperen er det til å skape - og å nyskape - verden etter eget forgodtbefinnende. Så får vi tidsnok erfare som Goethe's "Zauberlehrling" (trollmannslærling): "Hjelp, de åndene jeg mante frem, kommer jeg ikke mer kvitt!"

I denne situasjon er det viktig å se og å si - og her ligger Kirkens egentlige ansvar for menneskeverdets fremtid: Her nytter det ikke med et syn på mennesket

som ikke samtidig er et syn for og av sammenhengen: Mennesket del av skapningen, mennesket verk av Skaperen. Jesus Kristus bekrefter og forklarer dette. Dessuten gir han oss en styrket motivering og en fornyet drivkraft gjennom den nye opplevelsen: Frelst til å være Guds barn. Men han skaper ikke noe nytt menneskeverd, noe som ikke allerede er innbygd og forankret i Skaperens skaperverk - hans visjon av mennesket er derfor ikke et kristent spesiale, men en frigjøring av den sannhet som er gitt i og med skapelsen. Derfor er Kirkens ord til dagens menneskeverdsutfordring ikke en særmelding til kristenheten, men et ord til menneskeheten uansett.

Kirkens grunnleggende ansvar er, som alltid, å holde sitt budskap klart, men - NB - i bevisst konfrontasjon med de tendenser som vil fordunkle det akkurat her og nå. Dette innebærer igjen: Å mane hver enkelt tilhører til å stille evner, krefter, kunnskaper og innsikt til rådighet. I en viss forstand må Kirken gjøre Henrik Ibsen's ord til sine: "Jeg spørger kun, mit kald er ei at svare." Men å spørre er i denne sammenheng mer enn å småundres - det er å hamre, intenst og utrettelig, på de spørsmål menneskeheten ikke kommer forbi, enda den i sin bekvemmelighetstrang aller helst ville det. At vi ikke sitter inne med ferdige løsninger på dagens problemer, betyr ikke at vi velsigner noen til å smette utenom de samme problemer.

Dertil har Kirken, som alltid, et diakonalt ansvar: Å ta opp påtrengende oppgaver av betydning for menneskers liv og velferd der ingen andre gjør det. Som den i sin tid har latt seg engasjere i undervisning, helsepleie, fattigpleie, oppgaver den etter hvert i stor utstrekning har overgitt til andre, kan den i dag måtte ta ansvar for samtale mellom folk av ulike fag- og interesseområder for å bevisstgjøre dagens menneskeverdsutfordringer. Her har allerede våre kirkeakademier gjort en ikke liten pionerinnsats.

Jeg ser det som viktig - svært så viktig - at kirkelige spesialorganer: Råd, komiteer, konferanser, akademier ikke blir pålagt å tale <u>på vegne av Kirken</u>, som om målet var at kristne skulle bringes til å tenke i takt når det gjelder programmer, aksjoner, praktiske løsninger. Jeg vil imidlertid ikke være fullt så varsom som Kirkenes Verdensråd, når det ofte har presisert: Oppgaven for denne og denne konsultasjonen er ikke å tale <u>for</u>, men å tale <u>til</u> kirkene. For en enkeltkirke med en klar bekjennelsesidentitet er det behov for organer som taler ikke <u>for</u>, ikke <u>til</u>, men <u>i</u> kirken. Jeg mener: Som legger frem sine vurderinger i kraft av deres saklige

tyngde - ikke av kirkelig autoritet - fritt for alle til å drøfte og å gjendrive ut fra "Guds Ord og klare, overbevisende grunner". Når slik gjendrivelse ikke skjer, blir vidnesbyrdet stående med sin egen vekt.

Et viktig spørsmål blir selvsagt forholdet mellom de ulike kirkelige spesial- og spesialistorganer og det kirkelige læreembete slik det forvaltes fremfor alt av biskopene. Det må være riktig at læreembetet er tilbakeholdende - formodentlig mer tilbakeholdende enn det i de siste 17 år har vært her hos oss - med å engasjere seg i spørsmål med politisk og utenrikspolitisk relevans, der stillingtagen i markert grad vil være bestemt av ikke-teologisk fagkunnskap. Selvsagt kan læreembetet, som skikken vanligvis er i større kirkesamfunn, støtte seg på forarbeider der ekspertisen har vært trukket inn. Men allikevel tviler jeg på at det klargjør Kirkens ærend og egenart om læreembetet gir inntrykk av å ta stilling til samtidsspørsmål der hovedsak blir en vurdering av ikke-entydige, utenfor-bibelske data. Det bør stimuleres til meningsutveksling innen Kirken, og konferanser, råd og utvalg bør komme med sine utspill - Bispemøte og Kirkemøte bør av alle krefter understøtte en slik overveielses- og bevisstgjøringsprosess, men uten å fastlåse konkrete politiske handlingsprogrammer på Kirkens vegne. Læreembetets oppgave er å tale med tyngde når menneskeverd og skapningsverd er åpenlyst truet, å påpeke og avdekke defekter, å vekke samvittighetene til engasjement og ettertanke. Men ikke å foreskrive aksjoner, ikke å redigere lovtekster, ikke å fastlegge makter og myndigheters handlingsopplegg. Kirkeråd og Kirkemøte bør vel stå noe friere til praktiske utspill og fremstøt, men da nettopp fordi disse ikke gir seg ut for felleskirkelige læreuttalelser, men for et forsøk på å se en aktuell situasjonsutfordring i lys av Kirkens ærende. Det er naturlig at Kirkens valgte organer i viktige spørsmål samler trådene fra den kontinuerlige overveielses-prosess i organer og utvalg, men da med varsomhet i to retninger: Debatten på grunnplanet i Kirken bør stimuleres, ikke avskjæres av noen Big Brother, læreembetet bør avlastes i praktisk-konkrete hverdagsspørsmål uten å berøves noe av det ansvar som til syvende og sist er dets vesen.

Det kan by på delikat avveiing og innøving å finne frem til en effektiv, uanstrengt rutine her. Av "det ene nødvendige" følger med nødvendighet at kristne etter evne og utrustning engasjerer seg for menneskeverd, men det er ikke nødvendig at de engasjerer seg slik eller slik eller at de rykker frem i takt under kirkesydde flagg og paroler - snarere tvertimot. De alt for taktfaste slagord kan faktisk bli en hindring for personlig

ansvar og dermed for ekte engasjement. Den enkeltes samvittighetsansvar for Gud er en uoppgivelig side ved menneskeverdet. Den skulle helst ikke bli glemt - og minst av alt i kampen for menneskeverdet.

Akkurat på dette umulige sted setter jeg punktum - for å markere at punktum umulig lar seg sette. Det er Kirkemøtets sak å forvandle det til et kolon.

*

PLENUM III

DIRIGENTEN:

Vi ønskjer vel møtt til ei ny arbeidsøkt. Vi håpar at alle har hatt ei god natt og kvilt seg godt ut til ein antageleg anstrengande dag.

Fråver: Vi har fått meldt Thor Wang, Anders Jørgen Bjørndalen, Terkel Johnsen, Gunnar Kartveit og ingen fleire. Så ønskjer vi Danielsen vel møtt i plenum; han kom i går ettermiddag. Vi tar først opp dagsordenen; vi har framlegg til små endringar der ...

Er det spørsmål til denne saklista? Dei som er imot denne, må vise det med stemmetegn. Den er samrøystes godkjent.

Så opplys vi om at komiteane har valgt disse nestleiarane i komiteane: Komite A - Per Kjos, Komite B - Karl Dan. Anthonisen, Komite C - Terese Kringlebotten, Komite D - Kjellrun Bergslid, Komite E - Per Arne Norum og Komite F - Nils Kristian Lie.

På siste Kyrkjemøte hadde vi orientering frå Bispemøtet. Det vil vi få også i år - ei kort orientering ved biskop Aarflot. Vi tek den nå, før vi behandlar sak 27 og 4.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, ved endringen av Kirkeordningsloven ble det ikke bare etablert et Kirkemøte som sentralkirkelig organ, også Bispemøtet fikk nå en sikker forankring i loven, som et fast lovfestet organ.

Forholdet mellom Bispemøtet og Kirkemøtet står fortsatt på programmet som et punkt som trenger utredning. Imens ser jeg to tendenser som det kan være viktig å merke seg.

Bispemøtet mister på den ene side mer og mer den rolle det faktisk hadde som et uformelt sentralkirkelig organ tidligere. En kan ikke se bort fra at rent historisk har Bispemøtet hatt en stedfortredende funksjon, som et organ med mulighet for å initiere utredninger og tiltak for hele kirken - altså i mangel av et annet sentralkirkelig organ. Nå, med Kirkemøtet blir Bispemøtet avlastet for disse oppgaver. Kirkemøtet tar dem over, og det er mitt syn at biskopene da bør arbeide med disse spørsmål gjennom Kirkemøtet som medlemmer av Kirkemøtet, og ikke som en særskilt gruppe.

På den annen side bør ikke Bispemøtet bli arbeidsledig av den grunn. Det vil mer enn før kunne konsentrere seg

om oppgaven å gi veiledning i åndelige og etiske spørsmål, drøfte spørsmål i forbindelse med personalomsorgen osv. - og fremfor alt naturligvis drøfte de saker av felles interesse biskopene imellom som hører med til Bispemøtets naturlige mandat.

Fortsatt vil Bispemøtet, så vidt vi skjønner, foreta sluttbehandlingen av de liturgier som gjenstår i den store liturgirevisjonen som vi nå nærmer oss slutten på. Og så lenge avgjørelsen om de liturgiske ordninger skjer ved kongelig resolusjon, vil det være Bispemøtet som gir den endelige innstilling til departementet. Senere vil det være Kirkemøtet med et eventuelt læreorgan som blir opprettet og et eventuelt hovedutvalg for liturgispørsmål som vil forestå både utredningsarbeid og fatte avgjørelser om liturgiske ordninger m.m.

Bispemøtet vil for øvrig også fortsatt kunne være høringsorgan for departementet, og likeledes for Kirkemøtet.

Det er viktig, tror jeg, at Bispemøtet ikke med den nåværende ordning forsvinner ut av bildet, men får en naturlig plass i samspillet mellom de kirkelige organer. Etter min mening vil Den norske kirke stå seg på at Bispemøtet blir synliggjort der det har sin selvstendige betydning, og på at dets medvirkning blir formalisert best mulig der det har en rådgivende funksjon. Et ledd i denne formalisering vil det være at Kirkemøtet årlig mottar en rapport fra Bispemøtet, med mulighet til å stille spørsmål til Bispemøtet om de saker som har vært behandlet og til å kommentere Bispemøtets virksomhet. Det vil være med å rykke Bispemøtet inn i en slags kirkelig offentlighets lys, og jeg tror at det er sunt for Bispemøtet og at det er naturlig at slikt skjer.

På denne bakgrunn er det jeg bare kort skal nevne noen få saker fra de to Bispemøtene som har vært holdt i år: Det første, i vår, i uken før påske, og det andre i høst, i overgangen september/oktober.

En av de viktige sakene på vårmøtet har vi fremme her som sak på dette møtet, nemlig: Visitasreglementet. Etter at biskopene hadde tatt stilling til den utredning som forelå, ble saken oversendt til departementet med anmodning om at den ble sendt ut til høring hos Kirkerådet/Kirkemøtet. Vi overlot til Kirkerådet selv å vurdere om det ville gi egen høringsuttalelse eller legge det frem for Kirkemøtet, som de har gjort. Det ble også anbefalt oversending til yrkesorganisasjonene i kirken og til bispedømmerådene, som har frist til 1. desember med sine høringsuttalelser, på samme måte som prostene og de andre instansene.

En annen viktig sak på vårmøtet var drøftelsen av temaet "Ekteskap og samlivsformer". Bispemøtet fant etter sin drøftelse i vår at det er - som det står i protokollatet - "behov for en grundig og omfattende utredning av disse spørsmål, med tanke på å gi orientering til enkeltmennesker, veiledning til rådgivere og sjelesørgere og etiske signaler for det politiske og holdningsskapende arbeid for å styrke ekteskapet som samfunnsinstitusjon". Bispemøtet har tatt initiativ til en slik utredning, og har på sitt siste møte i høst oppnevnt en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal utrede disse spørsmål nærmere. Jeg ser det slik at denne arbeidsgruppen kanskje får en enda større betydning nå når det også er oppnevnt et offentlig utvalg - som Regjeringen har oppnevnt - med rektor Inge Lønning som formann, og som skal se på dette mer fra et politisk/samfunnsmessig synspunkt. Jeg tror det er viktig i den debatt vi går inn i at kirkens syn her kommer så klart til uttrykk som mulig.

Bispemøtet behandler løpende liturgisaker etter hvert som de blir ferdige. De er jo nå alle sammen oversendt fra Liturgikommisjonen, som har nedlagt sitt arbeid. Det har vært høringsfrister, og etter hvert som materialet kommer inn til departementet, blir det oversendt og behandlet i et redaksjonsutvalg som Bispemøtet har oppnevnt, med to biskoper og to representanter for den tidligere Liturgikommisjonen. Dette redaksjonsutvalg legger så frem sin innstilling for Bispemøtet, og Bispemøtet behandler da løpende disse sakene.

Jeg kan nevne at på vårmøtet ble "Ny ordning for ekteskapsinngåelse" ferdigbehandlet, og den er oversendt til departementet. Vi har også behandlet vigslingsliturgier for kirkevigsling, for vigsling av kirkegård, grunnstensnedleggelse o.l., og det som nå er under bearbeidelse, er vigslingsliturgier for de forskjellige kirkelige tjenester - presteordinasjon eller vigsling til prest og til andre kirkelige tjenester. Dette har enda ikke nådd Bispemøtet, og det vil først komme opp på vårmøtet. Men dette er da av de saker som tar tid på møtene.

En liten sak som ble rubrisert som aktuell orienteringssak, vil jeg nevne fra vårens møte. Den kan ha almen interesse og har lett for å komme bort i referatene. Den heter "Kvinnelige presters arbeidssituasjon", og jeg har lyst til å lese protokollatet her:

"Preses orienterte om arbeidet med revisjon av de såkalte kjørereglene i forbindelse med kvinnelige presters tjeneste i Den norske kirke. Det ble også referert til den undersøkelse som er utgitt av Norsk Kvinnelig Teo-

logforening med materiale om hvordan kvinnelige prester opplever sin arbeidssituasjon. Det ble også samtalt om hvordan de enkelte bispedømmer stiller seg til ansettelse og tjeneste av kvinnelige prester. Samtalen viste at det til tross for forskjellig prinsipielt syn på kvinnelig prestetjeneste er vilje til å tilrettelegge forholdene praktisk for kvinnelige prester i samtlige bispedømmer."

Et par små saker fra høstens møte - ja, et par saker - om de er små eller ikke, det kan en jo vurdere:

En sak som vi ser på som viktig, er at vi nå har fått gjennomslag for arrangement av et 7-dagers kurs av pastoral-teologisk art som skal tilbys studentene ved overgangen mellom første og annen avdeling i teologistudiet, og som også skal være et kurs som forbereder for eventuell vikartjeneste i sommerferiene. Dette er for oss i Bispemøtet et ledd i en utbygging av kontakten mellom biskopene og de teologiske studenter og kandidater. Det er også et pådriv i retning av å få sterkere innslag av praktisk-teologiske elementer allerede tidlig i presteutdannelsen. Vi håper at de andre tiltak som også utredes, kan komme til gjennomføring: Kurs for prester etter at de har vært i tjeneste en kort tid, ordinasjonsforberedende kurs, en bedre praksisperiode - kanskje av opp til et halvt års varighet, osv. Men dette er enda på utredningsstadiet, og vi har mange vanskelige skjær å passere i denne utredningen før vi eventuelt når til land.

Den saken som kanskje har vakt mest oppmerksomhet i pressen fra siste møte, var uttalelsen om "Mirakelkonferanse og herlighetsteologi" som dere kanskje har lest i sin helhet, og i hvert fall fått gjengitt hovedinnholdet av. Det er en uttalelse som føyer seg inn i rekken av andre uttalelser av typen åndelig veiledning, vil jeg si. Vi hadde for noen år siden en uttalelse om Den Hellige Ånd i kirkens liv - som tok opp en del av de aktuelle fenomener i den såkalte karismatiske vekkelse, og ut fra bibelsk materiale prøvde å gi veiledning om hvordan vi som kristne og som lutherkse kristne skal vurdere Åndens virksomhet både i den enkeltes liv og i kirkens liv.

Denne uttalelsen om "Mirakelkonferanse og herlighetsteologi" var kanskje skarpere enn vanlig i sin avvisning av en bestemt type teologi, og det er vel kanskje viktig at det blir sagt klart ifra fra biskopenes side når det er spørsmål av denne art.

Vi hadde også oppe personalvurdering ved tilsetting av prester og advarte i vår uttalelse mot en tiltagende

praksis med intervju av prester fra menighetsrådenes side i forbindelse med tilsettingsprosedyren. Men vi har samtidig sagt at dette er et spørsmål som bør utredes av den arbeidsgruppen som drøfter tilsettingsprosedyrer i kirken. Og hvis det skal være intervjuundersøkelser, så bør de først og fremst få faste kriterier for hva man skal ta opp i slike samtaler - så det er ingen total avvisning, men det er i hvert fall en advarsel mot å gjøre dette for fritt, for mye på egen hånd, for improvisert, på menighetsplan.

Jeg skal ellers bare nevne en av orienteringssakene her også. Vi har drøftet spørsmålet om en felles nordisk dag for å markere fredssaken og kirkens fredsengasjement. Det har kommet sterke henstillinger om å få en felles nordisk dag 1. januar for dette. Vi er litt tilbakeholdne med å anbefale faste dager for forskjellige formål, men siden vi nå går inn i FN's internasjonale fredsår, så har biskopene vært enige om å anbefale at 1. januar 1986 - altså kommende nyttårsdag - blir en slik markering. Og det vil i løpet av november bli sendt ut brev fra de enkelte bispekontorene til menighetene og til prestene om hvordan man eventuelt kan dra inn dette momentet i nyttårsgudstjenesten.

Jeg nevner også at vi tok opp med statråden og ekspedisjonssjefen i den årlige samtale som vi har med dem, spørsmålet om kirkelig betjening av sykehjemmene. De store kommunale alders- og sykehjem står ofte med bare den betjening som menighetspresten kan makte å gi ved siden av sin travle arbeidsdag, og vi vil gjerne ha en konferanse. Statsråden stiller til utsikt at vi kanskje kan få en slik konferanse med berørte parter, både fra Sosialdepartementet, fra politiske sosialutvalg og fra kirkelige organer og også fra Norske Kommuners Sentralforbund for å drøfte hvordan dette kan gjøres.

Jeg kan nevne at vi i Oslo dette året har hatt midler til å gjennomføre en prøveordning med åtte halvtidsprester som til sammen har betjent 13 av de store syke- og aldershjemmene som vi har i Oslo, og vi mener dette er noe vi bør følge opp for kirken som helhet.

Endelig tok vi opp med departementet spørsmålet om en samlet kirkelig lovrevisjon. Det er en av de tingene som er nevnt i reformprogrammet, så det kommer vi tilbake til under en annen sak under dette møtet.

DIRIGENTEN:

Takk til biskop Aarflot for den nyttige orienteringa. Ein del av oss blir orientert om dette i andre sammen-

hengar, men det er godt å få denne orienteringa for eit Kyrkjemøte. Og det kan vel vera aktuelt å ta opp dette som biskopen innleda med på eit neste Kyrkjemøte om det også skal bli høve til debatt etter ei slik orientering.

Då går vi over på den første saka i dag: Sak 27/85.

SAK KM 27/85:
REPRESENTASJON PÅ KYRKJEMØTET
FRÅ ANDRE UTDANNINGS-
INSTITUSJONAR ENN DEI
TEOLOGISKE FAKULTETA

Det er Komite E som har hatt denne saka, og saksordførar er Ragnhild Veiteberg. Vi gjer ordet til deg.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, dette er ei av dei sakene på Kyrkjemøtet vårt som det er naturleg å føre attende til Kyrkjemøtet i fjor. Det er berre ei vidareføring, ei oppfylgjing av eit vedtak som vart gjort då, og det vil gå klart fram av sakspapira både kva vedtaket gjekk ut på, kva som har hendt i mellomtida og kva Kyrkjerådet legg fram som si tilråding. I komiteen meinte vi difor at det ikkje skulle vera nødvendig med noko ny inngåande drøfting av sjølve saka. Eg berre refererer ei kort innstilling frå Komite E:

Denne saka var oppe på Kyrkjemøtet 1984 i samband med sak KM 14/84. Fylgjande vedtak vart gjort:

> "Kirkemøtet ber Kirkerådet om å utrede spørsmålet om representasjon fra andre utdanningsinstitusjoner til avgjørelse på Kirkemøtet 1985."

I samsvar med ovannemnte vedtak har Kyrkjerådet vurdert søknaden frå Norsk Diakonihøgskole, og har lagt fram si tilråding. Komiteen er samd i tilrådinga og vil serleg peike på:

1. Kyrkjemøtet er eit folkevald organ. Det vil bryte med Kyrkejmøtet sin karakter å utvide representasjonen til å gjelde ulike utdanningsinstitusjonar. Dei tre teologiske fakulteta står her i ei serstode og grunngjevinga for deira deltaking finn vi i Stortingskomiteens tilråding i Innst.O. nr. 79, 1984-85, og i premissane for Kyrkjemøtet sitt vedtak i sak KM 14/84.

2. Komiteen vil dessutan vise til Innst.O. nr. 79, der det heiter at samansetninga av Kyrkjemøtet skal takast opp til ny vurdering etter at ein har gjort røynsler i ein 8-års periode. Ein vil og peika på at ein slik representasjonsrett som det er søkt om, vil vera vanskeleg å gjennomføra i praksis då det er tale om mange og ulike utdanningsinstansar.

På bakgrunn av dette gjer vi då framlegg til fylgjande vedtak:

Kyrkjemøtet finn at det ikkje er rett å endra samansetninga av Kyrkjemøtet og kan difor ikkje no gå inn for ein utvida representasjon.

Her og er det forandra litt på ordlyden: Kyrkjemøtet finn at det ikkje er rett å endra samansetninga av Kyrkjemøtet no, og kan difor ikkje gå inn for ein utvida representasjon.

DIRIGENTEN:

Vi sier takk til saksordføraren. Er det nokon som ynskjer ordet i denne saka, så er ordet fritt nå.

Det ligg føre eit framlegg til vedtak her; vi refererer det. Det er ingen som har bedt om ordet:

Kyrkjemøtet finn at det ikkje er rett å endra samansetninga av Kyrkjemøtet og kan difor ikkje no gå inn for ein utvida representasjon.

Det er Bakkevig.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, der er foreslått i det endrede forslag til vedtak som vi fikk opplest nu et lite "nå", hvor man sier at "Kyrkjemøtet finn det ikkje rett å endra samansetninga av Kyrkjemøtet nå".

Jeg vil foreslå at det "nå" tas ut igjen. Jeg begrunner dette med at i et lite "nå" der ligger der en mulighet for at man senere vil gjøre denne endring; man henviser bare til den revisjon som skal til om åtte år. Jeg mener at hele forslaget om at utdanningsinstitusjonene skal representeres her på Kirkemøtet, innfører et helt nytt prinsipp for representasjonen på Kirkemøtene. Dette er et representativt møte, valgt fra menighetene, og jeg mener det er veldig viktig at vi holder på denne representasjon slik som den er her og ikke begynner med en annen type av representasjon. Hvis vi gir rom for

dette, kan det være veldig mange institusjoner og grupper som vil søke om representasjonsrett på Kirkemøtet. Mitt forslag er at vi sløyfer dette lille "nå" som er kommet i tillegg nu etterpå. Takk.

DIRIGENTEN:

Saksordførar ynskjer ordet; ver så god.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, eg trur ikkje det er nokon meiningsskilnad mellom komitemedlemmane og det som Bakkevig her heldt fram, så vi kan vere med på det å stryke det ordet.

DIRIGENTEN:

Ingen fleire har bedt om ordet. Da går vi til votering. Vi gjentar framlegget til vedtak slik som det no lyder:

Kyrkjemøtet finn at det ikkje er rett å endra samansetninga av Kyrkjemøtet og kan difor ikkje gå inn for ein utvida representasjon.

Dei som er for dette framlegget, held seg i ro; dei som er mot framlegget, viser det med stemmetegn. Vi stemmer. Det er samrøystes vedteken.

Vi går over til ei anna sak, sak 4/85.

SAK KM 4/85:
KALLSMEDVITET I EI NY TID

Vi er glad for at denne saka har kome såpass tidleg. Det er ei av dei viktige sakene, trur eg, i dette Kyrkjemøtet. Eg vil henstille til dei som måtte ta ordet seinare at dei ikkje brukar meir tid enn naudsynt, fordi sjøl om vi har god tid i plenum nå, så har vi mykje vi skal gjera utover dagen allikevel.

Saksordførar i denne saka som Komite B har hatt, er Hetland. Vi gir ordet til Hetland.

MAGNE HETLAND:

Dirigent, sak nr. 4 - "Kallsbevisstheten i en ny tid" - er meldt av Sør-Hålogland bispedømmeråd.

Bakgrunnen for denne saken er den skjeve fordelingen av søkere til stillinger i Den norske kirke rundt omkring i

landet. Det er en alvorlig og viktig sak. Den kan være personlig, den kan til tider være ubekvem og litt for intim når den kommes for nære. Den er vidt omspennende, og når det nå står "i en ny tid", så forstår vi det slik at vi nå lever i en annen tid hvor vi ser annerledes på kall og kallsbevissthet enn vi gjorde for ganske få år siden.

I dag er det ikke nok at den som har utdanningen, blir kalt til å reise et sted. Men ofte må det tas hensyn til ektefelle, familie, som også er etablert i en utdanning og et arbeid, og som nesten må ha samme kallet for at det skal bli aktuelt å reise. Dette gjør det ennå mer komplisert å snakke om kall i dag enn det var tidligere.

Vi er også vant til at når vi snakker om kall, da skal man reise på misjonsmarken og gjøre en jobb. Men vi har også kall her hjemme, innenfor vår egen midte, innenfor Den norske kirke, og den strekker seg fra Lindesnes til Grense Jakobselv.

Vi som da representerer den nordlige landsdel, selv kommer jeg fra Nord-Hålogaland, vi føler da kanskje at dette skulle gjelde spesielt den nordlige landsdelen hvor vi kjenner forholdene best. Men et kall trenger ikke nødvendigvis gå til den ytterste grense i nord. Kall kan man ha til å gjøre et arbeid og gjøre en jobb i Guds rike alle steder i landet. Det viktigste er da at man er klar over at det er noe som heter et kall, og at vi er villige til å lytte når vi føler og merker vi blir kalt; at vi da med et åpent sinn kan ta imot dette kallet og si ja til det - enten man skal reise til Loppa i Finnmark eller man skal bli i Oslo eller Bergen og gjøre en jobb i Guds rike.

I komiteen var det vanskelig å holde seg bare til sak 4, for vi synes at sak 4 og sak 5 og sak 7 - som gjelder personalarbeid og bemanningssituasjon - går sånn inn i hverandre at det er vanskelig å se dem isolert. Likevel har vi kommet frem til at vi nå må se på kallet, kanskje ut fra en litt annen synsvinkel enn den materielle, for å si det slik da; vi ser på det i teologisk sammenheng.

I komiteen snakket vi også en del om at kallet gjelder ikke bare prester; kallet gjelder også alle andre kristne, og at vi alle har et kall til å gjøre en jobb i Guds rike. Og det gjelder ikke bare prestestillinger, men det gjelder også andre kirkelige stillinger: Kateketer, diakoner, menighetssekretærer og andre. Det som da kanskje er et ønske, er at vi ikke lenger spør: Hvor skal jeg søke for å få den beste stillingen, men at vi

heller stiller oss spørsmålet: Hvor vil Gud ha meg, og hvor vil Han bruke meg? Vi har kommet frem til en forholdsvis kort sammenfatning av det hele med noen premisser og etterpå et fremlegg til vedtak.

Først i premissene er det en utelatelse i avsnitt 2. Det slutter slik: "Kirken må i denne sammenheng på en bedre måte hjelpe mennesker til å stille spørsmålet: Hvor er det mest bruk for meg?"

Jeg tror jeg vil ta meg tid til å lese premissene og forslaget til vedtak:

Kallsbevisstheten er en stor og viktig sak for kirken som helhet. Komiteen vil i denne forbindelse understreke at kallet i en luthersk kallsetikk gjelder alle yrker. Kallsbevisstheten omfatter derved alle kristne. Likevel vil spørsmålet om kall stå særlig sterkt når det gjelder kirkelige stillinger.

Komiteen er videre opptatt av at situasjonen for kallsbevisstheten er en annen i dag enn tidligere. Dette henger bl.a. sammen med generelle livsforhold, samfunnsendringer m.v. Kirken må i denne sammenheng på en bedre måte hjelpe mennesker til å stille spørsmålet: Hvor er det mest bruk for meg?

Komiteen mener at det er nødvendig å få utredet "kallsbevisstheten i en ny tid" i sin fulle bredde.

Det bør derfor nedsettes en egen arbeidsgruppe som kan gi en bred behandling av temaet ut fra Bibelen og luthersk teologi.

Komiteen mener imidlertid at kall og ytre arbeidsforhold ikke kan spilles ut mot hverandre. Det vil være en viktig sak for kirken både å forkynne kallet og legge de praktiske arbeidsforhold til rette.

Erfaringen viser at kallsbevisstheten nettopp kan bli styrket når arbeidsforholdene er gode. Det fører til at den ansatte trives og får lyst til å forbli i kirkens tjeneste.

Dette er på sikt den beste måten å rekruttere nye medarbeidere på. Ressurser må settes inn lokalt for å planlegge og legge forholdene til rette. Det er en sammenheng mellom forkynnelse av kall og den kirke som tar imot de som kalles. Kallsbevisstheten henger derfor nøye sammen med sak KM 5/85 - Personalarbeid i kirken - og sak KM 7/85 - Betjeningssituasjonen i Nord-Norge.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet ber prester og kateketer i kirken om å ta kallstanken opp i forkynning og undervisning på lokalplanet.

2. Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene om å oppvurdere kallstanken som en drivkraft i og en del av arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakerne.

3. Kirkemøtet ber de kirkelige utdanningsinstitusjonene om å arbeide med de ulike aspektene ved kallsbevisstheten i en ny tid.

4. Kirkemøtet ber om at det legges opp til en personalpolitikk i Den norske kirke som gjør det lettere for kirkens arbeidere å bli stående i tjenesten.

5. Kirkemøtet ber Kirkerådet om at det nedsettes en arbeidsgruppe med mandat å utrede "kallsbevisstheten i en ny tid" ut fra bibelsk materiale og luthersk teologi.

DIRIGENTEN:

Takk til saksordførar. Før vi gir ordet fritt, minner eg om at vi har disse to andre sakene og: Sak 5 - Personalarbeid i kirken - og sak 7 - Betjeningssituasjonen i Nord-Norge, så om vi i debatten nå kunne konsentrere oss om det som er spesielt for denne saka. Ordet er fritt. Vi gir ordet til Bjørn Hareide, deretter Torleiv Austad.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, Sør-Hålogaland er svært glad for at dette temaet ble tatt slik opp i Komite B. Vi vil også merke oss det siste avsnittet i premissene som pålegger oss i de strøk av landet som har hatt vanskeligheter med å få personer i tjeneste, å ta imot disse menneskene - fordi det er en sammenheng mellom forkynnelse av kall og den kirke som tar imot de som kalles, da representert også ved oss. Det er ting vi skal og må legge oss på sinne for å kunne gjøre dette som her fokuseres som riktig.

Men det er da i motsatt retning nokså fortvilet å lese avsnittet foran, når man viser til erfaringene for at kallsbevisstheten styrkes nettopp når arbeidsforholdene er gode. Det fører til at de trives og finner seg til rette og forblir i tjenesten. Og det er jo nettopp det som ofte er en svakhet for kirken som helhet - at arbeidsforholdene ved å stå alene oppleves som ille. Så det må vel noe dypere inn i dette, og man må ha noen

annen lut for å få prester, kateketer og kirkelig ansatte i det hele - for å oppfatte at kallet skal komme og modnes og styrkes på annen måte enn at man skal føle at arbeidsforholdene er gode.

Når det gjelder forslaget til vedtak som vel egentlig er det som nærmere skal realitetsbehandles i større grad enn premissene, så savner jeg et første punkt. Jeg savner den personlige utfordringen som jeg håper at Kirkemøtet 1985 kan gi til den enkelte kirkelige tjenestemann eller kvinne. Det er ikke nok å starte i punkt nr. 1 etter min oppfatning, med at man ber prester og kateketer i sin egen forkynnelse og undervisning å fremme kallstanken, men de må selv la seg lede av kall. Og for ikke å trekke veksler på de andre saker som skal til behandling, så vil jeg allikevel vise til at det i et annet bispedømme er 279 søkere til 30 stillinger, som gir 9,30 kandidater pr. stilling. Dette er et faktum som etter min oppfatning tilstrekkelig sterkt markerer at den enkelte av disse søkere bør føle kallet til også å si seg villig til tjeneste annet sted. Den personlige utfordringen håper jeg at Kirkemøtet kan gi i et punkt i tillegg til det som er satt opp. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Da har vi denne talarlista: Austad, Johnsen, Nergård, Berentsen, Lislerud, Christoffersen. Vi ber om at talarane begrensar sine innlegg så langt det er råd. Ver så god, Austad; neste er Terkel Johnsen.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, ordet kall gir mange forskjellige assosiasjoner. I denne sammenheng er det vesentlig å skille mellom kall i almen forstand. Ethvert yrke er et kall. Og det betyr at det er et ledd i Guds kall til tjeneste i verden hvor det ene yrket ikke er bedre enn det annet for Gud. Heller ikke kirkelige stillinger står i en særstilling i forhold til sekulære stillinger, når det gjelder Guds store verdensstyre. På den annen side er de mer spesielle kristelige kall: Gud utvelger, utruster og utsender spesielle personer til spesielle tjenester. Og jeg har forstått det slik at det særlig er denne siste side man skal dvele ved i denne sammenheng. Og enda mer spesielt: Bevisstheten om å være kalt av Gud. Med andre ord, den subjektive side ved kallet, overbevisningen om å være plukket ut til en bestemt tjeneste. Og at det da gjøres på realistisk grunnlag. Det er det ene som jeg vil understreke.

Dette ble nødvendig å si noe klarere enn det som er sagt

i premissene; at spørsmålet om kall står særlig sterkt når det gjelder kirkelige stillinger. Det er atskillig mer som må sies på det punktet.

Men så til mitt anliggende i forbindelse med forslaget til vedtak, og det gjelder punkt 3. Kirkemøtet ber de kirkelige utdanningsinstitusjonene om å arbeide med de ulike aspektene ved kallsbevisstheten i en ny tid. Mitt spørsmål er: Er dette å oppfatte som et generelt ønske, en påminnelse til utdanningsinstitusjonene, eller er det et spørsmål om en konkret utredning som man venter at utdanningsinstitusjonene skal gjøre? Den utdanningsinstitusjon som jeg kjenner best, mottar fra tid til annen en rekke slike generelle henvendelser, og vi har ikke kapasitet hos oss iallfall til å behandle alle like seriøst.

Annerledes er det hvis man får en konkret henvendelse fra Kirkemøtet om å avgi en uttalelse i en bestemt sak. Da stiller saken seg annerledes. Derfor tror jeg det er greit at vi vet hva vi vil når vi henvender oss til utdanningsinstitusjonene på denne måten. Jeg vil gjerne be komiteformannen svare på det: Er dette en konkret henvendelse som man venter svar på, eller er det en generell henstilling? Takk.

DIRIGENTEN:

Komiteformannen får ordet til slutt, og om han ønskjer det, også tidlegare. Terkel Johnsen har ikkje bedt om ordet. Det har derimot Danielsen. Da er det Arvid Nergård nå, så Berntsen og Danielsen.

ARVID NERGÅRD:

Dirigent, jeg takker komiteen for denne rapporten de har lagt frem. Av mange grunner er den naturligvis omfattet med spesiell oppmerksomhet av oss som har vår tjeneste i den nordligste delen av vår kirke. Jeg vil gjerne først og fremst si når det gjelder kallstanken, kallsetikken i det hele, at den naturligvis etter luthersk oppfatning gjelder alle tjenester og alle yrker. Men det vi da her konsentrerer oss om, er jo spesielt den kirkelige tjeneste. Og for å nevne presten først, så dreier det seg om et særskilt kall til en særskilt tjeneste. Det samme gjelder forsåvidt andre kirkelige tjenesteoppdrag som kateket, diakon, misjonær osv. Rett prest er den som er kalt av Gud, til å være Guds prest, og kalt av kirken, menigheten, til å være menighetens prest. Men vi må skille mellom den egne kallsbevissthet som Guds kall og de ytre forhold. Kallet til å være prest er prinsipielt et kall til prestetjeneste når og hvor som helst Gud vil ha oss.

Det kommer meg i hu noe som Hovden i sin tid skal ha sagt, men som antagelig ikke er anvendbart i vår situasjon. "Kan de skjøna at Den Heilage Ande stendig driv prestane til feitare kall", sa han. Det er jo ikke slik i likelønnsprinsippets tid. Hvor vil Gud ha meg, og hvor vil Han bruke meg? Vi må ikke se det slik at det å være prest f.eks. i Nord-Norge, det behøves der et spesielt kall til. Da er utgangspunktet aldeles feilaktig. Det er naturlig å tenke på at kirkens Herre ønsker at kallet skal effektueres der behovet er størst.

Styrking av kallsbevisstheten må skje på bibelsk teologisk grunnlag, først og fremst gjennom forkynnelsen: At forkynnelsen tar opp kallsbevisstheten og utdyper den overfor menigheten, og dernest ved at kallsbevisstheten tas opp - og det går jeg ut fra at fremdeles skjer - ved de teologiske fakulteter og ved de kirkelige utdanningsinstitusjoner for øvrig; at man der spesielt tar opp kallsbevisstheten når det gjelder kall til særskilte tjenester.

Når man snakker om kallsbevisstheten i en ny tid, så er det klart nok at kallsbevisstheten har vært utsatt for sterke påkjenninger, for ikke å si rasering. Det er viktig å fastholde det bibelske tjenesteperspektiv. Men det er også viktig for kirken å legge de praktiske arbeidsforhold best mulig til rette.

Det vil bli anledning til å komme tilbake til dette senere når vi skal snakke om betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Men jeg vil gjerne her understreke at dette er en sak som gjelder hele kirken. Det er et faktum, slik det ble påpekt av foregående taler, når vi ser på de lange søkerlistene til prestestillinger andre steder i landet, og vi ser at vi der nord kan ha lyst ut prestestillinger til opp til 1 1/2 år uten å få en eneste søker, at det er noe som er skjevt og noe som er riv ruskende galt. Og da er det Hovdens ord kanskje allikevel, om på en annen måte, kommer meg i hu. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Berentsen, og neste er Danielsen.

JAN MARTIN BERENTSEN:

Dirigent, la meg få takke for anledningen til å tale i Kirkemøtet og få benytte meg av den et lite øyeblikk.

Jeg må få si at selv er jeg veldig glad for at denne saken står på Kirkemøtets kart. Jeg var glad da jeg fikk sakslisten og så det. Det er en veldig viktig sak

- en vesentlig sak for hele kirkens liv, både i vårt eget land og også i misjonssammenheng. Det er derfor en sak som også henger nøye sammen med ikke bare de saker som er anført her i premissene, men med kirkens engasjement. Og det er en sak som vi ved vår institusjon også må arbeide spesielt med, og arbeider veldig mye med.

Og det er en sak som vi da samtidig vet er en veldig vanskelig sak; en vanskelig sak, ikke bare fordi den er så personlig, men det er også teologisk en noe vanskelig sak dette her. Ikke minst i vår lutherske sammenheng har vi lite grann problemer på dette punkt, og de synes jeg kommer nokså godt til uttrykk i premissenes første avsnitt, om at utgangspunktet er i luthersk kallsetikk - og det er vel og bra - og kallsbevisstheten derved omfatter alle kristne.

Likevel vil spørsmålet om kall stå særlig sterkt når det gjelder kirkelige stillinger, og man spør: Ja, hvorfor det? Hva er grunnen til det? Det er et helt vesentlig spørsmål her, og derfor har jeg bare ganske kort lyst til å anbefale vedtaksforslagets punkt 5, hvor man i komiteen anmoder om at det nedsettes en arbeidsgruppe med mandat å utrede "kallsbevisstheten i en ny tid" ut fra bibelsk materiale og luthersk teologi. Det vil jeg gjerne anbefale. Det var et forslag, tror jeg, som ikke forelå i Kirkerådets tilråding, men som vel komiteen har tatt opp selv; og det vil jeg sterkt anbefale at gjøres: At der nedsettes en arbeidsgruppe til å arbeide med disse tingene, med et mandat som lyder som det her står. Jeg tror det kunne være veldig nyttig og tjenlig, og med tanke på Austads innlegg, så forstod jeg sammenhengen mellom punkt 3 og punkt 5 i dette forslaget slik at punkt 3 nærmest var å oppfatte som en generell anmodning til utdanningsinstitusjonene å arbeide med dette spørsmålet i sin tjeneste, og at man i punkt 5 omtaler ønsket om en spesiell utredning hvor man får materialet lagt på bordet for denne diskusjonen. Det vil jeg anbefale at gjøres. Det tror jeg ville være nyttig, og det tror jeg ville være til hjelp for de instanser som man her ber om å ta dette spørsmålet opp i veiledning overfor kirkelig ansatte. Takk.

DIRIGENTEN:

Dirigentskapet gjer framlegg om at ein setter strek etter Danielsens innlegg, og eg minner om at framlegg til vedtak må vera sett fram før strek-sett. Altså dei som ønskjer ordet på talarlista, må melde seg under Danielsens innlegg. Ver så god, Danielsen; og deretter er det Lislerud.

ALFRED DANIELSEN:

Dirigent, jeg skal gjøre dette kort nå for en del av det jeg hadde på hjertet er allerede sagt. Her står at erfaringer viser at kallsbevisstheten nettopp kan bli styrket når arbeidsforholdene er gode. Dette tror jeg ikke en døyt på. Jeg henviser her til misjonshistorien. Det var just ikke de gode arbeidsforholdene som fikk denne strålende skare av kvinner og menn til å stå i livsvarig tjeneste - i ensomhet og slit og svette og tårer.

Dermed har jeg ikke sagt at jeg har noe imot at arbeidsforholdene blir bedre, men det er ikke de som fremmer kallet. Dernest vil jeg få peke på at når vi her taler om kall, så må vi ikke så ensidig bare tenke på de kirkelige stillinger og ansatte. Det angår da i høyeste grad hele det frivillige arbeidet innen vår kirke, og det drives jo nettopp av kallet. Når vi ikke ut sterkere og bredere med dette, så er jeg redd for at det bryter sammen. Det er allerede faresignaler her, og jeg tenker på rekrutteringen til søndagsskolearbeidet, for å ta et konkret eksempel. Hvor havner vi hvis hele dette svekkes? Da svekkes også hele vårt kirkeliv; det kan ikke bæres av de ansatte.

Jeg synes det blir så voldsomt komplisert om de ansatte her; jeg ville gjerne få streket under at det gjelder hele den kristne tjenesten innen vår kirke.

Så til slutt: Det som lå meg på hjertet, var bare å få streket under at vi som også er med når det gjelder utdanningsinstitusjoner - og jeg er fri nok til å tenke også på våre bibelskoler, altså alle som er med og utdanner folk og også i den frivillige sammenheng - jeg ber på våre vegne om at vi får den hjelp som punkt 5 gir en mulighet for til i forkynning og undervisning å formidle kallet.

Jeg savner en bok, et skrift, om kallstanken. Det kom for mange, mange år siden på svensk en bok som heter "Den lutherske lære om kallelsen", men vi må få noe nå, og vi må få det på norsk, og det var det jeg gjerne ville streke under. Det er det første vi kan gjøre til å styrke dette, at vi får en slik hjelp. Og så skal ikke jeg bruke tid til mer. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då har vil fylgjande liste: Lislerud, Christoffersen, Grønningsæter, Kjølaas, Lie, Bønes, Bremer, Øy, Sandvik, With, Nordhaug, Rong, Tversland, Øgaard. Lislerud, ver så god.

GUNNAR LISLERUD:

Dirigent, jeg har to korte punkter. Det første gjelder den paragrafen som allerede har vært kommentert av herr Danielsen; dette med de kirkelige stillinger. Det er vel åpenbart slik at man her har tenkt på de rent kirkelige stillinger prest, kateket, diakon og menighetssekretær. Men det er vel åpenbart at i helhetskirkelig sammenheng - fra menighetsplan til den hele kirke - er det en lang rekke stillinger som kommer inn under det samme kall, og at de også bør få lov til å komme med i denne sammenhengen.

Mitt andre punkt er det som står noe lenger ned; det er det nest siste avsnitt: "Erfaringen viser at kallsbevisstheten nettopp kan bli styrket når arbeidsforholdene er gode. Det fører til at den ansatte trives og får lyst til å forbli i kirkens tjeneste." Jeg har ikke til hensikt å si noe imot det.

Som en gang formann i Presteforeningen har jeg arbeidet ganske sterkt for å være med på å skape bedre arbeidsforhold. Men jeg tror det er ett moment som vi kanskje kunne vurdere litt i denne sammenhengen, og det er at det koster somme tider å si ja til et kall, og det koster somme tider å bære et kall.

Da er det ikke bare tale om medgang, men det er også tale om motgang. Og jeg skulle tro at i en kirkelig tjeneste, så vil der alltid være tider da det vil koste noe å stå i et slikt kall. Og jeg tror ikke at vi skal underslå det, og jeg tror ikke at Guds velsignelse bare er knyttet til de gode dager, da det er så lett og alt er liksom i medgang. Guds velsignelse, den er også der i de tunge dager - og jeg står i tjenesten, ikke fordi at det er så enkelt og godt og jeg har så mye medgang, men jeg står også i motgangen fordi Gud har kalt meg.

Det er dette punkt jeg gjerne ville at skulle komme med. Jeg ser ikke nødvendigheten av å foreslå noen endring, men jeg sikter til punkt 2 i forslaget til vedtak: "Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene om å oppvurdere kallstanken som en drivkraft i og en del av arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakere." Det er klart at det ville være godt om vi kastet et blikk også på andre kirker, f.eks. i Øst-Europa eller i Den tredje verden, hvor kallet kanskje koster sterkt og mye, men hvor Guds velsignelse ikke er borte. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Før neste talar, må vi få referert noken framlegg

som er komne. Bjørn Hareide refererte eit framlegg da han hadde ordet. Det er lagt fram her: "Kirkemøtet ber den enkelte som går inn i eller står i en kirkelig tjeneste om å være lydhør overfor kallet til tjeneste, enten det dreier seg om å påta seg en strevsom tjeneste, eller å bli stående i slik tjeneste hvor det måtte være." Det er forslag til eit punkt 1 foran dei punkta vi alt har i framlegg til vedtak.

Eg ber Fredrik Grønningsæter å referere eit framlegg som han har skreve. Øyvind Øy kan også referere sitt framlegg, men berre referere framlegget.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg hadde tenkt at dette liksom skulle være underbygget i mitt innlegg, men siden jeg får det på den måten, så får jeg bare referere det nå.

Mitt prinsipale forslag blir å sende saken tilbake til komiteen med oppmerksomhet for de anførsler som har vært gjort. Men subsidiært vil jeg da be om at punkt 2 forandres som følger: "Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene om å oppvurdere kallstanken som en hovedforutsetning i arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakerne." Og til punkt 3: "Kirkemøtet ber de kirkelige utdanningsinstitusjonene om å la de ulike aspektene ved kallstanken få en større plass i undervisningen, der også dette aspekt får følge med: Hvor har Gud og kirken mest bruk for meg?"

DIRIGENTEN:

Takk. Så var det Øyvind Øy sitt framlegg.

ØYVIND ØY:

Dirigent, framlegget gjeld ei endring eller eit tillegg til punkt 1. "Kirkemøtet ber prester og kateketer sammen med alle som arbeider mellom unge" - det er altså innskotet - "sammen med alle som arbeider mellom unge i kirken" - "om å ta kallstanken opp i forkynning og undervisning på lokalplanet". Eg vil grunngi det når eg får ordet.

DIRIGENTEN:

Ja, da er framlegga referert, og da gjer vi framlegg om at vi setter strek. Strek er satt. Det er Christoffersen og deretter Grønningsæter.

SVEIN AAGE CHRISTOFFERSEN:

Dirigent, først må jeg som Berentsen få takke for anledningen til å tale på Kirkemøtet.

Det er allerede sagt mye og mye godt om denne saken, så jeg skal nøye meg med noen korte bemerkninger. Først til punkt 5 i forslaget; behovet for å utrede kallsbevisstheten i en ny tid ut fra bibelsk materiale og luthersk teologi.

Jeg vil også for min del legge vekt på behovet for å få en slik utredning, og vil også peke på et aspekt som er fanget opp i premissene, men som selvfølgelig har spilt en mindre rolle, nemlig dette at kallsbevisstheten omfatter alle kristne og alle yrker. Det er et aspekt som må med fordi det er et spørsmål om å gi det alminnelige kirkemedlem en kirkelig identitet. Dette har også med dem å gjøre.

Det andre punktet gjelder utdanningsinstitusjonene. Det er klart at dette med kallsbevisstheten er noe som spiller en sentral rolle i utdanningen, og vi tar gjerne imot utfordringen, også fra Grønningsæter, om å legge større vekt på dette. Så jeg har ikke, i hvert fall ikke på vegne av min institusjon, noe imot at dette skjerpes slik Grønningsæter antydet.

Men jeg vil også, som det siste punkt, kanskje spille en ball tilbake til menighetene. Disse "prestespirer", som de bl.a. kalles, og som vi da har ansvaret for, de hører jo også hjemme i noen menigheter og i noen organisasjoner, og spørsmålet mitt er om de også der møter den samme utfordring som de bør møte på utdanningsinstitusjonene. Eller møter de i lokalmenigheten bare lokalmenighetens interesse for seg selv? Jeg tror at hvis de ikke også i lokalmenigheten møter det helhetskirkelige ansvar, hvis de ikke i den lille lokalmenigheten i Oslo eller hvor det måtte være, møter omsorgen og interessen for også de nordlige bispedømmer, så er det ikke så veldig mye vi kan gjøre på institusjonene. Jeg tror også at menighetene må se et ansvar i denne sammenheng. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Dirigentskapet gjer framlegg om 3 minutters taletid, men vil unnta forslagsstillerne fra akkurat dette, sjølv om vi henstiller til dei og å bruke minst mulig tid. Er møtet samd i at vi begrenser til 3 minutters taletid? Det er vedtatt. Det er Grønningsæter, deretter Kjølaas.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, like glad som jeg er som en av forslagstillerne for at denne saken er kommet opp og for den interesse den har vakt i Kirkemøtet, like skuffet er jeg over det fremlegg som kommer fra denne komite. Det er like godt å si det rett ut. Her har jeg følelsen av at i selve komitefremlegget er det dårlig fanget opp det som var intensjonen bak forslaget om å ta saken opp. Og det gjør at jeg gjerne vil gi komiteen en sjanse til å bearbeide dette på bakgrunn av den debatt som har skjedd her og kanskje fortsatt skal skje. Jeg vil prinsipalt foreslå at saken sendes tilbake til komiteen ut fra debatten og med de forslag til endringer som har kommet.

Det som ikke kan stå, det er bl.a. det punktet som Gunnar Lislerud pekte på. Det er knapt mulig å påvise en erfaring som sier noe sånt som det som her står, at kallsbevisstheten styrkes. Jeg er også tidligere formann i Presteforeningen og har jobbet mye med arbeidsvilkår f.eks. for presteskapet, og anser det for veldig viktig. Men her må vi altså ikke blande kortene. Og vi må nå få frem dette åndelige aspektet som jo ikke minst har fått fint uttrykk hos en misjonsstrateg som John Moth: Spør ikke hvor du trenges, men spør hvor du trenges mest. Jeg er veldig glad for at komiteen i siste liten hengte på det spørsmålet, men da må det gi gjenklang også i det vedtak vi skal ha, og ikke bli borte der.

Jeg støtter helt ut Hareides forslag til punkt 1, og jeg har allerede referert mine forslag til punkt 2 og 3, og de vil jeg da subsidiært gjerne ha votert over hvis det ikke er mulig prinsipalt å få saken til ny bearbeidelse i komiteen, hvor en god del nye understrekninger gjøres. Og det er helt klart at det ene hensyn her, det personale, ikke skal spilles ut mot kallsspørsmålet; men det er en problemstilling som svekker anliggendet vi har, å løfte frem igjen dette at det er et kall fra Gud og kirken. Ikke for ingen ting har vi fått en salme i vår nye salmebok som nettopp understreker det med kall fra Gud og kirken. Det betyr at det blir en del ompriorieringer i de enkelte menneskers liv som dette Kirkemøtet ikke må unnlate og utfordre til og kalle til. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Kjølaas, deretter Lie.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, jeg har store problemer med å sitte stille på stolen under denne saken, og det kommer av at dette er ting som vi føler på kroppen til daglig. Jeg var litt misfornøyd til å begynne med når det var satt tidsbegrensning på saken, for jeg mener at denne saken er en merkesak under Kirkemøtet. Den er en flaggsak for Kirkemøtet, og vi kan ikke gå fra hverandre før vi har gjort noe som er troverdig i denne saken. Vi ser det på menighetsrådsvalget, vi ser det på lederrekruttering, vi ser det på preste- og kateketstillinger og andre stillinger i kirke og menighet og organisasjon. Det er mangel på folk, det er ikke villighet til å stille seg til tjeneste der hvor man trenges mest. Det må gå en personlig utfordring fra Kirkemøtet til Den norske kirke. Dette er en sak for hele kirken og for hver menighet.

Vi er nu i en reformtid, her er store muligheter i vår kirke, men alle disse reformer blir bare tomme blikkbokser hvis vi ikke fyller dem med mennesker som er villige til tjeneste. Det blir bare papir, og ikke engang verd papiret som vi skriver det på, hvis vi ikke har mennesker til å fylle stillingene og organisasjonene og institusjonene med. Vi trenger virkelig fornyelse og vekkelse i vår kirke i denne materialismens og overflodens tid, hvor solidariteten virkelig blir satt på prøve. Og henvendelsen går til oss alle sammen, uansett hvor vi måtte være, om at Guds ånd må vekke unge og eldre mennesker i forkynnelse og undervisning til tjeneste i hele Den norske kirke. Det må virkelig være en personlig utfordring for Kirkemøtet. Jeg håper at når denne innstillingen blir lagt frem, at den da blir lagt frem for Kirkemøtet og at Kirkemøtet ikke må sove, men at det etter hvert må arbeides med praktiske løsninger om hvordan vi skal kalle mennesker til tjeneste i vår kirke.

DIRIGENTEN:

Det er Lie; deretter Bønes.

NILS KRISTIAN LIE:

Dirigent, det gjelder forslaget til vedtak. Ein skulle gjerne vore professor Finn Erik Vinje her. Eg ser på at her er ei oppramsing av ordet "ber" fem ganger. Det er greit nok det, men det kan henda det skulle seiast skarpare og sterkare, og det skulle seiast på en annen måte.

Eg ser også på punkt 2, der ein prøver å kombinere to ting: "Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene

om å oppvurdere kallstanken som en drivkraft i og en del av arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakerne." Er kallstanken en del av arbeidssituasjonen? Går det an å seie det? Eg synes at dette er ei for dårleg formulering, eg synes ikkje den er god. Der er forslag på bordet som er betre etter mitt skjønn.

Når det gjelder punkt 5, så synes eg det er både viktig og riktig at dette blir arbeida med, ikkje berre ut fra Bibelens materiale og luthersk teologi, men at også vår nye tid får tale med. Altså: Kva er det som er nytt i dag til skilnad fra tidligare tider? Og at vi tek det på alvor, at vi ikkje sutrer over dei som ikkje gjer noko eller ikkje ser utfordringa, men at vi spør i fullt alvor: Kva er det som er nytt, og kva som gjer at det er vanskeleg at folk flyttar på seg? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bønes; deretter Bremer.

OLAV BØNES:

Dirigent, det står i premissene her litt nedenfor midten på siden: "Det vil være en viktig sak for kirken både å forkynne kallet og legge de praktiske arbeidsforhold til rette." Ja, det er helt klart. De praktiske forhold bør legges best mulig til rette. Og allikevel er det vel det åndelige aspekt som i denne sammenheng er det viktigste. Derfor har jeg lyst til å peke på at vi også kan knytte til bønn og forbønn. Vi er jo her blitt minnet om hvor problemene er størst, derfor kunne det kan hende være en viktig sak for hele kirken å be dette frem.

Jeg vil også minne om at nådegaver og kallsbevissthet modnes frem i den kristne forsamling. Derfor er det viktig at både i høymessesammenheng og annen gudstjenestesammenheng og under andre møteformer at dette kommer frem slik som man nå har vært inne på i forkynnelse og i vitnesbyrd.

Det står her om "kallsbevisstheten i en ny tid". Saken er vel den at enten det er gammel eller ny tid, så er det vel det det egentlig gjelder at vi - den enkelte - lar oss forplikte på Guds ord og Guds vilje. For min del ble det slik at det var et ord fra Filipper-brevet som ved flere viktige anledninger i livet har blitt retningsgivende - når det står at "det som var meg en vinning, det har jeg aktet for Kristi skyld for tap".

Første gang var når jeg som ungdom fant det riktig for

min del å slutte med skyttersporten, og jeg er klar over at det var riktig i dag. Andre gangen var når jeg syntes å stå foran en mulig karriere i fagbevegelsen. Da sa Gud nei. Siste gangen var gjerne litt mer dramatisk. Jeg hadde søkt på en overordnet stilling som arbeidsleder- og trafikkleder. Jeg regnet ikke med at jeg skulle få den da på grunn av sterkt ansiennitetsbruk. Så fikk jeg den. Nå er det slik at jeg har min kone som er hjemmeværende husmor. Vi så det slik at hun gav avkall på en yrkeskarriere for å være hjemme hos barna. Jeg må derfor ligge på et visst lønnsnivå for at dette skal gå, og så har jeg jo alle disse kirkelige verv. Derfor så så jeg at dette gikk ikke. Så måtte jeg avskilte meg sjøl, så måtte jeg ta av disse sølvsnorene og disse stjernene som jeg hadde fått. Selvfølgelig kostet det. Men her var det et spørsmål om å fullføre de tjenester som jeg hadde sagt ja til. Derfor tror jeg det er veldig viktig for oss alle at vi går inn i tjenester som Gud kaller oss til. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øy, deretter Sandvik. Nei, unnskyld, det er Bremer, deretter Øy.

KRISTEN KYRRE BREMER:

Dirigent, jeg er medlem i komiteen som har lagt dette frem, og er medansvarlig for det som der står.

Jeg har lyst til å streke under at oppgaven går ut på å si noe om "kallsmedvit i ei ny tid" - altså ikke bare kall til kirkelig tjeneste, men "kallsmedvit". Og jeg tror det er viktig, slik det har vært påpekt i samtalen her, at kallstanken får en generell adresse. Forholdet er det at mange mennesker strir under meningsløshet også i relasjon til sitt eget yrke. Men vi har ikke tid til å gå inn på det nå. Jeg mener altså det hører med.

Jeg er enig med Austad i at vi kanskje klarere bør få frem det spesielle når det gjelder kirkelige tjenester, og da tenker jeg på kirkelige tjenester i hele deres bredde ut fra en del ord fra Skriften, som for øvrig Austad nevnte. Kirkemøtet må være klar over - og det er vi selvfølgelig - at vi selv står under kallet. Jeg er så engstelig for den situasjon at vi på en måte som Kirkemøte skal stå der og peke på andre. Vi har en kirke som, hva yrkeskategorier angår, gir dårlige arbeidsforhold, og det må vi ta medansvar for. Derfor er det så uhyre viktig at vi understreker klart at kallet er et kall til oss alle sammen, og at vi er med og bærer, og at Kirkemøtet først og fremst fyller dette kallet ved å legge forholdene til rette for dem som skal

bære dagens byrde og hete i menighetene og i kirken verden over.

Jeg har ikke så veldig stor tro på appeller, det må jeg innrømme. Derfor tror jeg på en fornyelse av forkynnelsen når det gjelder kallet. For jeg tror at Gud ved sitt ord kan kalle. Derfor mener jeg det er absolutt relevant og det viktigste vi kan si: Tenk på dette i samband med Guds ord, hva sier det? - Og bære det frem til utfordring. Og under dette ligger også bønnen og forbønnen. Det var mange andre ting også, men andre får ta det.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øyvind Øy, deretter Sandvik.

ØYVIND ØY:

Dirigent, eg vil grunngi framlegget mitt - det vart referert for litt sidan - om eit tillegg til punkt 1. Det er all grunn til å framheve prestar og kateketar i denne sammenheng når det gjeld forkynning. Eg deler dei syn på det som siste talar hadde. Men eg kjenner på det at mange av dei som er med og påvirker dei unge i den viktige fasen i livet, det er dei som har nærkontakt med dei gjennom skulelag, ungdomsklubbar, ungdomskor - og ikkje minst er det mange som møter unge på leir. Eg har difor lyst til å gi denne oppfordringa litt vidare adresse, og i tillegg til at vi nevner prestar og kateketar også ta med alle dei som arbeidar mellom unge i kyrkja vår. Slik vil då det framlegget som eg har lagt på bordet med innskotet lyde i sammenheng: Kirkemøtet ber prester og kateketer - så kjem då innskotet - sammen med alle som arbeider mellom unge i kirken å ta kallstanken opp i forkynning og undervisning på lokalplanet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Sandvik, deretter With.

TORDIS SANDVIK:

Dirigent, i misjonen kjenner vi igjen problematikken. Når det på et kull av medisinske studenter kan vera 30% kristne, korfor er det då nesten uråd å få ein lege til Kamerun? I misjonens personalarbeid strever vi og det vi kan for å legge arbeidsforholdene til rette så godt som råd er - og vi er ikkje kommet langt nok, og vi skal fortsette. I eit intervju med søster Johanne Lyngø, tidligere forstanderinne på Lovisenberg, blei det nyleg referert til alle dei velferdstiltak som vart gjort for

diakonissene, og søster Johanne sa til slutt: Men det ble ikke flere kall av det.

Jeg understreker det som kom frå Hålogaland: Velferdstiltak aleine løyser ikkje dette. I arbeidet med "kallsmedvitet" sakna eg ein tone i det som var skreve og sagt - noe om å arbeida med holdninger, noe om å seie noe om viljen til å bli ståande når arbeidssituasjonen ikkje er god, noe om nøkternt å sjå problemene i augene og likevel seie ja, og gå som Herren Jesus gjorde det. Ingen tar livet mitt, sa han, eg gir det frivillig.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er With, deretter Nordhaug.

THOR WITH:

Dirigent, jeg slutter meg fullt ut til det forslag til vedtak som har kommet, og støtter også Øys tillegg om henvendelsen til dem som arbeider blant de unge.

Men jeg vil gjerne også gå inn på Hareides første forslag. Jeg har drøftet det med han, og vil fremlegge det i denne form: Nemlig som en utfordring. For jeg tror det vil bli lagt merke til rundt om hvis det kommer en utfordring fra et samlet Kirkemøte. Som punkt 1 er mitt forslag da: Kirkemøtet utfordrer alle kirkens tjenere til å prøve for Guds ansikt hvor Guds kall går til tjeneste i hans kirke, og om de skal bli stående der de er kalte. Den skjeve fordeling av søkere til kirkelige stillinger er en alvorlig utfordring i dagens situasjon.

DIRIGENTEN:

Ja, framlegg til forslag er det for seint å komme med nå. Å avlyse Hareides får vi drøfte. Det er Nordhaug.

OLE NORDHAUG:

Dirigent, ja, jeg vil ganske kort tale for de tause, dvs. de som her muligens kan føles som anklaget. Det er ikke de som søker til Nord-Norge og heller ikke til øyene på Nord-Vestlandet.

Mine foreldre var misjonærer, siden nå det er sagt, og jeg har aldri følt at det har vært noe vanskelig i forhold til det. Men ett punkt var vanskelig, og det var når de som hadde beslutningsmyndighet ventet noe av disse som de selv egentlig ikke var villige til å betale for. Hvilket vil si at jeg tror at når vi behandler

disse spørsmålene, må det tales og skrives slik at man ikke tar kallsbevisstheten fra dem som ikke søker. Det kan være dypt personlige, familiemessige forhold som ikke har noe med kallsbevisstheten å gjøre.

Derfor skal vi være forsiktige når vi som Kirkemøte sier hva andre skal ha av kallsfølelse. Jeg tror det er veldig viktig at de som drar dit hvor man muligens får det lite granne vanskeligere, får den tilstrekkelige omsorg, kjærlighet og fellesskap. Og så tror jeg at når bispedømmerådene får kallsretten, da skal de sørge for at de som tar utposter, hvis man skal bruke et sånt ord, at de kommer tilbake igjen raskt når de søker.

DIRIGENTEN:

Mitt framlegg er at vi tar opp til røysting om saka skal tilbake til komiteen eller ikkje. Er det nokon som har innvendingar mot dette? Det er Rong først, deretter Tversland.

MARIT RONG:

Dirigent, det er viktig, og det er sagt mange ganger, at vi her må tenke helhetskirkelig. Og likevel så våger jeg meg nå på å snakke litt om forholdet til, eller situasjonen for, de som arbeider spesielt i kirkelige stillinger.

Da vil jeg si at vi må vokte oss for å skille mellom prestetjenester og andre kirkelige stillinger. Alle er i grunnen like nødvendige, og organistnøden i Nord-Norge er kanskje vel så stor som prestenøden.

For det andre: En luthersk kallsetikk. Vi har allerede hørt - og vet - at det er vanskeligheter med å definere denne slik at vi alle sammen kan være enige. Jeg vil spørre: Gjelder den både menn og kvinner? Denne debatt har vist at det ofte er menn som tar ordet når man taler om kall, og jeg føler at det kanskje ikke blir tatt like alvorlig at også kvinner kan ha et kall som kanskje ikke alltid er like lett å underordne mannens kall. Og hva er et kall? Jeg vil mene at også tilretteleggelse av ytre forhold kan tilrettelegge for kallet. Hvis man kaller en kvinne med et direkte ytre kall, så sørger man som regel samtidig for å tilrettelegge forholdet for en eventuell ektefelle som også kan ha et kall.

Og jeg tror for det tredje at enhver landsdel må arbeide med kallet blant sine kirkemedlemmer. Kanskje må også utdanningsinstitusjonene desentraliseres for å styrke spesielt kallstanken i nord. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Tversland, og til sist Øgaard.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, jeg vil da først anbefale at saken går tilbake til komiteen. Jeg støtter det forslag som har kommet om det.

Dernest synes jeg at denne saken har fått et altfor begrenset omfang ved at det hele tiden snakkes om betjeningssituasjonen. Jeg synes at nettopp dette med kallsbevissthet dekker et langt større område, og det synes jeg ikke har kommet sterkt nok frem. Jeg synes at vedtakene gjenspeiler det, fordi de er så rettet på kirkelige stillinger, og nå vil jeg da si noe som går mot en del tidligere talere: Jeg synes at dette er en fryktelig sterk begrensning av kallsområdet. Jeg vil forbeholde meg retten til å se som mitt kall fra min Gud å gå inn i en hvilken som helst stilling. Jeg vil forbeholde meg retten til å kalle det et kall av Gud hvis jeg går inn i fagbevegelsen. Jeg vil forbeholde meg retten til å plassere meg der i samfunnet hvor jeg trengs mest.

Og da vil jeg si at mange kristne ved å velge et kirkelig og kristent sted, velger feil, og jeg stiller et spørsmål ved det kallet de har fra Gud om å gå inn i de trygge, kristelige kretser. Vi er kalt til å stå på de utsatte postene, vi er kalt til å gå inn i vår tid og markere oss som kristne, og der burde kallsbevisstheten stå som en bevisstgjøring av hele vårt liv - av fritid, av jobb, av engajsment, av alt sammen. Og det gjelder forsamlingen her: Hvem av oss har tenkt å sitte i denne sammenhengen resten av livet og jobbe med disse papirene? Hvem av oss går tilbake ut i arbeidslivet, i fabrikklivet og hvor som helst og gjør vår innsats i en stadig kontakt med det egentlige liv? Der er kallet vårt.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øgaard.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, jeg vil bare kaste frem et par tanker som jeg har vært litt opptatt av i forbindelse med denne saken: For det første at vi ikke må tenke bare teologisk og åndelig om kallet, men og praktisk og jordnært. Og nå tenker jeg kanskje litt for mye på kirkelige sammenhenger, muligens. Kallet må forkynnes sterkt og klart,

men det er like viktig å ha sammenhenger å plassere de som blir kalt i - peke på hvor de skal være, hvor de kan være, hvor det er bruk for dem og mulighet for å sørge for at de finner en mening i å være der og i motgang - og å arbeide med holdninger slik.

Det står det er en sammenheng mellom forkynnelse og kall og den kirke som tar imot de som kalles. Det fanger opp dette, men det kunne sikkert strekkes mye videre.

For det tredje vil jeg kaste frem et uttrykk, som jeg har arbeidet litt med i bakhodet, og som jeg vil kalle kirkens kallsbevissthet, i praktisk form. Vi snakker veldig mye om individuell kallsbevissthet, men vi kan og snu den kallsbevisstheten andre veien og snakke om hva slags kallsbevissthet kirken har. Hva ligger det i at kirken kaller? Kallet er en personlig utfordring, men fra kirkens side må det og være en konkret utfordring, ikke bare et ord. En del småting dukker opp som ikke er små likevel: Hensyn til familie; fenomenet pliktkollisjoner: Jeg har forpliktelser på den ene siden. Jeg har forpliktelser på den andre siden. Jeg har forpliktelse i den stilling jeg har, og jeg har en forpliktelse overfor den familie jeg har. Hva slags forpliktelse er sterkest? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Da er det eit framlegg om å sende denne saka tilbake til komiteen, og ein vedlegger dei framlegga som er komne fram. Vi stemmer over det. Dei som stemmer for dette framlegget, dei held seg i ro; dei som stemmer mot, viser det ved stemmetegn. Det er samrøystes vedteken.

Det var eit par kunngjeringar ...

Møtet er hevet.

*

PLENUM IV

DIRIGENTEN:

Vel møtt til fortsatt arbeid. Møtet er satt. Vi ønsker ekspedisjonssjef Ole Herman Fisknes velkommen til møtet, og for øvrig ber vi om at fravær meldes. Vi har fått melding om at Kristen Kyrre Bremer blir fraværende fra møtets begynnelse. Er det andre fravær? Einar Grønstad og Terkel Johnsen er fraværende.

Vi i dirigentskapet har fått stoppeklokke på bordet. Dirigentskapet akter å be om møtets samtykke til å bruke den temmelig flittig om det blir nødvendig, og begrunnelsen er meget enkel. Det er 26 saker igjen på sakslisten. Det er møtets ansvar å sørge for at vi blir ferdige med disse sakene. Det er vårt felles ansvar.

Dirigentskapet vil også presisere at når det nå gjelder videre saksbehandling, er premissene som legges frem komiteens premisser. Vedtakene som møtet gjør, er møtets vedtak. Ifølge møtets nåværende Forretningsorden vil det som sies i plenum følge saken videre i det fullstendige referatet, men det er vedtakene som er møtets.

Følgende saker foreligger nå til behandling:

Sak 26:	Kirkemøtets forretningsorden
Sak 19:	Menighetenes misjonsengasjement
Sak 8:	Kyrkja i den kommunale og fylkeskommunale planlegging
Sak 20:	Kontakt med departementet
Sak 22:	Årsmelding og regnskap for 1984 for Mellomkirkelig Råd

Dokumentene har vært utdelt i rett tid. Er det kommentarer til denne liste over saker? Det er det ikke.

Da tar vi fatt på sak 26/85.

SAK KM 26/85:
KIRKEMØTET's FORRETNINGSORDEN

Saksdokumenter til forberedende arbeid er utsendt. Innstilling fra Komite D foreligger og saksordfører er Per Oskar Kjølaas. Per Oskar Kjølaas har ordet. Vær så god!

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, vår innstilling er lagt frem, og vi har en muntlig kommentar i tillegg til den innstillingen som er lagt frem. Først skal jeg lese innstillingen og ta den muntlige kommentaren etterpå.

Det har tidligere vært gjort et grundig arbeid med Kirkemøtets forretningsorden.

Etter lengre forarbeid vedtok det første Kirkemøtet i november 1984 sin Forretningsorden. Det ble i denne sammenheng fremhevet at det kunne bli aktuelt å foreta endringer senere. De forandringer som nå foreslås, har sin bakgrunn i erfaringer fra det første Kirkemøtet i 1984 og en del spørsmål som har dukket opp i forbindelse med årets Kirkemøte.

Til de enkelte endringsforslag:

Og da leser jeg bare endringsforslagene nedover og så får dere selv jevnføre med den renskrevne Forretningsorden som er vedlagt.

DIRIGENTEN:

Unnskyld, denne renskrevne Forretningsorden er foreløpig ikke utdelt; vi ber om at det gjøres nå, slik at det går an å følge med der. Takk.

PER OSKAR KJØLAAS:

Da leser jeg bare de eventuelle tilføyelsene eller rettelsene, så får de andre selv følge med. Det blir for langt å gå gjennom alt sammen.

Kap. 1 - Generelle bestemmelser - Ad § 1-1:

Kirkemøtet 1984 vedtok at "det er ønskelig at en alternerer med hensyn til sted for Kirkemøtet" (jfr. sak KM 9/84).

Forslag: Paragrafens ordlyd beholdes.

Ad § 1-2:

Det settes inn 2 nye avsnitt i paragrafen med følgende ordlyd:

> De tre teologiske fakulteter innbys til å oppnevne en fast representant hver til å ta del ved Kirkemøtet med tale- og forslagsrett.
>
> Hvis et medlem har forfall for 2 dager eller mer, innkalles i stedet vararepresentant for hele møtet. Vararepresentant kan ikke innkalles for deler av møtet.

Ad § 1-3, 1. ledd:

Det innarbeides i § 1-3 et nytt avsnitt med følgende ordlyd:

> Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av dirigentskapet.

4. ledd:

Paragrafen forutsetter bl.a. at protokollen fra møtet inneholder "fullstendig referat av de forhandlinger som er ført i plenum".

Forslag: Paragrafens ordlyd beholdes.

Ad § 2-1:

Forslag: Stortinget sløyfes på listen over instanser som kan anmelde saker.

Ad § 2-2:

Komiteen mener det er behov for endringer i andre setning.

Forslag: Skriftlig begrunnelse for saken må foreligge til samme tid i Kirkerådets sekretariat.

Ad § 3-1:

Det er foretatt et tillegg i første setning, som får denne ordlyd:

> Til Kirkemøtets åpning sendes innbydelse til HM Kongen, til kirkelige og andre offentlige organer, og til representanter for frivillige kristelige organisasjoner, alt etter bestemmelse av Kirkerådet.

Ad § 3-2:

Det må sikres at kandidater til dirigentskap, valgkomite og protokollkomite varsles i god tid og senest 2 måneder før møtet.

Forslag: Paragrafens ordlyd beholdes.

Ad § 3-3:

Det føyes inn følgende tre avsnitt i paragrafen:

Protokollkomiteen skal godkjenne og underskrive Kirkemøtets vedtaksprotokoll ved avslutningen av Kirkemøtet.

Protokollkomiteen skal påse at Kirkerådets avgjørelser er i samsvar med Kirkemøtets vedtak.

Protokollkomiteen skal gjennomgå Kirkerådets og Arbeidsutvalgets forhandlingsprotokoller og legge frem innstilling for Kirkemøtet.

Ad § 4:

Behandling av § 4 utsettes inntil behandling av sak KM 25/85 er avsluttet. Det gjelder altså Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene.

Ad § 6-3:

I første setning i 2. avsnitt er det en språklig endring. Uttrykket "foreligger mangfoldiggjort" er endret til "foreligge utdelt".

Ad § 8-1:

Det foreslås tilføyet:

Kirkemøtets medlemmer har stemmeplikt.

Så langt innstillingen fra Komite D.

Så gjelder det en annen sak som også har betydning for Forretningsordenen, og det gjelder begrepet orienteringssak, som forekommer her på møtet. Det er stor usikkerhet i kommiteen om hva som er forskjell på en orienteringssak og en vanlig sak, og usikkerheten nedfeller seg på tre punkter. Jeg vil her henvise til § 2-2 i Forretningsordenen.

For det første, når det gjelder plenumsbehandling av saken: Hvordan skal vi sikre oss at det ikke blir en realitetsbehandling hvis det er en orienteringssak?

For det andre, når det gjelder komitebehandling: Hvordan skal saken fremlegges for plenum? Er det da riktig, slik som det gjøres vanligvis, å bruke formuleringene "premisser" og "vedtak" i innstillingen fra komiteen?

Og for det tredje: Det er veldig vanskelig å behandle orienteringssaker i komiteen og komme frem til en inn-

stilling når saken samtidig er under høring. Det må ikke bli slik at Kirkemøtet binder opp det enkelte bispedømmeråd i saker som f.eks. er til høring i bispedømmerådene samtidig.

Det kan gjøres på en sånn måte som f.eks. Asheim gjorde her første dag, da han hadde en orientering om Læreutvalgets innstilling. Det kunne tenkes at det var nok når det gjaldt denne saken, og at den ikke trengtes å komitebehandles etterpå. Det samme gjelder også "Visitasreglementet". Vi føler den samme vanskeligheten der det er ute til høring, og hvordan skal vi behandle det i komiteen samtidig som det er ute til høring - og senere også i Kirkemøtet? Det er vårt dilemma.

DIRIGENTEN:

Takk. Saken er fremlagt.

Når det gjelder videre prosedyre med denne saken, lyder forslaget til vedtak: "Kirkemøtet vedtar de foreslåtte endringer i sin Forretningsorden" - men saksbehandlingsmessig blir møtet nødt til å ta punkt for punkt, og så Forretningsordenen samlet til slutt. Det er jo også det komiteen er innstilt på, går vi ut fra. Når vi så kommer så langt som til votering, vil dirigenten allerede nå gjøre oppmerksom på at endringer i Forretningsordenen krever 2/3 flertall i henhold til § 1-6.

Da er det anledning til å tegne seg på talerlisten. Vær så god, Harald Græsli.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, det gjelder § 3-1, på side 2 i forslagsdokumentet. Her er det sannsynligvis en språklig lapsus i innledningen: "Til Kirkerådets åpning sendes innbydelse til HM Kongen ...". Det skal vel sannsynligvis være "Kirkemøtets åpning", vil jeg tro. Men litt lenger ute står det, altså i sin helhet: "... til kirkelige og andre offentlige organer, og til representanter for frivillige kristelige organisasjoner, alt etter bestemmelse av Kirkerådet". Denne tilføyelsen om Kirkerådets bestemmelse gjaldt utvilsomt hvilke kirkelige og offentlige organer og hvilke representanter for organisasjonene som skulle innbys. Men nå når HM Kongen føyes inn der, så fortoner det seg litt underlig. Skal også Kirkerådet bestemme det som Kirkemøtet allerede har vedtatt - at innbydelse skal sendes til Kongen? Takk.

DIRIGENTEN:

Et problem er fremlagt. Vi får prøve å løse det under-

veis. Er det andre som ber om ordet til saken? Har noen et raskt forslag til presisering her? Dirigenten går ut fra at møtet er enig i at her må det en presisering til. Saksordfører kommer.

PER OSKAR KJØLAAS:

Jeg beklager at det har sneket seg inn en feil, ikke bare den feilen med Kirkerådet og Kirkemøtet på side 3, men det er også en feil på side 1 som jeg ble oppmerksom på. Jeg stusset litt på det når jeg leste det, men jeg fikk sjekket det når jeg kom på plass.

Det gjelder de to siste avsnittene på siden. Det ene begynner med "Hvis" og det andre med "De tre". De skal bytte plass; det vil dere se i den renskrevne Forretningsordenen. Det har kommet feil her. Nå har jeg ikke jevnført med komiteen, men jeg tror det vil være riktig å stryke den siste linjen "alt etter bestemmelse av Kirkerådet".

DIRIGENTEN:

Å stryke "alt etter bestemmelse av Kirkerådet" er fremsatt som forslag. Da er det Gunnar Kartveit, og deretter Bakkevig og Fisknes.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, når dette "alt etter bestemmelse av Kirkerådet" kom inn i fjor, var så vidt eg hugser grunngjevinga den at då slapp ein å gå inn på å lista opp kven som skulle få invitasjonen. Og det vil alltid vere ei vurderingssak kor grensa blir sett. Der er ein annan måte å komme ut av denne knipa på som Græsli reiste spørsmål ved, nemlig å skrive at: "Til Kirkemøtets åpning sendes innbydelse til HM Kongen, dessuten til" - osv. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bakkevig, og deretter Fisknes. Grønningsæter følger etter.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, jeg hadde også samme innvending som Kartveit. Vi sløyfer ikke dette "etter vurdering av Kirkerådet", fordi det kan være nødvendig. Men mitt forslag var at vi kunne sette punktum etter Kongen, og skrive "innbydelse til" osv.

DIRIGENTEN:

Dirigenten tillater seg nå å foreslå at dere tre som har kommet med halve og nesten like forslag, stikker hodene sammen og blir enige om en formulering som så fremmes for møtet: Kartveit, Bakkevig, Kjølaas. Det er Fisknes, og deretter Grønningsæter.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, jeg ville bare støtte forslaget om at Kongen ikke nevnes i en oppregning, men kommer i et eget punktum. Om man så har "dessuten" i en neste setning er jo det greit, men Kongen regner man ikke opp blant alle verdens andre. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Grønningsæter, og deretter Hille.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, det var i samme sak, så jeg har gått ned for å slutte meg til kretsen på tre. Mitt forslag gikk i retning av det som ekspedisjonssjefen har antydet.

DIRIGENTEN:

Det er Hille først, og deretter Skrede.

GEORG HILLE:

Det later til å være enighet om at man skal innby Kongen hvert år. Har man tenkt på hvordan det virker at Kongen så å si hvert år må si nei? Han kan jo ikke møte opp hvert år. Jeg er egentlig ikke enig i at man fastslår i en Forretningsorden at Kongen skal innbys hvert eneste år. Jeg synes man setter Kongen i en litt pinlig situasjon.

DIRIGENTEN:

Det var Skrede.

GUNNAR SKREDE:

Dirigent, et enkelt fremlegg til forandring: "Til Kirkemøtets åpning sendes innbydelse til HM Kongen. Kirkelige og andre offentlige organer, representanter for frivillige kristelige organisasjoner innbys etter bestemmelse av Kirkerådet."

DIRIGENTEN:

Jeg ber om å få forslaget referert en gang til, slik at alle har formuleringene.

GUNNAR SKREDE:

"Til Kirkemøtets åpning sendes innbydelse til HM Kongen. Kirkelige og andre offentlige organer, representanter for frivillige kristelige organisasjoner innbys etter bestemmelse av Kirkerådet."

DIRIGENTEN:

Et forslag er fremlagt. Det er ikke flere som har bedt om ordet til saken, og ingen som ønsker å kommentere andre paragrafer. Da ser det ut til at debatten er avsluttet, og vi kan gå over til votering på de enkelte punkter med det samme.

Da får vi finne frem Forretningsordenen hvor det er markert hvor de forskjellige endringer kommer inn. Og vi tar punkt for punkt.

Det gjelder først § 1-2.

Her er det forslag om å sette inn to nye avsnitt i paragrafen, og disse har følgende ordlyd og følgende rekkefølge:

> Hvis et medlem har forfall for 2 dager eller mer, innkalles i stedet vararepresentant for hele møtet. Vararepresentant kan ikke innkalles for deler av møtet.
>
> De tre teologiske fakulteter innbys til å oppnevne en fast representant hver til å ta del ved Kirkemøtet med tale- og forslagsrett.

De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

§ 1-3:

Det innarbeides et nytt avsnitt med følgende ordlyd: "Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av dirigentskapet."

Vi går til votering. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

§ 2-1:

Det er forslag om at Stortinget sløyfes på listen over instanser som kan anmelde saker.

De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

§ 2-2:

Forslag til ny formulering: "Skriftlig begrunnelse for saken må foreligge til samme tid i Kirkerådets sekretariat." Hver enkelt ser sammenhengen det står i ut fra Forretningsordenen, som hver enkelt har foran seg.

De som stemmer for forslaget, forholder seg igjen i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

§ 3-1:

Et tillegg i første setning gjør at den samlet får denne ordlyd: "Til Kirkemøtets åpning sendes innbydelse til HM Kongen. Kirkelige og andre offentlige organer og representanter for frivillige kristelige organisasjoner innbys etter bestemmelse av Kirkerådet."

De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn, og det stemmes. Det er enstemmig.

§ 3-3:

Det skal føyes inn tre avsnitt i paragrafen:

> Protokollkomiteen skal godkjenne og underskrive Kirkemøtets vedtaksprotokoll ved avslutningen av Kirkemøtet.
>
> Protokollkomiteen skal påse at Kirkerådets avgjørelser er i samsvar med Kirkemøtets vedtak.
>
> Protokollkomiteen skal gjennomgå Kirkerådets og Arbeidsutvalgets forhandlingsprotokoller og legge frem innstilling for Kirkemøtet.

De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det er enstemmig.

Så gjør vi bare oppmerksom på at § 4 sluttbehandles senere i møtet.

§ 6-3:

En språklig endring. Forslaget er at uttrykket "foreligge mangfoldiggjort" skal endres til "foreligge utdelt". De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn, og det stemmes. Det er enstemmig.

§ 8-1:

"Kirkemøtets medlemmer har stemmeplikt" tilføyes.

De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det er enstemmig. Og så langt er det hele blitt enstemmig.

Ettersom § 4 fortsatt står igjen, vil sluttbehandlingen av det hele - altså den samlede votering over den samlede Forretningsorden - måtte vente til også den er klar, og vi ser om det kommer forslag til endringer der.

Er møtet enig i en slik fremgangsmåte? Ingen ytrer seg mot. Da sier vi oss ferdig med denne omgang av saken og legger den til side og finner den frem igjen i neste runde, om det blir nødvendig.

Det var sak 26; vi går videre til sak 19.

SAK KM 19/85:
MENIGHETENES MISJONSENGASJEMENT

Dirigentskapet har drøftet nettopp "Menighetenes misjonsengasjement" som er fremlagt i Kirkerådets utsendte papirer som en orienteringssak. Nå har en komite behandlet saken og er kommet til at den bør fremmes med premisser og med forslag til vedtak. Det er Kirkemøtet som vedtar prosedyre for saken, og dirigentskapet mener at når saken er fremlagt av saksordfører, må møtet ta stilling til om de ønsker å behandle den som en sak med vedtak, eller om de bare ønsker å ta den til orientering og å legge den til side.

Kan møtet være enig i en slik fremgangsmåte? Det ser slik ut. Vi ber saksordfører fremlegge saken, og så kommer vi tilbake til prosedyren etter hennes innlegg.

TORDIS SANDVIK:

Dirigent, aller først må eg få gjøre merksom på ein del små forandringer og rettinger i teksten.

På første sida i tredje avsnitt av de første premissane står det "... synspunkt som er refererte i disse premissane". Det er misforståelig, der må stå "... i premissane nedanfor ...".

På side 2, pkt. 2, øverst på side, er det to ledd som må bytta plass. Eg leser det slik som det skal vera. "Det er viktig å fornya dette kallsmedvitet, både når det gjeld" - og så går vi lenger bortover - "det generelle kallet rettet til kyrkjelyden som heilskap, og kallet til den serskilte tenesta".

I pkt. 3 - "Forbønstenesta" - er det eit lite tillegg etter første setning. "... kan dette knyttast til forbøn for eigne utsendingar", og så tillegget "og/eller oppgåver kyrkjelyden har teke på seg".

Pkt. 4 - "Utfordringer ... kallar på" - skal ha tillegg "evangeliserande arbeid og misjonsinnsats". Så strykes neste setning, og istadenfor kjem der ein ny setning, slik: "Det gjeld de mange døpte som ikke søker menighetens fellesskap" - det er etter Lislerud - "og den stadig aukande gruppa av udøypte i samfunnet vårt". Eg skal lesa det ein gong til. "Det gjeld de mange døpte som ikke søker menighetens felleskap og den stadig aukande gruppa av udøypte i samfunnet vårt." Og så fortsetter avsnittet slik som det står, men "desse" skiftes ut med "dei" - "... for dei nære oppgåvene".

Og så litt forandring i fremlegget til vedtak på side 3, første linje: "Kyrkjemøtet meiner det er sers viktig" kommer istadenfor "ser det viktig".

Og andre avsnitt blir forandra i slutten. Der står det "... at misjonen må få sin naturlege plass ...". Her får vi ny tekst: "... at misjonen må ha ein sentral plass i kyrkjelyden, med omsyn til både forkynning, forbøn, teneste, planlegging og forvaltning". Eg skal lesa det ein gong til: "... at misjonen må ha ein sentral plass i kyrkjelyden, med omsyn til både forkynning, forbøn, teneste, planlegging og forvaltning". Eg beklager at det blei såpass mye forandringer, men det blei litt seint i går kveld.

DIRIGENTEN:

Unnskyld, saksordfører. Vi har fått et korrigert eksemplar hit opp til dirigentskapet. Der er det enda en

retting i første avsnitt i fremlegget til vedtak, men det er mulig komiteen har gått fra det igjen.

TORDIS SANDVIK:

Ja, unnskyld, det stemmer det: "... i fullt og nært samarbeid ..." - vi stryker "fullt og"; "... i nært samarbeid med misjonsorganisasjonane".

Og som det alt er sagt, så var denne saka lagt fram som orienteringssak. Vi ønskte på bakgrunn av det som er sagt her å legga det fram som eiga sak ut i frå dei omsyn som er nemnt i notatet.

Då går det på dei tre notatene i frå misjonsorganisasjonane som viser til positive erfaringer i samarbeidet så langt. Og det går på det som ble referert i komiteen av positive tiltak rundt omkring i bispedømmene. "Misjonens år" i Borg var det første. I år har vi "Misjonens år" i Bjørgvin og i Agder. I Nidaros har de i år "Misjon i advent". Tunsberg har eit arbeid gåande på ein litt annen måte. Oslo bispedømmeråd har nettopp sendt ut brev til menighetene om å gå i gang. Og alt dette synes vi var så positivt at vi ønskte at Kyrkjemøtet skulle seie noe til menighetene om det, gi respons på det vi har hørt.

Og dertil har misjon vore eit hovedtema her på Kyrkjemøtet, og biskop Lislerud sa mellom annet i sin tale: "Kirken kan ikke velge om den vil være en misjonerende kirke eller ikke. For den kirke som fornekter sin misjonsoppgave og strever med alt annet enn forkynnelsen av den korsfestede oppstandne Jesus Kristus, den kirke fornekter seg selv som kirke og er ikke her kirke."

Under drøftinga i komiteen kom det og fram synspunkt som er referert i premissane nedanfor, 1-7, og som gjorde det naturleg for oss å formulere framlegg til vedta for Kyrkjemøtet.

Komiteen har særlig lagt vekt på desse synspunkta i drøftinga om "Misjonsengasjement i kyrkjelydane".

1) Samanhengen mellom forkynning og misjonsengasjement

   Eit ekte misjonsengasjement kan berre vekse fram der forkynnarane i kyrkja ber fram det bibelske grunnlaget for misjonen og den plassen misjonen har i liv og teneste. Dette inneber at forkynnarar må få konkret hjelp til å styrkje misjonsforkynninga.

2) Kallsmedvit i misjonen si teneste

Det er viktig å fornye dette kallsmedvitet, både når det gjeld det generelle kallet retta til kyrkjelyden som heilskap og kallet til den særskilde tenesta.

3) Forbønsteneste i gudstenesta

I mange kyrkjelydar kan dette knyttast til forbøn for eigne utsendingar og/eller oppgåver kyrkjelyden har teke på seg. Slik vert misjonsoppgåva meir konkret for heile kyrkjelyden, ikkje berre særskilt interesserte grupper.

4) Samanhengen mellom evangelisering i nærmiljøet og ytre misjon

Utfordringar i vårt eige nærmiljø kallar på evangeliserande arbeid og misjonsinnsats. Det gjeld dei mange døypte som ikkje søkjer kyrkjelyden sitt fellesskap, og den jamt aukande gruppe av udøypte i samfunnet vårt. Eit ekte misjonsengasjement har syn både for dei nære oppgåvene og kallet til teneste på andre kontinent.

5) Misjon og økonomi

Misjonsengasjementet inneber vilje til å ta på seg økonomiske plikter. Det må få følgjer når kyrkjelyden prioriterer økonomiske oppgåver og når søknader om offer vert handsama av sokneråda.

6) Tradisonelt foreiningsliv og nye tiltak

Nye tiltak i kyrkjelydane kan føre til at misjonsengasjementet når ut til nye grupper, men ein gjer vel i å ta vare på den innsikt og røynsle dei tradisjonelle misjonsforeiningane står for.

7) Mangfoldet i kyrkja vår

Ulike tradisjonar og geografiske særtrekk innbyd til variasjon og fantasi i misjonsengasjementet i kyrkjelydane. Dei ulike misjonsorganisasjonane har lang tradisjon i å målbære misjonsengasjementet i kyrkja. Komiteen minner om vedtaket på Kyrkjemøtet i fjor (sak KM 15/84), der dei friviljuge kristelege organisasjonane vert karakteriserte som "viktig og nødvendig kirkelig arbeid" og der det vert uttrykt ønskje om "samarbeid bygget på gjensidig tillit og respekt".

Framlegg til vedtak:

Kyrkjemøtet meiner det er sers viktig at misjonsengasjementet i kyrkjelydane vert styrkt, i nært samarbeid med misjonsorganisasjonane.

Kyrkjemøtet er glad for dei tiltaka som er tekne på ulike nivå for å fremja misjonsengasjementet i kyrkjelydane og oppmodar til at alt må verte lagd til rette for at misjonen må ha ein sentral plass i kyrkjelyden, med omsyn til både forkynning, forbøn, teneste, planlegging og forvalting.

Kyrkjerådet og bispedømeråda bør ha omtanke for dei punkta som er nemnde i premissane i kontakten med kyrkjelydane og i kontaktmøta med misjonsorganisasjonane i tida framover.

DIRIGENTEN:

Takk. Kirkemøtet må da først ta stilling til prosedyren videre, og spørsmålsstillingen blir: Ønsker Kirkemøtet å ta stilling til "Framlegg til vedtak" eller ønsker Kirkemøtet bare å ha en samtale omkring saken, og så ta papirene som er fremlagt til etterretning? Ønsker noen ordet til selve denne spørsmålsstillingen før vi går til votering? Det er Arne Fylling.

ARNE FYLLING:

Dirigent, jeg ber om unnskyldning for at det ikke egentlig var det som var min hensikt. Men for alle tilfelle skyld: Om dette bare skulle være en orienteringssak, eller eventuelt en behandlingssak, så kunne jeg tenke meg ganske raskt å komme med en liten tilføyelse til den muntlige orientering som saksordfører gav, fordi referatet fra møtet blir nøyaktig nedskrevet. Mitt anliggende er å henge på Sør-Hålogalands tiltak når det gjelder en oppregning av misjonstiltak som flere bispedømmeråd har gjort. Vi har nemlig planlagt "Kirkegang og misjon" som en 5-års plan.

DIRIGENTEN:

Beklager, nå må vi ta prosedyren. Det blir i alle fall anledning til å drøfte selve saken etterpå og slike ting kan da komme inn. Nå gjelder det spørsmålet om behandlingsmåte. Det er Nergård.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, jeg synes denne saken er en veldig viktig sak

for hele Den norske kirke, og at det ikke er tilstrekkelig bare å ta den til etterretning. Jeg synes at den har en så sentral betydning at denne uttalelsen bør tas opp som sak på møtet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Berit Tversland, og deretter Kjølaas.

BERIT TVERSLAND:

Jeg synes det ligger to saker til behandling i samme sak her. Det gjelder det prinsippet som ble nevnt under Forretningsordenen om alle orienteringssakene og behandlingsmåte, og så gjelder det forslaget som ligger her nå.

Da synes jeg at vi må ta stilling til orienteringssakene generelt, og det gjør vi jo hvis vi bestemmer oss for at vi akkurat i denne saken skal gjøre det på denne måten. Da har vi laget som prosedyre at vi behandler sak for sak i orienteringssakene, og at det er opp til Kirkemøtet i hver enkelt orienteringssak på møtet å bestemme prosedyre. Så da foreligger egentlig to ulike saker nå, synes jeg. Jeg vil ikke være i stand til å ta et standpunkt til saken før vi skiller de fra hverandre.

DIRIGENTEN:

Vi hører hva Kjølaas har å si, og deretter Hille.

PER OSKAR KJØLAAS:

Jeg er enig med siste taler, og jeg synes at for å unngå disse problemene for fremtiden bør Kirkerådet til neste Kirkemøte ha drøftet gjennom dette forholdet mellom vanlige saker og orienteringssaker, slik at vi slipper å bruke tid og arbeid på å komme til rette med disse tingene.

DIRIGENTEN:

Takk. Det virker som det kan gå i retning av at vi i dette møtet er nødt til å ta det fra sak til sak, fordi det har vært uklart i papirene som er sendt ut. Det har ikke vært mulig å ta stilling til det på annen måte. Men møtet ber om at Kirkerådet i forbindelse med utsendelse av papirene for neste Kirkemøte klargjør dette; eventuelt at Kirkemøtet ved sin konstituering tar stilling til disse sakene. Fordi det var uklart i år, ble det ikke tatt stilling til dette under konstitueringen i år. Dette med en henstilling til Kirkerådet om en klarere saksfremleggelse, vil vi kunne komme tilbake til.

Er møtet innforstått med at vi under dette Kirkemøte blir nødt til å ta det sak for sak? Ingen ser ut til å ytre seg mot det. Vi har dermed vedtatt at vi nå i dette møtet tar det sak for sak, og vi går over til å ta stilling til hva vi gjør med denne konkrete saken: "Menighetenes misjonsengasjement". Skal den behandles som sak eller skal den behandles som en ren, normal orienteringssak som tas til etterretning? Det har vært forslag om at den tas som sak. Det er ikke fremkommet andre forslag. Da stemmer vi over dette. De som stemmer for at Kirkemøtet behandler denne saken som normal, alminnelig sak, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det er enstemmig.

Vi går over til selve saken, og dirigenten vil nå gjerne gjøre oppmerksom på at det er fremlegget til vedtak som først og fremst står i fokus.

Det er Hille, til dagsordenen.

GEORG HILLE:

Kan vi, før vi går videre, få avklart det som dirigenten kom med som forslag: Enten at bare Kirkerådet selv bestemmer om disse ting til neste gang, eller om de utreder det og forelegger det på møtet til debatt og avgjørelse neste gang - og jeg vil stemme for det siste.

DIRIGENTEN:

Dirigenten foreslår at vi forbereder et forslag til vedtak på det. Vi formulerer det istedenfor å bruke tid i plenum til å ta den saken akkurat nå. Kan det aksepteres?

GEORG HILLE:

Ja, bare den ikke blir glemt.

DIRIGENTEN:

Nei, det skal bli husket. Vi får hjelpes ad med det.

Da til selve saken, og først og fremst fremlegget til vedtak. Det er anledning til å tegne seg. Grønningsæter, vær så god.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg synes det er et godt forslag som er kommet fra denne komiteen, så det har min tilslutning så langt.

Det er bare et spørsmål jeg har i tilknytning til det. Har komiteen overveiet hvordan brevet fra Den Norske Israelsmisjon skal behandles? Det forekommer meg at saklig hører det inn under dette saksnummer, og det er etter mitt skjønn et oppsiktsvekkende brev. Det er et landsstyrevedtak som signaliserer et helt nytt syn - et nytt perspektiv - på samarbeidet mellom kirke og misjonsorganisasjon, og jeg vil forferdelig gjerne høre om det har vært overveiet. For på en eller annen måte må vi vite hvordan vi skal ta opp dette, og et brev av en så, etter mitt skjønn, skjellsettende karakter, kan ikke være unevnt i dette Kirkemøtet, selv om det kom sent inn.

Mens jeg har ordet, dirigent, vil jeg bare få føye til at i den lille oversikten over hva som har vært gjort under dette tema i de forskjellige bispedømmer, synes jeg ikke jeg hørte at også Sør-Hålogaland har vært engasjert og har lansert et 5-års program som heter "Kirkegang og misjon". La det være nevnt for helhetsbildets skyld. Jeg er litt interessert i dette brevet fra Israelsmisjonen i denne sammenheng. Takk.

DIRIGENTEN:

Er det flere som ber om ordet? Har saksordfører noe å si til Grønningsæters spørsmål?

TORDIS SANDVIK:

Vi har ikkje forslag til vidare prosedyre for behandlingen av det brevet. Vi synes det var så stort og vidtrekkande det som ble foreslått der at vi såg oss ikkje i stand til å gå inn på det nå.

DIRIGENTEN:

Det er ingen på talerlisten.

Dirigenten ser det som rimelig at brevet fra Den Norske Israelsmisjon, som er stilet til Kirkemøtet v/Kirkerådet, blir tatt opp i neste omgang ettersom det nå kom såpass sent. Det glemmes selvfølgelig ikke, selv om det ikke behandles på vanlig måte under dette Kirkemøtet.

Ingen har bedt om ordet.

Det er Ragnhild Veiteberg.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, noko av det som eg synes var aller mest in-

teressant å lesa i den rapporten som ligg føre i frå misjonsåret i Borg, det er det samarbeidet som dei greidde å få i stand med skulen. Eg forsto og at det i konfirmantopplæringa var gjort mykje, og det gjer kanskje at eg saknar at undervisning i det heile tatt ikkje er teke med. Denne lista er lang allereide av ting som er rekna opp - forkynning og forbøn og teneste, planlegging og forvaltning - så de synes kanskje det er meir enn nok frå før, men likevel synes eg det er viktig å få understreke dette med undervisning både i skule- og konfirmantopplæring.

DIRIGENTEN:

Du fremmer forslag om at dette skal føyes inn i listen? Hvor tenker du deg tilføyelsen?

RAGNHILD VEITEBERG:

Faktorenes orden er likegyldig.

DIRIGENTEN:

Det spørs om møtet er enig i det? Vi får få et forslag, slik at vi kan sette det under votering.

RAGNHILD VEITEBERG:

"... forkynning og undervisning ..." - det kan koma inn der.

DIRIGENTEN:

Vi ber om å få det skriftlig hit også. Det er fremlagt forslag. Har komiteen noe imot det, eller kan vi fortsatt se dette som et samlet forslag? Det nikkes. Da foreligger det et forslag til vedtak, og det ser ut som tiden er kommet til å ta forslaget opp til votering.

Vi refererer forslaget fordi det ble såpass mange endringer underveis.

> Kyrkjemøtet meiner det er sers viktig at misjonsengasjementet i kyrkjelydane vert styrkt, i nært samarbeid med misjonsorganisasjonane.
>
> Kyrkjemøtet er glad for dei tiltaka som er tekne på ulike nivå for å fremja misjonsengasjementet i kyrkjelydane og oppmodar til at alt må verte lagd til rette for at misjonen må ha ein sentral plass i kyrkjelyden, med omsyn til både forkynning, undervisning, forbøn, teneste, planlegging og forvalting.

Kyrkjerådet og bispedømeråda bør ha omtanke for dei punkta som er nemnde i premissane i kontakten med kyrkjelydane og i kontaktmøta med misjonsorganisasjonane i tida framover.

Forslaget er referert, og vi går til votering. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det er enstemmig vedtatt.

Vi er ferdig med sak 19, og går videre til sak 8.

SAK KM 8/85:
KYRKJA I DEN KOMMUNALE OG
FYLKESKOMMUNALE PLANLEGGING

Saksdokumenter er utsendt her også. Innstillingen fra Komite A er utdelt, og saksordfører er Per Kjos. Per Kjos har ordet.

Et øyeblikk - noen har ikke fått fanget opp dokumentene. Det skulle være utdelt på bordene i tide. Det må kopieres. Er de representantene som nå ikke har fremlegget villige til å se med sidemannen, slik at vi kan ta saken nå likevel? Saken ble annonsert i begynnelsen av dette plenum, og det kom ikke da merknader til at den ikke skulle tas opp; men spørsmålet er om vi kan ta det nå. Det kan vi. Vær så god, Per kjos.

PER KJOS:

Dirigent, Komite A's premisser i denne saken er følgende:

Komiteen vil innledningsvis peke på de positive muligheter og utfordringer som ligger i den nye Plan- og bygningsloven.

Saksorienteringen som foreligger, gir et godt innblikk i disse mulighetene.

Komiteen vil i tillegg peke på noen momenter som bør tillegges vekt, i anvendelsen av gjeldende lover og regler, mens en venter på Kirkelovutvalgets innstilling.

Komiteen beklager imidlertid at innstillingen fra Kirkelovutvalget lar vente på seg, og en ber om at utvalget får all den sekretær- og annen hjelp som kan være nødvendig for å fremskynde arbeidet.

1. Siden kommunestyret fungerer som menighetsrådets økonomiske forvaltningsorgan, er det behov for et

godt samarbeid og gjensidig informasjon mellom kommunale organ og menighetsråd/fellesråd.

2. Det er viktig at menighetsrådet bevisstgjøres om den kommunale planlegging og om menighetsrådets medansvar på dette felt. Det bør legges til rette for at menighetsrådet kan delta i den løpende kommunale planlegging. For at menighetsrådet kan bidra med sin kompetanse, må det sikres kompetanse bl.a. i form av ressurser og økt sekretærhjelp.

   Om ikke dette ivaretas, vil menighetsrådet i svært liten grad kunne fungere som reell samarbeidspartner med et reelt styringsansvar slik Kirkeordningsloven forutsetter.

3. Videre mener komiteen det vil være hensiktsmessig for menighetsrådet om det kan delta som samarbeidspartner i kommunale fora der foreløpige sektorbidrag drøftes.

4. Det er ønskelig at menighetsrådene/bispedømmerådene kan delta i interkommunalt/regionalt samarbeid, slik det er nevnt i den nye Plan- og bygningsloven, der dette er naturlig.

5. Komiteen understreker faren for at menighetsrådet blir umyndiggjort gjennom den kommunale nemndstrukturen og påpeker at hovedutvalgene ikke er overordnede organ for menighetsrådet, f.eks. i budsjettsaker. Menighetsrådets kommunale budsjettforslag skal legges frem for kommunestyre/formannskap slik Kirkeordningsloven forutsetter. Samtidig vil komiteen påpeke at det er viktig med et godt og nært samarbeid med de aktuelle hovedutvalg i kommunen.

   Komiteen er kjent med at det hersker en del uklarheter omkring forholdet mellom ny nemndstruktur og menighetsråd/fellesråd. Det er derfor behov for klare retningslinjer både for kommune og menighetsråd, slik at ikke uheldige ordninger etableres.

6. Den sektorveileder som er foreslått utarbeidet, i samarbeid mellom Kirkerådet, Norske Kommuners Sentralforbund, Kirke- og undervisningsdepartementet og Miljøverndepartementet, og som skal gi hjelp til menighetsråd ved utforming av menighetens sektorplan, synes betimelig. Komiteen håper denne veilederen vil gi menighetsrådet inspirasjon til å gå inn i dette arbeidet og at den samtidig kan være til god nytte når menighetsrådet skal avgi høringsuttalelse til kommuneplanene.

7. Komiteen regner med at forholdet mellom menighetsråd/menighetenes fellesråd også vil bli viet oppmerksomhet i sektorveilederen. Bl.a. er det behov for kvalifisert sekretærhjelp/kirkeverge for menighetenes fellesråd om de skal fungere etter sin hensikt.

8. I saksorienteringen er det nevnt at det er behov for 1/3 planleggingskonsulent i Kirkerådet. Komiteen stiller spørsmål om det ikke vil være behov for minimum en hel stilling på dette felt, slik situasjonen nå avtegner seg.

9. Det er viktig at bispedømmerådet har et nært samarbeid med fylkeskommunen om bl.a. fylkesplanleggingen. Også her ville det være ønskelig om bispedømmerådet kunne være samtalepartnere i fora der foreløpige sektorbidrag/langsiktige planer drøftes f.eks. i forbindelse med fylkeskommunens ansvar for kirkelige stillinger på institusjoner finansert av fylket. Videre må bispedømmerådene få kommuneplanen til uttalelse.

10. Komiteen mener at menighetsrådet og bispedømmerådet har selvstendig styringsansvar og dermed planansvar. Selv om menighetsrådet/bispedømmerådet nedsetter egne rådgivende planutvalg, er det viktig at planutvalgets innstilling legges frem for menighetsrådet/bispedømmerådet til behandling.

Dette er kommiteens premisser.

DIRIGENTEN:

Unnskyld et øyeblikk, nå er papirene her. Er det fortsatt noen som mangler dem, så rekk opp en hånd. Takk. Da går vi videre.

PER KJOS:

Komiteens fremlegg til vedtak for forsamlingen er følgende - vi går over til nynorsk:

1. Kyrkjemøtet ser det som viktig at Kyrkjelovutvalet sitt arbeid snarast vert ført fram slik at tilhøvet mellom kommune og sokneråd kan bli klarlagt.

   Kyrkjemøtet vil streka under at sokneråda er valde og fungerer ved eiga lov. Dette får konsekvensar i høve til den nye kommunale nemndstrukturen. Sokneråret er kyrkjelyden sitt styringsorgan og kan ikkje underordnast eit hovudutval på ein slik måte at den

lovfesta line direkte til formannskap/kommunestyre går tapt.

Samstundes fungerer kommunestyret som kyrkjelyden sitt økonomiske forvaltarorgan. Det er difor vesentleg at sokneråd og kommunale organ går inn i eit nært samarbeid med tanke på å få innarbeidd dei kyrkjelege interessene i kommuneplanane og langtidsbudsjetta. Dette skjer best ved at det utarbeidas sektorplanar for den kyrkjelege sektor. For at sokneråda/fellesråda kan gjera dette, må dei få naudsynte ressursar (t.d. sekretærhjelp).

2. Kyrkjemøtet vil leggje vekt på at begge partar i dette samarbeidet vert best mogleg informerte om saka og vil i det høve rå til at:

   a) Kyrkje- og undervisningsdepartementet vurderer kva initiativ departementa kan ta overfor kommunar og fylkeskommunar med tanke på å få kyrkjelege saker integrerte i dei kommunale planane.

      Etter den nye Plan- og bygningslova har kommunane ansvar for at dette skjer. Soknerådet sine oppgåver er ikkje berre avgrensa til å vera med i kyrkjeleg areal- og ressursforvaltning, men kan også omfatte t.d. sosiale, kulturelle og økonomiske tilhøve.

   b) Kyrkjerådet arbeider vidare med å laga sakssvarande rettleiingsmateriell til sokneråda med retningsliner for samarbeidet med kommunane og hjelp til utarbeiding av sektorplanar for sokneråda/fellesråda, i kontakt med dei aktuelle departement og Norske Kommuners Sentralforbund.

3. Kyrkjemøtet peikar på bispedømeråda sitt ansvar for å oppretta tenlege kontaktar med fylkeskommunale organ. Bispedømeråda bør, i samarbeid med fylkeskommunane, utarbeide og gjennomføre kurs for sokneråd og kyrkjeleg tilsette om kyrkjeleg planlegging etter den nye Plan- og bygningslova.

DIRIGENTEN:

Takk. Saken er presentert, og det er anledning til å tegne seg på talerlisten. Det er Nergård, Pedersen. Vær så god, Nergård.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, jeg vil takke komiteen for et greit fremlegg.

Det er bare et punkt jeg vil nevne spesielt. I fremlegget til vedtak, pkt. 1, andre avsnitt: "Kyrkjemøtet vil streka under at sokneråda er valde og fungerer ved eiga lov. Dette får konsekvensar i høve til den nye kommunale nemndstrukturen. Soknerådet er kyrkjelyden sitt styringsorgan og kan ikkje underordnast eit hovedutvalg på ein slik måte at den lovfesta line direkte til for mannskap/kommunestyre går tapt."

Vi mottar stadig klager - også biskopene får det til stadighet - over at det er det som nettopp skjer etter at den nye nemndstrukturen er blitt gjennomført i kommune etter kommune. Og mitt spørsmål er, siden ekspedisjonssjefen i Kirkedepartementet er til stede her, om der fra departementets side vil bli eller kan sendes et rundskriv til menighetsråd og kommuner med en orientering på dette punkt. For det synes meg som om det - ikke i menighetsrådene, men i kommunene - er en noe forskjellig oppfatning av dette spørsmålet, og at det her praktiseres forskjellig. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bjørn Egil Pedersen, og deretter Thor Wang.

BJØRN EGIL PEDERSEN:

Dirigent, jeg sier meg glad for dette fremlegg, og spesielt er jeg glad for det som er nevnt i annet avsnitt i pkt. 5, hvor det der står nevnt følgende: "Komiteen er kjent med at det hersker en del uklarheter omkring forholdet mellom ny nemndstruktur og menighetsråd/fellesråd." Det er dette siste jeg gjerne vil si noen ganske få ord om. Som formann de siste 8 år i Oslo Menigheters Fellesråd føler vi vel særlig sterkt nettopp en del av disse uklarheter, og særlig blir det vel sterkt nå på bakgrunn av det som nettopp er vedtatt når det gjelder hele det nye styringssystemet for Oslo kommune. Foreløpig er det jo ikke gjort noe med Fellesrådets situasjon og plass i helheten. Vi har foreløpig fått beskjed om at det er et spørsmål man kommer tilbake til. Men det er bare det at det som nå skjer, vil automatisk få en innvirkning både på Fellesrådets plass og funksjon.

Og så langt jeg forstår, henger også dette sammen med det som er nevnt i første avsnitt i fremlegget til vedtak, hvor man altså da ønsker å påskynde dette med Kirkelovsutvalgets arbeid. Jeg vil bare være med på å sette en strek under det, for jeg ser det meget nødvendig at vi så snart som mulig får klare retningslinjer slik at Fellesrådenes funksjon virkelig kan tjene sin hensikt. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Thor Wang, og deretter Fredrik Grønningsæter.

THOR WANG:

Dirigent, det står her i premissene, og jeg har for øvrig ikke store anmerkninger til det: "Det bør legges til rette for at menighetsrådet kan delta i den løpende kommunale planlegging." Jeg vil bare minne om at det går også an å se det litt den andre veien, da ut fra den lov som vi fikk i fjor, hvor det uttrykkelig står at ved behandling av saker som må forelegges kommunestyret til vedtak, tiltres menighetsrådet av et medlem som formannskapet velger innen sin midte. Menighetsrådet kan innby dette medlem til også ellers å ta del i rådets forhandlinger, men uten stemmerett. Det ligger altså en utfordring den andre veien, og loven gir mulighet for at menighetsrådene i større grad enn nå også kan trekke kommunen inn i sin virksomhet.

For øvrig bare en merknad til at komiteen beklager innstillingen fra Kirkelovutvalget. Det er litt tvil om det er en god formulering for Kirkemøtet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Fredrik Grønningsæter, og deretter Bodil Stenslet.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg synes også dette er en god innstilling, og kan i all hovedsak slutte meg til den - og kan stemme for den.

Jeg har bare et ord som kommer igjen to steder. Jeg vil spørre om det er velvalgt. Det gjelder i premissene, pkt. 1, uttrykket "forvaltningsorgan" som kommer igjen i fremlegget til vedtak, pkt. 1, tredje avsnitt.

"Forvaltningsorgan" - da trekker vi, synes jeg, inn over oss hele forvaltningslov-problematikken. Jeg er bekymret for at det er et veldig omseggripende begrep, så jeg vil antyde for komiteen at man forandrer det til bevilgningsorgan, for det er der poenget ligger i omtalen, og jeg vil foreslå forandringen.

DIRIGENTEN:

Komiteen bes overveie dette, så vi etter hvert kan se om

det blir to eller ett forslag. Nå er det Bodil Stenslet på talerlisten.

BODIL STENSLET:

Dirigent, sakens tittel er "Kyrkja i den kommunale og fylkeskommunale planlegging", og komiteen har gjort et veldig godt arbeid. Jeg synes bare det bærer litt preg av at man har tenkt mest på den kommunale planlegging og litt lite på den fylkeskommunale planlegging. Derfor vil jeg foreslå rent konkret at vi i premissene under pkt. 9 får inn i siste setning: Videre må bispedømmerådene få kommuneplanen og fylkesplanen til uttalelse. For man erfarer jo, der hvor det vedtas fylkesplaner, at hvis man ikke passer på, så kommer ikke den kirkelige plan inn i fylkesplanen. Og derfor tror jeg at vi da må forsøke å være aktpågivende fra bispedømmerådenes side når vi vet at det foregår revisjon av fylkesplaner, og at vi ber om å få den til høring og påpeke - og gjerne bidra med - en sektordeling.

Det gjelder da også i pkt. 2 under fremlegget til vedtak under pkt. a, hvor det står: "Kyrkje- og undervisningsdepartementet vurderer kva initiativ departementa kan ta overfor kommunar og fylkeskommunar med tanke på å få kyrkjelege saker integrerte i dei kommunale planane." Da må det også stå "dei kommunale- og fylkeskommunale planane". Takk.

DIRIGENTEN:

Forslaget går altså ut på at det føyes til i pkt. a, øverst på side 4: "og dei fylkeskommunale". Er det riktig? Vi ber om å få det skriftlig her for sikkerhets skyld.

BODIL STENSLET:

Ja, det gjelder jo bare vedtaket; jeg bare påpekte at det manglet i premissene også.

DIRIGENTEN:

Det er merknader til premissene, men de er komiteens. De har ikke vi fullmakt til å endre på, men det er kommet merknader som følger saken videre der. Ole Herman Fisknes, vær så god.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, det er ikke så ofte vi i departementet skriver populære brev, men akkurat når det gjelder dette, har vi

skrevet et brev som har fått vid utbredelse, og det er et brev til prost Bergslid, som jeg møter igjen over alt, land og strand rundt.

Det går altså på forholdet mellom menighetsråd og kommunestyre. Jeg tror at det brevet går så langt som det er mulig for departementet å gå før Kirkelovutvalget kommer med sin revolusjonerende innstilling. Lovgivningen gir ikke grunnlag for å gå lenger, og derfor synes vi nok at det ikke er et tilstrekkelig klart grunnlag å gå ut med et generelt rundskriv til kommunene på. Og det henger altså sammen med at det blir et par punkter begge veier - hadde jeg nær sagt - hvor vi ikke kan gi noen avklaring.

Det ene er dette at menighetsrådets saksdokumenter følger saken fra hovedutvalget til formannskap/kommunestyre. Dermed vil det kunne hevdes fra kommunen at da er den direkte linjen inntakt, og loven gir ikke grunnlag for å sette den vurderingen til side. Det er den ene siden av saken. Den andre siden av saken går på den andre veien - altså når kommunestyret har vedtatt budsjettet, så kan man ikke på grunnlag av den kirkelige lovgivning gripe inn i kommunenes selvbestemmelsesrett når det gjelder budsjettet. Og hvis kommunestyret da utformer budsjettet på en slik måte at det ligger til hovedutvalget å foreta en grovfordeling, så kan man altså ikke bruke den kirkelige lovgivning til å bestride kommunens rett på det punktet.

Derfor så blir det mer sånn fri argumentasjon fra departementets side i forhold til grunnlaget for den nye nemndstrukturen i kommunene. Den har vi gått inn på i brevet til prosten oppe i Namsos, men det er en type argumentasjon som ikke departementet kan gå ut med i rundskriv overfor kommunene. Vi kan ikke argumentere på den måten i et rundskriv overfor kommunene, men vi kan gi det som argumenter til de kirkelige instansene.

Dessuten er det jo en annen ting, og det er at man må se nyansert på dette bildet alt ut fra den kirkelige geografi. Og det er veldig viktig. Mange steder er kommunene slik at man er nødt til å slå og slå hardt med jus i hodet. Andre steder irriterer det livet av kommunene, for de ville ha gått ut med midler og støtte på alle mulige måter, absolutt uten denne jussen, og - som sagt - de blir irriterte over det.

Det er veldig mange måter å fremme de kirkelige interesser på i de enkelte kommunene, og menighetsrådet bør være det nærmeste til å vurdere hvilken taktikk som er best å bruke. Og som sagt, det er ikke jussen som er den beste taktikk å bruke alle steder.

Ellers kan jeg jo si til slutt at vi kan jo hekte på det argumentet at vi synes det er morsommere også å bli invitert til å delta på møter rundt omkring - å komme med dette muntlig - enn å sende ut et rundskriv. Og nå har både Sverdrup-Thygeson og jeg vært i 4-5 bispedømmer i hvert fall, og da kan vi jo sånn muntlig dra til det vi kan alt etter omstendighetene.

Når det gjelder terminologien, har en altså brukt "styringsorgan" for menighetsrådet, "forvalterorgan" for kommunestyret, og biskop Grønningsæter vil altså ha "bevilgningsorgan". Det irriterer like mye hver gang, men jeg sier det igjen: Menigheten har to organer, begge er styringsorganer, begge er forvaltningsorganer eller forvaltarorganer. Det ene er menighetsrådet, det andre er kommunestyret.

DIRIGENTEN:

Takk, det er Synnøve Sjølie. Det virker som det nærmer seg slutten på samtalen. Det foreligger en del justeringsforslag og mulige endringsforslag. Vi ber om at saksordfører prøver å samle dette litt, og dirigenten vil foreslå at det settes strek etter Synnøve Sjølie's innlegg. Da må altså mulige forslag være lagt på dirigentenes bord til den tid. Vær så god, Synnøve Sjølie, og deretter Halvor Bergan.

SYNNØVE SJØLIE:

Jeg har en liten kommentar til Fisknes' utsagn om at sakene fra kirken følger til hovedutvalget. Det er sikkert teorien bak det hele, men det foregår ikke slik i praksis, der kirken er underlagt et hovedutvalg. I Moss er kirken underlagt "Hovedutvalget for kirke, kultur og fritid". Og vi har hele tiden stått sterkt på dette med fullført saksbehandling som er gjennomført i kommunen, hvilket man heller ikke har noe imot fra kirkens side. Men vi opplever at det blir stoppeet allerede i kulturadministrasjonen, og således engang ikke kommer videre til hovedutvalget, og dermed ikke følger videre til formannskapet. Dessuten så tror jeg at denne sammenblandingen med at man opererer med både menighetsråd og fellesråd overfor kommunen, det er også uheldig, tror jeg, i mange av de større kommunene. For der hvor det er opprettet et fellesråd, har det jo da som regel en kirkeverge som sitt utøvende organ, og i kulturadministrasjonen blir kirken dermed representert med kirkevergen.

Hovedtanken bak ny nemndstruktur, det var jo å lette formannskapet for en hel del enkeltsaker som ble delegert videre til det enkelte hovedutvalg, fordi formann-

skapet skulle vie mer av sin tid til saker av mer prinsipiell art. Det som skjer når kirken blir underlagt et hovedutvalg, det er at man dermed tror man kan få kirken inn på et administrasjonsplan på lik linje med f.eks. kino, bibliotek og fritid.

Det vi opplever i Moss, synes jeg vi er nødt til å få lov til å bringe videre, nemlig at våre saker blir stoppet og det skjer en evaluering for kirke, kultur og fritid, slik at når det er mangel innenfor en av etatene innen sektoren, så leter man etter dekning innen en annen etat. Vi har opplevd forespørsel om midler vi har inne på konfirmantkonto kan få gå videre til et idrettsanlegg hvor det er overskridelser. Fremtidsperspektivene er meget vanskelige når det gjelder dette at kirken blir underlagt et hovedutvalg. Jeg tror at et brev, Fisknes, fra departementet til de forskjellige rådmenn ville være av stor betydning. Vår rådmann har etterlyst et sådant skriv. Vi hadde møte med ham for en 14 dagers tid siden, hvor han etterlyste et sånt. Når vi kommer og sier at Kirkeloven er en særlov, til og med en spesialsærlov, så sier han at et departement har ingen grunn til å kunne bestemme over et annet departement. Så når kommunen går inn for en administrasjonsplan, så kan ikke vi komme å si at kirken den står i et særforhold i forhold til kultur og fritid for øvrig.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi har fått mer bakgrunnsstoff til fremlegget til vedtak, men det er ikke fremmet nye forslag. Bergan har ordet.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, det er premissene på side 3, pkt. 9, siste setningen, jeg særlig vil rette oppmerksomheten mot. Selv om det er vedtaket vi egentlig konsentrerer oss om, så er jeg litt interessert i hva man legger i dette: "Videre må bispedømmerådene få kommuneplanen" - og der var jo også et forslag om at fylkeskommunale planer skulle komme bispedømmerådene i hende "til uttalelse".

Kan man for det første forvente at det skjer? Skal man utbe seg dette? Hvem ved bispedømmerådene skal klare å ta seg av dette arbeidet? For Agders vedkommende med tre fylker, og dertil hørende tre fylkesplaner pluss alle kommunale planer blir det et ganske stort apparat. Jeg stiller spørsmål om det er vel gjennomtenkt eller om man må være forsikt med en slik setning som dette, uten dermed å peke på - og det kan jeg ikke se er gjort her - hvordan man tenker seg at man skal ha noen til å ta seg av denne sektoren på bispedømmeplanet.

Jeg leser med interesse fra komiteen forslag om at Kirkerådet skal få økt bemanning, og det er jeg absolutt enig i. Jeg ser også at man er oppmerksom på at menighetsrådene trenger økt sekretærhjelp for å kunne ta seg av samarbeidet med kommunene omkring disse planene. Men jeg ser ikke at der er notert noe ned når det gjelder arbeidet som skal skje ved bispedømmerådene.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var siste taler. Saksordfører har ordet.

PER KJOS:

Dirigent, vi får ta de enkelte kommentarer først. På side 1, om Kirkelovutvalget, så foreslår vi i komiteen at vi neddemper det lite grann og sier som følgende, altså i fjerde avsnitt: "Komiteen avventer innstillingen fra Kirkelovutvalget" osv.

Det kom også spørsmål om ordet "forvaltningsorgan", og vi fant ut etter Fisknes' innlegg at vi vil beholde navnet og ordet "forvaltningsorgan" i de sammenhengene som ble antydet av Grønningsæter.

Under pkt. 9 var det Bergan som snakket om "kommuneplanene". Det står "kommuneplan", det står ikke forskjellige kommunale planer. Det er ganske vesentlig forskjell, - for kommuneplanen lages med ganske store mellomrom, kanskje hvert tredje eller fjerde år, så det reduserer jo byrden betydelig. I vårt bispedømme har vi en ordning med fylkeskommunen om at de har bispedømmerådet på sin adresseliste for alle høringsinstanser for kommuneplaner som blir laget i hele Hedmark og Oppland. Og det var veldig nyttig, etter min oppfatning, å få dette til behandling i bispedømmerådet. Planutvalget forbereder saken, og bispedømmerådet behandler saken. Jeg tror det er veldig viktig at vi nå kommer inn på også den arenaen der. Vi har gjennom disse behandlingene av kommuneplanene oppdaget at kirkens interesser er slett behandlet - eller overhodet nesten ikke behandlet i enkelte planer. Vi har i grunnen rystet de kommunale myndighetene kraftig, og de har ikke hatt noen annen utvei enn at de har foreslått at vi lager sektorplan for den kirkelige sektor i den og den kommunen. Dette har da hendt to steder.

DIRIGENTEN:

Dirigenten ber om at det nå ikke blir nytt saksinnlegg, men en samling av de forslag som er kommet, så vi kan komme til votering.

PER KJOS:

Ellers er det helt i orden å føye til "fylkeskommunale interesser" - under pkt. 2 a var det vel foreslått.

DIRIGENTEN:

Ja, Bodil Stenslet's forslag blir også komiteens forslag, så det foreligger i realiteten ett når det gjelder pkt. 2 a.

PER KJOS:

Ja, så det er greit.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er også kommet en lapp her om en språklig justering som jeg tror vi bare kan ta over bordet slik. Det gjelder pkt. 1, tredje avsnitt, syvende linje. Der står det "utarbeidas". Det bør stå "vert utarbeidd". Det er ingen meningsforskjell, bare en ren språklig justering. Da foreligger det til pkt. 1, tredje avsnitt, første setning, to forslag. Det ene er komiteens, som lyder slik: "Samstundes fungerer kommunestyret som kyrkjelyden sitt økonomiske forvaltarorgan." Det andre kommer fra Fredrik Grønningsæter og ble fremmet muntlig i hans innlegg, og det lyder slik: "Samstundes fungerer kommunestyret som eit økonomisk forvaltarorgan i kyrkjelyden." Ja, det er Kjos.

PER KJOS:

(I salen - ?)

DIRIGENTEN:

Komiteen går inn for Grønningsæter's formulering. Har dirigenten oppfattet riktig? Ja vel, da foreligger det ett fremlegg til vedtak, og vi tar saken opp til votering.

De som stemmer for komiteens forslag med de endringer som det er redegjort for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

Vi er ferdig med sak 8 - og vi kan glede oss til besøk. Vi ønsker en gjest velkommen ...

*

DIRIGENTEN:

Dirigentskapet foreslår 5 minutters pause.

*

Møtet er satt. Vi tar fatt på sak 20.

SAK KM 20/85:
KONTAKT MED DEPARTEMENTET

Saksdokumenter er utsendt. Innstilling fra Komite A har foreligget i riktig tid. Saksordfører er Helga Gitmark. Helga Gitmark har ordet.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg skal gjøre oppmerksom på et par trykkfeil som vil ha betydning for vedtaket.

Det ene står i premissene i tredje avsnitt. Det står der: "Kirkerådet fikk fullmakt til å avgjøre hvem som skal representere Kirkemøtet i dette organet frem til Kirkemøtet 1986." Det skal være "1985". Det var også feil i saksfremstillingen fra Kirkerådet, så det er vel det som har forplantet seg her, går jeg ut fra.

Og når det gjelder forslaget til vedtak, så er det siste avsnitt, nest siste linje, der det ikke skal stå "eller", men "ellers".

Og så vil saksordføreren også foreslå - jeg har drøftet litt med sekretæren - en liten språklig rettelse i første avsnitt på side 2 som gjelder premissene. Jeg vil foreslå at det står: "Det har bl.a. av geografiske hensyn vært reist innvendinger mot å tillegge arbeidsutvalget denne funksjonen."

Jeg skal referere det som Komite A har kommet frem til når det gjelder sak KM 20.

Kirkemøtets kontakt med departementet ble behandlet på Kirkemøtet 1984, sak KM 11/84.

På Kirkemøtet fikk Kirkerådet i oppdrag så fort som mulig å få opprettet et kontaktorgan med departementet.

Kirkerådet fikk fullmakt til å avgjøre hvem som skal representere Kirkemøtet i dette organet frem til Kirkemøtet 1985.

I møte 7.-8. mars 1985 vedtok Kirkerådet i sak KR 6/85 at Kirkerådets arbeidsutvalg utgjør for 1985 Kirkemøtets kontaktorgan med departementet.

Med hensyn til premissene for og representasjonen til det fremtidige kontaktorgan fikk Kirkerådet i oppdrag å utrede dette til Kirkemøtet 1985.

Komiteen har lagt vekt på behovet for en fastere struktur for kontakten med departementet, selv om det fortsatt bør være åpent for fleksibilitet og variasjon.

Det går bl.a. frem av sak KM 11/84 hvilke saksområder det først og fremst vil være viktig å få drøftet med departementet i de nærmeste år. Komiteen legger vekt på dette, samtidig som den løpende saksbehandling mellom Kirkemøtene også vil kreve nær kontakt mellom kirke og departement. Det bør derfor legges opp til en kontakt mellom det valgte organ og departementet minst 2 ganger pr. år.

Komiteen er kommet til at det vil være mest tjenlig for de saker som skal løses at Kirkemøtet oppnevner Kirkerådets arbeidsutvalg til å påta seg oppgaven å fungere som Kirkemøtets kontaktorgan med departementet.

Det har bl.a. av geografiske hensyn vært reist innvendinger mot å tillegge arbeidsutvalget denne funksjonen. Av denne grunn er det foreslått tatt inn i vedtaket at sakene såvidt mulig bør drøftes i Kirkerådet før de tas opp med departementet.

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet oppnevner Kirkerådets arbeidsutvalg som Kirkemøtets kontaktorgan overfor departementet.

Kirkemøtet forutsetter at de saker som skal tas opp med departementet såvidt mulig blir drøftet i Kirkerådet på forhånd slik at eventuelle impulser knyttet til geografiske forhold i størst mulig grad kan bli ivaretatt.

Det kan synes nødvendig av hensyn til forberedelsene og oppfølgingen av Kirkemøtene å ha slike kontaktmøter 2 ganger årlig og ellers når det måtte være behov for det etter initaitiv fra en av partene.

*

Jeg tror kanskje det neppe kan være nødvendig å forklare hva det ligger i dette spørsmålet om geografiske hensyn, men når det gjelder Arbeidsutvalget, så har det vært

vanlig praksis at Arbeidsutvalget av rent funksjonelle hensyn må legges geografisk nokså tett inn til Oslo-området. Og det medfører jo at Arbeidsutvalget kanskje ikke alltid får de nødvendige impulser ute fra distriktene som kunne være ønskelige, selv om vi på ingen måte - det gjør ikke komiteen heller - mistenker Arbeidsutvalget for ikke å ville ta hensyn til alle deler av landet. Men vi synes at det var nødvendig å ta dette med i vedtaket. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det blir ganske snart anledning til å tegne seg på talerlisten til denne saken. Dirigenten vil bare først på møtets vegne få takke for innholdsrike og korte innlegg i den delen av sesjonen vi er ferdige med, og håper at vi fortsatt kan slippe å bruke stoppeklokken, men den ligger her.

Og så er det anledning til å tegne seg. Det var Bergan.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, komiteen ender altså opp med å foreslå at det skal være Kirkerådets arbeidsutvalg som skal være Kirkemøtets kontaktorgan.

Nå er det jo - det er jeg klar over - Kirkemøtet som velger denne ordning dersom den skulle bli vedtatt. Jeg er av en annen mening enn komiteen når det gjelder dette. Jeg tenker litt prinsipielt her og mener at Kirkemøtet bør markere seg selv på en annen måte ved at det er Kirkerådets arbeidsutvalg som skal utgjøre dette kontaktutvalget.

I saksfremlegget her ser vi at Kirkerådet har behandlet dette på sitt møte 7.-8. mars 1985, og der er det avgitt en god del stemmer for et alternativ, nemlig at - og jeg leser: "Kontaktorganet med departementet blir sammensatt av Kirkerådets formann og nestformann og tre medlemmer valgt av Kirkemøtet for 4-års perioden." Jeg vil fremme forslag på det, og jeg begrunner det med at en slik sammensetning av kontaktorganet etter min oppfatning vil gi bedre uttrykk for at det er Kirkemøtets kontaktorgan med departementet. Det betyr i så fall at foruten de to selvskrevne, Kirkerådets formann og nestformann, så må det velges tre medlemmer av Kirkemøtet. Man kan spørre om en 4-års periode er en heldig tid. Det følger valgperioden. Det kan også tenkes at det ville være klokt å dele den perioden i to, og eventuelt altså sette en 2-års periode for kontaktorganet. Jeg vil ikke fremme forslag på det, men holder meg til det

som her er lagt frem av Kirkerådet med 7 stemmer under stemmegivningen i Kirkerådet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi ber om å få forslaget skriftlig hit, selv om vi har det i noen sakspapirer. Det er Ole Herman Fisknes, og deretter Aage Lunde.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, jeg synes jo egentlig at det bør overlates til departementet å peke ut hvem som skulle møte oss. Det hadde vært mye bedre. Ellers er min generelle oppfatning at Kirkerådet er Kirkemøtets mest representative representanter. Og hvis intet hadde vært sagt fra Kirkemøtets side, så hadde Kirkerådet bestemt at Arbeidsutvalget skulle møte - Kirkerådet som leder Kirkemøtets virksomhet mellom møtene. Formelt korrekt, når dere lander på det resultatet dere gjør - hvis dere lander på dette - det skulle jo være at Kirkemøtet sier seg fornøyd med at Kirkerådet har pekt ut sitt arbeidsutvalg til å møte departementet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Aage Lunde; deretter Helga Gitmark.

AAGE LUNDE:

Dirigent, jeg vil ikke ta stilling til om Kirkemøtet skal velge kontaktorgan på det nåværende tidspunkt. Dertil synes jeg at det er for uavklart. Men jeg vil gjøre oppmerksom på at det nåværende arbeidsutvalg i Kirkerådet ikke ble valgt med det for øye at det skulle være kontaktorgan med Kirkedepartementet. Derfor ble det av praktiske grunner valgt geografisk nærhet.

Men det er et problem som bare varer et eneste år. Når det nye Arbeidsutvalget velges, kan det med dagens kommunikasjonsmuligheter ikke være nødvendig å velge Arbeidsutvalget ut fra nærheten til sentrale steder, og problemet med geografiske omsyn skulle ikke være noe stort hinder for at Arbeidsutvalget kunne være kontaktorgan med departementet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Helga Gitmark; deretter Ludvig Johan Bakkevig, og vi ber om at de som står på talerlisten, tar plass her oppe etter hvert.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg har selvsagt stor sympati for det som vår biskop har bragt til tals her angående dette med prinsippet, og at det i prinsippet bør være Kirkemøtet som velger dette utvalget. Og det har også komiteen tatt hensyn til i sitt forslag. Vi gjør oppmerksom på at den delte innstillingen som kom fra Kirkerådet, hadde en annen ordlyd. Der stod det at "Kirkerådet vil anbefale overfor Kirkemøtet at Kirkemøtet bemyndiger Kirkerådet å avgjøre hvem av rådets medlemmer som i fremtiden skal representere Kirkemøtet" osv.

Jeg synes også at det er viktig å ta hensyn til det prinsipielle her, men jeg synes også at begge forslag som referert i saksfremstillingen fra Kirkerådet, har sine svakheter. Og komiteen endte da opp med det du kan kalle et kompromiss, som har forsøkt å ivareta både det prinsipielle - ved at Kirkemøtet skal oppnevne, og det rent praktiske - at det skal være en mulighet til å få en kontinuitet og at Arbeidsutvalget vil være den instans som kanskje kontinuerlig har best kjennskap til de saker som skal bringes frem for departementet.

Det kommer også til uttrykk i forslaget til vedtak, der vi peker på at i tillegg til de sakene som sak KM 11/84 peker på, vil også oppfølgingen og forberedelsen av Kirkemøtene være viktige samtalemomenter dette kontaktorganet må ta seg av.

Jeg vil gjerne oppfordre forsamlingen til at dette forslaget må bli vedtatt. Jeg tror det er det beste forslaget, selv om jeg skal innrømme at jeg hørte til det mindretall på 7 som ikke hadde formannen med oss i Kirkerådet. Men jeg er kommet til et annet standpunkt, med en moderert form i forhold til de som Kirkerådets flertall hadde i sitt forslag.

DIRIGENTEN:

Det er Bakkevig på talerlisten. For øvrig står Bjørn Hareide og Olav Bønes. Det nærmer seg tid for strek.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, jeg heftet meg ved at Bergan her begrunnet sitt forslag med at Kirkemøtet bør markere seg spesielt ved dette kontaktmøte med departementet. I henhold til lovgivningen for Kirkemøtet er Kirkerådet satt til å representere Kirkemøtet mellom møtene. Kirkerådet er ikke noe annet enn Kirkemøtets representant mellom Kirkemøtene. Hvis denne representasjon av Kirkemøtet ikke er

god nok, så er jo det med en gang en sterk mistillit til Kirkerådet som består av en representant fra hvert av bispedømmerådene.

I tilfelle vi ikke har tillit til at Kirkerådet kan representere Kirkemøtet på en verdig og god måte, må vi finne en annen ordning for dette og da også få en lovhjemmel for denne andre ordningen. Jeg ber om at forsamlingen virkelig tenker gjennom dette som ligger i det å undergrave Kirkerådets plass og myndighet mellom Kirkemøtene, så jeg sier dette til et støtte for det forslag som er lagt frem. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bjørn Hareide; deretter Olav Bønes. Dirigenten vil foreslå at det settes strek etter Hareide's innlegg. Eventuelle forslag må da være innkommet her under hans innlegg. Vær så god.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, dette som Bakkevig nevnte på slutten er prinsipielt viktig, fordi vi som Kirkeråd ved vårt arbeidsutvalg står i kontinuerlig kontakt med departementet. Og hvis man i Kirkemøtet skulle mene at vi mellom samlingene ikke leder Kirkemøtets arbeid godt nok som Kirkeråd, men må få supplering av Kirkemøte-delegatene, så føler jeg vel egentlig at det representerer et syn på at der ikke utføres skikkelige oppgaver fra Kirkerådets side. Bergan nevner at han tenker litt prinsipielt. Med all respekt for møtekollega Bergan, så gjør også vi det. Det er jo nemlig derfor vi har kommet til dette at Kirkerådets arbeidsutvalg bør være de som skal være i kontaktorganet. Det eneste som anfekter meg, er egentlig at Kirkemøtet hopper over Kirkerådet og går direkte ned på det underliggende organ, nemlig Arbeidsutvalget. Men det ligger i forrige års Kirkemøte-vedtak hvor man prinsipielt ville ha et organ, kalt kontaktorgan, forsåvidt kvalitativt annerledes enn Kirkerådet. Så det er med respekt for det forrige vedtaket at jeg følger opp her.

Det kan av praktiske grunner, etter min mening, heller ikke være riktig å ha Kirkemøte-delegater med i kontaktorganet, fordi disse delegatene ikke har noe ansvar for det videre arbeidet som må følges opp kontinuerlig i forhold til departementet og andre offentlige myndigheter. Vi bør i kontaktorganet ha personer som har det totale ansvar for hele driften så lenge Kirkemøtet ikke er samlet. Det bør være tilstrekkelig. Jeg må anmode om at man ikke gjør ansvaret og arbeidet for vanskelig

for Kirkerådet som skal fungere på vegne av Kirkemøtet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Nye forslag er ikke meldt, og dermed er strek satt. Olav Bønes og Sverre Gaarden står på talerlisten. Vær så god, Bønes.

OLAV BØNES:

Dirigent, jeg har lyst til å gi uttrykk for at jeg synes at forslaget fra komiteen er godt. Man har tatt hensyn til både praktiske spørsmål og prinsipielle spørsmål, og for min del satt jeg akkurat med de samme spørsmål som formannen nevnte her - nemlig at dette jo på en måte kunne oppfattes som en mistillit. Og dessuten, som det også har vært nevnt her, er det klart at dette kontinuerlige arbeidet som foregår mellom møtene, ville det jo bli en tungvint ordning om man skulle få et organ i tillegg til Arbeidsutvalget som skulle ha kontakt med departementet - og så skulle dette organet orientere Arbeidsutvalget som da skulle føre disse sakene videre.

Jeg har forståelse for Bergan's forslag her, men spørsmålet er om ikke dette egentlig vil bli bedre ivaretatt slik som forslaget foreligger, så jeg vil gi min fulle støtte til det. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var Sverre Gaarden.

SVERRE GAARDEN:

Dirigent, jeg tror det er viktig nå at vi prøver å bruke demokratiske spilleregler. Det er som det har vært sagt, Kirkerådet som skal fungere mellom Kirkemøtene. Da er det jo tillagt Kirkerådet å ha denne oppgaven, og Arbeidsutvalget er foreslått her. Hva er det som er så farlig ved det? Det er jo et samtaleforum dette; det er ikke noen store vedtak som gjøres. Jeg synes det er nok av komiteer og utvalg likevel, så nå må Kirkemøtet la Kirkerådet få lov til å ta hånd om denne saken. Og vi andre som sitter i Kirkerådet, skal nok passe på at dette Arbeidsutvalget ikke sier alt for mye som vi ikke kan ta stilling til ved neste års mulighet på Kirkemøtet.

Jeg vil anbefale at det forslag til innstilling som er lagt på bordet her, blir vedtatt av Kirkemøtet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var siste taler. Ønsker saksordfører ordet? Det ønskes ikke.

Da har vi to forslag. Vi har komiteens forslag på det grønne arket, det består av tre avsnitt. Vi har Halvor Bergan's forslag til et annerledes første avsnitt, og forslaget lyder slik: "Kontaktorganet med departementet blir sammensatt av Kirkerådets formann og nestformann og tre medlemmer valgt av Kirkemøtet for 4-års perioden." Jeg gjentar, Bergan's forslag til første avsnitt lyder slik: "Kontaktorganet med departementet blir sammensatt av Kirkerådets formann og nestformann og tre medlemmer valgt av Kirkemøtet for 4-års perioden."

Vi skal gå til avstemning.

Dirigenten foreslår at møtet først tar stilling til første avsnitt, og vil foreslå at komiteens forslag til første avsnitt tas opp til votering først. De som stemmer for komiteens første avsnitt, forholder seg i ro; de som stemmer mot komiteens første avsnitt, avgir stemmetegn. Det voteres.

Altså på nytt: Vi tar opp komiteens første avsnitt. De som stemmer for dette, holder seg i ro; de som stemmer mot, viser det ved stemmetegn. Det stemmes. Komiteens første avsnitt er vedtatt mot en stemme.

Da tar vi de to neste avsnittene opp til votering. De som stemmer for komiteens avsnitt to og tre, forholder seg i ro; de som stemmer mot, bes avgi stemmetegn, - og det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

Vi er ferdig med sak 20 og kommer til sak 22.

SAK KM 22/85:
ÅRSMELDING OG REGNSKAP FOR 1984
FOR MELLOMKIRKELIG RÅD

Vi har holdt oss delvis innenlands og delvis utenlands - hoppet litt frem og tilbake under møtet i dag. Nå skal vi ut i verden igjen. Det foreligger innstilling fra Komite C. Vi har fått forelagt selve årsmeldingen og regnskapet i de utsendte papirer. Harald Græsli er saksordfører. Vær så god, du har ordet.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, statuttene som nå gjelder for Mellomkirkelig

Råd, sier ingen ting om at årsmelding og regnskap skal legges frem for Kirkemøtet; naturlig nok, for Kirkemøtet var jo ikke født da statuttene sist ble revidert. Det står at beretning skal sendes til Bispemøtet. Derfor er vi i et mellomstadium, i en overgangsfase. I det forslaget som nå ligger til behandling på dette Kirkemøtet for nye statutter for Mellomkirkelig Råd, er det nevnt at årsmelding og regnskap skal legges frem for Kirkemøtet, selv om det egentlig ikke konkret er nevnt ordet godkjenning der heller.

I denne situasjon har jeg lyst til for det første å si at vi synes det var veldig positivt og godt og riktig at vi fikk denne meldingen fra Mellomkirkelig Råd. De har så å si tatt de nye statuttene på forskudd, og dette synes vi er en utrakt hånd fra Mellomkirkelig Råd. Det har ført til at vi synes vi i forslaget til vedtak ikke vil gå inn for at årsmelding og regnskap skal godkjennes, men at det i denne omgang tas til etterretning.

Videre vil jeg gjerne nevne at vi har laget forslaget til vedtak veldig kort; også delvis av samme grunn, og har tenkt oss at vi har bygd inn i premissene noen av de sakene som vi synes er spesielt aktuelle. Det er ikke dermed sagt at de er viktigere enn andre saker, men det er delvis saker som er nye i 1984 eller som har fått økt aktualitet og som sikkert får det i tiden fremover.

Med dette som bakgrunn leser jeg premissene og forslaget til vedtak fra komiteen:

Komiteen har fått seg forelagt Mellomkirkelig Råds årsmelding og regnskap.

Årsmeldingen er preget av at Mellomkirkelig Råd har fått en ny struktur i forhold til Kirkemøtet/Kirkerådet. Dette innebærer nye utfordringer og muligheter for rådets arbeid.

Komiteen har bl.a. merket seg kontakten med Utenriksdepartementet om forholdet til det sørlige Afrika og engasjementet i menneskerettighetsspørsmål generelt. I denne forbindelse ser komiteen det som viktig at rådet arbeider videre med kriterier for vurdering av hvilke forhold både i øst og vest, nord og sør som krever rådets oppmerksomhet, herunder hvilke sosial-etiske og politiske konkretiseringer som det er rimelig en kirke foretar. Videre har komiteen med tilfredshet merket seg rådets sterke fokusering på innvandrernes situasjon.

Komiteen vil uttrykke glede over samarbeidet med enkeltmenigheter og organisasjoner her hjemme og håper at

dette samarbeidet ytterligere kan styrkes. Den lokale økumenikk vil ha krav på større oppmerksomhet. Særlig gjelder det å finne arbeidsformer som ivaretar både trossamfunnenes egen identitet og den kristne samhørighet.

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet vil takke Mellomkirkelig Råd for årsmeldingen og uttrykke anerkjennelse for det omfattende arbeid som rådet har utført i 1984.

Mellomkirkelig Råds årsmelding og regnskap for 1984 tas til etterretning.

*

Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Saken er nå fremlagt. Vi minner om at vi kommer tilbake til Mellomkirkelig Råds saker i flere omganger - ved behandlingen av statuttene og organiseringen av samarbeidet. Det møtet nå først og fremst skal frem til, er et vedtak, men det er selvfølgelig anledning til også å kommentere sider av innholdet i årsmeldingen eller kommentere regnskapet. Vi ber om at slike kommentarer gjøres korte og presise. De kan bli innholdsrike allikevel. Vær så god, det er anledning til å tegne seg. Kjølaas kan gjøre seg klar.

PER OSKAR KJØLAAS:

Det gjelder spørsmål til generalsekretæren i Mellom kirkelig Råd. Mellomkirkelig Råds arbeid er jo et meget interessant arbeid og viktig arbeid, men slik som jeg oppfatter rådets arbeid i dag, så er det et lukket land og et lukket forum som - slik jeg opplever det i mine strøk i hvert fall - sjelden kommer ut til menighetene. Det blir en veldig eksklusiv gruppe som arbeider med mellomkirkelige spørsmål, og jeg lurer på om Mellomkirkelig Råd har tenkt gjennom hva som kan gjøres for å få en større åpenhet ut til de enkelte menighetene, slik at også menighetene kan engasjeres i det mellomkirkelige arbeid.

Det andre som jeg vil spørre om, er om dette skal tas til underretning eller om det skal tas til etterretning. Jeg synes det er forskjell på de to tingene.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er ingen på talerlisten. Trond Bakkevig, du får ordet.

TROND BAKKEVIG:

Dirigent, først vil jeg innlede med å takke for at jeg er blitt gitt anledning til å ta ordet her, og også takke for den positive mottagelse som komiteen har gitt Mellomkirkelig Råds årsberetning og regnskap. For oss er det gledelig og oppløftende at vi kan få være en del av Kirkemøtet; at vi kan få legge frem vårt arbeid her og få det til diskusjon.

Og det er nettopp på denne bakgrunn jeg har lyst til å svare Per Oskar Kjølaas i det han spør om. Vi som har vårt daglige arbeid i Mellomkirkelig Råd - og jeg tror nok også jeg kan si at det gjelder de valgte organer i Mellomkirkelig Råd - har jo lenge følt dette at vår orientering har vært ut av landet og ikke inn i landet. Det er en svakhet, men det har vært slik på grunn av den organisasjonsmessige tilknytning som Mellomkirkelig Råd har hatt til Bispemøtet. Det var ikke gitt oss noen andre kanaler inn i Den norske kirke enn gjennom Bispemøtet. Nå er jo dette forandret i og med tilknytningen til Kirkemøtet. Og som det fremgår av årsmeldingen, så er dette av Mellomkirkelig Råd betraktet som den anledning som nå bør benyttes til å bringe det økumeniske og internasjonale arbeid ut i norske menigheter og vidt og bredt omkring i det norske land.

Det er også i de saker som foreligger for Kirkemøtet, tatt to praktiske konsekvenser av dette. For det første så vil dere når dere får statuttforslaget til behandling, se at det er fremmet forslag fra Mellomkirkelig Råds side om at alle bispedømmer skal være representert i rådet. Og det er nettopp for å sikre denne kontakten utover det ganske land. Og så får vi bygge ut ordninger omkring og ved hjelp av dette. En av de ordninger som er foreslått, er at vi også oppretter et utvalg for økumenisk utveksling av fellesskap, som nettopp har til hovedhensikt å utbygge kontakten med norske menigheter og bringe disse inn i et levende utvekslingsforhold til menigheter og kirker i andre land.

Men dette er ennå i en startfase, og vi håper tingene kan forandres, og både råd og sekretariat ønsker minst av alt å bli betraktet som et lukket forum og en lukkket krets. Vi vil gjerne åpne opp så mye som mulig for at alt som beveger seg og blåser i Den norske kirke også kan bevege seg i det feltet hvor vi arbeider.

Dirigent, jeg vil også gjerne få lov til å kommentere det at Mellomkirkelig Råd har anbefalt at Mellomkirkelig Råds årsmelding og regnskap godkjennes av Kirkemøtet, mens komiteen nå har anbefalt at de bare tas til etterretning. Bakgrunnen for Mellomkirkelig Råds anbefaling finnes i Kirkemøtets vedtak i fjor i kapitel A, pkt. A, hvor det står: "Overføringen av Mellomkirkelig Råd fra Bispemøtet til Kirkemøtet finner sted fra 1. januar 1985." Det er bakgrunnen for at vi har funnet det riktig og naturlig at Kirkemøtet, til tross for at de nye statutter ennå ikke er vedtatt, godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding og regnskap. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Harald Græsli.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, til Kjølaas må det vel kunne sies at uttrykkene "underretning" og "etterretning" i det praktiske liv brukes noe om hverandre. Men når det først skal skilles mellom dem, så må det være riktig å si at i "underretning" ligger det enda mer enn ren meddelelsessak, uten at det er tatt noe som helst standpunkt til det. I uttrykket "etterretning" ligger det - så vidt jeg kan se - et snev av godkjenning, uten at det formelt er sagt slik. Derfor synes vi det er riktigere i denne situasjonen å bruke uttrykket "etterretning".

Når det gjelder Bakkevig's anliggende her og forslaget fra Mellomkirkelig Råd om godkjenning, så har vi forståelse for det, men synes likevel av formelle grunner det er riktigst - inntil de nye statuttene er vedtatt - å bruke "etterretning". Men det ligger naturligvis ingen som helst underkjennelse av det som er lagt frem på noen som helst måte. Rent saklig omhandler også årsmeldingen og regnskapet en tidsperiode som i alt vesentlig ligger forut for Kirkemøtet og som det også av den grunn ikke var så naturlig å ta stilling til for oss her og nå som en godkjenningssak.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Ole Bjørn Haugaasen; deretter Jan Martin Berentsen og Olav Bønes.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, jeg er glad for signalene fra Bakkevig om at dette skal "matnyttiggjøres" for menighetene, og at det nå skal ut. Og jeg tror det er et verdifullt arbeid som Mellomkirkelig Råd driver.

Jeg har satt et spørsmålstegn i margen i årsrapporten, og det har jeg satt under pkt. 1.10.1 på side 7, den andre setningen der. Det er mulig at jeg nå spikker fliser, men er det et offisielt dokument, så bør det vel kanskje være formelt korrekt: "I løpet av de seneste årene har det utviklet seg en rekke interessante kontakter mellom menigheter og bispedømmer i Norge, og kirker og menigheter i Vest-Europa, særlig i Øst-Tyskland." Det har jeg stilt meg et spørsmålstegn ved: Ligger Øst-Tyskland i Vest-Europa? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Jan Martin Berentsen; deretter Olav Bønes.

JAN MARTIN BERENTSEN:

Dirigent, jeg tror en av de ting som nettopp kan være med å bringe Mellomkirkelig Råds viktige arbeid mer ut i vår kirke, er at den korrespondanse med Kirkemøtet som vi nå opplever, blir en realitet fremover. Det tror jeg er veldig nyttig.

Jeg lurte bare på om det var mulig i et lite øyeblikk å henlede oppmerksomheten - og kanskje få en kommentar fra generalsekretæren eller formannen i Mellomkirkelig Råd - på det som står i det store avsnittet i premissene: "I denne forbindelse ser komiteen det som viktig at rådet arbeider videre med kriterier for vurdering av hvilke forhold både i øst og vest, nord og sør som krever rådets oppmerksomhet, herunder hvilke sosial-etiske og politiske konkretiseringer som det er rimelig en kirke foretar." Det refererer jo til en passus i Mellomkirkelig Råds årsmelding, pkt. 1.6 - Mellomkirkelig Råds engasjement i ulike typer menneskerettsarbeid, hvor der står: "Hva som i det enkelte tilfelle vil være en riktig fremgangsmåte, eller hvilke saker som bør påkalle vårt engasjement, er et vurderingsspørsmål som det er vanskelig å avgjøre på forhånd. Vi arbeider imidlertid med å finne faste kriterier å vurdere ut fra." Jeg lurte på om det kanskje var mulig å ta et lite minutt til en liten orientering om hvilket arbeid som gjøres akkurat på det punktet. Er dette "vi" Mellomkirkelig Råds sekretariat, er det en egen gruppe som arbeider med det, hvor langt er man eventuelt kommet, kan man forvente at der legges frem slike kriterier i noe forum? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Olav Bønes. Det ser ut som det nærmer seg slutten på samtalen om dette, og det ser ut som det går

til en samling om takk og anerkjennelse. Det er rimelig å gi Bakkevig ordet og saksordfører ordet, men dirigenten foreslår for øvrig at det settes strek etter Bønes' innlegg. Vær så god, Bønes.

OLAV BØNES:

Dirigent, vi får på denne måten kontakt med Mellomkirkelig Råd, og er glad for de signaler vi her fikk om at man skulle få mer åpenhet omkring dette arbeidet. Man skulle tro at dette da ville bli til berikelse både for menighetene og for rådet selv og for det arbeidet som drives.

Jeg er litt opptatt av hvordan denne kontakten til menighetene har mulighet for å nå frem. Vi ser jo det at selv kontakten og forståelsen for eget bispedømme og eget bispedømmes arbeid og økonomi faktisk ikke er like enkel i alle menigheter. Enkelte steder så føler man gjerne til og med at bispedømmerådets arbeid det er noe der oppe og noe fremmed. Og kommer man da til en slik ting som dette, så kanskje det virker ennå mer fremmed, slik at om man kommer med en offersøknad eller en liten orientering eller et eller annet, så er jeg redd for at det kanskje drukner i den store haugen av alt dette som kommer til menighetsrådet, og det ville være skammelig.

Det slo meg når jeg satt her og hørte at kanskje det kunne være en veg å gå å fokusere spesielle saker: Få dette ut, at Mellomkirkelig Råd engasjerer seg i de og de saker - og skape interesse rundt om i menighetene for dette, slik at dette ble en spesiell PR, og man der kunne finne en innfallsport til en kontakt med menighetene. Det er bare en tanke som falt inn. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det har ikke meldt seg flere talere, og strek er satt. Vi gir, som tidligere bebudet, ordet til Trond Bakkevig.

TROND BAKKEVIG:

Ja, jeg vil gjerne igjen få takke for den positive interesse og takke for at holdningen blant dere er at dette må vi få mere av. Det gir oss et godt grunnlag å arbeide på, og jeg må også bare innrømme med en gang at det er vanskelig, fordi vi føler for det første at vi ofte drukner i en strøm av annet materiell som går til menighetene. Vi drukner i en nyhetsstrøm, og det er ofte de litt sånn slående uttalelser eller typer engasjement som vekker oppsikt og får mediainteresse. Mens

det daglige arbeid vi gjør - med teologiske spørsmål, med utveksling, som det tross alt allerede foregår en del av - det vekker liten interesse, i alle fall i mediabildet. Mens det nettopp er på dette området at jeg tror menighetene kan ha størst glede av det vi arbeider med.

Vi tror jo at det vi arbeider med, nemlig dette internasjonale og økumeniske arbeidet, kan fungere som en berikelse for norske menigheter, og vi tror samtidig at vi fra Den norske kirke og fra alle norske menigheter har noe å tilføre også den verdensvide kirke. Vi arbeider jo litt med f.eks. å skape hjelpemateriell til forbønner og til gudstjenester. Det som har vært en del i fokus, har vært fredsgudstjenester og spesielle forbønnsgudstjenester i forbindelse med menneskerettigheter, utviklingsspørsmål og sånt noe.

Men vi arbeider nå også med å lage hjelpemateriell som kan brukes i forbindelse med gudstjenester og møter som kan ta opp temaet "kirkens enhet". Det er jo en type materiell som vi håper kan bli aktuell i arbeidet med felleskirkelige råd på lokalplan rundt omkring i dette land.

Vi har jo vært sterkt engasjert i arbeidet med Lima-dokumentet og mange av dere, i alle fall den geistlige del av forsamlingen, vil jo vite at dette har vært mye drøftet rundt omkring i prestelag. Og vi arbeider en god del med dette med utveksling mellom bispedømmer og kirker i andre land - og der skal det selvfølgelig stå "Øst-Europa og spesielt Øst-Tyskland". Dette er i gang og det skjer nå i veldig stor grad i regi av Presteforeningen, men vi håper at det kan utvides til ikke bare å gjelde prester, men også vanlige menighetslemmer. Sist sommer hadde vi f.eks. et Ten-sing kor som var på besøk i Ungarn og Tsjekkoslovakia og hadde store opplevelser der. Men som sagt, dette er et vanskelig arbeid og det er et uoversiktlig arbeid, og vi må fremdeles få litt tid på oss. Men det er dette vi ønsker å prioritere i årene fremover.

Når det gjelder engasjementet i ulike typer menneskerettighetsarbeid som er kommentert i pkt. 1.6 her, og som er trukket frem spesielt i premissene for forslaget til vedtak, så kan jeg kort si at vi har et utvalg for menneskerettighetsspørsmål som møtes med jevne mellomrom, og hvor vi forsøker å dekke ulike områder i verden. Europa, spesielt Øst-Europa, Midt-Østen, Sør-Afrika, Sentral-Amerika er vel de områdene som har stått særlig i fokus. Dette er selvfølgelig utilstrekkelig, fordi det er veldig mange områder i verden som ikke dek-

kes av vårt arbeid i det hele tatt. Det gjelder f.eks. hele det asiatiske kontinent og størstedelen av Afrika. Her står vi overfor ressursspørsmål, både på sekretariatsplan og i forhold til hva slags ressurspersoner det er mulig å hente inn og som finnes tilgjengelig utenfor Mellomkirkelig Råd, fordi vi klarer ikke å gjøre alt på sekretariatsplan. Det er forskjellige måter å arbeide på. Men dette er da en type tilkortkommenhet som vi stadig lever med og som vi stadig er bevisst på og som vi stadig forsøker å gjøre noe med, men hvor det beveger seg i hopp og stopp. Det må man bare innrømme.

Så gjelder det forskjellige engasjementstyper, og det varierer fra at vi går inn og gjør appeller i helt konkrete saker. Folk forsvinner f.eks. Vi hadde nylig en sak med noen medarbeidere i Den lutherske kirke i El-Salvador, som rett og slett ble kidnappet og bortført - og hvor vi engasjerte oss i samråd med Det Lutherske Verdensforbund, og hvor de nå er kommet til rette igjen. Det er jo den type gledelige ting som hender. I dette tilfellet hadde vi et veldig nært samarbeid med Kirkens Nødhjelp. Så har vi saker som er mye mer kompliserte, og hvor menneskerettssaken er en del av en større politisk prosess. Det gjelder det som foregår mellom Øst og Vest, hvor vi på den ene side har enkeltsakene, særlig i Sovjet-Unionen, men hvor vi på den annen side ser at hele menneskerettsarbeidet henger sammen med en mer omfattende politisk prosess i arbeidet mellom Øst og Vest, og har knyttet oss til det arbeidet som gjøres internasjonalt i forhold til Helsinki-prosessen. Her arbeider vi da med Utenriksdepartementet, med Kirkenes Verdensråd og Konferansen av europeiske kirker, hvor det er et arbeid som delvis foregår på det generelle plan og delvis på det spesielle. Så har vi Sør-Afrika, hvor engasjementet delvis går på enkeltsaker, men hvor vi også er involvert i et hjelpe- og støttearbeid i forhold til de som lider under Apartheid-systemet. Alt dette er menneskerettsarbeid som stadig er i forandring, og hvor vi stadig må gjøre nye vurderinger, og hvor jeg vel kanskje både etter det som er sagt her og nå og det som også kom frem på Kirkemøtet i år, føler behov for at vi summerer opp og gjør en litt bredere fremstilling av hvordan det tenkes arbeidet innenfor Mellomkirkelig Råd med disse saker i det hele tatt. Og bare for å gjøre det helt klart formelt, så er det når det står "vi" i årsmeldingen selvfølgelig Mellomkirkelig Råd, hvorav sekretariatet og de valgte organer til sammen utgjør dette store vi. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Ønsker saksordfører ordet? Det var et stort

saksområde, og forholdsvis kort debatt, men nå skal det bli mulig å gi uttrykk for sin mening samlet ved at vi tar stilling til det forslag til vedtak som foreligger i innstillingen fra Komite C: "Kirkemøtet vil takke Mellomkirkelig Råd for årsmeldingen og uttrykke anerkjennelse for det omfattende arbeid som rådet har utført i 1984. Mellomkirkelig Råds årsmelding og regnskap for 1984 tas til etterretning."

Vi tar saken opp til votering. De som stemmer for dette forslag til vedtak, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt. Lykke til videre.

Det ligger ikke flere saker på vårt bord nå. Det betyr at det som ble sagt i forbindelse med at det ble gjort vedtak om dagsordenen i dag tidlig, om at det kunne bli nødvendig med komitearbeid i kveld, det viser seg å bli nødvendig. Det forutsettes at komiteene gjør det nødvendige arbeid i kveld for at møtet som helhet kan få nok saker på bordet til plenum i morgen, slik at vi samlet kommer ut av dette Kirkemøtet med alle saker behandlet.

Så gjelder det dagsordenen for i morgen ...

Er det merknader til dette forslag til dagsorden og til saksinnhold i dagsordenen? Det er det ikke. Da anses det for vedtatt.

*

PLENUM V

DIRIGENTEN:

Møtet er satt. Vel møtt til plenumssesjon ...

Vi må få registrert fraværet til denne sesjonen. Terkel Johnsen; ingen andre er fraværende?

I denne sesjonen skal vi behandle disse sakene, og i dirigentskapet er vi blitt enige om denne rekkefølgen: Sak 11/85 - Oppnemningar; sak 15/85 - Den norske kirke og læren; sak 28/85 - Kyrkjemøta 1987 og 1988; sak 7/85 - Betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Det er disse sakene vi nå i denne sesjonen før lunsj tar sikte på at vi skal få behandlet.

Der er også utdelt sak 25/85. Det er en svært omfattende sak, og vi er enige om i dirigentskapet at vi vil ta den frem i slutten av den andre sesjonen i dag, og gi saksordførerne - siden det er to som skal redegjøre for sine fremlegg der - anledning til å komme med sine innlegg i dag. Og så bør vi ha denne saken in mente og ta den opp som første sak i morgen. Vi regner med at vi i løpet av lunsjpausen også kan få inn saker som kan behandles i siste sesjon. Det gjelder sak nr. 18, og det gjelder sak nr. 16.

Er det merknader til denne sakslisten? Det er det ikke. Da regner vi med at vi kjører etter denne planen og begynner på sak nr. 11.

SAK KM 11/85:
OPPNEMNINGAR

Saken har vært til behandling i Komite E. Saksordfører er Per Arne Norum, vær så god.

PER ARNE NORUM:

Saken er oversendt Kirkemøtet fra Mellomkirkelig Råd. Dersom forslag til statutter, sak KM 23/85, blir vedtatt, skal Mellomkirkelig Råd fremme forslag for Kirkemøtet på delegater til generalforsamlingene i de mellomkirkelige organene der Den norske kirke er medlem og på delegater til drøftinger der Den norske kirke er offisielt representert.

Komiteen støtter de forslagene Mellomkirkelig Råd har fremmet. Dette gjelder delegater fra Den norske kirke på generalforsamlingen til Konferansen av Europeiske Kirker 4.-6. september 1986 i Stirling i Skottland og styremedlem i Nordiska Ekumeniska Institutet for perioden 1986-1987.

Komiteen vil fremme to tilleggsforslag angående generalforsamlingen:

a) Komiteen er av den mening at det bør oppnevnes vararepresentanter til generalforsamlingen. Forslag på disse er fremmet etter råd fra Mellomkirkelig Råds sekretariat.

b) I brevet - som er vedlagt dokumentene - fra generalsekretæren i Conference of European Churches er nevnt muligheten for å sende en ungdomsdelegat til generalforsamlingen. Komiteen ser det som svært ønskelig at en søker å finne økonomiske muligheter til dette. En vurderer det slik at en ungdomsdelegat kan bidra til utveksling av impulser mellom unge kristne i kirkene i Europa og bli til inspirasjon for unge i vår kirke.

Under forutsetning av overensstemmelse med vedtak i sak KM 23/85 fremmes følgende forslag til vedtak:

1. Biskop Kristen Kyrre Bremer og høyskolelektor Ragnhild Veiteberg oppnevnes som delegater fra Den norske kirke på generalforsamlingen til Konferansen av Europeiske Kirker 4.-6. september 1986.

   Som personlige vararepresentanter oppnevnes henholdsvis Øyvind Øy og Berit Tversland.

   Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd søke å finne mulighet for å sende en ungdomsdelegat til generalforsamlingen og finne frem til en egnet person under 25 år.

2. Biskop Fredrik Grønningsæter oppnevnes som styremedlem i Nordiska Ekumeniska Institutet for perioden 1986-1987.

Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Da er saken fremlagt. Er det noen som ønsker ordet? Det er Græsli.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, jeg hadde bare et spørsmål i forbindelse med det siste punktet. Der er ikke foreslått noen vararepresentant til styret. Vil det si at en ikke anser det så viktig at en må ha noen til å møte om det skulle bli

forfall for Grønningsæter? Jeg undres på om komiteen har vurdert det? Personlig kunne jeg gjerne tenke meg at det burde være varamann der også. Takk.

DIRIGENTEN:

Vil saksordfører svare på det spørsmålet?

PER ARNE NORUM:

Nei, vi har faktisk ikke drøftet spørsmålet om vara-representant for Grønningsæter.

DIRIGENTEN:

Det er Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg innser at det er en svakhet at det ikke er fremmet forslag om vararepresentant fra Mellomkirkelig Råds side til dette vervet. Vi regner med at dette er den type verv som det er nokså vesentlig at det er et sammenhengende personlig fremmøte i, og styremøtene holdes jo normalt bare en gang i året, så jeg tror ikke Grønningsæter vil ha store problemer med å fylle sitt ansvar der. Men jeg kunne tenke meg å foreslå at man tar med i vedtaket at man bemyndiger Mellomkirkelig Råd å oppnevne en vararepresentant for å få løst saken på en enkel måte. Jeg innser at det burde vært gjort.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Kan vi kanskje få den ordlyden fra saksordfører ved at du skriver den opp, slik at den også foreligger på dirigentbordet. Er det andre som ønsker ordet i denne saken? Det er Kringlebotten.

TERESE KRINGLEBOTTEN:

Dirigent, det er ikke til de forslag til vedtak som foreligger, det synes jeg er klare og greie forslag. Men jeg har et spørsmål av prinsipiell art. Det går på om det er mulig å få vite eller å få oppklart for senere tid hvilke kriterier man legger til grunn for de som man velger ut og sender som delegater. Det synes for meg å være av stor betydning at det blir en spredning. Enkelte ganger kan en synes at enkelte navn går ofte igjen, uten at jeg dermed har sagt noe som skal oppfattes som leit - for alle er kapable til dette av de som står i disse rådene. Men jeg tenker ut fra den inspirasjon som det kan ha med tilbakeføringsverdiene. Jeg

tenker på geografisk spredning for eksempel - at man kunne få noen kriterier også for dette. Selvfølgelig må sakkunnskapene være der, men om det var mulig å be Mellomkirkelig Råd, som vel dette gjelder, se på noen kriterier for utvelgelsen. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Det er ikke flere som har meldt seg i saken. Da tar vi saken opp til avstemning.

Det foreligger et forslag til vedtak fra komiteen. Vedtaksforslaget er lest. Og det foreligger et forslag til tillegg til pkt. 2. Dette tillegget lyder: "Kirkemøtet bemyndiger Mellomkirkelig Råd til å oppnevne vararepresentant for perioden 1986-1987."

Vi tar det samlede forslag til vedtak opp til votering. De som stemmer for forslaget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Forslaget er enstemmig vedtatt.

Da er det sak 15.

SAK KM 15/85:
DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN
(NOU 1985:21)

Vi har tidligere under møtet hatt en innledning og en debatt i forbindelse med innledningen - en spørsmålsrunde er riktigere å si. Saken har nå vært til behandling i Komite D. Saksordfører er Thor With, så vær så god.

THOR WITH:

Dirigent, sak 15/85 - Den norske kirke og læren (NOU 1985:21).

Premisser:

"NOU 1985:21 - Den norske kirke og læren" ble av Læreutvalget fremlagt 3. juli 1985. Utvalget, som ble nedsatt som et offentlig utvalg med Bispemøtet og Kirkerådet som oppnevnende instanser, gir i sin utredning begrunnede forslag til opprettelse av et nytt organ til å forestå behandlingen av læresaker i Den norske kirke.

Departementet har etter vanlig praksis sendt utredningen til høring til instanser som berøres av saken. Kirkemøtet er ikke blant disse instanser, noe som må tolkes dit

hen at Kirkemøtet må komme inn i sluttbehandlingen av utredningen. Kirkemøtet vil derfor under høringsperioden ikke ta stilling til konkrete detaljer i utredningen.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet er glad for å ha blitt orientert om innstillingen "NOU 1985:21 - Den norske kirke og læren" og vil gi stor anerkjennelse for arbeidet som er gjort. Kirkemøtet anser det som en begivenhet av største betydning at det nå foreligger forslag til ordninger som det er nødvendig for et kirkesamfunn å ha til rådighet.

2. Det er grunn til å legge vekt på at læreansvar er hele kirkens sak. Et mål for høringsarbeidet må derfor være å legge til rette for en bredest mulig enighet om grunnprinsippene og grunntrekkene i en ny ordning.

3. Kirkemøtet ser frem til å drøfte saken når den i samsvar med Kirkeordningslovens § 54 a blir forelagt Kirkemøtet til uttalelse.

DIRIGENTEN:

Takk. Da er saken fremlagt. Austad er først, og deretter Bønes.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, jeg har en merknad til pkt. 2 i forslaget til vedtak. Det synes slik at man er opptatt av å sikre bredest mulig enighet om grunnprinsippene og grunntrekkene i en ny ordning. Denne konsentrasjonen om bredden er jo vesentlig, men er det tilstrekkelig? Det man skal samle seg om, er ikke nærmere kvalifisert, og burde man ikke også få inn hva det er man skal samle seg om, uten at man naturligvis kan gå i detaljer?

Med små inngrep i teksten her kunne man få dette frem på følgende måte ved å forandre 2. periode under pkt. 2 til følgende: "Et mål for høringsarbeidet må være å legge til rette for en bredest mulig enighet om" - og så kommer den inn - "gode grunnprinsipper og grunntrekk i en ny ordning." Da er det ikke bredden for breddens skyld, men man ønsker bredde om gode grunnprinsipper og grunntrekk i en ny ordning. Jeg fremmer forslag om at denne perioden endres slik jeg har foreslått.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi ber om at saksordfører ser på dette forslaget. Det var Bønes; deretter Berentsen.

OLAV BØNES:

Dirigent, la meg aller først få gi uttrykk for anerkjennelse siden jeg kom i skade for ikke å si noe om det første gang vi behandlet dette.

Først vil jeg gi anerkjennelse for dette som foreligger her. Jeg synes det er en fin måte å si det på. Samtidig vil jeg gjerne understreke det som står i pkt. 1; at Kirkemøtet er glad for å ha blitt orientert om innstillingen osv., og at man vil gi stor anerkjennelse for arbeidet som er gjort.

Jeg vil anta at det som står i pkt. 2, er ment å dekke et godt og viktig anliggende når det i første setning står: "Det er grunn til å legge vekt på at læreansvar er hele kirkens sak." Jeg for min del er bare redd for at slik det står her, kan det lett oppfattes som man sannsynligvis ikke ønsker det skal oppfattes; nemlig at dette er hele kirkens sak i den forstand at uansett hvor man står i tro eller ikke tro, i forpliktelse eller ikke forpliktelse til kirkens tro og lære, så er alt dette kirkens sak. Derfor har jeg lagt inn et forslag om at man etter "sak" setter komma, og at man får inn et "dvs. det troende lekfolk og geistlige i fellesskap" - noe lignende det som fremkom i innledningsforedraget her. Vi har jo riktignok også sett eksempler på at det gjerne burde vært understreket når det gjelder geistlige, men de avgir jo et løfte i forbindelse med sin ordinasjon, slik at det er mer oversiktlig. Når det derimot gjelder lekfolk, er jo det mer difust. Derfor vil jeg gjerne få inn "det troende lekfolk og geistlige i fellesskap". Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Det er Berentsen; deretter Hareide.

JAN MARTIN BERENTSEN:

Dirigent, jeg har ikke noen som helst problemer med det som sies i pkt. 1 og pkt. 3. Jeg synes det er veldig fint. Men siden først Austad pekte på pkt. 2 her, så må jeg si at når jeg leste dette forslaget til vedtak, så satte jeg også en ring rundt det punktet.

Og mitt spørsmål er for såvidt et litt annet enn det som

Austad gir uttrykk for. Jeg spør meg selv: Når man først sier i premissene at "Kirkemøtet vil derfor under høringsperioden ikke ta stilling til konkrete detaljer i utredningen", om det overhode er betimelig av Kirkemøtet nå å si det man sier i pkt. 2. Der er to grunner til det. Det ene er det som ligger i første setning: "Det er grunn til å legge vekt på at læreansvar er hele kirkens sak." Når man ordlegger seg sånn, så kan det neppe unngås å bli satt i forbindelse med et moment i utvalget hvor utvalget nettopp er delt. Jeg leser her i sammendraget i utredningen hvor det sies - det gjelder sammensetningen av lærenmnda/teologisk råd: Hele utvalget mener at alle biskopene bør sitte i nemnda/rådet, og at det i tillegg bør ha et visst antall teologisk sakkyndige. Et flertall legger imidlertid vekt på at sammensetningen bør avspeile det forhold at ansvaret for lærespørsmål er gitt kirken som helhet - også lekfolk. Altså: Er Kirkemøtet klar over at om man vedtar en ordlyd som dette, så kan det forstås dit hen at Kirkemøtet allerede nå har tatt stilling til et hovedspørsmål i utredningen. Det er jo ikke noen detalj i utredningen, men det er tvert imot en hovedsak. Og spørsmålet mitt er om Kirkemøtet og om komiteen mener at det er forsvarlig.

Det andre i det punktet som jeg synes er litt problematisk, er det siste, og jeg synes ikke det hjelper om man setter ordet "gode". Jeg har ikke noe problem med det saklige der, men jeg spør: Ville det ikke være mye bedre om høringsuttalelsene får være med og vise at det er bred enighet om hovedprinsipper? Dette kan leses dit hen at Kirkemøtet nå sier til høringsinstansene: Dette bør dere ikke være for uenige om. Det er selvfølgelig ikke det komiteen vil, men jeg synes altså pkt. 2 er problematisk i sin helhet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Hareide.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, jeg sitter bak og hører en røst som jeg også hadde lyst til å målbære. For de som ikke er enige i grunntrekkene, de er egentlig litt dumme i denne saken. Vi sier at vi skal legge til rette for en bredest mulig enighet. Og det er vel fra Kirkemøtets side noe farlig å gå ut med dette som det organ som faktisk etterpå skal ha en avgjørende innflytelse på hvorledes det hele skal se ut. Vi må nå, som "avgjørende myndighet" la høringsorganene være frie til å mene hva de vil, og så får man som Berentsen sier, håpe på at det kan være bredest mu-

lig enighet til slutt. Men pkt. 2 kan ha den formuleringen: "Det er grunn til å legge vekt på at læreansvar er hele kirkens sak. Et mål for høringsarbeidet må være å legge til rette for gode grunnprinsipper og grunntrekk i en ny ordning." Da påpeker vi kanskje hva det skal uttales om i prinsipiell forstand.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er ikke flere som har tegnet seg? Grønningsæter; ellers må jeg be om at saksordfører prøver å sammenholde noe av dette som er kommet som forslag her. Jeg understreker, før Grønningsæter får ordet, at forslaget fra Berentsen altså er at pkt. 2 strykes.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, da behøvde jeg ikke å be om ordet, for det var min tanke nå å foreslå prinsipalt at pkt. 2 strykes. Og hvis det allerede foreligger forslag om det, kan jeg trekke meg.

DIRIGENTEN:

Ja, det foreligger et forslag her på dirigentbordet fra Berentsen om akkurat det. Det var Bremer.

KRISTEN KYRRE BREMER:

Dirigent, jeg ser det i og for seg ikke noe problematisk å unnvære pkt. 2. Det er mulig at det vil være riktig. Men jeg hadde bare lyst til å si at når det gjelder dette uttrykket "at læreansvar er hele kirkens sak", så er det i komiteen ikke uenighet om det prinsippet, men uenigheten gjelder utmyntingen av det prinsippet i ordninger, slik at det i og for seg er dekning for å si det som står i pkt. 2. Men jeg er lite grann betenkt på at høringsuttalelsene på en måte bindes til å skape enhet. De bør vel stå fritt, selv om det ville være meget, meget ønskelig at det var stor enhet i denne saken.

DIRIGENTEN:

Og det siste kan nok alle slutte seg til, det håper vi. Det var Gitmark; deretter Fylling.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg vil også støtte forslaget om å stryke pkt. 2. Det er helt riktig, som Bremer har påpekt her, at det ikke er noen uenighet i utvalget. Det var ikke noen uenighet i utvalget om dette som står her. Men

dette skal gå ut til almenheten som en uttalelse fra Kirkemøtet, og jeg er veldig redd for at det kan bli misforstått i og med at det er en dissens akkurat når det gjelder konsekvensen av og utformingen av ordningene. Så jeg synes at på det nåværende tidspunkt burde vi begrense oss til å ta med 1 og 3, og stryke pkt. 2.

Jeg har ellers en liten kommentar til premissene som vi vel heller ikke skal uttale oss om her, men jeg synes kanskje det er litt snevert det som står i første avsnittet i siste linjene, at "gir i sin utredning begrunnede forslag til opprettelse av et nytt organ til å forestå behandlingen av læresaker i Den norske kirke". Der er også forslag om andre ting, bl.a. spørsmål om prosedyre ved ordinasjoner og ordinasjonsutsettelse, og i det hele tatt er det et langt bredere opplegg enn det som egentlig gis uttrykk for her i pkt. 1. Jeg vet ikke om jeg har lov å stille forslag når det gjelder premissene, men jeg vil be komiteen ta opp til vurdering om det ikke bør stå et "bl.a.", "begrunnende forslag bl.a. til opprettelse av et nytt organ". For det innser jeg jo at det som er det viktigste i Læreutvalgets utredning, det er jo forslaget om nytt læreorgan. Takk.

DIRIGENTEN:

Da er det Fylling, og deretter gir vi ordet til saksordfører With.

ARNE FYLLING:

Dirigent, det er ikke sikkert at dette vil være noen fremgang i forslagene, men jeg har et anliggende om at det i pkt. 2 bør sies noe om at det kunne være ønskelig at det er og blir bred enighet om grunnprinsippene. Kunne det være mulig å formulere seg slik at et ønske for høringsarbeidet etter Kirkemøtets mening må være at "høringsuttalelsene vil tilkjennegi en bredest mulig enighet om grunnprinsipper og grunntrekk i en ny ordning"? På den måten har Kirkemøtet fått anledning til å ønske - ikke pålegge, ikke presse - men ønske at det vil vise seg. Og det er vel et ønske som vi alle deler.

DIRIGENTEN:

Takk. Nergård har også bedt om ordet. Kan vi ta det før saksordfører, er det i orden for With?

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, bare et par ting; dette med at det er grunn

til å legge vekt på at læreansvaret er hele kirkens sak. Det er klart nok og det kunne stå uten at det behøver å bli noen misforståelse av det, det tror jeg nok. Man behøver ikke å definere nærmere spørsmålet, for i læreuttalelser så er det jo organer som kommer inn og som er forpliktet på kirkens bekjennelse, jeg tenker bl.a. på Bispemøtet. Og jeg ville jo da gjerne også i neste omgang understreke at Kirkemøtet bør gjennomtenke dette forslaget om ikke også alle kirkens organer bør ha forpliktelse, ikke bare lojalitet.

Men når jeg kunne tenke meg at vi sløyfer pkt. 2, så er det fordi jeg har en følelse av at det er dirigerende for høringsuttalelsene. Så jeg vil støtte dem som vil sløyfe dette, og så får vi heller komme tilbake til enigheten når resultatet og analysen av høringsuttalelsene foreligger. Takk.

DIRIGENTEN:

Da er det With. Deretter har Grønstad bedt om ordet. Da tror jeg vi skal sette strek under Grønstad's innlegg.

THOR WITH:

Dirigent, komiteen ble tidlig enig om at pkt. 2 kan strykes. Problemet ved dette er jo som i andre orienteringssaker at de skal være orienterende uten å være ledende, og samtidig skal det sies noe. Og si noe som ikke har noe innhold, er jo også vanskelig å gjøre, hvis det skal være noe som skal gå fra dette møtet. Når det ellers gjelder dette med hele kirkens sak, så er det nevnt nettopp fordi at en der ikke går inn på instanser, men simpelthen for å peke på at dette er en helhetskirkelig sak. Men som sagt, pkt. 2 er vi villige til å sløyfe. Når det gjelder grunnprinsippene, så ønsket vi ikke å ta med "gode" for at vi vil ikke falle på å legge frem "dårlige" grunnprinsipper. De skulle være gode prinsipielt. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Da er det Grønstad.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, mellom dei sakene vi har, så er det i hvert fall minst to saker, denne og dette med å gi reglementer for bispevisitaser, som ligger føre i møtet som orienteringssaker. For min del så meinte eg at begge desse sakene var i grunnen unødvendige å ta opp her i og med at

de er ute til høyring i bispedømmerådene. Det hadde i grunnen ikkje vore nødvendig å ta tid til desse, og eg er litt opptatt av at slike saker kanskje bruker litt mykje tid på bekostning av andre saker som er oppe og som det skal gjøras vedtak i. Ellers vil eg bare slutte meg til forslaget som ligger føre om å stryka pkt. 2. Takk.

DIRIGENTEN:

Det har ikke tegnet seg flere til saken.

Vi har da flere forslag til vedtak her.

Komiteen har strøket sitt forslag, og da må vi kanskje se bort fra disse forandringsforslagene. Er det noen av de som har foreslått forandringer til dette pkt. 2 som opprettholder dette pkt. 2 med forandringen?

(Kommentarer i salen)

Da skulle det være greit. Da har vi ett igjen; Olav Bønes'. Det foreligger ett forslag til vedtak i denne saken, og det gjelder disse to punktene 1 og 3 i komiteens innstilling, som nå bør få nummereringen 1 og 2. Er dette klart for møtet? Det ser ut til det.

Da går vi til votering på dette. De som er enige i disse to forslagene - disse to punktene under forslag til vedtak - forholder seg i ro. De andre avgir stemmetegn; de som stemmer mot. Det er enstemmig vedtatt.

Vi går over til sak 28.

SAK KM 28/85:
KYRKJEMØTA 1986 OG 1987

Denne saken har vært til behandling i Komite E. Saksordfører er Bodil Stenslet, og vi gir ordet til henne. Vær så god.

BODIL STENSLET:

Dirigent, jeg leser først innstillingen fra Komite E, og så noen korte merknader etterpå.

Kyrkjemøta 1987 og 1988.

Premisser:

Forretningsordenen for Kirkemøtet slår fast at møtet

hver gang fastsetter tidspunkt for de to følgende Kirkemøter.

Spørsmålet om sted for Kirkemøtet er tidligere tatt opp i forbindelse med sak KM 9/84. Her heter det i vedtaket: "Det er ønskelig at en alternerer med hensyn til sted for Kirkemøtet."

I Kirkerådets saksorientering heter det at det er tre aktuelle alternativ for plassering av Kirkemøtet:

1. Fast møtested.

2. Tre møter i perioden lagt til Oslo-området og et møte lagt til et annet sted i landet.

3. Hvert annet møte lagt til Oslo-området og et annet sted i landet.

Oslo bispedømmeråd har vedtatt å foreslå at en bør arbeide for et fast møtested og at møtet bør vare minst en uke.

Saken faller i to deler:

I. Møtested for Kirkemøtet.

I henhold til Forretningsordenen skal Kirkerådet fastsette sted for Kirkemøtet, men Kirkerådet har bedt om Kirkemøtets syn på alternering av sted for Kirkemøtene.

Komiteen er klar over de praktiske problemer en alternering kan føre med seg, men finner ikke at disse hensyn kan veie tyngst.

Det er viktig også ved plasseringen å markere at Kirkemøtet er hele Den norske kirkes folkevalgte organ.

Kirkemøtet betyr en stor inspirasjonskilde for det bispedømmet som møtet legges til.

Komiteen mener derfor at sted for Kirkemøtet bør veksle mellom bispedømmene og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd.

II. Kirkemøtets varighet.

Oslo bispedømmeråd ønsker at møtet skal forlenges med en dag.

Komiteen ser klart at dette kan være en styrke for saksbehandlingen på møtet: Når komiteen likevel ikke går inn for en forlengelse, skyldes det at hensynet til de ulike yrkesgruppers mulighet til å delta på møtet må veie tyngst.

Komiteen vil dessuten peke på at det ved gjennomføringen av møtet legges opp til begrensning i saksmengde etter viktighet og en så effektiv behandlingsprosedyre som mulig, slik at man unngår unødvendigh bruk av tid.

Bispedømmerådene bør i størst mulig utstrekning forberede og drøfte sakene før Kirkemøtet.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet legges vekselsvis til Oslo bispedømme og de øvrige bispedømmer og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd.

2. Kirkemøtet i 1986 og 1987 holdes i første hele uke i november.

3. Kirkemøtene 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med fredag.

4. Kirkemøtet har ingen merknader til at Kirkemøtet 1986 legges til Bjørgvin bispedømme (Bergen) og at møtet i 1987 legges til Oslo bispedømme.

Et medlem av komiteen fremmet følgende forslag til vedtak, pkt. 3: Kirkemøtene i 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med lørdag.

*

Jeg vil gjerne da legge til at komiteen har vurdert det slik at Kirkerådets anmodning om at Kirkemøtet her skulle uttale seg om plassering av Kirkemøtet i 1988, er unødvendig, siden dette da fanges opp av pkt. 1 i forslag til vedtak som komiteen fremmer. Og som en logisk følge av dette, så vil vi også foreslå at overskriften rettes i samsvar med dette, slik at saken får som tittel: Kirkemøtene 1986 og 1987. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Vi vil også gi ordet til dette medlem av komiteen som har fremmet et forslag til vedtak, pkt 3. Målfrid Norum, vær så god.

MÅLFRID NORUM:

Jeg vil gjerne begrunne min dissens. La meg først understreke at jeg også ser det som helt nødvendig, slik det står i premissene, "at det ved gjennomføringen av møtet legges opp til begrensning av saksmengde etter viktighet og en så effektiv behandlingsprosedyre som mulig, slik at man unngår unødvendig bruk av tid". Men den samlede konsekvens av vurderingene blir for meg det forslag som er fremlagt: "at Kirkemøtene i 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med lørdag."

Kirkemøtet er gitt stort ansvar å følge opp. Kirkemøtet har allerede store oppgaver og vil bli delegert - må vi gå ut fra - flere oppgaver, om det da viser seg at Kirkemøtet er i stand til å ivareta ansvaret sitt på en god måte. Vi må regne med store saker. La oss bare nevne Læreutvalgets uttalelse. Og det er klare grenser for hvor raskt saker kan behandles om møtet skal bli annet enn et "sandpåstrøingsorgan". Det trengs tid for forsvarlig saksbehandling. Vi må gi de kommende Kirkemøter mulighet til å arbeide seriøst med sakene. En dags utvidelse er ikke mye, men det vil bety at fredag blir full arbeidsdag, i tillegg til de fire effektive arbeidsdager som det andre forslaget legger opp til.

En tilleggskommentar, når det gjelder møtet i 1986. Vi må regne med at det der blir mange nye representanter som vil trenge tid til å innarbeide en rytme, komme inn i en måte å arbeide på. Dette anser jeg som en tilleggsgrunn til at møtet i 1986 bør vare en dag lenger, så mitt forslag er altså som presisert på side 3.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Vi har da lagt frem saken, og vi gir ordet til dere. Først var det Oddvar Larsen, deretter Bønes.

ODDVAR LARSEN:

Dirigent, jeg ser her at det er kommet et forslag på at Kirkemøtet skal forsøkes forlenget i sin funksjon. Jeg er blant de som mener at vi som har frivillige tillitsverv i Den norske kirke begynner å få ganske mye å gjøre. Det går veldig mange dager bort, og vi har dog et annet arbeid også som vi skal skjøtte. Så jeg føler på mange måter at vi ikke kan ta mer av den fritiden som vi som frivillige har til å drive dette arbeidet. Hvis man skal utvide Kirkemøtet hele tiden, så er jeg redd for at ganske mange etter hvert bare må si nei takk; vi har ikke tid til å være med. Derfor vil jeg støtte forsla-

get som ligger her på at vi skal opprettholde samme lengde på møtet som nå, altså fra søndag til og med fredag. Et annet moment er også kommunikasjonene - de lange reisene for enkelte. Det er ikke så enkelt å komme frem i helgene som på hverdager, og jeg vil absolutt støtte det forslaget som flertallet har. Takk.

DIRIGENTEN:

Det var Bønes, deretter Havåg.

OLAV BØNES:

Dirigent, aller først vil jeg gi min tilslutning til komiteens forslag i pkt. 1, nemlig at "Kirkemøtet legges vekselvis til Oslo bispedømme og de øvrige bispedømmer". Jeg synes det er en fin måte og det vil ha sin betydning for de forskjellige bispedømmer rundt om at man får besøk av Kirkemøtet.

Så er det dette spørsmålet om utvidelse eller ikke utvidelse av antall dager. Nå er det ikke min tanke her å sette frem et lovisk - eller man kunne kanskje si et pietistisk - forslag. Det må vel gjerne heller tas opp som en litt humoristisk måte å si det på. Men det har slått meg dette: Vi holder nå på å arbeide i komiteen med "Søndagens bruk", og så må jeg jo stille spørsmålet: Er det egentlig nødvendig at vi skal begynne med et arbeidsmøte søndag kveld? Hvorfor kan man ikke rett og slett møte frem søndag kveld og så tar man mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag og lørdag - og så får man da en utvidelse? Ikke gjerne på en hel dag, men i alle fall får man noe utvidelse av arbeidsmulighetene. Jeg setter ikke dette frem som et forslag, dirigent, men kanskje det i alle fall kunne være noe å tenke på. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Havåg, deretter Anthonisen.

LEIV HAVÅG:

Det eg gjerne vil ha sagt, er for så vidt nedfelt i dei papir som her ligg føre i den innstilling vi har. Men likevel har eg lyst til å stå her og understreke at det er godt at Kyrkjemøtet vert avvikla i ulike områder av landet. Eg vil gjerne understreke det. Eg trur at med dette så kan vi vere med å markere. Eg trur at det er uhyre vesentleg, og det må seiast gong etter gong, at Kyrkjemøtet ikkje vil vere noko - skal vi seie - hierarkisk pyramidetopp, men vil vere av og for kyrkjely-

dane i landet. Eg trur vi må seie dette oppatt og oppatt. Eg synes også at 100 000 kroner ikkje er nokon pris å snakke om for eventuelt kvart åttande år å legge møtet til Bodø eller Tromsø.

Kanskje skal eg også få lov til å seie, og eg forsøker ikkje med det å bite etter nokon stad eller nokon personar - eg kjenner ingen trang til det. Men la meg få seie: I politisk forstand så er vel Oslo valgt til hovedstad, men i åndeleg kyrkjeleg forstand så er den ikkje hovedstad, sjølv om det finnes mange åndelege kvalitetar, la det også vere sagt. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var Anthonisen, deretter Lunde.

KARL DAN. ANTHONISEN:

Etter disse to Kirkemøtene - eller halvannet - som vi nå har gjennomført, har jeg svært stor forståelse for det forslaget som kom fra det ene medlemmet av komiteen, om å utvide møtet med en dag. Selv om vi gjør hva vi kan for å begrense saksmengden, tror jeg ikke det er realistisk mulig å få komprimert den så mye mer enn det man allerede har maktet.

Men det er en hake ved forslaget fra Norum, og det er at det vil inkludere to søndager for de fleste deltakere, iallfall de som kommer noe langveis fra. De vil bli borte både den første søndagen og søndag nummer to, og det kan bli svært vanskelig, iallfall for presteskapet.

Jeg kunne tenke meg å fremme et forslag om at Kirkemøtene 1986 og 1987 varer fra og med fredag til og med fredag. Da sparer man en søndag, og bare den søndagen går med som ligger inn i Kirkemøtet. Det tror jeg vil være en fordel.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var Lunde, deretter Øy.

AAGE LUNDE:

Når Oslo bispedømmeråd har foreslått å ta med lørdag, vil jeg gjerne få avkreftet den billighet som kanskje kan ligge nær, at Oslo jo har så lett adgang til å komme seg frem, så for dem er det ikke så farlig. Vi understreker følgende: Vi er også villige til å dra til utkanten av Norge når det passer slik og å ta vår ulempe sammen med andre når det gjelder å bruke lørdag. Sa-

kenes mengde er blitt stor og kommer til å bli mye større. Hvis man ikke går inn for en forlengelse av Kirkemøtet når det gjelder tid, så må en også samtidig forlange at Kirkemøtets saksmengde begrenses radikalt. Sier man nei til lørdag, så må man også si ja til en eller annen form for en radikal begrensning av saksmengden, ellers får vi også uforsvarlig saksbehandling.

Jeg gjør oppmerksom på at de fleste Kirkemøter rundt om i verden har møter på ca. 10 til 14 dager, og vi er det eneste som har 5 dager i det hele tatt. Det må kunne la seg gjøre å få tilfredsstillende permisjonsordninger, lønnskompensasjoner og slikt i de fleste yrker. Og når det gjelder prester, synes jeg ikke noe som helst synd på dem, for det finnes nå sjanser til å få tilfredsstillende vikarordninger for slike viktige møter. Begrunnelsen må i hvert fall ikke være den at man skal komme seg hjem til helga. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Øy. På talerlisten etter Øy har vi Kartveit, Aarflot, Grønstad, Nergård, Bergan, Grønningsæter og Haugaasen. Jeg vil sette strek under dette innlegget til Øy. Er det noen som har noe imot at vi gjør det? Vi må ha forslag til vedtak før strek er satt. Vær så god, Øy.

ØYVIND ØY:

Dirigent, eg skal vere kort, men eg vil uttrykke glede over at der er så stor semje om at Kyrkjemøtet skal alternere rundt ikring i landet vårt. Det er godt for å gjere Kyrkjemøtet kjent, og det er svært verdifullt for oss som får vere med på Kyrkjemøtet. Sjølv om vi ikkje kjem så langt utom veggene her vi er, så får vi i hvert fall oppleve en god del verdifullt og bli kjent med forholda rundt ikring. Det er berikelse også for oss som er med på Kyrkjemøtet. Det som egentlig undrar meg, er at Målfrid Norum fikk så lite oppslutning om sitt forslag i komiteen. Eg vil gi mi fulle støtte til det. Eg kjenner det på meg no, med tanke på dei to dagane som vi har igjen på dette møtet, og med dei store sakene som no har samle seg opp: Kan vi gi litt meir tid til behandling, så vil vi oppleve møtet mykje meir tilfredsstillande, vi som skal vere med å ta så viktige avgjerer som vi har framfor oss. Eg vil støtte Målfrid Norum sitt framlegg.

DIRIGENTEN:

Før strek ble satt, er det levert inn et forslag fra

Haugaasen som han kan referere under sitt innlegg. Dessuten har Balto tegnet seg i tillegg til de andre.

Dette forslaget fra Haugaasen kan jo jeg referere; det er ganske enkelt ett punkt. Det står: "Kirkemøtet alternerer mellom bispedømmene." Det er Kartveit, neste er Aarflot.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, i premissane på side 2 står det at "Det er viktig også ved plasseringen å markere at Kirkemøtet er hele Den norske kirkes folkevalgte organ". Og "Det betyr en stor inspirasjonskilde for de bispedømmer som møtet legges til". Eg saknar samsvaret mellom dette og pkt. 1, der ein altså legg opp til at Kyrkjemøtet annankvart år skal vera i Oslo bispedøme. Det vil bety at det vil gå rundt rekna 20 år mellom kvar gong ein kjem til dei andre bispedøma, og det er svært lang tid. Det vil iallfall ikkje opplevast serleg nært av dei som bur i de andre bispedøma, når det har gått 20 år sidan sist Kyrkjemøtet blei lagt til vedkommande bispedøme.

Eg hadde i grunnen eit forslag, men eg kan godt støtta det som nå kjem frå Haugaasen om at Kyrkjemøtet går på rundgang mellom alle bispedøma - også fordi der, så vidt eg kjenner til - ikkje er tungtvegande økonomiske grunner til at møtet skal leggjast til Oslo. Tvert imot blir det sagt at økonomisk betyr det svært lite korhen i Sør-Norge Kyrkjemøtet blir lagt. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Aarflot, deretter Grønstad.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg støtter den distriktspolitiske profil som er lagt opp her i forslag 1, med den veksling som er antydet. Når det gjelder tidspunktet, så er jeg litt lei meg fordi det her er blitt en situasjon hvor man nå må tale om forlengelse og utvidelse. Kirkemøtet har jo ikke selv hatt hånd om å fastsette lengden for disse møtene. Det er gjort av Kirkerådet.

Jeg synes erfaringen viser oss at vi får for liten tid til å behandle sakene forsvarlig. Og for meg står det slik at hensynet som må veie over alle hensyn, det er hensynet til at dette lovfestede møtet med en klar konstitusjonell funksjon også som lovgivningsorgan i kirken - slik som bl.a. ekspedisjonssjefen har karakterisert det - får en slik arbeidsmulighet at det blir tatt al-

vorlig av våre politiske samarbeidspartnere. Skal det skje, tror jeg vi er nødt til å satse på at møtet må være av minst en ukes varighet.

Jeg tror det er viktig at man også ser i øynene problemene med å si at man må skjære ned på sakene og behandle dem på en slik måte at det blir gjort effektivt. Vi vet jo at det kommer forslag fra bispedømmerådene, og fra alle. Skal vi da på forhånd være med å skjære bort de mulighetene folk har til å anmelde saker, så kan det by på veldig store problemer. I hvert fall bør dette Kirkemøtet fortelle det kommende Kirkeråd hvordan de skal foreta en slik nedskjæring og prioritering.

Og jeg synes heller ikke det er et stort problem at det er 11 prestevalgte representanter i denne forsamling som kanskje vil måtte være borte to søndager fra sin tjeneste. Det er mange av våre lekfolk som har mye større problemer i forhold til sitt yrke, men som ikke ville ha så veldig mange flere problemer om lørdagene blir lagt til allikevel.

Av hensyn til møtets verdighet og funksjon vil jeg veldig sterkt anbefale at vi fastsetter lengden fra søndag til lørdag.

DIRIGENTEN:

Det er Grønstad, deretter Nergård.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, her er svært gode argumenter for mange ting nå, så det er ikkje lett å vite kva ein skal leggja størst vekt på.

For då å ta dette med lengden først. Eg må seie det at ut fra mitt syn har eg problemer med å kunna gå på utvidelsen av møtet, sjølv om eg er klar over at det var ønskjeleg ut frå både saksmengde og kanskje verdighet - som og Aarflot sa her. Og det er ikkje først og fremst med tanke på prestane. Eg tenkjer meir på lekfolk og spørsmålet om rekruttering i de forskjellige yrkesgrupper til bispedømeråda og til Kyrkjemøtet. Vi må bare innsjå det at der er mange yrkesgrupper som det ikkje er så ganske lett for å vera såpass lenge vekk samanhengande. Og det kan føra til ein ytterligare innskrenking. Vi kan sjølv tenka kva slags sjikt i samfunnet som kanskje då vil bli representert sterkast i dei framtidige Kyrkjemøta.

Bønes var inne på dette med søndagen. Jo, der er nok

noko der. På den annen side - hvis vi no skulle strekke dette utover til og med lørdagen, så går det faktisk to søndager "i vasken", for å bruke det uttrykket. Det er noko annet og: Vi har vel et ansvar for heimen og familie; iallfall i andre sammenhengar snakker vi varmt om at vi skal ta vare på familien og ofra litt tid på dei - ikkje sant. Kva då når vi er to helgar vekk? Det er og et moment som vi skal ta med i vurderingen, trur eg.

En ting til vil eg også seie her når det gjeld dette med arbeidssituasjonen. En skal huske på at det jo er møteplikt her, og det er kanskje vanskeleg for mange å nå fram.

Ellers etterlyser eg et konkret tillegg i pkt. 1. Nå har det vore mange som har talt varmt for alle distrikter her, og eg har vel kanskje et litt avslappa forhold når det gjeld plassering. Eg ser ofte praktisk på dette når det gjeld kommunikasjonar, det er så. Det kan vera litt lett å seie litt for mykje om det når eg er distriktsrepresentant sjøl, men eg er litt usikker på kva komiteen legg i dette pkt. 1 her med vekselvis Oslo bispedøme og de øvrige bispedøma, ut frå det som er sagt på første side om at det er tre alternativer. Fast møtestad er jo ute av biletet, men det er forskjell på 2 og 3. Der er det altså antyda tre møter i perioden til Oslo-området og ett en annan stad i landet, som eg for min del godt kunne tenkje meg. Eg finn ikkje rett ut av kva pkt. 1 konkret går ut på.

DIRIGENTEN:

Det er Nergård, deretter Bergan.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, det var en sterk og solid argumentasjon for en forlengelse av Kirkemøtet som ble fremført her av Oslo biskop. Det er klart at møtet trenger tid til å behandle saker og at de må forberedes veldig godt, ellers vil møtet arte seg som en sandpåstrøer. Men der er også andre problemer, og de berører ikke i første rekke de prester som deltar som representanter på møtet, men de berører de andre som har andre stillinger i andre yrkessammenhenger.

Jeg tenker på dette at Tjenestemannsloven gir rett til å delta i offentlige verv for offentlige ansatte 10-12 dager pr. år, og vi har flere som har slike yrker at de bruker opp adskillige av de dagene til andre møter i bispedømmesammenheng. Vi kan risikere at en ytterligere utvidelse av møtene kan føre til at de til syvende og

sist så å si bare består av kirkelig ansatte. Jeg vil være noe forbeholden med en utvidelse av møtet på det nåværende tidspunkt, inntil vi vinner mer erfaring.

Så et annet punkt som jeg hadde lyst til å nevne. Det er pkt. 1, om vekslingen av møtene. Jeg er glad for at man har gått inn for en veksling mellom Oslo bispedømme og de øvrige bispedømmer. Jeg så på Dokument 28.1, avsnittet "Konsekvensar ved å legge møtene utenfor Oslorådet". Her var Nord-Noreg, som det står, kommet inn med en kostnadsberegning, og så tenkte jeg på en setning av Hamsun: "Vi lå bak de tusinde mile, og landet syntes ganske glemt." Her står det nemlig at "på bakgrunn av opplysningane som er henta inn, er det realistisk å rekna med at utgiftene til reise og opphald for eit møte i Nord-Noreg vil ligge frå kr. 50.000.- til 100.000.- høgare enn i Sør-Noreg, slik prisnivået er i dag, dvs. 10-20% høgare enn budsjettet for Kyrkjemøtet i år". Ja vel, det koster å reise nordover, det vet jo vi som bor der oppe.

Men Kirkemøtet synes jeg jo mer enn noe annet møte må manifistere kirken som en helhet fra Lindesnes til Grense-Jakobselv. Og så må vi tenke på den samhørighet som det er nødvendig å bygge ut i vår kirke - en mye større samhørighet enn det er i dag. Det kan Kirkemøtet, og bør vel Kirkemøtet være den første i rekken til å bidra med. Så tenker jeg på den inspirasjon som det er å få gjennom et Kirkemøte, og så tenker jeg på den inspirasjon som dere ville få oppleve.

Vet dere hva jeg hadde lyst til, hvis Kjølaas gir tillatelse? Jeg kunne tenke meg å invitere dere til Kautokeino på Kirkemøte alle sammen. Dere skulle få komme midt i et samisk miljø, og få uforglemmelige inntrykk og opplevelser med dere. Dere skulle bl.a. få være med på en samisk gudstjeneste, som mange av dere aldri har vært med på. Velkommen.

DIRIGENTEN:

Det er Bergan, deretter er det Haugaasen.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, jeg synes komiteen har kommet frem til gode forslag til vedtak i punktene 1, 3 og 4. Når det gjelder pkt. 2, om varigheten, så må jeg si at det er mitt bestemte inntrykk, både fra Kirkemøtet i fjor og også denne gangen, at det blir for liten tid til i alle falle en god del store og krevende saker.

Jeg mener at det mest forsvarlige må være på den ene siden å prøve i alle fall å komme frem til en begrensning i saksmengden, noe som også komiteen viser til i premissene sine. Hvordan det skal gjøres, kan en nå ikke egentlig si så mye om, men det kan jo selvsagt også stå opp til de som har anledning til å sende saker å ta det med i beregningen. For mange saker og for store saker gjør det hele meget komplisert, fordi våre uttalelser som topporganet i Den norske kirke ikke må få noe preg av harelabb over seg. Det er vi alle enige om. Det er en av begrunnelsene til at vi må forlenge møtet. Selv om vi prøver å begrense saksmengden, vil vi allikevel sitte igjen med så store saker at det vil kreve tid.

Så jeg vil være enig i forslaget fra ett medlem av komiteen som sier at "Kirkemøtene i 1986-87 varer fra og med søndag til og med lørdag", og jeg vil rette oppmerksomheten mot om en kanskje under opplegget for neste Kirkemøte kunne vurdere om en kan begynne noe tidligere på søndag. Det står at Kirkemøtet skal innledes med en gudstjeneste. Det kunne jo tenkes at det lot seg gjøre at den gudstjenesten kom på formiddagen.

Jeg synes det er en glede på dette Kirkemøtet med den åndelige dimensjon som vi også har fått inn, og jeg vil be om at det også kan bli slik på kommende Kirkemøter. Det kunne jo være da at vi kunne legge en vesentlig del av slike saker nettopp til søndagen.

DIRIGENTEN:

Det var Haugaasen, deretter Balto - som er den siste, før vi gir ordet til saksordfører.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, jeg synes jo det er merkelig at Kirkerådet ikke går inn på det mest radikale forslaget når de setter opp alternativer. De setter opp tre alternativer, men det mest radikale det er jo alternativ nr. 4 - nemlig at Kirkemøtet alternerer hvert år; og det står ikke i listen. Vi har hatt dette oppe i vår komite også, og vi finner faktisk ingen grunn til ikke å alternere, siden - som Kartveit sa her også - det finnes ingen tungtveiende økonomiske grunner for ikke å alternere. Derfor er mitt forslag til vedtak på pkt. 1 at "Kirkemøtet alternerer mellom bispedømmene og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd".

Til siste delen av det har jeg lyst til å understreke at bispedømmerådene må få lov til å komme inn på et tidligere tidspunkt enn det bl.a. har skjedd i år.

Og bare helt til slutt: Hvis noen andre skulle ha problemer med å arrangere et så stort arrangement som dette, kan jo vi tilby Tønsberg som et fast sted.

DIRIGENTEN:

Da er det Balto.

KARI BALTO:

Ja, jeg skal ikke foreslå Kautokeino til fast sted, for da blir jeg vel pepet ut.

Men i pkt. 1 står det "vekselvis til Oslo og andre bispedømmer". Innebærer det hver annen gang nødvendigvis, eller kunne det være to ganger ute i landet og en gang i Oslo? For Oslo ble nevnt her som åndelig hovedstad, og Nord-Norge har vel av og til vært nevnt som det mørke fastland, og det synes jeg at kirken burde være med på å rette litt opp.

Jeg har sett på de utklippene som står her ute. Jeg har ikke sett noen nord for Adresseavisa. Nå kan det jo også være fordi disse avisene ikke blir solgt i Tønsberg eller ikke er blitt hentet inn her. Det vet jeg ikke, så jeg får se når jeg kommer hjem hva som står fra Kirkemøtet i nord-norske aviser. Det viser litt om at her nede vet folk hva et Kirkemøte er. Men når jeg sa hjemme at jeg skulle reise på Kirkemøtet, var det liksom noe jeg drev med sånn på si: Ja, Kari og kirka, det er liksom greit nok. Men jeg tror - ikke bare tror, jeg vet - det ville ha veldig mye å si hvis det kom Kirkemøter ikke bare hvert 20. år til Nord-Norge, for senere skal vi snakke om å få prester, organister og andre kirkelige stillinger besatt i Nord-Norge. Det vil bli litt PR for det også.

Så jeg vil gjerne ha forandret slik at det kunne stått "vekselvis", og så mer definert hvordan. Og jeg ville gjerne da også foreslå ett år i Oslo og to år ute i landet, Nord-Norge iberegnet.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Jeg oppfatter ikke dette som noe forslag, for det er i så fall for sent også. Da gir vi ordet til saksordfører Bodil Stenslet.

BODIL STENSLET:

Dirigent, det er jo noe som heter at "det dunkelt sagte er det dunkelt tenkte". Det var ikke komiteens mening

at det skulle være noe misforhold mellom disse formuleringene vi har for å begrunne alternering av Kirkemøtet, og det forslag til vedtak som vi har i pkt. 1. Det viser seg nå at hastverket og presset i komiteen har spilt oss et puss. Enkelte i komiteen har lagt en annen tolkning i vedtaket enn slik det er blitt tolket av forsamlingen her. Så det er tydeligvis uklart formulert.

Komiteen har jo ment at pkt. 1 skulle vært et alternativ til Kirkerådets saksorientering, pkt. 3, for der står det jo i klar tekst: "Hvert annet møte lagt til Oslo-området og et annet sted i landet." Men vi har formulert oss uklart, og det må vi ta konsekvensen av, og det verste er jo det at vi ikke har noe komitemøte slik at vi kan vite hva det enkelte komitemedlem har tolket vedtaket som.

Derfor vil jeg da bare på vegne av enkelte av komitemedlemmene signalisere at vi kan tenke oss å støtte det forslaget som nå er fremsatt om at "Kirkemøtet alternerer hvert år, og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd". Slik det er klart for enkelte av komiteens medlemmer, er det det de har lagt i pkt. 1.

Jeg gjentar at det var uklart formulert, og derfor blir det uklart tolket, slik som nest siste taler sa her nå også. Men vi vil da, enkelte av komitemedlemmene i hvert fall, støtte det fremsatte forslag. Takk.

DIRIGENTEN:

Vi har da fått lagt frem det som er av forslag i denne saken, og jeg oppfatter det da slik at komiteens forslag til pkt. 1 er sammenfallende med det forslag som er lagt frem av Haugaasen - slik at det til pkt. 1 foreligger kun ett forslag.

BODIL STENSLET:

Dirigent, jeg føler i hvert fall ikke som saksordfører at jeg kan trekke komiteens forslag til pkt. 1, fordi vi ikke har hatt et komitemøte og ikke vet hva det enkelte komitemedlem har lagt i den noe uklare formulering.

Derfor må det være et voteringstema, men vi signaliserer at enkelte av komitemedlemmene allerede er klare til å gå over på det fremsatte forslag som er klarere: "Kirkemøtet alternerer hvert år ..." Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var dette jeg ville ha presisert. Da er det

to forslag til pkt. 1, og vi har faktisk tre forslag til pkt. 3.

Jeg foreslår da at vi tar punktvis votering på det. Det er den enkleste måten, slik at vi kommer igjennom det.

Til pkt. 1 foreligger det altså to forslag. Forslag til vedtak fra komiteen: "Kirkemøtet legges vekselvis til Oslo bispedømme og de øvrige bispedømmer, og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd." Det andre forslaget er fra Haugaasen og lyder slik: "Kirkemøtet alternerer mellom bispedømmene og arrangeres i samarbeid med vedkommende bispedømmeråd." Forslagene er oppfattet?

Vi voterer da slik at de som støtter forslaget til komiteen forholder seg i ro; de som stemmer for forslaget til Haugaasen, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det ser ut til at det er flertall for Haugaasen's forslag uten at vi behøver å telle opp disse stemmene. Vi kan ta kontravotering. Ja, det er klart flertall for Haugaasen's forslag, pkt. 1.

Til pkt. 2 er det kun ett forslag: "Kirkemøtet i 1986 og 1987 holdes i første hele uke i november." De som er enige i dette forslaget, forholder seg i ro; de som er mot forslaget, avgir stemmetegn. Det stemmes. Pkt. 2 er enstemmig vedtatt.

Når det gjelder pkt. 3, har vi tre forslag, og der blir det da problemer med avstemningen. Vi har forslag som komiteen har satt frem som lyder: "Kirkemøtene 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med fredag." Vi har forslag fra medlem av komiteen, Målfrid Norum. Forslaget lyder: "Kirkemøtene 1986 og 1987 varer fra og med søndag til og med lørdag." Og vi har det tredje forslag som er fremsatt av Anthonisen: "Kirkemøtene 1986 og 1987 varer fra og med fredag til og med fredag." Er forslagene oppfattet?

Jeg tror vi må ta forslaget fra komiteen først til avstemning, og så setter vi de to andre forslagene opp mot hverandre deretter. Grønstad, vær så god.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, til voteringsmåten her. Det er jo vanlig at dei mest ytterliggåande forslag blir tatt fyrst, og så langt som eg skjønar, så må det mest ytterliggåande vera Anthonisen sitt - frå fredag til fredag. Og så at Norum sitt blir tatt deretter, og så komiteen sitt.

DIRIGENTEN:

Dirigenten tenkte slik at det her var snakk om utvidelse eller ikke utvidelse. Det var derfor dette ble satt opp på denne måten som jeg foreslo, slik at det er den logiske rekkefølge som er tenkt i denne sammenhengen. Det er Gitmark.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg tror i grunnen at den logiske tenkemåten som dirigenten har gitt uttrykk for, er riktig her. Jeg tror vi først bør ta stilling til om møtet er interessert i en utvidelse av Kirkemøtet. Og hvis det viser seg at det er en interesse for det, så må det stemmes alternativt mellom det forslaget som er kommet fra Anthonisen og det som er kommet fra Norum. Det er mitt syn på det, men det kan være delte meninger.

DIRIGENTEN:

Dette blir da et spørsmål om avstemnings- eller voteringsmåten, og vi må be om en tilslutning til en av disse to. Jeg foreslår altså at vi her stemmer på komiteens forslag først, og så stiller disse to andre opp mot hverandre deretter, fordi det er snakk om utvidelse av det hele. Jeg tror ikke saken er av den karakter at vi behøver en prøvevotering.

Jeg vil gjerne ha møtets tilslutning til at denne voteringsmåten er godtatt. De som er enige i at vi stemmer på denne måten, forholder seg i ro; de som er mot at det stemmes på denne måten som foreslått, de avgir et stemmetegn. Det er vedtatt mot tre stemmer.

Da stemmer vi på denne måten at vi først tar opp til votering pkt. 3 i komiteens forslag, og pkt. 3 har dere fått referert.

De som stemmer for pkt. 3 i komiteens forslag, forholder seg i ro; de som stemmer mot pkt. 3, avgir stemmetegn. Det stemmes. Vi må be om opptelling... Det er avgitt 38 stemmer mot. Da må jeg be om kontravotering, slik at vi får det nøyaktige stemmetallet. Altså de som stemmer for dette, må avgi stemmetegn... Ja, avstemningsresultatet er "close race". Det er 39 stemmer for komiteens forslag, og det er 38 stemmer mot. Dermed er det ikke nødvendig å sette de to utvidelsesforslagene opp mot hverandre.

Vi går til pkt. 4. Forslaget til vedtak er: "Kirkemøtet har ingen merknader til at Kirkemøtet 1986 legges

til Bjørgvin bispedømme (Bergen) og at møtet i 1987 legges til Oslo bispedømme." De som er enige i dette forslaget, forholder seg i ro; de som vil stemme mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig bifalt.

Det var sak nr. 28. Vi har en sak til vi gjerne skulle ha avviklet før lunsj, og det er sak nr. 7.

SAK KM 7/85:
BETJENINGSSITUASJONEN I NORD-NORGE

Sak nr. 7 har denne ordlyden: "Betjeningssituasjonen i Nord-Norge." Den er behandlet i Komite B, saksordfører er Eli Holmen. Vær så god.

ELI HOLMEN:

Dirigent, først noen innledende kommentarer. Komiteen har brukt mye tid på å drøfte denne saken, og alle er enige i at noe må gjøres for å avdekke betjeningsmangelen i Nord-Norge.

Vi har vurdert ulike virkemidler overfor de ulike yrkesgrupper, og vi har vært redd for at de tiltak som settes i verk, kan bli betraktet som særfordeler for kirken. Det er viktig at det ikke brukes virkemidler som kan oppfattes som særfordeler for kirkelig ansatte i forhold til lokalbefolkningen.

I komiteen har vi også vært innom tanken hvorvidt et større antall av de diakonstillinger som blir tildelt fra Staten i 1986, kunne fordeles i Nord-Norge. Vi fant imidlertid ikke å kunne innbefatte dette i vedtaket.

Videre var vi innom hvorvidt kirkelige utdanningsinstitusjoner i Nord-Norge ville kunne avhjelpe bemanningsnøden. I denne forbindelse kan nevnes at prorektoren ved Universitetet i Tromsø i et avisintervju har gitt uttrykk for at han gjerne så at f.eks. kristendomsfaget ble tillagt som undervisningsfag ved Universitetet. Dette er for å berike fagmiljøet, som man synes var litt ensidig i dag. Men vi må også vurdere muligheten for andre kirkelige utdanningsinstitusjoner i nord.

Vi vil også peke på at de prestene vi har i Nord-Norge, er svært unge. Av 76 prester i Sør-Hålogaland bispedømme er kun 8 stykker over 50 år. Vi har 2 stykker som blir 50 i løpet av året. Vi vil også derfor henstille om at prester med erfaring søker nordover.

Så over til det grønne arket, og først vil jeg komme med

en endring i vedtaket, pkt. 4, andre linje. Der skal ordene "med" og "særlig" bytte plass. Så skal jeg lese sakspapiret.

Betjeningssituasjonen i Nord-Norge.

Premisser.

Komiteen har drøftet betjeningssituasjonen i Nord-Norge med utgangspunkt i meldingen fra Kirkerådet. Saken har forbindelseslinjer til sak KM 4/85 - Kallsbevisstheten i en ny tid. Nord-Norge har en spesielt vanskelig betjeningssituasjon på grunn av de store avstander, vanskelige klimatiske forhold m.v. De store avstander medfører bl.a. at menigheter blir mangelfullt betjent og at de ansatte kan føle seg isolert og ikke opplever det kollegiale fellesskapet de har behov for. Komiteen vil peke på nødvendigheten av at det settes inn spesielle stimuleringstiltak for å bedre betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Det er viktig for komiteen å understreke at de virkemidler som benyttes, må ses på som uttrykk for å skape mest mulig like arbeidsvilkår for kirkelig tilsatte i hele landet.

Det ble drøftet ulike stimuleringstiltak. Komiteen anser det for å være et mål at alle prestegjeld betjenes av minst to kirkelig tilsatte i hel stilling. Det er et mål at ingen prester skal være eneprester. Nord-Norge bør derfor tildeles et større antall av kirkelige stillinger. Likeledes er det vesentlig å legge boligforholdene bedre til rette enn hva som gjøres i dag.

Det er viktig at det settes inn virkemidler også overfor kommunalt lønnede kirkelige tjenestemenn. Det vil her være nødvendig å samarbeide med andre organer i samfunnet med tanke på at kirkelig tilsatte kan komme inn under generelle regler.

Når det gjelder utdanningstilbud i landsdelen, bør dette utredes i samarbeide med berørte utdanningsinstitusjoner. Komiteen vil videre peke på behovet for at det legges til rette for praksisplasser i nord-norske menigheter i studietiden.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet vil peke på at det er behov for virkemidler for å styrke betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Kirkemøtet anbefaler at denne saken fremmes overfor Kirke- og undervisningsdepartementet og Norske Kommuners Sentralforbund i samråd med berørte yrkesorganisasjoner.

2. Det bør arbeides videre med rekrutteringstiltak og mulighet for praksisplasser i Nord-Norge.

3. Behovet og muligheten for ulike typer kirkelig utdanning i Nord-Norge bør utredes.

4. Kirkemøtet vil overfor departementet be om at antall stillinger økes, særlig med tanke på det store behovet i Nord-Norge.

5. Flerspråklige menigheters spesielle problemer må vektlegges når bemanning og stillingsstruktur skal fastsettes.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Da er saken lagt frem. Vi ber om at de som vil ha ordet i saken, tegner seg med en gang, så snart de kan. Det var Nergård først, og så Grønningsæter, Larsen og Austad.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, det er kanskje forståelig at jeg tar ordet, og jeg annonserer at det blir noen flere minutter enn vanlig, så jeg vet ikke hvordan debatten kan fortsette senere.

Men - for å si det litt høytidelig - så har Nord-Hålogaland biskop i en rekke årsmeldinger påpekt den vanskelige betjeningssituasjonen i vårt bispedømme.

Det er sendt brev om saken til departementet og Presteforeningen, og jeg må si til departementets ros at de har vist stor forståelse og gjort sitt til å søke å avhjelpe nøden så langt det har vært mulig med økonomiske midler. Særlig gjelder det korttidsvikariater, sommervikarer, vikarer ved studiepermisjon, sykepermisjoner og ekstrahjelp til konfirmantlærere. Jeg vil også uttrykke takknemlighet overfor Presteforeningen som i de senere år har engasjert seg sterkt for å søke å løse problemene, og jeg er glad for at Presteforeningen har fulgt opp forslag som biskopen har lagt frem i brev.

Like fullt sliter vi fremdeles med mannskapsmangel. Det gjelder nær sagt på alle områder: Prestebetjening, kateketer, diakoner, menighetssekretærer og organister. Og for å nevne vår kjære venn i Kautokeino, han kom med en ytring i går, og han sa da at "vi mangler gravere også; vi har spader nok, men vi har ikke folk til spadene".

Pr. i dag er likevel alle prestestillinger, unntatt et par i Finnmark, samt tre vikarpreststillinger ubesatt. Det er søker til en av de fire vikarpreststillinger i bispedømmet.

Skal man forstå situasjonen i vårt bispedømme og kunne danne seg et bilde av behovet for økt betjening, så er det nødvendig å vite noe konkret om geografien. Jeg har flere ganger sagt i årsmeldinger at det nytter ikke å telle sjeler, man må telle kilometer og avstander når man befinner seg i Finnmark.

Som et par eksempler skal jeg ta Tana prestegjeld, i hvert fall i tiden jeg var sokneprest der. Det har en flatevidde som er dobbelt så stor, over dobbelt så stor, som Vestfold fylke. Jeg hadde 10 kirker. Det var sjøreiser, storm og stille. I dag er det heldigvis delt i tre prestegjeld. Jeg nevner Kautokeino, som er landets største prestegjeld i flatevidde, og jeg vet at sist søndag når Kautokeino-presten skulle ha vikar, så måtte denne vikaren først naturligvis ha gudstjeneste i eget prestegjeld. Deretter måtte han kjøre 26 mil og holde gudstjeneste, og det er to lange gudstjenester, for det er ikke kortvarige gudstjenester på de kanter.

Jeg har selv eksempler på at jeg i min tid, fra lørdag til søndag kveld, har kjørt 60 mil innenfor mitt eget prestegjeld. Da begynner man å forstå avstanden.

Det er kall der nord som har stått ledige over lengre tid. Jeg tenker spesielt på to. Det ene lyste vi ut ni ganger. Det stod ledig i nesten to år. Det samme var tilfelle med det annet, men vi lyste ikke det ut så mange ganger. Da det til slutt meldte seg søkere, var det to meget bra prester, det må jeg jo si, men så lang tid tok det før vi fikk søkere. Da kan dere skjønne at det er litt vondt å se på de veldig lange listene hvor det står kø for å søke kall i sør. Da tenker jeg på Hovden's ord. Prestene blir ofte alene, det er lange avstander og ensomheten kjennes. Det er stor gjennomtrekk, gjennomsnittlig 4-5 år. Nå snakker jeg bare om prestene. Bare noen få innfødte blir der i 10-15 år, og noen få hele sin prestetid.

Vi har desentraliserte ungdomsskoler, og dermed desentralisert konfirmantundervisning. La meg nevne at et av de hardeste sjøkall vi har, er Måsøy. Der hadde man fem konfirmantskoler. Man må reise over store havstrekninger, presten oppnådde ikke mer enn 10 timer med enkelte av de kull han skulle undervise. Kallet står ledig. Vi får ikke ny sokneprest der før en gang ut i juli/august. Vi har ringt landet rundt for å få vika-

rer. Så var det en gammel solid prestemann, som jeg gir all honnør, som ringte en dag og sa at hvis ingen av de unge melder seg, så skal jeg komme igjen. Og det gjorde han.

Det er mange steder få medarbeidere. Jeg var en rundreise på ytre kystkallene i Finnmark i august og september. De fortalte meg om misjonsorganisasjonene som var her som har lagt ned. Indremisjonen har lagt ned, Indre Sjømannsmisjonen har lagt ned, Frelsesarmeen har sluttet. Det er bare en stilling her - det er prestestillingen. Jeg er alene. Vi diskuterte den muligheten og så den i øynene, til skrekk både for menighetsrådet og, jeg tror, kommunens folk som var til stede, at den dag kan komme da vi må sette nøkkelen i døren. Ved neste ledighet er det ikke sikkert at det er noen som melder seg.

Vi må få et helhetskirkelig perspektiv og en helhetskirkelig tenkning. Er jeg ordinert til prest i denne kirken, så send meg enten til Kirkenes eller til Lindesnes, det spiller ingen rolle. Det er den kallstanken vi må få inn. Vi må ikke ha dette som jeg en gang i tiden var borte i - de lærde får rette meg hvis jeg husker feil, men sannelig tror jeg at det Teologiske Fakultet i København's Universitet hadde en merknad som de gjorde på vitnemålet til enkelte kandidater som ikke var så duglige som de syntes, og så skrev de: "Dog ikke ubrugelig udi Nordlandene og på de ytterste skjær i Finnmarken."

Kirken er en folkekirke. Kirken er sendt til hele folket. Det er dette vi må få inn i bevisstheten hos de som melder seg i kirkens tjeneste. Det er hele kirkens ansvar å sørge for at hele folket blir betjent med Guds ord og sakramenter, at de døpte får undervisning, at det blir dradd diakonal omsorg for alle kirkens lemmer, uansett hvor de bor. Det er hele kirkens ansvar å kalle tjenere, og gjøre dem sitt kall bevisst. Det må understrekes på ny og på ny at det å gå inn i kirkens tjeneste, det dreier seg om et kall og ikke om en jobb. Behovene: Det bør bli to prester i hver menighet, en kateket eller diakon i hver menighet, en organist i hver menighet. Vi har bare en utdannet organist i Finnmark.

DIRIGENTEN:

Du har 30 sekunder igjen.

ARVID NERGÅRD:

Da skal jeg slutte, men jeg ber om tålmodighet siden jeg kommer fra dette sted.

La meg til slutt så nevne de samiske menigheter. Jeg er enig i de forslag som her er fremmet. Jeg håper at de blir konsentrert, blir fullført. Vi er et trespråklig bispedømme. Den samiske kultur og det samiske språk er blitt seg mer og mer bevisst. Jeg er glad for at kirken er den institusjon i vårt land som kan rose seg av i alle fall å ha søkt å gjøre hva den kan for å møte de samiske folk med Guds ord på deres eget språk.

Ja, jeg skal slutte. Vi ønsker ikke et beordringssystem, men vi ønsker folk som er villige til å ta på seg tjenesten. Vi ønsker heller ikke at vårt bispedømme skal bli befolket bare med unge mennesker, selv om de er dyktige og flinke. Vi ønsker også erfarne prester og folk med erfaring fra kirkelig tjeneste; sjelesorgen krever det. Takk.

Unnskyld at jeg gikk over tiden.

DIRIGENTEN:

Vi takker for innlegget. Vi må be om møtets tilslutning til at vi avbryter denne saken der og går til lunsj. Har møtet noe imot at vi avbryter saken og fortsetter kl. 15? Det er vedtatt, men jeg har noen beskjeder ...

*

PLENUM VI

DIRIGENTEN:

Då er møtet sett. Skal vi få fråvær først: Trond Dahlen, Terkel Johnsen, Ole Nordhaug og Thor Wang. Så skal vi opplyse om at dirigentskapet har gitt Thor Wang permisjon fra nå av og til i morgen kl. 17:00. Samleis har vi gitt Nanna Treschow permisjon fra kl. 16:00 i dag og ut resten av denne sesjonen.

Vi har fått et telegram fra Den Kongelige Norske Ambassade i London, 5. november 1985: "Jeg ønsker fremgangsrikt arbeid for Kirkemøtet 1985 og takker for varme hilsener. Olav Rex."

Programmet for denne økta har vi tenkt slik: Vi held fram med sak 7, som vi starta på i forrige økt. Så tar vi opp sak 5/85 - Personalarbeid i Den norske kirke; sak 16/85 - Dåp, nattverd, embete; sak 18/85 - Rammeprogram for Kirkerådet 1986; og sak 25/85 - Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene; den siste saka berre til ei førebels handsaming, der saksordførar får høve til å gjere greie for saka sammen med mindretalls-innstillinga i denne saka.

Vi startar på sak 7, der vi har fått lagt fram komiteen sine premisser og framlegg til vedtak. Vi har hatt innlegg frå Nergård i denne saka. Det er ei viktig sak, men likevel trur vi vi er nødt til å avgrense taletida allerede nå frå starten til 3 minutter. Vi les opp dei som har bedt om ordet. Det er Grønningsæter, Larsen, Rita Austad og Tversland. Det er framleis høve til å melde seg: Christoffersen. Fredrik Grønningsæter får ordet, vær så god.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg vil slutte meg til den honnør kollega Nergård gav til Presteforeningen og Kirkedepartementet i denne saken.

For øvrig er jeg litt opptatt av at vi er varsomme med uttrykksmåten her, så vi ikke, uten å ville det, bekrefter det som ble sitert fra København's Universitet's påtegninger, slik at det skulle se ut som om det var en straff å måtte gjøre en tjeneste i Nord-Norge. Dette er en generell henstilling som vi bare får ha in mente.

Mitt anliggende er for så vidt ganske kort, men viktig tror jeg. Jeg er litt opptatt av det også i vedtaket. Det ligger for så vidt innebygget i premissene, men jeg vil gjerne at det kommer med i vedtaket eksplisitt; en skjelning som jeg anser som viktig nettopp på grunnlag

av det jeg nå har sagt. Det vil være å få inn en kort setning som setning nr. 2 under pkt. 1 i forslag til vedtak. Jeg har lagt forslaget på dirigentens bord. Jeg leser den innledende setningen: "Kirkemøtet vil peke på at det er behov for virkemidler for å styrke betjeningssituasjonen i Nord-Norge." Her vil jeg gjerne ha inn følgende korte setning: "Det skal ikke være tale om belønning, men om kompensasjon."

Den skjelningen er veldig viktig å løfte frem; det er ikke fordi at man skal ha belønning for å gjøre tjeneste i Nord-Norge. Det skal heller ikke se ut som det er verre der enn andre steder og at ikke kirkelig ansatte skal kunne være der folk bor. Men det er for å få frem hva det går på, hele dette tiltaksanliggende og stimuleringsanliggende. Så mitt forslag vil altså være å putte inn som annen setning under pkt. 1 i vedtaket: "Det skal ikke være tale om belønning, men om kompensasjon." Og så fortsetter det slik som foreslått av komiteen. Takk.

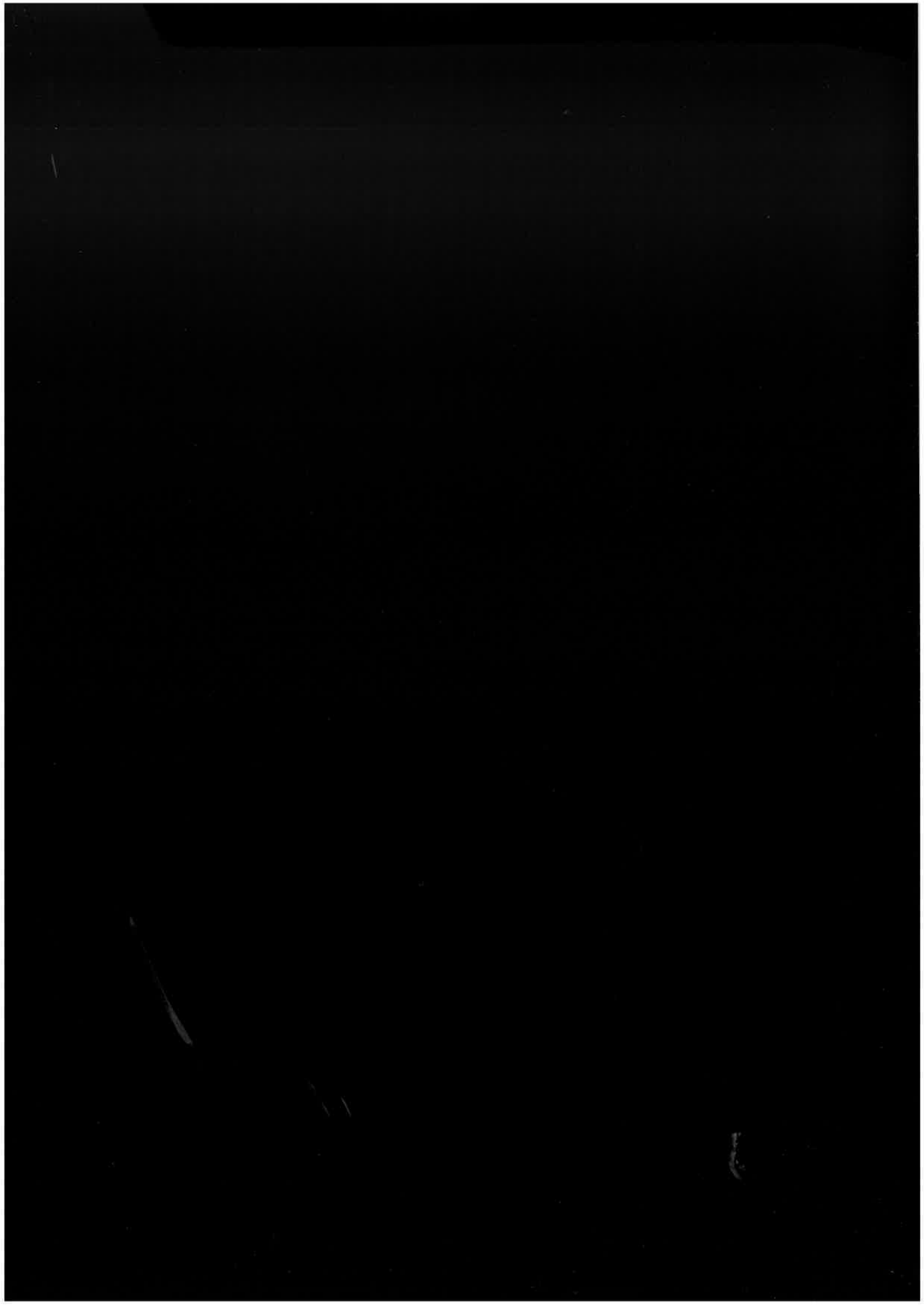
DIRIGENTEN:

Då har vi Larsen, og før han får ordet, så les vi lista over dei som har meldt seg som talarar. Det er Larsen, Rita Austad, Tversland, Christoffersen, Kjølaas, Fylling, Lislerud, Øy, Hetland. Ver så god, Larsen.

ODDVAR LARSEN:

Dirigent, jeg må først bare uttrykke glede for at denne innstillingen er så veldig positiv med tanke på uttrykksform når det gjelder problematikken med betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Og det er klart, det er ikke bare et kirkeproblem dette her, det er et alment problem som vi sliter med i Nord-Norge. Vi kjenner debatten igjen i skolekretser, vi kjenner den igjen i helsevesenet og vi kjenner den igjen i industrikretsene. Så uansett hvordan man skal løse saken, så er det vel nødvendig med en eller annen slags form for stimuleringstiltak.

Målet og ønsket må jo være at vi greier å utdanne den nordnorske ungdom sjøl til å ta et tak i vår egen landsdel. Men inntil det, må vi regne med at det tar noe tid. Vi holder på akkurat nå på med å utrede en sak når det gjelder organister, med tanke på utdanning i Nord-Norge. Vi håper at vi skal få til noe der. Vi jobber i hvert fall med det i vårt bispedømme. Jeg vil nå faktisk spørre Kirkemøtet helt direkte om vi i denne sak kanskje lar ord bli til handling. Vil for eksempel Kirkemøtet i dag be Kirkerådet om å prioritere med for-

del til Nord-Norge, når vi tenker på prioriteringen av de kirkelige stillinger nå på høstens program? Takk.

DIRIGENTEN:

Rita Austad, deretter Tversland.

RITA AUSTAD:

Jeg vil skrive under på at det er gledelig at denne saken er kommet på vårt bord. Det var gledelig med den konferansen som vi hadde i Tromsø. Vårt problem er jo, som nevnt her, at vi har så få av våre egne folk som kan gå inn i stillinger, kirkelige stillinger, nordpå. Derfor må vi sikkert i lang tid fremover satse på folk fra andre deler av landet. Til det trengs det saklig informasjon, selv om det først og fremst er kallet det gjelder. Det har vi jo hørt masse om allerede. Jeg er litt opptatt av at denne informasjon skal være saklig, for jeg har ikke alltid opplevd den slik.

Jeg synes ofte at den faller i to grøfter. Enten får vi et glansbilde for at vi vil lokke folk nordover, og så blir de skuffet når de kommer. Eller vi får et slags skremmebilde, noe a la at man ofrer seg, at det er forferdelig, at det ikke er skikkelig mening i det å ha en stilling nordpå. Det må komme frem at landsdelen har variasjon, ikke bare i klima og natur, men også i menigheter. Det å være prest på Loppa er ikke det samme som å være prest i Hadsel.

Og selv om vi må ha fokus på Nord-Hålogaland fordi de har det største behov, så må vi heller ikke glemme Sør-Hålogaland bispedømme. Jeg opplevde senest i denne uken at vi i en informasjonsrunde på Practicum at jeg satt med den følelsen av at det meste dreide seg om Nord-Hålogaland. Og da kartet over Sør-Hålogaland bokstavelig talt falt ned fra veggen, da følte jeg at det ikke var bare kartet som falt, men hele bispedømmet falt. Vi fikk ikke informasjon derfra.

Det er gledelig med de initiativ som nå tas når det gjelder praksis i nord, og det er veldig viktig at denne praksisen ikke bare blir på sommerstid, for det gir ikke et reelt bilde av menighetsforholdene. De nord-norske menigheter fungerer om vinteren og ikke om sommeren. Det er veldig fint hvis folk på Practicum, men også i andre utdanningsinstitusjoner kunne få en skikkelig praksisperiode nordpå. Fordi når man er ferdig med en utdannelse og har all sin praksis fra Oslo, så sier det seg jo sjøl at man føler seg fremmed og føler det vanskelig å komme til andre forhold, og at det er vanskelig

å overføre ting fra det ene til det andre. Det var litt generelt.

Så vil jeg peke mer konkret på pkt. 4, fordi jeg synes noe mangler der i forslaget til vedtak. Det hjelper oss ikke så veldig mye om vi får økning i antall stillinger. Det som virkelig trengs, det er en annen fordeling av de stillinger vi eventuelt får. Jeg vil oppfordre Kirkemøtet til å tenke på om man er villig, om andre bispedømmeråd er villig, til å gi fra seg eventuelle stillinger til den nordlige landsdel for å bøte på et akutt behov. Si at i denne første omgang er vi villige til å gi disse stillingene til dere; vi venter - det er ikke så prekært hos oss. Det er å tenke helhetskirkelig, og det er kanskje slik det vil vise seg om vi føler oss som en hel kirke.

Jeg kan godt fremme et forslag til tillegg til pkt. 4 som lyder omtrent slik: "Kirkemøtet vil gå inn for en annen fordeling av de opprettede stillinger på landsbasis." Takk.

DIRIGENTEN:

Vi må få forslaget skriftlig. Det er Tversland, og deretter Christoffersen.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, bare en kommentar til noen formuleringer her som gikk igjen på Kirkemøtet i fjor og som har begynt å komme igjen nå. Det gjelder formuleringen "det bør arbeides videre med" i pkt. 2, og det gjelder formuleringen "bør utredes" i pkt. 3.

Jeg vil be om at Kirkemøtet besinner seg på å ikke bruke den formen uten å presisere. Jeg vet at i fjor endte vi opp med en 7-8 saker som var prioritert og som det burde arbeides videre med, til dels vidtrekkende saker. Og jeg vil da anbefale at det står av hvem. Er det Kirkerådet som skal arbeide videre med det, så er det en prioriteringssak som omfatter hele vårt rammeprogram. Jeg mener at hvis vi gjør det, vil jeg gå inn for et prinsipp etter hvert som gjør at vi utsetter ethvert punkt på de enkelte sakene, samler dem opp til slutt på Kirkemøtet og ser hvor mange vi har fått. For det går ikke an å si at vi prioriterer det, hvis vi ikke gjør det.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Christoffersen, deretter Kjølaas.

SVEIN AAGE CHRISTOFFERSEN:

Dirigent, dette spørsmålet er jo et av de spørsmål hvor våre festtaler om det helhetskirkelige ansvar står på spill når det gjelder troverdighet. Og de står på spill med henblikk på hva vi er villige til å gjøre. Så mye generelt.

Så om to ting. Spørsmålet om informasjon: Dette er en sak som i særlig grad selvfølgelig angår utdanningsinstitusjonene. Så vidt jeg vet, er dette med praksisplasser i Nord-Norge, i hvert fall for prester, i ferd med å kunne la seg ordne. Det er meget bra. Vi er som institusjoner ikke interessert i at alle våre studenter skal ha praksis i Oslo, men det er spørsmål om midler.

La meg også lufte en ide til, som jeg har slått til lyd for tidligere. Det viktigste vil ikke være at vi som sitter i Oslo, får informasjon om hvordan det er nordpå, men at vi som sitter i Oslo med studenter kan få reise nordpå og møte de nord-norske menighetene. Det vil være en stor fordel om det kunne bevilges midler til at bispedømmerådene nordpå kan få laget et ukesopplegg hvor de presenterer nord-norsk menighetsliv og hvor institusjonene Menighetsfakultetet og Universitetet får anledning til å reise nordover en uke for å møte dette. Det vil kunne bety noe.

Så til det andre punktet, pkt. 4, som jeg oppfatter som - for å si det på folkelig mål - litt bleikt. Det vil si at dette virker litt halvhjertet. Vi skal ha mange nye stillinger, og vi går gjerne med på at noe går nordpå. Jeg vil foreslå at det vi sier, det sier vi kontant og klart. Jeg har selv derfor foreslått tidligere at vi burde si at de 20 neste prestestillingene øremerkes til de nord-norske bispedømmene. Tallet 20 kan være vanskelig å begrunne, derfor kan man kanskje si det litt annerledes. "Kirkemøtet vil overfor departementet be om at antallet stillinger økes. Møtet vil også anmode så vel departementet som sentralkirkelige instanser om at så vel departementet som sentralkirkelige instanser prioriterer de nord-norske bispedømmene ved fordelingen av nye stillinger." Det synes jeg vil være et meget klart signal fra Kirkemøtet.

Det har jeg anledning til å foreslå, selv om jeg ikke har anledning til å stemme over det.

DIRIGENTEN:

Takk. Då har vi Kjølaas, deretter Fylling.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, denne saken er en sak som har fått veldig stor forhåndsomtale i nord-norske menigheter mange steder, og det er en sak som bl.a. har gjort Kirkemøtet kjent. Det er mange andre bestrebelser Kirkemøtet har gjort på å gjøre seg kjent som ikke har lyktes. Men dette er en sak som har fått Kirkemøtet til å bli kjent, og det stilles forventninger om hva som skjer på dette møtet.

De løsninger som lanseres etter hvert, det er løsninger som må skje i nært samarbeid med Kirkemøtet og Kirkerådet og kirkelige utdanningsinstitusjoner og fagforeninger. Og jeg vil igjen presisere at de tiltak som man kommer med, ikke må være belønningstiltak, på den måten at man på en måte brennemerker Nord-Norge. For å dra dit, så må du ha en spesiell belønning. Men her er det snakk om kompensasjon for merutgifter i forhold til de menigheter som det er naturlig å sammenligne seg med.

Vi har hatt en del levekårsundersøkelser bl.a. i Finnmark, som har vært som en forbannelse for fylket, hvor folk har kommet sørfra og gjort undersøkelser i fylket om hvor elendig og dårlig det er å bo her både for barn og ungdom og voksne. Og vi som har bodd der oppe og er født der oppe, har mange ganger følt at disse levekårsundersøkelsene som er ment til å være noe annet, har slått ut helt annerledes og ført med seg en slik flytte- og mismodighetspsykose.

Vi skal ikke fremstille Nord-Norge som et U-land, og vi har veldig lett for å gjøre det hvis vi behandler denne saken galt. På den måten får ikke vi folk til å reise og gjøre tjeneste. Tjenesten i Nord-Norge er annerledes, men den er ikke farlig.

Jeg er litt misfornøyd med det forslaget som er kommet frem til vedtak her, fordi jeg er redd for at man nå kjører opp en del virkemidler som ikke er samordnet i Den norske kirke. Det må skje en samordning av virkemidler mellom alle instanser, og vi må dra i lag, hele Den norske kirke. Og Kirkemøtet må ikke bare i desperasjon eller panikk komme med en del sånne virkemidler som skal kunne bøte på skaden. Jeg tror ikke det er riktig at vi prioriterer her og nå. Vi trenger mere tid på denne saken, og vi må ikke slippe denne saken på dette Kirkemøtet, men komme tilbake til den til stadighet.

Derfor synes jeg det er viktig at vi ikke nå kommer med detaljerte løsningsforsøk, slik som det legges opp til her, men at vi på dette møtet setter frem forslag om

målsetting for dette arbeidet, slik at vi fremover kan arbeide sammen med andre institusjoner og organisasjoner for å løse dette problemet.

Da har jeg her et forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet vil peke på at det er behov for virkemidler for å styrke betjeningssituasjonen i Nord-Norge.

2. Kirkemøtet anbefaler at det arbeides videre med saken i samråd med de berørte yrkesorganisasjoner.

3. Målsettingen for dette arbeidet må være at alle menigheter gis en likeverdig kirkelig betjening. Det må tas utgangspunkt i menighetenes egenart og ulike forutsetninger.

4. Målsettingen må også være at alle ansatte gis like tjenestevilkår, uavhengig av hvor i landet de gjør tjeneste. Aktuelle virkemidler tilrettelegges som kompensasjon og ikke som belønning.

DIRIGENTEN:

Takk. Dirigenten foreslår at vi setter strek etter Fylling sitt innlegg. Kan møtet gi sin tilslutning til det? Takk. Da er det Fylling. Rita Austad har trukket sitt fremlegg til fordel for Christoffersen's fremlegg.

ARNE FYLLING:

Dirigent, jeg er en av de meget få prester over 50 år som det ble hentydet til tidligere i dag, og jeg er lykkelig over å ha brukt 30 av de 50 år, og vel så det hittil, i den nordlige landsdelen. Mine tanker, i all korthet, går delvis i retning av det som Kjølaas nå nettopp har bragt frem. Og jeg vil samle det i tre korte punkter.

Det er klart at det ideelle ville være at den helhetskirkelige kallsbevissthet var så levende at det er unødvendig med spesielle virkemidler i vår kirke. Men vi må jo se i øynene at det idealet er det ikke mulig å nå så lenge vi er både mennesker og Guds tjenere.

Så er det et annet punkt hvor det gjelder omsorgen for menighetene. Jeg føler at det ligger i komiteens premisser at det er omsorgen for menighetene som er til stede og ikke bare omsorgen for menighetens tjenere og de ansatte. Og det er av hensyn til menighetene at vi ennå en gang må rette søkelyset mot betjeningssituasjo-

nen i vår landsdel. Prinsippet må da være, som Kjølaas har sagt, at alle menigheter i vår kirke må få like muligheter til å bli betjent forsvarlig, uansett hvor de befinner seg i dette forskjelligartede land. Det må altså aldeles ikke være antydninger til premiering. Det er sagt, og det kan understrekes, for premiering i denne sak er ikke rett omsorg for menighetene der oppe. Derfor må prinsippet være at der hvor det saklig kan påvises ekstra belastninger for vanskelige vilkår, der må det settes inn virkemidler. Og vi har forstått at slike spesielle forhold er påvist med saklig tyngde. Derfor er jeg egentlig glad for Christoffersen's forslag. Jeg personlig har sterk sympati for at det gjerne kan sies fra dette møtet.

Så til forslaget. Jeg har to små endringer, eller to små ord som egentlig ikke forandrer realitetene, men som etter mitt syn kan understreke noe av den bevisste tankegang som kanskje Kirkemøtet vil være med på. I pkt. 2 og i pkt. 3 er det to små ord som etter min mening bør bort, og det er ordet "bør". Det er for svakt. Etter min mening bør det erstattes med "må" i begge disse tilfellene. Takk.

DIRIGENTEN:

Då er strek satt. Desse har meldt seg som talarar: Først Lislerud, så Hetland, Bremer, With, Kjølaas og til slutt får saksordførar ordet. Ver så god, Lislerud.

GUNNAR LISLERUD:

Dirigent, jeg har stor forståelse for det anliggendet som er bragt frem for oss her, når det gjelder betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Men jeg er, må jeg tilstå, noe skuffet over at man som komite ikke har maktet å legge frem en klarere målsetting eller komme med mer konkrete tiltak. Igjen og igjen har det vært holdt konferanser, og helt nylig store konferanser, nettopp om dette spørsmålet. Og det som vi har her av forslag til vedtak, det er sikkert utmerket, men hvorfor kan man ikke som et Kirkemøte på bakgrunn av alt det som er gjort og som man har samlet - hvorfor skal det ikke være mulig å kunne komme med konkrete formuleringer både til målsetting og tilbud? Jeg synes at det kanskje er noe av et problem for et Kirkemøte. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Hetland, deretter Bremer.

MAGNE HETLAND:

Dirigent, jeg har vært medlem av den komiteen som har arbeidet med denne saken. Jeg er sjøl fra Sandnes, og har bodd i Finnmark i hele min voksne periode fra 1953. Jeg har fulgt med utviklingen i Finnmark ikke bare innenfor kirken, men også i andre offentlige institusjoner som det går an å sammenligne seg med når det gjelder utvikling i antall stillinger og forbedringer osv.

Ser vi på utviklingen innenfor helse- og sosialsektoren og antall distriktslegestillinger som er opprettet i den senere tid, så ligger de 3-4 ganger foran Den norske kirke og opprettelse av stillinger innenfor kirken.

Folketallet er ikke blitt vesentlig mindre, det er omtrent det samme som det alltid har vært. Kirkens oppgaver er heller ikke blitt mindre, tvert om stadig større. Og jeg synes at det er en svært viktig sak at vi kan få presisert nødvendigheten av å få flere stillinger til den nordlige del av landet. Da tenker jeg selvfølgelig også på Sør-Hålogaland og ikke bare Nord-Hålogaland. Vi som kommer sørfra og har slått oss til i Finnmark, vi skulle i alle fall være et bevis på at det går an å overleve, og håret blir grått enten man bor her eller der i landet. Men for å forstå geografien i nord, så må man ha vært der. Det har vært snakket en del om avstander o.l., og jeg kan ikke unnlate å si det igjen som jeg sa i komiteen når vi snakket om dette: Skal vi forstå avstandene i Nord-Norge, så må vi multiplisere det som vi her i sør tenker på med avstander med tid, for å vite hva vi snakker om. Når vi har prestegjeld som er like store som Østfold eller Vestfold fylke og betjeneste av en eller to med 10 prekensteder, så er det menigheten det ofte går ut over - foruten at man tar livet av presten kanskje. Men det er ikke det vi ønsker, vi ønsker å beholde han eller henne, og vi ønsker å ha dem lenge.

De tingene som i denne saken kanskje har ligget meg mest på hjertet, det er tre momenter. Det er at ingen må være aleneprest i et embete nordpå; at man må få utvidet praksis til også å dekke Nord-Norge; og at de kirkelige stillingene for øvrig måtte bli flere.

Så hadde jeg tenkt å si noe, men jeg får visst ikke lov. Jeg skulle ønske at Kirkemøtet 1988 kunne finne sted på Hurtigruta, så ville dere oppleve tre bispedømmer på fem dager.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bremer, deretter With.

KRISTEN KYRRE BREMER:

Dirigent, det har vært mye tale om kompensasjonstiltak, dels av hensyn til menighetene for at de skal bli godt betjent, dels av hensyn til de kirkelige arbeidere.

Det er et moment jeg vil føye til. Det er at nord-norsk kirkeliv har umåtelig mye å tilføre både dem som gjør tjeneste der og kirken for øvrig. Derfor er det også viktig at kirken i nord på en god naturlig måte bindes sammen med kirken lenger sør, slik at vi er en norsk kirke og får del i de ressurser kirkelivet der nord har. Jeg har selv møtt det som prest og står i umåtelig takknemlighetsgjeld til det jeg møtte der. Sentreringen om luthersk tro og bekjennelse, den kan være plagsom enkelte ganger, men den kan også være fantastisk utfordrende. Jeg vil unne prester og kirkelige arbeidere å møte den, og vi her sør trenger den i høy grad.

Når det gjelder å prioritere stillinger til Nord-Norge, så må jeg si at vi har vært meget tilbakeholdne, for forholdet er jo at vi trenger stillinger også sør for Polarsirkelen. Det er vanskelig dette med stillingsfordeling, derfor pkt. 4, hvor Kirkemøtet overfor departementet vil be om at antall stillinger økes, med særlig tanke på behovet for Nord-Norge. Vi er rett og slett ute etter en økning, begrunnet i å trekke Nord-Norge inn på linje med landet for øvrig når det gjelder menighetsforhold og arbeidsforhold.

Ellers har jeg stor sympati for forslaget fra Kjølaas når det gjelder pkt. 1. Jeg er spent på å få høre det en gang til. Jeg synes det var formuleringer der som var særdeles gode. Og det er uhyre positivt at Nord-Norge har fått den plass det har fått på dette Kirkemøtet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er With, og til slutt Kjølaas, før saksordførar får ordet.

THOR WITH:

Dirigent, jeg skal si det ganske kort. Jeg har jo også noe kjennskap til landsdelen og vil gjerne varmt støtte Kjølaas sitt forslag. Jeg tror at det kan være fornuftig nettopp å få en samarbeiding av komiteens og Kjølaas' forslag, fordi de ikke dekker hverandre - de supplerer hverandre.

Blant annet vil jeg understreke det som han nevnte om

samarbeidet med yrkesorganisasjonene. Det som vel har betydd en del for besettelsen av stillinger i Nord-Norge, har nok vært samarbeidet mellom Presteforeningen og departementet. Man vet at det er velvilje i departementet, og hvis Presteforeningen da kan ta dette opp, så er det ikke noe som "bør" gjøres, men da vet vi at det er en instans som kan ta seg av det og som også i stor grad hittil har gjort det.

Jeg vil derfor, dirigent, gjerne få be om at Kjølaas' forslag kunne bli samarbeidet med komiteens, slik at vi fikk de gode intensjoner i begge med i det endelige vedtak.

DIRIGENTEN:

Takk. Då er det Kjølaas.

PER OSKAR KJØLAAS:

Det gjaldt Christoffersen's forslag som jeg glemte å si noe om i sted og som jeg gjerne vil støtte. Det er et konkret forslag som går ut på å løse betjeningssituasjonen i de to nordligste bispedømmer. Jeg vil gjerne støtte det. Ellers har jeg ikke tenkt noe over om det forslaget jeg har, kan samarbeides med det andre. Men egentlig så var mitt forslag jo ment å liksom ikke skulle binde Kirkemøtet nå med alle de prioriteringer som her gjøres og at vi heller skulle binde oss til en målsetting om å arbeide frem mot dem.

DIRIGENTEN:

Takk. Då spørs det kva saksordførar seier då. Det er hektisk virksomhet der nede. Ver så god, Eli Holmen.

ELI HOLMEN:

Ja, kjære forsamling. Jeg har ikke fått konferert med hele komiteen. Men dersom ingen i komiteen vil opprettholde forslaget vårt under pkt. 1, så foreslår jeg at vi går inn for Kjølaas sitt forslag under pkt. 1; og likeledes at vi går inn for å bytte ut ordet "bør" med "må" i pkt. 2 og 3. Jeg tror det var alt.

DIRIGENTEN:

Då er vi kommet fram til votering. Det ligg føre to litt forskjellige, eller vidt forskjellige, forslag får vi seie. Grønningsæter vil ha ordet til voteringa, og Øgaard. Ver så god, Grønningsæter først.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, det reiser litt problemer å få saken på denne måten her, fordi i Kjølaas sitt forslag var det lenger nede bygget inn det forslaget jeg ville ha inn i første setning, hvis man opprettholdt komiteens innstilling. Dette som jeg anser for uhyre viktig å ha sagt i vedtaks form - at det dreier seg ikke om belønning, men om kompensasjon. Hvis man nå tar Kjølaas' pkt. 1 og ikke resten, så vil det punktet bli borte, så vidt jeg skjønner. Det er i hvert fall mitt problem for øyeblikket, og det gjør at jeg ville ønske at komiteen opprettholdt sitt forslag som første voteringsgrunnlag, for den frihåndsomlegning av vedtak som vi her får, synes jeg begynner å bli vanskelig. Men jeg mener da også at det blir aktuelt å stemme for Christoffersen's utmerkede forslag underveis, hvis man legger komiteens til grunn. Jeg tror at man enten må gå over til mønsteret fra Kjølaas, eller så må man arbeide ut fra komiteens.

DIRIGENTEN:

Det er Øgaard, ver så god.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, det er mulig eg ikkje har fulgt riktig med. Men slik eg oppfatter det, så gjaldt ikkje Kjølaas sitt forslag bare pkt. 1, men det gjaldt vel hele forslaget. Stemmer ikkje det? Det betyr at her er en del forvirring ute og går, og eg tror det ville være klokt eventuelt å ta og redigere desse forslagene litt, slik at vi i alle fall får det som kan minne om forvirring til å forsvinne før vi kan votere. Eg er ikkje i stand til å votere slik som forslagene er satt fram nå, da eg ikkje er helt klar over hvordan forslagene står i forhold til einannen. Takk.

DIRIGENTEN:

Dirigentskapet gjer framlegg om at vi sender saka tilbake til komiteen, for et høve til å samarbeide og innarbeide også en del av dei gode punktar som Kjølaas hadde i sitt framlegg. Kan møtet gi sin tilslutning til det? Da er det vedtatt.

Ja, vi skal vidare til meir personalsaker eller personaldiskusjon, sak 5/85 - Personalarbeid i Den norske kirke.

SAK KM 5/85:
PERSONALARBEID I DEN NORSKE KIRKE

Det er Komite B som har hatt også denne saken, og saksordførar er Bjørn Egil Pedersen. Ver så god.

BJØRN EGIL PEDERSEN:

Dirigent, som det er nevnt i saksdokumentene, så er det jo meget på gang når det gjelder å bearbeide dette med personalarbeid i Den norske kirke. Derfor er også komiteen enig i at denne saken legges frem til orientering, idet det jo ikke er saker som er ferdige til endelig fremlegg.

Komiteen har også merket seg at meldingen inneholder en del betraktninger omkring personalpolitikk og personaladministrative spørsmål som vi mener kan være verdifulle å ha for hånden i det videre arbeid med å utarbeide en helhetlig personalpolitikk i kirken, hvilket vi da også har fokusert i premissene.

Jeg skal få referere komiteens innstilling:

Komiteen har tatt imot meldingen om "Personalarbeid i Den norske kirke". Komiteen konstaterer med tilfredshet at det arbeides med arbeidsgiver- og personalansvar i flere sammenhenger. Komiteen vil spesielt nevne:

- Utredningen om "Menighetsrådenes arbeidsgiverorganisasjon

- Kirkelovutvalget

- Arbeidsgruppe for overføring av tilsettingsmyndighet til bispedømmerådene

- Arbeidsgruppen for samordning av biskopenes og bispedømmerådenes administrasjon

Komiteen vil peke på at det er et stort behov lokalt både for avklaring av arbeidsgiveransvar og ledelse i lokalmenigheten. Det bør i denne forbindelse utvikles gode samarbeids- og administrasjonsordninger i menighetene. De enkelte staber må utvikles til gode arbeidslag hvor personalansvaret ivaretas på en forsvarlig måte.

Det er et stort behov for veiledning, omsorg og medarbeiderutvikling i våre menigheter.

Komiteen er av den oppfatning at personalarbeidet bør

gis høy prioritet og at det er viktig å samle de mange trådene og utvikle en helhetlig personalpolitikk i kirken. Dette vil være en ramme som er retningsgivende for ansvarsfordeling og tiltak i årene som kommer. I denne sammenheng vil komiteen peke på behov for:

- Utforming av personalpolitiske prinsipper
- Handlingsplan for å nå personalpolitiske mål, herunder medarbeider-/lederutvikling
- Økning av økonomiske og personellmessige ressurser

Det er en nøye sammenheng mellom behovet for helhetlig personalpolitikk og behovet for personalekspertise på bispedømmeplan.

Kirken bør i størst mulig grad forberede seg på overtakelse av det fulle arbeidsgiveransvar. Det bør derfor skoleres medarbeidere lokalt, regionalt og sentralt til å ivareta disse oppgaver.

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet tar meldingen til orientering.

Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Som dere ser, er framlegget til vedtak her at "Kirkemøtet tar meldingen til orientering", og dirigentskapet meiner at vi då ikkje bør bruke for mykje tid til debatt i denne saka. Men vi gir ordet fritt til spørsmål og eventuelt korte kommentarer. Ordet er fritt. Det er Bønes.

OLAV BØNES:

Dirigent, jeg synes det fine med denne saken, selv om det er en orienteringssak, er at vi får den frem slik til ettertanke, og jeg synes det er viktige moment som er nevnt her, både fordi vi i kirken er i en utvikling med flere kirkelige stillinger, staben i menighetene øker, og som det står her på siste siden: "Kirken bør i størst mulig grad forberede seg på overtakelse av det fulle arbeidsgiveransvar." Dette betyr jo at særlig på lokalplanet er det viktig å finne frem til god personalpolitikk og rett og god kontakt både de forskjellige arbeidstakere imellom og særlig mellom menighetsrådet og de forskjellige arbeidstakergrupper innenfor kirken.

Det er særlig en ting som jeg er litt opptatt av og som jeg gjerne vil understreke. Det er dette at komiteen "vil peke på at det er et stort behov lokalt både for avklaring av arbeidgiveransvar og ledelse i lokalmenigheten".

Det er nemlig slik at menighetsrådet har et arbeidsgiveransvar og menighetsrådet har en arbeidsgivermyndighet. Derfor tror jeg det er veldig viktig at menighetsrådet, kanskje ved menighetsrådets formann eller hvem det nå enn måtte være, trekkes inn mer i det daglige arbeid. Ellers kan det lett bli slik at når det oppstår spesielle problemer osv., så kommer menighetsrådsformannen inn i en stabssammenheng nærmest som et fremmedelement. Jeg synes at det er viktig for samarbeidet at menighetsrådet har god kontakt med staben. Jeg vet at det går an å trekke staben inn i menighetsrådet, men jeg tenker på den motsatte vei. Det bør også være slik at menighetsrådet har god kontakt med det daglige arbeid som foregår i menighetene. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Ingen fleire har meldt seg. Vi går til votering, og forslaget til vedtak lyder: "Kirkemøtet tar meldingen til orientering."

Dei som stemmer for dette framlegget, dei held seg rolig; dei som stemmer mot, dei viser det med stemmetegn. Det er einstemmig vedteke.

Vi går vidare til sak nr. 16, og det er også ei sak som har vore ute til høyring.

Vi venter i nokre minuttar med sak 16 ...

Vi skal gå over på sak 16/85, det såkalte Lima-dokumentet.

SAK KM 16/85:
DÅP - NATTVERD - EMBETE
(LIMA-DOKUMENTET)

Saksordførar er Ole Bjørn Haugaasen, og saksdokument har vore utsende og innstilling har vore utlagt i denne saka som i dei andre vi har behandla i denne sesjonen. Ver så god.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, komiteen har inngående drøftet i hvilken form

denne saken bør fremkomme for Kirkemøtet, og vi har havnet på at vi ønsker å fremme den som sak med premisser og forslag til vedtak. Komiteen mener at Kirkemøtet bør komme med en reaksjon på denne saken.

Sak 16/85: Dåp - Nattverd - Embete (Lima-dokumentet).

Premisser:

Erklæringen om "Dåp - Nattverd - Embete", det såkalte Lima-dokumentet, ble utgitt av Kirkenes Verdensråd i 1982 og sendt medlemskirkene med anmodning om å levere en offisiell vurdering av teksten innen utgangen av 1985.

I Norge er dokumentet blitt betegnet som et gjennombrudd i det økumeniske arbeid. Dokumentet er på Bispemøtets initiativ blitt grundig behandlet i høringer og studiearbeid.

Den norske kirkes mellomkirkelige arbeid var ved dokumentets mottakelse organisert slik at Bispemøtet var det organ som saken hørte inn under. Etter at andre berørte instanser var kommet med sine synspunkter, foretok Bispemøtet sin sluttbehandling på sitt møte 26. september - 2. oktober 1985.

Bispemøtets vurdering av Lima-dokumentet er sammen med selve dokumentet forelagt Kirkemøtet.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet har mottatt erklæringen om "Dåp - Nattverd - Embete" (Lima-dokumentet) og Bispemøtets uttalelse, som er avgitt etter anmodning av Kirkenes Verdensråd.

   Kirkemøtet vil uttrykke anerkjennelse for det grundige arbeid som ligger bak uttalelsen.

   Kirkemøtet tar Bispemøtets uttalelse til etterretning.

2. Lima-dokumentet vil kunne tjene som et godt grunnlag for den økumeniske samtale både på det internasjonale, nasjonale og lokale plan.

   Kirkemøtet vil oppfordre bispedømmeråd, menighetsråd og kirkelig ansatte til å benytte Lima-dokumentet i arbeidet for større mellomkirkelig forståelse og kontakt, f.eks. i studiegrupper, menighetsskole,

felleskirkelige råd, felles gudstjeneste (Lima-liturgien) og felles praktisk tjeneste.

I dette arbeid vil Mellomkirkelig Råd naturlig spille en viktig rolle.

Takk.

DIRIGENTEN:

Vi takker saksordføraren. Denne saka var jo foreslått lagt fram som orienteringssak. Komiteen har da foreslått at vi gjer et vedtak i denne saka. Har møtet nokre innvendingar mot dette at vi endrar prosedyre? Ingen har noko å merke til det. Da gir vi ordet fritt til denne saka. Det er jo et dokument som vi ikkje kan gjere noke med, men det er høve til innlegg til saka. Ordet er fritt. Berentsen, Torleiv Austad. Berentsen, ver så god.

JAN MARTIN BERENTSEN:

Dirigent, jeg har ikke noe veldig alvorlig, det ser iallfall ikke slik ut i første omgang. Der er bare en liten ting her i pkt. 2, som jeg har lyst til å henlede Kirkemøtets oppmerksomhet på og spørre litt om ikke det kanskje ville være klokt å formulere seg litt annerledes.

Det er i det andre avsnittet i vedtakets pkt. 2: "Kirkemøtet vil oppfordre bispedømmeråd, menighetsråd og kirkelig ansatte til å benytte Lima-dokumentet i arbeidet for større mellomkirkelig forståelse og kontakt, f.eks. i studiegrupper, menighetsskoler, felleskirkelige råd, felles gudstjeneste (Lima-liturgien) og felles praktisk tjeneste."

Jeg synes nok for min del at uttrykket "felles gudstjeneste" her er noe for problematisk til å stå i en slik oppregning. Hvis vi tenker det sammen med såpass tungt ladede teologiske begreper som nattverd-fellesskap og prekestol-fellesskap, så vet vi at det egentlig er en ganske omfattende sak. Mellomkirkelig Råd/Norsk Teologisk Nemnd er jo nettopp i gang med å snakke om arbeide med økumenikk på lokalplan. Her er det mye som må gjøres, men jeg synes nok kanskje at det vil virke litt for lettvint om Kirkemøtet uten videre i en slik oppregning anbefaler menigheten på lokalplan å gå inn for å holde felles gudstjenester. Jeg tror det vil vekke litt forundering og ikke lite motsigelser.

Det er mulig komiteen har ment at det kan holdes øku-

meniske gudstjenester etter Lima-liturgien, men det er ikke uten videre det samme som å holde felles gudstjenester. Derfor ville jeg for min del foreslå at man i stedet formulerer seg ved å la avsnittet gå som det står ned til "f.eks.", og så si: "f.eks. i studiegrupper, menighetsskoler, gudstjenester (Lima-liturgien), felleskirkelige råd og felles praktisk tjeneste." Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Torleiv Austad, deretter Nergård.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, da jeg satt her og hørte på Berentsen, så slo det meg at det ville vel egentlig være det riktigste å stryke uttrykket "felles gudstjenester (Lima-liturgien)", fordi Lima-liturgien ikke er lagt frem som saksdokument til Kirkemøtet. Da er det ikke saklig grunnlag for å invitere Kirkemøtet til å ta stilling til felles gudstjenester på basis av en liturgi som ikke er sendt ut til deltakerne av møtet.

Jeg synes det er riktig å understreke at Lima-dokumentet i dag er det mest utbredte og studerte økumeniske dokument, og at dette dokumentet er meget vesentlig fordi det viser hva vi tross alt har felles, og sentrale punkter hvor vi nærmer oss hverandre på tross av alle forskjeller i kristenheten. Dokumentet viser også hvor vesentlig Bibelen er, som kilde og som autoritet i det økumeniske arbeid.

La meg også føye til at den uttalelse som biskopene har avgitt, den fortjener møtets anerkjennelse. Høringsfristen går ut 31. desember 1985, og man får et meget omfattende materiale i Kommisjonen for Tro og Kirkeordning, i Geneve.

Det som nå skjer, er ikke at teksten skal revideres, slik det har stått i enkelte norske blader; det er en misforståelse. Det som skjer, er at Kommisjonen systematiserer svarene fra kirkene og lager det som kalles et "Svar" på svarene, dvs. en kommentar til de enkelte paragrafer i Lima-teksten, hvor man kommer med supplementer, videreføring av tankerekker, men også trekker inn kritiske synspunkter som er kommet. Det er en styringsgruppe innenfor det som kalles "Standing Commission" i Kirkenes Verdensråds Kommisjon for Tro og Kirkeordning, som har hovedansvaret for dette.

Når man er ferdig med kommentaren, skal den behandles på en Verdenskonferanse i 1989. Den skal også sendes til-

bake til kirkene, slik at de kan se hvordan deres svar er blitt tatt imot. Og videre tar man sikte på gjennom dette arbeidet å stimulere til videre læresamtaler, f.eks. om spørsmålet om gjendåp, som er et av de punktene som ble utpekt på Stavanger-møtet som spesielt viktig i det videre økumeniske arbeid.

Jeg fremmer altså forslag om at "felles gudstjenester (Lima-liturgien)" går ut i denne sammenheng. Jeg skal notere det.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Nergård, deretter Bønes, og dirigenten foreslår at en setter strek etter Bønes sitt innlegg. Det er ingen innvendinger mot det?

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, jeg fikk den glede å være med i arbeidet med Lima-dokumentet i forbindelse med Det Lutherske Verdensforbunds generalforsmaling i fjor i Budapest, og også i den komite som la frem innstilling til uttalelse fra generalforsamlingen. Det jeg nå sier, er mitt personlige inntrykk og min personlige mening.

For det første, Lima-dokumentet er kanskje et av de mest betydelige økumeniske dokumenter som er fremkommet i de senere år. Og for det annet, at vi er oppmerksomme på at Lima-dokumentet ikke er konsensus-dokument, men et konvergens-dokument. For det tredje, veien frem til større læremessig enhet er meget lang og vel neppe oppnåelig. Det gjelder spesielt i forholdet til Den romersk-katolske kirke. Men større forståelse kan oppnås kirkene imellom, ikke minst de evangeliske kirker. For det fjerde, dokumentet bør anbefales til studium i vår kirke. Jeg er enig med de foregående talere i at "felles gudstjenester" ikke bør anbefales av Kirkemøtet på det nåværende tidspunkt, og slutter meg til det forslag professor Austad la frem.

DIRIGENTEN:

Berentsen har trekt sitt fremlegg, og vi går over på Austad's fremlegg. Det er Bønes.

OLAV BØNES:

Dirigent, min reaksjon var i grunnen den samme som her er kommet frem. Og for min del har jeg lyst til sterkere å understreke Bispemøtets vurdering, og at den så å si bør has for hånden ved bruken av dette dokumentet.

Jeg synes at Bispemøtets kommentarer er svært verdifulle og at de kan være med når man skal bruke dette dokumentet.

Ellers synes jeg det er fint at man her har kunnet sette seg sammen og komme frem til dette. Men jeg tror det er viktig at man bruker det for det det er, og at man gjør vel i, når det kommer rundt til menighetsråd, kirkelig ansatte osv ., å ta med den ekspertise som biskopene har nedlagt i den vurdering som ligger ved. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då har det meldt seg ein talar, det er Fredrik Grønningsæter. Han er siste talar. Han har et forslag som er lagt frem, men han kan sjøl sitere det.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Ja, jeg ser svakheten, dirigent, ved den formulering som er brukt om gudstjenester, slik som påpekt av to talere. Jeg ville på den annen side synes det var litt leit om dette anliggende skulle falle helt ut i denne sammenheng. Hele dokumentet baserer seg jo på biskopenes uttalelse, og der er denne liturgien nevnt. Jeg er ikke helt klar over nå om Berentsen opprettholder sitt forslag.

DIRIGENTEN:

Han har trekt framlegget sitt.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Han har trukket det? Ja, da har jeg levert et tilsvarende - bare med en liten finpussing: "Gudstjenester" - ingen parentes, men "gudstjenester etter Lima-liturgien". Jeg synes det er litt viktig at man blir oppmerksom på det innslaget som er eksplisitt omtalt i biskopenes uttalelse og anbefalt der, i hvert fall omtalt på en anbefalende måte, slik at jeg vil opprettholde den varianten. Den lyder altså "gudstjenester etter Lima-liturgien", på den plassen Berentsen har foreslått.

DIRIGENTEN:

Takk. Saksordførar får ordet om han ønskjer det.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, jeg vil si det var så stor enighet i komiteen på dette felt at "gudstjenester" bør være med i dette

punktet, men vi kan tenke oss å stryke ordet "felles" og føre inn ordet "økumenisk" og stryke parentesen med "Lima-liturgien", i og med det var problematisk for noen. Det vil da stå "... f.eks. i studiegrupper, menighetsskole, felleskirkelige råd, økumenisk gudstjeneste og felles praktisk tjeneste".

Til Bønes har jeg lyst til å si at vi i komiteen også var veldig innstilt på at Bispemøtets uttalelse må gjøres tilgjengelig for de som ønsker å studere dette. Vi synes det er et veldig vesentlig poeng akkurat det.

Er dette ment å være konkluderende? Da har jeg lyst til å si en ting til. Jeg har lyst til å uttrykke en takk, nemlig til Kirkemøtet som på denne måten har gitt meg anledning til å lese og arbeide med Lima-dokumentet. Det hadde jeg nemlig ellers sannsynligvis ikke gjort. Det har vært svært spennende lesning, og jeg har skjønt at flere også deler denne reaksjonen. Vi føler det slik, jeg føler det slik, at dette er en sak som virkelig kan komme litt matnyttig tilbake direkte til menighetene. Derfor denne formulering. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då går vi til votering. Dirigenten vil foreslå at vi voterar over disse punkta, punkt for punkt.

Til første punkt er det ikkje kommet andre framlegg. Vi treng ikkje lese opp igjen pkt. 1. Er det nokon som krev det?

Då går vi til votering. Dei som stemmer for komiteen sitt framlegg til uttale, pkt. 1, dei held seg rolig; dei som stemmer mot, viser det med stemmetegn. Pkt. 1 er samrøystes vedteken.

Til pkt. 2 har vi tre framlegg. Dirigenten ser Austad sitt framlegg som det mest radikale, og kan tenke seg at vi stemmer først over det. Hvis dette framlegget fell, så set vi dei to andre framlegga opp mot kvarandre. Er det innvendingar mot denne voteringsordninga? Det er ingen innvendingar. Då tek vi Torleiv Austad sitt framlegg opp til votering.

Pkt. 2: "Lima-dokumentet vil tjene som et godt grunnlag for den økumeniske samtale både på det internasjonale, nasjonale og lokale plan. Kirkemøtet vil oppfordre bispedømmeråd, menighetsråd og kirkelig ansatte til å benytte Lima-dokumentet i arbeidet for større mellomkirkelig forståelse og kontakt, f.eks. i studiegrupper, menighetsskole, felleskirkelige råd og felles praktisk

tjeneste. I dette arbeid vil Mellomkirkelig Råd naturlig spille en viktig rolle."

Dei som stemmer for dette framlegget frå Austad, dei held seg rolig; dei som stemmer mot, viser det med stemmetegn. 42 røysta mot Torleiv Austad sitt framlegg. Det betyr at Torleiv Austad sitt framlegg har falt. Det er over halvparten av møtets deltakarar. Vi treng ikkje votere kontra.

Då har vi to framlegg som vi røyster over. Det er komiteen sitt framlegg, som vil rette "felles gudstjeneste (Lima-liturgien)" til "økumenisk gudstjeneste". Det er komiteen sitt framlegg no. Grønningsæter sitt framlegg er "gudstjeneste etter Lima-liturgien". Er det nokon som har problem med å forstå disse framlegga? Då setter vi dei opp mot kvarandre. Dei som røyster for komiteen sitt framlegg, "økumenisk gudstjeneste", dei held seg rolig; dei som røyster mot, viser det med stemmetegn. La dei vise stemmetegn som er for komiteens framlegg. Ja, vi treng ikkje telle. Komiteen sitt framlegg er vedteken: "Økumenisk gudstjeneste".

Vi går på sak 18/85.

SAK KM 18/85:
RAMMEPROGRAM FOR KIRKERÅDET 1986

Saksordførar er Ruth Fluge, og innstillinga er lagt frem av Komite C. Ver så god, Ruth Fluge.

RUTH FLUGE:

Dirigent, rammeprogram for Kirkerådet 1986 - Innstilling fra Komite C.

Premisser:

På Kirkemøtet 1984 ble det vedtatt i sak KM 5/84 i pkt. 7 at "Kirkemøtet utarbeider årlige prioriterte rammeprogrammer for Kirkerådets arbeid".

Under sak KM 10/84, § 2-8, vedtok det samme Kirkemøtet at "Kirkerådet fremlegger ved begynnelsen av hvert Kirkemøte en melding om virksomheten siden forrige møte og gir perspektiver på virksomheten fremover".

Kirkerådet har i sitt saksfremlegg til den foreliggende sak gitt uttrykk for at det finner det problematisk i praksis å samordne de to nevnte vedtak og ber Kirkemøtet revurdere vedtaket i sak KM 5/84, pkt. 7, om at Kirkemø-

tet utarbeider årlige prioriterte rammeprogrammer for Kirkerådets arbeid. I stedet anbefales vedtak om at det til første Kirkemøte i valgperioden legges til rette for behandling av et 4-årig rammeprogram.

Komiteen har ikke uten videre funnet det lett å forene nevnte anbefaling med Kirkerådets vedtak i sak KR 19/85 om

- at Kirkerådet ut over det årlige rammeprogram på det første Kirkemøte i valgperioden legger til rette for behandling av et 4-årig rammeprogram. Programmet utarbeides i nær kontakt med berørte parter - og danner basis for de årlige prioriterte rammeprogrammer.

- at Kirkerådet på grunnlag av det vedtatte rammeprogram legger opp til et mer detaljert arbeidsprogram med budsjett.

Her ser det ut til å være mulig å praktisere både et langsiktig, og et kortsiktig programarbeid samtidig, noe også komiteen er enig i, og begge må frem for Kirkemøtet som øverste instans. Komiteen konstaterer at Kirkerådet i sak 19/85 bruker uttrykket rammeprogram både om de 4-årige rammeprogrammer og årlige prioriterte arbeidsprogrammer.

Komiteen er enig i at Kirkemøtet først og fremst skal trekke opp de store linjer for virksomheten i rammen av valgperioden, men mener samtidig at når det møtes årlig naturligvis skal gi Kirkerådet arbeidsprogram også for tiden mellom møtene. Det er på denne bakgrunn at årsmeldingen skal vurderes.

Etter komiteens mening bør derfor det første Kirkemøte i en valgperiode vedta et rammeprogram for 4 år, etter fremlegg av Kirkerådet. Det tar sikte på å innfri behovet for fasthet og kontinuitet i arbeidet. Særlig er dette viktig for prosjekter som kan strekke seg over flere år. Men samtidig skal programmet angi en prioritering av arbeidsoppgavene i 4-års perioden. Programmet må være så rommelig og fleksibelt at det ikke vanskeliggjør muligheten til å ta opp presserende oppgaver som måtte melde seg underveis.

Samtidig mener komiteen at det fortsatt er behov for at Kirkemøtet får seg forelagt årlige prioriterte arbeidsprogrammer for Kirkerådets arbeid til vurdering og vedtak. På denne måten vil Kirkemøtet ha den nødvendige kontakten med og styringen av arbeidet.

Hva gjelder Kirkerådets notat om arbeidsprogrammet for 1986, finner komiteen det å være av den type materiale som nettopp er tilsiktet med vedtaket av 1984 (sak KM 5/84) om "årlige rammeprogram", men den savner en prioritering innen opplistingen av sakene. Dette gjør det vanskelig for komiteen å anbefale at Kirkemøtet denne gang foretar noen detaljert prioritering. Blant de mange viktige saker som er nevnt i Kirkerådets arbeidsprogram for 1986, vil komiteen for sin del likevel henlede oppmerksomheten på kirkeordningsspørsmål, personalansvar i kirken, dåpsopplæringen, bibelspredning, bibelbruk og oppfølging av lov om diakontjenesten. Det bør overveies en organisering av sekretariatet med sikte på den dobbelte oppgave å være sekretariat for Kirkemøtet og serviceorgan for menighetene.

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet tar det fremlagte notat om Kirkerådets program for 1986 til etterretning. For at dette skal kunne gi perspektiver på virksomheten fremover, ber en for fremtiden om at sakene i dette årlige rammeprogram prioriteres innbyrdes, jfr. sak KM 5/84, pkt. 7. Heretter bør dette benevnes arbeidsprogram.

Til første møte i ny valgperiode fremlegges til behandling et fleksibelt og prioritert rammeprogram for den 4-årige valgperioden.

Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Komiteen har lagt fram si innstilling ved saksordføraren. Ordet er fritt. Bakkevig, ver så god, og Kjos har bedt om ordet.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, her foreligger nok kanskje en liten misforståelse av hva Kirkerådet har ment med sitt vedtak. Det som er oppfattet riktig, er dette at vi foreslår å legge frem et 4-årig rammeprogram - ramme fordi det ikke kan gå i detaljer - og at vi deretter ut fra dette prioriterte rammeprogram til hvert Kirkemøte kommer med prioriterte oppgaver for det kommende år. Men så er jo saken den at vi har Kirkemøte i november, og papirene til dette Kirkemøtet må forberedes i september, og det er alt for tidlig for Kirkerådet å legge opp et detaljert arbeidsprogram med budsjett. Det blir satt opp etter at Kirkemøtet har hatt sitt møte. Alle de oppgaver som nå er lagt på Kirkekrådet av Kirkemøtet, må jo komme med i dette budsjett.

Derfor blir gangen den at Kirkerådet legger frem et 4-årig prioritert rammeprogram. Det vil foran hvert Kirkemøte komme med en tilsvarende melding som den som er lagt frem for Kirkemøtet i år. Og så på grunnlag av denne melding, de kommentarer som kommer fra Kirkemøtet og alle de vedtak som er fattet i Kirkemøtet, må man så sette opp et budsjett og vedta et detaljert arbeidsprogram for det året som kommer.

Altså: Der er en tredeling her som man må få tak i, og på dette grunnlag så vil jeg foreslå at vi forandrer vedtaket, og jeg skal lese - det er tre punkter, og jeg har bedt om at det blir skrevet slik at det blir delt ut til alle sammen:

Pkt. 1: Kirkemøtet tar det fremlagte notat om Kirkerådets program for 1986 til etterretning.

2. avsnitt: Til første møte i ny valgperiode fremlegges til behandling et prioritert rammeprogram for den 4-årige valgperioden.

3. avsnitt: Til hvert av de etterfølgende møter fremlegges en oversikt over oppgaver som Kirkerådet foreslår å prioritere i det kommende arbeidsår. Endelig arbeidsprogram fastsettes av Kirkerådet på det første ordiære møtet etter Kirkemøtet.

Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Kjos.

PER KJOS:

Dirigent, jeg håpet at Bakkevig skulle rydde opp i en ting som jeg hadde på hjertet, så jeg hadde sluppet å si det jeg skulle si nå, men jeg må visst gjøre det likevel.

Det gjelder rammeprogrammet som skal legges frem på første møte i hver ny valgperiode. Jeg må jo si at hvis Kirkemøtet er så optimistisk at det kan overskue hva som vil skje i løpet av en 4-års periode, at forutsetninger som klart må legges inn i et slikt rammeprogram, ikke vil endres, det tror jeg blir vanskelig å tenke seg. Det vil komme nye prosjekter; det vil skje omprioriteringer. Jeg er overbevist om at de årlige arbeidsprogram som da vil komme etterpå, skjener ut i forhold til et engang vedtatt rammeprogram fra kanskje tre år tilbake. Da har jo - holdt jeg på å si - rammeprogrammet

ingen effekt i det hele tatt; ikke noen styrende effekt og ikke noen egentlig betydning.

Løsningen synes jeg må være at man hvert år legger frem et rammeprogram for de neste fire årene, slik at Kirkemøtet hvert eneste år kan relatere årsbudsjettet eller arbeidsprogrammet med rammeprogrammet hvert år, og liksom ha innflytelse på både den fremtidige utvikling og den konkret utvikling som da skjer i 12 måneder fremover. Og arbeidsmessig vil ikke det være så stor belastning, tror jeg. Det er vel mest arbeid med det første rammeprogrammet. Ellers er det kanskje mye justeringer.

Dette systemet er jo ikke noe nytt, for dette brukes jo i alle kommuner, alle fylkeskommuner, og i statsbedrifter og i staten, med et langtidsbudsjett på 4 år som legges frem hvert eneste år og et årsbudsjett som selvfølgelig legges frem hvert år.

Det systemet synes jeg at vi skal legge vekt på, for jeg tror det er veldig viktig at den langsiktige planleggingen, altså perspektivene, ikke glemmes. Det viktigste er ikke å legge en plan, men å huske hvor man har lagt den.

Jeg har et forslag til vedtak. Det blir da istedenfor pkt. 2 i Bakkevig's forslag: "Kirkemøtet ber om at det årlig fremlegges til behandling et fleksibelt og prioritert rammeprogram for de neste 4 årene."

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Grønningsæter.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg har enda ikke helt lett for å skjønne hva som er misforståelsen som komiteen har gjort i forhold til det fremlegg til sak som er kommet fra Kirkerådet. Vi har konkret pekt på at de vanskeligheter som rår med et slags program både på 4 år og på 1 år, har vært gjort gjeldende. Og vi har pekt på Kirkerådets vedtak av juni i år, for å få frem at det må være mulig. Og det er det da vi har trukket litt andre konsekvenser av enn det som Kirkerådet selv har gjort, og mener at det er helt grunnleggende synspunkt som da ikke må oversees fra vedtaket av Kirkemøtet i fjor, nemlig at det er Kirkemøtet som fastsetter programmet.

Det som vil skje, hvis man nå følger Kirkerådets forslag, er at det blir Kirkerådet som fremsetter sitt pro-

gram etter å ha hørt en høringsinstans, som er Kirkemøtet. Men dette er et viktig punkt i alle fall. Hvor man nå enn vil komme hen med denne saken, og hvor man skal lande med et vedtak, så vil jeg spesielt ha bedt Kirkemøtet overveie nettopp dette springende punkt: Er det Kirkemøtet som fastsetter arbeidsprogrammet eller er det Kirkerådet?

Jeg tror ikke det er så veldig stor avstand fra Kjos sitt forslag, fordi det bare blir, tror jeg, forskjellige måter å arbeide på og administrere på. Dette 4-års programmet skal stadig være for øye, men det skal være kortsiktigere ting underveis. Og det er på bakgrunn av disse årlige ting at Kirkemøtet skal kunne vurdere årsmeldingene.

Da forekommer det meg vel å være en riktig prioritering om nå Kirkerådet hittil har gjort rutine av å utarbeide årsprogrammer eller sine arbeidsprogrammer eller notater i desember. Når nå Kirkemøtet er bestemt til å være på det tidspunkt det er, så må det vel være Kirkerådet som må innrette seg på ny rutine i forhold til dette faktum. Derfor ser jeg ikke annet enn at det ligger en klar plan i dette ut fra hva vi har gitt i våre premisser, og sagt om at der må stadig arbeides på lang sikt. Det er naturlig med 4-års periode, for det er valgperioder, men også på det korte sikt. Og de må foreligge slik at det ikke er Kirkemøtet som skal utarbeide ting, men ta standpunkt til ting og vurdere og vedta. Så får da premissene legges frem slik at dette blir mulig. Jeg vil da fortsatt mene at det er god tankegang i det fremlegg som er gjort av komiteen.

Bare på ett punkt har jeg lyst til å tale på egne vegne, og det gjelder denne antydningen om å ta opp et arbeid med sekretariatets organisering. Jeg vet ikke hvor det er naturlig å utdype det punktet, men jeg tillater meg å ta det her med noen få setninger.

Det er, tror jeg, noen flere enn meg som begynner å føle at det er litt nødvendig at man nå tenker på sekretariatsorganiseringen i forhold til de to hovedoppdrag som Kirkerådet har, nemlig service til menighetene og sekretariat for Kirkemøtet. Jeg tror også det vil hjelpe til å rydde opp forholdet mellom Kirkeråd og Kirkemøte. Men dette er bare en meningsytring som utdypning av det jeg for min del legger akkurat i det punktet som ellers er innebygget i komiteens innstilling. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Hareide, deretter Ulltveit-Moe, Christoffersen

og With. Eg ber om at talarane fatter seg så kort som mulig.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, jeg er glad for at direktøren får anledning til å tale, fordi han kjenner de praktiske problemene på kroppen. Men la meg nevne som et klart utgangspunkt at det i Kirkerådet ikke overhodet reises tvil om at det er Kirkemøtet som bestemmer hva Kirkerådet skal gjøre. Det vi er på leting etter, det er en mulighet for å få koordinert alt dette som også kollega Tversland har vært inne på, nemlig alle disse prioriterte oppgavene som kommer over et Kirkemøte.

Kunne det være et poeng, dirigent, at Kirkemøtet i sitt arbeid under forhandlingene har det med arbeidsprogram som siste sak på Kirkemøtet, slik at alle forslag til prioriterte og mindre, altså uprioriterte, oppgaver blir oversendt komiteen som har program, slik at den tar hensyn til det når dette fastlegges?

Da er jeg, som Kjos, litt opptatt av 4-års planen til fremlegg hvert år, slik at vi kan tale om en rullerende 4-års plan. Og det er det jeg mener Kirkemøtet skal befatte seg med; en rullerende 4-års plan som Kirkerådet da fremmer forslag om hvert år. Så kommer alle forslagene fra Kirkemøtet inn i komiteen, puttes inn i rullerende 4-års plan, og så klubber Kirkemøtet det ved avslutningen av det årlige Kirkemøtet. Det må jo fortsatt skje at Kirkerådet på bakgrunn av den 4-års planen som rullerer, må trekke ut og lage sine egne arbeidsprogrammer. For vi må tenke årvisst, mens Kirkemøtet bør ha noe større "Schwung" over seg, og ikke bør være så opptatt av om Kirkerådet får løst det til neste år eller om to år, egentlig. Takk.

DIRIGENTEN:

Dirigenten gjer framlegg om at det settes strek etter Ulltveit-Moe sitt innlegg. Ingen har noko mot det?

JOHANNES ULLTVEIT-MOE:

Dirigent, etter Hareide's innlegg kan jeg fatte meg i stor korthet. Det må kunne gjennomføres praktisk dette som er Grønningsæter's og komiteens anliggende, og jeg tror det vil være vanskelig om man gir en komite på slutten av Kirkemøtet denne oppgaven. Da tror jeg hele Kirkemøtet for så vidt ville trenge en hel dag eller mye av en dag for å trekke konsekvenser av det som har skjedd under møtet sett i forhold til de fremlagte planer.

Jeg har for øvrig ingen ting imot tanken om en rullerende 4-års plan, men jeg synes nok at det allikevel godt kan fremlegges et 4-årig program, slik som man gjør det fra Regjeringens side overfor Stortinget.

Når det gjelder sekretariatets organisering, så er det arbeidet i full gang, på grunnlag av en undersøkelse som er foretatt av Statens Rasjonaliseringsdirektorat. Det arbeidet pågår og har pågått i hele høst, og det vil fortsette utover vinteren, slik at det vil være klart, forhåpentligvis, tidlig på våren.

DIRIGENTEN:

Takk til Ulltveit-Moe. Det er Chrisstoffersen, og eg ber saksordførar kontakte Bakkevig og sjå om dei ikkje iallfall i pkt. 2 kan ha eit sams framlegg. Det er berre eit ord som skiller, så langt eg kan sjå.

SVEIN AAGE CHRISTOFFERSEN:

Dirigent, bare kort en støtte til Per Kjos. Skal man arbeide med en rammeplan for en 4-årig periode, så bør denne rullere, og kunne justeres og oppdateres år for år. All erfaring fra større planarbeid tilsier at det bør gjøres.

DIRIGENTEN:

Takk, og strek er satt. Siste talar er With før saksordførar får ordet.

Nei, With kjem med framlegg no. Det er altså kome etter at strek er satt og egentlig da kan vi ikkje ta det opp.

Beklager.

THOR WITH:

All right. Jeg hadde formulert det da jeg bad om ordet, men jeg vil da bare nevne at den vanlige ordningen, som også Ulltveit-Moe var inne på, er jo at hvert år legger Kirkerådet frem for Kirkemøtet et rullerende prioritert arbeidsprogram for kommende 4-års periode. Det utelukker ikke det som var nevnt her om et 4-års program, det er en ny valgperiode, men som plan legges da dette som et rullerende og prioritert program frem for Kirkemøtet hvert år, slik at man kan få justert det. Jeg formoder, dirigent, at hvis ikke dette allerede var formulert av Hareide, så ville jeg gjerne at det skulle ha vært med, men hvis Hareide har det med i sitt forslag, så støtter jeg det.

DIRIGENTEN:

Hareide har ikkje levert inn noko skriftlig framlegg her så langt eg kan sjå. Då venter vi vel på saksordførar. Hareide til dagsordenen.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, det er mulig å heve streken. Jeg synes ut fra dette som er kommet frem, at det bør kunne være mulig å votere over dette. Jeg synes den 4-års planen som With var inne på her, dekker mye av det som egentlig har kommet frem, så det ville kanskje være formålstjenlig å heve streken.

DIRIGENTEN:

Vil møtet at With skal få legge frem sitt framlegg? Då må vi heve streken. Dei som er mot at vi hever streken, dei viser det med stemmetegn. Då får With lov til å legge fram sitt framlegg.

Dirigentskapet har framlegg om at saka går tilbake til komiteen, slik at dei kan samarbeide synspunkter, og det er det mest radikale. Vil møtet ta stilling til dette? Dei som røystar for det, held seg i ro; dei som røystar mot det, viser det med stemmetegn. Det er samrøystes vedteke, og da foreslår eg at With kan levere sitt framlegg til komiteen og. Takk.

Vi går over på sak 25/85.

SAK KM 25/85:
KIRKEMØTEKOMITEENE OG FAGUTVALGENE

Eg understreker at dette er ei førebels behandling av sak 25/85 - Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene.

Saksordførar i denne saka frå Komite A er Bjørn Hareide. Han skal få legge fram komiteen si fleirtallsinnstilling, og Andreas Aarflot får etterpå ordet for å legge fram komiteen si mindretallsinnstilling. Det blir ikkje høve til debatt etter at desse innstillingane er lagt fram i dag, men i morgon skal vi debattere. Ver så god, Bjørn Hareide.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, dette er en omfattende sak, og det er den fordi den rører ved både prinsipielle og praktiske sider ved vår kirkestruktur, samtidig som det jo også fra det

kirkepolitiske landskap har kommet impulser som gjør den til dels vanskelig og interessant.

Det er i komiteen slik at vi som har arbeidet med Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene som tema, er blitt to leire. Det avgis en delt innstilling. Hvis man ser flyktig på flertall og mindretall, så vil man kanskje spørre hva det egentlig er som er forskjellen. Men foretar man en noe mer inngående studie, slik flertallet som jeg representerer, i alle fall ser det, så vil det oppdages at innstillingene bygger på to helt ulike syn og grunnleggende forhold.

Det dreier seg i saken om i alle fall tre forhold, slik vi ser det. Det er jus/lovforståelse som det ene, det er organisasjonsteori som det andre, og det er kirkepolitiske aspekter som det tredje.

Utgangspunktet for komiteens behandling av denne saken ligger i Kirkemøtets vedtak fra i fjor. I to saker ble det vedtatt noe som har betydning, og jeg skal bare kort innledningsvis, før jeg refererer til det grønne dokumentet, få lov til å henlede oppmerksomheten på disse vedtakene.

Det ene er sak 23/84, som bl.a. sier at fagutvalgene, og det forutsettes jo fagutvalg slik vi kjenner det fra vår gamle kirkestruktur. Der blir det selvfølgelig en endring, det har vel Kirkemøtet også ment, men det er slike fagutvalg man snakker om her. Fagutvalgene må i prinsippet høre inn under Kirkemøtet. Og deretter sies det i vedtaket: Kirkemøtet vil senere ta endelig stilling til om det skal bemyndiges til Kirkerådet vedrørende oppnevning.

Så sies det i sak 28/84 at man skal se på de faste komiteers forhold til fagutvalgene. Det sies også bl.a. i sak 28/84 at i spesielle saker som fagutvalgene har til behandling, så vil de kunne innkalle en Kirkemøtekomites leder gjennom da hele året, eller nestleder, til drøftelse i fagutvalget. Men av budsjettmessige grunner, så skal ikke dette skje forut for nåværende Kirkemøte.

Det er da i komiteen en anfektelse for noe av dette, for det første fordi at når det gjelder sak 23 fra fjorårets Kirkemøte, er det der uttalt noe som kan være vanskelig å forholde seg til av ulike årsaker, og som vi skal komme inn på. Spørsmålet er i grunnleggende forstand hvor fagutvalgene hører hjemme, om de hører hjemme under Kirkemøtet direkte eller om de hører hjemme under Kirkerådet?

Og det andre grunnleggende spørsmålet som vi har stilt oss, det er Kirkemøtets stilling, Kirkemøtets forhold til fagutvalgene hvis de så hører hjemme under Kirkerådet. Og herunder vil det også være et spørsmål om Kirkemøtets forhold til fagutvalgene så lenge Kirkemøtet ikke er samlet, altså representert ved Kirkemøtekomiteenes formenn.

Det er grunnleggende spørsmål som vi har opptatt oss med, og jeg skal først si litt innledningsvis, uten å holde meg til det grønne, om hvor fagutvalgene hører hjemme. Og deretter skal jeg si litt innledningsvis om Kirkemøtets situasjon.

Hvor hører fagutvalgene hjemme? Det vil man finne svar på gjennom en rask studering av Kirkeordningsloven. Det snakkes i Kirkeordningsloven, i § 54, siste ledd, om "utvalg som Kirkemøtet kan oppnevne til forberedende behandling av saker som hører inn under møtet, og til å utføre særskilte verv". Det er Kirkemøtets utvalg. Så sies det i § 55, tredje ledd, og, dirigent, jeg oppfatter situasjonen slik ut fra sakens betydning at jeg må få lov til å gå så grundig til verks, og oppholder meg ved § 55, tredje ledd, som sier at "Kirkemøtet/Kirkerådet leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger i samsvar med bestemmelser gitt av dette". Og i siste ledd i § 55, så er det bestemmelser om virksomheten til Kirkerådet som Kirkemøtet kan fastsette. Vi har der i virksomhetsreglene, som allerede er godkjent av Kongen, regler om hvorledes Kirkerådet kan etablere sin virksomhet, og underforstått, da etablere fagutvalg.

Altså: Kirkemøtet kan ha utvalg, og Kirkerådet kan ha utvalg. Så det er jo mulig da at utvalg hører under begge organer. Men fagutvalg, slik vi nå oppfatter fagutvalg, de mener flertallet i komiteen hører inn under Kirkerådet. Det er de fagutvalg vi snakker om, og det er ut fra følgende resonnement:

Saker som er til behandling i særskilte utvalg som Kirkemøtet selv har nedsatt under § 54, siste ledd, de skal ikke behandles på forhånd av Kirkerådet før de går til Kirkemøtet, men de går direkte til Kirkemøtet for behandling der, de blir bare tilrettelagt i forhold til sakslisten av Kirkerådet. Det fremgår klart av § 55, tredje ledd. Mellomkirkelig Råd nevner vi som et eksempel på et særskilt utvalg som har direkte forbindelse inn, og vi har fått føle hvorledes det fungerer tilfredsstillende i den sammenhengen.

De saker som Kirkemøtet får seg forelagt av Kirkerådet, de er forberedt av Kirkerådet etter § 55, tredje ledd.

Alt som har - slik det står i loven - med retningsgivende planer og programmer for diakoni og undervisning å gjøre, er slike saker som i loven er fastlagt å skulle behandles av Kirkerådet. Det betyr etter lovens system at om det benyttes fagutvalg i denne sammenhengen, så må det være Kirkerådets fagutvalg, for etter loven er Kirkerådet forpliktet til å ta seg av disse sakene. Det er utgangspunktet i den juridiske teori, slik vi ser det.

Slik støtter flertallet seg til selve det organisasjonsmessige i dette. Det vil være riktig, slik vi ser det, at når Kirkerådet etter loven har ansvar for å lede arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger, så må det være riktig også å gi Kirkerådet den frihet som dette innebærer. Det vil være en ansvarsfraskrivelse, slik flertallet ser det, å si som så at fagutvalgene ikke skal høre inn under Kirkerådet. Kirkerådet er de valgte tillitsmenn og kvinner for Kirkemøtet, og det er Kirkerådet som da må ha det bærende ansvar for sakens behandling ved bruk av sine fagutvalg - ikke at utvalg, frittsvevende etter § 54, tredje ledd, skal behandle sakene direkte inn til Kirkemøtet.

Under spørsmålet om hensiktsmessig organisasjon hører også spørsmålet om ressurser. Hvis nemlig alt skulle inn til Kirkemøtet for fastsettelse av f.eks. et fagutvalgs mandat, fordi utvalgene hører inn under Kirkemøtet, så ville Kirkemøtet befatte seg med detaljer i ganske utstrakt grad. Vi har vel gjentatte ganger på dette Kirkemøtet fått oppleve at detaljer må man være varsomme med å trekke til seg.

Det grunnleggende er hvor fagutvalgene hører hjemme, og så Kirkemøtets stilling til fagutvalgene da. Hvis vi nå sier, som flertallet mener, at fagutvalgene hører inn under Kirkerådet, hva da med Kirkemøtet? Jo, vi mener selvfølgelig at Kirkemøtet må kunne gi signaler, må kunne gi pålegg til Kirkerådet om hvordan de skal forholde seg med den totale struktur. Vi skal komme tilbake til dette.

Jeg går derfor løs på den grønne innstillingen, og nevner premisser fra flertallet:

1. Kirkemøtet 1984 behandlet i sak KM 23/84 fagutvalgene i den fremtidige kirkeorganisasjon og i sak KM 28/84 - Kirkemøtets faste komiteer. Kirkerådet ble i de to nevnte sakene bedt om å utarbeide en betenkning/utredning til dette Kirkemøtet om nærmere angitte forhold.

Og det er allerede da nevnt noe om det av meg.

Komiteen har merket seg at ikke alt som det ble pålagt å avgi betenkning om/utredet, er utført. Det foreligger således ingen oversikt over - slik Kirkemøtet i fjor hadde bedt om i tillegg til det jeg allerede har uttalt meg om - over "hvorledes valg av nye utvalg skal foregå". Heller ikke foreligger det "mandat for de enkelte fagutvalg" eller oversikt over "ordninger vedrørende økonomi og sekretærhjelp".

2. At det nevnte ikke er utført, antas å ha sammenheng med at Kirkerådet har funnet at fagutvalgene bør (må) høre inn under Kirkerådet og først og fremst være et redskap for Kirkerådet i dets arbeid for Kirkemøtet. Det er vist til en forståelse av Kirkeordningsloven som kommer til uttrykk i et juridisk notat ("Noen bemerkninger om ---"), datert 2. april 1985, utarbeidet av en av Kirkerådets medlemmer.

   Komiteens flertall er enig i den lovforståelse som kommer til uttrykk i notatet.

- og som jo Kirkemøtet har kunnskap om.

   For komiteens flertall blir det derfor ikke behov for å fastlegge prosedyrer for hvorledes valg av nye fagutvalg skal foregå. Heller ikke blir det nødvendig å fastsette hvilke mandat de enkelte fagutvalg skal ha. Det overlates til Kirkerådet å foreta det som er nødvendig.

Her kan man vel si at et mindretall, som ikke er enig i lovforståelsen, vil kunne føle seg frustert over ikke å ha mere materiale enn det de har fått. Det var vi også inne på i komiteen.

   Når det er Kirkerådet som har det alminnelige ansvaret for å forberede saker for Kirkemøtet, gjennom Kirkeordningslovens § 55, tredje ledd, vil det være prinsipielt riktig å la Kirkerådet selv organisere sine utvalg.

Så sies det noe som er selvsagt, men vi ønsker å si det i klartekst, slik at det skal være umisforståelig, nemlig dette at:

   Komiteens flertall mener imidlertid at Kirkemøtet har anledning til å gi Kirkerådet signaler eller pålegg om hvorledes det bør forholdes når fagutvalgsstrukturen skal fastsettes og utvalgenes mandat utarbeides. Vi ønsker dette fordi spørsmålene omkring

etableringen (eventuelt reorganiseringen eller gjenoppnevningen) av fagutvalgene opptar svært mange.

Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, vil det være naturlig at Kirkemøtet får disse oversendt til orientering.

Og en innfallsvinkel til for påvirkning og signalgivning og pålegg fra Kirkemøtet får man jo også ved neste, nemlig:

Også i forbindelse med den årlige behandlingen av Kirkekrådets virksomhet, vil fagutvalgsstrukturen m.m. kunne drøftes og pålegg gis. Det er imidlertid i denne sammenhengen viktig å fremholde at Kirkerådet (og dets sekretariat) må bli tilført tilstrekkelig med ressurser for å kunne utføre sitt arbeid for Kirkemøtet på en tilfredsstillende måte.

Særlig da for å følge opp de pålegg som gis.

3. Selv om fagutvalgene skal høre inn under Kirkerådet, vil Kirkemøtet kunne oppnevne utvalg etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd, til å forberede Kirkemøtesaker og til å utføre særskilte verv.

   Komiteens flertall er av den oppfatning at det bør foreligge et spesielt behov innenfor et avgrenset saksområde dersom det skal oppnevnes slike utvalg. Et eksempel på et slikt særskilt utvalg er Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke.

   Vi mener det bør vurderes om ikke liturgispørsmål også bør behandles av et utvalg etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd. Komiteen viser til den kongelige resolusjon som nylig ble vedtatt og hvor Kongen delegerte til Kirkemøtet behandlingen av visse liturgispørsmål. Vi viser også til Læreutvalgets utredning, NOU 1985:21, s. 133, hvor et slikt utvalg omtales.

4. Enkelte komitemedlemmer har stilt spørsmål om ikke også diakoni og undervisning bør ha utvalg som er oppnevnt i medhold av Kirkeordningslovens § 54, siste ledd.

   Komiteens flertall finner det ikke riktig å skulle skille disse oppgavene ut og løsrive dem fra den totale sammenheng med andre saksområder. Kirkeordningsloven sier da også ganske direkte at det er Kirkerådet (selvfølgelig underforstått i denne sammenheng med hjelp av fagutvalgene) som forbereder

for behandling i Kirkemøtet det som har med retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning og diakoni, jfr. de aktuelle bestemmelser.

Og så kommer det et avsnitt hvor vi altså ønsker å gi signaler til Kirkerådet.

Her vil komiteens flertall imidlertid få gi uttrykk for at det ikke bare er den kirkelige rådsstruktur som behandler kirkelige planer og programmer for undervisning og diakoni. Vår kirke har selvstendige organer og institusjoner som gjør et arbeid det hverken er riktig eller ønskelig å gripe inn i. Vi ser imidlertid et stort behov for - og har et ønske om - samarbeid på ulike plan.

På undervisningssektoren se vi svært positivt på det samarbeid som er etablert med Institutt for Kristen Oppseding. Dette bør føres videre. Komiteen mener det er ønskelig at IKO fortsatt må få bety mye for Den norske kirkes menigheter. Det bør sørges for at unødig dobbeltarbeid mellom IKO og Kirkerådets fagutvalg unngås.

Det er altså signaler som gis til tross for at utvalgene hører under Kirkerådet.

For å få misjonsengasjementet levende i våre menigheter, er det samarbeid som er etablert i forbindelse med "Menighetenes misjonsengasjement" noe som bør følges opp. Det er positive erfaringer fra samarbeidet.

På den diakonale sektor vil komiteen gi uttrykk for at Diakoniråd for Den norske kirke fortsatt bør være bredt sammensatt, slik at de helhetskirkelige interesser blir ivaretatt best mulig.

Så har flertallet bare en kommentar til mindretallet, således at:

5. Mindretallet ikke er enig i den lovforståelse forsåvidt gjelder fagutvalgenes plassering under Kirkerådet som kommer til uttrykk i det juridiske notatet som det tidligere er henvist til. Mindretallet vil avgi en egen innstilling i saken.

Jeg stopper der, fordi jeg bare ganske kort vil nevne at selv om nå komiteens flertall gir signaler til Kirkerådet om hvorledes de bør forholde seg, så mener vi at det ikke er nødvendig å bringe inn i de regler som er for

virksomheten hvorledes Kirkerådet skal ha sin fagutvalgsstruktur. Da ville de bli regide regler. Og hvis man hadde ønsket, for det har man jo mulighet for i Kirkemøtet, at reglene for virksomheten satte opp at fagutvalgsstrukturen skulle være sånn og slik, og mandatet skulle godkjennes av Kirkemøtet, ja, så har man jo anledning til det i og for seg. Men det ønsker vi ikke. Vi ønsker at Kirkemøtet på et prinsipielt grunnlag kan gi signaler, og ikke bry seg med de enkelte detaljer.

Så punkt 6:

6. Når det gjelder spørsmålet om Kirkemøtekomiteenes kommunikasjon/forbindelse med Kirkerådets fagutvalg, har komiteen drøftet på hvilken måte denne burde foregå. Selv om fagutvalgene først og fremst er et redskap i Kirkerådets saksforberedende og iverksettende arbeid, vil fagutvalgene representere en ressurs som Kirkemøtet også bør kunne dra nytte av direkte. Fagutvalgenes møtereferat bør tilflyte aktuelle komitemedlemmer gjennom hele året.

   Komiteen mener også at formennene i Kirkerådets fagutvalg bør kunne innkalles til Kirkemøtets komitearbeid. Dette bør det tas hensyn til i budsjettarbeidet for Kirkemøtet.

7. Komiteen drøftet spørsmålet om Kirkemøtekomiteene skulle kunne møtes mellom Kirkemøtesamlingene. Vi ser det som et klart utgangspunkt at Kirkemøtekomiteene ikke møtes annet enn så lenge Kirkemøtet er samlet. Dersom det imidlertid forut for et Kirkemøte er absolutt påkrevet at en komite møter noen dager på forhånd for å foreta forberedende drøftelser, kan det ikke være noe til hinder for dette.

Forutsetningsvis da i Kirkeordningsloven. Det står ingen steder, men vi har ønsket å gi åpning for dette. Og så kan man diskutere hva som skal til for at det skal være særlig påkrevet osv., men det er ikke noe problem egentlig. Det får praksis vise.

Før Kirkerådet har satt opp forslag til saksliste og forestått utsendelse av saksdokumenter, vil det imidlertid være vanskelig for en Kirkemøtekomite å innlede drøftelse. Dersom forberedende drøftelser skal finne sted, vil vedkommende komite selvfølgelig ikke ha noen myndighet på vegne av Kirkemøtet. Det dreier seg i så fall kun om interne drøftelser. Dersom det skal kunne avholdes slike ektraordinære møter, vil det måtte foreligge budsjettmessig dekning.

Og da har vi vel allerede gitt signal om at det motsatte, som kommer til uttrykk i Kirkemøtets vedtak 28 i fjor, om at komitelederne skulle inn i fagutvalgene, det er egentlig litt vanskeligere ut fra den struktur vi har.

Og så forslaget til vedtak.

Det blir da kortere for så vidt, men der sier vi det vi finner riktig å trekke ut av premissene.

1. Etter Kirkeordningslovens § 55, tredje ledd, skal Kirkerådet forberede for Kirkemøtet saker som er omtalt i Kirkeordningslovens § 54, 2., 3. og 4. ledd. Til å bistå seg med forberedelsen av enkeltsaker og for å bidra med ideer i det løpende arbeid, vil Kirkerådet ha behov for fagutvalg. Også til iverksettelse av Kirkemøtets vedtak, jfr. Kirkeordningslovens § 55, 3. ledd, har Kirkerådet behov for hjelp fra fagutvalg, særlig i forbindelse med utarbeidelse av materiell m.m.

   Kirkemøtet har med hjemmel i Kirkeordningslovens § 55, siste ledd, fastsatt regler for Kirkerådets virksomhet. Kirkemøtet ser i dag ikke behov for å få nærmere bestemmelser om Kirkerådets fagutvalg inn i virksomhetsreglene.

   Kirkemøtet forutsetter imidlertid at Kirkerådet føyer seg etter de signaler og pålegg som Kirkemøtet måtte gi i tilknytning til virksomheten og organiseringen av denne.

Og så gis det signal og pålegg.

2. Kirkerådets fagutvalg må få karakter av bistandsorgan, slik at de i siste omgang kan tjene Kirkemøtets interesser og behov.

Og der sies det da at det i og for seg må tenkes at man reorganiserer og innretter fagutvalgene etter dette.

   Kirkerådet bes i sammensetningen av fagutvalgene ta hensyn til en viss geografisk spredning av utvalgsmedlemmene.

3. Vår kirke har selvstendige organer og institusjoner som gjør et arbeid det hverken er riktig eller ønskelig å gripe inn i. Kirkemøtet ser imidlertid et stort behov for - og har et ønske om - samarbeid på ulike plan. Kirkerådet bes fremme som sak for Kirkemøtet hvorledes de ulike samarbeidsrelasjoner

og oppgavefordelinger bør være på felter som hører til Kirkemøtets kompetanse.

Vi tenker her på IKO, diakoni, misjon. Vi har fått en invitt som kom slik at vi ikke kunne behandle den i og for seg.

4. Etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd, kan Kirkemøtet selv oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører under møtet og til å utføre særskilte verv.

   På enkelte områder vil Kirkemøtet kunne føle behov for å opprette slike utvalg som mer direkte hører under Kirkemøtet. Slike utvalg får da en friere stilling i forhold til Kirkerådets sekretariat, jfr. Kirkeordningslovens § 55, 3. ledd.

   Allerede nå ser Kirkemøtet muligheten for at saker som angår kirkens liturgier, bør behandles av et utvalg oppnevnt av Kirkemøtet etter Kirkeordningslovens § 54, siste ledd. Kirkemøtet ber Kirkerådet forberede en sak for Kirkemøtet hvor organiseringen av et organ for behandlingen av liturgispørsmål tas opp.

Vi kan vise til premissene hvor det står nærmere om dette.

5. Kirkemøtets komiteer er opnevnt i henhold til Kirkemøtets forretningsorden, Kap. 5. Komiteene skal avgi innstillinger til plenum i Kirkemøtet.

   Komitebehandlingen er en arbeidsform i Kirkemøtet. Det må derfor være et klart utgangspunkt at Kirkemøtekomiteene ikke møtes annet enn sålenge Kirkemøtet er samlet. Dersom det imidlertid forut for et Kirkemøte er absolutt påkrevet at en komite møtes på forhånd for å foreta forberedende drøftelser, vil dette kunne skje, forutsatt budsjettmessig dekning.

6. Kirkemøtet ber om at referater fra møtene i Kirkerådets fagutvalg sendes de aktuelle Kirkemøtedelegatene fortløpende.

   Kirkemøtet ber også om at formennene i fagutvalgene innkalles til Kirkemøtets komitearbeid etter behov.

Og det omvendte er altså vanskelig ut fra det vi sier i pkt. 5.

DIRIGENTEN:

Takk til deg, Hareide. Vi har ikkje høve til nærare kommentar nå. Det må komme i morgon.

BJØRN HAREIDE:

Ja, jeg skal bare avslutte.

Forskjellen er altså tilhørigheten for fagutvalgene, hvorvidt det er til Kirkerådet eller Kirkemøtet, og hvorledes Kirkemøtet skal kunne øve innflytelse på fagutvalgene.

DIRIGENTEN:

Takk til Bjørn Hareide. Mindretallet v/Aarflot skal også få legge fram si innstilling.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg føler meg jo litt som kjerringa mot strømmen, når jeg nå kommer etter denne grundige utredningen som flertallet har gitt. Men jeg har likevel trang til å si noen ganske få innledende ord før jeg leser de vesentlige deler av mindretallsinnstillingen. Jeg vil gjerne understreke at det er mange ting i tankegangen her som jeg i konklusjonene synes ligger nær hverandre. Men det er, som Hareide har sagt, en grunnleggende forskjell i utgangspunktet.

Og for meg er det et underliggende spørsmål. Hva er det som må til for at Kirkemøtet skal få de beste forutsetninger for å ta fullt ansvar i de saker det har fått betrodd? Det er altså dette som jeg tar til utgangspunkt for den innstillingen som jeg har ført i pennen og som jeg har fått støtte av ett av utvalgsmedlemmene på. Det var for øvrig også slik at fem av våre komitemedlemmer har vært medlemmer av Kirkerådet i den tidligere behandling av dette, så det var ikke bare enkelt å komme med andre synspunkter i denne sammenhengen.

Jeg tror det er uheldig om Kirkemøtet nå på dette tidspunkt tar for snevre juridiske fortolkninger av en nylig vedtatt kirkelov og legger til grunn. Jeg er redd for at det vil binde oss opp på senere punkter og gjøre det vanskelig å få en tilstrekkelig åpen fortolkning av den kirkelov vi har fått. Vi vet jo at kirkejus ofte er et spørsmål om skjønnsmessige tolkninger. Det har det vært bestandig, og jeg tror det er viktig at Kirkemøtet vurderer så fritt som mulig hvordan det selv tolker og mener det er tjenlig for kirken og for dets eget arbeid å tolke de paragrafene vi har.

Og da ser jeg det slik for min del at loven i seg selv sier ingen ting om Kirkerådets fagutvalg. Den sier bare at Kirkerådet skal forberede, det skal iverksette og det skal lede arbeidet som Kirkemøtet har det egentlige ansvar for. Måten denne forberedelse, iverksettelse og ledelse skjer på, er overhodet ikke foreskrevet i Kirkeordningsloven. Vi har en bestemmelse i virksomhetsreglene som ble vedtatt i fjor og godkjent av Kongen, men som vi har full anledning til å revidere om vi ønsker det, som sier at Kirkerådet kan oppnevne arbeidsgrupper til å løse særskilte oppgaver, arrangere møter og konferanser osv. Det er rimelig å tenke seg at Kirkerådet for sitt arbeid vil ha bruk for slike fagutvalg, men det avgjørende er hvordan de blir til og hvor de er forankret.

Jeg skal ikke ta mer tid til innledende bemerkninger, men bare understreke at jeg ser denne saken på en måte også som et spørsmål om forholdet mellom Kirkemøtet og dets ansvar - vil jeg foretrekke å si - fremfor autoritet/myndighet på den ene side, og Kirkerådet og dets ansvar, autoritet og myndighet på den annen side.

Når det gjelder innstillingen fra mindretallet som jeg da viser til på side 6, så kan jeg for å spare tid la være å lese i sin helhet de første premissene, som har bokstav A, for de er hentet fra saksforberedelsesdokumentet og viser til det Kirkemøtet i fjor vedtok. Jeg vil bare enda en gang gjøre oppmerksom på det som også flertallet peker på, at det er en rekke av disse ting som vi bad om som ikke er blitt utført av utredning, og som gjør det - etter mitt skjønn - noe vanskeligere for oss enn det burde vært, å ta stilling til disse spørsmålene.

Jeg kommer da til side 8, pkt. B, hvor det nye resonnementet begynner.

B. Når Kirkemøtet har vært opptatt av fagutvalgene og deres plass i forhold til Kirkerådet, Kirkemøtet og Kirkemøtets komiteer, er dette positivt begrunnet ut fra to forhold:

   a) Kirkerådet og Kirkerådets sekretariat bør få tilstrekkellig faglig hjelp i arbeidet med å forberede og følge opp Kirkemøtets beslutninger.

   b) Kirkemøtet og dets faste komiteer bør få best mulig hjelp til å sette seg inn i og behandle forsvarlig de saker som ligger under Kirkemøtets ansvarsområde.

C. Kirkemøtet forestår den interne ansvarslinje etter Kirkeordningsloven slik:

a) Kirkemøtet er det ansvarlige, lovgivende og besluttende organ i de saker som ifølge lov eller delegasjon er tillagt møtet (jfr. Kirkeordningslovens §§ 54 og 55).

b) Kirkerådet har på Kirkemøtets vegne ansvaret for den forvaltningsmessige og administrative utførelse av det arbeid som Kirkemøtet beslutter om, det forbereder eller tilrettelegger for behandling saker som skal avgjøres av Kirkemøtet, og avgir selv de uttalelser som det blir bedt om å gi departementet eller andre kirkelige instanser (jfr. Kirkeordningslovens § 54 og "Reglene for Kirkerådets virksomhet"). Rådet tar også selv initiativ til utredninger, prosjekter o.l. Rapport om rådets virksomhet avgis til Kirkemøtet.

c) Kirkerådets sekretariat er det utøvende organ for Kirkerådet når det ivaretar sitt administrative og forvaltningsmessige ansvar. Det er viktig at sekretariatet styrkes, så det kan utføre sine oppgaver på en best mulig måte.

d) Arbeidsgrupper og fagutvalg

Kirkerådet og dets sekretariat vil ha bruk for faglig vurdering og støtte i sitt arbeid med å ivareta sine oppgaver. Det er også viktig at det blir rom for selvstendig initiativ og tiltak innenfor hele spekteret av det kirkelige arbeidsfelt. Til hjelp i dette arbeidet bør Kirkerådet kunne oppnevne arbeidsgrupper etter behov.

Det har det da også gjort ved siden av de såkalte fagutvalgene.

Kirkerådet vil også kunne ha hjelp av faste fagutvalg som er oppnevnt av Kirkemøtet for å ha løpende ansvar for hovedområder av kirkens liv og tjeneste.

Mitt syn er altså at Kirkemøtet bør være oppnevnende instans for disse fagutvalg.

Slike hovedutvalg bør være sammensatt under hensyn til geografisk spredning og faglig behov.

Det var jo, for å føye en liten bemerkning inn, ved forrige møte spørsmål om en ny fagutvalgsstruktur som var tilpasset bestemte hovedområder som svarte også til komiteenes ansvarsområder. Det var i denne nystøpning av fagutvalgene at denne bevissthet i Kirkemøtet fremkom om at dette vil vi være med å ha andel i utformingen av.

Så punkt e:

> Kirkemøtets komiteer har behov for løpende informasjon om de fagområder som komiteene har ansvar for. De vil ha behov for de faglige vurderinger som er gitt av fagutvalgene, som ledd i sin egen forberedelse av saksbehandlingen i Kirkemøtet. Det vil være Kirkerådets ansvar å sørge for at slik informasjon blir gitt og sakene forberedt på en slik måte at komiteene kan gjøre et forsvarlig arbeid innenfor sine saksområder.

Til avklaring vil det altså si at her tenker jeg ikke at det skal være en direkte linje fra fagutvalgene til Kirkemøtekomiteene, men det de gjør skal kanaliseres og forberedes på vanlig måte av Kirkerådet.

> For å bedre kontakten mellom fagutvalg og komiteer bør komiteformennene få anledning til å møte i fagutvalget enkelte ganger,

- slik vi foreslo i fjor -

> og formennene i fagutvalgene bør få anledning til å møte i de respektive Kirkemøtekomiteene etter behov.

Jeg har også et punkt om samarbeid med andre organer. Det er i stor grad samsvarende med det Bjørn Hareide har referert fra flertallets side, men jeg har ikke gått så meget i detalj, for som dere vil se av det siste punkt i mindretallets forslag, så er det spørsmål om å utrede samarbeidsforholdet nærmere til slike instanser, så jeg behøver ikke lese det avsnittet i sin helhet.

Jeg kommer da til forslag til vedtak.

1. Kirkemøtet slutter seg i hovedtrekk til den fordeling av fagområder på komiteer og fagutvalg som er skissert i bakgrunnsdokumentet fra Kirkerådet og ber om at den nødvendige revisjon av utvalgsstrukturen blir forberedt til neste Kirkemøte. De nye medlemmer av Kirkemøtet

- de som velges til våren -

bør så snart som mulig få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer.

Det anser mindretallet for å være meget viktig.

Komiteformennene bør velges for hele valgperioden.

Også det anses for å være meget viktig.

Valg av nye fagutvalg bør forberedes på grunnlag av den nye utvalgsstrukturen.

Den som altså blir foreslått.

2. Kirkemøtet ber om at statutter og mandater for de fagutvalg som blir foreslått, blir forelagt for Kirkemøtet høsten 1986 for godkjenning.

3. Spørsmålet om opnevningsmåte for de faste fagutvalgene og om samarbeidet mellom fagutvalg og Kirkerådet, Kirkerådets sekretariat og Kirkemøte/komiteer tas opp igjen på neste Kirkemøte, med bakgrunn i en utredning av alternative samarbeidsmodeller. Om nødvendig forberedes revisjon av "Reglene for Kirkerådets virksomhet".

4. For resten av inneværende valgperiode fungerer fagutvalgene med de oppgaver de har hatt til nå.

5. Spørsmålet om egne utvalg direkte under Kirkemøtet, i tillegg til de faste fagutvalg (Kirkeordningslovens § 54, siste ledd), tas opp ut fra en analyse av behovet for slike utvalg, med tanke på de saker Kirkemøtet til nå ha fått ansvar for.

6. Spørsmålet om samarbeid mellom Kirkerådet med dets fagutvalg, og fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestrukturen, utredes nærmere (IKO, misjonsorganer o.l.).

DIRIGENTEN:

Takk til biskop Aarflot. Vi synes det var nyttig å få lagt dette fram nå i kveld. Og da er vi over i dagsordenen for torsdag ...

Det er dirigentskapet sitt framlegg til dagsorden, og vi anmelder saker som kan takast opp i morgon. Ikkje alle desse vil bli tatt opp, men vi anmelder dei likevel ...

Da takker vi for at dere har vore tålmodige, og hevar møtet.

*

PLENUM VII

DIRIGENTEN:

Takk. Det viser at det går an å si mye på tre minutter. Det var Ola Bjelland, deretter Einar Grønstad.

OLA BJELLAND:

Dirigent, det er en veldig viktig sak vi har for oss i denne sesjon, og det er en vanskelig sak. Endelig vedtak i denne saken vil få stor betydning for oppbygningen av den fremtidige struktur i de sentralkirkelige organer.

Jeg tror også at vi skal være klar over at vi i denne saken, kanskje mer enn i andre saker, har mange øyne rettet mot oss. Det er vel kanskje nettopp i denne saken at Kirkemøtet har muligheter for å vise i praksis hvilken plass det har tenkt de fagmiljøer som finnes utenom de offisielle organer, jeg tenker da på IKO o.l.

I sak 23/84 bad Kirkemøtet Kirkerådet om å utarbeide, jeg siterer: "En fagutvalgsstruktur i samsvar med en modell for Kirkemøtekomiteene, hvordan valg av nye utvalg skal foregå, hvilke mandat fagutvalgene skal ha og ordninger vedrørende økonomi og sekretærhjelp." Hvis det er tillatt i en så alvorlig sak, dirigent, å fleipe litt, så kan det synes som om Kirkerådet har festet seg veldig ved at det skulle være en fagutvalgsstruktur. Det er nemlig en som er utredet av Kirkerådet, og den har fått en veldig grundig og god utredning. Det ser vi også av flertallsinnstillingen i denne saken.

Jeg hører imidlertid til det mindretall som mener at det ikke bare er en måte å forstå loven på, slik som flertallsinnsstillingen gir uttrykk for, og jeg vil gjerne replisere til direktøren at dette ikke er uttrykk for noen mistillit. Men så vidt jeg husker, så var det et vedtak i forrige Kirkemøte som nettopp gikk på at en ønsket utredet dette med at de faste komiteene skulle være under Kirkemøtet, iallfall utnevnes av et Kirkemøte.

Dette er en såpass viktig og alvorlig sak at jeg synes det er nødvendig at Kirkemøtet gir seg skikkelig tid og får skikkelig utredning av forskjellige alternativer. Den modell som flertallet har lagt frem, den er som sagt godt og grundig utredet, og det er mulig at det også er den beste. Imidlertid mener jeg det er andre modeller, som mindretallet har påpekt, som også bør utredes.

DIRIGENTEN:

Tiden er ute. Takk. Det er Einar Grønstad, deretter Helga Gitmark. Vær så god, Grønstad.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, det er ei viktig sak vi har foran oss. Vi skal staka ut kursen for utvalgsstrukturen under Kyrkjemøtet i framtida.

I fjor var det mange av oss som peikte på at vi ikkje måtte få for mange utvalg, tvert imot måtte vi prøva sanera. Den utvalgsstrukturen som Kyrkjerådet no skisserar opp på side 10 i Dokument 25.1, tiltalar meg: Seks fagutvalg som korresponderar med Kyrkjemøtekomiteane.

Denne saka har og med Kyrkjemøtet og Kyrkjerådet sine posisjonar og plasser i rådsstrukturen og kyrkjebiletet å gjera. Etter at Kyrkjemøtet ble oppretta i 1984, har Kyrkjerådet fått ein heilt annan status. Kyrkjerådet skal no leggja til rette og førebu saker for Kyrkjemøtet, og setja ut i livet dei vedtak som Kyrkjemøtet gjer. Komiteen sitt flertall forbauser meg stort, og gjev etter mi mening grunn for uro med tanke på framtida.

Usemja mellom fleirtallet og mindretallet gjeld to ting; oppnevning og mandat. Og eg må spørja: Kva er det som har skjedd sidan Kyrkjemøtet 1984? Denne forsamlinga som sit her, gav då samrøystes tilslutning til komiteframlegg i sak 23/84, der det står i premissane, eg siterar: "Komiteen vil understreke at fagutvalgene i prinsippet hører inn under Kirkemøtet, dvs. at de får sine mandater fra Kirkemøtet, blir oppnevnt av Kirkemøtet med ev. bemyndigelse." Ingen tok til motmæle då saka var føre i plenum: Eg må på ny spørja: Har denne forsamlinga gløymt kva dei sa og vedtok for eit år sidan, eller kva er det som har skjedd eller skjer bak kulissane i det året som har gått?

Bjørn Hareide har kasta inn jusen. Som lekdomar har eg respekt for juristar, men kan ikkje følgja han her i dette høve. Eg kan ikkje finna noko til hinder for at Kyrkjemøtet kan oppnevna og gje mandat til fagutvalga, tvert om. § 54 a, siste ledd, seier at Kyrkjemøtet kan, men § 55 ikkje at Kyrkjerådet kan. Lovteksta er her romsleg. Fleirtallet legg opp til ei dobbelt utvalgsstruktur. Kyrkjerådet skal ha sine fagutvalg; vidare seier dei at Kyrkjemøtet også kan få sine fagutvalg. I ein annen sammenheng her under møtet har det og heva seg røyster for at vi bør få to adskilde sekretariat.

No må vi alle tenkja oss godt om, og tenkja på kva detta kan føra til framover. Vi kan få, eg listar opp: Eit sekretariat.

DIRIGENTEN:

Takk. Tiden er ute. Vi ber om at representanten stanser.

EINAR GRØNSTAD:

Eg må få fullføra setningen, dirigent.

DIRIGENTEN:

Nei.

EINAR GRØNSTAD:

Eg tegner med på talerlista på nytt.

DIRIGENTEN:

Neste taler er Helga Gitmark, deretter Svein Aage Christoffersen.

Vær så god, Helga Gitmark.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg synes det er naturlig at det er gjort et stort nummer av det at det forslag som ligger på bordet fra flertallet i dag, ikke helt relaterer til det som Kirkemøtets vedtak gikk ut på i fjor. Jeg tror det må være riktig å si at det må være rett å ta opp en sak til revurdering, dersom en finner at der er skjedd ting som kanskje ikke er helt i samsvar med det lovverket som vi har å arbeide etter. Jeg var også en av de som stemte for det vedtaket i fjor.

Jeg har vært veldig skeptisk overfor å forandre på innholdet, men jeg er etter hvert kommet til at det må være rett å se loven på en annen måte enn det vi gjorde i fjor. Jeg tror vi har lov til å gjøre det. Vi er i en oppbyggingsfase av Kirkemøtet og må ha lov til å revidere det dersom vi finner at vi har gjort en feil. Det kan diskuteres om vi har gjort det eller ikke, det er klart. Men jeg vil ta utgangspunkt i det som Aarflot sa i går, om hva som må til for at Kirkemøtet skal ta fullt ansvar for de saker det skal behandle. Og det er det jeg mener. Det er det som vi må ta som utgangspunkt for vår diskusjon og for hva vi skal komme frem til her. Han sa også at det ikke var så lett å argumentere,

ettersom fem av komiteens medlemmer hadde vært med på behandlingen i Kirkerådet. Bare til orientering: Jeg trodde jeg hadde gjort oppmerksom på det i komiteen at undertegnede ikke var med på den behandlingen, for jeg var ikke på nestsiste Kirkerådsmøte.

Jeg må si at jeg har stilt meg nokså skeptisk til det utkastet som lå i sakspapirene, som Hareide's utredning har dannet grunnlag for. Jeg stiller meg da positiv til flertallets innstilling fordi jeg synes den har fått en betydelig ansiktsløftning og har tatt opp i seg det som jeg saknet i det første utkastet. Det jeg først og fremst vil understreke, er at det har tatt opp i seg forholdet til de utenforliggende institusjonene som ikke hører inn i den alminnelige kirkestruktur, og nevner bl.a. forholdet til IKO og forholdet til misjonsorganisasjonene og til Diakonirådet.

Dette at vi nå opererer med to sett utvalg, tror jeg vi har anledning til, og jeg tror det er det som er lovens intensjon, at Kirkemøtet skal kunne ha sine komiteer for spesielle saker. Før jeg går herfra, vil jeg gjerne understreke at dette er et spørsmål om en arbeidsform som Kirkemøtet må kunne leve med, vi kan ikke begynne å detaljstyre.

DIRIGENTEN:

Takk, tiden er slutt.

HELGA GITMARK:

Jeg tegner meg på lista igjen.

DIRIGENTEN:

Det er greit. Det er Svein Aage Christoffersen, deretter Olav Bønes.

SVEIN AAGE CHRISTOFFERSEN:

Dirigent, det dreier seg om to prinsipper, og vi fester oppmerksomheten på prinsippene.

Spørsmålet er i all enkelhet: Hvilken paragraf skyver vi fagutvalgene inn under? Hvis Kirkemøtet oppnevner fagutvalgene, så bruker vi § 54, siste ledd. Hvis Kirkerådet oppnevner fagutvalgene, så gjør de det i kraft av § 55. Og dette er prinsipielt sett to helt forskjellige ting.

Hvis fagutvalgene oppnevnes av Kirkemøtet, så er de

saksforberedende organ for Kirkemøtet, og svarer overfor Kirkemøtet for sin saksforberedelse. Det er da Kirkemøtets ansvar å sørge for at fagutvalgene får den hjelp, får de forutsetninger, får de oppgaver som må til. Den jobben må da Kirkemøtet gjøre. Hvis Kirkerådet oppnevner fagutvalgene, så er fagutvalgene saksforberedende organ for Kirkerådet, og det er fremdeles Kirkerådet som svarer overfor Kirkemøtet for saksforberedelsen. Eller annerledes sagt: Bruker man § 54 og lar Kirkemøtet oppnevne fagutvalgene, så kan ikke Kirkerådet gjøres ansvarlig for fagutvalgenes saksforberedelse. Det er det ikke dekning for.

Denne klare prinsipielle forskjell kommer dessverre ikke til uttrykk i mindretallets innstilling, fordi man på den ene side snakker om Kirkerådets fagutvalg i pkt. 6, og samtidig sier at det er Kirkemøtet som skal oppnevne fagutvalgene, vedta mandat etc. Og også når Aarflot sier at etter at de er oppnevnt av Kirkemøtet, skal de legges inn under den normale prosedyre, Kirkerådet, så korresponderer det ikke med § 54. Det skal nå bygges opp en ny organisasjonsstruktur. Det er viktig at den er klar og ryddig, og det er etter min oppfatning flertallets forslag, det er ikke mindretallets forslag.

Det er kanskje ikke noen trussel overfor denne forsamling, men jeg for min del ville ikke hatt stor glede av å sitte i et Kirkeråd med så uklare myndighetsforhold som det som ligger i mindretallets forslag. Man er engstelig for byråkrati. Mindretallets forslag innebærer at det bygges ut en utvalgsstruktur utenom Kirkerådet, en parallell struktur. Jeg tror det vil trekke med seg mye større grad av byråkrati på sikt, enn det som ligger i flertallets forslag. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Olav Bønes, deretter Ragnhild Veiteberg.

OLAV BØNES:

Dirigent, aller først en takk både til flertallet og mindretallet for en god utredning. Det kan selvfølgelig her komme frem ting som man mener burde stått der som ikke står der, det er så. Jeg synes iallfall at det er utført et godt arbeid. Jeg vil også gi min tilslutning til det som tidligere er sagt her, om at det er helt klart at vi må kunne justere underveis. Om vi i fjor hadde et vedtak ut fra det man da kom frem til, så må det være tillatt å komme til et annet resultat i år.

På den annen side tror jeg det er viktig å stille spørs-

mål her. Vi er i ferd med å bygge opp en utvalgsstruktur, og så er det da gjerne grunn til å spørre: Hva bør i denne situasjonen veie tyngst - enten at dette gjøres så fort som mulig, eller at vi tar litt bedre tid på oss og gjerne oppnår noe som er mer tjenlig for helheten og enheten i kirken? Det synes jeg for min del betyr svært mye.

Mindretallsforslaget går vel egentlig i realiteten ut på en utsettelse. Da vil man kunne se nærmere på disse tingene, og forhåpentlig kunne sy dette sammen på en måte som gir enda større og tilstrekkelig klarhet i hva som bør gjøres og hva man da bestemmer seg for å gjøre. Jeg tror det er viktig at man på den ene siden nok må ha tilstrekkelig juridisk dekning for det man gjør, men at det man gjør samtidig i størst mulig utstrekning må være noe som tjener helheten og enheten i det totale kirkebilde.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Ragnhild Veiteberg, deretter Halvor Bergan.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, som medlemmer av Kyrkjerådet får vi tilsendt referatar fra alle fagutvalga, og eg må seia at i desse åra eg har vore med, har eg blitt veldig imponert over det arbeidet som blir utført i Kyrkjerådets utvalg og komitear.

Det er eit arbeid som spenner over eit vidt felt, og det blir difor ei overmåte viktig oppgåve å finne fram til dei personar som her har den nødvendige innsikt og kunnskap. Kan hende har ein ikkje vore flink nok til å ta geografiske omsyn. Ein har heller ikkje vore flink nok til å fordele rettvist mellom kvinner og menn, men alt dette er noko som det går an å gjera noko med.

Kven er det så som skal nemne opp? Det gjeld oppnemning av over hundre personar. Dersom ein også skal velge til prosjektgruppane for alt forsøksarbeid som Kyrkjerådet har i gang, så vil det bli ennå mange fleire. Og difor må ein og spørja: Har Kyrkjemøtet tid til dette, til å vurdere så grundig som ein her må gjera for å sørge for at alle sider blir tilgodesett? Det er og grunn til å spørja, synes eg: Dersom Kyrkjemøtet skal velja fagutvalga til Kyrkjemøtet, så må det vel og vera tilsvarande for Mellomkyrkjeleg Råd? Desse to organa har jo den samme status overfor Kyrkjemøtet.

Eg synes det er grunn til å spørja kva som eigentleg ligg til grunn for mindretalet sitt forslag. Kva er det som er i vegen for at ikkje Kyrkjerådet, som består av representantar frå alle landets bispedømer, skal kunne velge desse utvalga? Det er ikkje Kyrkjerådets sekretariat, det er Kyrkjerådets representantar som skal velge, og eg har lyst til å få lagt klart fram ei grunngjeving for kvifor Kyrkjemøtet her skulle vere betre i stand til å foreta dei mange vurderingane som må ligge til grunn.

Når det ellers gjeld utvalgsstrukturen, så vil eg berre få lov å understreke at målsettinga ikkje der må vere å finne fram til eit så strømlineforma system ...

DIRIGENTEN:

Takk. Tiden er ute.

RAGNHILD VEITEBERG:

Eg tekner meg på nytt.

DIRIGENTEN:

Ja, det er anledning til å tegne seg to ganger til under den alminnelige debatt om en sak, så det er greit. Det er Grønstad. Replikk er meget begrenset.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, eg kjenner til det. Det må vera ei mistyding når det var sagt her av Veiteberg at dette gjeld oppnemning av over hundre personar. Det det gjeld, er oppnemning av medlemmene i fagutvalga og dei er begrensa til seks.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi går videre på talerlisten. Det er Halvor Bergan, deretter Georg Hille.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, jeg må først få uttrykke glede over at komiteen nå har lagt frem et forslag som er annerledes enn det som forelå i sakspapirene til dette møtet, altså Kirkerådets forslag. Det er en ganske annen åpenhet. Det går i retning av utvalg etter § 54, siste ledd, som det nå åpnes adgang til i mer omfang enn tidligere. Det gjelder også en åpning for at i alle fall kontakten mellom komiteene og fagutvalgene kan være av mer omfang

enn det som var skissert i Kirkerådets opplegg, der det overhodet ikke var åpnet adgang til det. Det er gledelige fremskritt, så vidt jeg kan skjønne.

Og allikevel vil jeg kort her få si at jeg synes flertallet i komiteen har lagt noe for lite vekt på Kirkemøtets suverenitet. Og det er, etter mitt skjønn, meget viktig i denne saken. Jeg vil gjerne få presisere at min oppfatning er at Kirkeordningsloven ikke legger noen hindringer i veien for at Kirkemøtet suverent kan plukke frem hvilken som helst sak som hører inn under Kirkemøtet og nedsette et utvalg på det, og det er meget viktig.

Jeg vil også gjerne få si at min mening er at når det gjelder oppnevningen av utvalgene, så markeres Kirkemøtets suverenitet best dersom Kirkemøtet får ta hånd om dette. Det gjelder struktur og oppnevning, og det er ingen ting - så vidt jeg skjønner - i loven som hindrer dette. Mindretallets forslag ivaretar Kirkemøtets suverenitet på en bedre måte, og gjør det mulig for Kirkemøtet å ta fullt ansvar for det som er deres saker.

En må spørre: Hva er kirken mest tjent med? Og da vil jeg gjerne få streke under at min oppfatning er at mindretallets forslag legger opp til et mer fleksibelt opplegg og det åpner for utredning og analyse. Vi må ikke si oss ferdige med disse tingene og låse det fast.

DIRIGENTEN:

Takk, tiden er ute. Det er Georg Hille, deretter Andreas Aarflot.

GEORG HILLE:

Dirigent, jeg vil først bare si at jeg stiller meg helt på flertallets side her i denne saken, og støtter opp om det. Jeg mener også at de har den rette forståelse av de lovparagrafer som vi her står overfor. Jeg er litt bekymret over denne polarisering som synes å lage seg her mellom Kirkemøtet og Kirkerådet. Jeg vil understreke, som det også ble gjort av Veiteberg, at Kirkerådet er valgt av Kirkemøtet. Det består av Kirkemøtets medlemmer, og hvis man skal få en slags motsetning her, så måtte det i tilfelle bli en motsetning hvor man trakk sekretariatet inn. Og hvis man også skal lage en slags motsetning Kirkemøtet/Kirkerådet/sekretariat, så er man inne i en motsetningsmodell som jeg ikke på noen måte kan akseptere og gå med på.

Jeg vil også slutte meg helt til det som Christoffersen

sa på en mye klarere og bedre måte enn jeg kan klare. Jeg synes det var helt tindrende klart. Han viste helt tydelig at ved å gå inn for mindretallets forslag, så vil man lage to strukturer. Det er ikke bare et spørsmål om hvem som skal oppnevne, altså at man oppnevner og gir mandat fra Kirkemøtet og dermed har en viss kontroll. Det er to strukturer - og man lager da, skal man si - en rekke små-Kirkeråder. Christoffersen, som da tydeligvis ikke hadde noen tro på at han kom inn i Kirkerådet, sa at han ville nødig sitte der under en slik modell. Jeg har tidligere vært direktør i Kirkerådet, og jeg ville iallfall ikke vært direktør i et slikt Kirkeråd. Det ville da på en måte bli spilt ut over sidelinjen på mange måter, og vi ville få en situasjon som jeg tror ville gjøre at Kirkerådet ville bli hemmet i sitt arbeid og i sin utforming av de ting de skal gjøre.

Når det så gjelder Kirkemøtets mulighet for å påvirke Kirkerådet - og Kirkerådet og sekretariatet ser jeg som en enhet - så er det jo som dere ser i flertallets forslag, påpekt en rekke mekanismer som kan gjøre at til enhver tid kan Kirkemøtet uttale seg om dette og si: Slik vil vi ikke ha det, den strukturen er gal, hvorfor gjør dere slik? Og hele tiden gi signaler på hvordan man vil og ønsker at Kirkerådet skal arbeide, i det hele tatt - både i forberedelse og i utførelse av sitt oppdrag, og hvordan de skal representere Kirkemøtet mellom Kirkemøtene.

Jeg synes at flertallet her har kommet på en både juridisk og praktisk riktig modell. Når det så gjelder forholdet mellom.

DIRIGENTEN:

Det er ti sekunder igjen.

GEORG HILLE:

Nei, jeg ber ikke om ordet en gang til.

DIRIGENTEN:

Det er Andreas Aarflot, deretter Sverre Gaarden.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg ser for min del ingen grunn til å overdramatisere forskjellen mellom flertallets og mindretallets fremlegg i denne saken når det gjelder de praktiske konsekvenser. Jeg vil begrunne det.

Også mindretallets forslag forutsetter at fagutvalgene blir et instrument for Kirkerådet i dets arbeid. Fagutvalgene skal tjene Kirkerådet i dets lovfestede forberedelse av Kirkemøtesaker, og her kommer altså den henvisning inn som Christoffersen hadde til § 55 i loven.

For det andre: Mindretallets forslag innebærer ikke at Kirkemøtet skal ha noen detaljregulering av Kirkerådets og fagutvalgenes arbeid. Jeg har den største respekt for fagutvalgene og deres arbeid til nå, og mener at det bør kunne skje på samme måten senere.

For det tredje: Også etter mindretallets forslag kan Kirkemøtet velge å delegere oppnevningen til Kirkerådet. Og jeg vil minne om at i vårt forslag til vedtak ber vi bare om at oppnevningsmåten blir utredet til neste møte, slik at man kan få se forskjellige alternativer. Men jeg kunne finne det praktisk at også oppnevningen blir delegert.

Hovedspørsmålet er allikevel: Har Kirkemøtet noen myndighet til å vedta noe som helst om fagutvalgene eller ikke? Altså ikke bare gi signaler, men å vedta noe. Det dreier seg med andre ord om den prinsipielle ansvarsfordeling mellom Kirkemøtet og Kirkerådet. Mindretallet mener at det ikke er noe som hindrer at Kirkemøtet skal kunne drøfte og vurdere og, om ønskelig, fatte vedtak som gjelder hvilke fagutvalg vi bør ha. Det har bl.a. med økonomien vår i hele kirken å gjøre, hvilke oppgaver disse skal ha, og hvilken plass de skal ha i forhold til det øvrige organisasjonsmønster. Det er tale om en ny fagutvalgsstruktur som vi da foreløpig ikke kjenner noe mere til enn den skissen som er gitt oss. Loven sier ikke noe om fagutvalg; den taler bare om saksforberedelse. Et annet spørsmål er altså om Kirkemøtet skal gjøre dette i et løpende arbeid, altså blande seg opp i dette. Og jeg kunne tenke meg at Kirkemøtet får seg forelagt utvalgsstrukturen og statuttene og deretter overlater til Kirkerådet å oppnevne fagutvalgene innenfor den strukturen som er vedtatt. Blir det behov for nye fagutvalg, så bringes dette frem for Kirkemøtet igjen. Kirkerådet har ellers allerede adgang til å oppnevne arbeidsgrupper etter behov. Og så vil fagutvalgene i praksis fungere som nå, som instrumenter for Kirkerådet i dets arbeid for å forberede Kirkemøtets saker.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Sverre Gaarden, deretter Ludvig Johan Bakkevig.

SVERRE GAARDEN:

Dirigent, det er jo slik at vi har prøvd ut dette nå et års tid, og for meg står det slik at vi har vel enda ikke funnet den endelige formen, hverken på Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Jeg har sittet i Kirkerådet dette ene året, og det som i hvert fall kan sies, er at det er nok av dokumenter å lese, både fra hovedutvalgene og fra underutvalgene og andre komiteer. Det er et slitsomt arbeide. Det går i hvert fall åtte dager bort i året til møter. Og hvis vi da også skal begynne her i Kirkemøtet å legge opp til detaljstyring, så er jeg redd for at ikke Kirkemøtet vil vare en uke, men sannsynligvis i fjorten dager og tre uker.

Det som kommer til å skje, er at en del av de lekfolkene vi hele tiden snakker om vi skal trekke med oss i Kirkemøtet, de blir borte. For hvem er det da som kan reise på Kirkemøter? Joda, det blir offentlige funksjonærer som har lett for å kunne få fri med lønn, og da begynner man etter hvert å få en ekspert-kirke hvor det er en spesiell gruppe i samfunnet vårt som kan komme på Kirkemøtene.

Det vi må gjøre nå, det er å finne frem til en arbeidsform som er gangbar, både i selve Kirkemøtet og i Kirkerådet. Jeg ser det slik at Kirkerådet, som det er sagt her, det skal jo være det organ som skal utføre de oppgaver som Kirkemøtet til enhver tid bestemmer. Jeg synes vi har et veldig godt sekretariat, der enkelte jobber opp til 40-50 timer ekstra i måneden for å få Kirkemøtesakene ut, og jeg tror at hvis vi begynner å kjøre oss fast i et voldsomt byråkrati, så får vi ikke gjort noen ting.

Professor Peter Hiorth sa en gang om helsevesenet i Norge at "det er med helsevesenet som med en tankbåt i åpen sjø, skal man slå akterover, så tar det seks kilometer". Jeg vil si at for kirkens del, så vil det antagelig ta tolv kilometer og et helt år. Takk for oppmerksomheten.

DIRIGENTEN:

Takk, dirigenten vil antyde at det under Bakkevig's innlegg nå settes strek for den generelle debatt, slik at vi kan avklare etterpå hvor møtet står i forhold til prinsippene. Følgende står nå på talerlisten: Bakkevig, Danielsen, Grønstad, Bjelland, Gitmark, Kjos, Fisknes, Trond Bakkevig - til det som angår Mellomkir-

kelig Råd - Veiteberg, Hareide, Christoffersen og Grønningsæter. Er det innvendinger mot at det settes strek etter Bakkevig's innlegg? Det er det ikke. Vær så god, Bakkevig, deretter Danielsen.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, vi har fått fremlagt et mindretalls- og et flertallsforslag til dette med fagutvalgene. Hvis man ser på begge disse forslag, så er det mulig å få fagutvalg med akkurat den samme sammensetning i begge to. Man kan få de samme personer etter begge disse forslagene, det er ikke noen forskjell på det. Det er bare oppnevningsmåten som det er en forskjell på.

Så er det noen som da er redde for at hvis Kirkerådet oppnevner disse fagutvalgene, som det har gjort i alle år - som støtteutvalg, som arbeidsgrupper i sitt arbeide - så er det fare for Kirkemøtets suverenitet. Kirkemøtet mister ingen suverenitet i det hele tatt om man delegerer denne myndighet til Kirkerådet.

Det er full anledning for Kirkemøtet til å oppnevne så mange utvalg det bare vil. Men der er visse regler. Hvis man først henviser til de lover vi har, så er det visse regler i lovene for disse utvalg som oppnevnes av Kirkemøtet. Og som det ble fremholdt av Christoffersen, så er det utvalg oppnevnt av Kirkemøtet som selv forbereder sine saker. Kirkerådet legger dem kun til rette. Når man da vil ha fagutvalg som skal arbeide sammen med Kirkerådet, slik som de tidligere fagutvalg har gjort, så er det helt naturlig å la det være utvalg av den typen som oppnevnes av Kirkerådet etter § 55. Jeg kan ikke forstå hvorfor man insisterer på at Kirkemøtet skal oppnevne disse utvalgene når man kan få de samme utvalg, med den samme innmat - om jeg så skal si - i utvalgene, ved å la Kirkerådet oppnevne dem. Kirkemøtets suverenitet er til stede hele tiden. Men det ser ut som man har en frykt for Kirkerådet som er Kirkemøtets organ mellom Kirkemøtene, og som er fullt av Kirkemøtedeltagere.

Jeg ber Kirkemøtet tenke over dette og spørre seg selv om akkurat hva det er som ligger i dette ønsket om å få oppnevne dette selv. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Berit Tversland har tegnet seg i tillegg. Det er ikke bemerket andre, og strek er satt. Alfred Danielsen, deretter Einar Grønstad.

ALFRED DANIELSEN:

For meg er ikke problemet hvem som skal velge utvalgene. Jeg er ikke det minste i tvil om at Kirkerådet klarer den oppgaven godt. Men min uro går på den struktur vi legger opp til og konsekvensen av den.

Vi må få enkle, klare og rettlinjede ordninger, har jeg hørt sagt i korridorene. Alt vil bli så mye enklere og mer oversiktlig om vi fikk alt i system og på linje, ordnet i geledd. Og så vil det nok med tiden bli en råd med generalen, som kan få troppene til å gå i takt.

Alt blir enklere, men vi kan risikere at mye rikt liv, som nå er til stor velsignelse, kan bli utenfor rekkene, med den følge at det som nå er til glede og velsignelse, da blir til irritasjon, fordi deres tjenester skaper forstyrrelse i systemet. Det kan bli en rekke dobbeltkjøringer, fordi det opprettes nye organer innen systemet som skal utføre det organer utenfor utfører og utfører godt. Og dobbeltkjøringen skaper ikke dobbelt innsats, men irritasjon.

Det er disse konsekvensene av vår strukturplan, jeg er redd for. Jeg tenker da på diakonien, som har utviklet seg og utfoldet seg så rikt, utenfor linjene. Jeg tenker på misjonen, med sin rike mangfold og spontanitet. Og jeg tenker ikke minst på Institutt for Kristen Oppseding som fortsatt er villig til å bære ansvar for pedagogiske fellesoppgaver i kirken, og som venter på Kirkemøtets svar på sitt spørsmål om hvilken rolle vi ønsker IKO skal spille i kirkens pedagogiske arbeid i årene som kommer.

Hvis flertallets forslag ikke gir noen grunn for den uro som jeg kort nå har prøvd å gi uttrykk for, så mener jeg at vi trygt måtte kunne gå inn for det. Det er det jo kommet signaler om, og jeg håper at det kan sies klart fra denne forsamling. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Einar Grønstad, deretter Ola Bjelland.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, eg må bare få begynne i det avsnittet som eg ble avbrutt på sist.

Fleirtallet, etter mi vurdering, legg opp til ei dobbelt utvalgsstruktur. Kyrkjerådet skal ha sine fagutvalg og vidare seier dei at Kyrkjemøtet også kan få ha sine.

Det har i annen sammenheng heva seg røyster for at vi skal få to adskilte sekretariat.

Det er her eg seier at nå må vi alle sammen tenke oss godt om med tanke på kva dette fører til for framtida. Vi kan nemlig få 1) eit sekretariat og fagutvalg under Kyrkjerådet; 2) eit sekretariat og fagutvalg under Kyrkjemøtet. Og då spør eg kva slags forhold vil vi då få?

Målet for kyrkjereformene var vel også at vi betre kunne vere i stand til å byggja Guds rike i Norge, og mål og hensikt under rådsstrukturen er vel og å kunne byggja Guds rike. Men til dette så må vi ha ein organisasjon, og vi må ha ein tjenlig struktur, og vi må prøva å unngå dobbeltkjøring, overkjøring, og ikkje minst unødvendig byråkrati.

Eg mener det er ei mistyding når Gaarden her seier at mindretalet sitt forslag vil føre til detaljstyring med lengre sesjonar. Det må bli tvert imot. Det det står om her, er kun to ting: Kven som skal ha retten til å oppnevne og kven som skal gje mandater.

Eg vil til slutt igjen, dirigent, spørja: Kva er det som har skjedd i saka sidan vi behandla denne sist for eit år sidan?

DIRIGENTEN:

Det er Ola Bjelland, og deretter Helga Gitmark.

OLA BJELLAND:

Dirigent, det er ny struktur vi holder på og skal bytte ut, og det er ordninger som er tjenlige i en ny struktur. Vi har en ny situasjon; vi har fått et lovfestet Kirkemøte som er tillagt stor myndighet. Vi møtes hvert år. Dette Kirkemøtet består av representanter fra det ganske land. Det er jo bispedømmerådene som i hovedsak utgjør dette møtet. En hovedintensjon for meg har vært at vi ikke bør gå så fort frem i arbeidet med denne nye strukturen at vi ikke får tenkt oss skikkelig om.

Som jeg nevnte i mitt forrige innlegg, så har vi fått en side av dette - en modell - grundig utredet. Jeg savner skikkelig utredning av tilsvarende modeller. Det er hovedgrunnen til at jeg tilhører mindretallet. Jeg mener mindretallets forslag går på at vi nå kan få en skikkelig utredning også av andre modeller.

Det er godt mulig at flertallets modell er den riktige; vi burde bare ha en skikkelig utredning også av andre

modeller. Hadde vi hatt det til dette møtet, så hadde vi hatt et godt grunnlag for å bestemme oss. Men vi har ikke større hastverk i dette enn at vi kan gi oss tid til skikkelig utredning også av andre modeller, og komme tilbake og bestemme oss til neste møte. Det er dog bare ett år til. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Helga Gitmark, vær så god. Per Kjos kommer deretter.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg kommer tilbake til spørsmålet om hva som skal til for at Kirkemøtet skal ta fullt ansvar for de saker de skal behandle, og da ser jeg ingen forskjellig ansvarlighet mellom de to forslagene - mindretallets og flertallets. Det som jeg synes er veldig viktig her, er det som Christoffersen sa, at vi må få en rasjonell arbeidsordning. Det er der jeg synes forskjellen ligger.

Jeg synes også at svaret på Aarflot's spørsmål først og fremst ligger i Kirkeordningsloven og i hovedintensjonen der, at Kirkerådet skal forberede og iverksette og lede arbeidet mellom møtene. Da må Kirkerådet få et redskap til å ivareta den funksjonen. Det er, som sagt, bare spørsmsål om en rasjonell arbeidsform, og at det da er naturlig og riktig at Kirkerådet selv oppnevner sine utvalg etter behov. Når jeg sier at det ikke er noe mindre styring etter flertallets forslag, så ligger det i forslaget at det er foreslått der at Kirkerådet skal legge frem sin utvalgsstruktur med mandater til orientering for Kirkemøtet. Da kan Kirkemøtet gripe inn.

Jeg sammenligner denne arbeidsformen med den kommunale styringen, der vi har et formannskap som et folkevalgt organ som forbereder for kommunestyret. Men forskjellen her er at alle partier er representert i formannskapet. Det er det ikke alltid i en kommune. Her er alle bispedømmeråd representert i det forberedende folkevalgte organ, og det skulle i seg selv gi en sikkerhet for en skikkelig saksutredning, for alle som sitter i Kirkerådet er ansvarlige medlemmer, valgt av bispedømmerådene. Jeg vil gjerne at det skal understrekes.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Per Kjos, deretter Ole Herman Fisknes.

PER KJOS:

Dirigent, det var to punkter på mitt papir her. Det ene var forståelsen av Kirkeordningsloven. Det andre er maktfordeling.

Det første punktet er dekket gjennom Christoffersen's innlegg, så jeg skal ikke trette forsamlingen med det. Han støtter jeg fullt ut.

Det andre er maktfordeling, som ikke er nevnt, og jeg tror det er ganske viktig å få frem.

Etter min oppfatning betyr mindretallets pkt. 5 at man oppnevner utvalg etter § 54, siste ledd. Det betyr ikke noe annet enn egne utvalg med egne sekretariater. Og hva betyr det? Det betyr frittsvevende, tunge utvalg som svever litt av sin egen kompetanse - og kan ha innflytelse, ha makt, og på en måte bety en sentralisering av makt. For hvem vil utgjøre disse tunge utvalgene?

Bispedømmerådene vil da etter min mening bli skjøvet ut av arenaen på en måte, for Kirkemøtet skal fungere gjennom Kirkerådet som har faste linjer til bispedømmerådene, og Kirkemøtet må styre utviklingen gjennom Kirkerådet. Når vi vet at Kirkemøtet og Kirkerådet består av bispedømmerådsmedlemmer, så får vi da etter min mening den nødvendige styring, den nødvendige desentralisering av makt som det her er snakk om.

Jeg vil anbefale flertallets innstilling. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Ole Herman Fisknes, og så Trond Bakkevig.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, desentralisering, demokratisering - kirkelig demokratisering vel å merke - var faneordene for de reformene som ble vedtatt for ett år siden. Bispedømmerådene er basis i den demokratisering som har skjedd av kirken opp på topp-planet. Mindretallets tenkning i retning av å hekte ting på § 54, siste ledd, det bryter med hele den tenkningen som lå til grunn for reformarbeidet, nemlig demokratisering, desentralisering, ansvarlige organer, ansvarlige forvaltningsorganer, ansvarlige lovgivende organer.

Hvis man ikke vil ha Kirkerådet som et ansvarlig organ - og det blir ikke et ansvarlig organ hvis alle viktige fagområder innen Kirkemøtets kompetanse skal legges til

egne fagutvalg under Kirkemøtet - så får man, som det har vært sagt, en lang rekke kirkeråd med den kompetansen. Den viktigste konsekvensen av det er at man får fagutvalg med kolossal tyngde. Og hvis man er bekymret for de frivillige institusjoners og organisasjoners plass i systemet, så må man jo overhodet ikke tenke på å gå inn på det systemet.

Det er kun gjennom det etablerte system, gjennom bispedømmerådenes løpende kontroll med sin representant i Kirkerådet, at man greier å få etablert ansvarlige organer som er både selvstendige nok og ansvarlige nok til å ha plass for de frivillige institusjoner og organisasjoner.

Det blir ingen plass for IKO i det kirkelige systemet hvis man bygger opp et tungt fagutvalg for undervisning under Kirkemøtet. Det blir ingen plass for IKO i et slikt system som det. Det er det bare gjennom bispedømmerådenes kontroll med Kirkerådet og i neste omgang Kirkemøtet. Det er Kirkemøtet som har all makt. Det er ikke riktig slik som Christoffersen sier det. Tanken er nok god, men det er ikke et spørsmål om forholdet mellom § 54 - det er Kirkemøtet, og § 55 - det er Kirkerådet. Kirkerådet er ingen ting i seg selv. Det har all sin myndighet fra Kirkemøtet. Det kan ikke tenkes noe motsetningsforhold mellom Kirkemøtet og Kirkerådet.

DIRIGENTEN:

Det er Trond Bakkevig til den del av saken som går på Mellomkirkelig Råd, og deretter Ragnhild Veiteberg.

TROND BAKKEVIG:

Dirigent, takk for at jeg får ordet igjen. Det gjelder tolkning av § 54, fordi jeg bare vil gjøre oppmerksom på en liten ting her, og det er i mindretallets innstilling, pkt. C, underpunkt b.

Der står det at Kirkerådet forbereder eller tilrettelegger for behandling saker som må avgjøres av Kirkemøtet. Der er det satt likhetstegn mellom forbereder og tilrettelegger, og jeg vil bare peke på en vanskelighet her, fordi i Mellomkirkelig Råd og i diskusjonen mellom Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet har nettopp denne distinksjonen mellom forberede og tilrettelegge spilt en viktig rolle.

Derfor - heter det også i en enstemmig innstilling fra Mellomkirkelig Råd - ble det bestemt understreket at det er en forskjell på å forberede og å tilrettelegge. For-

berede betyr innholdsmessig forberedelse; tilrettelegge betyr en teknisk tilretteleggelse og fremleggelse av saker på Kirkemøtet fra fagutvalg eller fra organer oppnevnt under § 54, siste ledd. Og hvis man ønsker dette, så må man være klar over at fagutvalg som man oppretter under henvisning til § 54, siste ledd, da blir stående i nøyaktig samme stilling i forhold til Kirkemøtet som Mellomkirkelig Råd.

Fra Mellomkirkelig Råd's side er vi da nødt til å spørre: Hva da med våre egne underutvalg? Og her er det igjen en uklarhet som gjør seg gjeldende i mange av innleggene og som jeg kunne ha lyst til å be om at ble klargjort. Det er forholdet mellom Kirkemøtets faste komiteer, som fungerer på Kirkemøtet, og fagutvalg og arbeidsgrupper. Er dette tre forskjellige ting, eller hva slags status har de forskjellige i forhold til hverandre? Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Ragnhild Veiteberg. Bjørn Hareide er neste.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, eg går ut frå at Bjørn Hareide er den som best kan svare på spørsmål som var stilt, så eg vil heller berre gå tilbake for å fullføre det innlegget som eg hadde tidligare.

Det sto berre igjen å seie eit par ord om sjølve utvalgsstrukturen. I sakspapira til denne saka, så finn vi ein skisse over ein tenkt utvalgsstruktur. Det er ingen utførlig skisse. Det er ingen skisse som Kyrkjerådet har vedteke og sluttet seg til.

Eg er veldig lei for - og vil gjerne ha sagt det også herifrå - at IKO ser ut til å ha oppfattet den skissen som eit uttrykk for Kyrkjerådet sitt syn. Eg trur ikkje det har vore nokon i Kyrkjerådet som har hatt i tanke å sette IKO utanfor. Vi har hatt eit godt samarbeid med dei, og det håper vi at vi framleis skal ha. Men hadde vi visst det vi i dag veit, så ville vi ganske sikkert ha markert på skissen at her er mange - ikkje berre IKO, men også andre organer - som vil koma inn som naturlege samarbeidspartnarar, både for Kyrkjeråd og for fagutvalg. Det burde gjerne ha vore markert for å unngå misforståelse.

Eg kan heller ikkje la vera å nemne at vi også har eit utvalg - Kyrkja sitt utvalg for kvinnespørsmål - som er falt heilt ut på skissen. Ikkje minst det hadde det

vore grunn til å rope om, men eg har då den tillit både til Kyrkjemøtet og Kyrkjerådet at ein ikkje vil radere bort eit utvalg fordi om det ikkje er komen med på skissen. Eg meiner det gjennom sitt arbeid har bevist at det er bruk for eit organ som kan ivareta kvinners interesser både lokalt og internasjonalt. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Bjørn Hareide, og så Svein Aage Christoffersen.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, jeg har ikke muligheter for å svare på innlegg fra de enkelte, og det kan vel heller ikke være meningen. Nå melder jeg meg på som en Kirkemøtedeltaker. Spørsmålet er først og fremst: Hvem hører fagutvalgene inn under? Hvis arbeidsredskap er det?

Sier man at det er Kirkerådets arbeidsredskap for å fremme Kirkemøtets interesser, så må utgangspunktet være at det er Kirkerådet som får bestemme hva slags redskapstype det skal være, om man skal bruke greip eller spade. Hvis Kirkemøtet ser at greipet er utilstrekkelig, så får de si fra at Kirkerådet får bruke spade neste gang. Det er min mening.

Hvordan skal Kirkemøtet kunne øve innflytelse? Det er det neste spørsmålet. Er det ved signaler og pålegg, slik flertallet vil det, eller er det ved virksomhetsregler, regler for Kirkerådet sin virksomhet, at man får en endring der hvor det står at fagutvalgene som Kirkerådet skal bruke, detaljreguleres sånn og slik. Det mente jeg Aarflot fikk foreslå hvis han først skal ha denne detaljreguleringen. Han kan ikke henge det på § 54, siste ledd. Det er umulig.

Til Grønstad vil jeg si at vi legger ikke i flertallet opp til to strukturer. Det er nemlig et unntak, det at vi bruker utvalg etter § 54, siste ledd. Mellomkirkelig Råd har sin særskilte begrunnelse, og det er ikke to strukturer vi lager ut av dette. Vi vil ha rene linjer som det er mulig å forholde seg til ut fra prinsippet om ansvarlighet. Vi skal svare Kirkemøtet, derfor vil vi ha hånd om det vi har bak oss, så det er vi som kan stå frem. Vi kan ikke skyve sekretariatet foran oss og si at vi mente det ikke slik sekretariatet har gjort det. Sekretariatet står bak oss, det er vi som skal ha kjeften om det går galt.

Jeg regner med, dirigent, at jeg som saksordfører, i noe mer avslepet form, får anledning til bare visse korte

kommentarer i anledning av det grønne arket. Jeg har bare noen små detaljer der.

DIRIGENTEN:

Takk. Detaljene kommer vi tilbake til. Det er Svein Aage Christoffersen, deretter Fredrik Grønningsæter.

SVEIN AAGE CHRISTOFFERSEN:

Dirigent, da Grundtvig kom inn i det danske Folketinget, så gjorde han det klart at han ville si tingene på flere språk. Han ville si det på dansk til den alminnelige kvinne og mann, men av hensyn til de lærde ville han også si det på mesopotamisk. Problemet er selvfølgelig at de lærde er dyktigere i mesopotamisk. Jeg er derfor veldig glad for at Fisknes fikk arrestert en mulig misforståelse av det jeg sa første gang, nemlig som om § 55 skulle gi en slags selvstendig stilling for Kirkerådet. Det er helt klart: Kirkemøtet er suverent, og det betyr - som også Hareide gjorde klart - at er Kirkemøtet misfornøyd med Kirkerådet, så tar man tak i Kirkerådet og rister det så tennene skrangler, og setter det på plass. Men man bygger ikke opp en alternativ struktur. Det betyr jo nettopp at man tviler på sin egen suverenitet det at man går utenom Kirkerådet og bygger opp en alternativ struktur. Den frykt som sniker seg inn her for Kirkerådet og sekretariatet, den er etter min mening ikke Kirkemøtet verdig.

Jeg tror man må stille det spørsmål: Hvor vil bispedømmerådene ha størst kontroll over fagutvalgene - ved at de legges inn under Kirkemøtet, som møtes en gang i året, eller ved at de legges inn under Kirkerådet, som har langt hyppigere møter og en helt annen mulighet til å kontrollere fagutvalgene? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Fredrik Grønningsæter, deretter siste taler, Berit Tversland.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg hadde en underlig opplevelse under Fisknes' innlegg, for jeg var jo helt klar over at han innledningsvis talte til fordel for flertallets innstilling. Men hans sluttbemerkninger synes jeg ble en sterk bekreftelse av hovedanliggendet, slik jeg oppfatter mindretallet, nemlig ganske enkelt dette med at Kirkemøtet har all makt, og det er det som er det springende punkt. Fordi nettopp det blir klarere uttrykt i mindretallets

innstilling, så vil jeg måtte stemme for det, og samtidig også fordi det ikke har tatt klare standpunkter til noen dobbelt struktur, men ganske enkelt åpnet for utredninger.

Jeg synes enda ikke vi har fått den gjennomtenkning av denne saken som gjør oss beredt til å ta så definitive standpunkter som flertallet inviterer til. Og nå må det enda en gang sies: Det er ikke et spørsmål om tillit eller mistillit til personer, det avsporer debatten. Det er strukturenes problematikk vi diskuterer. Jeg synes Kjos nettopp sa det riktige ordet; det er et maktfordelingsproblem, og det gjelder ikke mellom personer. Problemet hadde vært akkurat det samme om det var til en helt annen personbesetning både i sekretariat og Kirkeråd. Problemet ligger i strukturen, og jeg trodde vi i de senere år hadde lært så mye om strukturanalyse at vi er klar over at det ligger vesentlige problemer i den. Det er den som jeg synes mindretallet har tatt klarere i øyesyn, og som da gjør at jeg også stemmer med dem.

Når Kirkerådsdirektøren kan komme til å bruke et slikt uttrykk som at Kirkerådet er Kirkemøtet mellom møtene - jeg måtte ned til ham for å få bekreftet at jeg hadde hørt riktig - så er det ikke fordi det er den Kirkerådsdirektøren som nå sitter i stillingen, for hvem dette er et personlig anliggende, men fordi han er Kirkerådsdirektør så har slike tankebaner lett for å melde seg. Det er stor forskjell på å si at Kirkerådet er Kirkemøtet mellom møtene, og at det representerer og utfører Kirkemøtets oppdrag. Det er en vesensforskjell i tankegangen der.

Det er fordi dette anliggendet for meg er hovedanliggendet, at jeg for min del må støtte mindretallet, og jeg ville være veldig glad om vi kunne få lagt til side denne litt vanskelige og ømtålelige problematikk om tillit og mistillit - for det går ikke på det. Det er tillit og mistillit til strukturene vi har å gjøre med, og det er der vi må få lov å ha forskjellig mening. La oss da ta det i god mening på alle hold, for vi har samme intensjon; vi drøfter med hverandre muligheten til å finne de beste ordninger. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Berit Tversland.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, jeg vil støtte Christoffersen's forslag og gå inn for flertallets forslag her, ut fra følgende tanker:

Hvis vi går inn på mindretallets forslag, så føler jeg at vi slår bena under hele vårt grunnlag, under vår organisasjon, under hele den oppbygging som har skjedd frem mot Kirkemøtet. Hvem er Kirkerådet? Det er oss. Vi sitter i bispedømmerådene utover i hele landet; vi har vår representant i Kirkerådet. Og hvis vi ikke øver noen innflytelse i Kirkerådet, så er det vi som ikke gjør en god nok jobb. Vi må arbeide med Kirkerådssakene i møtene våre, vi må motivere vår representant til å fremme vårt syn og på den måten har vi en garantert myndighet i Kirkerådet.

Og jeg må si at det som det er spørsmål om i denne sammenheng, når det gjelder myndighetsområdet, det er dekket under de to sakene som heter rammeprogram og budsjett. De er til godkjenning i Kirkemøtet, og der har vi vår fulle mulighet til å si ja og nei. Det jeg synes vi har gjort dårligst nok i den forbindelse, det nevnte jeg i går og. Det er det spørsmålet som heter prioritering. Vi snakker om fleksibilitet og bredde og vidhet hele tiden, og vi prioriterer ikke sakene. Dermed styrer vi heller ikke Kirkerådets program for det året som kommer. At et rammeprogram får frirom og er fleksibelt, kan alle forstå, men for det året som kommer, så må vi virkelig prioritere hardt og strengt. Og ved det er vi med å styre arbeidet der. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er satt strek for lenge siden, og det er ikke flere talere nå til generell debatt.

Dirigenten vil nå foreslå at møtet prøver å ta stilling til de to hovedprinsipper som foreligger, og nå ber jeg saksordførerne spesielt lytte til om prinsippene blir riktig fremstilt.

Det ene prinsipp, flertallsinnstillingens prinsipp, gjelder: Kirkerådet oppnevner de fagutvalg som Kirkerådet finner å være tjenlige for å løse de oppgaver som Kirkemøtet pålegger Kirkerådet. Fagutvalgene er altså arbedsredskaper for Kirkerådet til forberedelse og iverksettelse av vedtak fra Kirkemøtet. Men det er Kirkerådet som oppnevner. Det er flertallets hovedprinsipp.

Mindretallets hovedprinsipp er: Fagutvalgene oppnevnes av Kirkemøtet. Statutter og mandater godkjennes av Kirkemøtet. Kirkemøtet har anledning til å delegere dette til Kirkerådet. Men det er Kirkemøtet som står som oppnevnere i prinsippet.

Kan dette godtas? Hareide?

Ja, detaljene kommer etterpå. Nå går det ikke på formuleringer, det går ikke på at møtet tar stilling til detaljer, det går på hovedlinjene, og så flikker vi på det etterpå.

Aarflot, var det i orden? Prinsippet er klart fra mindretallets side.

Det er også muligheter innen dette at møtet i neste omgang gjør fremlegg om at dette må utredes nærmere, men vi går i denne retning når det gjelder prinsipper.

Da foreslår dirigenten nå at vi går til votering, ikke på formuleringer, men på prinsipper.

Vi tar flertallsprinsippet opp først. Det gjelder oppnevning via Kirkerådet. De som stemmer for flertallsprinsippene forholder seg i ro; de som stemmer mot, og da i realiteten stemmer for mindretallsprinsippene, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er neppe nødvendig å telle. Det er klart flertall for flertallsprinsippene.

Da vil dirigenten anta at det videre arbeid tar sitt utgangspunkt i forslag til vedtak fra flertallet. Da er det i neste omgang anledning til å se på punkt for punkt der. Vi har hatt en bred debatt. Dirigenten foreslår en tenkepause - litt tid til å områ seg, kikke på punktene og drøfte litt med sidemannen.

(KORT PAUSE)

Vi fortsetter våre forhandlinger og nå går det konkret på flertallets forslag til vedtak, og nå er det ikke lenger nødvendig å snakke om flertallets forslag til vedtak. Vi har ett forslag til vedtak liggende på bordet, det som flertallet i sin tid utarbeidet.

Det er ikke mye tid igjen i denne sesjonen, og dirigentskapet vil anmode om at konkrete endringsforslag blir fremlagt hurtigst mulig. Hvis det blir mange endringsforslag, går det antagelig i retning av at komiteen må se på dette i den komitesesjon vi skal ha i neste omgang. Altså: Konkrete endringsforslag snarest mulig. Vi er ferdige med prinsippdebatten, nå går vi løs på den praktiske løsning av dette.

Det er anledning til å tegne seg.

Det var Hareide, Bønes, Bergan, Aage Lunde, Aarflot, Øy, Lislerud. Vær så god, Hareide.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, forslaget til vedtak, pkt. 2: Jeg har fått spørsmål under hånden om hva det egentlig betyr at "Kirkerådets fagutvalg må få karakter av bistandsorgan, slik at de i siste omgang kan tjene Kirkemøtets interesser og behov". Hva med menighetene, er det blitt spurt meg. Og det er klart at i denne sammenheng - det er jo i forhold til Kirkemøtet vi snakker, for Kirkemøtet skal jo ha sin oppmerksomhet henvendt på menighetene - så det er en og samme sak, og jeg oppfordrer Kirkemøtet til å forstå det i den rette sammenhengen.

Så er det pkt. 3. Det er altså forholdet til våre selvstendige organer og institusjoner. Der var flertallet også ganske lenge inne på at man kanskje skulle si noe mer i vedtaket - slik vi sa i premissene - om IKO, litt mer direkte. Så jeg har ingen ting imot, på vegne av komiteen, å få det sagt mer direkte i pkt. 3. Jeg kunne jo tenke meg at det gjøres litt bedre enn det står i pkt. 3, men ikke fullt så mye av premissene. Jeg leser siste setning i pkt. 3: "Kirkerådet bes fremme som sak for Kirkemøtet hvorledes de ulike samarbeidsrelasjoner og oppgavefordelinger bør være på felter som hører til Kirkemøtets kompetanse, og som også behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestruktur (IKO m.fl.)." Bare slik at man også i vedtaks form gir uttrykk for det spesielle som har oppstått. Det er den utredningsoppgaven som Kirkerådet mener er nødvendig; ikke i og for seg fagutvalgsstrukturen. Det skal vi etter min mening ikke behøve å utrede så forferdelig mye av. Der må man ta en beslutning; erfaringene får vise. Men samarbeidsrelasjonen bør utredes.

Så er det et annet punkt som man kan spørre seg om bør vurderes - pkt. 5 - nemlig forholdet til komiteene og fagutvalgsstrukturen. Der er jeg vel av den oppfatning at det egentlig ikke trenger teoretisk utredning. Der mener jeg at vedtaket er såvidt åpent at praksis får avgjøre hvorledes dette samarbeid skal avtegne seg, hvorledes kommunikasjonslinjene skal avtegne seg. Det er veldig vanskelig å teoretisere over det på det nåværende tidspunkt. Takk.

DIRIGENTEN:

Endrer da komiteen, eller blir det tillegg til komiteens forslag til pkt. 3?

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, kan vi si det slik at jeg værer forhandlingene

og vil kunne komme til det uten egentlig å måtte tilbake til komiteen, for dette er såpass selvsagt for oss.

DIRIGENTEN:

Det er greit. Det er Olav Bønes, og deretter Halvor Bergan.

OLAV BØNES:

Dirigent, når jeg var litt opptatt av mindretallets forslag tidligere, så hang det særlig sammen med at jeg syntes det åpnet bedre for en utredning, eller eventuelt utsetting av saken om komiteene, slik at vi om mulig kunne få en best mulig ordning for helheten og enheten i kirken, med tanke på det arbeid som allerede er i gang.

Nå var det vel for så vidt nevnt at man ville uttrykke dette noe sterkere. Men det jeg kunne tenke meg, uten at jeg skal sette det frem som noe forslag, er mindretallets forslag på side 10, pkt. 6, hvor der står at spørsmålet om samarbeid mellom Kirkerådet med dets fagutvalg og fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestrukturen utredes nærmere. Jeg syntes at dette er sterkt og godt sagt, og det er mulig man kunne plukke noe der for å presisere dette sterkere.

Jeg synes det er viktig at vi både innad i den offisielle kirke og utad til de forskjellige arbeidslag opprettholder et tillitsforhold. Jeg vil gi min fulle tilslutning til det som her er sagt. Det må ikke oppfattes eller legges opp til en situasjon hvor det blir et mistillitsforhold mellom Kirkemøtet og Kirkerådet, så vel vårt formannskap - om man så skal si - og Kirkerådet, i den forstand at man tenker på sekretariatet. Jeg tror vi må ha full tillit til at alle vil gjøre det best mulig, og at man er var for de signaler som kommer begge veier. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Halvor Bergan, deretter Aage Lunde.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, jeg er glad for det som Hareide nå sa om IKO og andre organer som han da sa ville komme inn med en setning. Det gjelder samarbeidet med dem, altså det som står i vedtaket til flertallet i pkt. 3. Jeg har levert et forslag om en tilføyelse der, og tilføyelsen er denne: "Spesielt ...", altså føyd til som en setning etter "Kirkerådet bes fremme som sak ..." osv. Så kommer da

en siste setning: "Spesielt gjelder det samarbeidet med IKO."

Man kan selvsagt spørre hvorfor nevnes IKO her? Da vil jeg begrunne det med at IKO jo selv har tatt et initiativ og henvendt seg i et brev om å få komme i kontakt med Kirkerådet for å drøfte disse tingene. De har også skrevet om sitt forhold i et brev som angår IKO's forhold til Kirkemøtet.

Nå hørte jeg jo det som Hareide sa at det omfatter ikke bare IKO, men også de andre. Og hvis det fremmes, så kan jeg tenke meg å trekke mitt forslag tilbake. Men jeg begrunner altså mitt forslag foreløpig med at IKO må kunne forvente at dette Kirkemøtet sier noe. Her er det da et pålegg, kan vi si, til Kirkerådet i vedtakets pkt. 3 om at Kirkerådet bes fremme som sak for Kirkemøtet osv. Og hvor også disse frittstående organene, som vi har i vår kirkegeografi, er nevnt og som dette Kirkemøtet på en måte forplikter seg til å si noe om når det gjelder utredning av samarbeidet.

Når det gjelder dette med Kirkemøtekomiteene, så opererer flertallet der med at formennene i komiteene kan ta kontakt med utvalgene. I det forrige Kirkemøtet ble det jo faktisk vedtatt - som det allerede er sagt - i Kirkemøtesak 28/84 som pkt. 5, at fagutvalgene kan møte komiteen og komiteens leder kan møte i fagutvalgene, begge deler.

DIRIGENTEN:

Aage Lunde frafaller. Andreas Aarflot har ordet, deretter kommer Øyvind Øy. Vi har to talere i tillegg på listen: Gunnar Lislerud og Johannes Ulltveit-Moe. Vi vil ikke rekke flere i løpet av denne sesjonen. Rita Austad tegner seg med replikk til Bergan.

RITA AUSTAD:

Dirigent, jeg vil knytte til Bergan's innlegg hvor han nevnte at IKO forventet at dette Kirkemøtet gir signaler på deres henvendelse. Vi legger frem at også Israelsmisjonen må kunne forvente svar på deres henvendelse, og at dette er rette plassen å putte det inn. Skal IKO nevnes spesielt i pkt. 3, så bør også Israelsmisjonens landsstyre nevnes.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg vil gjerne gi uttrykk for at jeg tror vi kan få en god ordning med det som nå er vedtatt. Og når det er mitt syn, så henger det sammen med at jeg synes det er en stor endring av den samhørighet mellom Kirkemøtet og Kirkerådet og dets fagkomiteer som er skjedd ved de klare vedtak som nå er gjort om kontakt, om det å skulle fange opp pålegg herfra osv.

Men da er det viktig, tror jeg, at Kirkemøtet også kan regne med den orientering som er nevnt i premissene. Jeg vil da gjerne for min del peke på side 2 i premissene til det vedtatte forslaget her nå; det fjerde avsnittet der, hvor det står: "Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, vil det være naturlig at Kirkemøtet får disse oversendt til orientering." Jeg går ut fra at dette vil være en høyt prioritert oppgave når nå Kirkerådet setter seg ned og forbereder sitt arbeid for neste år, og at vi kan regne med at en slik orientering blir gitt, enten underveis eller senest på neste Kirkemøte.

Ellers vil jeg for min del gjerne peke på ett punkt i mindretallets forslag til vedtak som jeg skulle ønske Kirkemøtet kanskje tok stilling til. Det er det som står i slutten av pkt. 1 i mindretallets forslag, som altså nå ikke er vedtatt, nemlig om at de nye medlemmer som velges til Kirkemøtet gjennom bispedømmerådsvalgene til våren, så snart som mulig må få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer, og at komiteformennene bør velges for hele valgperioden. Vi følte vel noen av oss at det gikk veldig lenge før vi fikk klarhet over komitesammensetningen denne gangen, til tross for at vi hadde et vedtak på at dette skulle skje fort. Der må bispedømmerådene nok ta noe selvkritikk. Men hvis det er møtets mening at det er viktig for oss å vite hvor vi hører hjemme og at vi har en permanent komite som er vårt ansvarsområde - og det synes jeg er veldig viktig at vi har - og at komiteformennene vet hvilket fagområde de har ansvar for, så vil denne kommunikasjonen lettes. Jeg vil håpe at vi etter valgene må kunne få klarhet over plasseringen i Kirkemøtets komiteer, slik at vi allerede fra vi kommer sammen høsten neste år - altså 1. september senest, for å antyde en dato - vet klart hvor vi hører hjemme, og ikke bare leser oss til det når sakspapirene sendes ut til Kirkemøtet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øyvind Øy, og så Gunnar Lislerud.

ØYVIND ØY:

Dirigent, eg har hatt det vanskelig i dag med denne saka. Hjertet mitt det var ved mindretallsframlegget. Men eg ser og bøyer meg for den lovtolking som er lagt til grunn, og eg er rolig for at vi no trygt kan arbeide vidare på det grunnlaget som er lagt.

Det er likevel vesentlig å streke under at nettopp når situasjonen er blitt slik som den er no, så er det vesentlig at det som blir gjort i Kyrkjerådet i framhald av det vedtak som er gjort, skjer i nær kontakt med og i nær forståing med Kyrkjemøtet. Det er svært vesentlig for arbeidet vårt og for den profil vi tekner korleis det no blir arbeidd vidare med spørsmålet om fagutvalg, og det gjeld aller mest no i denne første tid som ligg framfor oss.

Eg har også merka meg og streka under den setningen på side 2 som Aarflot nemnde. Eg skal ikkje lese den opp igjen, men det står der at det er naturlig at vi får oversendt den til orientering når Kyrkjerådet har fastsatt si utvalgsstruktur.

Samtidig vil eg peike på forslaget til vedtak på side 5: "Kirkemøtet forutsetter imidlertid at Kirkerådet føyer seg etter de signaler og pålegg som Kirkemøtet måtte gi i tilknytning til virksomheten og organiseringen av denne." Det synes eg tilseier at vi på eit tidlig tidspunkt kjem inn og får gi uttrykk for reaksjon på det som Kyrkjemøtet måtte vedta i denne saka. Direktøren gir uttrykk for at det er viktig å være i forkant av utviklinga, og vi skal nok ligge frampå. Men Kyrkjemøtet møtes no kvart år, og vi kan ikkje ha det så travelt at vi ikkje kan få drøfte og komme med synspunkt på det som vil komme til å skje no når det gjeld fagutvalga. Det er difor naturlig, synes eg, at det blir lagt fram på neste Kyrkjemøte, slik at Kyrkjemøtet kan få seie si meining om det.

Eg har også lyst til å komme litt inn på forholdet til IKO. Når vi bygger eit nytt hus, så sender vi nabovarsel, slik at folk som dette angår, kan få uttale seg, sjølv om dei ikkje direkte er impliserte i det. Og det er litt vesentlig at vi har eit åpent forhold. IKO er nemnt spesielt. Bergan nemnde at dei har skrevet brev til Kyrkjerådet om dette. Eg synes det er heilt rimelig at vi i Kyrkjemøtet får ei utgreiing på neste møte om forholdet til desse organisasjonar som ligg så nær opp til arbeidet vårt.

DIRIGENTEN:

Tiden er ute, takk. Det er Gunnar Lislerud, og de to talere som står igjen på listen, må vente litt; vi redegjør for det etterpå. Vær så god, Lislerud.

GUNNAR LISLERUD:

Dirigent, den modell som vi nå har valgt, viser stor tillit til Kirkerådet, og den gir også ganske store fullmakter til Kirkerådet. Det er en klar linje vi nå har slått inn på. Det er klart at det er andre modeller som vi kanskje også nå har drøftet, og kanskje modeller igjen som vi ikke har drøftet.

Jeg vil bare med noen få ord henvise til våre søsterkirker i Amerika, som jo har en "Church Convention" - et kirkemøte. De har riktignok et kirkeråd - "Church Council" - men de har en lang rekke departementer; altså på linje med vårt Mellomkirkelig Råd. Disse departementer er direkte ansvarlige overfor kirkemøtet eller "Church Convention". Mitt anliggende, etter å ha noe kjennskap til dette, er at den modell som vi har valgt, forutsetter at Kirkemøtet, som vi har, må ha tid, kanskje mer tid enn det som vi på en måte har forutsatt, og at man her får rikelig anledning til å drøfte sakene, og at det ikke bare blir korte, raske referat.

Jeg henviser da til det som står på side 2 i denne innledning vi har fått, hvor det står på slutten av pkt. 2: "Også i forbindelse med den årlige behandlingen av Kirkerådets virksomhet vil fagutvalgsstrukturen m.m. kunne drøftes og pålegg gis. Det er imidlertid i denne sammenhengen viktig å fremholde at Kirkerådet og dets sekretariat må bli tilført tilstrekkelig med ressurser for å kunne utføre sitt arbeid for Kirkemøtet." Skal vi lykkes i den modell som vi har valgt og som jeg tror kan være en lykkelig modell, så forutsetter det at der gis tid og anledning til Kirkemøtet for i forsvarlig grad å drøfte samtlige saker.

DIRIGENTEN:

Takk, det er to talere på talerlisten, Ulltveit-Moe og Stenslet. Dirigenten foreslår at disse må vente til etter pausen, og det betyr at dagsordenen endres slik at vi tar en kort plenumssamling rett etter pausen for kanskje å gjøre saken ferdig.

Det foreligger bare ett endringsforslag; det går på en tilføyelse til pkt. 3. Dirigenten vil gjerne spørre om Bodil Stenslet har forslag til endring; i så fall ber vi

om å få bare det referert nå, så kommer innlegget etter pausen. For øvrig går signalene i retning av at det kan være mulig å komme raskt ut av dette etterpå. Det virker som det nå, på bakgrunn av det prinsippet som er vedtatt, er forholdsvis stor samstemmighet om det som er fremlagt og da med de begrunnelser som er gitt for dette. Det tegner seg etter hvert flere til ordet også etter pausen. Stenslet's forslag refereres.

BODIL STENSLET:

Dirigent, jeg hadde ikke tenkt å holde noe innlegg i tilknytning til forslaget. Det har Aarflot holdt. Jeg synes bare det manglet noe ved hans innlegg, da han ikke fremmet konkret forslag om det som var hans anliggende. Jeg vil da foreslå som tillegg til vedtaket et nytt pkt. 7: "Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, oversendes disse Kirkemøtet til orientering." Og som pkt. 8: "De nye medlemmer av Kirkemøtet bør så snart som mulig få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer. Komiteformennene bør velges for hele valgperioden."

DIRIGENTEN:

Takk, forslaget er fremlagt og blir så liggende til etter pausen.

Møtet er hevet.

(PAUSE)

DIRIGENTEN:

Møtet er satt.

Møtet går videre på sin saksliste. Det har tegnet seg følgende talere: Ulltveit-Moe, Stenslet, Grønstad og Grønningsæter. Det er ikke fremkommet flere forslag enn de som var fremlagt før møtet, det ene av Bodil Stenslet, det andre forslaget blir innarbeidet, ser det ut til. Bergan har fremlagt et forslag; vi ser hva komiteen kommer til. Hareide vil få ordet både som møtedelegat og som saksordfører.

Ulltveit-Moe har ordet, deretter Bodil Stenslet. Det er Grønstad etter Bodil Stenslet.

JOHANNES ULLTVEIT-MOE:

Dirigent, mitt anliggende for å be om ordet igjen er den nødvendige klarhet i det forslag til vedtak som er frem-

lagt her. Jeg har for øvrig en lang rekke kommentarer til premissene, men det får utstå i denne sammenhengen.

Først en kommentar til Fredrik Grønninsæger's bemerkning tidligere. Mitt utgangspunkt var at jeg ville understreke at det ikke er noen kompetanserivalisering mellom Kirkemøtet og Kirkerådet, og at Kirkerådet leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger etter bestemmelser gitt av Kirkemøtet. Jeg er naturligvis klar over at det er to forskjellige organer som fatter selvstendige beslutninger. Også Kirkerådet kan gjøre det. Men det er den nære forbindelse mellom Kirkemøtet og Kirkerådet som jeg ønsket å få frem med den spissformuleringen som jeg da kom med.

Når det gjelder enkeltheter i forslaget til vedtak, så synes jeg nok at det i dette vedtaket er en blanding av premisser og konkrete beslutninger. Det hadde vært greit, tror jeg, for oversiktens skyld, om en del var innarbeidet i premissene. Jeg har jo ikke forslagsrett, men jeg ville ha laget en annen type forslag på grunnlag av den debatten som var her, hadde jeg hatt sekretariatsansvar for dette vedtaket eller for å foreslå et vedtak.

La meg bare kommentere et par ting som jeg synes er litt uklare. Det gjelder i pkt. 3, i tilknytning til dette at "Kirkerådet skal fremme som sak for Kirkemøtet hvorledes de ulike samarbeidsrelasjoner og oppgavefordelinger bør være på felter som hører til Kirkemøtets kompetanse". Altså: Kirkerådet skal forberede de saker som er nevnt spesielt i Kirkeordningslovens § 54. Det går bl.a. også på forslag til retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning og diakoni. I den sammenhengen vil Kirkerådet måtte ha ansvar for å forberede sakene, men det må være Kirkerådets ansvar også å etablere samarbeidsordninger for å kunne forberede dette på en best mulig måte.

I den sammenhengen kommer også relasjonen til IKO inn i bildet, og i og med at flere har vært inne på det og kommet med litt misvisende opplysninger, vil jeg bare få understreke følgende: Kirkerådet mottok til sitt møte i september et brev fra IKO som bad om at Kirkemøtet og Kirkerådet avklarte sitt forhold til IKO. Kirkerådet svarte på det brevet. Det er ingen tvil om det, og vi har hatt samarbeidsmøter etter det.

DIRIGENTEN:

Takk, tiden er ute. Dirigenten foreslår at det settes strek under Grønstad's innlegg. Er det greit? Bodil

Stenslet har frafalt, og Grønstad har ordet. Deretter er det Fredrik Grønningsæter, Helga Gitmark og Bjørn Hareide.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, eg vil seie at når eg reagerte nokså sterkt her i formiddag og kanskje ble litt irritert, så var det litt galt at det gikk utover dirigenten for ho har gjort ein framragende innsats. Men det eg irriterte meg litt på, var at taletida var på tre minutt, all den tid det tidligare i dagene ikkje har vore begrensa taletid i det heile tatt. Sjølvsagt vil eg lojalt bøya meg for det vedtak som er gjort her og gå inn for å gjera det beste ut av dette som no er vedtatt i prinsippet.

Ein to, tre bemerkningar her: Det gjelder dette som er sagt her tidligare om det nye Kyrkjemøtet når det kjem saman, og dette med førebuing av møte og saker. I fjor nemnde eg under dette arbeidet at det hadde vore ein fordel om ein kunne kommet så langt at også saksordførar hadde vore utpeika på førehand, slik at de hadde hatt høve til å kunne setja seg noko inn i og kanskje gi ei grovskisse til saksførelegg før ein kom saman til møtet. Eg nemner berre dette på nytt.

Ellers gjelder det då vidare det forholdet til IKO som fleire har vore inne på, og det forstår eg då at forsamlingen her er nokså opptekne av, så eg skal ikkje bruka meir ord på det. Eg slutter meg berre til det som har vore sagt.

Vidare så nemnar eg då dette som er nemnt i pkt. 6 i Aarflot eller mindretallet sitt forslag på side 10. Det er dette med samarbeidet, og det tykkjer eg er viktig, og eg vil gjerne støtta at det kunne koma med, dette då for å unngå dobbeltkjøring og unødig ressursbruk og kanskje overlapping som er unødvendig. Ein bør få utreda denne kontakten med frivillige organisasjonar i vår kyrkje med tanke på faglig ekspertise. Dette kan i neste omgang føre til at ein ikkje treng så mange utvalg i arbeid som ein ellers måtte ha, og ein kan få til ein del ressurs-sparing - framfor alt ein bedre bruk av ressursane. Eg vil her då visa til det samarbeid som i dag er omkring Hjemmenes Dåpsring og trur at ein liknande modell vil ha noko for seg. Eg vil også peika på dette brevet som vi har fått frå Israelsmisjonen. Det kan koma fleire slike invittar, og dei bør ein ta imot med eit åpent og posisivt sinn. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Fredrik Grønningsæter, deretter Helga Gitmark.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, jeg har bedt om ordet fordi jeg var av dem som talte for mindretallets forslag. Jeg vil gjerne nå si at det forslaget som er vedtatt med flertall - etter også flertall i komiteens fremlegg - det er et godt forslag, og jeg vil gi honnør til saksordføreren og de andre for å ha lyttet til synspunkter fra andre hold. Jeg tror vi kan komme frem til brukbare forhold, og jeg vil gjerne stemme for det tillegg som jeg skjønner kommer fra Bjørn Hareide.

Siden det enda en gang var fremme at voteringen gav uttrykk for en sterk tillit til Kirkerådet, så vil jeg gjerne bare ha føyet til at den tilliten er ikke mindre fra oss som stemte for mindretallet. Det er enda en gang grunn til å si det, både til sekretariatet og Kirkerådet. Var det ikke det vi voterte over? Og siden det er blitt tolket på den måten, hadde jeg lyst til å føye dette til.

Endelig vil jeg bare med en setning støtte oppmerksomheten for brevet fra Israelsmisjonen i arbeidet videre. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Gitmark, deretter Hareide.

HELGA GITMARK:

Dirigent, jeg har bare bedt om ordet på grunn av ett punkt, og det var forslaget om at komiteformennene bør velges for hele valgperioden. Jeg går ut fra at Hareide vil komme inn på det i sitt innlegg, men har dessverre ikke fått snakket med komiteen i mellomtiden. Jeg vil gjerne nå signalisere en reservasjon overfor det forslaget. Fire år! Jeg bare spør: På hvilken måte skal vi få vervet folk til å påta seg et formannsverv for fire år? Det bryter også med alt som står i Kirkeordningsloven. Både ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd er det formannsvalg hvert år. Men jeg kan tenke meg å strekke meg til at det bør velges hvert annet år - at de iallfall bør påta seg det for et par år. Men jeg tror det er å strekke det litt for langt å forlange at de skal ta det på seg for hele 4-års perioden. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Hareide har ordet - først som delegat med kommentarer til saken, og deretter som saksordfører med oppsummering av de synspunkter som er fremkommet og redegjørelse for forslaget til vedtak.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, i pkt. 3 i forslaget til vedtak, der støtter jeg det som har kommet frem om et tillegg etter "Kirkemøtets kompetanse", ved å ikke sette punktum, men sette som foreslått "... og som også behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestruktur (IKO m.fl.)". Det som Kirkerådsdirektøren sier om at Kirkerådet også har ansvar for de samarbeidsrelasjonene innenfor rammen av hva de skal saksfremlegge for Kirkemøtet, det er jeg enig i. Men det Kirkemøtet her bør om, er en prinsipiell utredning om oppgavefordeling i kirken som helhet. Og det går så vidt og er så prinsipielt at det ønsker Kirkemøtet forelagt seg. Det er ingen motsetning til at Kirkerådet selvfølgelig fortsatt har samarbeid i sin fagutvalgsstruktur med IKO for eksempel, så man skal ikke slutte med samarbeidet inntil Kirkemøtet har tatt stilling til prinsippene.

Så er det til Bodil Stenslet's forslag. Jeg støtter 7 og 8 i innledningen om at man sender orienteringssak tilbake når fagutvalgsstrukturen er fastsatt, og at også komitemedlemmene i Kirkemøtet velges for hele perioden. Men jeg må - som Helga Gitmark - distansere meg fra, eller ta forbehold om, at formennene skal velges for hele 4-års perioden. Det bør være likhet med dirigentskapet, der velger vi fra møte til møte. Formennene også bør velges fra møte til møte. Det har med arbeidsbelastning å gjøre og for så vidt også en prinsipiell undertone i dette at hva skal komiteformennene mellom møtene? Jeg mener det ikke er riktig at en slik komiteformann møter i fagutvalgene, for den relasjonen har Kirkerådet ansvaret for å styre.

Det er først når sakene legges frem at komiteene trer i funksjon. Og da vil de, når de trer i funksjon under Kirkemøtet eller straks forut, kunne innkalle fagutvalgsformennene slik forslaget er. Det er en uklarhet i pkt. 5, for såvidt som spørsmålet om tidspunktet for eller premissene for når komiteen kan samles på forhånd, ikke er løst. Skal det for eksempel være hvis et flertall av komitemedlemmene krever det, eller er det nok at en krever det? Man har jo da ingen formann etter mitt forslag. Men det er en uklarhet som jeg mener at praksis får avgjøre i sin tid. Så langt takk.

DIRIGENTEN:

Så følger saksordførers referat av hva som nå er vedtaksforslaget.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, komiteen har samlet seg om følgende forslag til vedtak: Slik som det står helt ned til pkt. 3. Den tilføyelsen som skal gjøres i pkt. 3, innebærer at siste setning lyder slik: "Kirkerådet bes fremme som sak for Kirkemøtet hvorledes de ulike samarbeidsrelasjoner og oppgavefordelinger bør være på felter som hører til Kirkemøtets kompetanse, og som også behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestrukturen (IKO m.fl.)."

DIRIGENTEN:

Vennligst gjenta tillegget.

BJØRN HAREIDE:

"... og som også behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestrukturen (IKO m.fl.)."

Slik jeg har tolket diskusjonen i komiteen etter å ha konferert med noen medlemmer, mener jeg at det er full dekning for å la et nytt pkt. 7 bli lik Bodil Stenslet's forslag om at fagutvalgsstrukturen sendes til orientering. Jeg tillater meg å anmode dirigenten om å referere det.

DIRIGENTEN:

Pkt. 7: "Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, oversendes disse Kirkemøtet til orientering."

Vi gjentar det siden.

BJØRN HAREIDE:

Pkt. 8 i Bodil Stenslet's forslag bør bli komiteens forslag for såvidt angår første setning.

DIRIGENTEN:

Pkt. 8: "De nye medlemmer av Kirkemøtet bør så snart som mulig få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer."

BJØRN HAREIDE:

Det siste som da ikke er sitert til nå, foreslår jeg at Kirkemøtet voterer særskilt over, nemlig spørsmålet om valgperiode for komiteformenn. Det er ikke komiteens forslag. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Dette var greit. Da spør dirigenten Bergan: Opprettholdes forslaget?

Da foreligger det et samlet forslag til vedtak, med unntak av en setning i et nytt pkt. 8.

Dirigenten vil antyde at det går an å ta det hele samlet, og bare ta den siste setningen til votering til slutt, men for øvrig ta pkt. 1 til 8 under samlet avstemning. Er det innsigelser mot dette? Det er Trond Dahlen.

TROND DAHLEN:

Dirigent, på bakgrunn av det som Kirkerådets direktør har sagt, vil jeg foreslå at det blir muligheter til å votere over komiteens forslag som var fremlagt på pkt. 3, mot det forslaget som nå de har rettet det til, for nå har vi ikke fått anledning til også å votere over forslaget slik det opprinnelig stod i pkt. 3. Det må voteres to ganger over pkt. 3.

DIRIGENTEN:

På trykk står et pkt. 3. Vi har fått et tillegg referert.

TROND DAHLEN:

Og de som ønsker at det tillegget ikke skal stå, de må få sjansen til å uttrykke det.

DIRIGENTEN:

Ja, noen ønsker å opprettholde det opprinnelige forslaget. All right! Da voterer vi punkt for punkt likevel, og ber om at delegatene nå gjør seg klar med sine stemmeskilt.

Forslaget til vedtak er referert, og vil ikke bli lest opp nå med unntak av det som er nytt.

Pkt. 1 settes under avstemning. De som stemmer for forslaget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, viser det med stemmetegn. Det stemmes. Pkt. 1 er enstemmig vedtatt.

Pkt. 2, slik det er referert i papirene, tas opp til votering. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, bes vise stemmetegn, og det stemmes. Det er enstemmig.

Pkt. 3 - der foreligger to forslag: Det som står trykt på papiret - og et tilleggsforslag, altså det legges til "... og som behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestruktur (IKO m.fl.)".

Dirigenten foreslår at vi først bare ganske enkelt stemmer over om det skal stå det som det står på trykk, og så at vi stemmer over om vi skal legge til dette som er kommet i neste omgang. Er det greit? Noen har ønsket å opprettholde komiteens forslag som har ligget på bordet til nå. Dahlen ønsker å opprettholde det opprinnelige komiteforslag. Det må antagelig være mulighet til det ettersom komiteen har arbeidet underveis. Dirigenten fremmer dette som forslag at vi altså først ser om alle iallfall ønsker å ha med den trykte del av forslaget.

Vi går til votering og tar i første omgang det som står trykt i pkt. 3, og ser hvor mange som ønsker at dette skal vi iallfall ha med.

De som stemmer for den trykte teksten i pkt. 3, forholder seg i ro; de som stemmer mot, viser stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Så er det fremsatt forslag om at det i tillegg skal stå "... og som også behandles av fagmiljøer i kirken utenfor den offisielle kirkestruktur (IKO m.fl.)". De som stemmer for at dette skal legges til, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er vedtatt mot en stemme.

Pkt. 4 - som det står i papiret. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, bes avgi stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Pkt. 5 - som det står i papiret. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Pkt. 6 - slik det står i papiret. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemme-

tegn. Det er en fredelig forsamling. Det er enstemmig.

Pkt. 7 refereres. "Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, oversendes disse Kirkemøtet til orientering." Jeg gjentar: "Etter at Kirkerådet har fastsatt sin utvalgsstruktur og mandater, oversendes disse Kirkemøtet til orientering." De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn, og det stemmes. Det er enstemmig.

Nytt pkt. 8. Dirigenten foreslår at vi igjen tar det som komiteen og Bodil Stenslet står sammen om, opp til votering, og i neste omgang stemmer over om vi skal ha et tillegg til det. Altså først den første del av pkt. 8, kanskje siste og: "De nye medlemmer av Kirkemøtet bør så snart som mulig få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer." Jeg gjentar: "De nye medlemmer av Kirkemøtet bør så snart som mulig få sin faste plass i Kirkemøtets komiteer." De som stemmer for dette, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Forslaget til en tilleggssetning til pkt. 8 lyder slik: "Komiteformennene bør velges for hele valgperioden." Jeg gjentar: "Komiteformennene bør velges for hele valgperioden." De som stemmer for dette tillegget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Forslaget er falt.

Dermed er vi ferdige med sak 25. Vi ønsker Kirkerådet hjertelig lykke til og all visdom i å gå videre med denne saken, og lykke til til neste Kirkemøte som skal fortsette med det.

Møtet er hevet.

*

PLENUM VIII

DIRIGENTEN:

Møtet er satt. Vi ber om å få bemerket hvem som ikke er til stede: Johnsen; Wang har premisjon fremdeles; og Gitmark; Danielsen er borte.

Da er vi klar til å ta fatt på en lang sesjon, som jeg tror vi skal få delt opp i dag også ved et innslag.

Vi vil foreslå at denne rekkefølgen følges når det gjelder saker som skal behandles i ettermiddag:

...

Er det merknader til saker som skal opp? Det er det ikke. Da regner vi med at vi følger denne listen.

SAK KM 2/85:
DET KIRKELIGE REFORMARBEID

Vi begynner med sak 2 - Det kirkelige reformarbeid. Saken har vært til behandling i Komite A, saksordfører er Andreas Aarflot, og vi gir ordet til ham.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg går like på lesing av denne forholdsvis lange komiterapporten.

Premisser:

Kirkemøtet 1984 bad om at arbeidet med reformer i kirkens ordninger måtte føres videre, og anmodet Kirkerådet om å forberede saken for neste Kirkemøte (sak KM 27/84).

Som bakgrunnsstoff for Kirkemøtets behandling forelå en melding utarbeidet i Kirkerådets sekretariat om det kirkelige reformarbeidet. Dessuten forelå Kirkerådets tilråding i saken, som regnet opp en rekke punkter der det etter Kirkerådets mening ville være aktuelt å fortsette arbeidet med reformene i Den norske kirke.

Komiteen har merket seg at Kirkerådets melding avgrenser seg i det vesentlige til en beskrivelse av Kirkerådets egen befatning med reformspørsmålene gjennom de senere år. Komiteen mener det ville være naturlig også å trekke inn uttalelser og initiativ fra andre instanser i kirken, f.eks. Det frivillige kirkelige Landsråd og Bispemøtet.

Komiteen vil peke på at det er en rekke reformoppgaver

som allerede ligger innenfor Kirkemøtets lovfestede mandat, mens andre oppgaver vil være naturlig å ta opp i selvstendig initiativ enten fra Kirkerådet eller fra Kirkemøtet, uten at det er spesielt nevnt i det foreliggende mandat for Kirkemøtet.

Komiteen vil også peke på at en rekke av de forslag som fremmes nedenfor, vil kalle på initiativ og tiltak fra menighetsrådenes og de andre kirkelige organers side. Det er etter komiteens mening viktig at en ikke bare ser på de kirkelige reformspørsmål som en oppgave for sentralkirkelige organer, og at en ikke setter seg passivt til å vente på at andre skal ta opp spørsmålene. Meget av det gjenstående reformarbeid i kirken kaller på initiativ fra alle ansvarlige hold, og vil først for alvor kunne gjennomføres med bred støtte fra lokalplanet og dets organer i kirken.

Komiteen har funnet det naturlig å klassifisere de fremlagte reformforslag i grupper etter den naturlige sammenheng som forslagene står i til hverandre. Det er naturlig å søke innenfor de enkelte grupper etter prioriterte oppgaver som det haster med å få løst.

(Rekkefølgen innenfor de forskjellige grupper kan da ses på som komiteens antydning av en prioritering.)

For øvrig mener komiteen at det må bli Kirkerådet som gjennom sitt løpende arbeid vurderer den nærmere prioritering, eventuelt i forhold til den rammeplan for virksomheten som blir fastsatt av Kirkemøtet.

Kirkemøtet 1984 bad også om at det ble vurdert på hvilken måte reformspørsmålene best kunne føres videre. Komiteen er av den mening at reformforslagene bør behandles i de fagutvalg hvor de naturlig hører hjemme, og fremmes gjennom Kirkerådet som saker i forståelse med Kirkemøtet, etterhvert som sakene blir klare for avgjørelse. Komiteen mener derfor at det ikke er nødvendig med en egen reformkomite under Kirkemøtet.

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet finner at det er nødvendig å føre reformarbeidet videre i kirken og vil peke på følgende oppgaver:

A. Menighetsrettede oppgaver

Det er viktig at de reformer som tas opp, sikter på å tjene menighetene i deres praktiske liv og virksomhet. I denne forbindelse vil Kirkemøtet særlig

peke på følgende oppgaver som er orientert mot de lokale menigheter og deres behov for ordninger for å utføre sin tjeneste:

1. Det må legges vekt på å fortsette arbeidet med å bygge opp ordninger for en forsvarlig dåpsopplæring i forlengelsen av utredningen om dåpspraksis og dåpsopplæring i Den norske kirke. På lengre sikt bør det lages en samlet plan for den kirkelige undervisning, basert på Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke, Prinsipper og planer for den kirkelige voksenundervisning og erfaringer fra forsøk med Plan for dåpsopplæringen og i et samarbeid med IKO.

2. Kirkerådet bør ta opp til grundig utredning spørsmålet om kirkens økonomi. Enkelte sider ved dette spørsmålet blir behandlet av Kirkelovutvalget, og et videre arbeid kan naturlig komme i forlengelsen av utvalgets utredning.

   Det er ikke minst kirkens økonomi på lokalplanet som trenger et nytt rettslig grunnlag.

3. Utredningen fra Kirkelovutvalget vil ventelig ha vesentlige bidrag til ordninger i lokalmenigheten og må følges opp, bl.a. av de personer og organer i Kirkerådet som har særlig ansvar for menighetsrettede tiltak. Dette gjelder ikke minst med tanke på kirkens plass i det kommunale og fylkeskommunale planarbeid.

4. Reformarbeidet må inkludere arbeidet med gudstjenesteformer og liturgiske ordninger m.v., både ut fra den teologiske erkjennelse av gudstjenesten som sentral og vital funksjon i menighetene og på grunn av det nære dialektiske forhold som eksisterer mellom gudstjenesteliv og kirkeordning, prinsipielt og praktisk.

(Dette har vi da plassert under menighetsrettede oppgaver. Det er klart at det har med sentralkirkelige oppgaver å gjøre, men vi vil gjerne plassere gudstjenestelivet der det egentlig hører hjemme.)

5. Det må arbeides for å få frem en plan for det diakonale arbeid. Den nye Lov om diakontjeneste må følges aktivt opp.

B. Oppgaver av helhetskirkelig karakter

Det gjenstår fortsatt en rekke viktige reformer på

det sentrale kirkelige området. Kirkemøtet vil særlig peke på disse oppgaver i denne forbindelse:

1. Det er nødvendig å fortsette arbeidet med overføring av avgjørelsesmyndighet fra Kongen/departementet til kirkelige organer utenfor departementet.

   Bispedømmerådene

   - må få overført tilsettingsmyndigheten for prester og kateketer så snart det er praktisk mulig etter at tilsettingsreglement er vedtatt. Rådene må settes bedre i stand til å løse denne oppgaven, både ved økt bemanning og nødvendig opplæring.

   Kirkemøtet

   - må gis fullmakt til

     - å godkjenne kirkens bøker og liturgier
     - å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for de ulike tjenestekategorier
     - å vedta regler for avgjørelsesmyndighet ved bruk av kirker

   - må få innflytelse på det kirkelige budsjettarbeid

2. I det fortsatte reformarbeid må det arbeides for en ytterligere selvstendiggjøring av Den norske kirke og en fortsatt styrking av de organer som nå er opprettet med prostiråd (som lovfestet mulighet), bispedømmemøte og Kirkemøte.

3. Det må arbeides kontinuerlig med det prinsipielle forhold mellom stat og kirke.

4. Også på sentralt hold bør en ta opp til grundig utredning spørsmålet om kirkens økonomi. Det blir nødvendig å følge opp spørsmål som gjelder forvaltningen av de kirkelige fond. Bl.a. vil det kreves en oppfølging av beslutningene i Stortinget vedrørende forvaltningen av Opplysningsvesenets Fond og det nye særfondet som skal bygges opp ved midler fra salg av prestegårdene. Kirkemøtet/Kirkerådet forutsettes å bli trukket inn i vurderingen av de nye retningslinjer for salg av prestegårdene og i disponeringen av det nye fondet.

5. Det må tas sikte på å få laget en samlet lov for Den norske kirke i forståelse og samarbeid med departementet. Behovet for forskning og utredning på det kirkerettslige område er stort, og spørsmålet om å få etablert et fast faglig forum for Kirkens rettsproblemer, eventuelt en vitenskapelig stilling, bør tas opp.

6. Arbeidet med å få etablert et kirkelig medlemsregister må føres videre. Det er av stadig større betydning å få markert hvor grensene går mellom Den norske kirke som trossamfunn og representanter for andre trossamfunn, og norske borgere som ikke står tilsluttet Den norske kirke.

7. Det må utformes retningslinjer for sokneregu-leringer, og settes fart i arbeidet for menighetsdelinger der det er behov for dette.

C. Samarbeidsrelasjoner

På en rekke områder vil det være riktig å styrke personalomsorgen og etablere gode samarbeidsforhold med andre partnere. Kirkemøtet vil særlig peke på følgende områder:

1. Det må arbeides videre med en lang rekke forhold på det personalpolitiske felt, bl.a. ordningene for utdanning og etterutdanning av kirkelig personell, klargjøring av arbeidsgiver/arbeidstakerrelasjonene i kirken og spørsmålet om en egen kirkelig arbeidsgiverorganisasjon m.v.

(Jeg vil bare si at når det gjelder personalomsorgen, så er jo den til behandling under en annen sak, og jeg synes det ikke ... vi synes ikke det var naturlig å gå mer i detaljer på det her, men det er et viktig og høyt prioritert område.)

2. En må fortsette arbeidet med relasjonen embete/råd og forholdet mellom bispedømmerådenes og biskopenes administrasjoner.

3. Det må arbeides for bedre samarbeidsordninger på og mellom de ulike plan i kirken. Særlig er det nødvendig å få klarlagt ledelsesforholdene i menighetene og bygge opp kommunikasjonslinjer mellom menighetene og det regionale/sentrale plan som fungerer i praksis og går begge veier.

4. Kirkerådet må vurdere videre forholdet til de

frivillige organisasjoner både generelt og overfor dem som har spesielle oppgaver for misjonsarbeid og barne- og ungdomsarbeid for å få klarlagt når og hvordan et mer ordnet samarbeid eventuelt kan komme i stand.

5. Det må tas sikte på å klargjøre ulike sider ved de kirkelige rådsorganers forhold til de kirkelige yrkesorganisasjoner.

D. Andre oppgaver

Det er også av betydning å arbeide for reformer på andre områder. Kirkemøtet vil særlig peke på følgende punkter:

1. Kirkerådet må vurdere de erfaringer som høstes med de nye reformer av 1984 og andre sider ved kirkeordningen, f.eks. lengden på valgperiodene. De nye regler for valg av menighetsråd bør vurderes.

   En bør ta sikte på tiltak som kan gi en bedre rekruttering av kandidater og større oppslutning om menighetsrådsvalgene, samtidig som hele den gudstjenestefeirende menighet må bevisstgjøres om sitt ansvar for valgene. De medlemmer som er valgt, må få støtte og hjelp til å ivareta sine verv med frimodighet.

2. En bør vurdere stiftsdireksjonens plass og funksjon i kirken.

Dirigent, jeg har med dette avgitt innstilling fra Komite A til sak 2.

DIRIGENTEN:

Vi takker saksordføreren. Saken er da lagt frem. Det er anledning til å gripe ordet til denne saken. Vi har Fisknes, Bønes og Haugaasen. Vi gir da ordet til Fisknes først, deretter Bønes.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, det er et overveldende dokument, og jeg kan jo for min del egentlig ikke skjønne at hele den kirkelige virksomheten nå heter reformarbeid. Det er det dette dokumentet preges av, og i forhold til prioriteringer når det gjelder arbeidsprogram som kommer i andre saker, må det bli forferdelig vanskelig å behandle dette i forhold til de andre; særlig når saksordføreren da presi-

seres at det er prioritert innenfor hver gruppe. Her har man da opp-prioritert områder som er under arbeid, eventuelt som nettopp er avsluttet og som enda ikke er satt i verk. Det er prioritert foran helt upløyd mark for mange områder. Dessuten er det jo da slik at det er en lang rekke punkter A, B osv., og innenfor de enkelte punkter under hver av bokstavene er det ikke sagt noe om hva slags prioritering man skal ha. Hvordan Kirkerådet kan arbeide med dette dokumentet, er nokså ubegripelig for meg, og da særlig i forhold til andre dokumenter som kommer.

Som eksempler kan jeg da nevne bokstav A 1. Den er jo grei. Men når man kommer til pkt. 2, 3 og 4, så er det ting som er på gang og som man altså tar med her som oppgaver som skal prioriteres foran planen for det diakonale arbeidet, hvor vi jo nettopp trenger en plan fordi vi jo nå har fått diakonloven og er i ferd med nettopp å iverksette den. Det synes jeg må være veldig vanskelig. Det er det ene anliggendet mitt.

Det andre er under bokstav B, hvor man i 2 og 3 i tillegg til at man har nevnt all verdens ting som skal gjøres konkret, så kommer man med at det skal arbeides for en ytterligere selvstendiggjøring av Den norske kirke. Det er da noe annet enn å arbeide videre med det prinsipielle forhold mellom stat og kirke. Det virker som man har vært livredd for å glemme noe som helst, stort eller lite, og når man da også pretenderer å ha prioritert her, så er det nødt til å komme til å gå over stokk og sten.

DIRIGENTEN:

Det er Bønes, deretter Haugaasen.

OLAV BØNES:

Dirigent, jeg synes det var en interessant advarsel vi fikk her fra byråsjefen. Nå har det seg slik at det er i grunnen en advarsel jeg tenkte å komme med jeg også på en litt annen måte.

Vi ser jo det står at man skal arbeide for overføring av avgjørelsesmyndighet fra Kongen/departementet til kirkelige organer utenfor departementet osv. Og så var det denne setningen som nettopp var nevnt om at man skal arbeide for en selvstendiggjøring. Der er visse tendenser som jeg for min del er blitt redd. Jeg lurer på om vi snart er kommet derhen at soknepresten sitter igjen som en menighetens administrasjonssjef, og menighetsrådsformannen nøytraliseres til et forretningsorgan.

Så kan man stille spørsmålet: Hvor blir det så av muligheten til å kunne ta seg av den åndelige dimensjon? Jeg er redd for at vi er i ferd med å gjøre noe som kan være farlig.

Hvis vi ser på den første menighet, så gjorde de nemlig det stikk motsatte. Vi husker alle sammen den lille fine beretningen om når de valgte diakoner. Så sier apostlene at de vil holde ved med ordets tjeneste og bønn og velge andre.

Med våre prester, særlig soknepresten, så gjør vi nå det stikk motsatte. I forbindelse med denne kirkens selvstendiggjørelse er jeg redd for at man lesser på mer og mer, og til slutt blir det vanskelig nok for soknepresten å kunne forberede seg til søndagens gudstjeneste. Da vil det nesten gå slik som jeg hørte om en soknepresten. Det var vel et spesielt tilfelle, men la gå. Han var på veg sammen med en annen til søndagens gudstjeneste, og så spurte han denne andre, hva nå teksten var for i dag? Så fikk han rede på det og så svarte han: Ja, ja, det var det, ja. Og så prekte han over den teksten. Jeg håper at det ikke er slike tilstander vi går i møte. Derfor tror jeg at dette er et moment som vi må være helt bevisst, slik at vi ikke kjører oss selv i grøften. Og jeg tror at vi må roe oss litt ned når det gjelder denne overføringen av arbeidsoppgaver og myndighet fra departementet, dersom vi ikke samtidig får midler til å kunne ansette folk i en administrativ stilling som kan ta seg av alt dette arbeidet.

Jeg hadde bare lyst til - på samme måte som byråsjefen, bare på et annet grunnlag - å komme med en advarsel. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Haugaasen.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, jeg lar meg også imponere av dette dokument, særlig av volumet. Vi hadde aldri klart å få ned så mye på et papir på den tiden i vår komite, tror jeg. Vi har heller lagt oss på en helt annen linje, nemlig beskjærelsens linje. Jeg er veldig glad for dåpsopplæringens strategiske plassering i dette dokumentet. Jeg håper at departementet merker seg dette, og ser sammenhengen mellom dette og styrking av katekettjenesten, bl.a. ved opprettelse av flere stillinger.

DIRIGENTEN:

Ingen flere har tegnet seg. Vil saksordføreren ha ordet?

Aarflot, vær så god.

Austad har bedt om ordet. Skal vi la Torleiv Austad få ordet før saksordføreren?

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, som medlem av Kirkerådet føler jeg meg litt overkjørt av dette veldige programmet som vi her har fått lagt frem. Det er vanskelig å se hvordan vi kan ha kapasitet til å prioritere alle de oppgavene som man her ønsker å prioritere, og jeg vil spørre komiteen om det er mulig å finne en vei ut av dette dilemma som vi nå har kommet i; ikke minst et dilemma for oss i Kirkerådet.

Er det mulig å legge dette frem som et program, og så be Kirkerådet prioritere innenfor dette programmet, med tanke på det prioriterte arbeidsprogram som vi kommer til å be om at Kirkerådet legger frem på neste møte? Da ville man kunne veie de forskjellige tingene mot hverandre og legge vekt på det som man anser som viktig, for nå blir det for overveldende slik det er.

DIRIGENTEN:

Takk, det er saksordfører Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, komiteen er også klar over at denne listen er lang, men jeg vil gjerne gjøre siste taler oppmerksom på at det er den listen Kirkerådet har fremsendt til oss, som sitt forslag til reformprogram fremover. Vi har tatt utgangspunkt i den listen vi fikk og som ligger i deres sakspapirer. Vi har, som det er nevnt, gjort et forsøk på å ordne disse i grupper.

Vi har ikke gitt noen prioritering mellom gruppene, det vil jeg gjerne si til ekspedisjonssjefen. I hver enkelt gruppe må det være adgang til å vurdere enkelte reformforslag som har større eller mindre vekt. Jeg gjør uttrykkelig oppmerksom på det nest siste avsnittet i premissene en gang til, hvor det står at "Det er naturlig å søke innenfor de enkelte grupper etter prioriterte oppgaver som det haster å få løst. For øvrig mener komiteen at det må bli Kirkerådet som gjennom sitt løpende

arbeid vurderer den nærmere prioritering, eventuelt i forhold til den rammeplan for virksomheten som blir fastsatt av Kirkemøtet."

Det er heller ikke komiteens mening at dette alt sammen er oppgaver som skal løses, f.eks. innenfor rammen av den kommende 4-års periode. Men vi tror det er oppgaver som ligger naturlig innenfor det ansvarsområdet som Kirkemøtet og Kirkerådet har, og vi ser det på en eller annen måte som oppgaver som henger sammen med reformarbeidet.

Når det gjelder forholdet mellom de ting som er nevnt her og de andre dokumenter, f.eks. det som handler om eller tar stilling til årsrapporten fra Kirkerådet, så vil jo en løpende drøftelse av årsmeldinger, eventuelt reviderte planer for Kirkerådet, gi Kirkemøtet en anledning til å signalisere hvor prioriteten bør settes.

Jeg kan ikke se at det er noe problem at vi her har satt opp ting som er under arbeid. Det betyr jo bare at vi ønsker at vi må komme til en raskest mulig avslutning. Det er naturlig for oss i flere tilfelle å nevne oppgaver som er under arbeid, fordi vi tror at det haster med å få løst dem så snart som mulig, så vi kan komme videre til det som ekspedisjonssjefen karakteriserte som upløyd mark.

Jeg vil gjerne si til Bønes at jeg deler hans dype interesse for at det vi steller med i menighetene ikke må bli bare adminisstrasjon og forvaltningsoppgaver, men at den åndelige dimensjon må gjøres levende. Det er ikke dette dokuments mening, så vidt jeg kan skjønne komiteen, at man skal se bort fra hverken evangeliseringsoppgaven, forkynneroppgaven, undervisningsoppgaven - alt det som bygger opp en menighet. På ingen måte. Men det er et utsyn over oppgaver som ligger foran oss som et kirkelig organ og som vi må ha hjelp fra menighetene og de andre kirkelige organene, også de frivillige instanser i kirken, til å løse. Og som et slikt kart for vår fremtidige vandring er dette, tror jeg, nyttig både for oss som Kirkemøte og for Kirkerådet som skal føre dette programmet ut i livet, i den takt og det tempo som de finner at det er mulig å realisere det. Takk.

DIRIGENTEN:

Vi takker for det. Det er ikke flere som har tegnet seg i denne saken. Det er Torleiv Austad.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, jeg kommer ikke til å fremme noe altlernativt forslag fordi det står i innledningen til forslaget til vedtak, som også saksordføreren pekte på: "... peke på følgende oppgaver." Dermed har vi nå, noen av medlemmene i Kirkerådet, forstått det slik at dette er så romslig at vi har muligheter til å prioritere innenfor denne vide ramme. Derfor kommer det ikke noe forslag fra min side.

DIRIGENTEN:

Det er Bønes.

OLAV BØNES:

Dirigent, det var bare et lite beroligende ord, kanskje et stort et og, til komiteen. Jeg syntes komiteen egentlig har gjort et godt arbeid, men det som jeg sa, var vel noe som har ligget på meg som en nød lenge, og jeg syntes at dette var en slik glimrende anledning til å få sagt det. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Fisknes har også bedt om ordet.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, etter den debatten som var tidligere i dag om forholdet mellom Kirkemøte og Kirkeråd, den nyanserte debatten, og også den engstelsen som kom for dagen, så må jeg si at det forundrer meg kolossalt at Kirkemøtet nå kan sitte og gi sin tilslutning til dette, fordi komiteen "peker" på oppgaver. Det betyr jo at Kirkemøtet stiller Kirkerådet fritt i enhver henseende. De kan velge fritt på enhver hylle innen hele kirkens virksomhet til å drive på. Hvis Kirkemøtet er redd for at det ikke skal ha styringen, så kan man jo ikke slippe gjennom dette dokumentet som stiller alt fullstendig fritt.

DIRIGENTEN:

Vi takker for innlegget. Det er Therkelsen.

LIV THERKELSEN:

Dirigent, jeg vil også bare understreke noe av det som Fisknes sa nå. Etter den advarselen som Bønes kom med, synes jeg for min del at jeg føler meg veldig usikker hvis ikke det er flere som har satt seg inn i dette som nå uttaler seg før vi går til avstemning.

DIRIGENTEN:

Takk. Dirigenten oppfatter det slik at debatten om denne saken nå er avsluttet. Det er ikke fremkommet forslag til vedtak som avviker fra det som er lagt frem av komiteen, og vi tar da saken opp til votering.

Det er ett forslag som er referert av saksordfører. De som stemmer for forslaget, forholder seg i ro; de som er mot, avgir stemmetegn. Forslaget er vedtatt mot en stemme.

Vi går videre til sak 6.

SAK KM 6/85:
PROSEDYRE FOR PRIORITERING AV STILLINGER

Saken har vært til behandling i Komite B. Det foreligger premisser og forslag til vedtak fra denne komiteen. Saksordfører er Halvor Bergan. Vi gir ordet til Bergan, vær så god.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, som vi hørte, er det Komite B som har arbeidet med disse tingene, og jeg vil ikke bruke noe særlig tid på å presentere dette. Jeg vil bare peke på at saksorienteringen som fulgte med denne saken fra Kirkerådet/Kirkerådets sekretariat, for så vidt har vært det bakgrunnsdokument som vi har brukt. Det inneholder egentlig de momentene som vi har lagt til grunn for vår innstilling.

Jeg leser da premissene:

Kirken får hvert år tildelt et antall nye preste- og kateketstillinger. Disse stillingene fordeles av departementet etter innstilling fra sentralkirkelige organer. Komiteen har drøftet kriterier og prosedyre for denne prioritering på sentralkirkelig hold. Komiteen ser den gjeldende prosedyre som et fremskritt i forhold til tidligere praksis. Den legger opp til en åpen saksbehandling hvor ulike nivåer trekkes inn i prosessen. Det er viktig for komiteen å understreke at det er bispedømmerådenes prioriteringer som må legges til grunn for den sentrale prioritering.

Komiteen er i tvil om prosedyren er noe for omfattende. Det bør derfor vurderes om det kan skje en grundig prioritering med noen års mellomrom, og en ajourføring i de mellomliggende år. Når det gjelder hvem som bør foreta

prioriteringer på sentralkirkelig hold, er komiteen av den oppfatning at nåværende ordning, til tross for enkelte unntak, har fungert tilfredsstillende. Komiteen mener derfor at ordningen bør prolongeres inntil man har kommet frem til gjennomtenkte bedre måter å foreta prioriteringen på. Komiteen er glad for at Presteforeningen ønsker å bruke sin medbestemmelsesrett i fellesmøtet mellom Bispemøtets arbeidsutvalg og Kirkerådets arbeidsutvalg.

Som en konsekvens av dette vil komiteen foreslå at prosedyrens punkt 8 endres slik at Presteforeningen, Kateketforeningen og Diakonforbundet innkalles til fellesmøtet mellom Bispemøtets arbeidsutvalg og Kirkerådets arbeidsutvalg med stemmerett når de respektive stillingsgrupper prioriteres.

Når det gjelder de kriteriene som legges til grunn, er komiteen opptatt av at disse på best mulig måte må gi et objektivt bilde av menighetenes situasjon. De kriteriene som nå brukes, fanger opp vensentlige sider, men fanger muligens ikke i tilstrekkelig grad opp f.eks. vanskelige kommunikasjonsmessige forhold. Kriteriene bør derfor gjennomdrøftes etter en høringsrunde i bispedømmerådene.

Fra 1986 vil det også være midler til et visst antall soknediakonstillinger over statsbudsjettet. I premissene til loven heter det at fordelingen av soknediakonstillinger må ses i sammenheng med tildeling av preste- og kateketstillinger. Komiteen er av den oppfatning at soknediakonstillingene bør inn i samme prioriteringsprosedyre som preste- og katekestillinger.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet bes om at kriteriene som legges til grunn for prioriteringene, gjennomdrøftes på nytt etter en høringsrunde i bispedømmerådene.

2. Med hensyn til prosedyren prolongeres dagens ordning inntil videre - med endring av prosedyrens pkt. 8.

3. Soknediakonstillingene inngår i samme prosedyre som preste- og kateketstillinger.

(Og så kommer det et tillegg som ikke står på arket. Det er kort og det lyder som følger: "og" - altså bare fortsetter på samme setning etter "kateketstillinger" - "og prosedyrereglene endres i samsvar med dette".)

Pkt. 3 får da denne ordlyd - jeg leser i sin helhet:

Soknediakonstillingene inngår i samme prosedyre som preste- og kateketstillinger, og prosedyrereglene endres i samsvar med dette.

Takk.

DIRIGENTEN:

Dirigenten er noe i tvil om hvorvidt disse prosedyrene som står omtalt her, er utdelt. Det henvises nemlig til et pkt. 8, og jeg er ikke sikker på at alle vet hvordan det punktet lyder. Vil du være snill å presisere det.

HALVOR BERGAN:

Skal jeg lese det opp? Det lyder som følger:

DIRIGENTEN:

Prosedyrene deles ut nå, men vil du være snill å lese dette.

HALVOR BERGAN:

Det er altså det siste punktet på dette arket, pkt. 8, som har som overskrift "Prosedyre":

"En endelig prioriteringsliste settes opp i møte mellom Kirkerådets arbeidsutvalg og Bispemøtets arbeidsutvalg innen 20. desember for oversendelse til departementet. Til dette møtet ...", - og så står det "kan innkalles". Vi går inn for at "kan" strykes og at den siste setningen lyder: "Til dette møtet innkalles en representant fra de aktuelle yrkesorganisasjoner." Og der er jo da, la meg få presisere det, tenkt på henholdsvis Kateketforeningen og Diakonforbundet og Presteforeningen, selvsagt.

DIRIGENTEN:

Vi takker for den presiseringen og håper at alle har fått med seg det. Da er premisser og forslag til vedtak lagt frem. Det er anledning til å ta ordet til sak 6.

Johannessen, Haugen, Fisknes, Græsli og Hareide. Johannessen er først, deretter Haugen. Thor With har også meldt seg.

ALBERT JOHANNESSEN:

Dirigent, i forhold til antall stillinger det gjelder her, er prosedyren tung og stor og arbeidskrevende. I

elleve bispedømmer har man prioritert fem stillinger. Det er 55 prestestillinger. Da tildeles tre. Dette skal gjøres hvert år. Det at vi kommer på en slik liste, skaper forventninger i menighetene, som der ikke er noe grunnlag for, med så små tildelinger som der er. I tillegg til det bindes bispedømmene opp langt fremover og kan vanskelig komme tilbake og gjøre forandringer på sin prioritering. Det ville være lettere hvis vi i bispedømmene bare skulle få prioritert tre stillinger, tre preste-/tre kateketstillinger. Så har en lettere for å komme igjen og forandre på dette, og desto mer i forhold til det antall stillinger det gjelder. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Haugen, og deretter Fisknes.

ODD HAUGEN:

Dirigent, det gjelder pkt. 3 i forslaget til vedtak: "Soknediakonstillingene inngår i samme prosedyre som preste- og kateketstillinger." Hvordan tenker komiteen her? Ifølge loven dekker staten inntil 50% av diakonenes lønninger, og de øvrige midler må skaffes til veie lokalt. Fordelingen av disse stillingene vil da avhenge av lokale muligheter.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Fisknes, deretter Græsli.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, det var til det samme punktet som Haugen. Jeg ville anbefale at det heller i pkt. 3 rettes en henstilling til dem som skal lage reglene for soknediakonstillingen, om at man der tilstreber å få laget reglene slik at det ligger til rette for å kunne prioritere disse stillingene sammen. For det er noe med tidsforholdet her. Hvordan skal prioriteringen skje i forhold til bispedømmerådenes godkjenning av disse stillingene? Det vi jo for all del må unngå, er at bispedømmerådene godkjenner en rekke stillinger som så i neste omgang ikke kommer med på planen. Det blir verre enn at man er med på en prioriteringsliste for preste- og kateketstillinger, som jo har en helt annen karakter. Så det er, etter min oppfatning da, for tidlig i dag å si definitivt at man tar soknediakonstillingene med. Men det anliggende må gjerne komme frem, men da mer slik at det ved utarbeidelsen av reglene så langt som mulig må siktes på at de tre stillingskategoriene er med i samme prioriteringsrunde.

DIRIGENTEN:

Det er Græsli, deretter Hareide.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, mitt innlegg nå går på formelle ting. Det gjelder pkt. 2. Der står: "Med hensyn til prosedyren prolongeres dagens ordning inntil videre - med endring i prosedyrens pkt. 8." Etter min oppfatning er det for upresist. Helst hadde jeg ønsket å ta inn i pkt. 2 konkret hva endringen går ut på - eller i det minste bør det vises til premissene, slik at en vet hvilken endring det siktes til.

DIRIGENTEN:

Med hensyn til det formelle har dirigentskapet bedt Bergan om å se på pkt. 2 for å få med det som Græsli nå nevner. Det er Hareide, deretter With.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, jeg er helt enig med Græsli når det gjelder det han omtalte. Jeg er enig med Haugen og Fisknes om det de omtalte. Jeg har bare en ting selv å nevne i tillegg. Det er det som står i premissene, første avsnitt, siste setning, som jeg synes er umåtelig viktig.

Vi har i Kirkerådet et prinsippvedtak som binder Kirkerådets arbeidsutvalg på akkurat dette. Når de prioriterer, er de forpliktet til å tillegge et bispedømme den stillingen som vi internt har prioritert. Bispemøtets arbeidsutvalg, som jo er sammen med Kirkerådets arbeidsutvalg i denne prioriteringen, er jo egentlig ikke bundet av Kirkerådets vedtak. Men jeg formoder at det som her står i premissene i første avsnitt, er tilstrekkelig til at også Bispemøtets arbeidsutvalg føler seg forpliktet på dette, slik at det ikke blir noe problem. Under den forutsetning ville ikke jeg foreslå at det går inn som en del av vedtaket. Det er da unødvendig, men la det være sagt. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er With, deretter Øy.

THOR WITH:

Dirigent, etter ekspedisjonssjefens uttalelse kan mitt første punkt falle bort, fordi jeg mener det er et nokså vesentlig spørsmål når det gjelder tildeling av stil-

linger hvem som kan ta imot og hvilke økonomiske forutsetninger de har. Det måtte da være at det ble tildelt ut fra menigheter som søkte og kunne vise til fiansiering. Jeg regner med at også dette vil komiteen se på.

Dessuten vil jeg bare gjøre oppmerksom på at når det står fagforening/yrkesgruppe, så bør man se på hvilke grupper som kommer på tale når det gjelder menighetsdiakonien, fordi vi jo utenom Diakonforbundet også har Lutherske Menighetssøsteres Forening og Diakonissesamfunnene, slik at det ikke bare blir en gruppe som blir rådgivende, men at man i tilfelle kunne få en felles rådgivning fra disse gruppene. Jeg tror det vil være enkelte som følte seg forbigått om det bare ble Diakonforbundet som kommer med rådgivning. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Øy, deretter Lunde.

ØYVIND ØY:

Dirigent, som det går fram av sakspapirar denne gongen, så har Bjørgvin bispedømeråd spesielt vore opptekne med å utvikle vidare grunnlag for nye kriteriar, og eg uttrykker glede over at dei nå er komne med i forslaget til vedtak.

Eg har lyst til også spesielt å nemne eit synspunkt som eg sjølv nå begynner å tenkje meir på etter kvart når det gjeld ressursbruk i kyrkja, når det gjeld mannskapsbruken. Vi har vore opptekne med god grunn av spørsmål som reiser seg på grunn av den nødsituasjon som er i ein del kyrkjelydar i landet vårt. Og eg vonar at vi virkelig skal få vere med og yte eit verdifullt bidrag til å løyse den. Vi er også opptekne av at vi vil arbeide med velferdstiltak for dei som arbeidar i kyrkja vår gjennom ein god personalpolitikk.

Samtidig er der eit spørsmål til som eg kjenner på at vi skulle ta med i denne tenkinga, og det gjeld spørsmålet om meir langsiktig planlegging når det gjeld strategisk innsats i kyrkja vår. Vi skulle gjerne ha hatt opp det også på dette møtet, langsiktig planlegging framover mot år 2000. Eg tror nok at akkurat det spørsmålet er i ferd med å falle ut for oss. Eg tenkjer då på nye boområder rundt ikring i vårt land. Vi synes gjerne at innsatsen i våre byar er stor nok, men vi ser det iallfall rundt ikring at der er mange bo-områder som veks fram nå etter kvart, og der er ikkje tvil om at det er mange av desse områda at kyrkja si framtid blir forma. Det er vesentleg for oss at vi heller ikkje gløymer

dette når vi vil arbeide for kyrkja si framtid i vårt land. Mykje av kampen som vi kjempar i dag, vil kome til å stå her, så eg vil også i denne samenheng nemne det momentet når det gjeld disponering av ressurser, slik at vi også tar med i betraktning den langsiktige strategiske planlegging som er nødvendig for at kyrkja skal ha ei framtid i landet vårt.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Lunde, deretter Øgaard.

AAGE LUNDE:

Dirigent, det har vært uttrykt at det er svært så arbeidskrevende prosedyre når det egentlig er så få stillinger å fordele. Svaret er jo færre stillinger vi har å fordele, dess viktigere er det å ha en stor og omfattende prosedyre, slik at urettferdigheten blir minimalisert, i hvert fall så langt som overhodet mulig ved at det er en trygg og objektiv prosedyre. Vi har jo opplevd at jo færre stillinger det er, jo vanskeligere blir det. For når krybben er tom, bites hestene, i hvert fall til å begynne med.

Jeg er veldig tilfreds med dette opplegget som er gitt her. Jeg nevner to eksempler på det. Der er i første avsnitt i premissene, siste setning, sagt at det er viktig for komiteen å understreke at det er bispedømmerådenes prioritering som må legges til grunn for sentral prioritering. Jeg vil understreke dette, fordi det i tidligere faser var litt vanskeligheter med at f.eks. biskopen kom i siste runde med en litt annerledes innstilling enn bispedømmerådene. Det har ført til visse vanskeligheter. Jeg vil anbefale biskopene å konferere med sine bispedømmeråd i slike sammenhenger. Vi har også hatt et Personalråd i Kirkerådet som har vært sterkt fremtredende. Men bispedømmerådenes prioriteringer må ha en ganske stor vekt.

Det andre som jeg vil uttrykke min tilfredshet med, er at yrkesorganisasjonene nå innkalles til fellesmøte. Det har vært kjempet for det en stund. Det synes nå virkelig å være slik at yrkesorganisasjonene får en plass i denne kirkestruktur som er ordnet slik at de slipper å gå omveier for å få sine saker frem, men kan delta i prosedyren. Takk.

DIRIGENTEN:

For protokollens skyld så var dette Aage Lunde. Jeg

beklager at vi ikke brukte fornavnet, siden det er en Lunde til her. Det er Øgaard, deretter Nordhaug.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, å diskutere prioritering av kirkelige stillinger er vel omtrent like vanskelig som å diskutere fordeling av vegbevilgninger på Vestlandet. Men det er et par ting som jeg har tenkt nokså mye på. Og det ene er at det har lett for å bli et slags motsetningsforhold mellom vanskelige utkantmenigheter og pressområder i og omkring byer.

Nå har vi diskutert bemanningssituasjonen i Nord-Norge, og alle er enige om at det må gjøres noe for å bedre den. Samtidig vokser det opp nye befolkningsområder. Vi var borte i det i vårt bispedømmeråd at plutselig i løpet av få år hadde det et sted - jeg holdt på å si langt ute på landsbygda der det nesten aldri hadde vært et hus - vokst opp et helt nytt boligområde på en 4-5000 mennesker visstnok, uten at den kirkelige betjening på noen måte hadde fulgt med. Vi må ikke stelle oss slik at de to tingene blir satt opp mot hverandre, og vi må heller ikke stelle oss slik at det ikke kan bli mulig å tenke strategisk. Det som jo er sørgelig, er når vi både forholder oss til tallmaterialet som ligger til grunn og på andre måter blir liggende i etterkant hele tiden.

Vi har ingen sjanse med den bemanningssituasjonen som er nå og de få stillingene som blir tildelt til å ligge i forkant og tenke strategisk 10-15 år fremover i tiden på hvordan befolkningsutviklingen kan bli. Vi kan risikere at en menighet som har 4 500 mennesker i år, har 8 000 mennesker i 1990, og 13 000 mennesker i 1993 - det er visst et aktuelt tall. Hvis hele prosedyren er tungrodd, så har en ingen sjanse til å få ordnet det i forkant, men blir hele tiden hengende etter. Det synes jeg er et stort problem.

Der kommer en også inn på et annet problem, som så vidt ble nevnt av en fra Agder, tror jeg det var: Forholdet mellom menigheter som står igjen på prioriteringslisten og menigheter som seiler opp underveis. Har du en prioriteringsliste med seks eller fem menigheter og får - la oss nå si - en stilling for året, så går det fem år før du har brukt opp listen. I mellomtiden kan minst fem nye menigheter ha seilt forbi, og hvordan skal en ordne disse tingene? Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi henstiller om at innleggene blir så korte som

mulig. Vi har ikke satt strek, men vi ber om at dere er så korte som mulig. Det er Nordhaug, deretter Hille.

OLE NORDHAUG:

Dirigent, jeg har tre ting.

Det første er at det ikke kan være nødvendig å prioritere tre stillinger på grunn av det som tidligere har vært sagt.

Punkt to: For de interne prioriteringene har vi innført noe vi kaller en del-faktor. Det vil si at der hvor avstandene er lange, legger vi til 20% a la det som gjelder for prostemenighetene. Altså: En del-faktor på 20% som gjelder store avstander, er det vi har benyttet internt. Når det gjelder prostemenighetene: De bør ikke gis 20% på grunn av antall personer i vedkommende menighet, men på grunn av prostiets størrelse.

Pkt. 3 er det som gjør at jeg egentlig griper ordet, og nå må dere lytte. Har komiteen vurdert følgende?

Hvis en kommune får vite at om de bevilger til en diakonstilling, så mister de presten eller kateketen i neste omgang, hvilken konsekvens vil det da få? Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Hille; deretter er det Holmen.

GEORG HILLE:

Dirigent, først ber jeg om at det blir lagt vekt på pkt. 2; at dette er et spørsmål om å prolongere. Etter mitt skjønn er den ikke god, den ordning vi har. Jeg har vært med på denne prosedyren en del år, og har iallfall ikke noen illusjoner om at man oppnår noen som helst slags rettferdighet gjennom den. Det er såpass mange rare ting som skjer på veien, og ikke minst til slutt, at den er ikke bra.

Jeg vil bare understreke at når jeg stemmer for dette, så legger jeg sterk vekt på å prolongere, og at den vil bli tatt opp igjen.

Men så var det dette at siden den stakkars ekspedisjonssjefen ikke har forslagsrett, og jeg synes det var så fornuftig det han sa, så jeg har lyst til å gjøre hans nevnte forslag til mitt og fremsette det her. Det blir altså et pkt. 3, istedenfor det som da står her. Jeg tror nemlig han har rett i det at det formelt sett er

vanskelig uten videre å si at soknediakonsstillingene skal gå inn i den samme prosedyre, og derfor altså dette forslag:

"Pkt. 3: Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknediakonstillinger må man ha for øye at disse stillinger så langt som mulig skal inngå i samme prosedyre." En gang til: "3. Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknediakonstillinger må man ha for øye at disse stillinger så langt som mulig skal inngå i samme prosedyre."

DIRIGENTEN:

Det er Holmen; deretter er det Kjøll.

ELI HOLMEN:

Dirigent, det var bare en liten ting til avklaring av With sitt spørsmål når det gjaldt pkt. 3 om hvilke organisasjoner som kom inn som forhandlingspartnere for diakonene. Så vidt jeg vet, er det bare en organisasjon som er forhandlingspart for soknediakonene, og det er Det Norske Diakonforbund, for de som er utdannet som menighetsøstre har ikke uten videre en fullverdig diakonal utdannelse for å bli soknediakon. For å bli soknediakon kreves det en 3-årig faglig-pedagogisk eller sosial- eller helsefaglig utdannelse, pluss en 1-årig tilleggsutdannelse fra Det Norske Diakonhjem eller Diakonihøgskolen. Jeg tror ikke det er noe problem; menighetsøsterorganisasjonene faller utenfor.

DIRIGENTEN:

Det er Kjøll; deretter er det Lie.

HELGE KJØLL:

Dirigent, eg er glad for det pkt. 1 som komiteen her har fått med om at kriteria for prioritering for stillingene igjen skal gjennomdrøftas. Eg kjem sjølv frå eit prestegjeld som består av tre øykommunar. Deriblant er ein av øykommunene igjen fleire øyar, og veit kva det går med av tid for presten som skal reise. Med tunge kommunikasjonsforhold er eg veldig glad for at dette punktet er komen med, og eg kunne ha tenkt meg å få med i pkt. 1 slik: "Kirkerådet bes om at kriteriene som legges til grunn for prioriteringene" - og så eit innskudd - "der særlig vanskelige kommunikasjonsforhold gjennomdrøftes på nytt etter en høringsrunde i bispedømmerådene".

Eg sett fram det som mitt tilleggsforslag. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Lie; så er det Kjølaas.

NILS KRISTIAN LIE:

Dirigent, samtalen her viser at det er vanskelig å finne objektive kriterier. Den viser det heilt til fulle, og kvar enkelt sin bakgrunn vil avgjere kva for kriterier dei vil legge vekt på. Etter mitt skjønn er det eit spørsmål om å avverge urettferd, kanskje vi heller skal sjå det fra den kanten, altså avverge at det verkeleg blir vondt. Difor synes eg at pkt. 1 må understrekast. Eg trur ikkje det er nødvendig å ta med noko ekstra, slik som Kjøll gjer, men eg har eit forslag til ei forbedring av pkt. 1, fordi her er brukt passiv form i alle sammenheng, og det ergra meg storleg, det må eg seie: "Kirkerådet bes om at kriteriene som legges til grunn for prioriteringene, gjennomdrøftes på nytt." Korfor kan vi ikkje heller seie: "Kirkemøtet ber Kirkerådet om å gjennomdrøfte kriteriene for prioritering av nye stillinger etter en høringsrunde i bispedømmerådene." Det er mitt forslag.

DIRIGENTEN:

Da er det Kjølaas som er siste.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, det er en sak som jeg har sittet og tenkt og tenkt på, fordi det sies til stadighet, men det sies likevel ikke. Det er at vår kirke har behov for enormt mange nye stillinger. Det som skjer når vi senere får saken med betjeningssituasjonen i Nord-Norge opp - og kanskje et så radikalt forslag som Christoffersen hadde i går - det er at man hele tiden holder igjen, fordi alle tenker på seg. Man er ikke egentlig villig til å slippe ut og vise at man vil gi stillinger f.eks. nordover eller andre steder. Derfor mener jeg at det nå når vi holder på med prosedyre for prioritering av nye stillinger på en eller annen måte må gis uttrykk for overfor departementet fra dette møtet at vi trenger enormt mange stillinger. Selv om ikke departementet greier å skaffe penger til de stillingene, så må dette møtet si det. Jeg kan ikke se at det er sagt noen som helst steder foreløpig.

Derfor vil jeg som et pkt. 4 provosere forsamlingen til å legge frem et forslag om det i forbindelse med prosedyren av nye stillinger, nemlig om at Kirkemøtet ber departementet gjøre sitt ytterste for at det blir gitt

større bevilgninger til opprettelse av nye stillinger i kirken.

DIRIGENTEN:

Takk. Da tror jeg vi må gi ordet til saksordfører. Bergan, vær så god.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, når det gjelder pkt. 1, så foreligger det da to forslag til forandringer. Jeg vil be Kjøll om å overveie om han ikke kan se bort fra forslaget. Det er jo slik at kriteriene skal tas opp, det skal være en høringsrunde i bispedømmerådene, og dermed er det jo anledning til å imøtekomme det som du er ute etter. Jeg synes ikke vi i forveien eventuelt behøver å foreskrive noe om den høringsrunden eller hva den skal bringe. Det tror jeg sikkert bispedømmerådene selv vil sørge for. Det var det ene.

Forslaget til Lie om å forme dette på en annen måte har jeg stor forståelse for. Jeg kan ikke tale på komiteens vegne, men jeg taler på mine egne vegne iallfall og vil altså gå inn på Lie's forslag om at det får følgende ordlyd: "Kirkemøtet ber om ..." osv. Vi kan høre det kanskje lest opp igjen?

DIRIGENTEN:

Forslaget fra Lie er slik: "Kirkemøtet ber Kirkerådet om å gjennomdrøfte kriteriene for prioritering av nye stillinger, etter en høringsrunde i bispedømmerådene."

HALVOR BERGAN:

Ja, jeg er personlig enig i og går inn for denne forandring av pkt. 1.

Når det gjelder pkt. 2, opprettholder vi det som står som vårt forslag, som ender med følgende setning: "... med endring av prosedyrens pkt. 8." Så kommer da denne setningen: "Til dette møtet innkalles en representant fra de respektive yrkesorganisasjoner med stemmerett." Dermed skulle vi vel ha fått med det som står i pkt. 8 i prosedyrereglene.

Så kan jeg for min egen del gjerne si meg enig i forslaget fra Hille, og det betyr at pkt. 3 i komiteens forslag i så fall må gå ut. Men jeg må tale på mine egne vegne, og jeg må be andre medlemmer av komiteen om å gi til kjenne hvis ikke de er enige i det. Men jeg

kan tenke meg at vi endrer pkt. 3 til Hille's forslag, og vi får høre det på nytt.

DIRIGENTEN:

"Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknediakonstillinger må man ha for øye at disse stillinger så langt som mulig inngår i samme prosedyre."

HALVOR BERGAN:

En gang til.

DIRIGENTEN:

"Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknedikaonstillinger må man ha for øye at disse stillinger så langt som mulig skal inngå i samme prosedyre."

HALVOR BERGAN:

Jeg sier meg også enig i dette og kan tenke meg å gå inn på Hille's forslag. Takk.

DIRIGENTEN:

Er komiteen enig i og slutter seg til saksordføreren? Det ser ikke ut til at noen opprettholder det opprinnelige forslaget fra komiteens side. Vi går ut fra at dette, som er referert fra Bergan, er komiteens innstilling i saken. Da er det spørsmål til Kjøll om han opprettholder sitt forslag? Det opprettholdes. Det er Gaarden.

SVERRE GAARDEN:

Dirigent, det var Kjølaas' forslag, pkt. 4. Det er jo slik at vi skal behandle som sak 7 - Bemanningssituasjonen i Nord-Norge. Da burde kanskje Kirkemøtet få vente til hva vi sier der, for der kommer vi jo nettopp inn på dette. Jeg lurte på om du, Kjølaas, ville vente litt akkurat med dette, for jeg synes vi foregriper saken. Jeg synes den hører hjemme under sak 7, for dette vi har drøftet nå, er nærmest et prosedyrespørsmål. Takk.

DIRIGENTEN:

Dirigenten vil også spørre Kjølaas. Vi har denne sak 7 med en ordlyd som er nær dette som er foreslått i denne sammenhengen, og det er tatt med i forslaget til vedtak

i Dokument 7.4. Er det slik at du frafaller forslaget i denne saken? Det gjøres.

Bakkevig ber om ordet, vær så god. Vi regner med at dette er siste taler og at vi deretter kan gå til votering.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, det var denne tilføyelsen angående pkt. 8. Der ble det nevnt at til dette møtet innkalles en representant fra de respektive yrkesorganisasjoner med stemmerett. Det blir tre forskjellige yrkesorganisasjoner og de skal vel ikke da ha vanlig stemmerett for dette møtet. Det må være slik at prestenes representant har stemmerett når det gjelder prestetstillinger osv.

DIRIGENTEN:

Det er et poeng der som vi ber saksordføreren om å vurdere.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, det har vært komiteens klare formening hele tiden under behandlingen av denne saken at det må være slik at når prestestillingene skal fordeles, så møter Presteforeningens representant. Det samme må skje med de andre yrkesgrupper, og vi mener jo for så vidt at det må ligge innebygget i denne setningen. Jeg håper at dette ikke er til å misforstå, i alle fall har komiteen helt klart ment dette.

DIRIGENTEN:

Vi går ut fra at ordet "respektive" løser dette.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, er det ikke slik at når fordelingen skjer, så skjer det nå etter grupper? Og når prioriteringen av vedkommende gruppe skjer, så må vel vedkommende representant kunne innkalles? Det er altså slik vi har tenkt det.

DIRIGENTEN:

Hille, vær så god.

GEORG HILLE:

Dirigent, går det ikke an å tilføye noe her da? Selv om

det blir litt tungvint og vanskelig å lese, så kan vi jo få det til: "Til dette møtet innkalles en representant for de respektive yrkesorganisasjoner, med stemmerett i saker som gjelder vedkommende yrkesgruppe." Da er det jo løst. Behøver vi å fremsette det formelt?

DIRIGENTEN:

Grønningsæter har bedt om ordet. Jeg oppfattet Hille's forslag slik at det er "i saker som gjelder vedkommende yrkesgruppe".

Grønningsæter, vær så god.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, da er mitt forslag bare en liten variant for å forenkle, men det blir ikke så viktig. Jeg kan jo nevne det: "... med stemmerett for sin yrkeskategoris vedkommende." Men det er ingen ting i veien for å ta Hille's siden det allerede ligger på dirigentskapets bord.

DIRIGENTEN:

Kjøll trekker da sitt forslag tilbake.

Vi har da fått et forslag til vedtak, og jeg tror at det er nødvendig å lese det slik det nå foreligger, slik at vi alle sammen er klar over det:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å gjennomdrøfte kriteriene for prioritering av nye stillinger etter en høringsrunde i bispedømmerådene.

2. Med hensyn til prosedyren prolongeres dagens ordning inntil videre - med endring av prosedyrens pkt. 8 til: Til dette møtet innkalles en representant fra de respektive yrkesorganisasjoner med stemmerett i saker som gjelder vedkommende yrkesgruppe.

3. Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknediakonstillinger må man ha for øye at disse stillinger så langt som mulig skal inngå i samme prosedyre.

Det er de tre punktene som er lagt frem, og det er komiteens forslag. Ingen andre forslag er innkommet.

Vi ber om at de som stemmer for dette, forholder seg i ro; de andre avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

Da tar vi et lite avbrekk i forhandlingene.

*

Da er møtet satt igjen, og vi begynner med sak 23.

SAK KM 23/85:
MELLOMKIRKELIG RÅD's STATUTTER

Det foreligger innstilling fra Komite C. Saksordfører er Aage Lunde, vær så god.

AAGE LUNDE:

Dirigent, jeg håper at forsamlingen vil ta for seg også det opprinnelige forslag fra Mellomkirkelig Råd og ha det for øye når vi nå gjennomgår de enkelte ledd.

Premisser:

Komiteen har drøftet Mellomkirkelig Råds statutter på bakgrunn av saksorientering og forslag fra møte i Mellomkirkelig Råd 18. september 1985, samt Bispemøtets og Kirkerådets kommentarer til dette forslag.

Som kjent var det en del bemerkninger fra både møte og råd til de enkelte endringsforslag.

Det første er:

§ 2 a: "Å samordne og fremme kontakten mellom Den norske kirke og andre lands kirker" stod det i det opprinnelige. Det er forandret til "Å samordne og fremme kontakten med Den norske kirke og kirker i andre land". Det er en rent språklig forbedrding.

§ 2 d: Der heter det "Å bearbeide de teologiske og sosial-etiske spørsmål som Den norske kirke møter i sitt økumeniske arbeid". Det er forandret til "i det økumeniske arbeid".

§ 3 a: Der heter det at "Rådet skal overfor Kirkemøtet fremlegge årsmelding og rammeplan for arbeidet fremover". Her forutsetter komiteen at årsmelding, rammeplan, regnskap og budsjett forelegges for godkjenning i Kirkemøtet. Det er bare tatt med i premisser.

§ 4: Der heter det i det opprinnelige forslag at "Rådet skal innenfor budsjettets ramme:

a) Oppnevne representanter for Den norske kirke til internasjonale konferanser som ikke omfattes av 3 c og d

b) Være Den norske kirkes representanter til mellomkirkelige møter behjelpelig med saksforberedelse

c) Gjennomføre slike tiltak som fremmer Rådets formål

d) Oppnevne underutvalg til å utføre særskilte oppgaver"

Her forutsettes, uten at det sies særskilt, at Rådets arbeid utføres innenfor budsjettets ramme. Altså: Vi har strøket "innenfor budsjettets ramme". Oppgavene uttrykkes i presens form.

Pkt. c - om å gjennomføre slike tiltak som fremmer Rådets formål - strykes, da dette er dekket av § 2.

Pkt. d blir da et nytt pkt. c, og tilføyelsen "kan oppnevne underutvalg til å utføre særskilte oppgaver" - som blir den endelige tekst - antyder her at det er Rådets oppgave til enhver tid å vurdere bruk av underutvalg som tjenlig arbeidsmåte for løsning av særskilte oppgaver.

Så kommer vi da til § 5 som dissensene stort sett har konsentrert seg om, like fra pkt. a og nedover hele veien. Det knytter seg delvis til antallet medlemmer i dette råd, og også til hvem som skal være medlem.

Der heter det i:

§ 5 a: "Komiteen støtter det foreliggende forslag om at alle bispedømmer er representert i Rådet." Noen videre begrunnelse er vel unødvendig i denne forsamling. Men vi foreslår siste setning om kjønnskvotering strøket. Den går i det opprinnelige forslaget ut på: "Minst seks av representantene og vararepresentantene skal være kvinner." Det foreslår komiteen strøket. Jeg går ut fra at det senere blir noen kommentarer til det. Men her sies det da i premissene i stedet at "Når Kirkemøtet oppnevner represen-

tanter til Rådet, bør man sørge for at begge kjønn blir godt representernt". Det blir da ikke minst en utfordring for bispedømmene.

§ 5 b: I det opprinnelige forslag stod "Oslo biskop". Der har komiteen delt seg i et flertall og et mindretall.

Komiteens flertall støtter her forslaget fra et flertall i Bispemøtet, fordi det mener at Bispemøtet bør stå fritt til å velge sin representant i Rådet. En slik formulering utelukker ikke på noen måte Oslo biskop, men legger valget til Bispemøtet. Komiteen mener at det i praksis i de aller fleste tilfelle vil være naturlig at Bispemøtet velger nettopp Oslo biskop til dette verv. Poenget er at det da skal være et valg og ikke knyttet til stilling.

Et mindretall på to medlemmer støtter forslaget om at det naturlig tilligger Oslo biskop å være medlem av Rådet. Mindretallets begrunnelse finner dere nederst på side 2, der mindretallet støtter Rådets forslag om at det i § 5 b skal stå "Oslo biskop". Der følges det av denne begrunnelse, og jeg leser: "Oslo biskop vil i kraft av sin sentrale stilling og geografiske plassering ha en rekke internasjonale kontakter og møte utenlandske gjester som besøker Den norske kirke. Det ville vanskeliggjøre arbeidet i Rådet om Oslo biskop ikke var fast medlem."

Så hopper vi til:

§ 5 h: Der var det i det opprinnelige forslaget sagt at ledere i faste underutvalg skulle være fullverdige medlemmer av Rådet.

Der heter det hos oss: "Dette punkt foreslås tatt ut og erstattet med en bestemmelse om at disse utvalgslederne møter i Rådet uten stemmerett. Dette fordi det er prinsipielt betenkelig at Rådet ved å oppnevne nye underutvalg, hvis ledere har ordinær medlemsstatus i Rådet, samtidig utvider seg selv. Det nye forslag sikrer likevel at den ekspertise disse utvalgslederne representerer, beholdes."

Så er det en mindre endring i:

§ 6: Der står det i det opprinnelige forslag, første setning: "Kirkemøtet oppnevner Rådets ledere

for en periode av to år." Det skal innføres følgende: "Kirkemøtet oppnevner blant Rådets medlemmer leder for en periode av to år", eller noe lignende. Jeg husker ikke akkurat hvor det står plassert, men det står der. Det er bare en presiseringssak.

Det er så § 7, hvor der skjer en endring ifølge komiteens forslag.

§ 7: "Komiteen foreslår at arbeidsutvalget utvides med ett medlem, siden Rådet nå også foreslås utvidet i forhold til tidligere. Imidlertid anses det å være tilstrekkelig med to vararepresentanter som før." Altså: Rådet skal ha et arbeidsutvalg som består av leder, nestleder - og før stod det samt to medlemmer med vararepresentanter.

Nå skal det stå: "Rådet skal ha et arbeidsutvalg som består av leder, nestleder, samt tre medlemmer med to vararepresentanter."

Er det greit at jeg i forslaget til vedtak da leser det tvert igjennom til slutt?

Statutter for Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke:

§ 1: Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke (Rådet) er Kirkemøtets organ for mellomkirkelige og internasjonale spørsmål.

§ 2: Rådet har som oppgave:

a) Å samordne og fremme kontakten mellom Den norske kirke og kirker i andre land, og ivareta forbindelsen med Kirkenes Verdensråd og andre internasjonale kirkelige organer hvor Den norske kirke er medlem

b) Å fungere som nasjonalkomite for Det Lutherske Verdensforbund

c) Å samordne og fremme Den norske kirkes kontakt med andre kirker i Norge, særlig i form av samtaler om teologiske spørsmål

d) Å bearbeide de teologiske og sosial-etiske spørsmål som Den norske kirke møter i det økumeniske arbeid og avgi uttalelser som Rådet selv står for, eller forberede uttalelser for Kirkemøtet

e) Å fremme økumenisk kunnskap og engasjement i Den norske kirkes menigheter, og bistå ved opprettelse av lokale felleskirkelige råd

§ 3: Rådet skal overfor Kirkemøtet fremlegge:

a) Årsmelding og rammeplan for arbeidet fremover

b) Regnskap og budsjettforslag

c) Forslag til delegater til generalforsamlinger i de mellomkirkelige organer hvor Den norske kirke er medlem, og til forhandlinger hvor Den norske kirke offisielt er representert

d) Forslag til kandidater til de styrende organer i de internasjonale økumeniske organisasjoner hvor Den norske kirke er medlem

§ 4: Rådet

a) oppnevner representanter for Den norske kirke til internasjonale konferanser som ikke omfattes av 3 c og d,

b) er Den norske kirkes representanter til mellomkirkelige møter behjelpelig med saksforberedelse,

c) kan oppnevne underutvalg til å utføre særskilte oppgaver.

§ 5: Rådet består av:

a) En representant for hvert bispedømme, valgt av Kirkemøtet. For hver av representantene velges en vararepresentant fra samme bispedømme. Representantene velges for fire år av gangen med mulighet til gjenoppnevning en gang.

b) Flertallsforslag:

En biskop oppnevnt av Bispemøtet. For denne representant velges en vararepresentant.

Mindretallsforslag:

Oslo biskop.

c) En representant for Kirkerådet, valgt av Kirkerådet. For denne representant velges en vararepresentant.

d) Den norske kirkes medlem av Eksekutivkomiteen i LVF.

e) Den norske kirkes medlem av Kirkenes Verdensråds Sentralkomite.

f) Den norske kirkes medlem av styret for Nordisk Økumenisk Institutt.

g) En representant for styret i Kirkens Nødhjelp, valgt av dette styre. For denne representant oppnevnes en vararepresentant.

Ledere i faste underutvalg møter i Rådet uten stemmerett.

Rådet skal ha minst to møter årlig.

§ 6: Kirkemøtet oppnevner blant Rådets medlemmer leder for en periode av to år. Gjenoppnevning kan finne sted. Rådet velger selv nestleder for en periode av to år.

§ 7: Rådet skal ha et arbeidsutvalg som består av leder, nestleder, samt tre medlemmer med to vararepresentanter. Første vararepresentant innkalles alltid.

Bispemøtets representant i Rådet skal være ett av de fem medlemmer.

(Hvis mindretallet får sin vei frem, så vil de at mindretallets representant i Rådet skal være Oslo biskop.)

Bispemøtets representant i Rådet skal være ett av de fem medlemmer. (Det er vel slik det skal være.)

Arbeidsutvalget forbereder Rådets møter og treffer avgjørelser i de saker Rådet bestemmer.

§ 8: Rådet tilsetter generalsekretær som daglig leder av Rådets arbeid og det øvrige personale i sekretariatet. Rådet vedtar instruks for generalsekretær og øvrige personale.

§ 9: Endringer i Rådets statutter foretas av Kirkemøtet etter innstilling fra Rådet.

Dirigent, dette er komiteens innstilling.

DIRIGENTEN:

Vi takker for den innstilling som er fremlagt med forslag til vedtak. Vi tar da saken opp til debatt, og det er anledning til å tegne seg. Det er Haugaasen, Fisknes og Tversland. Haugaasen, vær så god.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, jeg har et forslag til § 5. Jeg kunne tenke meg følgende innskudd mellom punkt c og punkt d: "Følgende møter i Rådet som konsultative medlemmer" - og så kommer punktene fra d og nedover. Da støtter jeg meg på en del av Kirkerådets medlemmer, skjønner jeg, i forhold til det som vi jo har fått utdelt tidligere.

Så har jeg også et forslag til vedtak, men kan kalle det et pkt. 2 i vedtaket. Jeg er klar over at det er statuttene dette går på, men jeg ser ikke noe annet sted dette naturlig kan komme opp. Kall statuttene pkt. 1, og så har jeg et forslag til et pkt. 2: "Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd om å utrede kriteriene for oppnevning av delegater til internasjonale representasjonsoppdrag, særlig med tanke på inspirasjon og tilbakeføring til lokalmenighetene." Dette med klar hentydning til § 3 og 4 i de foreslåtte statutter. Jeg leverer herved disse papirer over til dirigentskapet.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Det er Fisknes, deretter Tversland.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, mitt spørsmål er: Hvordan sikrer Kirkemøtet seg full bestemmelsesrett over Mellomkirkelig Råd? Hvor står det i statuttene at Kirkemøtet kan pålegge Mellomkirkelig Råd å utføre særskilte oppgaver, eventuelt å si at de ikke skal gjøre andre ting? Altså: Rådet fremlegger årsmelding og rammeplan for arbeidet fremover, og det gjør igjen at et organ som ligger inn under Kirkemøtet, står fullstendig fritt i alle relasjoner. Man må her begynne å spekulere på hvilken myndighet som følger av Loven, eventuelt andre kilder som Kirkemøtet har - og det vil Mellomkirkelig Råd aldri begynne å lete etter.

Hvis Mellomkirkelig Råd skal holdes i ørene av Kirkemøtet, og det går jeg ut fra at Kirkemøtet er interessert i å ha muligheten for, så må det stå i statuttene for Mellomkirkelig Råd.

Det burde også stå i statuttenes § 3 hva Kirkemøtet skal gjøre med de forslagene og meldingene som Mellomkirkelig Råd skal legge frem. For det er vel ikke slik at Kirkemøtet tenker seg at det ene året skal det godkjennes, det neste året tas til etterretning, det tredje til underretning, og det fjerde vil man ikke se det i det hele tatt.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Tversland, deretter Nergård.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, det gjelder pkt. 5 a i statuttene, der komiteen foreslår strøket punktet om kjønnskvotering: "Minst seks av representantene og seks av vararepresentantene skal være kvinner." Min hovedargumentasjon, når det gjelder akkurat Mellomkirkelig Råd, går på at dette Rådet er helt spesielt i vår norske sammenheng. Det er vårt internasjonale representative råd utad. Det gjelder ikke kjønnskvoteringsspørsmålet generelt nå, det gjelder denne saken og denne sammenhengen. Det er ikke en gang spørsmålet om det skal være kjønnskvotering for hele Rådet, det er bare en måte å sikre at der overhodet skal sitte kvinner i dette Rådet. Det kommer til å ta mange år før det sitter en kvinne som Den norske kirkes medlem av Eksekutivkomiteen. Det kommer til å ta mange år før det sitter en kvinne i bispekollegiet. Og det kommer kanskje også til å ta mange år før det sitter en kvinne som Den norske kirkes medlem av styret for Nordisk Økumenisk Institutt. Hvis lederne i faste underutvalg heller ikke skal ha stemmerett, kan en risikere at det oppnevnes hovedsakelig menn til dette Rådet. Og dette skal være et internasjonalt råd i vår sammenheng. Etter som jeg har forstått, er det langt større støtte i denne forsamling og for internasjonal kvinnesak enn norsk. En støtter kvinnesaken i U-landene, en støtter at disse kvinnene må få en reell sjanse, og vil være med å arbeide for det. Argumentasjonen går ut på at her hjemme har man da ikke bruk for det, men stakkarne enkelte andre steder må vi jo være med å støtte. Det argumentet kommer opp igjen på nytt og på nytt som et motargument mot norsk kvinnesak. Da forstår jeg ikke logikken i at det skal strykes her. Jeg er skuffet over bispekollegiet, og jeg er skuffet over Kirkerådet som ikke ser den spesielle plassering dette Rådet har. Vi er et eksempel. Når LVF går inn for at det skal være

minst 40% kvinner og minst 40% menn i de organ som står under LVF, så synes jeg at vi i hvert fall må sikre en liten prosent i dette, for det blir ikke mer enn en liten prosent vi sikrer ved å gå inn for at halvparten av bispedømmerådenes representanter skal være kvinner. Takk.

DIRIGENTEN:

Da er det Nergård, deretter Fylling.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, jeg er selvfølgelig enig i - og vi er vel alle klar over - at dette er et meget viktig organ, et meget viktig råd for Den norske kirke. Det er kirkens utenriksorgan og kommer som sådant til å avgi en rekke uttalelser i saker av stor betydning for vår kirke, også saker av læremessig karakter, eventuelt med politiske implikasjoner. Kirkemøtet har ingen mulighet til å komme med merknader eller korrigere slike uttalelser før de blir avgitt. Rådet står selv for sine uttalelser, og det kommer til å bli et representantivt råd med den sammensetning det nå får. Jeg er jo klar over at dette med at Rådet selv står for sine uttalelser, vel også må gi mulighet til at Kirkemøtet, når det får forelagt seg uttalelser ved sine årsmøter, eventuelt kan ha anledning til å komme med sine merknader om det skulle være påkrevet.

DIRIGENTEN:

Det er Fylling, deretter Hareide.

ARNE FYLLING:

Dirigent, det gjelder statuttenes § 3 a og b. Så vidt jeg husker premisssene og uttalelsen, så sier premissene at det forutsettes at årsmelding og rammeplan for arbeidet fremover og regnskap og budsjettforslag fremlegges for Kirkemøtet til godkjenning. Jeg reiser spørsmålet om det ikke er nødvendig å ha det også presisert i statuttene. Siden premissene ikke er bindende, så ville det være godt. Siden pkt. c og d ikke er ting som skal frem til godkjenning, står a og b i en særstilling, og det vil kunne tydeliggjøres ved at man sier:

a. Eventuelt i parentes: Til godkjenning - årsmelding og rammeplan osv.

b. Til godkjenning - Regnskap og budsjettforslag.

Det er vanskelig språklig å få en helt fullgod formule-

ring på dette, men det var dette anliggende jeg hadde. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Det er Hareide, deretter Stenslet.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, jeg er enig i Fylling's presisering, selv om vel egentlig det er en selvsagt ting, fordi det er Kirkemøtets organ. Men jeg er også opptatt av det samme anliggendet, nemlig å få frem mandatet for Mellomkirkelig Råd.

I § 1 hadde jeg tenkt meg følgende tilføyelse for å markere innen hvilke rammer dette Mellomkirkelig Råd skal arbeide:

§ 1: "Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke (Rådet) er Kirkemøtets organ for mellomkirkelige og internasjonale spørsmål." Men for å få presisert hva slags organ det her tales om - at det ikke er noen satelitt i egentlig forstand, men iallfall med en tilknytning til Kirkemøtet - settes følgende setning: "Rådet er opprettet som et utvalg i henhold til Kirkeordningslovens § 54, siste ledd."

Da får man satt det på plass. Man får forbindelse i tekst så klart det er mulig til Kirkemøtet. Og når man leser bestemmelsene som følger av § 55, så står det også der klart hvordan saker som kommer fra Mellomkirkelig Råd skal behandles. Jeg fremmer det som forslag og legger frem dette skriftlig.

Så har jeg en bemerkning til dissensen fra komiteens side, som foreslår at Oslo biskop skal stå i statuttene som medlem. Jeg er av prinsipielle årsaker mot at Oslo biskop spesielt skal stå der. Det må være Bispemøtet, slik flertallet kommer til, som skal oppnevne vedkommende biskop. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Stenslet, deretter saksordføreren.

BODIL STENSLET:

Dirigent, jeg er litt forundret over komiteen, når de i § 5 a foreslår at man tar ut Mellomkirkelig Råds forslag om kjønnskvotering, men i forlengelsen sier i sine pre-

misser: "Når Kirkemøtet oppnevner representanter til Rådet, bør man sørge for at begge kjønn blir godt representert." Og at de da ikke har fått det innbakt i sitt forslag til vedtak. Det kan sikkert være litt problematisk å få Kirkemøtet med på å tallfeste en kjønnskvotering her, men jeg kan ikke tenke meg noe annet enn at Kirkemøtet kan slutte seg til en slik formulering som komiteen har lagt i sine premisser. Jeg tillater meg derfor å fremme som forslag til tillegg til § 54 a: "Når Kirkemøtet oppnevner representanter til Rådet, må det sørge for at begge kjønn blir godt representert."

DIRIGENTEN:

Da har også Kartveit bedt om ordet. Jeg vet ikke om han kan få ordet før Lunde? Vær så god, Kartveit; deretter Aage Lunde.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, til § 3: For å gjera det klart kva som skal skje med dei ting som er lista opp under § 3, og for at det ikkje berre står i premissane, gjer eg framlegg om at § 3 startar slik: "Kirkemøtet skal godkjenne Rådets" - og a, b, c, d som det står. Altså: "Kirkemøtet skal godkjenne Rådets" - og dei fire punkta som dei står. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Aage Lunde.

AAGE LUNDE:

Dirigent, først får jeg gjøre oppmerksom på at Kirkemøtet vedtok også noe i 1984 om det økumeniske arbeid og organiseringen av det. Det står på side 46 i protokollen fra Kirkemøtet 1984, og jeg siterer to avsnitt: "Kirkemøtet overtar ansvaret for Den norske kirkes økumeniske arbeid ute og hjemme."

"§ 2: Mellomkirkelig Råd blir Kirkemøtets fagorgan når det gjelder mellomkirkelige og internasjonale spørsmål med mandat og arbeidsprogram og budsjett vedtatt av Kirkemøtet."

Det har ikke vært noen mulighet til å konferere med komiteen, men i hvert fall tror jeg at det ikke er noen som helst vanskeligheter å føye til § 3 a og 3 b der, istedenfor å føye til i premissene: "Rådet skal overfor Kirkemøtet fremlegge årsmelding og rammeplan for arbeidet fremover til godkjenning, regnskap og budsjettforslag til godkjenning". Det er i hvert fall helt greit.

Jeg skulle som min personlige mening anta at det heller ikke er noe i veien for å finne en annen formulering på § 1, som sikrer at Kirkemøtet har ansvaret for saker og ting. Det forslaget som er fremhevet hittil: "Rådet er opprettet som et utvalg i henhold til § 54, siste ledd", det må jeg få lov til å tygge litt på, men jeg skulle anta at det kan godkjennes.

DIRIGENTEN:

Vi vil be Berit Tversland å lese sitt forslag som hun nevnte i sitt innlegg.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, det er det forslag som Mellomkirkelig Råd selv har gått inn for: "Minst seks av representantene og seks av vararepresentantene skal være kvinner."

DIRIGENTEN:

Vil saksordføreren ha ordet mer i denne saken? Aage Lunde, vær så god. Vi regner med at debatten ellers er avsluttet, og at saksordføreren har siste ordet i saken.

AAGE LUNDE:

Dirigent, det er ikke mange sekunder å få fred til å tenke over § 1, men jeg får ta risikoen. Jeg går over til § 1 med formuleringer som Hareide.

DIRIGENTEN:

Takk for det.

Debatten i saken er avsluttet. Vi går over til voteringen, og vil da komme tilbake til disse forslagene som er fremmet. Vi må da begynne fra begynnelsen.

§ 1: Til § 1 er det foreslått et tillegg som er komiteens forslag: "Rådet er opprettet som et utvalg i henhold til Kirkeordningslovens § 54, siste ledd."

§ 3: Til § 3 er det fra Kartveit foreslått denne innledningen til paragrafen: "Kirkemøtet skal godkjenne Rådets" - og så a, b, c og d. Og så komiteens som referert.

§ 5: Til pkt. a er det to forslag, ett fra Berit Tversland, som har denne ordlyden til § 5 a:

"Minst seks av representantene og seks av vara-representantene skal være kvinner."

Til samme paragraf fra Bodil Stenslet: "Når Kirkemøtet oppnevner representanter til Rådet, må det sørge for at begge kjønn blir godt representert."

Dessuten til § 5 fra Ole Bjørn Haugaasen: Etter bokstav c skal det stå: "Følgende møter i Rådet som konsultative medlemmer" - og så nevnes da disse som står under bokstavene d, e, f og g.

Vi vil da vente litt for å høre hvordan det går med § 3. Vær så god, Dahlen.

TROND DAHLEN:

Dirigent, det er sagt så lite om konsekvensene av Haugaasen's forslag, så jeg synes det er helt umulig for meg å skulle sitte og ta stilling til hva dette skulle bety. Jeg synes det er vanskelig å votere på en slik sak. Dette er jo et forslag som er kommet fra Mellomkirkelig Råd; de har vel en tanke med at de ikke skal være bare konsultative medlemmer uten stemmerett, går jeg ut fra. Jeg etterlyser at noen sier litt mer om hva dette vil bety.

DIRIGENTEN:

Haugaasen har begrunnet det i sitt innlegg og dessuten står det i sakspapirene. Det er også tatt med i Kirkerådets saksorientering som vi har hatt tidligere. Saken er tatt opp til votering. Jeg understreker det, slik at det må bare være spørsmål til voteringsgrunnlaget.

HELGA GITMARK:

Dirigent, ja, eller kanskje også en liten oppklaring av en misforståelse. Jeg mener det var et feilsitat av Kirkerådets vedtak når også pkt. g var tatt med blant de som skal være konsultative medlemmer; en representant for Kirkens Nødhjelp. Altså: Forslagsstilleren begrunner sitt forslag bl.a. med at Kirkerådet også hadde gått inn for at de fra d til g skulle være konsultative. Kirkerådet har ikke gått inn for at pkt. g skal gå inn blant de konsultative medlemmene. Det er bare til oppklaring.

DIRIGENTEN:

Det er Haugaasen til oppklaring.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, det har blitt litt forvirringer i bokstaveringen her i forbindelse med de forskjellige utkastene. Jeg kunne også tenke meg at Kirkens Nødhjelps representant fikk lov til å være med, og at de som da står nedenfor som har mistet bokstaven sin, og som denne komiteen går inn for at ikke skal ha stemmerett, får en bokstav. Jeg går da inn for bokstaveringen som står i fremlegget fra Kirkerådet: d, e, f og h. Konsultative medlemmer har ikke stemmerett.

DIRIGENTEN:

Ønsket Aarflot å si noe til oppklaring? Unnskyld. Da må vi ta det til Forretningsordenen først.

Debatten er avsluttet. Det er oppklaringer til voteringsgrunnlaget som er eneste tema nå. Vær så god, Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, det ble spurt om konsekvensene av et forslag som var fremsatt til votering. Jeg vil, som formann i Mellomkirkelig Råd, si at det etter mitt skjønn ville være til stor skade for Rådet om ikke de representantene som her av en samlet komite er foreslått å følge med inn som vanlige medlemmer, skulle være der med stemmerett.

DIRIGENTEN:

Var det avklarende?

Da går vi til votering.

Det er Kartveit.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, dette er forhåpentligvis til avklaring når det gjelder § 3. Det eg oppfatter som forskjellen på Aage Lunde's forslag og mitt, er at eg også gjerne vil ha inn at dei som står under c og d skal godkjennast av Kyrkjemøtet. Så hvis vi i staden for det eg har lagt fram, kan gi følgende forslag ...

DIRIGENTEN:

Det kan ikke komme nye forslag i saken. Enten må du trekke forslaget ditt eller så må du stå ved det du har foreslått tidligere.

GUNNAR KARTVEIT:

Eg håpte å forenkla forslaget og avstemninga, fordi disse tinga står egentlig ikkje mot kvarandre, men skal utfylla kvarandre.

DIRIGENTEN:

Vi oppfatter det slik at det da er to forslag til denne § 3. Det er komiteens forslag, og det er Kartveit's forslag.

GUNNAR KARTVEIT:

Det eg hadde tenkt å foreslå, var å føya til: "Til godkjenning" under pkt. c og d, og gå inn for Aage Lunde's forslag. Så er det sagt.

DIRIGENTEN:

Det må vi da bare la være.

Da går vi til votering, og vi voterer punktvis. Har møtet noe mot at vi bruker den voteringsmåten? Det har det ikke. Da voterer vi punkt for punkt.

§ 1: Til § 1 foreligger det nå ett forslag. Det har et tillegg som er referert. De som stemmer for § 1 med dette tillegget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. § 1 er enstemmig vedtatt.

§ 2: Det foreligger kun ett forslag, komiteens. De som stemmer for § 2 slik den står, forholder seg i ro; de andre avgir stemmetegn. Det stemmes. Den er enstemmig vedtatt.

§ 3: Til § 3 foreligger det to forslag. Det ene er komiteens forslag, som har tillegg i pkt. a og b: "Til godkjenning." Det andre forslaget er Kartveit's som har: "Kirkemøtet skal godkjenne Rådets" - og så a, b, c og d. De som stemmer for komiteens forslag, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det vil altså si for Kartveit's forslag. Komiteens forslag er vedtatt mot 1 stemme.

§ 4: Det er ett forslag. Det er komiteens forslag. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det er enstemmig bifalt.

§ 5: Til § 5 er det forslag om tilføyelse til bokstav a, fra Tversland og Stenslet. Ønsker noen at disse skal refereres på nytt? Det er det ikke. Det er Aarflot.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, får jeg lov å be om at dirigentskapet overveier om voteringsordenen i dette tilfelle kunne gå fra tilleggsforslagene og inn mot det som er komiteens forslag - altså endringsforslagene tas opp først, i rekkefølgende Berit Tversland, Bodil Stenslet og så komiteen. Det er nemlig sikkert mulig at noen ville kunne tenke seg å stemme alternativt her.

DIRIGENTEN:

Vi ville ha foreslått her at vi først hadde votert over komiteens forslag, og så over disse tilleggene som er kommet. Vil møtet slutte seg til den voteringsordenen som dirigenten foreslår? Det er ingen som går mot den.

§ 5: Da tar vi først opp til votering komiteens forslag til pkt. a under § 5. De som stemmer for, forholder seg i ro; de andre avgir stemmetegn. Det er vedtatt mot to stemmer.

Så til tillegget. Disse settes da opp mot hverandre. Vi kunne stemme mot begge. Det er slik vi gjør det her.

Vi tar da Tversland's forslag opp til votering. Det er da slik: "Minst seks av representantene og seks av vararepresentantene skal være kvinner." Vi tar dette opp til votering. De som stemmer for dette forslaget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Vi anser forslaget som falt.

Så til forslaget fra Bodil Stenslet. Det lyder: "Når Kirkemøtet oppnevner representanter til Rådet, må det sørge for at begge kjønn blir godt representert." De som stemmer for forslaget fra Bodil Stenslet, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Tillegget er vedtatt mot to stemmer.

Vi oppfatter det slik at vi må stille opp hele § 5, slik den står fra komiteen, mot dette forslaget som er kommet fra Haugaasen, som har et innskudd etter bokstav c.

Til pkt. b og til pkt. c foreligger det bare ett for-

slag, komiteens. Spørsmålet om Oslo biskop står ikke i forslaget til vedtak. Det er i premissene. Det er problemet for oss. Jeg må be saksordføreren om å redegjøre.

AAGE LUNDE:

Dirigent, ja, beklager at det er en feil. Jeg har notert her at det i forslaget til vedtak, nederst på side 5, skal stå: "Et mindretall på to foreslår som pkt. 5 b Oslo biskop."

DIRIGENTEN:

§ 5: Da er det to forslag til § 5 b. Begge forslagene er nå referert. Vi har flertallets forslag som er skrevet her, og vi har et mindretallsforslag. De som stemmer for flertallets forslag i § 5 b, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er vedtatt mot en stemme.

Pkt. c: Der er der bare ett forslag. De som stemmer for pkt. c, forholder seg i ro; de øvrige avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Så er det i dette mellomrommet mellom pkt. c og d at vi får et forslag til vedtak fra Haugaasen. Vi stiller da dette opp mot disse punktene som her står i komiteens forslag. Haugaasen's forslag er: "Følgende møter i Rådet som konsultative medlemmer: d, e og f." Komiteens innstilling har dere her. De som stemmer for komiteens innstilling slik den er skrevet her, forholder seg i ro; de som stemmer for Haugaasen's forslag, avgir stemmetegn. Det stemmes. Komiteens forslag er vedtatt mot fem stemmer.

Jeg har to setninger nederst under § 5 som jeg også må ta med for ordens skyld, slik at ikke noe blir glemt ut her. Pkt. g altså, og setningen: "Ledere i faste underutvalg møter i Rådet uten stemmerett, og Rådet skal ha minst to møter årlig." De som stemmer for disse punktene, forholder seg i ro; de andre gir stemmetegn. Det er enstemmig vedtatt.

§ 6: Der er ett forslag. De som stemmer for § 6, forholder seg i ro; de andre stemmer. De som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det var enstemmig.

§ 7: Til § 7 er det ett forslag. De som stemmer for, forholder seg i ro; de øvrige avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

§ 8: De som er enig i § 8 slik den står, forholder seg i ro; de som er mot, avgir stemmetegn. Den er enstemmig bifalt.

§ 9: Det er ett forslag. De som er for, forholder seg i ro; de som er mot, avgir stemmetegn. Den er også enstemmig bifalt.

Vi har i tillegg et forslag fra Haugaasen til et tillegg. Det ble referert, og jeg gjentar det her: "Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd å utrede kriteriene for oppnevning av delegater til internasjonale representasjonsopdrag, særlig med tanke på inspirasjon og tilbakeføring til lokalmenighetene."

Vi har hatt denne saken fremme under sak 11, men for ordens skyld skal vi ta dette med. Det er et forslag til vedtak her som vi må ta opp til avstemning. Er møtet beredt til å ta dette spørsmålet under denne saken? Øgaard, bare til dette spørsmålet.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, det kan kanskje være en like bra måte å gjøre det på å rett og slett sende den over til Mellomkirkelig Råd, og la være å votere over den. Takk.

DIRIGENTEN:

Kan møtet tenke seg at denne saken blir oversendt til Mellomkirkelig Råd uten at vi nå tar den opp til votering? Haugaasen nikker også. Da foreslår vi at denne saken oversendes dit uten at vi nå tar den opp til votering.

Da er vi ferdige med sak 23/85.

Det er generalsekretær Bakkevig.

TROND BAKKEVIG:

Dirigent, det er et spørsmål som kommer som en følge av at disse statuttene nå er vedtatt, og det er at vi nå har et Mellomkirkelig Råd som er oppnevnt etter de gamle statutter, mens vi fra nå av har nye statutter. Siden vi har det på denne måten, har det fra Mellomkirkelig Råd heller ikke fremkommet noe forslag til nyoppnevning av Mellomkirkelig Råd. Men forstår jeg Kirkemøtet rett

når jeg går ut fra at det gamle Mellomkirkelig Råd blir sittende frem til Kirkemøtet 1986 har fått valgt et nytt Mellomkirkelig Råd, noe som også vil være rimelig ut fra at man da har hatt nye bispedømmerådsvalg og velger nytt Kirkeråd? Takk.

DIRIGENTEN:

Vi vil mene at det som generalsekretæren anførte, er det rimelige i saken. Har noen motforestillinger til det? Det ser ikke slik ut. Du kan gå ut fra at den måten du har tolket det på, er den rette.

Vi skal da ta sak 4.

SAK KM 4/85:
KALLSMEDVITET I EI NY TID

Det er en sak som har vært til behandling her tidligere: "Kallsmedvitet i ei ny tid".

Den er komitebehandleet i Komite B. Saksordfører er Hetland. Vi regner med at debatten om denne saken ble ført i første runde, og at det nå kun må dreie seg om en debatt om forslaget til vedtak i saken. Vi gir ordet til Magne Hetland.

MAGNE HETLAND:

Dirigent, denne saken var som sagt oppe på mandag, og komiteen fikk den da tilbake igjen og har omarbeidet den i forhold til det som Kirkemøtet gav uttrykk for på mandag. Vi skal ta oss tid til å lese gjennom de nye premissene her.

DIRIGENTEN:

Kan jeg få lov til å spørre: Er disse premissene av en slik art at de må leses på nytt?

MAGNE HETLAND:

De er ganske annerledes enn de vi hadde sist.

DIRIGENTEN:

Da er det greit.

MAGNE HETLAND:

Kallsbevisstheten i en ny tid er tatt opp av Sør-

Hålogaland bispedømmeråd og fremmet som sak på Kirkemøtet 1985. Saken er reist på bakgrunn av den skjeve fordelingen av søkere til kirkelige stillinger, spesielt i våre to nordligste bispedømmer. Komiteen mener at dette er en sentral og viktig sak for kirken som helhet og for våre menigheter.

Komiteen vil innledningsvis peke på at kall til tjeneste gjelder alle kristne og omfatter arbeid og fritid, bruk av materielle ressurser og hele ens livsholdning.

"Gud vil at alle menneesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne." (Her skal det stå en henvisning - 1. Tim. 2.4.) For å nå dette målet trenger Gud mennesker som er villige til å stille seg til disposisjon og spørre: "Hvor har Gud bruk for meg?" Gud trenger mennesker som er villige til å gjøre en innsats innenfor alle yrker og livssituasjoner.

Gud kaller også mennesker til spesielle tjenester i kirken for å fremme sitt rike. "Han satte noen til apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere." (Ef. 4) Det er mange som i lydighet mot kallet har gått inn i en kirkelig stilling. Likevel er det et faktum at mange menigheter i vår kirke lider under stor mangel på arbeidere.

Enkelte prestestillinger har vært utlyst 3-5 ganger. Til nyopprettede stillinger som kateket, diakon eller menighetssekretær har det vært vanskelig å få kvalifiserte søkere.

Komiteen har vært opptatt av å finne frem til årsakene til disse forhold. Spørsmålet har vært reist om kirken på relevant måte når frem med formidlingen av kallet. Kirken har den praksis at den kaller tjenere ved å lyse ut ledige stillinger og overlater til den enkelte å stille seg til disposisjon.

Komiteen ønsker ikke å foreslå noen endring i denne praksis i retning av egen kallsnemnd i kirken. En slik reform ville bety et brudd med en lang og hevdvunnen praksis og kreve inngående gjennomtenkning.

Dette utelukker selvsagt ikke at det i enkelte tilfeller, særlig på lokalplanet, vil være nødvendig å gå ut med en konkret personrettet kallelse.

Komiteen vil ellers peke på tre forhold som er viktige når det gjelder Guds kall:

1. De mennesker som Gud kaller til tjeneste for ham i

dag, lever i samfunnstrukturer og levekår som forandres i raskt tempo, og med holdninger og forventninger til livet som også er sterkt endret i de senere år. Dette innebærer at Guds kall nå til dels konkurrerer med nye krefter i våre liv, krefter som kanskje har høy prioritet hos oss.

I denne situasjonen er det nødvendig at den kristne forkynnelse taler realistisk om Guds kall til tjeneste. På den ene side kan utfordringen til tjeneste for Gud komme i konflikt med våre holdninger og våre forventninger til livet. Det kan bli spørsmål om å korrigere dem. På den annen side står Guds kall til tjeneste ikke isolert. Den Gud kaller til tjeneste, har fått sitt liv berget av Ham (Jesaja, kap. 6) og står under Guds omfattende, trofaste vern og omsorg (Jeremia, kap. 1), også i motgang og prøvelser (Jer. 15.10-21).

2. Å stille seg til tjeneste, er en personlig sak. Det forutsetter en bevisst holdning til Guds kall.

   - Kirken må forkynne Guds kall og legge vekt på at kall og kristenliv hører sammen og at det kan koste å følge kallet.

   - Kirken må gi mennesker konkret utfordring om å stille seg til tjeneste der hvor det er mest bruk for dem.

   - Kirken må be om at Gud må drive arbeidere ut til sin høst, og følge sine tjenere med forbønn.

3. Kall og ytre arbeidsforhold må sees i sammenheng. Den som er kalt, må vite hva kallet krever, hva arbeidet går ut på, hvilket ansvar det medfører og hvilke lønns- og arbeidsforhold som gjelder. Dette er et viktig moment når det gjelder å rekruttere nye medarbeidere, og skape trivsel og lyst til å forbli i kirkens tjeneste. Komiteen viser i denne sammenheng til sak KM 5/85 - Personalarbeid i kirken og KM 7/85 - Betjeningssituasjonen i Nord-Norge.

   Komiteen er av den mening at det bør nedsettes en egen arbeidsgruppe som kan gi en bred behandling av spørsmålet om kallsbevissthet i en ny tid ut fra Bibelen og luthersk teologi og med hensyn til alle yrker og i alle livssituasjoner.

Med bakgrunn i ovenstående vil komiteen fremme dette forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet utfordrer alle kirkens tjenere til å prøve seg for Guds ansikt for å bli klar over hvor Guds kall går til tjeneste i hans kirke. Den skjeve fordelingen av søkere til kirkelige stillinger er en alvorlig utfordring i dagens situasjon. Likeledes er den en utfordring til kirkens administrative myndigheter om å legge forholdene til rette for tjenesten i menighetene.

2. Kirkemøtet ber prester og kateketer sammen med alle andre som arbeider i kirken om å ta kallstanken opp i forkynning og undervisning på lokalplanet.

3. Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene om å oppvurdere kallstanken som en hovedforutsetning i arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakerne.

4. Kirkemøtet ber de kirkelige utdanningsinstitusjonene om å la de ulike aspektene ved kallsbevisstheten få større plass i undervisningen, bl.a. under dette synspunkt: Hvor har Gud og kirken mest bruk for meg?

5. Kirkemøtet ber om at det legges opp til en personalpolitikk i Den norske kirke som gjør det lettere for kirkens arbeidere å bli stående i tjenesten.

6. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å nedsette en arbeidsgruppe med mandat å utrede kallsbevisstheten i en ny tid ut fra bibelsk materiale og luthersk teologi og med hensyn til alle yrker og livssituasjoner.

DIRIGENTEN:

Takk. Da har vi fått denne saken lagt frem på nytt. Vi regner med at den generelle debatten er foretatt i første behandling, og at det nå må være forslag til forandringer i vedtaket som må debatteres. Vi skulle gjerne ha behandlet denne saken sammen med sak 7, og vi skulle også ha lagt frem sak 3 til behandling i kveld.

Noen beskjeder må dere ta med her ...

Møtet er hevet.

*

022-0003

PLENUM IX

DIRIGENTEN:

Møtet er satt. Vi ber om å få registrert fravær: Bjelland, Wang, Jostad, Aarflot, Nordhaug, With, Gitmark, Bakkevig, Holmen og Johnsen.

Vi skal fortsette med sak nr. 4. Vi skal helt til å begynne med få en kort orientering fra saksordfører Hetland, og vi gir ordet til deg. Vær så god.

MAGNE HETLAND:

Dirigent, det er aldri så galt at det ikke er godt for noe. For det var godt å ha denne pausen fra kl. 18 til 20. Vi har fått noen signaler her fra noen av Kirkerådets medlemmer til enkelte justeringer på forslaget til vedtak. De fleste medlemmene i komiteen er orientert.

Det ble savnet noe i forslaget til vedtak som gikk på det mer generelle, på lekfolket i Norge. Det ble sagt at vårt forslag til vedtak hovedsakelig gikk på kirkelige stillinger. I utgangspunktet hadde vi ikke tenkt det slik, for når vi snakket om tjeneste i Hans kirke, så tenkte vi også at alle er med i Guds kirke og at det skulle ligge implisitt.

Men hvis det var et ønske om å spesifisere det litt, så ville vi foreslå at vi lager et nytt pkt. 1, som jeg nå vil sitere. Jeg har ikke fått kopiert opp alt dette.

Det nye pkt. 1 vil lyde slik:

1. Kirkemøtet vil fremholde at alle mennesker er kalt av Gud til å tjene ham og gjennomføre hans vilje, i alle yrker og i alle livssituasjoner. Vårt liv i hele dets bredde skal være en tjeneste for ham til gagn for andre.

Pkt. 2 er omtrent som pkt. 1 i det opprinnelige forslaget, men en del rettinger, så jeg tillater meg å lese opp det nye:

2. "Kirkemøtet utfordrer derfor alle kristne" - dvs. at "kirkens tjenere" er der erstattet med "kristne" - "til å prøve seg for Guds ansikt for å bli klar over hvor Gud kaller til tjeneste i hans kirke." - Da stryker vi "Guds kall går" - og så skriver vi "Gud kaller til tjeneste i hans kirke". "Den skjeve fordelingen av søkere til kirkelige stillinger er en alvorlig utfordring i dagens situasjon." - Og så stryker vi den siste setningen som begynner med "Likeledes". Den kommer igjen i et punkt lenger nede.

Pkt. 2 blir da pkt. 3 og står uendret.

I det nye pkt. 4, som tidligere var pkt. 3 i annen linje, stryker vi "å oppvurdere" og skriver "å vektlegge". "Kirkemøtet ber de kirkelige yrkesorganisasjonene om å vektlegge kallstanken" - og så en liten endring igjen - "som et hovedmoment". Vi stryker "forutsetning" og skriver "som et hovedmoment i arbeidssituasjonen til de kirkelige arbeidstakerne".

Pkt. 4 blir da pkt. 5.

Pkt. 5 blir 6 og det tidligere pkt. 6 blir da 7. Og de blir da stående slik som de står.

Skal jeg lese det nye pkt. 1 en gang til?

1. Kirkemøtet vil fremholde at alle mennesker er kalt av Gud til å tjene ham og gjennomføre hans vilje, i alle yrker og i alle livssituasjoner. Vårt liv, i hele dets bredde, skal være en tjeneste for ham til gagn for andre.

Takk.

DIRIGENTEN:

Vi takker for dette.

Vi vil allerede nå foreslå for møtet at det innføres en begrenseet taletid. Siden dette gjelder en sak, og vi får en til også, som er behandlet tidligere, så vil vi foreslå at vi er veldig strenge med taletiden. Vi er blitt enige om å foreslå en taletid på 2 minutter. Det gjelder bare til vedtaksformuleringen, regner vi med, og har anmodet dere om det tidligere. Kan møtet gi sin tilslutning til at taletiden begrenses til 2 minutter i sak 4 og 7? Ingen har ytret seg mot det, og da anser vi det for vedtatt.

Da er saken tatt opp til debatt. Det er Bønes, Grønningsæter, Tversland og Fisknes.

OLAV BØNES:

Dirigent, for min del kan jeg ikke være med på det nye pkt. 1. Unnskyld et litt uærbødig uttrykk: Jeg synes det var en teologisk lapskaus av dimensjoner, så den kan jeg ikke gi min tilslutning til. Som kristne skal vi nok som en frukt av at vi tror på Herren, gjøre ting, men vi skal ikke almenreligiøst som alle mennesker gjøre det ene og det andre. Det har vi ikke teologisk dekning

for, for det første. For det andre, så synes jeg at med den endring som det gamle pkt. 1 hadde, skulle det kunne dekke at kallet til tjeneste gjelder ikke bare de som allerede er i en kirkelig stilling, men også andre som ikke er det, men som kan tenkes inn.

Når jeg i mitt tidligere innlegg kom inn på noe så nesten utenkelig som et Kirkemøte som et vitnesbyrd, så hadde det med det å gjøre at jeg syntes det måtte være et eksempel på at det fikk nedslag i ens personlige liv. Det var ikke da min mening å fremheve at den kirkelige aktivitet var mer åndelig og kristelig enn f.eks. fagbevegelsesarbeid. Men i denne sammenheng gjelder det kall til tjeneste i Guds rike. Det er det saken gjelder, og det er det vi må samle oss om.

DIRIGENTEN:

Det er Grønningsæter, deretter Tversland.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, som en av de som har kritisert det første utkast av dette dokumentet, føler jeg trang til å si en takk til komiteen for det de nå har lagt frem. Jeg synes det er gjort et aldeles utmerket arbeid. Vi fra Sør-Hålogaland som har fremmet saken, føler endelig at vi er blitt forstått i vårt anliggende.

Men jeg føler også at den tilføyelsen som er kommet nå i noen grad, nedskriver dette igjen. Vi har ikke bedt om en alminnelig utbretting av hele kallsproblematikken. Jeg er helt enig i at dette kan sies; jeg har ingen teologiske problemer med pkt. 1 i den nye formen. Men vi har ikke bedt om dette store lerretoppsett. Vi har bedt om - ganske enkelt med utgangspunkt i den arbeidssituasjon kirken befinner seg - å få en aksent på dette med det spesifikke kall i kirken. Nå vil ikke jeg stemme mot det nye pkt. 1, og aller minst hvis vi kunne enes om den nye relasjon, ville jeg kunne slutte meg til det. Men jeg skulle ønske at man hadde opprettholdt det første utkastet, som jeg synes var veldig godt, og som imøtekommer det vi har ønsket med vårt initiativ. For det er der nå tampen brenner, og jo mer vi sier av alt om en ting, jo mindre sider vi.

Men la gå. Jeg synes fremdeles at det er et akseptabelt dokument, også med den nye endringen, så jeg vil som sagt, kunne stemme for den. Jeg vil gjerne ha sagt at vi må ikke nå plutselig si alt for å si noe, for da forsvinner sakene og poengene ut i luften. Jeg vil i hvert fall takke for en storartet innsats, og jeg synes at vi er blitt forstått og er glad for det. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Tversland, deretter Fisknes.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, jeg vil takke for et fint forslag som ligger her nå. Det er veldig bra i forhold til det første. Jeg synes det dekker mye, mye mer.

Så er der en sak som for så vidt ikke vedgår innholdet i det hele tatt, men det går på våre vedtaksformer. Det gjelder pkt. 6, om oppretting av en gruppe som skal utrede en sak. Jeg så meg nødt til å stemme mot det store programmet som ble lagt frem tidligere, fordi vi hele tiden opererer med en ikke-prioritert rekkefølge av noen saker, og ikke ser det i sammenheng med det arbeidsprogram som vi skal behandle som sak om en stund.

Da er mitt forslag om tillegg til punktet ...

DIRIGENTEN:

For ordens skyld er det pkt. 7.

BERIT TVERSLAND:

Unnskyld, pkt. 7 godkjennes under forutsetning av at det tas med i behandlingen av Kirkerådets arbeidsprogram for 1986. Hvis ikke komiteen innarbeider dette, kommer jeg til å fremme det forslaget på alle sakene fremover, fordi vi ikke greier å prioritere. Jeg synes det er så galt; vi kan ikke fortsette å tømme en stor sekk foran Kirkerådet og si: Vær så god, forsyn dere - og så på neste Kirkemøte si: Dere har ikke gjort jobben godt nok.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Fisknes, deretter Kjølaas.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, foregående innlegg var et skikkelig innlegg som jeg ber alle legge seg på sinne. Ellers har jeg problemer med at det er uvant for departementsfolk med nattarbeid som dette, så det er mulig at jeg ikke har fulgt med. Men jeg håper at pkt. 6 er det som tidligere var pkt. 5, for det er det jeg hadde lyst til å kommentere.

Det som er det store problemet i Den norske kirke i dag

for de ansatte, det er de uløste oppgavene. Det er forventningene som stilles om alt man skal gjøre, og som man ikke greier å gjøre. I pkt. 5 eller det som forhåpentligvis nå da er 6, så snakker man om personalpolitikk. Da har man bragt inn et annet moment, et materielt moment i en ellers åndelig oppregning av punkter. Jeg synes at Kirkemøtet heller burde ta dette inn over seg, for Kirkemøtet er med på med den haugen av oppgaver de kommer med nettopp å skape den belastningen som er verst for de kirkelig ansatte i dag. Slik er det kirkens totale virksomhet som ikke må legges opp slik at det er umulig å jobbe i Den norske kirke, fordi man drukner i de uløste oppgavene.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Kjølaas, deretter Nergård.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, jeg vil gjerne si takk til komiteen for det tillegget som har kommet; jeg er meget godt fornøyd med det.

Saken heter "Kallsmedvitet i ei ny tid", og jeg mener at en av sykdommene som er årsaken til at vi har kommet i den situasjonen vi nå står i, er at vi holder på å spesialisere kallet også i vår kirke. Det er de betalte kirkelige arbeidere eller ansatte som har kall, resten har ikke kall. Derfor tror jeg det er viktig at vi får dette med når saken heter "Kallsbevissthet i en ny tid", at vi sier det om og om igjen at alle kristne mennesker har et kall. Det skal vi også si på dette møtet, så jeg er veldig glad for at det har kommet frem og har skapt balanse i regnskapeet.

Jeg var nettopp i Den finske kirke på besøk, og der så jeg mange positive ting. Men jeg så også mange negative ting, og det var det at det ikke kan gjøres en eneste ting i en menighet uten at det skal betales for det. Jeg håper at vi ikke kommer i den situasjonen i vår kirke, men at vi må fremelske og fremforkynne og fremlære kallet. Vi må si det om og om igjen, slik at det blir sagt. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Nergård, deretter Grønstad.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, jeg er også glad for det utkastet som her er

kommet, naturligivs. Det første punkt ivaretar jo det som for øvrig jeg og andre også nevnte i sine innlegg, bl.a. professor Austad; at kallstanken naturligvis gjelder alle kristne.

Men jeg synes det er en noe uformidlet overgang i pkt. 2, hvor det står: "Kirkemøtet utfordrer derfor alle kristne til å prøve seg for Guds ansikt for å bli klar over hvor Gud kaller til tjeneste i hans kirke." Her er man også over på den kirkelige tjeneste, og så refererer man til den skjeve fordelingen av søkere til stillinger i kirken. Her synes da altså jeg at det er noe som ikke henger godt sammen.

Når det gjelder pkt. 6, må jeg være enig i det som Fisknes sa om at her tar man personalpolitikken inn i et høyst åndelig anliggende. Det er greit nok at man taler om personalpolitikk og at den bør bli bedre, men det spørs om ikke det punktet eller den tanken burde plasseres i en annen sammenheng. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Da er det Grønstad.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, eg må seie meg mykje enig i det som Bønes sa her. Om han kanskje brukte litt sleivete uttrykk, så la oss nå ta det med. Slik som det står her, synes eg dette blir av litt for almenreligiøs karakter. Eg har snakket litt med Bønes, og vi foreslår at vi tek inn ordet "kristne", slik at det heter: "Kyrkjemøtet vil fremholde at alle kristne mennesker er kalt av Gud til å tjene ham" osv. Vi foreslår at ordet "kristne" blir tatt inn der: Då vil eg stemma for det. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Da er det Bremer. Vi ber om at saksordføreren gjør seg klar. Vi akter å gå til votering ganske snart.

KRISTEN KYRRE BREMER:

Dirigent, det var en liten bemerkning til det nye pkt. 6, altså om personalpolitikken. Jeg vil jo si at for meg i hvert fall er det overmåte viktig nettopp i denne sammenheng, hvor vi legger kallet sterkt inn over alle kristne og alle kirkelige arbeidere, å ta frem også dette med personalpolitikken, for det hører så intimt sammen.

Jeg har vært med på, og det er et av de onde minner, å vigsle en til tjeneste som gikk inn i en tjeneste som viste seg å gå fullstendig i stykker nettopp av mangel på god personalbehandling på stedet. Det henger sammen, og derfor må pkt. 6 være med. Men jeg er klar over det som Fisknes sier om at dette jo er en oppfordring til Kirkemøtet selv. Kirkemøtet oppfordrer til tjeneste; for Kirkemøtet er en konsekvens av dette at personalomsorgen settes høyt. Det er mulig der bør være en liten redigering av pkt. 6, hvis formannen vil se litt på det.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi gir ordet til Bjørndalen før Hetland som saksordfører kommer til orde.

ANDERS JØRGEN BJØRNDALEN:

Dirigent, det har vært sagt at komiteens forslag til et nytt pkt. 1 er uttrykk for almenreligiøsitet. Jeg vil gjerne få kommentere den påstanden. Påstanden beror på Bibelen, som sier at Gud har skapt alle mennesker og at Gud som skaper har gitt alle mennesker det oppdrag å underlegge seg jorden og foredle det som finnes i jorden, til fremme av livet blant menneskene. Det er altså Guds husholdning med verden som skaper som her ligger til grunn, når komiteen anbefaler dette vedtak at "Kirkemøtet vedtar å fremholde at alle mennesker er kalt av Gud til å tjene ham og gjennomføre hans vilje". Det er ikke her snakk om et bevisst forhold til Bibelens Gud, men rett og slett den ting at vi er til som mennesker. Om menneskene sier Bibelen at de er skapt av Gud og som skapninger har de dette oppdrag å underlegge seg jorden og tjene livet. Derfor gjelder det om alle mennesker at livet i hele dets bredde er et liv under ansvar for Bibelens Gud. Dette er ikke almenreligiøsitet.

DIRIGENTEN:

Takk. Da gir vi ordet til Hetland.

MAGNE HETLAND:

Dirigent, jeg må si at etter som årene går, trenger vi litt lenger tid for å tenke gjennom alle de endringer som måtte komme av større eller mindre karakter.

Vi er enige om at pkt. 1 blir stående som det står her nå i vårt forslag, men at vi muligens kan gjøre en liten vri på pkt. 2 innledningsvis, hvis man skal etterkomme dette med at det står "alle kristne", og biskopen i Nord-Hålogaland ønsket å ha en litt annen måte å ut-

trykke det på. Hvis ikke komiteen har noe mot det, kunne jeg tenke meg å si det slik: "Likeledes utfordrer Kirkemøtet alle kirkens tjenere til å prøve seg for Guds ansikt for å bli klar over". Det er det generelle i pkt. 1.

Pkt. 3, 4 og 5 i det nye forslaget blir stående som de står.

Pkt. 6 - vi snakket jo om dette med personalpolitikk i denne sammenheng, og vi fant ut at vi gjerne ville ha det med. Kanskje vi kan si det slik: "For Kirkemøtet er det en viktig oppgave å legge opp til en personalpolitikk i Den norske kirke som gjør det lettere for kirkens arbeidere å bli stående i tjenesten." Jeg vet ikke om komitemedlemmene har noen innvendinger mot dette.

DIRIGENTEN:

Bjørndalen har bedt om ordet. Vær så god.

ANDERS JØRGEN BJØRNDALEN:

Dirigent, med det som nå fremstår som pkt. 2 i komiteens forslag, er vi over på et annet beite. Det er snakk om Guds husholdning i hans kirke, og det er slik at i vår kirke nå er det grunn til å frykte at mange mennesker skulle ha vært medarbeidere i kirken, men ikke er det. Hvis pkt. 2 bare begrenser seg til å gjelde de som allerede regnes som kirkens tjenere, så holder jeg det for en ulykke. Det ville være mye bedre at vi prøver å adressere alle kristne mennesker i et forsøk på å fange noen flere inn - vinne dem til tjeneste og medarbeiderskap i kirken.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er saksordføreren.

MAGNE HETLAND:

Dirigent, jeg har jo størst tilbøyelighet til å gå tilbake til det opprinnelige forslaget selv også, og at man voterer over det, og at det blir stående som det står her: "Kirkemøtet utfordrer derfor alle kristne til å prøve seg for Guds ansikt" - men ellers med den endringen i pkt. 6 som ble foreslått i det nye pkt. 6: "For Kirkemøtet er det en viktig oppgave å legge opp til en personalpolitikk i Den norske kirke som gjør det lettere for kirkens arbeidere å bli stående i tjenesten."

DIRIGENTEN:

Da regner vi debatten for avsluttet, og vi går over til votering i sak 4.

Nå er det slik at det til pkt. 1 foreligger et forslag til tilføyelse fra Grønstad, og forslaget går ut på at det mellom ordene "alle" og "mennesker" i første linje settes inn ordet "kristne". Det er Grønstad's forslag. Det settes opp mot komiteens forslag.

Dirigenten foreslår at vi tar punktvis avstemning her. Siden Grønstad's forslag er det mest radikale, setter vi det opp til votering først, og ber om at de som stemmer for dette punktet, pkt. 1 med tilføyelsen, forholder seg i ro. De som stemmer for at dette ikke skal være med, altså mot dette forslaget, avgir stemmetegn. Det stemmes. Forslaget fra Grønstad er falt.

Da tar vi pkt. 1 opp slik det står fra komiteen. De som stemmer for pkt. 1 etter komiteens forslag, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Punktet er vedtatt mot to stemmer.

Pkt. 2 har nå ingen endring etter komiteens forslag. Vi stemmer over pkt. 2 slik det står. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Pkt. 2 er vedtatt mot 1 stemme.

Vi kan ikke se at der er endringsforslag på 3, 4 og 5. Vi foreslår at vi voterer over punktene 3, 4 og 5 under ett. De som stemmer for punktene 3, 4 og 5, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig bifalt.

Til pkt. 6 er komiteens forslag slik: "For Kirkemøtet er det en viktig oppgave å legge opp til en personalpolitikk i Den norske kirke som gjør det lettere for kirkens arbeidere å bli stående i tjenesten." Dette er det eneste forslaget til pkt. 6. De som stemmer for pkt. 6 slik det lyder, ,forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er vedtatt enstemmig.

Til pkt. 7 har vi et forslag som er fremsatt av Tversland. Dette pkt. 7 i hennes versjon lyder slik; det må altså være som tillegg til pkt. 7: "Pkt. 7 godkjennes under forutsetning av at det tas med i behandlingen av Kirkerådets arbeidsprogram 1986".

De som stemmer for pkt. 7 slik som det står, forholder seg i ro; de som stemmer mot pkt. 7 slik det står, avgir stemmetegn. Det er enstemmig vedtatt.

Og så kommer forslaget om tillegg som Tversland har lagt frem. De som stemmer for dette tillegget, forholder seg i ro; de som stemmer mot dette tillegget, avgir stemmetegn. Det stemmes. Tillegget er vedtatt mot 8 stemmer.

Altså pkt. 7 er man enstemmige om. Så er det spørsmål om man vil ha med tillegget til pkt. 7, slik det er fremsatt av Tversland. Tillegget går på dette: "Pkt. 7 godkjennes under forutsetning av at det tas med i behandlingen av Kirkerådets arbeidsprogram 1986 (sak 18/85)."

Det forutsettes jo her at sak 18 skal behandles på et senere tidspunkt, og det er det som er saken her. Dette punktet må da i tilfelle tas inn under behandlingen av sak 18, slik har vi forstått dette.

Er det da klarhet, slik at vi kan votere over dette punktet? Det er et tilleggspunkt til pkt. 7. Skal det refereres en gang til? Alle er klar over hvordan det lyder. De som er enige i dette tilleggsforslaget, at det skal føyes til, de forholder seg i ro. De som stemmer mot at det skal legges til, de avgir stemmetegn. Det stemmes. 13 stemmer mot. Det er vedtatt mot 13 stemmer.

Det var sak 4/85, og vi haster videre til sak 7/85.

SAK KM 7/85:
BETJENINGSSITUASJONEN I NORD-NORGE

Sak 7 har vært til behandling i Komite B. Den har tidligere vært til behandling her og kommer nå tilbake. Saksordfører er Eli Holmen. Vær så god.

ELI HOLMEN:

Dirigent, da vil jeg på vegne av Komite B lese forslaget til vedtak. Vi har prøvd å samordne de forskjellige ideene som kom frem her sist.

1. Kirkemøtet vil peke på at det er behov for en rekke forskjellige virkemidler for å styrke betjeningssituasjonen i Nord-Norge. Kirkemøtet vil i denne forbindelse anmode om at antall stillinger økes med særlig tanke på behovene i den nordlige landsdelen.

2. Kirkemøtet anbefaler at det arbeides videre med saken i samråd med de berørte yrkesorganisasjoner.

3. Målsettingen for dette arbeidet må være at alle me-

nigheter gis en likeverdig kirkelig betjening. Det må tas utgangspunkt i menighetenes egenart og ulike forutsetninger.

4. Målsettingen må også være at alle ansatte gis like tjenestevilkår uavhengig av hvor i landet de gjør tjeneste. Aktuelle virkemidler tilrettelegges som kompensasjon og ikke som belønning.

DIRIGENTEN:

Takk. Saken har tidligere vært til behandling. Vi regner med at den generelle debatt ble ført under første gangs behandling, og at det nå er snakk om merknader til vedtaket. Saken er fremlagt. Christoffersen, vær så god.

SVEIN AAGE CHRISTOFFERSEN:

Dirigent, da denne saken var oppe forrige gang, hadde jeg en bemerkning til spørsmålet om økning av stillinger som var litt skarpere i kanten enn det komiteen hadde foreslått, og jeg snakket om prioritering. Det forslaget som nå ligger på bordet, er i seg selv blitt litt skarpere i kanten ved at det er bygget sammen med det foregående punkt - forslaget om nye stillinger, om økning av stillinger, så jeg skal ikke fremsette dette forslaget en gang til, også fordi det ville være veldig leit om vi fikk nedstemt et forslag om å prioritere stillinger nordpå. Men jeg vil bare understreke at jeg oppfatter andre setning i pkt. 1 som uttrykk for at man ønsker å prioritere de to nord-norske bispedømmene.

La meg også da som en generell bemerkning understreke at prioritering betyr at noen får og andre ikke får i denne omgang. Vi har gjennom budsjettarbeid på Universitetet etter hvert utviklet et prinsipp som heter å fordele fattigdommen, og det betyr at når alle skal ha litt, så blir det egentlig ikke noe ut av det. Prioritering betyr at vi konsentrerer innsatsen om bestemte områder. Jeg tror det er veldig viktig at man i kirken begynner å tenke etter de baner at alle kan ikke få litt på en gang - det er viktig at vi tar tingene i tur og orden. Og det er viktig, tror jeg, at det nå er de to nord-norske bispedømmene som blir prioritert. Takk.

DIRIGENTEN:

Ingen flere har tegnet seg. Saken tas opp til votering. Det foreligger ett forslag i fire punkter. Forslaget er referert.

De som stemmer for dette forslaget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Forslaget er enstemmig vedtatt.

Dirigenten vil foreslå at vi tar sak 10. Det gjelder "Visitasreglementet".

SAK KM 10/85:
VISITASREGLEMENTET

Berit Tversland er saksordfører. Vi ber om at du legger frem denne sak 10.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, egentlig skulle jeg nesten ha ønsket at vi kunne ha lagt frem sak 26 og forsettelsen av den, før vi tar denne, for denne er en naturlig konsekvens av det vi sier i forbindelse med orienteringssaker, meldinger og sak; altså dette uklare kart. Det kommer tydelig frem hvordan vi har valgt å behandle denne saken. Den gjelder Visitasreglementet, men vedtakene går ikke på innhold overhodet.

Premisser:

Kirkemøtet har fått oversendt forslag til nytt visitasreglement fra departementet og blir bedt om en uttalelse med frist 1. desember 1985.

Komiteen ser problemer ved at Kirkemøtet er bedt om å uttale seg om en sak som bispedømmerådene har til høring. Muligheten er til stede for at en uttalelse vil bli oppfattet som dirigerende overfor bispedømmerådene.

Samtidig ser komiteen at departementets oversendelse gir Kirkemøtet en forpliktelse til å avgi uttalelse, jfr. Kirkeordningslovens § 54, 4. ledd a.

Forutsetningen for komiteens forslag til vedtak er at saken kommer tilbake til Kirkemøtet etter at høringsmaterialet er innhentet.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet ser et klart behov for et nytt visitasreglement til avløsning av det eksisterende fra 1909. Gjennom det fremlagte forslag fra utvalget foreligger et solid og gjennomarbeidet materiale, som etter Kirkemøtets mening i store trekk vil kunne tilfredsstille de krav som bør stilles til et nytt visitasreglement for Den norske kirke.

2. Kirkemøtet er klar over at forslaget er ute til høring i bispedømmerådene. Kirkemøtet mener derfor at det ikke er rett å fremme forslag til konkrete endringer på dette tidspunkt.

   Kirkemøtet vil imidlertid påpeke at det i forslaget er viktige spørsmål som møtet må få anledning til å ta stilling til.

3. Kirkemøtet ber departementet om å få saken oversendt på nytt slik at Kirkemøtet kan behandle forslaget sammenholdt med synspunkter som kommer frem i bispedømmerådenes høringsuttalelser.

4. Kirkemøtet gjør oppmerksom på at Kirkemøtet ikke kan være høringsinstans på linje med bispedømmerådene, men må komme inn i sluttbehandlingen av slike saker.

Takk.

DIRIGENTEN:

Vi takker for det. Saken er lagt frem. Er der noen som har merknader til denne saken og til dette vedtaksforslag? Dirigenten vil foreslå at vi også her i denne saken bruker den strenge taletiden på 2 minutter. Ingen har ytret seg mot det. Vær så god, Fisknes.

OLE HERMAN FISKNES:

Dirigent, dette er jo en korreks til departementet og den godtar vi. Jeg må for min del si at jeg er glad for den selvbevissthet som Kirkemøtet viser gjennom dette vedtaket, hvis det blir vedtatt. Men jeg vil også presisere, som jeg også har presisert i komiteen, at så lenge situasjonen og diskusjonen om forholdet mellom embete og råd er slik som den er i Den norske kirke, så vil det ikke være aktuelt for departementet å se Kirkemøtet som den siste instans i kirken på en sak som dette. I en sak som dette vil vi se Bispemøtet som den siste instansen, men vi aksepterer fullt ut at Kirkemøtet ikke kan være en høringsinstans på linje med bispedømmerådene. Det eneste jeg er redd for hvis Kirkemøtet vedtar dette, er at biskopene i neste omgang kommer og sier: "Vi akspeterer ingen utsettelse av denne saken." Da kommer vi i klemme.

DIRIGENTEN:

Ingen flere har tegnet seg til denne saken. Saken tas opp til votering. Forslaget til vedtak er referert.

De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Sak 10 er vedtatt slik forslaget er lagt frem.

SAK KM 26/85:
KIRKEMØTET's FORRETNINGSORDEN

Vi har også sak 26, som gjelder en tilleggsinnstilling fra Komite D til saken som heter "Kirkemøtets forretningsorden".

Vi ber saksordføreren for sak 26 om å legge frem denne tilleggsinnstilling fra Komite D. Per Oskar Kjølaas har ordet.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, dette er en vanskelig sak, fordi det reiste seg flere spørsmål i forbindelse med de vedtak som er gjort i sak 25/85 om komiteene, og spesielt i pkt. 5 og 6 i sak 25/85.

I pkt. 5 reiser uklarheten seg om hva det er som skal til for at en komite skal kunne innkalles, og hvem skal bestemme det? Da har vår komite kommet med dette forslag til § 4 i Kirkemøtets forretningsorden. Vi leser:

"Komiteen arbeider mens Kirkemøtet er samlet. Når et flertall i en komite i ekstraordinære situasjoner ber om å komme sammen forut for et Kirkemøte, innkalles komiteen etter vedtak i Kirkerådet."

Det er vår måte å løse spørsmålet på, og uttrykket "ekstraordinære situasjoner" har vi hentet fra begynnelsen av Kirkemøtets forretningsorden, der det står at "Kirkemøtet kan sammenkalles i ekstraordinære situasjoner". Vi har brukt samme uttrykk.

Ellers må jeg jo vise til et problem i § 3-3, et problem som jeg bare vil fremføre muntlig. Det gjelder Protokollkomiteen, og det vi vedtok til å begynne med i Kirkemøtet. Vi regner i komiteen med at dette mandatet som Protokollkomiteen har fått, er foreløpig, fordi dette vedtaket har flere tolkningsmuligheter. Skal for eksempel Protokollkomiteen komme sammen mellom møtene? Hva vil det si at Kirkerådets avgjørelser er i samsvar med Kirkemøtets vedtak? Her er flere uklarheter, og vi anbefaler i vår komite at dette problemet tas opp neste år. Problemet fremmes etter ønske fra Protokollkomiteen, og krever avklaring. Men vi har ikke kapasitet til å gjøre det nå på tampen.

Hvis vi ellers ser på det grønne arket, står der en tilleggsuttalelse fra komiteen når det gjelder sak 26/85. Det gjelder for så vidt flere saker som vi har hatt i vår komite. Det har vært uklarhet når det gjelder begrepene sak, orienteringssak og melding - en uklarhet som har ført til at komiteen har brukt svært lang tid på å diskutere akkurat den saken. Dette må avklares til neste Kirkemøte.

DIRIGENTEN:

Takk. Da er dette tilleggsforslaget til denne saken lagt frem. Er det noen som ønsker ordet til saken? Det er Sandvik, Gaarden og Stenslet.

TORDIS SANDVIK:

Dirigent, det er kanskje dumt å seie det, men Valgkomiteen må samlast på forhånd, og det er ikkje nemnt.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Gaarden, deretter Stenslet.

SVERRE GAARDEN:

Dirigent, det er bare et spørsmål til denne saken. Jeg skulle hatt ordet når saken var oppe i går, men det gjelder altså § 1, punkt 4; dette med at alt som sies i denne sal skal sendes ut. Vi har sett kostnadsberegningen, det vil komme på ca. 150 000 kroner. Vi snakker hele tiden om at dette er en kostbar historie, men det er vel ikke tiden å komme inn på det her nå.

DIRIGENTEN:

Dette punktet er vi ferdig med. Det er Stenslet.

BODIL STENSLET:

Dirigent, det er riktig at Protokollkomiteen føler behov for Kirkemøtets syn på hvordan Protokollkomiteen praktisk skal gjennomføre sitt arbeid. Vi fikk høre ved innledningen av Kirkemøtet at det ville bli et viktig arbeid Protokollkomiteen tok på seg. Vi har tolket vårt mandat dithen, at skal vi kunne gjøre det som ligger nedfelt i dette mandatet, så vil Protokollkomiteen i hvert fall ha behov for å komme sammen et par ganger mellom Kirkemøtene. Det hadde vært fint om vi da hadde fått Kirkemøtets tilslutning til en slik tolkning av mandatet. Takk.

DIRIGENTEN:

Da er det saksordføreren som har ordet.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, når vi behandlet problemet med komiteene, så var det de ordinære Kirkemøtekomiteene vi behandlet. Det er selvsagt at Valgkomiteen og også Protokollkomiteen må komme sammen. De holdes helt utenfor dette punktet. Dette gjelder bare de ordinære Kirkemøtekomiteene.

DIRIGENTEN:

Da er det ingen flere som har bedt om ordet i denne saken.

Vi tar da saken opp til votering, og det er dette pkt. 4.1, 2. avsnitt, som er voteringstema i første omgang.

Forslaget er lagt frem. De som stemmer for § 4-1, 2. avsnitt, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Pkt. 4.1 er vedtatt.

Så er det også foreslått en tilleggsuttalelse til denne saken som også er lagt frem av komiteen. Vi tar forslaget opp til votering. De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Tilleggsforslaget er vedtatt.

Dirigenten antar at Protokollkomiteen må møtes for å kunne utføre sitt arbeid inntil neste Kirkemøte. Kan Kirkemøtet gi sin tilslutning til en slik antagelse? Det ser ut til at Kirkemøtet vil slutte seg til det. Da er vi ferdige med sak 26/85.

Kan vi da finne frem sak 17.

SAK KM 17/85:
ÅRSMELDING OG REGNSKAP FOR KIRKERÅDET

Vi ber om at denne saken som er behandlet i Komite C, blir lagt frem av saksordføreren. Sakordfører Einar Grønstad, vær så god.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, årsmelding og rekneskap har vi handsama i vår komite, og vi har hatt ein god del drøftingar ikring

mange saker, utan at vi har kunne komme inn på alt i dei premissane som ligger føre. Vi har tatt med ein del.

Vi har i første rekkje konsentrert oss om arbeidet og funnet ut at her er utført mykje arbeid gjennom året som har gått, og innser at dette har vore ein veldig stor belastning på sekretariatet, ikkje minst då når ein skal førebu utsending av saker til Kyrkjemøtet. Vi har peikt på den arbeidssituasjonen som ligger der, og som vi håper det kan bli ei bedring på.

Vi har og sagt litt om dette med menighetsrådsvalget, med bakgrunn i eit notat frå Kyrkjerådet som blei lagt fram for oss her når vi kom, med ei førebels vurdering omkring dei røynsler vi nå sit inne med etter haustens valg. Vi har prøvd å peike på 2-3 punkter der.

Til slutt har vi sagt litt om rekneskapen. Der var vi nå ikkje ganske fornøyd med det som var lagt frem, i motsetnad til dei fleste andre sakene som har vore veldig godt bearbeida frå Kyrkjerådet si side; den ros vil eg gjerne nytte høvet til å gi sekretariatet, med gode og med rikelege papir - og vi kjem ikkje utanom at det nå en gang må papir til. Men akkurat når det gjeld rekneskapen, var det litt snaut, for det var vel omlag på eit ark, og det var litt lite. Vi bad då om å få litt meir detaljer omkring rekneskapen, og det fekk vi i komiteen. Komiteen har fått sett på tala og har ikkje noko å merkja til det. Vi fekk vel ikkje oversikt over kor mykje kvart bispedømeråd betalar inn i tilskot til Kyrkjerådet; det sakna vi.

Eg skal då lesa opp den innstillinga som er gitt om "Årsmelding og rekneskap for Kyrkjerådet".

Innstilling fra Komite C:

Premisser:

Komiteen vil gi sin anerkjennelse til Kirkerådet og dets stab for godt og verdifullt arbeid som er utført i inneværende år. Både arbeidet og årsmeldingen bærer preg av stor innsats i en vanskelig arbeidssituasjon.

Komiteen mener at Kirkemøtet for fremtiden bør få seg forelagt:

1. Årsmelding for siste kalenderår
2. En kort rapport om arbeidet for inneværende år
3. Avsluttet regnskap for siste kalenderår

For å lette arbeidet for Kirkerådets stab kan rapporten for det inneværende år skrives slik at denne på en hensiktsmessig måte kan danne grunnlag for neste års årsmelding. Årsmeldingen bør dessuten inneholde en kort vurdering av arbeidet.

Videre drøftet komiteen organiseringen av Kirkerådets sekretariat sett på bakgrunn av arbeissituasjonen generelt, og la særlig vekt på det betydelige merarbeid Kirkemøtet har vært for staben. Andre organisasjonsmodeller bør vurderes.

Komiteen vil påpeke at sekretariatet er underbemannet. På neste års statsbudsjett må det avsettes midler til øket bemanning for Kirkerådet. Bevilgningene bør dessuten øke slik at bispedømmerådenes tilskudd kan bortfalle. De midler som er samlet inn i det enkelte bispedømme, bør forbli der. Det må være en offentlig oppgave å finansiere Kirkemøtet/Kirkerådet som et lovfestet offentlig organ fullt ut.

Komiteen vil peke på at Kirkerådet og dets underutvalg har vist stor aktivitet når det gjelder utgivelser av forskjellige trykksaker, og uttalelser om en del ulike spørsmål. Det meste er berettiget og verdifullt. Komiteen har imidlertid merket seg enkelte ting som har vært mindre heldig, f.eks. ensidigheten i temaheftet "Før livet har tapt". Blant komiteens medlemmer er det også kommet til uttrykk misnøye med oppfordringen fra Kirkerådets utvalg for kvinnespørsmål til å delta i markeringen av Den internasjonale kvinnedagen 8. mars 1985.

Komiteen mener en bør være litt tilbakeholden når et kirkelig utvalg/råd ønsker å medvirke til, eller uttaler seg om kontroversielle samfunnspolitiske spørsmål der meningene kan være nokså delte hos kirkens folk. Det samme gjelder vanskelige teologiske/etiske spørsmål. Dessuten bør det alltid være klare ansvarsforhold når det gjelder hvem som uttaler seg om hva. Dette siste særlig m.h.t. massemedia.

Kirkerådet sender nå forskjellig materiale til menighetene to ganger i året. Komiteen mener det bør heller ikke gå ut flere sendinger.

Komiteen har i forlengelse av arbeidsprogrammet drøftet høstens menighetsrådsvalg. Komiteen vil understreke at her som ellers i samfunnet, gir engasjement innflytelse og vil derfor ikke nedskrive verdien av valgene til tross for den relativt lave deltakelsen. En finner det derimot sterkt å beklage at det mange steder har vært

store vansker med å få nok personer som er villige til å stille til valg. En av grunnene til at mange sier nei til gjenvalg, kan være manglende ordning med lønnet sekretærhjelp. Dette problem sliter de fleste menigheter med. Komiteen mener ellers det bør analyseres hvorfor så mange vegrer seg for å stille til valg i menighetsrådene. Også for denne type arbeid bør en kunne kalle til innsats. Komiteen har med tilfredshet notert seg at valget holdes i forbindelse med gudstjenesten.

Komiteen ønsker en litt mer detaljert oppstilling av regnskapet enn det som foreligger fra Kirkerådet, bl.a. er det ønskelig med en oversikt over tilskuddene fra de enkelte bispedømmeråd, for posten "Andre inntekter" og utgiftsposten "Virksomheten".

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets årsmelding og regnskap for 1984.

DIRIGENTEN:

Vi takker for det. Saken er fremlagt. Vi er noe i tvil om hvor mange som kan tenke seg å ta ordet i saken, med tanke på at vi også skulle makte å legge frem sak 3. Kan vi få en antydning, slik at vi kanskje kan si noe om hvorvidt vi kan makte dette.

Det ser vel ut til at det er så mange som vil ha ordet at vi neppe kan makte å behandle denne saken ferdig i dag. Dirigenten vil foreslå at vi nå bryter behandlingen av denne saken, og tar den opp til behandling i morgen.

Jeg tror det er viktig for oss alle at vi får tid til også å høre premisser og vedtak i sak 3. Kan Kirkemøtet slutte seg til at vi avbryter behandlingen av denne saken og går over til sak 3? Ingen har ytret seg mot det. Da går vi ut fra at det er i orden.

SAK KM 3/85:
MENNESKESYN OG MENNESKEVERD

Den blir lagt frem av saksordfører som er Georg Hille, vær så god.

GEORG HILLE:

Dirigent, denne saken er blitt lagt frem for oss på en slik måte at vi egentlig ikke er oppfordret til å lage

noen uttalelse i seg selv, eller komme med noen slags resolusjon eller hva det nå måtte være. I Kirkerådets tilråding er det skissert at man gjerne skal ta frem til drøftelse dette problemkomplekset for eventuelt å se "kva man kan gjera for å analysera, grunngje og koordinera engasjementet til kyrkja på alle dei felta der menneskeverdet allereide er eller står i fare for å verta krenka", - og at dette da særlig skal innfokuseres på kyrkjelyden.

Det vi da har gjort i Komite E, er at vi i premissene har forsøkt å samle hele dette problemkomplekset og si noe om det.

Jeg skal lese det, og jeg behøver ikke å forklare hvordan vi har lagt opp dette med premissene. Det vil fremgå av opplesningen. Til slutt har vi da samlet oss i et vedtak som bare sier noe ganske kort, først om selve det grunnleggende her, og så går man i de andre punktene over til å foreslå hva som kan gjøres både i lokalmenighetene og på annet hold i det videre arbeid for menneskeverd og menneskerettigheter.

Jeg leser da fra begynnelsen i innstillingen fra Komite E, premissene:

1. Gud gir mennesket verd og rettigheter

   Gud er verdens og menneskehetens Skaper. Hvert menneske er skapt av Gud og har egenverdi fra konsepsjonen til dødsøyeblikket. Derfor er menneskets verd ikke begrunnet i dets produktivitet eller grad av livsutfoldelse eller tjenlighet. Menneskelivet er ukrenkelig. Det er bare Skaperen selv som har råderett over menneskets liv (1. Mos. 1.27, 9.5, 1. Kor. 15.45 ff).

   Menneskelivets ukrenkelighet og verdi gjelder alle mennesker. Gud setter ikke skille mellom født og ufødt, ung og gammel, funksjonsdyktig og funksjonshemmet, mann og kvinne, hvit og sort, rik og fattig. Alle mennesker er skapt i Guds bilde og er likeverdige (Salme 139.13-16, Gal. 3.28).

   Gjennom Guds komme til verden i Jesus og Guds kjærlighet i Kristi frelsesverk bekrefter og bestyrker Gud skapelsens visjon av menneskeverdet. Gud bekjenner seg til sin skapning ved å stige inn i den og ved å dø for den. Ved sin Hellige Ånd kaller og samler Han menneskene inn i menigheten og skaper et nytt fellesskap for utfoldelse av menneskenes verdi og forpliktelse overfor hverandre (Joh. 1.11,

Joh. 3.16, Ef. 4.17-31, 2. Kor. 5.14-21). Menneskehetens mange forsøk på å frarøve enkeltmennesker og grupper av mennesker likeverdighet, er brudd på de rettigheter og forpliktelser Gud har gitt menneskene overfor hverandre. Alle mennesker er av Skaperen gitt rett til å bekjempe slike forsøk og slike krenkelser (Amos 5.24, Jes. 1.17).

Men Gud har også gitt menigheten et særlig kall til å virkeliggjøre et grenseoverskridende rettferdig og likeverdig fellesskap. Kirken er kalt til å stille seg på de svakes og forfulgtes side, målbære deres stemmer og krysse grenser som skiller menneskene fra hverandre (Jak. 2.1-13, 2. Kor. 8.9-15, Ef. 2.11-18, 4.1-5).

2. Menneskeverdet trues i vår tid

Menneskeverdet er truet på mange felter i vår tid. I den vestlige verden har menneskene utvidet sin frihet og sosiale trygghet i vårt århundre. Samtidig har vi formet en forbrukerkultur der menneskets verdi synes å ligge i graden av lykke, vellykkethet og materiell fremgang og tilfredsstillelse. Velstanden synes å utvikle livsstilssykdommer, økt bruk av rusmidler og hardere mellommenneskelige forhold. Menneskets forpliktelse til å kjempe for hverandres rettigheter og verne om andres verdi ofres alt for ofte til fordel for menneskelig kortsynthet og egoisme.

Menneskelivet trues ved at mennesket fratas sin rettsbeskyttelse før det er født og foran døden, ved trusselen om bruk av våpen som kan ødelegge alt liv og ved en ressursbruk som gjør det umulig å gi alle sultne mat og alle syke medisinsk behandling.

I en lang rekke land ser vi at mennesker undertrykkes, forfølges og tortureres for sin tros og sin overbevisnings skyld. Mennesker diskrimineres på grunn av rase, kultur eller kjønn. Verdens fattige holdes fortsatt nede i undertrykkelse. Flertallet av menneskene er fratatt retten til å delta i utformingen av sin egen livssituasjon gjennom politisk og faglig arbeid.

På alle disse feltene trues menneskets verd og menneskenes rettigheter i dagens verden. Vi er alle kalt til å bidra til virkeliggjøringen av menneskenes gudgitte verdi og rettigheter. Hver på vårt sted, sammen med alle mennesker av god vilje, skal vi danne et mønster i menneskeverdet og menneskerettighetenes vev.

Komiteen vil understreke at engasjementet må utformes i frihet under forpliktelse av Guds ord og de aktuelle utfordringer som den enkelte og fellesskapet møter. Vi vil imidlertid fremheve noen utfordringer der det er særlig viktig at norske menigheter i forkynnelse og på annen måte engasjerer seg i holdningsskapende arbeid og konkrete handlinger:

- Ansvaret for å gjenreise det ufødte livs rettsvern i vårt land i form av arbeid for en ny abortlovgivning. Utvikling av rådgiving og praktisk omsorg for vanskeligstilte gravide og foreldre må prioriteres.

- Bidra til å utvikle etiske lovregler for medisinsk forskning og praksis. Det må åpnes for samfunnsmessig innsyn og korrektiv, som ivaretar menneskets verdighet og rettsvern.

- Forpliktelsen til å gi menneskene trygghet overfor døden og bevissthet om sitt verd. Alle tendenser til å godta aktiv dødshjelp må bekjempes.

- Styrke de eldres rettigheter og fremme bruken av de eldres ressurser.

- Gi barn og unge et trygt oppvekstmiljø som tar vare på deres menneskeverd.

- Levendegjøre menneskelige fellesskap i våre menigheter som setter alles verdi i sentrum og som gir frihet til omsorg, solidaritet og verdighet. Særlig viktig er det for menighetene å legge forholdene til rette for funksjonshemmedes likeverdige deltakelse.

- Bekjempe alle former for mishandling og vold i familiene og bidra til holdninger og lovverk som kan hindre voldsforherligelse i massemedia.

- Realisere likeverdet mellom mann og kvinne.

- Bidra til at retten til arbeid blir virkeliggjort for alle.

- Mobilisere lokalmiljøet mot livstruende trafikkløsninger og for økt lovlydighet i trafikken.

- Øke engasjementet mot alkoholens og andre rusmidlers nedbrytende virkning.

- Fortsette arbeidet med å bedre forholdene for

flyktninger og innvandrere i vårt eget land, bekjempe rasediskriminering i våre lokalmiljø og støtte de folk som fortsatt kjemper mot rasisme.

- Benytte Det internasjonale fredsåret i 1986 til å intensivere bønn og arbeid for nedrustning og fred.

- Styrke engasjementet for verdens fattige nasjoner og mennesker i deres kamp for å dekke grunnleggende, menneskelige behov og krav om en mer rettferdig økonomisk verdensorden.

- Intensivere omsorgen og handlingene til fordel for dem som forfølges og tortureres for sin tros og overbevisnings skyld.

3. Ny giv i norske menigheters engasjement for menneskeverd og menneskerettigheter

Det er en sentral oppgave på alle plan i Den norske kirke i tiden fremover å arbeide med utformingen av menighetens engasjement for menneskeverd og menneskerettigheter. Mer enn å være en oppgave, er engasjementet for mennesket en ressurs i det fortsatte arbeidet med å utvikle levende fellesskap i menighetene. Komiteen vil peke på enkelte faktorer som da kan oppmuntre oss og være til hjelp i dette arbeidet:

- Vi er ikke alene. I lokalmiljøet er det mange som brenner for menneskeverd og menneskerettigheter. Sammen med alle gode krefter i andre kirkesamfunn, humanitære organisasjoner og i ideelle bevegelser kan vi fordele byrdene, gå inn for en arbeidsdeling og sammen stå sterkere i arbeidet.

- Det internasjonale samfunn har ved å vedta erklæringer og konvensjoner til beskyttelse av menneskerettighetene akseptert et felles utgangspunkt for vurdering av menneskerettighetssituasjonen i de enkelte land. Dette gir mulighet, også for kirken, til å reise menneskerettighetsspørsmål innenfor en akseptert ramme verden ikke har sett tidligere.

- Den norske kirke har i århundrer hatt et aktivt arbeide til vern om menneskenes verd og rettigheter. Vi ber regelmessig i alle høymesser for forfulgte og undertrykte. Diakonien utfører en

konkret tjeneste hver eneste dag, undervisning av barn og unge bidrar til å etablere holdninger og verdier, misjon og nødhjelp utføres, U-landsgudstjenester og forbønnsgudstjenester holdes, samtalegrupper samles, solidaritetsaksjoner gjennomføres og rådgivingstjenester tilbys. De sentralkirkelige organene lager uttalelser og utredninger om en rekke aktuelle spørsmål og arbeider med å påvirke myndighetene i vårt land og i andre land til å etterleve menneskerettighetene og virkeliggjøre menneskeverdet. Gjennom vårt medlemsskap i Konferansen av Europeiske Kirker, Det Lutherske Verdensforbund og Kirkenes Verdensråd deltar vi i et globalt fellesskap som i bønn og arbeid kjemper mot krenkelser i en lang rekke land.

- Vi har ikke løfte om at menneskeheten skal komme frem til et fellesskap i kirke og samfunn der vi fullt og helt lever med hverandre etter Skaperens mening og vilje. Det er gitt oss et løfte om en fremtid der Gud selv skal virkeliggjøre våre håp i skapelsen av en ny himmel og en ny jord.

  Men dette har Gud lovet oss: Han kjemper sammen med oss. Hans kjærlighet møter oss i tilgivelse også for vår maktesløshet og motløshet.

Når det så gjelder vedtaket, er det delt opp i fire hovedpunkter. Det første sier litt mere generelt om kirkens innsats. Så kommer noen ord om lokalmenigheten. Så sier vi noe om hva Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd bes om å gjøre. Jeg kan kanskje - for å hindre at man får forslag om at man skal vedta det "under forutsetning av" - si at det i tilfelle er et langsiktig arbeid som ikke nødvendigvis er nødt til å være med på et arbeidsprogram med en gang. Det siste er da et slags forsøk på å antyde - hvis Kirkemøtet vil være med på det - at dette som vi her har skrevet i premissene, kunne være av betydning utover Kirkemøtets protokoll, og følgelig - uten å være en uttalelse eller noe slikt - som komiteens premisser kan gå til menighetene, slik at de kan se det og følge det opp.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet minner om at kirkens innsats for menneskeverd og menneskerettigheter har sitt grunnlag i det kristne menneskesyn som fastholder at Gud er verdens og menneskehetens og hvert enkelt menneskes Skaper og Herre. Det innebærer at mennesket har

rett til liv, at menneskelivet er ukrenkelig og at alle mennesker er likeverdige. Dette må fremholdes på alle plan i kirken - i gudstjenesteliv, forkynnelse, undervisning og diakoni - og gjøres gjeldende i samfunnslivet i vårt eget land og verden for øvrig.

2. Lokalmenigheten utfordres til å anvende det materialet som allerede foreligger til å styrke forbønnstjenesten, bibelstudiene og annet holdningsskapende og praktisk arbeid for menneskeverd og menneskerettigheter. Kirkemøtet vil særlig fremheve U-landssøndagen, Menneskerettighetssøndagen 8. desember og Den nordiske fredssøndagen 1. januar 1986.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd om

   - å utrede på bred basis hvordan dette engasjementet kan integreres i lokalmenighetenes og bispedømmerådenes daglige arbeid innenfor gudstjenesteliv, forkynnelse, diakoni og undervisning,

   - å arbeide videre med å koordinere det sentralkirkelige engasjementet for menneskeverd og menneskerettigheter,

   - i samarbeid med Kirkens U-landsinformasjon å fremlegge forslag til menighetsengasjement på viktige områder og utvikle egnet materielll slik en allerede har gjort, f.eks. i Kirkens U-landsinformasjon, i prosjektet for mishandlede og voldtatte kvinner og i arbeidsløshetsprosjektene.

4. Kirkemøtet anbefaler komiteens premisser og ber om at de sendes ut til menighetene for oppfølging.

DIRIGENTEN:

Vi takker saksordføreren. Dirigenten kunne neste ha lyst til å føye til at dette var jo oppbyggelig å høre på. Vi er takknemlige for det dokumentet som er lagt frem. Fortsettelsen av denne saken vil komme i morgen og vil bli tatt opp til behandling da.

Før vi går til avslutning av denne sesjonen og denne dagen - selv om noen kanskje skal ha et slitsomt komitearbeid etterpå - kan det være greit om vi bare kort refererer hvilke saker som nå står igjen til behandling ...

Vi vil gjerne få lov til å uttrykke takknemlighet for disiplin og velvilje under denne sesjonen, slik at vi kom et stykke videre på sakskartet.

Vi vil gjerne avslutte dette møtet ved at ...

Møtet er hevet.

*

PLENUM X

DIRIGENTEN:

Vi ønskjer velkommen til forhandlingar denne siste dagen.

Vi tar fatt på sak 3/85, og da gjeld dette debatten i saka. Vi har fått hørt premissar og framlegg til vedtak. Dirigentskapet vil antyde at det ikkje er snakk om å begynne å flikke på komiteen sine premissar. Hvis nokon ønskjer det, så må vi finne ei anna form for vedtak under pkt. 4. Vi har ikkje førebels sett tidsgrensing for innlegga, men vi kjem til å gjere det. Vi vil først sjå kor mange som ønskjer ordet i denne saka. Vi gir ordet fritt, og ber dei melde seg som ønskjer ordet. Vi har førebels denne talarlista: Hove, Kjølaas, Therkelsen, Per Arne Norum, Stenslet, Dahl, Kartveit, Torleiv Austad og Grønningsæter.

Før vi går vidare skal vi få med oss kven som måtte vere fråverande. Kan vi få opplyst om fråver? Aarflot og Johnsen.

Dirigenten gjer framlegg om tre minutts innlegg. Får vi møtet si tilslutning til det? Da gir vi ordet til Hove, og deretter Kjølaas.

HILDEGUNN HOVE:

Dirigent, eg trur dette må vera den viktigste saka ved sida av verdensvid evangelisering i vår verd i dag. Den er og veldig viktig i vårt land. Eg har sett fram til denne saka på dette Kyrkjemøtet med stor forventning og spenning, ikke minst etter Lønning sitt foredrag, som eg også vil takka for at blei ein del av dette programmet.

Eg har ikkje blitt skuffa over komiteen si innstilling. Tvert imot, eg vil gje mi fulle støtte og ros for det arbeid dei har gjort, for den dybden og den bredden som dei har lagt i si innstilling.

Eg engasjerer meg i denne saka av fleire grunnar, først og fremst kanskje som kristen, men og som mor til eit funksjonshemma barn, og som sosialarbeidar. Eg er glad for at bredden i denne saka kommer fram på denne måten at ulike saksfelt menneskeverdet berører, har kommet fram. Men mest glad er eg fordi det i klar tekst har kommet fram både i premissane og vedtaket at retten til liv er den grunnleggande menneskerett. Alt anna arbeid for menneskeverdet mister si meining hvis ikkje denne retten er sikra.

Mange seier til oss at vi er veldig opptatt av menneskeverdet før barnet er født, og ikkje etterpå. Det må dei ikkje få rett i. Difor trur eg det vil vera eit vitnesbyrd for vår tru og for vårt engasjement for livsrett at vi tok større del i praktiske tenester på dei svakestes side. Eg nemner stikkord som fosterforeldre, avlastningsheim, weekend-familie og støttekontakt. Tenk om vi tropper opp på sosialkontorene og seier: Vi er så engasjert av menneskeverdet at vi vil gjera vår plikt for dei svake. Kanskje hadde dei fått sjokk, men kanskje hadde det vore eit stort vitnesbyrd også for vår tru. Eller om vi møtte opp på ei teknisk etat og sa: La oss få sjå den nyutlagte reguleringsplanen, fordi vi er så engasjert av menneskverdet av vi vil sjå korleis trafikkforholdene skal vera i vår by og i vår bygd. Dette er heilt jordnære ting som vi kan gjere noko med. For kirken skal hjelpe dei svake og dei forfulgte, som det står i denne innstillinga. Takk for ei meget god innstilling.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Kjølaas, deretter Therkelsen.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, dette er en viktig sak, og jeg vil takke komiteen for et veldig godt arbeid som er gjort i denne saken. Samtidig synes jeg det er synd at der er en ting som, etter min mening, er bortglemt og som står i underlagsdokumentene til denne saken og som absolutt burde nevnes når det gjelder menneskeverd og menneskesyn. Det er samenes situasjon i vårt land.

Situasjonen er jo den at de fleste bispedømmer i vårt land har samiske innslag, mer eller mindre. Men problemet er hovedsakelig skjøvet over på Nord- og Sør-Hålogaland, og delvis også på Nidaros bispedømme. Vi merker jo i dag en veldig resignasjon mange steder over alt i de samiske menighetene. Man kommer ikke noen vei med sine problemer. Et folk undertrykkes både språklig og kulturelt fremdeles; vi må si det. Vår kirke har ennå mye, mye ugjort når det gjelder denne saken. Vi må møte disse menneskene med evangeliet på deres morsmål, slik at vi også kan være med å støtte opp om deres menneskeverd og deres kultur. Det som er det største problemet i vår kirke i dag, er at det aldri finnes penger, bortsett fra når det gjelder utdannelse i språk, der er departementet veldig velvillig overfor prester og kateketer.

Men når det gjelder penger til bøker og til materiell på

samisk, så stopper det opp til stadighet, og det er veldig synd. Jeg gikk her om dagen i bokhandelen der oppe, en kristen bokhandel. Det bugnet av fargerike bøker. Vi har stort sett gamle, svarte, uaktuelle bøker i de samiske menigheter, nesten ingen ting å putte i hendene på ungdommen: Les dette på ditt eget morsmål. Eller om du skal lese det på norsk, så får de fleste i de nordsamiske menighetene et fremmed språk og et tillært språk. Tenk om vi bare hadde all vår oppbyggelseslitteratur på engelsk. Det ville vært mye mere vanskelig tilgjengelig.

Jeg ville rette oppmerksomheten mot dette problemet, fordi det er forsvunnet i premissene til vedtaket. Forslaget til vedtak er godt, men det mangler i premissene. Og jeg vil gjerne at det skal komme til i protokollen at det mangler.

I vårt bispedømme holder vi nå på å arbeide med en konsulentstilling, som spesielt skal arbeide med disse problemene. Vi har foreslått at denne konsulenten skal arbeide på bispedømmeplan. Vi er veldig spent på hvordan denne saken skal utvikle seg.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Therkelsen, deretter Per Arne Norum.

LIV THERKELSEN:

Dirigent, jeg var med i komiteen, og jeg gir min fulle tilslutning til alt det som er sagt, og er glad det ble så bra. Men vi rekker jo ikke å si alt i en slik innstilling, og det var heller ikke vår oppgave å komme med resolusjoner denne gangen.

Men jeg har lyst til å si at jeg synes det er veldig viktig at kirkens instanser, biskoper og slikt, fra tid til annen kommer med uttalelser, fordi det er en viktig del av kirkens forkynnelse, og den går rett inn i vår tid og inn i den aktuelle situasjon.

Det var, så vidt jeg kan skjønne, Jesu vane bestandig, at alt han sa, det sa han i forbindelse med den situasjonen som var der og da. Da han så deres nød eller da han hørte det, eller som svar på spørsmål han fikk, da sa han eller da gjorde han. Så fortsett med det.

Jeg prøvde for egen del å telle opp og gruppere disse resolusjonene som fantes i forarbeidet. Som naturlig og sikkert også berettiget var, så gjaldt en alt overveiende del av dette vårt eget land. Derfor vil jeg si at

nå står det absolutt for tur å si noe mere om rettferdigheten utad. En ting som jeg synes det kunne være veldig naturlig at vi som kirke protesterte høylytt på, er for eksempel i fjor da vi fikk vite at 7 1/2 milliarder kroner i EF-landene gikk med til å få ødelagt overskuddet av korn og matvarer. Jeg synes det er en grov forbrytelse mot alle de menneskene som siden har omkommet av sult. Menneskeverdet ble satt fullstendig til side for økonomisk vinnings skyld. Det er også absolutt vårt ansvar å rope om rettferdighet for resten av verden.

Jeg synes det også kommer frem i komiteinnsstillingen, men der blir alt rundere. Derfor vil jeg poengtere dette, og også samarbeidet med andre som kjemper for det samme.

I den forbindelse vil jeg nevne Alternativ Framtid som jo nettopp er opptatt av å skape rettferdigere forhold i verden og av å legge forholdene til rette og underbygge dette seriøst ved forsking. Hvordan kan vi innrette oss slik at denne verden blir levelig fremover i tiden? Og så får vi i dag vite at det er ikke satt av midler på statsbudjsettet til deres arbeid, slik at det er fare for at de må innstille på grunn av økonomi i år.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Per Arne Norum, deretter Stenslet. Vi har denne talarlista: Per Arne Norum, Stenslet, Dahl, Kartveit, Torleiv Austad og Grønningsæter. Dirigenten gjer framlegg om at vi setter strek etter Stenslet sitt innlegg. Er det innvendingar?

PER ARNE NORUM:

Dirigent, vi skulle prøve å få menneskesyn og menneskeverd inn i menigheten og inn i den enkeltes liv, og jeg har en liten pasientvenn som jeg tenke jeg skulle referere til; en pjokk som ringte og spurte for broren sin. Men vi må innom en liten tredvekilometer først, for å sette det i relieff.

Mellom Jerusalem og Jeriko er det nemlig tredve kilometer. Og på denne trettikilometeren ble det arrangert en stafett i kristendommens første tid. Og grunnen til det var et spørsmål til Mesteren: Hvordan komme i riktig posisjon til dette med kristendom? Hvordan få evig liv? Forslaget som han kom med, ble godtatt. Det ble vedtatt. Av hjerte, sjel, kraft og forstand skal du elske Gud og din neste som deg selv. Flott, gjør det, så skal du få livet.

Så kjenner vi oppslaget. Det var en som ble utsatt for vold, savn og skade på grunn av et ufrivillig og brutalt skifte av eiendeler der oppe på heia. Og så var det to andre som var utsatt for målbevisst adferd til Jeriko. Og så var det en som fikk godkjent løpet, fordi han fattet poenget og tok konsekvensen av det han fattet og brukte tid.

"Den første kom og så", står det, men fant raskt ut at dette var ikke noe for ham. Han så, men hans menneskesyn var slik at han prioriterte sitt Jeriko. Nummer to fant også ut at dette ikke var hans bord. Han så mannen, men plasserte menneskeverdet hos seg selv og sin egen fremdrift til Jeriko. Verdien var på hans side; kjappeste vei videre. Det skjer nok viktige ting i Jeriko. Det skjer mange viktige ting i vår alles Jeriko, og det ligger ingen bebreidelse i det, for Jesus ser hva de egentlig skulle, - om det var viktigere ting der inne enn den fyren som lå der.

Spørsmålet ble: Hvem av dem viste seg som noe, noe som var kvalifiserende i Jesu oppfatning? Vi kan jo undres over hva de hadde det så brenntravelt med der inne. Vi kan gjette. Og det ligger altså ikke noen dom i det om vi trekker noen eksempler fra vår tid. Første mann skulle kanskje i et møte, eller kanskje han skulle stifte et nytt bibelselskap. Det finnes mennesker i vår menighet som ikke møter opp i alle våre Jerikoer, og de kjenner seg både nedslått og forbigått av vår aktivitet og travelhet, fordi vi ikke stopper opp og gir dem den hjelp de egentlig trenger. Hjertelig velkommen, sier vi, alle hjertelig velkommen til Jeriko. Men det var ikke der inne han lå, og der inne han hadde det vondt.

DIRIGENTEN:

Takk.

PER ARNE NORUM:

Da gikk det som med pjokken. Han kom heller ikke til orde.

DIRIGENTEN:

Det er Stenslet, og dirigenten minner om at fremlegg må være fremsatt i løpet av Stenslet sitt innlegg. Vær så god.

BODIL STENSLET:

Dirigent, jeg må si at jeg også er veldig glad for at Kirkemøte 1985 har fulgt opp intensjonene i det som ble

vedtatt på Kirkemøtet i 1984 når det gjaldt debatten om Verdiboka. Jeg betrakter dette emnet som en god oppfølging av det vedtaket som Kirkemøtet gjorde da.

Som komitemedlem bør jeg jo ikke bruke tiden så mye til å kommentere fremlegget vårt. Jeg har bare lyst til å si at komiteens anliggende har vært at denne saken ikke måtte munne ut i bare forslag til utredninger og i oversendelser til nye utvalg som skulle bearbeide videre. Det er også viktig, selvfølgelig. Men det viktigste er jo at det kommer noen konkret handling ut av dette temaet på Kirkemøtet.

Derfor vil jeg da rette oppmerksomheten mot pkt. 4 i vedtaket, og si hva komiteen har tenkt med dette. Selvfølgelig at det sendes ut til menighetene for oppfølging, som det står, men også at vi bruker fantasien litt, alle vi som er her, til å videreformidle dette budskapet, ikke minst gjennom alle menighetsbladene våre. Da er det ikke sikkert at vi får inn et så langt epos som hele det som står i premissene våre. Men vi kan bruke fantasien og bearbeide, fremfor alt de konkrete strekpunktene som står på side 3. Vi har jo slått fast at FN's menneskerettserklæring sier at alle mennesker er født frie - med samme menneskeverd og de samme rettigheter - og at den første av alle rettigheter er retten til liv. Men når vi da så vet at FN's erklæring om barns rettigheter nå er under revisjon, og at det er forslag om at i det som står om at barns rettigheter gjelder både født og ufødt liv, tas ufødt liv ut, ja, så vet vi at vi må være våkne slik som det også pekes på her i premissene. Vi må arbeide for at dette ikke skjer. Det er veldig vanskelig, som vi sa, å liste opp alt som vi mener kan gjøres innenfor disse formuleringene som vi har brukt her om å vise omsorg, solidaritet osv. En ting som jeg har lyst til å nevne - ja vel - det får utstå.

DIRIGENTEN:

Takk. Strek er satt. På talarlista står Dahl, Kartveit, Torleiv Austad, Grønningsæter, Aarflot, Kjølaas og Aage Lunde. Det er komen nokre framlegg her. To av disse gjeld premissa. Eg ber Grønningsæter og Austad om å kontakte komiteformannen når det gjelder disse framlegga. Eit tredje framlegg gjeld vedtaket. Eg siterar det. Pkt. 2, linje 5, i vedtaket: "Kirkemøtet vil f.eks. peike på U-landssøndag, Menneskerettssøndag 2. søndag i advent" osv. Framlegget er referert og Kartveit, som har framsett det, får begrunne det når han får ordet.

Dahl har ordet, deretter Kartveit.

ARNE DAHL:

Dirigent, som et lite innkast fra sidelinjen, fra en som i siste øyeblikket er kommet inn som reserve på laget, vil jeg aller først gi uttrykk for takknemlihget for det som her er gitt oss i hende. Jeg vil også nytte anledningen til å takke for at dette ble en programpost som nådde ut over denne sal gjennonm det åpne møtet i Domkirken mandag kveld. Den store oppslutning viser at denne saken er en sak som kristenfolket er sterkt engasjert av.

Derfor er det også gledelig at det i premissene klart og tydelig kommer til uttrykk at saken nå bør følges opp på lokalplanet, i menighetene. Jeg gir min tilslutning til det som er sagt under pkt. 4 og likeledes det som sies under pkt. 2, hvor det også konkretiseres noe; dette med å følge opp på lokalplanet, både gjennom forbønnstjeneste, bibelstudium og annet holdningsskapende og praktisk arbeid for menneskeverd og menneskerettigheter.

Jeg har en liten tanke som jeg nesten ikke våger å kaste frem, men allikevel, la det stå til. Det er vesentlig at det som er sagt i premissene, kan komme frem på en slik måte at det når våre menighetslemmer. Der tror jeg ikke menighetsblad eller andre media er nok. Kunne det være en tanke at man fikk et resyme av det som står i premissene, og lot det bli en spesiell hilsen som man rett og slett leste i alle landets kirker f.eks. ved begynnelsen av det nye kirkeår, første søndag i advent?

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Kartveit, deretter Torleiv Austad.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, dette er så dyktig laga at det er ille å i det heile tatt tenkja på å endra på det. Når eg likevel tar sjansen, gjelder det slutten av pkt. 2. Bakgrunnen er denne: I kyrkjelydane våre får vi forslag om å markera mange ulike slags dagar. Her har vi lista opp tre av dei. I tillegg har vi Fasteaksjonen til Kirkens Nødhjelp. Det blir ein TV-aksjon i slutten av oktober som markerast svært mange stader. Alle går på noko av same tema med ulike innfallsvinklar. I tillegg har vi alle dei andre spesielle søndagane og alle andre ting som skal markerast, i og for seg svært gode og positive ting, som ingen kan seie noko galt om. Men når dette kjem på einannan med sterke tilrådingar, så er eg redd for at det kan bli ei bør for dei prestane og for dei

sokneråd som skal prioritera. Vi har snakka om personalpolitikk, og det går bl.a. på dette her. Eg har tenkt på det i andre sammenhenger, i forbindelse med andre saker vi har hatt her. Kva med ei koordinering av desse ulike søndagane? Det bør og gå som ei utfordring herifrå.

Derfor gjer eg framlegg om at vi i staden for det som står, seier: "Kirkemøtet vil f.eks. peke på U-landssøndagen, Menneskerettighetssøndagen 2. søndag i advent", som vel er meir korrekt, for det er ikkje meininga, så vidt eg har skjønt, at det skal markerast 8. desember uansett kva vekedag det kjem på.

Det andre eg har lyst til å seie, er at eg er glad for det som står i pkt. 3, den andre streken, om å koordinera det sentralkyrkjelege engasjemenet for menneskeverdet og menneskerettane. Eg er glad for vi kan streka under dette, sjølv om der alltid vil vera soldatar og sersjantar som ikkje let seg votera inn i marsjtakten. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Torleiv Austad, deretter Grønningsæter.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, premissene er spesielt viktige i et dokument som dette. Jeg tillater meg å peke på det tredje avsnittet på side 3, hvor det er tale om å bidra til å utvikle etiske lovregler for medisinsk forskning og praksis. Jeg hadde gjerne sett at det hadde stått "utvikle det etiske ansvar", fordi det ikke bare er spørsmål om lovregler når det gjelder medisinsk forskning og praksis, men i høy grad også er et spørsmål om ansvarsbevisste medisinske miljøer. På noen områder trengs det nok lovregler, f.eks. i spørsmål om forskning på befruktede egg ved prøverørsmetoden, og også på en rekke andre områder.

Men jeg kan også nevne hvordan etisk ansvar i praksis utøves, f.eks. gjennom søknader til NAVF, altså til Forskningsrådet, om støtte til medisinske prosjekter som har etiske implikasjoner. De har hittil gått gjennom Medisinsk-etisk Utvalg i Forskningsrådet. Nå må de gjennom de regionale komiteene som nettopp er opprettet.

Dette viser at medisinsk forskning og det etiske ansvar der er knyttet både til lovregler og til miljøer, og det vil man kunne fange opp ved å bruke noe videre betegnelse.

La meg også si generelt til pkt. 2, hvor det er tale om menneskverdet som trues i vår tid, at der ligger jo hovedvekten på de truslene som kommer utenfra mot menneskeverdet. Man har ikke talt like sterkt om truslene som kommer innenfra, nemlig menneskets iboende selvopptatthet og trang til å greie seg selv. Det er også en side når vi taler om menneskverdet som trues. Ellers er dette dokumentet et godt eksempel på en sosialetikk som er forankret i Bibelens to brennpunkter: Skapelse og gjenløsning.

DIRIGENTEN:

Det er Grønningsæter, deretter Aarflot.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, det er et fremragende arbeid komiteen har gjort, og det har krav på både dette møtets og kirkefolkets takknemlighet. Det som imponerer meg også, er den soberhet i språkbruken som er gjennomført.

Der er imidlertid et problem som kan se detaljert og pirkete ut, men som jo ligger ganske klart påpekt også i premissene. Det er selve begrepet menneskerettigheter, som jo har sin spesielle problematikk i teologisk sammenheng. Jeg er glad for å være underrettet om at komiteen allerede i annen linje i premissenes første overskrift har strøket ordene "og rettigheter", så meget mer som det i det avsnittet ikke står om rettigheter. Men som man vil vite, tenker Bibelen noe annerledes. At menneskerettighetene er bibelsk inspirert, det er vel ingen i tvil om. Men Bibelen tenker noe annet omkring rettighetene. Den sikter liksom saken inn en annen vei. Den taler ikke om rettigheter så mye som plikter, fordi rettighetene skal oppstå gjennom våre plikter, altså mot hverandre. Det er derfor jeg gjerne skulle sett at to ord var strøket på side 2 i fjerde linje i nest siste avsnitt, for der kommer det inn et diskutabelt og uklart teologisk uttrykk. Alt annet kan stå, synes jeg, men ikke "Vi er alle kalt til å bidra til virkeliggjøringen av menneskenes gudgitte verdi og rettigheter". "Gudgitte rettigheter" er et meget problematisk uttrykk på bibelsk grunn, selv om saken med menneskerettighetene står i klar sammenheng med dette. Når premissene er litt viktige, som Austad var inne på, så er det jo fordi de for første gang, så vidt jeg husker nå i dette møtet, er tatt med i vedtak. Derfor er det litt om å gjøre.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Aarflot, deretter Aage Lunde.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg bad om ordet for bare å uttrykke min uforbeholdne anerkjennelse for dette dokument som er av en slik karakter at mange av oss kjente trang til å klappe eller rope halleluja, alt etter hvilke tradisjon vi er oppdratt i.

Jeg skulle ønske at vi forholdsvis enstemmig kan slutte oss til den anbefalingen som er gitt i forslaget til vedtak. Det er klart at det alltid vil være enkeltheter og detaljer i et så vidt omfattende premissmateriale som man kunne tenke seg annerledes formulert. Men jeg har jo vært heldig og fått drive med disse spørsmål gjennom noen år i mitt arbeid bl.a. i Mellomkirkelig Råd, og jeg må si at det dokumentet vi har foran oss her, rager opp som noe av det aller fineste jeg har lest i denne tiden, også sammenlignet med internasjonale dokumenter som har behandlet de samme ting. Jeg vil håpe - at om Kirkemøtet nå slutter seg til dette og gjør det til sitt dokument - at det blir oversatt og går inn i den internasjonale drøfting og debatt om disse spørsmålene.

Jeg må få lov til bare i forbifarten å anmelde min uenighet med kollega Grønningsæter når det gjelder det punktet han berørte. Jeg synes ikke det er noe problematisk å tale om "gudgitte rettigheter", og jeg synes det er riktig at vi som kristne skal slåss for våre medmenneskers gudgitte rettigheter, også om de ikke skulle ha spesielle kristne fortegn.

Jeg vil gjerne be om at man i denne sammenhengen gjør hva man kan for å få dokumentet ut til menighetene, og at det da blir brukt og fulgt opp slik som forslaget lyder. Det beste ville nok i og for seg vært om vi kunne ha sagt det enda klarere, at hele dokumentet med premisser og vedtak blir ett vedtak, Kirkemøtets uttalelse, som går som en uttalelse fra dette møtet. Men om ikke det gjøres, så bør vi alle sammen kunne samles i hvert fall om det som står i fjerde punkt.

Hjertelig takk til komiteen og til de som har arbeidet med å forme ut dette dokumentet.

DIRIGENTEN:

Takk. Aage Lunde er siste talar før saksordføraren får ordet til oppsummering.

AAGE LUNDE:

Dirigent, det er bare i forlengelsen av Aarflot's inn-

legg. Det heter nemlig i pkt. 4 i vedtaket, slik vi har fått det på bordet, at: "Kirkemøtet anbefaler komiteens premisser." Jeg forstår det slik at noen forslagsrett har jeg ikke nå i dette øyeblikk, men egentlig burde det ha stått at "Kirkemøtet gjør komiteens premisser til sine og ber om" osv.

Jeg vet ikke hva dirigentskapet vil gjøre med det.

DIRIGENTEN:

Takk. Vi gir ordet til saksordføraren. Georg Hille, vær så god.

GEORG HILLE:

Dirigent, når det gjelder disse detaljer i premissene som har vært nevnt - eventuelle strykninger og endringer - så synes jeg vi kan gjøre det på den måten at jeg sammen med noen som det måtte være mulig å raske sammen av komiteen, kunne kikke litt på det og flikke på det; selvfølgelig da bare når det ikke var spørsmål om noen meningsendring.

Jeg tror iallfall ikke jeg vil slutte meg til Grønningsæter's fremlegg, for det gjelder en viktig meningsforskjell, hvor jeg egentlig mener at det går an å tale om "gudgitte rettigheter".

Men når det så ellers gjelder Austad's fremlegg, så skjønner jeg jo hans anliggende; at det er litt videre enn akkurat dette med etiske lovregler. Men man kunne jo f.eks. si at man skulle "bidra til å bevisstgjøre det etiske ansvar og utvikle lovregler". Man utvikler vel egentlig ikke lovregler. Ja, man kan jo det også, men det er vel ikke det man pleier å bruke som uttrykk.

Når det så gjelder Kjølaas' anliggende, så vil iallfall jeg gjerne si at vi glemte det, og det er jo kjedelig det da. Det må vi bare ta inn over oss, og si at det var leit. Jeg har ingen ting imot å føye inn i premissene det som han har levert meg, ved at man tar ytterligere et strekpunkt inn på side 3. Hvor det skal plasseres vet jeg ikke riktig, men han har i hvert fall foreslått: "Bidra til å styrke samisk språk og kultur ved praktisk arbeid i vår kirke." Jeg synes ikke det er vanskelig å kunne føye inn det.

Når det så gjelder selve vedtaket, kommer vi jo tilbake til det.

Det var vel nå dette som Kartveit har fremført: "Kirke-

møtet vil f.eks. peke på U-landssøndagen, Menneskerettighetssøndagen 2. søndag i advent og Den nordiske fredssøndagen 1. januar 1986."

Jeg har ikke noen problemer med det. Poenget med å ta med og nevne dem, var jo nettopp det at man skulle eksemplifisere og gjøre oppmerksom på.

Vel, jeg har ellers ikke noe å si. Når det gjelder dette med pkt. 4, så har vi liksom forsøkt å være litt lure der da. Vi kunne jo laget en uttalelse, men jeg synes det i grunnen er en ganske fin måte å gjøre det på, at vi her sier at Kirkemøtet anbefaler dette. Med en gang vi sier at vi gjør det til møtets, har vi en debatt gående, og noen vil flikke på premissene, og man har avstemninger og det ene med det annet. Hvis man anbefaler det, så vet vi at møtet står bak det så godt som mannjevnt. Når man så ber om at de blir sendt ut til menighetene, så har man jo oppnådd akkurat det samme. Jeg synes man skal bli stående ved formuleringen. Det er en ganske fiks formulering, hvor man oppnår det man vil. Man oppnår nemlig også at pressen får tak i det, og det er jo virkelig viktig.

Det har vært så mange godord om dette her, og det skal til og med gå inn i de internasjonale sammenhenger som et stort dokument. Det satte vi pris på å høre. Men siden det er sagt så mye fint om dette dokumentet, har jeg lyst til å fremheve sekretariatet. Jeg hadde lyst til å si at når det gjelder å strekke selve kjølen og å forme ut det viktigste, skal vi si det vi begynte å arbeide med, så er det gjort av Atle Sommerfeldt. Det hadde jeg lyst til å si, for vi hadde vel ikke klart det vi andre. Men vi har nå vært med i en prosess til slutt, som gjør at det har fått denne form som vel kan sies å være forholdsvis stram og fin, og som kan gå ut og bety noe i vår kirke og kanskje videre ut.

DIRIGENTEN:

Takk. Dirigenten ser da debatten som avslutta, og vi kan gå til votering. Det har også vore debattert endringsframlegg til vedtaket. Premissane er komiteens. Saksordførar har opplyst at dei tar inn enkelte av dei merknadene i premissa som har kome, men Kyrkjemøtet kan vel ikkje godta at komiteen etterpå flikker på premissa? Kva seier møtet om det? Dei premissane som ligg føre her nå, må vere dei som også går vidare. Dirigenten har oppfatta det slik at ein ikkje kan flikke på premissane etter at dei har vore oppe i Kyrkjemøtet. Den einaste saksforskjellen er mellom Grønningsæter's forslag til endring og det komiteen har. Det vil bli ståande, og vi kan ikkje votere over dette. Beklager, Grønningsæter.

Dirigenten gjer framlegg om at vi går til votering over det framlegget til vedtak som ligg føre. I pkt. 2 har vi to framlegg til vedtak.

Er det til dagsordenen? Hille, vær så god.

GEORG HILLE:

Dirigent, jeg føler det er litt formalistisk. Jeg har nevnt de to rettelsene som kan komme på tale. Det som det kunne være meningsforskjell om, og som jeg vet at det er meningsforskjell om, det var dette som Fredrik Grønningsæter kom frem med. Men med hensyn til de to andre kan jeg liksom ikke tenke meg at det er noen. Hvis komiteen blir enig og når det er referert her, så kan jeg ikke skjønne at det er noen ting i veien for at vi kan foreta de rettelsene, og at dere kan anbefale det. Jeg synes noe annet ville være ytterst formalistisk, og å stenge for noe som helt opplagt ligger i salen som et ønske.

DIRIGENTEN:

Dirigenten oppfatter det også på den måten at Kjølaas' sitt anliggende kunne komiteformannen ta inn i premissa, og sameleis Austad's. Men det var snakk om flikking på premissane, det var det eg ikkje likte.

Da er møtet enig i at dei to anliggande kjem inn i premissane.

Då går vi til vedtak. Under pkt. 2 er det framlegg om ei endring. Vi tar opp dette i første omgang. Det ligg føre framlegg fra Kartveit om å endre siste linje i pkt. 2, slik at den skal lyde: "Kirkemøtet vil f.eks. peke på at U-landssøndagen, Menneskerettighetssøndagen 2. søndag i advent og Den nordiske fredssøndagen 1. januar 1986." Det er korrekt sitert. Da stiller vi disse to opp mot kvarandre, komiteens framlegg og Kartveit sitt framlegg.

Eg må spørre saksordføraren: Kunne komiteen tenke seg å rette 8. desember til 2. søndag i advent? Tar de heile forslaget til Kartveit? Då er det greit. Då har vi berre eitt framlegg til votering. Då gjer dirigenten framlegg om at vi voterar over samtlige punkt under eitt. Er det innvendingar mot det? Det er det ikkje.

Vi går til votering. Dei som stemmer for dette framlegget til vedtak i fire punkter som komiteen har lagt fram, dei held seg rolig; dei som røystar mot, viser det med stemmetegn. Det er enstemmig vedteke. Dette gode

dokumentet er einstemmig vedteke. Det var veldig godt.

Vi går då vidare til sak 9/85.

SAK KM 9/85:
SEKRETARIATSFUNKSJONEN I
MENIGHETSRÅDENE

INGER HELENE MURI:

Dirigent, jeg går rett på og leser premissene.

Premisser:

Komiteen har drøftet sekretariatsfunksjonen for menighetsrådene.

Komiteen vil innledningsvis peke på det store ansvar menighetsrådene er pålagt. Det er av avgjørende betydning for den kirkestruktur vi er i ferd med å bygge opp, at lokalplanet som den grunnleggende enhet, får forsvarlig saksbehandling. Det er derfor et akutt behov for sekretariatshjelp i menighetsrådene.

I vår kirkestruktur er kommunestyret forvaltningsorgan i økonomiske spørsmål i menigheten. Flere kommuner har sett sitt ansvar og opprettet stillinger som bl.a. innebærer hjelp og støtte til menighetsrådene saksbehandling.

Komiteen er kjent med at saken behandles av Kirkelovutvalget og håper at saken vil finne en positiv og snarlig løsning i utvalgsinnstillingen.

Komiteen mener at det er nødvendig med informasjon og påtrykk overfor kommunale instanser for å få tilført menighetene den arbeidskraft som er nødvendig for å få løst de pålagte oppgaver.

Komiteen vil også i denne sammenheng understreke behovet for opplæring i denne tjeneste.

Komiteen mener det er viktig at fleksibilitet og oppfinnsomhet preger arbeidet med å få etablert tjenesten der forholdene ennå ikke er lagt til rette for lønnet sekretærhjelp.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet vil overfor Kirkelovutvalget be om at det tas særlig hensyn til menighetsrådenes behov for

sekretærhjelp i den stillingsstruktur det legges opp til på menighetsplan, og at det gis et godt økonomisk fundament.

2. Kirkemøtet henstiller til landets kommuner å være spesielt oppmerksom på menighetsrådenes behov for lønnet sekretærhjelp, inntil det kommer faste ordninger på dette området.

3. Kirkemøtet ber om at det blir satt i gang kursvirksomhet for de som ivaretar sekretærfunksjonen i menighetsrådet og at det utarbeides egnet kursmateriell.

DIRIGENTEN:

Takk. Saka er lagt fram med premissar og framlegg til vedtak. Ordet er fritt. Det er Bønes, deretter Øy. Dirigentskapet gjer også her framlegg om tre minutts taletid.

OLAV BØNES:

Dirigent, jeg var jo for så vidt inne på det i går, og hadde bare lyst til å understreke og gi min sterke tilslutning til det som kommer frem her, både i premissene og i vedtaket. Jeg vil særlig peke på at når det er spørsmål om sekretærhjelp, så bør man så langt det er mulig få sekretærhjelp som er så kvalifisert at det virkelig kan bli til avlastning både for menighetsrådsformannen og for soknepresten. Soknepresten, vil man gjerne si. Ja, fordi i de fleste tilfeller er det vel nemlig slik rundt om at soknepresten gjør en hel også for menighetsrådet, som han skulle ha sluppet å gjøre. Derfor tror jeg det er veldig viktig at vi er oppmerksomme på denne siden og denne utdannelsesparagrafen her. Jeg synes det er veldig viktig at vi får det med. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øy, deretter Larsen.

ØYVIND ØY:

Dirigent, det gjeld pkt. 2 i vedtaket. I første linje står det: "Kirkemøtet henstiller til landets kommuner." Det er nokså lang vei fra Kirkemøtet til landets kommuner. Og det er litt viktig at dette kan bli konkretisert nokså snart.

Det går så vidt vi veit ei stund før Kyrkjelovutvalget

har lagt fram innstillinga si, og dette kan få den støtte som vi vonar det vil gi. Men det er viktig no når vi er i ein ny fase og nye sokneråd skal etablere seg at vi så sant det er mulig, kan gi dei støtte i å fremme ei slik sak. Det vil bety mykje for arbeidet i dei nye sokneråda. I mange kyrkjelydar og for mange kommunar er dette blitt ei opplagt sak, men vi veit at det er vanskelig for andre, og problemet ligg eigentlig ikkje hjå sokneråda, dei har fremja dette, men dei har vanskelig for å finne gehør for det i kommunestyret.

Det eg gjerne vil, er at dette blir gjort litt klarare i denne saka. Vi må finne denne forbindelsen herifrå og til kommuneadministrasjonen.

I premissane, tredje siste avsnitt på første side, står det: "Komiteen mener det er nødvendig med informasjon og påtrykk overfor kommunale instanser." Nettopp det bør vi kunne arbeide for i denne sammenhengen, og det er vel ikkje andre som kan tenkje gjennom dette enn Kyrkjerådet, og så snart som mulig ta opp denne saka for å finne ein kanal for å fremje, ikkje berre denne saka, men også andre liknande saker.

Eg har difor eit forslag til tillegg til pkt. 2. Vi setter komma etter "på dette området", og held fram "og ber Kirkerådet vurdere hvordan menighetsrådene kan hjelpes til å fremme denne saken".

DIRIGENTEN:

Det er Larsen, deretter Tversland.

ODDVAR LARSEN:

Dirigent, jeg er også glad for at denne saken er kommet opp og gitt såpass stor og viktig prioritet i vedtaksform, for jeg føler på mange måter spørsmålet: Hvem har menighetens administrative ansvar? Hvor skal ansvaret ligge? Vi har en rådsstruktur, og vi har en embetsstruktur. Hvis man følger ordningsloven slik den er i dag, så er det vel menighetsrådets formann som sitter med ansvaret, og det kan bli ganske tungt. Jeg håper jo at vi nå kommer frem til en ordning som gjør at vi får skilt ut det administrative ansvaret, slik at dette kan dekkes av en sekretærfunksjon som kan frigjøre soknepresten i dette arbeidet.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Tversland, deretter Bergan. Dirigenten

gjer framlegg om at det settes strek etter Tversland's innlegg.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, jeg vil bare forfølge min sak fra i går. Jeg bebudet at jeg kom til å komme med kommentarer til alt som går i retning av rammeprogram og arbeidsprogram for Kirkerådet. Jeg valgte ikke å gjøre det på forrige sak, og jeg skal heller ikke gjøre det her. Men jeg vil igjen ha markert at dette er en helt uholdbar måte å gjøre vedtak på, og jeg vil så sterkt jeg kan, anmode Kirkerådet om å legge opp til en form på neste Kirkemøte som gjør at vi får anledning til å se dette samlet. Jeg vet ikke hvordan dette skal gå til, og med dirigentskapet hadde jeg også en diskusjon om dette. Jeg er klar over vanskeligheten ved at ingen saker blir ferdig godkjent - altså også vedtatt. En kan jo ikke utsette alle saker, så det er en vanskelig form, men vi må komme frem til en annen måte hvis vi mener at vi vil prioritere. Dette er uholdbart. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er replikk fra Øyvind Øy. Strek er satt.

ØYVIND ØY:

No talar eg som komiteformann i Komite C, og ikkje som forslagsstillar. Vi vil få anledning til ein prinsipiell diskusjon av akkurat denne problematikken, så langt eg kan sjå, under sak 18.

DIRIGENTEN:

Takk. På talarlista står Bergan og Kartveit. Det var ein talar som meldte seg etter at strek var satt. Bergan, ver så god.

HALVOR BERGAN:

Dirigent, det er klart - som det sies her i forslaget til vedtak - at Kirkelovutvalget står veldig sentralt når det gjelder akkurat denne saken, som så mange andre. Men Kirkelovutvalget vil antagelig enda bruke to år før de kommer med sin utredning, og vi mente i komiteen at denne saken har noe mere hast over seg. Vi er i manko rundt omkring i våre menighetsråd når det gjelder sekretærhjelp. Jeg tror personlig også at dette gir seg utslag når det gjelder å få folk til å være med i menighetsrådene. Når det står her i pkt. 2 at "Kirkemøtet henstiller til landets kommuner" osv., så er det en sak

som det selvsagt allerede nå kan skje noe med. For Agder's vedkommende har vi allerede, bispedømmeråd og biskop i fellesskap, sendt et brev med henstilling til kommunene; men det kan ikke bli noe annet enn en henstilling om at de vil se velvillig på lønnet sekretærhjelp. Vi kan altså sende ut dette nå, og det ville da være greit, synes jeg, om vi kunne legge ved et slikt brev som dette fra Kirkemøtet.

DIRIGENTEN:

Takk. Kartveit er siste talar. Saksordføraren får ordet etterpå.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, i forbindelse med forslaget fra Øy vil eg gjerne stilla spørsmål til komiteen om korleis dei har tenkt seg at dette pkt. 2 skal gjennomføras. Er det f.eks. mulig, er det ønskjeleg, å senda det ut gjennom Norske Kommuners Sentralforbund? Bispedømeråda er no nemnt som ei mulighet - i Agder altså - og det kan gjerast fleire plassar. Eg er redd for at hvis det skal leggjast opp til at Kyrkjerådet skal utarbeida materiell som blir sendt til sokneråda, så er det akkurat dei same personane som må gå på administrasjonen i kommunen for å be om dette som gjer det ellers og. Dei er vant til å masa om dette, sett med kommunens auge, så eg vil gjerne at det skulle kome gjennom ei annan kanal enn gjennom sokneråda, slik at det kan få ei anna vekt enn det som det får ellers.

Når det gjelder Tversland sitt problem, med heile denne lista av ting vi no pålegg Kyrkjerådet å utgreia, så deler eg det langt på veg. Eit lite praktisk tips. Det kunne vore veldig hendig når vi har mange forslag, å ha ein overhead-prosjektor her framme. Der kunne vi f.eks. skriva desse tinga som Kyrkjerådet skal gjennomføra for oss, etter kvart som vi vedtek det, så har vi det for auge når vi gjer nye vedtak.

DIRIGENTEN:

Takk. Ønskjer saksordføraren ordet? Muri, ver så god.

INGER HELENE MURI:

Dirigent, det er i hvert fall ikke tvil om at forsamlingen er enig om at dette er et viktig problem for vår kirke, og jeg er glad for at det ble tatt så godt imot.

Når det gjelder pkt. 2 om at "Kirkemøtet henstiller til

landets kommuner å være spesielt oppmerksom på", så er vi jo klar over at det kanskje er en litt vanskelig formulering om på hvilken måte henvendelsen skal skje. Det kan jo skje gjennom menighetsrådene, og at menighetsrådene i vedtaket får en spesiell påskynnelse til å ta kontakt med sine kommuner. Men det kan vel også hende at det er best at det kan skje gjennom Norske Kommuners Sentralforbund. Jeg tror likevel ikke at det er noe i veien for at vedtaket står som det står, og så finner vi da frem til den måten dette skal gjøres på.

Når det gjelder Øy's forslag om å henge på noe der, så har vi jo ikke fått konferert med komitemedlemmene om det. Hvis tillegget kan føre til at det kan skje en fortgang i saken, så er i hvert fall jeg for min del enig i at det godt kan henges på, men komitemedlemmene må da i tilfelle gi sitt bifall.

DIRIGENTEN:

Takk. Då er debatten avslutta. Vi går til avstemning. Det er eitt tilleggsframlegg til pkt. 2. Dirigenten gjer framlegg om at vi voterar over det først, og så voterar vi samla over heile vedtaket etterpå.

Vi voterar først over komiteen si innstilling, pkt. 2. Dei som røystar for dette, held seg rolige; dei som røystar mot, viser det ved stemmetegn. Det er samrøystas.

Så voterar vi over tillegget som er framlagt av Øyvind Øy til pkt. 2, og dirigenten siterar det. Det er berre ei lita språklig endring frå det han siterte, som han sjøl har kome med. Etter pkt. 2: "Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere hvordan menighetsrådene kan hjelpes til å fremme denne saken". Dei som røystar for dette framlegget fra Øy, held seg rolige; dei som røystar mot, viser det ved stemmetegn. Tillegget er innvotert.

Då røystar vi over heile framlegget til vedtak, med dette tillegget fra Øyvind Øy. Dei som røystar for framlegget pkt. 1, 2, og 3, dei held seg rolige; dei som røystar mot dette framlegget, dei viser det ved stemmetegn. Det er samrøystes vedteke.

Då vil dirigentskapet gjerne få presentert ei sak til, før vi går til pause. Vi får sjå kor mange som melder seg til debatt i saka, før vi tek avgjerd om vi skal gå vidare før pause. Vi tenkjer på sak 12/85 om "Gudstjenestelivet".

SAK KM 12/85:
GUDSTJENESTELIVET

Dirigenten har fått opplyst at det er Arvid Nergård som er saksordførar. Vi gir ordet til han. Innstillinga er lagt frem av Komite F. Ver så god, Nergård.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, Komite F har drøftet "Gudstjenestelivet" på bakgrunn av grunnlagsdokument og tilråding fremlagt for Kirkemøtet av Kirkerådet - Dokument 12.2 - og med særlig siktepunkt på hva som kan gjøres for å fornye gudstjenestelivet, ikke så mye med henblikk direkte på de liturgiske reformer. Jeg leser premissene.

Premisser:

Komiteen har drøftet kirkens gudstjenesteliv på grunnlag av melding fra Kirkerådet, etter anmodning av Kirkemøtet 1984 som, i sak KM 11/84, pkt. 3, vedtok at "arbeidet med gudstenestelivet i kyrkja skal gjevast prioritet framover".

Meldingen fra Kirkerådet reiser i denne sammenheng også spørsmålet om overføring av beslutningsmyndighet og prosedyre ved godkjennelse, innføring og endring av liturgier og dessuten spørsmålet om avgjørelsesmyndighet i forbindelse med gudstjenester og bruk av kirkene.

Komiteen har ikke funnet å kunne gå inn i dette sakskomplekset, fordi en konstruktiv drøfting ville kreve et bredere og flersidig grunnlagsmateriale. Komiteen anser det som viktig å konsentrere oppmerksomheten om det videre arbeid med å stimulere selve gudstjenestelivet i menighetene. Imidlertid registrerer komiteen med glede og tilfredshet at Kgl.res. av 1. november 1985 har gitt Kirkemøtet fullmakt til å godkjenne bl.a. mindre endringer i godkjente liturgier. Komiteen ser dette som et positivt signal i retning av fullmaktsoverføring på et enda videre felt, også i liturgispørsmål.

Komiteens drøftinger omkring kirkens gudstjenesteliv har i hovedsak følgende momenter:

1. Gudstjenesten er livsnerven i kirkens liv og virke. Den er menighetens møte med den treenige Gud gjennom Ord og sakramenter og menighetens tilsvar gjennom bekjennelse, bønn og lovsang.

2. Selv om gudstjenestelivet etter hvert har fått et variert liturgisk preg, ut fra spesielle behov og

hensyn, vil søndagens høymesse ha en helt sentral plass som menighetens hovedsamling. Det må, etter komiteens mening, være en hovedmålsetting at høymessen fungerer etter sin hensikt. Høymessen må være menighetsbyggende, fremme fellesskapet, nære troen og stimulere til glad tjeneste i menigheten.

Et viktig moment er gudstjenestens misjonerende element. Dette vil innebære at en opplever gudstjenestelivet som åpent, inkluderende og meningsfylt, også av dem som står i utkanten av menighetens levende trosliv og tjeneste.

3. Ut fra de målsettinger som her er skissert, gjøres det mange steder en bevisst innsats fra menighetens side for å motivere og legge til rette for økt oppslutning om gudstjenesten.

Komiteen er også kjent med at Kirkens Forsøksutvalg har planlagt et prosjekt som sikter på tiltak for å stimulere gudstjenestelivet.

4. Etter komiteens mening har vår høymesse mulighet for å kunne fungere bedre og forvaltes på en måte som sterkere markerer den inkluderende og samlende funksjon om Ord og sakramenter. Innenfor den liturgiske ramme en har fått, vil det være spørsmål om å utnytte maksimalt de muligheter som gudstjenesteformen gir, til å skape en levende og meningsfylt gudstjenestefeiring for alle generasjoner. Komiteen vil her peke på betydningen av å markere gudstjenesten som menighetens gudstjeneste. Den enkelte kirkegjenger må stimuleres til aktiv deltakelse og medansvar.

I tillegg til dette vil en bevisst og samarbeidende planlegging i forberedelsen av gudstjenesten være av stor betydning.

Komiteen vil understreke at en stimulering av gudstjenestelivet vil måtte forutsette en ansvarsvekkelse hos alle som kjenner seg hjemme i menighetens fellesskap og som ønsker et rikere og mer inkluderende gudstjenesteliv.

5. Ut fra disse overveielser mener komiteen at våre lokalmenigheter har behov for bistand og hjelp til å oppruste gudstjenestelivet, alt etter de lokale ressurser og forutsetninger.

I prioriteringen og videreføringen av denne saken vil det defor være naturlig å be Kirkerådet om å

bistå menighetene gjennom formidling av sakssvarende stoff og impulser i denne viktige sak.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet vil uttrykke tilfredshet med at Kgl.res. av 1. november d.å. har åpnet for en viss fullmaktsoverføring ved justering av godkjente liturgier. Kirkemøtet håper at slik delegering så snart som mulig blir gitt i større utstrekning, også i liturgispørsmål.

2. Bispedømmerådene oppfordres til å legge til rette for økt oppmerksomhet omkring gudstjenestelivet i lokalmenighetene og blant de kirkelige yrkesgruppene.

3. Kirkerådet bes videreføre arbeidet med kirkens gudstjenesteliv i kontakt med de instanser og organer som det er naturlig å samarbeide med og eventuelt med tilsvarende organer i de lutherske søsterkirker. Kirkerådet gir melding til Kirkemøtet om arbeidet med denne sak.

4. Kirkerådet bes arbeide med klarleggelse av avgjørelsesmyndigheten vedrørende gudstjenester og bruk av kirken.

DIRIGENTEN:

Takk. Då er saka lagt fram, og framlegget til vedtak er sitert. Ønskjer nokon ordet i saka? Det er Bønes, Øgaard, Aarflot og Havåg.

Vi går då til ein liten pause før vi tar debatten på denne saka.

(KORT PAUSE)

Då tar vi fatt på debatten til sak 12/85.

Vi har denne talarlista: Bønes, Øgaard, Aarflot, Havåg og Sigurd Lunde. Bønes, vær så god; deretter Øgaard. Vi nytter også her tre minutters taletid.

OLAV BØNES:

Dirigent, jeg har jo vært med i komiteen som har utarbeidet dette, men det er likevel en ting som jeg har lyst til å understreke. Det er at man legger forholdene slik til rette at forkynnelsen kan styrkes best mulig. Jeg synes for min del det er ganske imponerende for

mange presters vedkommende at de i det hele tatt kan makte å holde, ikke bare søndagens preken, men andre prekener og andakter under nesten umulige arbeidsforhold, både når det gjelder ting som de som embetsmenn skal gjøre og en rekke ting for menighetsrådet. Jeg synes det er veldig viktig at vi her er oppmerksomme på dette. Selv om vi ikke sier noe om det, vet vi jo at forkynneren må få tilstrekkelig tid til både personlig fornyelse og fordypelse i Ordet. Det er overmåte viktig. Ettersom det jo er evighetsvandrere vi skal forkynne for, og det vi sier har betydning for folks evige ve og vel, så er det klart at dette er en veldig viktig ting.

Jeg må da, dirigent, med det samme jeg har ordet, få beklage min uheldige formulering i går, og jeg får bare si det slik at det er ingen uenighet om dette punktet som man var uenige om under sak 4. Det som var mitt anliggende, var at i en folkekirkesammenheng, og sagt i den forbindelse, så var det uheldig fordi det kunne misforstås. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øgaard; deretter Aarflot.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, nå er vi kommet på menighetsplan, og det er der mange av de viktigste tingene skjer i vår kirke. Jeg er glad for premissene, og jeg er glad for forslaget til vedtak, særlig det som gjelder pkt. 2 og 3, og for den plasseringen som høymessen blir gitt som menighetens hovedsamling om Ord og om sakramenter - av mange grunner, men også fordi det er her at kirken og menigheten samlet står frem offentlig og sier at "Her er vi".

Jeg vil gjerne understreke pkt. 3 om videreføring. Vår kirke burde i likhet med visstnok alle de kirker det er grunn til å sammenligne oss med, ha et kontinuerlig arbeid med salmesang og gudstjenesteliv, både praktisk og innenfor det som blir dekket av fagområdene hymnologi og liturgi. Liturgikommisjonen har gjort et stort og grundig arbeid, men noen må ha ansvar for at det materialet de har samlet og det anliggende de har arbeidet med, blir ført videre og ikke går i glemmeboken, slik at vi får et sammenhengende arbeid, og ikke et arbeid som er preget av skippertak.

Det må i vår kirke arbeides på alle plan og i alle sammenhenger for en langt sterkere bevisstgjøring omkring gudstjenesten. Det må arbeides seriøst og på bred basis

med et pedagogisk arbeid omkring gudstjenesten, ikke for å redusere gudstjenestens innhold slik at flest mulig skal kunne forstå alt som skjer - det er en misforståelse av ordet pedagogikk - men for at flest mulig mennesker, barn, unge, voksne og eldre kan bli ledet frem til et forhold som gjør at den ukentlige gudstjenesten blir en livsnødvendig del av deres kristenliv. Det er et viktig arbeid som ikke må glemmes.

Ellers vil jeg bare få henlede oppmerksomheten på en organisasjon som heter Norges Kirkesangforbund, som er en organisasjon som på frivillig basis arbeider med å styrke kirkesangen i vår kirke, både i gudstjenesten og ellers.

Endelig vil jeg si at vi må legge alt inn på å komme frem til samtalemåter som gjør at vår kirke ikke spriker for mye, at vi ikke får en polarisering, men at vi får et arbeid innover mot en samling om disse spørsmålene. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Aarflot; deretter Havåg.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, jeg er glad for premissene som er lagt frem her, og som jeg synes på en veldig fin måte uttrykker hva vi trenger på menighetsplan og i kirken som helhet når det gjelder fornyelse av gudstjenestelivet.

Jeg vil gjerne likevel peke på at jeg finner forslaget til vedtak litt uklart på et par punkter.

Når det gjelder pkt. 1, som viser til den kongelige resolusjon, så er det ikke riktig å si at den bare har åpnet for en viss fullmaktsoverføring ved justering. Den kongelige resolusjon har gitt Kirkemøtet fullmakt til å foreta enkelte mindre justeringer. Når det så gjelder vår forhåpning om hva som skal skje videre, synes jeg vi får si nå som vi har sagt før og som vi vel alle sammen er enige om, at Kirkemøtet ser frem til at Kirkemøtet får tildelt den fulle avgjørelsesmyndighet i liturgispørsmål. Dette må av nødvendige grunner vente til det er avklart hvordan prosedyren skal foregå, men jeg vil foreslå en alternativ tekst til pkt. 1: "Kirkemøtet vil uttrykke tilfredshet med at Kgl.res. av 1. november 1985 har gitt Kirkemøtet fullmakt til å foreta enkelte mindre justeringer i godkjente liturgier. Kirkemøtet ser frem til at Kirkemøtet får tildelt den fulle avgjørelsesmyndighet i liturgispørsmål."

Jeg har konferert også med byråsjef Sverdrup-Thygeson, som er her fra departementet, og som sier at dette er en formulering som er mer dekkende enn den som står i forslaget.

Når det så gjelder pkt. 3, dirigent, vil jeg også bare si at jeg synes det er vanskelig og så å si oppnevne Kirkerådet til en ny Liturgikommisjon i vår kirke, noe jeg nesten ser tegn til her. Jeg synes det må være nok å si at "Kirkerådet bes videreføre arbeidet med kirkens gudstjenesteliv", eventuelt at vi tar med det som står, "i kontakt med de instanser og organer som det er naturlig å samarbeide med", for å få med det sistenevnte taler sa om Norsk Kirkesangforbund, men så sette punktum der, for det videre med samarbeid med andre kirker og melding til Kirkemøtet, det synes jeg er ting som sier seg selv. Så jeg har også det endringsforslag at vi setter punktum etter "å samarbeide med". Takk.

DIRIGENTEN:

Takk, for den vidare debatt kan eg opplyse at - hvis jeg ikke har forstått feil - sakordførar også er samd i endring av pkt. 1. Saksordførar får ordet i alle tilfelle, men eg bare nevnte dette for den vidare debatt. Det er Havåg, og så Sigurd Lunde.

LEIV HAVÅG:

Dirigent, der er nok mykje rett og godt sagt i dette som er framlagt her frå komiteen, men eg synes på ein måte, ærlig talt, at det virka litt flatt og sjølfølgeleg. Det er vel muligens av den grunn at eg for min del har tenkt mykje på dette dei seinare år, dette med gudstenestelivet og korleis menneske skal kunne møte det på ein måte der dei kjenner seg heime.

Eg synes derimot at dette Dokument 12.2, som er framlagt i grunnlagspapira våre frå Kirkerådet, har oppfanga uhyre mykje godt, eller mykje sant og rett, når det gjeld dette med gudsteneste. Eg siterar frå side 6 i Dokument 12.2, eit av dei siste avsnitta der. Det er snakk om bredde og variasjon i gudstenestelivet, og eg siterar: "Et viktig ledd i denne prosessen vil være å forsøke å redusere den kulturelle avstanden/terskelen både for dem som ofte og dem som sjelden går i kirken. Dette vil bl.a. innebære at man må utvikle uttrykksformer som er i pakt med vår tids uttrykksett. Hensikten må være at de som søker til kirken kan oppfatte at det som skjer i gudstjenesten, er for dem."

For meg har det vorte slik at eg ser at dette er heilt

sentralt når det gjelder vår gudsteneste. Og likevel er det noko dobbelt her, særlig når det gjeld gruppa konfirmantforeldre når dei kjem til kyrkje; desse i "gråsonen". Når dei kjem til kyrkje samen med konfirmanten sin, vert dei skuffa over ikkje å møte dei salmene og formene som dei hugsar frå sin barndom. På same tid er desse formene og denne musikken dei kritiserar, så der er noko dobbelt.

Det kan vel då vera vesentleg dette her når det gjelder denne gruppa av kyrkjegjengarar. Det kan vera vesentleg å ta vare på desse vemodig-høgtidelege følelsane, det kan det nok vere. Men på same tid er det, trur eg, med på å halde kristendomen på plass i det ufarlege festområdet av livet. Skal den kristne bodskapen vere ei reell utfordring og handgripeleg trøst, så må uttrykksformene også i gudstenestene knytes til det som kjennes som det eigentlege, det kvardagslege i livet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Sigurd Lunde, deretter Lislerud. Dirigenten gjer framlegg om at vi sett strek etter Sigurd Lunde sitt innlegg.

SIGURD LUNDE:

Dirigent, det gjelder to ting i forbindelse med forslaget til vedtak, pkt. 2. Vi hadde i slutten av 1950-årene en landsomfattende aksjon for økt kirkesøkning. Den pågikk i 2-3 år, og den var meget grundig lagt opp, og den hadde sine gode resultater. Det var et prinsipp vi brukte den gang som jeg tror dessverre er gått noe i glemmeboken. Det gjelder dette med å ha en kontinuerlig aksjon for økt kirkesøkning på den måten at man har fire søndager om høsten og fire søndager om våren som blir brukt til spesielt å gjøre folk bevisst om gudstjenestens betydning. Vi har nå i Stavanger bispedømme begynt i høst. I oktober har vi hatt fire søndager, der det har vært lagt særlig vekt på økt kirkesøkning, og det har vært meget vellykket. Vi skal til våren ha fire søndager. Dette er ikke noe som vi regner med skal gjelde bare et år eller to, men det skal være kontinuerlig, om nå den nye biskopen og bispedømmerådet vil fortsette dette.

Det annet jeg vil nevne, er at sammen med økt kirkesøkning må der gå en kontinuerlig evangeliseringsprosess. Jeg tror det er veldig vesentlig i forbindelse med pkt. 2 å legge inn i det som der står at å nå ut til stadig nye mennesker med bevisst evangelisering er nødvendig for økt kirkesøkning.

La meg bare til slutt da få sette en strek under det som ble sagt om Kirkesangforbundet. Der er knapt noe som samler så mange mennesker til gudstjenesten i kirken som god sang og musikk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då er strek sett, og det er ikkje kome fram nye endringsframlegg før strek vart sett. På talarlista har vi nå Lislerud, Bjørklund, Kjos, Øgaard, Bakkevig og Rong. Ver så god, Lislerud.

GUNNAR LISLERUD:

Dirigent, jeg gleder meg også over dette dokumentet vi har fått forelagt, og også over det som i premissene er sagt om gudstjenesten. Jeg noterer med spesiell glede dette med gudstjenestens misjonerende element, som vi opplever til stadighet rundt om i våre bispedømmer.

Jeg har et punkt som jeg kanskje ønsket å presisere noe. Det gjelder sang- og musikklivet i menigheten i forbindelse med vårt gudstjenesteliv. Vi opplever at det er stor variasjon i menighetene når det gjelder sang- og musikklivet, og vi opplever organister som er en uvurderlig hjelp gjennom sin innsats for å samle og skape glede og fellesskap i menigheten og i gudstjenesten.

Men det er jo ikke alltid slik, og det er kanskje heller ikke alltid slik at de kirkelige organer er med på å støtte organistene i denne tjenesten. Det gjelder sikkert menighetsråd og det gjelder kanskje også bispedømmeråd. Jeg vil også påpeke at liturgiske råd rundt om i våre bispedømmer ikke alltid er i den funksjon og gjør den innsats som vi kanskje hadde håpet. Jeg vil også, som et par andre, peke på den store betydning som Norges Kirkesangforbund har for denne saken.

Kanskje det hadde vært nok om noe av dette hadde kommet med i premissene, men det er mulig at vi ikke kan røre noe ved dem. Jeg har derfor et enkelt forslag. Det gjelder pkt.2, og det lyder slik: "Sang- og musikklivet i menighetene er av største betydning og fortjener ytterligere støtte fra de kirkelige organer."

DIRIGENTEN:

Beklager Lislerud, men det kom etter strek var sett. Det er Bjørklund, deretter Kjos.

BJØRN VEGARD BJØRKLUND:

Dirigent, pkt. 2 i vedtaket oppfordrer bispedømmerådene til å legge forholdene til rette for en økt oppmerksomhet omkring gudstjenestelivet, og det er det vel bred enighet om. En del av mitt innlegg ble tatt opp av foregående taler, så jeg skal ikke repetere noe der.

Jeg vil bare rette litt søkelys på oss selv. Vi skal gå i gang med å bruke en ny salmebok 1. søndag i advent. Vi har vært samlet til morgenbønner hver dag denne uken, til gudstjeneste, og sunget i forskjellige sammenhenger. Vi har enda ikke turt å prøve en av de nye melodiene til noen av de salmene vi er kjente med tekstlig sett, selv ikke i dag morges; ikke til forkleinelse for dem som hadde ansvaret for den andakten på noen måte, men selv den melodien som var beregnet til familiegudstjenestebruk og som vi forhåpentligvis har mulighet til å lære selv små barn, hadde vi ikke mot til å prøve.

Altså: Det har noe med at vi tar dette med sang og musikk på alvor. Det må vi snart begynne med i kirken, og det vil også si at vi har mot til å prøve, på oss selv i det minste, det vi skal tre nedover ørene på menighetene nå 1. søndag i advent. Det er klart at en slik forsamling som dette er meget representativ til å prøve og forsøke ut litt av det som vi omtaler i så gyldne ordlag og får ned på papiret, men som ingen tør å prøve i praksis.

Jeg oppfordrer da møtet til å gi, la oss si møtets organister, en mulighet til å komme med et forslag til en sang kanskje i løpet av dagen, så en kunne prøve en eneste ny melodi. Det er mange notekyndige her, så det kan bli god sang. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Dirigentskapet er åpent for slike framlegg. Det er Kjos, deretter Øgaard.

PER KJOS:

Dirigent, jeg synes det var gode punkter i premissene og et vedtak jeg vil støtte med de rettinger som er anført av Aarflot.

Imidlertid er det et punkt som jeg har tenkt på i forbindelse med gudstjenestelivet, og det er at gudstjenesten står i en sammenheng, at gudstjenesten alene ikke er det som bærer menigheten. Selv om den er det viktigste kraftsentrum, så er det andre ting også som kom-

mer inn. En kan jo spørre seg: Hvorfor fungerer gudstjenesten dårlig? Eller hvorfor er det så dårlig kirkesøkning? Så snakker man om stimulering; oppmerksomheten skal rettes mot gudstjenesten.

Så snakker man om å ordne litt med liturgien, og flikke litt på det som er i en gudstjeneste. Men hovedsaken er jo at folk skal komme dit. Det må jo liksom være det viktigste. Og at de føler seg hjemme, det er jo klart det og. Men jeg tror det er veldig viktig at man også setter gudstjenestelivet i sammenheng med andre ting i menigheten, det som er rundt en gudstjeneste av kanaler som åpner for mennesker som er fremmede for kirken. Jeg har inntrykk av at målgruppen, som dette dokumentet legger opp til, er de som er innenfor rammen liksom, de som har en fot innenfor, og så glemmer man kanskje de helt kirkefremmede. Jeg vil oppfordre Kirkerådet til å se på dette.

Når det gjelder Tversland's anliggende og pkt. 3 og 4, mener jeg at prinsipielt har en forsamling som oss rett til å fremme hvilke forslag vi vil til nye oppgaver. I prinsippet har vi det, uten absolutt å være avkrevet regnskap til å sette det i en sammenheng. Men dette skal gjøres en gang. Jeg synes at såpass frihet må en slik forsamling ha at vi bare kan reise oss og si at "dette vil jeg/ønsker jeg å få gjort". Og så er det forsamlingen som senere skal sette det i en sammenheng.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Øgaard, deretter Bakkevig.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, dette begynner med et debattinnlegg til Havåg.

Hvem her i salen vil påta seg å definere uttrykket "vår tids uttrykksett"? Det er nemlig en stor misforståelse at vi noen gang kan komme frem til noe som alle vil oppleve som vår tids uttrykksett. Det er et fullstendig ubrukbart uttrykk. Det vi kaller for vår tid, det glipper ut av hendende på oss i det øyeblikket vi tror vi har fått fatt i det. Tingene forandrer seg alltid. Henger vi oss på alle slags motebølger, så går vi under sammen med motebølgene.

Så til det som har med menigheten som omsorgsfellesskap å gjøre. Menigheten skal og være et omsorgsfellesskap i gudstjenesten. Men gudstjenesten løser ikke problemet om menigheten som omsorgsfellesskap. Hvis ikke omsorgsfellesskapet fungerer utenfor gudstjenesten, så kan det

heller ikke fungere i gudstjenesten. Det betyr at vi som kristne mennesker må møte våre medmennesker som medmennesker i alle de sammenhengene vi står i utenfor gudstjenesten. Men når jeg sitter på en orgelkrakk i gudstjenesten, da er jeg fagmann, og ikke medmenneske først og fremst.

Ellers kan det være fristende i forlengelsen å henge på at egentlig burde vi jo tenke gjennom kirkens forhold til kunst og kultur generelt, for kirken har, og det er alle enige om, et sosial-etisk engasjement. Men kirken burde kanskje og ha et kulturelt engasjement. Takk.

DIRIGENTEN:

Då har vi Bakkevig, og deretter Rong, som er siste talar før saksordføraren får ordet.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, jeg må jo si meg glad for den store tillit som etter hvert vises Kirkerådet gjennom de forslag til vedtak som kommer frem. Men samtidig må jeg være glad for den beskjæring av forslaget til vedtak, pkt. 3, som biskop Aarflot har sørget for å foreslå.

Når det gjelder at "Kirkerådet bes videreføre arbeidet med kirkens gudstjenesteliv", så har vi en mulighet for det. Vi har gjort noe på den kanten gjennom forsøksvirksomheten. Jeg må bare signalisere at bevilgningene for denne posten er så små at det vel heller er dåpsopplæringen som får midler fra den posten nå fremover. Derfor blir det antageligvis lite til denne posten her. Jeg vil bare signalisere det problemet vi har.

Når det gjelder det neste punktet, pkt. 4, så beklager jeg at strek er satt for forslag til endringer. Kirkerådet kan faktisk ikke gjøre så veldig mye med den saken nå. Den har vært en del av hele problematikken omkring avgjørelsesmyndigheten og har, som dere vet, vært ute til høring. Men denne delen er en del av en større sammenheng. Den har sammenheng med problemene embete/råd, og den har sammenheng med liturgispørsmålene i sin helhet. Saken ligger derfor i departementet og vil antagelivis bli liggende kanskje til våren 1987, når vi da får hele proposisjonen som vil følge etter at Læreutvalgets anbefalinger er diskutert her i Kirkemøtet neste år.

Pkt. 4 burde ha sagt noe slikt som: "Kirkemøtet ber departementet arbeide med klargjørelse av avgjørelsesmyndigheten." Det er der saken ligger, og jeg kan ikke se at Kirkerådet kan gjøre stort med den saken nå. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då er Rong siste talar.

MARIT RONG:

Dirigent, det har vært snakk om hjertesaker her, og dette er vel en av mine hjertesaker. Gudstjenesten er jo det grunnleggende og viktigste samlingsstedet i menigheten, og likevel det vanskeligste stedet. Ingen hører vel så mye negativt om gudstjenesten som kateketen gjør, og likevel kan vi ikke resignere. Skal dette her i dag bli mer enn et vedtak eller mer enn et resolusjon eller bli mer enn et pålegg til et allerede overarbeidet Kirkeråd, så må vi begynne med oss selv.

Hvordan er det med vårt gudstjenesteliv? Er vi som er her et eksempel for andre? Premissene i sakspapiret nevner at vi skal utnytte og bruke de liturgiske variasjonsmulighetene vi har, og dette er svært viktig. Å eksperimentere med gudstjenester og å legge noe i det vi har, det er veldig spennende, men det er også veldig arbeidskrevende. Bakkevig har bekymringer for både økonomi og for arbeidskapasitet i Kirkerådet. Det er forståelig. Likevel har Kirkerådet signalisert at de kunne tenke seg et fagutvalg for menighetsliv og gudstjenestearbeid. Jeg håper at dette er et utvalg som kan bli en realitet, og da med en egen konsulent til å ta seg av dette. Det ville jeg faktisk sette høyere enn veldig mye av det andre.

Til slutt: Gudstjenesten er mer enn preken, mer enn prestens eneansvar. Den er et samspill mellom prest og organist, mellom lekfolks spesialoppdrag i gudstjenesten og menigheten. Gudstjenesten bør etter min mening være et fast tema på hvert stabsmøte, og kanskje også et fast tema på våre menighetsrådsmøter. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då har saksordførar Nergård ordet.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, jeg har snakket med noen av komitemedlemmene, og de er enige i at formuleringen i pkt. 1 ikke er helt dekkende. Hvis hele komiteen ikke har noe å innvende, så kan iallfall jeg for min del fullt ut slutte meg til det forslaget som er lagt frem av biskop Aarflot.

Det gjelder også pkt. 3. Jeg får vel lov til å si at der var delte oppfatninger i komiteen akkurat om det

punktet. Jeg har også der snakket med noen av komitemedlemmene som mener at de ikke vil ha innvendinger mot å gå over til den formulering som Aarflot gav i sitt forslag. Jeg vil for min del ikke ha noen vanskeligheter med å slutte meg til det.

Så var det dette som Lislerud nevnte om sang og musikk. Jeg henviser til sak 14, hvor dette jo kommer inn.

Så var det det aller siste punktet om avgjørelsesmyndighet. Det var vel slik at Bakkevig nevnte dette, og ingen har fremmet forslag om endring på dette punkt. Men det er naturligvis korrekt at det faktisk ville være bedre om denne henstillingen gikk til departementet i stedet for Kirkerådet, for jeg tror det på det nåværende tidspunkt ikke er så mye Kirkerådet kan gjøre med det.

Det var det jeg hadde å si.

DIRIGENTEN:

Takk til saksordføraren. For å få ei avklaring på dette pkt. 4: Strek er sett, og det er ikkje høve til å kome med nye framlegg, men kan Kyrkjemøtet godta uten vidare debatt at ein forandrar pkt. 4 til: "Kirkemøtet ber departementet arbeide med klarleggelse av avgjørelsesmyndigheten vedrørende gudstjenester og bruk av kirken." Er det innvendingar mot at ein rettar pkt. 4 på denne måten? Ingen har innvendingar mot det.

Då går vi til votering.

Det ligg føre berre eitt framlegg til vedtak på alle punkt, så langt som dirigenten har sett det. Litt tvil var det om pkt. 3, men ingen av komitemedlemmane har vist at dei er usamde i saksordføraren si framstilling.

Vi siterar pkt. 1 og pkt. 3 igjen.

Pkt.1, som då er det framlegget som Aarflot kom med: "Kirkemøtet vil uttrykke tilfredshet med at Kgl.res. av 1. november 1985 har gitt Kirkemøtet fullmakt til å foreta enkelte mindre justeringer i godkjente liturgier. Kirkemøtet ser frem til at Kirkemøtet får tildelt den fulle avgjørelsesmyndighet i liturgispørsmål."

Treng eg sitere det ein gang til?

Pkt. 3: Der skal vi sette punktum etter "å samarbeide med", slik at det kommer til å lyde: "Kirkerådet bes videreføre arbeidet med kirkens gudstjenesteliv i kontakt med de instanser og organer som det er naturlig å samarbeide med."

Vi går til votering, og tar samtlige fire punkter opp til votering samtidig. Dei som røystar for dette framlegget til vedtak slik som det no er sitert, dei held seg rolige; dei som røystar mot, viser det med stemmetegn. Det er samrøystes vedteke.

SAK KM 14/85:
KYKJEMUSIKKTENESTA

Det er same komite som har kommet med innstilling, Komite F. Nils Kristian Lie er saksordførar. Vi gir ordet til deg, ver så godt.

NILS KRISTIAN LIE:

Dirigent, jeg går rett på premissene her.

Premisser:

Kirkemusikktjenesten er tatt opp av Møre bispedømmeråd og fremmet som sak og presentert for Kirkemøtet i Dokument 14.1 - skal det stå. Komiteen henviser også til Kirkerådets utredning - der skal det stå "Kirkemusikktjenesten" - for det er det det offisielle dokumentet heter - (KR 1983), der det bl.a. heter "Den samler i seg sangtjenesten fra den første kirke, katedraltjenesten fra middelalderen, den etter-reformatoriske tjeneste for en evangelisk kirkesang. Tjenesten har i prinsippet vært en tjeneste for forkynnelse, lovsang, opplæring etc., og må fortsatt være det".

Komiteen vil derfor understreke at kirkemusikeren har en sentral tjeneste i kirken og at kirkemusikken er en vesentlig del av menighetens gudstjenesteliv, særlig høymessen, menighetens hovedsamling.

Komiteen peker på kirkemusikerens ansvar for å forvalte kirkemusikalske verdier og på kirkemusikerens funksjon som menighetens sangleder. I denne forbindelse vil en nevne korarbeidet som en viktig del av kirkemusikktjenesten. Den kirkemusikalske virksomhet i menigheten omfatter ulike musikalske uttrykksformer.

Komiteen har merket seg at stadig flere kirkemusikere får høyere utdanning, og mener kirken må gi disse en mulighet til å kunne bruke sin utdannelse til glede og oppbyggelse for menigheten. Dette forutsetter bedre vilkår for kirkemusikktjenesten - og her er det blitt borte noe i natt, så der må det komme inn "bl.a." eller "herunder". Jeg har ikke fått reflektert skikkelig på det, men det er mulig det var "bl.a. orgler, kontorfor-

hold og driftsmidler". Altså det som skal til for å gjere ei forsvarlig kyrkjemusikkteneste.

Beregningen av stillingens størrelse må knyttes til selve tjenesten og ikke til den kirkelige statistikk, slik at kirkemusikeren kan få dekning for såkalt "skjult" arbeidstid, som bl.a. omfatter øving og administrativt arbeid.

I mange menigheter har en i lang tid hatt kirkemusikere med liten eller ingen kirkemusikalsk utdanning. Dette vil fortsatt være situasjonen mange steder. Komiteen vil understreke betydningen av det arbeid som disse kirkemusikerne utfører.

I våre nordligste bispedømmer er det for tiden få kirkemusikere med kirkemusikalsk utdanning. Opprettelsen av kirkemusikalsk utdanning i denne landsdelen vil ha postive ringvirkninger.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet understreker at en god kirkemusikktjeneste med kirkemusikere i faste ordnede stillinger vil kunne gi gudstjenestelivet og menighetsarbeidet fornyelse, til velsignelse og vekst i vår kirke.

2. Kirkerådet arbeider for at beregningsmåten av stillingens størrelse i høyere grad knyttes til selve tjenesten og ikke først og fremst til den kirkelige statistikk.

3. Arbeidet med kirkemusikken gis den nødvendige prioritet i Kirkerådets arbeid, jfr. sak KM 12/85 om gudstjenestelivet, og Kirkerådet må tilføres økonomiske og personellmessige ressurser for å kunne ta seg av denne oppgaven.

4. Kirkerådet må stimulere menighetsrådene til å sørge for de nødvendige ressurser til kirkemusikktjenesten gjennom kommunebudsjettet.

Takk.

DIRIGENTEN:

Saka er framlagt med framlegg til vedtak. Ordet er fritt. Det er også her tre minutters taletid. Er det nokon som ønskjer ordet? Det er Bjørklund, Kjøll og Bakkevig. Vi gir ordet til Bjørklund, ver så god.

BJØRN VEGARD BJØRKLUND:

Dirigent, jeg takker hjertelig for en fin innsstilling. Det er fint å se at kirkelige instanser tar denne tjenesten også litt på alvor med hensyn til det forslag til vedtak som her er kommet frem. Litt typisk var kanskje enkelte av de signaler vi fikk i forrige runde, som nok mer enn jeg kunne ha ønsket meg, skilte mellom sak 12 og sak 14. Selvfølgelig er det saklig grunnlag for det, men allikevel er det ting som absolutt griper i hverandre.

Jeg kommer selvfølgelig til å støtte dette forslaget varmt, og når vi snakker om relasjoner mellom sak 12 og 14, vil jeg bare nevne: Har dere noen gang tenkt på at når dere selv en gang skal komme på pleiehjem og er blitt blinde, og har begynt å miste konsentrasjonen, så opplever jo vi som er der, og mange av dere selvfølgelig som er på besøk der i andaktssammenheng, at når konsentrasjonen om forkynnelsen av Guds ord blir borte, så er det den musikalske uttrykksform som sitter igjen i bevisstheten. Da kan man nynne med på det man har opplevd som barn og ungdom, og som man fester veldig positive minner til. Da dukker det faktisk også plutselig opp fra hukommelsen en del sentrale kristne sangtekster. Hvorfor? Jo, fordi det var noe man lærte utenat som ung, og kanskje ikke minst da i gudstjenestelivet. Tenk på alle de tingene som ungene lærer i barnekorene, direkte bibelsitater som blir lært utenat i en ungdomsperiode. Når de forlater kirken og kommer igjen senere i livet, på hvilken måte møter man da kirken? Jo, gjennom kirkelige handlinger og gudstjenestene. Når de da møter igjen kirkens budskap, er det en aha-opplevelse, fordi man har lært direkte bibelsitater utenat som barn, fordi man lærte sangene utenat. Det pedagogiske aspekt også i denne tjenesten er veldig viktig, ikke minst med tanke på å styrke nettopp gudstjenestelivet. Vi får en respons tilbake. Vi sår noe som høstes kanskje mange år senere, men det ligger der. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Då har vi denne talarlista: Kjøll først, så Bakkevig, Øgaard, With og Bjørkli. Vi tek sikte på å votere om 10 minuttar.

HELGE KJØLL:

Dirigent, vi kjem ikkje fordi vi har mange små organiststillingar, med liten brøk av full stilling.

Eg sitter og tenker på at vi har etter kvart fått godt

utbygde kommunale musikkskuler. Eg veit i hvert fall at dei små kommunane slit med å få kvalifiserte lærarar til desse stillingane i musikkskulen, fordi det i mange tilfelle er små timelærarstillingar. Musikkskulen har etter kvart fått ein vid fagkrets, både vokalt og instrumentalt, og ein organist i dag, han har allsidig musikalsk utdannelse bak seg. Derfor skulle det ikkje vera noko i vegen for at kyrkjemusikktenesta kunne kombinerast med lærar/rektor-stilling i musikkskulen. Då tenker eg på små kommunar. Ved ei utlysing av full stilling ville ein stå sterkt når det gjeld å få fullt kvalifisert søkar. Musikkskulen på si side, med sine elev- og lærarkrefter, er ein ressurs som vi ønskjer å trekke inn i gudstenesta. Vi har ofte, og med hell, fått trekt dem inn, og dei har ein rikdom både i ord og tonar å dele med oss. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bakkevig, og vi sett strek etter Bakkevig's innlegg; deretter er det Øgaard.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, det er igjen et forslag til vedtak, pkt. 4, som jeg synes vil kunne bli mye mer direkte hvis vi lar denne henstilling om å sørge for de nødvendige ressurser til kirkemusikktjenesten gå til Kirkelovutvalget, slik at de må sørge for å få med dette i sine forslag. Det tror jeg vil være en bedre adresse for henstillingen i pkt. 4 enn å la den gå til Kirkerådet. Jeg foreslår derfor at pkt. 4 endres til: "Kirkemøtet vil henstille til Kirkelovutvalget i sine forslag å sørge for de nødvendige ressurser til kirkemusikktjenesten gjennom kommunebudsjettene.".

DIRIGENTEN:

Takk. Då er det sett strek. Det er Øgaard, With, Bjørkli, Bønes, Øy, Bjørklund og Bjelland. Ein representant var for seint ute og må stå over. Ver så god, Øgaard.

KRISTEN ØGAARD:

Dirigent, det ble i fjor snakket om at det økumeniske arbeid ble hentet inn i kirkens dagligstue. Jeg vil jo være glad for om vi og kan oppfatte det slik her at det kirkemusikalske arbeid blir hentet inn i kirkens dagligstue. Hvor det er hentet fra, skal ikke jeg uttale meg om.

Organisten må ikke først og fremst bli gjenstand for skryt i forbindelse med festtaler ved høytidelige anledninger, det får vi nemlig en del av. Kirkemusikktjenesten må få en selvfølgelig plass i menighetens totale virksomhet. Det betyr bl.a. at det kirkemusikalske arbeidet må ses i sammenheng med annet arbeid i menigheten og at det må tenkes på det og at det må tas med når en arbeider med planer og prosjekter som går på menighetens arbeid blant alle aldersgrupper, både barn og voksne. Det gjelder og dåpsopplæringsprogrammet. Jeg vet ikke hvorvidt det er nevnt noe om kirkemusikktjenesten og organistens plass i Kirkens Dåpsopplæring. Jeg kan ikke si at jeg har registrert at det har stått noen steder, men det er mulig jeg tar feil.

Så er det en helt annen ting som jeg mener vi må være veldig oppmerksomme på. Etter min vurdering vil spørsmålet om rekruttering til organisttjenesten bli vanskeligere etter hvert, og muligens kunne utvikle seg mot det jeg vil kalle en alvorlig krise. Det er nok tegn til det allerede. Det er mulig jeg tar feil, men jeg tror ikke det kommer til å bli bedre i fortsettelsen.

Jeg har tre punkter som jeg gjerne vil fremføre i den anledning.

For det første har kirken i veldig stor grad basert seg på mennesker som har hatt organisttjeneste som deltidstjeneste ved siden av hovedstilling på andre områder: Lærere, bønder - hva som helst slags yrker. Det som står her om betydningen av det arbeid som disse organistene uten kirkemusikalsk utdannelse har gjort, skal understrekes veldig sterkt, for i store deler av landet er det de som har holdt organisttjenesten oppe.

Det som nå skjer, er at folk er mindre villige enn tidligere til å gå i kirken og spille om søndagen når de har arbeidet en hel uke et annet sted. Og mange av de gamle som har holdt trofast ut like opp i 80-års alderen, faller vekk. Vi har en oppe på Hitra som kaller seg for "Kirkens nødhjelp". Det blir vanskelig å få nye folk inn i de stillingene. Det er det første.

Kan jeg få lov til å si en ting til?

DIRIGENTEN:

Tida er ute om to sekund.

Takk.

Dirigentskapet gjer framlegg om to minutt no. Det er With, og deretter Bjørkli.

THOR WITH:

Dirigent, jeg må innrømme at jeg ikke er helt ajour med dette om innlevering av forslag, så jeg vet ikke om strek er satt.

DIRIGENTEN:

Strek er satt.

THOR WITH:

Jeg beklager det meget, fordi jeg synes det ble for snau tid på en meget viktig sak. Etter min erfaring er det nettopp dette som Øgaard avsluttet med, som er noe av et kjernepunkt når det gjelder kirkemusikkutdannelsen i vår kirke, nemlig at den største gruppe vel er de som ikke har fått noen faglig utdannelse og likevel gjør en utmerket innsats rundt omkring i våre menigheter.

Jeg vil da også gjerne at komiteen i hvert fall kunne tenke på dette at det er de organister som er under musikk-konsevatorienivå som bør få et håndslag fra Kirkemøtet, og få hjelp. Om en kunne komme til en forståelse med konservatoriene om et tilbud i et kort kurs for ikke-utdannede organister. Det synes jeg er veldig vesentlig.

Det andre jeg gjerne vil påpeke, er organistenes lave lønnsnivå i forhold til den tjenesten de har, og når deres utdannelse sammenlignes med andres lignende utdannelse. Jeg kan godt forstå at søkningen til organisttjenesten er noe mindre enn den kunne ha vært, når man ser at de bruker like lang tid på sin utdannelse som en lærer i skolen, og vel så det, og allikevel ligger lønnsmessig langt under. Jeg synes det ville være riktig personalpolitikk at Kirkemøtet rettet oppmerksomheten mot dette. Takk.

DIRIGENTEN:

Då har vi Bjørkli; deretter Bønes, Øy, Bjørklund og Bjelland. Det er talarlista.

MARY SOLHEIM BJØRKLI:

Dirigent, en menighet uten organist, det er en menighet i krise. Det er mange slike menigheter i vårt land som er uten organist. Jeg kan nevne at i Målselv har vi en full organiststilling. Vi har nye og nyrestaurerte kirkehus. Vi har nye orgler, og vi har lyst ut denne fulle stillingen i årevis, og det er ingen som søker. Vi vet

at det er mange som utdanner seg i musikk, men de kommer ikke inn i kirkens tjeneste, eller de kommer en kort stund og forsvinner ut. Det var nevnt her at vi mangler rekruttering. Jeg tror at det som kunne være med å løse problemet, er at kirken fikk sin egen utdannelse til det menighetsarbeid som det også er å være organist. En som får sin utdannelse ved disse andre utdanningsinstitusjoner, blir ikke utdannet til å være menighetsarbeider og kanskje få innblikk i og syn for akkurat dette arbeidet. De må få forstå at det er et genuint og et stort privilegium å være i Guds tjeneste også som organist.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bønes, deretter Øy.

OLAV BØNES:

Dirigent, det var nevnt at her hadde man altså orgler stående som man ikke kunne få bruke. I Bergen har vi dessverre den situasjon at vi kan få tak i organister, men det er store problemer med å få holdt orglene i brukbar stand, fordi man mangler penger til dette, og så forfaller de. Dette kan vel også være situasjonen andre steder. Det er derfor veldig viktig at man også får de nødvendige ressurser til bevilgninger når det gjelder instrumenter og vedlikehold av dem. Det er viktig at organistene får tilstrekkelige og brukbare arbeids- og øvingsforhold. I Bergen har vi også situasjoner hvor organister bare får et piano å øve på, og det er jo lite tilfredsstillende på sikt. Dette er ting man burde være oppmerksom på.

Ellers vil jeg henlede oppmerksomheten på pkt. 3 i premissene, der mangfoldet i kirkemusikken kommer frem. Jeg synes dette er veldig viktig, fordi både menigheten og organisten er noe forskjellig her. Enkelte organister er veldig fleksible og kan være med på for så vidt nokså stor variasjon i musikk, andre er mer liturgiske kanskje osv. Dette - som det var sagt - griper jo i høyeste grad inn i gudstjenesten. Da må en få en riktig balanse i de forskjellige uttrykksformene når det gjelder musikk, slik at flest mulig kan føle seg hjemme i gudstjenesten. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Øy; deretter Bjørklund, som er siste talar før saksordføraren får ordet om han ønskjer det.

ØYVIND ØY:

Dirigent, det er noko av det mest gledelege, synes eg,

som eg kjenner i arbeidet i kyrkja no, at vi stadig får eit nerare samarbeid med organistane. Vi kjenner det, når vi er sammen slik som dette, virkelig som eit av dei fine og gledelege innslag i felleskapet vårt. Vi arbeidar for å inkludere stadig meir i personalfellsskapet, og eg vonar at også organistane i enda større grad vil bli inkludert og at vi virkelig møter respons også frå den sida.

Vi er i ferd med å legge opp til eit stort og omfattande arbeid for organistane. I den sammenheng vil eg nemne litt om det som også Thor With var inne på. Vi har, og vi vil alltid ha, mange organistar i ein veldig liten brøk av full stilling. Vi har opplevd, spesielt i Sogn og Fjordane, der vi har prøvd å kome i kontakt med dei, at ikkje minst dei opplever det veldig verdifullt å bli rekna med og bli tatt inn i felleskapet. I denne tid når vi legg store planar, må vi ikkje gløyme dei.

Og så lånar eg røyst til det som Kristen Øgaard ikkje fikk tid til å seie. Han ville ha fram også det at der er, og vil bli, eit misforhold mellom behov og utdanning. Det er viktig at det blir lagt til rette for utdanning under konservatorienivå, slik at vi kan få den nødvendige rekruttering til musikk-konservatoria rundt ikring i landet vårt. Takk.

DIRIGENTEN:

Bjørklund er siste talar.

BJØRN VEGARD BJØRKLUND:

Dirigent, det gjelder spørsmålet om deltidsstillinger, for det var tatt opp her i sted. Det er klart at vi i mange år fremover vil ha behov for deltidsstillinger kombinert med et eller annet. Men der må man være litt varsom, fordi vi i alt for stor grad har sett alle disse praktiske problemene med kombinasjonsstillingene.

En kollega oppe hos meg, for eksempel, har ikke fått godkjent noe som har å gjøre med korvirksomhet under den kirkelige delen, men han har det under den såkalte kommunale musikklederstillingen. Altså: Kirkens barnekor og menighetens voksenkor tilhører den kommunale musikklederstillingen og ingen kirkemusikktjenestedel. Det resulterer jo bl.a. i at han er avskåret fra enhver form for lovfestet kilometergodtgjøring, for å begynne å gå i detaljer. Jeg skal ikke trette dere med det, men det viser hvor infløkt dette systemet er. Her må det ryddes opp, men selvfølgelig i nært samarbeid med de enkelte yrkesorganisasjoner.

Så til en oppfordring til kirken som sådan, når det gjelder å utdanne organister: Vi må prøve å basere oss på at disse stillingene vi utlyser, primært må være kirkens stillinger og ikke kombinasjonsstillinger. Det er det ene. Og så også selvfølgelig dette at man ikke kan utdanne et menneske i 4-6 år for så å flytte det ut på Vestlandet, eller nordover for den saks skyld, for å gå inn i en jobb på 1 233 årstimer. Det går ikke an. Det er hverken til å leve eller å dø av. Den såkalte kallsbevisstheten, den er fin den, og den skal vi støtte opp under. Men vi må ikke underslå at man også skal leve, og det gjør man ikke bare av kallet, men også av pengene.

DIRIGENTEN:

Takk. Ønskjer saksordføraren ordet? Ver så god.

NILS KRISTIAN LIE:

Dirigent, eg vil takke for alle gode innlegg i denne viktige saka.

Lønnsspørsmålet har vore drøfta. Vi hadde to organistar i komiteen, men dei meinte - adressert til With - at dette var ei fagforeiningssak, ei forhandlingssak først og fremst, og at vi derfor ikkje ville ha den inn i forslaget til vedtak.

Når det gjelder det fjerde punktet, der Bakkevig foreslår at Kirkelovutvalget skal vere adressat, meiner vi i komiteen at det ikkje er så serlig klokt. Vi veit ikkje når Kirkelovutvalget kjem med si innstilling, kor langt fram i tida det ligg. Grunnen til at vi har teke pkt. 4 med, er for å bevisstgjere menighetsråda når dei setter opp sine budsjett og er i forhandlingsposisjon overfor kommunen, slik at denne sida blir teke med. Det er vår begrunnelse for dette punktet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk, då er vi kommet til votering. Dirigenten gjer framlegg om at vi voterer under eitt over pkt. 1, 2 og 3, fordi det der berre ligg føre eitt framlegg. Så voterer vi til slutt over pkt. 4, der det er to framlegg.

Er det innvendingar mot denne voteringsmåte?

Då går vi til votering. Vi voterer over pkt. 1, 2 og 3. Vi gjentar ikkje desse framlegga til vedtak; alle har dei føre seg. Dei som stemmer for desse framlegga til vedtak i pkt. 1, 2 og 3, held seg rolige; dei som stem-

mer mot, viser det ved å vise stemmetegn. Det er samrøystes vedteke.

Til pkt. 4 har vi komiteen sitt framlegg som er slik som dere har foran dere. Så har vi Bakkevig sitt framlegg, som lyder slik: "Kirkemøtet vil henstille til Kirkelovutvalget i sine forslag å sørge for de nødvendige ressurser til kirkemusikktjenesten gjennom kommunebudsjettene." Vi setter desse to framlegga opp mot kvarandre. Dei som stemmer for komiteen sitt framlegg, held seg rolige; dei som røystar for Bakkevig sitt framlegg, viser det ved stemmetegn. Bakkevig sitt framlegg får 29 røystar, og det er dermed falt. Komiteen sitt framlegg er vedteke.

Møtet er heva.

*

PLENUM XI

DIRIGENTEN:

Vi må be om å få meldt fravær: Sigurd Lunde, Havåg, Kjøll, Øgaard, Dahl, Anthonisen, Lie, Øy, Johnsen, Stenslet, Holmen, Larsen og Nergård.

Det er et par småting å rydde opp i. Da vi hadde vårt konsituerende møte ble det ikke valgt leder for Protokollkomiten og heller ikke leder for Valgkomiteen. Det foreligger nå forslag fra Valgkomiteen på ledere i disse komiteene.

Protokollkomiten består av: Bodil Stenslet, Oddvar Larsen og Øyvind Øy. Valgkomiteens forslag til leder er Øyvind Øy. Er det andre forslag? Det er det ikke. Øy anses valgt.

Valgkomiteen har følgende medlemmer: Thor Wang, Arne Fylling, Helga Gitmark, Gunnar Kartveit og Inger Helene Muri. Valgkomiteens forslag til leder er Thor Wang. Er det andre forslag? Det er det ikke. Wang er valgt.

Så har dirigentskapet fått seg forelagt to spørsmål som nå legges frem for Kirkemøtet.

Protokollkomiteen spør om den skal møte på Kirkemøtet 1986, og dirigenten vil foreslå at Kirkemøtet slutter seg til at Protokollkomiteens leder innkalles til Kirkemøtet 1986. Dette er ikke sak; vi regner med at Kirkemøtet kan gi sin tilslutning til dette. Det ville være høyst upraktisk ellers. Dirigenten ville tro at det gjelder hele møtet, fordi det vil gå på om Kirkerådet har fulgt de vedtak som er gjort. Ingen melder motforestillinger. Da anser vi at det legges til rette for at Protokollkomiteens leder innkalles til Kirkemøtet 1986.

Neste spørsmål gjelder Kirkerådet. Nytt Kirkeråd skal velges på neste Kirkemøte. Nåværende Kirkeråd fungerer til nytt Kirkeråd er valgt, og dirigentskapet vil da foreslå at de av nåværende Kirkeråds medlemmer som ikke er valgte delegater til Kirkemøtet 1986, innkalles til dette. Her har vi igjen dette med sammenheng - stå til ansvar, være disponibel, hjelpe i gang, altså ved at de av det nåværende Kirkeråds medlemmer som ikke er valgte delegater til Kirkemøtet 1986, innkalles til dette. Vi regner med at møtet gir sin tilslutning til dette; igjen en praktisk foranstaltning.

De vil være til stede. Hvis møtet ønsker at de skal ha talerett, må møtet selv ta stilling til det. Ingen melder motforestillinger. Da regner vi med at dette går i orden. Takk.

Vi har igjen en del på vår saksliste. Dirigentskapet vil foreslå at vi nå tar de gjenværende saker i følgende orden: ...

Er det innvendinger mot en slik prosedyre? Det er det ikke, og vi går løs på sak 13.

SAK KM 13/85:
SØNDAGENS BRUK

Arne Fylling er saksordfører og har ordet. Vær så god, Fylling.

ARNE FYLLING:

Dirigent, av hensyn til eventuelt tidspress ville det vel være riktig og lojalt å gå rett på premissene fra komiteen i sak 13 - Søndagens bruk.

Hvis jeg får lov, kunne jeg tenke meg å innlede med noen få ord muntlig, før premissene. Det går på dette at komiteen egentlig ser dette som en meget stor sak og omfattende sak. Den har mange sider, både innover i kirken og utover fra kirken; innover i samfunnet og utover, for å si det slik.

Det jeg gjerne ville ha sagt nå, er at vi har valgt å ikke trekke inn alle de praktiske og prinsipielle aspektene som melder seg når vi tenker på søndagen og forholdet til den. Vårt hovedutgangspunkt i dette tilfelle har vært at det må arbeides grundig videre med denne saken, og at vi i dag og i denne behandling sannsynligvis ikke kan komme frem til noen klar løsning på hvordan søndagen skal brukes og forvaltes i alle disse sammenhengene. Vi har ikke gått til bunns i alle saker som melder seg i forbindelse med dette. Vi har, synes vi, kunnet risikere å gå til bunns. Vi har heller ikke, for eksempel, analysert helligdagslovgivningen i detalj, det har vi ikke hatt kapasitet og mulighet til. Det må komme som et resultat, etter vårt forslag iallfall.

Premisser:

"Søndagens bruk" er fremmet som sak på Kirkemøtet 1985 av Stavanger bispedømmeråd.

Komiteen mener at dette er en sak av stor betydning for kirken og for samfunnet i sin helhet, og at den må ses i nær sammenheng med sak KM 12/85 - Gudstjenestelivet.

I sine drøftelser har komiteen sett bruken av søndagen

under to synsvinkler: Som helligdag og som hvile/rekreasjonsdag.

1. I det nytestamentlige skriftmaterialet og i luthersk teologi og tradisjon er dagens karakter tydelig beskrevet som en Herrens dag, en ukentlig påskedag, den dag menighetene samles om Ord og sakramenter, dagen for kirkegang og menighetsfellesskap.

   Komiteen mener det er grunn til å understreke og påminne om dette viktige anliggendet i bruken av søndagen, også overfor bekjennende kristne i våre menigheter.

   Komiteen peker videre på den nære sammenhengen mellom søndagens særegne trosfellesskap og den medmenneskelige omsorgen.

2. Helg og hvile i kirke og samfunn

   Søndagens funksjon som hvile/rekreasjonsdag er også en legitim bruk av søndagen, og klart begrunnet i Skaperens omsorg for mennesket, en annerledes dag i rekken av travle hverdager.

   Komiteen konstaterer at søndagens bruk som helligdag er i ferd med å devalueres i det livsmønsteret som preger vårt samfunn, f.eks.:

   - Fritidssamfunnet med stor mobilitet og mange tilbud er et stadig mer utbredt søndagsfenomen

   - En stadig økende tendens til å gjøre søndagen til ukens handledag

   - Søndagen er langt på vei dagen for sportsarrangementer og friluftsliv

   Komiteen er glad for alle de positive sidene ved idretts- og mosjonslivet. Samtidig innser en at idrettsorganisasjonene og kirken kan komme lenger i samarbeid om søndagens bruk.

   Folkeopinionen så vel som lovgivningen vil kunne bidra til å hemme eller fremme søndagen som helligdag. Komiteen anser helligdagslovgivningen som et visst vern om søndagens høymesseliv.

   Det er likevel god grunn til å ta bruken av søndagen opp til alvorlig overveielse, og peke på behovet for en holdsningsendring når det gjelder synet på søndagens spesielle plass, hensikt og bruk.

Komiteen vil sterkt fremheve de rike mulighetene for styrket fellesskap og trosliv som ligger i en bevisst kirkegang året rundt, enten man er hjemme eller på ferie.

Komiteen vil peke på en del momenter som kan bidra til å styrke søndagen som hvile- og helligdag:

- Aktualisere og gjennomtenke hvordan søndagen kan styrkes som menighetens felles samlingsdag. I tilknytning til dette er det viktig å arbeide kontinuerlig med å stimulere søndagens gudstjenesteliv. Samtidig er det naturlig å styrke de sosiale samværsformer i tilknytning til gudstjenesten, f.eks. ved kirkekaffe, turer, fellesmiddager etc.

- Arbeide for å verne det almenmenneskelige behov for en hviledag i uken, en "annerledes dag".

- Åpne for større kommunikasjon og samarbeid mellom lokalmenigheten og andre instanser i lokalmiljøet, om f.eks. lukningsvedtekter, idrettsarrangementer, gudstjenestetider og utbygging av sportskapeller.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet ser det som nødvendig å gjenreise og styrke søndagens betydning i menighets- og samfunnsliv, bl.a. ved holdningsskapende tiltak sentralt og lokalt.

2. Særlig vil Kirkemøtet understreke dagens karakter som menighetens spesielle fellesskapsdag med gudstjenestefeiringen som sentrum.

3. Det bør legges til rette for et videre arbeid omkring søndagens plass og funksjon, i relasjon til menighetsliv, gudstjenesteliv og fritidssamfunn. Dette arbeidet forutsettes å bli ivaretatt av det utvalget i Kirkerådet som kirkens gudstjenesteliv vil høre inn under (jfr. sak KM 12/85, pkt. 3, Gudstjenestelivet).

DIRIGENTEN:

Takk. Saksordføreren understreket at denne saken ikke skal ferdigbehandles nå i den forstand at møtet nå skal si alt som sies kan om søndagens bruk. Dirigenten vil derfor oppfordre til konsentrasjon om forslaget til vedtak i denne omgang, og vil også foreslå begrenset tale-

tid fra begynnelsen - 3 minutter. Det er anledning til å tegne seg til saken. Det er Bønes og Håland. Bønes har ordet, vær så god; deretter Håland.

OLAV BØNES:

Dirigent, jeg skal gå rett på sak. Det gjelder forslaget til vedtak. Jeg var riktignok med i komiteen som behandlet dette, og vi tenkte til langt på kveld. For min del må jeg si at siste del var vi ikke særlige mye med, og flere har vel gjerne opplevet det på samme vis. Det som slo meg når det gjelder pkt. 3, er: "Det bør legges til rette for et videre arbeid omkring søndagens plass og funksjon, i relasjon til menighetsliv." Vi har tidligere her pekt på dagen som helligdag, og der ligger vel noe av problemet i vår tid, at man ikke betrakter den som helligdag. Man kan vel til nød betrakte dagen som noe annerledes, men vil stå mer eller mindre fritt i hvordan man vil benytte dagen.

Jeg kunne tenke meg å foreslå et innskudd; at man etter "i relasjon til", begynner med "dagen som helligdag" og så kommer da dette "menighetsliv". Jeg synes det kunne være riktig å markere dette med dagen som helligdag også i forslaget til vedtak. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Svein Håland har ordet; deretter Torleiv Austad.

SVEIN HÅLAND:

Dirigent, la meg få uttrykke glede over en ting, nemlig at denne saken står på Kirkemøtets saksliste. Vi skjønner jo veldig godt at dette er en sak som og går inn i noen andre saker, bl.a. "Gudstjenestens bruk". Men jeg tror likevel det er vesentlig at denne saken synliggjøres på den måten at den her har fått et eget saksnummer.

Vi er blitt oppfordret til ikke å diskutere enkeltheter i selve saken. Det er en veldig omfattende sak. Men jeg har likevel lyst til å si at dette er en sak som har vært og blir tatt opp i kirken i ulike sammenhenger, og det kunne også være verdt at det blir nevnt i forbindelse med premissene at den tas opp og har blitt tatt opp i forkynnelse og undervisning, bl.a. tenkte jeg da på konfirmantundervisning. Noe av det som jeg synes bør sies, er at det er en sak som både prester og kateketer og andre bør ta opp med stor frimodighet.

Når vi tar opp dette med søndagens bruk, er det ikke bare for å få flere til å gå i kirken, men det har noe

med forholdet til Herrens bud å gjøre. Jeg har lyst til å sitere Per Lønning. Han sier et sted at norsk folkesynd nummer en er synd mot det tredje bud. Det hender jo fra tid til annen at vi leser i avisene om dårlig oppslutning til gudstjenester og slike ting, og at vi gjerne ligger på en verdenstopp når det gjelder dette med lavt fremmøte til gudstjenesten. Jeg skulle ønske at bl.a. denne saken kunne være med på å styrke holdningen til rett søndagsbruk.

Jeg synes nok at forslaget til vedtak unnder pkt. 1 virker noe tamt i formen. Jeg skal ikke foreslå noen forandring på det, men vil bare uttrykke glede over at dette blir tatt opp og at det snakkes om denne saken. Det fortjener den, og jeg håper at den kan taes opp som tema rundt om i menighetene, ikke bare i forbindelse med gudstjeneste og konfirmantundervisning, men også på - la oss si - en menighetsfest. La søndagens bruk bli et tema på en av menighetsfestene i løpet av våren. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Torleiv Austad har ordet; deretter Gunnar Kartveit. Dirigenten foreslår strek satt under Austad's innlegg. Vær så god.

TORLEIV AUSTAD:

Dirigent, jeg oppfatter denne saken som en impuls og påminnelse til å arbeide for å styrke søndagen i vårt folk.

Det er sagt at man arbeider med spørsmålet på flere felter. Jeg sitter i et spenstig utvalg i vår kirke: Samarbeidsutvalget kirke/idrett. Der er nettopp dette tema meget sentralt. Jeg kan nevne at vi har hatt en inngående samtale med lederne i Søndagsskoleforbundet om bruk av søndagen og eventuelle kollisjoner mellom idrettsarrangementer og søndagsskolearbeidet. Jeg bare nevner dette som et eksempel på de mange saker i grensefeltet mellom kirke og idrett, som berøres av dette utvalget. Hele dette feltet synes jeg ikke det ville være riktig at vi pakket ut her, men på et senere tidspunkt kommer jeg gjerne tilbake - neppe som medlem av Kirkemøtet, men i annen sammenheng - for å informere om det arbeidet som pågår på dette punkt i samarbeid med Norges Idrettsforbund.

DIRIGENTEN:

Takk. Strek er satt. Kartveit, Bremer og Haugaasen er på talerlisten. Kartveit, vær så god.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, det er nevnt at det er vanskeleg å nå fram med kva søndagen skal brukast til. I Dokument 13.1, side 3, står det bl.a.: "Dette fører til sammen til at befolkningen i langt større grad enn tidligere ikke befinner seg i sin menighet søndag." Det er merker vi jo serleg godt når vi seier til konfirmantane at vi forventer av dei at dei skal vera med på gudstenester så og så mange søndagar, og det kolliderar til dei grader med familiens program ellers, det vere seg hytteturar eller andre ting. Det viser at dette er ein av frontane dette tema brenner på.

Derfor skulle eg gjerne sett at i framhaldet av dette arbeidet blir pkt. 1 konkretisert atskillig. Det å snakke om holdningsskapande tiltak, det kan vi nikka til og vera einige i, og så kjem spørsmålet: Kva betyr det i praksis?

Ein butikkeigar eg snakka med for ikkje så svært lenge sidan, hadde problemer frå ein annan kant. Han seier: "Nå er det ikkje så lenge sidan dei var her med lista og skulle ha oss til å skrive på at vi ville ha åpent butikkane på søndagen", seier han, "eg sa nei, eg, men eg er klar over at det ikkje er heilt uproblematisk". Han er altså ein av dei som har sett det som sitt kall å ha ein slik butikk, og arbeidar i ærlegdom innen denne bransjen. Men han var klar over at her var det konkurrentar som stod klar til å ta over på søndagen, som etter kvart kan bli ein viktig handledag.

Eg ser dette tema som ein oppsamling på ein måte frå dei to forrige vi har hatt om gudsteneste og kyrkjemusikktenesta.

Det var nevnt barnearbeid. Søndagsskulen kan vi dra inn her. Og som eit lite apropos til oppsamlinga av det heile: La det vera som ei personleg oppleving i sommer. Vi var på leir, og eg sat før møtet med to stykker ved sida av meg, 9-10 år gamle, og sat og bladde i sangboka og kom til den som heiter "Vær stille", og så på desse to ved sida av meg med eit glimt i auga. Alle vil skjøna kva for ei bok det var eg snakker om, når eg fortel at den eine var snar til å leggja boka sammen, og der står det "Rop det ut!".

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Bremer; deretter Haugaasen.

KRISTEN KYRRE BREMER:

Dirigent, det er et par sider ved søndagens bruk som jeg gjerne bare ville understreke. For det første er komiteen i sine premisser inne på dette med søndagens bruk som en anledning til å vise medmenneskelig omsorg. Vi er opptatte av at søndagen skal være gudstjenestedag, og det skal den. Men det er vel ingen dag da syke og gamle og ensomme er så til de grader ensomme som på søndager. Vi opplever hvordan institusjonene er så stille på søndagene. Det er den store anledning de pårørende og andre har til å besøke sine.

Hadde jeg vært snarere, ville jeg hatt et tillegg til pkt. 2, hvor jeg gjerne ville ha hatt med at søndagen også er en anledning til å vise medmenneskelig omsorg. Jeg synes dette er veldig vesentlig og viktig.

Likeledes vil jeg gjerne understreke det som sies om helligdagslovgivningen i den forstand at det vernes om den også i relasjon til de bestrebelser som nå gjøres for å få anledning til å holde åpne forretninger på søndager. Kan man holde igjen der og støtte bl.a. fagforeningene i deres arbeid, så synes jeg vi skal gjøre det, for det er ikke nødvendig å handle på søndag når man har hele lørdag fri.

DIRIGENTEN:

Takk. Ole Bjørn Haugaasen er siste taler. Saksordføreren får om ønskelig ordet etterpå.

OLE BJØRN HAUGAASEN:

Dirigent, jeg er glad for den formen vedtaket her har fått.

Det var litt til dette med å bruke søndagen som en omsorgsdag også. Jeg er litt opptatt av at vi nettopp ikke gir dette vedtaket en form som legger byrde til byrde for mennesker som går rundt på søndagen og har fryktelig dårlig samvittighet, fordi det ikke blir anledning til å gå i kirken. Jeg tenker bl.a. på kristne idrettsfolk. Det er viktig i stedet å gi dem den omsorgen de trenger og å gi dem et kirkelig arrangement i tilknytning til større arrangementer. For eksempel jobber KRIK (Kristen Idrettskontakt) veldig aktivt med dette i forbindelsle med de store arrangementene. Jeg tenker ikke minst på Holmenkollstafetten og VM på ski. Dere husker kanskje han karen borte fra en av øyene i Mellom-Amerika som ikke dukket opp på TV da han skulle intervjues, og man satt der og lurte på hvor han ble av.

Vet dere hvor han var? Han var på KRIK-møte i Oslo, for det anså han for å være viktigst.

Jeg er ute etter at vi må styrke frimodigheten til å tørre å være både kristen og idrettsutøver, midt oppe i dette her. Det er nemlig bruk for dem også.

DIRIGENTEN:

Takk. Saksordføreren har ordet. Det er Fylling.

ARNE FYLLING:

Dirigent, jeg er glad for de impulser som er kommet i samtalen om denne saken, og jeg tar en god del ting til etterretning, som vi alle bør gjøre. Når det gjelder det rent formelle, får jeg lov til å si noe om de forslag som er kommet, i relasjon til vår tanke om det?

DIRIGENTEN:

Hvis det går på å innarbeide dem i dette, ikke kommentarer saksmessig, men eventuell redigering.

ARNE FYLLING:

Forslaget er å sette inn et tillegg i pkt. 1: "Styrke søndagens betydning som helligdag i menighets- og samfunnsliv." Jeg har ikke fått anledning til å konferere med alle komitemedlemmene. Jeg er personlig litt usikker på det.

DIRIGENTEN:

Unnskyld, dirigenten misforstod visst. Det gjelder bare det konkrete forslaget til vedtak som er fremsatt, altså om å føye inn i pkt. 3 "dagen som helligdag", "i relasjon til dagen som helligdag i menighetsliv, gudstjenesteliv og fritidssamfunn". Andre forslag er ikke fremsatt.

ARNE FYLLING:

Jeg vil da holde fast på komiteens forslag til pkt. 1, slik at det fra vår side ikke innarbeides. På den annen side har komiteen intet imot og vil foreslå at Bremer's forslag til tillegg i pkt. 2 adopteres av komiteen.

DIRIGENTEN:

Det foreligger bare ett forslag til pkt. 1; det som ligger på det grønne arket. Det foreligger ett forslag til

pkt. 2; det som foreligger her. Det foreligger to forslag til pkt. 3, og vi tar dette opp først.

Komiteens forslag lyder slik i begynnelsen av punktet: "Det bør legges til rette for et videre arbeid omkring søndagens plass og funksjon, i relasjon til menighetsliv, gudstjenesteliv og fritidssamfunn. Dette arbeidet" osv. Det er komiteens forslag.

Bønes foreslår at første setning kommer til å lyde slik: "Det bør legges til rette for et videre arbeid omkring søndagens plass og funksjon, i relasjon til dagen som helligdag, menighetsliv, gudstjenesteliv og fritidssamfunn."

Dirigenten foreslår at Bønes' tillegg taes opp først, og at vi deretter voterer over de tre punktene samlet. Bønes' forslag, tillegget "dagen som helligdag": De delegater som stemmer for dette tillegget, forholder seg i ro; de som stemmer mot, viser det ved stemmetegn. Det stemmes. Forslaget er falt.

Vi har igjen pkt. 1, 2 og 3, slik det nå står på det grønne arket, og vi tar de tre punktene opp til samlet votering. Det er til voteringsordenen, Hille?

GEORG HILLE:

Dirigent, er det slik å forstå at det ikke er anledning for saksordfører å gjøre det som Bremer hadde uttalt til komiteens forslag? Jeg hørte da uttrykkelig at Fylling sa at han i pkt. 2 ville gjøre det tillegget som Bremer hadde til forslag. Det er vel anledning til at komiteen gjør en slik ting, er det ikke det?

DIRIGENTEN:

Dirigenten trodde at det ikke var anledning til det etter at strek var satt. Dirigenten kan absolutt ta feil. Hvis det skulle være anledning til det, ville det også måtte åpnes mulighet for nye debatt omkring dette.

Da går vi videre på voteringen nå: Pkt. 1, 2 og 3 på det grønne arket samlet. De som stemmer for dette, forholder seg rolige; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

De fleste av møtets delegater skal ganske snart forlate Tunsberg bispedømme. Vi gleder oss til å få enda et glimt fra dette bispedømmet.

...

SAK KM 21/85:
STATSBUDSJETTENE FOR 1986 OG 1987

Her er det spennvidde i behandlingen. Saksordfører er Ola Bjelland. Saksordføreren har ordet.

OLA BJELLAND:

Dirigent, ja, budsjetter og økonomi hører også med der kirkens folk samles.

Premisser:

1. Komiteen har drøftet spørsmålet om Kirkemøtet skal vedta budsjetter for bispedømmerådene og Kirkerådet. Når det gjelder bispedømmerådenes forslag til statsbudsjetter, vil komiteen anbefale at Kirkemøtet begrenser seg til å gi synspunkter av helhetskirkelig art og at bispedømmerådene selv utarbeider og innsender sine endelige forslag til statsbudsjett.

   For Kirkerådets vedkommende anbefaler komiteen at et foreløpig forslag til statsbudsjett legges frem for Kirkemøtet til godkjennelse.

   På bakgrunn av Kirkemøtets kommentarer og øvrige vedtak med innflytelse på budsjettet utarbeider Kirkerådet det endelige forslag til statsbudsjett.

2. I overensstemmelse med ovenstående anbefaler komiteen at bispedømmerådene innen 15. august innsender til Kirkerådet bispedømmerådets foreløpige forslag til bevilgninger over statsbudsjettet for det nest følgende år. Kirkerådet sammenstiller og eventuelt kommenterer bispedømmerådenes budsjettforslag og tilrettelegger saken for behandling i Kirkemøtet.

3. Komiteen har videre drøftet det foreløpige fremlagte forslag til statsbudsjett for 1987 fra Kirkerådet, Dokument 21.4, og har følgende kommentarer:

   - Kirkerådet er i dag underbemannet. Derfor var det i budsjettet for 1986 foreslått 3 nye stillinger. Dette forslaget opprettholdes for statsbudsjettet 1987. I tillegg er det i Kirkerådet en rekke uhjemlede stillinger. Komiteen mener det ikke vil være klokt å foreslå at disse stillingene hjemles over statsbudsjettet for 1987. Det må imidlertid være et mål, ikke minst av hensyn til personalomsorgen, å få gjort om disse stillingene til statshjemlede stillinger.

- Komiteen har også merket seg at tilskuddet til kontorhold ligger langt under de virkelige utgiftene, og er enig i at de faktiske utgiftene til kontorhold føres opp i budsjettforslaget.

- Komiteen vil be om at Kirkerådet på grunnlag av regnskapet for Kirkemøtet 1985 sørger for å fremme et realistisk budsjettforslag.

- Komiteen vil anbefale at de særlige oppgavene som er nevnt med informasjonsvirksomhet, lederopplæring/etterutdanning og utredning og forskning taes med i forslaget. I tillegg vil komiteen fremheve arbeidet med tilrettelegging av plan og forsøk med dåpsopplæring. Det er av vital betydning for Den norske kirke at det bevilges midler til felter som i lang tid er blitt forsømt på grunn av den kirkelige økonomi.

  Det er delte meninger i komiteen om hvorvidt lederopplæring/etterutdanning skal med under punktet "særlige oppgaver".

Jeg får kanskje lov å tilføye at det ikke er en dissens i komiteen som får følger for budsjettet.

4. Komiteen har også drøftet Mellomkirkelig Råds fremlagte forslag til statsbudsjett for 1987 og har ingen kommentarer til dette. Komiteen vil tilrå at Kirkemøtet vedtar det foreliggende budsjettforslaget.

5. Når det gjelder det fremlagte forslag til statsbudsjett for 1986 (St.prp. nr. 1, 1985-86), vil komiteen uttrykke tilfredshet over at det flere steder fremholder at det er nødvendig å styrke den kirkelige bemanningen, bl.a. i bispedømmerådene hvor det er foreslått opprettet 11 kontorfullmektigstillinger.

   Dessuten hilser Kirkemøtet med glede den foreslåtte bevilgning til 20 soknediakonstillinger med 50% statlig lønnsdekning.

   Imidlertid skulle Kirkemøtet gjerne se at uttalelsen om at "Kirkerådet er tillagt oppgaver som nødvendiggjør en styrking av sekretariatene i bispedømmerådene og Kirkerådet" ble fulgt opp i budsjettforslaget også for Kirkerådets del. Kirkerådet har i dag over statsbudsjettet 1 dirketør-stilling, 3 saksbehandler-stillinger og 1 kontorfullmektig-stilling. I tillegg var det søkt om 3 nye stillinger, hvorav 1 dåpsopplæringskonsulent-stilling og 1 stilling som juridisk konsulent.

6. I forbindelse med statsbudsjettet viser komiteen til departementets merknad til kapitlet om Eiendoms- og fondsforvaltningen (07.22), hvor forslaget som innebærer utvidet salg av prestegårdene blir berørt (St.meld. nr. 64, 1984-85). Meldingen forutsetter at fondets eiendommer skal avhendes der forholdene ligger til rette for det.

Komiteen vil peke på at det har vært utbredt motstand mot denne reformen i kirken, og at det fortsatt hersker stor usikkerhet om viktige sider ved ordningen som er foreslått:

a) Det er uklart om salget vil omfatte alle de eiendommer som ønskes kjøpt av forpakterne. Meldingens forslag om "utvidet salg" synes etter rundspørring hos forpakterne å bli til et salg av alle gårdene. Omfanget av salget kan altså bli større enn forutsatt.

b) Kirke- og undervisningskomiteen slutter seg til departementets forslag om at ved salg av en prestegård må normalt hele eller en betydelig del av skogen følge med i salget. Stortingskomiteen tok her ikke hensyn til de sterke motforestillinger som kom til uttrykk fra kirkelig hold, bl.a. gjennom Kirkerådets uttalelse. Dette er sterkt beklagelig. Ved en slik praksis vil saken få et omfang som vil innebære en langt sterkere desimering av eiendommer som har vært betraktet som kirkelige.

Det vil på denne bakgrunn være like nødvendig som før å få en avklaring på spørsmålene om eiendomsretten til prestegårdsgodset.

c) Det er ikke klart i hvilket omfang det vil bli stilt krav om at også presteboligen går med i salget. Dersom dette blir tilfellet, vil det oppstå behov for bygging av nye tjenesteboliger som kan bli mer kapitalkrevende enn gevinsten av salget.

d) Det er ikke klart hvilket pris-system som vil bli anvendt ved salget. Det vil under enhver omstendighet være ønskelig at kirkelige organer får være med i vurderingen av prisnivået.

e) Det er ikke klart hvordan et eventuelt fondsstyre for det nye prestegårdsfond som tenkes etablert, skal sammensettes, og hvilke regler som blir gitt for forvaltningen av det nye fond.

Det er et naturlig krav at kirkelige organer får være med i utformingen av reglene for et slikt fond, og at disse reglene blir vedtatt før salg av prestegårdene eventuelt starter.

f) I forbindelse med det fremlagte forslag til renteavkastning av Opplysningsvesenets Fonds kapitalfond vil komiteen bemerke at det ikke synes å være avsatt noe til inflasjonssikring. En slik inflasjonssikring var i utgangspunktet forutsatt av Kirke- og undervisningskomiteens flertall både når det gjaldt Opplysningsvesenets Fond og det nye særfondet. Stortingets flertall sluttet seg til dette.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet fremlegger årlig for Kirkemøtet til godkjenning et foreløpig forslag til statsbudsjett for det nest følgende år. Endelig forslag til statsbudsjett utarbeides av Kirkerådet på grunnlag av Kirkemøtets kommentarer.

2. Kirkemøtet vurderer og gir signaler til bispedømmerådenes forslag til statsbudsjett. Bispedømmerådene utarbeider på bakgrunn av dette selv sine budsjettforslag.

   Kirkemøtet går inn for en styrking av bispedømmerådenes sekretariater, slik det er foreslått i bispedømmerådenes budsjettforslag.

3. Kirkerådets forslag til statsbudsjett for 1987 vedtas med de - og der skal det stå "merknader til", altså ikke "endringer i" - oppsettingen som er foreslått av komiteen. (Og det som er foreslått, er det som går frem av strekpunktene under pkt. 3 i premissene.)

4. Mellomkirkelig Råds forslag til statsbudsjett vedtas som det foreligger.

5. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å vurdere og eventuelt følge opp komiteens merknader vedrørende Opplysningsvesenets Fond.

DIRIGENTEN:

Takk. Først er det oppretting av et par trykkfeil i pkt. 5: Det står Kirkemøtet - det skal antagelig stå komiteen; ikke i forslaget til vedtak, men i premissenes pkt. 5, annet og tredje avsnitt.

Talerlisten består av: Hille, Bakkevig, Wang, Kjølaas, Gaarden, Gitmark, Aarflot og Ulltveit-Moe. Dirigenten vil foreslå to minutters taletid fra starten. Det er ingen merknader til det? Vær så god, Hille.

GEORG HILLE:

Dirigent, det står her i pkt. 5: "Kirkemøtet ber Kirkerådet om å vurdere og eventuelt følge opp komiteens merknader vedrørende Opplysningsvesenets Fond." Og det står under pkt. 6 at: "Komiteen vil peke på at det har vært utbredt motstand mot denne reformen i kirken, og at det fortsatt hersker stor usikkerhet om viktige sider ved ordningen som er foreslått." Så kommer det en del punkter som ikke bare påpeker en viss usikkerhet, men som ytrer ganske sterke meninger om hvor beklagelig det ene er, og hvor beklagelig det andre er, og som det jo slett ikke er enighet om. Jeg kan ikke slutte meg til alt det som står der på noen måte. Jeg har også andre synspunkter på hele dette problemkomplekset omkring salg av prestegårder. Hvis dette skal videre - det skal jo ikke stemmes over det - men hvis dette skal videre til vurdering i Kirkerådet for et videre arbeid, så må det iallfall ikke gis inntrykk av at disse premissene har fått full tilslutning i salen. Jeg gir ikke min tilslutning til pkt. 6.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Ludvig Johan Bakkevig; deretter Thor Wang.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, der er under skrivingen av selve komiteinnstillingen falt ut et par viktige ord på side 2, under andre strekpunkt, som det er greit å få rettet opp før debatten utvikler seg for langt for dette punktet. Der står det: "Komiteen vil be om at Kirkerådet på grunnlag av regnskapet for Kirkemøtet 1985 sørger for å fremme et realistisk budsjettforslag"; det skal være "for Kirkemøtet 1986" - som mangler. Det er konferert med komiteens formann.

DIRIGENTEN:

Det er Thor Wang; deretter Per Oskar Kjølass.

THOR WANG:

Dirigent, det er noe av det samme som Hille nevnte som er mitt anliggende, og jeg vil også peke på at når komiteen sier at Stortingskomiteen ikke tok hensyn til de

sterke motforestillinger, så forstår jeg det slik at de da har kjennskap til hvordan de har vurdert dette i sitt hjerte, og at Stortingskomiteen øyensynlig ikke tok det til etterretning eller gikk inn for forslagene. Men at de tok hensyn til det, må vi regne med, fordi alle som har lest meldingen så jo at alle kirkelige uttalelser var referert, slik at de forelå på Stortingets bord før den endelige behandling.

Jeg mener også at vi har en plikt, etter at vi har kjempet for en sak. Har saken vært oppe i Stortinget til behandling og en avgjørelse, så bør vi vise respekt også for slike ting. Jeg tillater meg derfor å foreslå, for å unngå misforståelser akkurat på dette punkt, at vi som nytt pkt. 5 stryker det gamle og at som forslag blir stående: "Kirkemøtet ber Kirkerådet om å søke kontakt med Kirkedepartementet, for å følge opp Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.meld.nr. 64, slik at kirkens interesser kan bli ivaretatt." Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Per Oskar Kjølaas; deretter Sverre Gaarden.

PER OSKAR KJØLAAS:

Dirigent, det som jeg nå skal si er meget omstridt i Den norske kirke. Det er jeg klar over. Og Hille har antydet det allerede. Slik jeg opplever den økonomiske situasjon i Den norske kirke i dag, er det kirkens babylonske fangenskap. Vi når ikke lenger i vår kirke enn det økonomien tillater, og vi bli stanset på front etter front fordi vi ikke har økonomi.

Forholdet til Staten har løsnet på en del områder når det gjelder kirkens organisasjon. Når det gjelder kirkens økonomi, så er den like stram. Nå er også tiden kommet til at det løsnes på det økonomiske området.

Når det gjelder salg av prestegårder, mener jeg at dette er en vanskelig sak, men også en alarmerende sak. Vi har ennå ikke fått inflasjonssikring, og jeg vil spørre Sverdrup-Thygeson om hvordan den saken står. Det virker på meg som om det gamle kirkelige godset lures ut av kirken for en slikk og ingenting. Det er juridisk omstridt, OK, men jeg mener at Kirkemøtet likevel må rope et varsko, fordi det er gods som opprinnelig var tenkt å skulle sikre kirken økonomisk. Kirken har et liv i denne verden; det blir nå borte. Det vi må jobbe frem mot, er en fri kirke med fri økonomi.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Sverre Gaarden; deretter Helga Gitmark.

SVERRE GAARDEN:

Dirigent, jeg vil henlede oppmerksomheten på side 2, tredje siste avsnitt, der hvor det står: "Det er delte meninger i komiteen om hvorvidt lederopplæring/etterutdanning skal med under punktet "særlige oppgaver"."

Lederopplæring og etterutdanning er et klart arbeidsgiveransvar, og i Kirkemøtesak 5 om personalarbeid pekes det på en helhetlig personalpolitikk. Det står der at lederopplæring er en vesentlig del av dette. Saken har jo bare vært en orienteringssak for Kirkemøtet, og der har det ikke vært noen innvendiger mot det.

Kirkerådet har i dag ikke kapasitet til å drive med noe særlig lederopplæring, men det er altså en klar sentralkirkelig oppgave å legge et grunnlag og utarbeide planer. Når det arbeidet er gjort, så må det da bli opp til hvert enkelt bispedømmeråd og hver lokalmenighet å sette dette ut i livet. Da synes jeg det ikke burde være noen tvil i komiteen om at dette er et hovedansvar for de sentralkirkelige organer i denne saken. Jeg vil også vise til Ot.prp. nr. 74, 1984-85, hvor det står om å styrke lokalmenighetene - og minne om at i forslaget til budsjett for 1987 er det oppført 600 000 kroner. Poenget må altså være at det ikke er noen tvil om at man har et stort ansvar her. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Gitmark; deretter Aarflot, Ulltveit-Moe, Grønstad og Nergård. Dirigenten foreslår at det settes strek under Gitmark's innlegg, og minner om at eventuelle forslag da må leveres innen hun er ferdig. Vær så god, Helga Gitmark.

HELGA GITMARK:

Dirigent, mine kommentarer går også i første rekke på premissene i pkt. 6. Jeg er medlem av denne komiteen, men jeg vil gjerne gjøre kjent at vi hadde møte fra kl. 23:00 til 01:00 i natt, og dette forslaget til premisser ble lagt frem ca. kl. 00:45. I tillegg er der blitt foretatt visse forandringer i teksten etter at komiteen gikk fra hverandre.

Ettersom jeg forstår at vi ikke kan samles før denne saken skal avsluttes, så må jeg også si at jeg reserverer

meg mot pkt. 6, bortsett fra pkt. f, som jeg mener bør med. Når jeg ser dette i sammenheng, hører ikke de premissene med under overskriften med statsbudsjettene for 1986-87. De måtte i tilfelle vært fremmet i forbindelse med en helt annen sak; mens derimot pkt. f hører med. Jeg slutter opp om forslaget fra Thor Wang.

Jeg har også et annet lite tillegg. Det gjelder faktisk også premissene. Der er falt bort noe som jeg trodde det var full enighet om i natt, og det var dette med større midler til virksomheten, slik at tilskuddene fra bispedømmerådene kan bortfalle. Jeg forstod det som det var full enighet i komiteen om at det måtte med i premissene på side 2, etter det første avsnittet der. Noe mer tror jeg ikke det var jeg hadde å bemerke til dette.

DIRIGENTEN:

Takk. Strek er satt. Det er ikke meldt flere endringsforslag. Det er Andreas Aarflot; deretter Johannes Ulltveit-Moe.

ANDREAS AARFLOT:

Dirigent, komiteen har hatt for seg et forslag til budsjett fra Kirkerådet for 1987, og hvis det skal ha noen mening å vurdere budsjettforslaget, så må man også kunne vurdere enkelte poster. I lys av det som ellers er lagt frem på dette møtet av viktige saker, så er jeg i hvert fall av den mening. Det er det som gjenspeiler seg bl.a. i rubrikken om delte meninger i komiteen og at 600 000 som er foreslått til punktet lederopplæring/ etterutdaning, med fordel kan utgå i 1987, til fordel for andre oppgaver, f.eks. oppgaver på dåpsopplæringssektoren. Vi vet at bispedømmerådene arbeider med lederopplæringsspørsmålene og mange kurs i den sammenheng, og det er det naturlige stedet for det. Det er klart at vi gjerne ville ha disse midlene også, men jeg synes at skal vi først være med å prioritere, så må vi også gjøre alvor av det budsjettmessig. Det er det som ligger bakom.

Når det gjelder prestegårdene, vil jeg gjerne si at jeg tror det er uhyre viktig at dette Kirkemøtet gir en markering av at vi ikke bar stilltiende lar hele kirkegodset gli ut av hendene på kirken, uten å ha noen garanti for hva vi får i stedet. Jeg synes det som er listet opp her av betenkeligheter og usikkerhetsmomenter, er svært nødvendig at vi får frem. Mye av det har vært nevnt i høringsmaterialet på forhånd, og jeg tror det er viktig at Kirkemøtet ikke later som om vi er

fornøyd med den utviklingen som nå pågår omkring prestegårdene og salg av prestegårdene. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Johannes Ulltveit-Moe og så Einar Grønstad.

JOHANNES ULLTVEIT-MOE:

Dirigent, det ville kanskje vært bedre å selge kirkegårdene enn prestegårdene, som flere har vært inne på.

Jeg har en kommentar som jeg må få komme med. Vi har hatt en undersøkelse fra Statens Rasjonaliseringsdirektorat i Kirkerådets sekretariat. De har understreket sterkt at vi må få en endring på ansettelses- og finansieringsforholdene i Kirkerådets sekretariat. Da er det veldig uheldig med den formuleringen som er gitt nederst på side 1 i pkt. 3: "Komiteen mener det ikke vil være klokt å foreslå at disse stillingene hjemles over statsbudsjettet for 1987."

Jeg skjønner intensjonen, og det er jo også pekt på at det er et mål for fremtiden å få disse over på statsbudsjettet. Men nå er vi i forhandlinger med Finansdepartementet om å få en samlet løsning på finansierings- og ansettelsesforholdene i Kirkerådets sekretariat, og da er det uheldig at det står slik.

Så til pkt. 1 i forslaget; bare en kommentar. Jeg skulle veldig gjerne vært den instans i kongeriket Norge som fremmer forslag til statsbudsjett. Jeg skulle også gjerne sett at det var Kirkemøtet som godkjente statsbudsjettet, men så langt er vi enda ikke kommet. Jeg vil derfor foreslå at det språklige her blir endret, slik at det gjelder forslag til statsbudsjettet - og likedan i andre ledd i pkt. 1. Men jeg har ikke forslagsrett.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Einar Grønstad og til slutt Arvid Nergård.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, det gjelder salg av prestegardane, ikkje kyrkjegardane.

Eg skal vera kort; eg vil bare slutta meg fullt ut til det som Wang sa her i denne saka. Det er korrekt, og eg vil varmt anbefale hans endringsforslag til pkt. 6, og

ellers be om at vi ikkje bruker alt for mykje tid til å diskutere denne saka. Eg trur ikkje det er mykje hjelp i det i denne situasjonen.

DIRIGENTEN:

Takk. Det var kort og greit. Nergård er neste; deretter saksordføreren.

ARVID H. NERGÅRD:

Dirigent, det er ikke mye man kan si på to minutter, men jeg tenkte jo på Olav Engelbrektson. Da han seilte ut Trondheimsfjorden, da var det slutt med eiendomsretten, så å si, til kirkegodset.

Det er en del punkter her som ikke er klarlagt, står det i disse premissene. Det er ikke klarlagt hvilket prissystem som vil bli benyttet. Det er ikke klarlagt hvilken sammensetning et fondsstyre skal ha. Det synes ikke å være avsatt noe til inflasjonssikring. Og mitt spørsmål er: Kan det forventes at slik klargjøring og ledende retningslinjer vil bli gitt før man går i gang med salg av prestegårdene?

Jeg vil dessuten slutte meg til det som biskop Aarflot nevnte, at dette Kirkemøtet burde gi signaler om at kirken ikke er bare glad for de vedtak som Stortinget har gjort vedrørende salg av prestegårder. Vi kan vel si det slik, rett forstått, at kirken nå mister noe av den jordnære virkelighet som den har stått i. Men på den annen side er den ikke i stand til å drive med disse sakene lenger.

DIRIGENTEN:

Takk. Saksordfører Bjelland har ordet, vær så god.

OLA BJELLAND:

Dirigent, Helga Gitmark har fortalt på hvilket tidspunkt dette papiret ble laget, og det betyr jo også at det ble litt hektisk på slutten for oss å konferere en del ting.

Når det gjelder det som Bakkevig hadde på side 2, til tredje strekpunkt, om årstall, så er det naturlivgis en klar sak. Det som også ble nevnt fra dirigentbordet her når det gjelder pkt. 5, det er det komiteen som mener, og ikke Kirkemøtet. Det er greit.

Etter at Ulltveit-Moe hadde sitt innlegg og det han sa kom frem, er iallfall de komitemedlemmer som jeg har

hatt kontakt med, enige om å forandre pkt. 3 på første side. Setningen nederst: "Komiteen mener det ikke vil være klokt å foreslå at disse stillingene hjemles over statsbudsjettet for 1987." Den setningen strykes. I den neste setning: "Det må ...", der strykes da "imidlertid", slik at den blir lydende: "Det må være et mål, ikke minst av hensyn til personalomsorgen å få gjort disse stillingene til statshjemlede stillinger."

Så er der også en rettelse i forslagene. Det er naturligvis "statsbudsjettet" i bestemt form det siktes til, og ikke generelt "statsbudsjett", slik at i pkt. 1 i forslaget til vedtak, annen linje, der skal det stå "statsbudsjettet" i bestemt form og likeens i pkt. 2, annen linje, "statsbudsjettet" i bestemt form.

DIRIGENTEN:

Takk. Da foreligger til pkt. 1 og 4 bare komiteens forslag med de justeringer/trykkfeilrettinger som nå er foretatt.

Til pkt. 5 foreligger to forslag, komiteens som foreligger på det grønne arket og Thor Wang's som lyder slik: "Kirkemøtet ber Kirkerådet om å søke kontakt med Kirkedepartementet for å følge opp Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.meld. 64 (1984-85), slik at kirkens interesser kan bli ivaretatt."

Dirigenten foreslår at det voteres over pkt. 1 og 4 samlet, og at møtet deretter voterer over komiteens forslag til pkt. 5, og så Thor Wang's forslag til pkt. 5.

Komiteen går inn for Thor Wang's forslag. Er det noen som ønsker å opprettholde komiteens forslag? Det er det ikke. Da er det ett forslag til vedtak fra pkt. 1 til 5. Saken tas opp til votering.

Det skal på en rekke punkter stå "statsbudsjettet". Vi gir komite og sekretariat fullmakt til å putte inn "et" der hvor det høer hjemme. Er det greit?

Så voterer vi over pkt. 1 til 5, slik de nå foreligger, med pkt. 5 som det som opprinnelig var Thor Wang's forslag. Saken taes opp til votering. De som stemmer for pkt. 1 til 5, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

Vi går raskt videre til sak 24.

SAK KM 24/85:
ORGANISERINGEN AV SAMARBEIDET
MELLOM KIRKEMØTET/KIRKERÅDET OG
MELLOMKIRKELIG RÅD

Ole Nordhaug er saksordfører, og han har ordet.

OLE NORDHAUG:

Dirigent, det som er fremlagt i dokumentet her, det er midlertidige retningslinjer av den grunn at det ikke er mulig å fremsette de endelige, fordi det er en del spørsmål som ikke er avklart. Det gjelder forholdet til Kirkemøtets komiteer, til fagutvalgene og vel også til Lærenemnda. Det var derfor ikke mulig å lage retningslinjer i vanlig forstand, og det dette dokumentet inneholder, er da en konstatering av de arbeidsrutiner som finnes, samt en henvisning til at en på enkelte områder bør styrke kontakten mellom de forskjellige instansene.

Det har egentlig ikke så mye for seg å diskutere detaljer i dette dokumentet, fordi dette er de rutiner som forefinnes.

Jeg er bedt om å unnlate å lese opp dokumentet "Midlertidig organisering". Det har alle fått, og det kunne dere alle sammen ha lest.

Så tar vi da den første siden som begynner med premissene og som slutter med et forslag til vedtak.

Premisser:

Saken har sin bakgrunn i Kirkemøtets vedtak i sak KM 13/84, der det bl.a. heter:

> Kirkemøtet ber Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd å utarbeide forslag til nærmere retningslinjer for organiseringen av forholdet mellom Mellomkirkelig Råd og Kirkemøtet/Kirkerådet.

Den foreslåtte organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og Kirkemøtet er tenkt som en midlertidig ordning, fordi forholdet fortsatt er i støpeskjeen og saken også bør ses i sammenheng med bl.a. sak KM 25/85 - Kirkemøtekomiteene og fagutvalgene.

Komiteen legger frem sitt forslag til "Midlertidig organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og Kirkemøtet" i tillegg til de allerede forliggende saksdokumenter.

Forslag til vedtak:

(Der strykes to ord: "Hovedlinjen" i første linje og første bokstaven "i" i annen linje.)

Kirkemøtet gir sin tilslutning til dokumentet "Midlertidig organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og Kirkemøtet".

DIRIGENTEN:

Saken er fremlagt med premisser og forslag til vedtak. Notatet om den midlertidige organisering har delegatene fått på forhånd, og det er dermed lest og vurdert av hver enkelt. Som saksordføreren sa: Dette er et foreløpig vedtak, og det vil bli anledning til å ta saksområdet opp når mer erfaring er høstet.

Men det må gis et foreløpig signal om hvordan det nå skal arbeides i tiden som kommer, eventuelt i året som kommer.

Det er anledning til å tegne seg på talerlisten. Ingen tegner seg? Det er Trond Bakkevig.

TROND BAKKEVIG:

Dirigent, siden ingen tegner seg, og selv om tiden er kort, så har jeg lyst til bare å si på vegne av iallfall oss i staben i Mellomkirkelig Råd - og jeg er sikker på at jeg kan gjøre det på vegne av hele Mellomkirkelig Råd - at vi er meget takknemlige for den behandling Mellomkirkelig Råd har fått her på Kirkemøtet.

Mellomkirkelig Råd har kommet som kanskje en liten slik fremmed fugl inn i bildet her. Men vi føler at dette er akseptert, og at Mellomkirkelig Råds arbeid og hele det økumeniske arbeid er gjort til hele Den norske kirkes anliggende. Det er en forpliktelse for oss, men det er også en stor glede for oss. Vi ser disse årene som nå kommer i møte med glede og stor spenning. Takk skal dere ha.

DIRIGENTEN:

Takk for det. Den fremmede fugl må i så fall være en trekkfugl som også hører hjemme her. Ingen har tegnet seg, og saken taes opp til votering.

Forslaget til vedtak foreligger: "Kirkemøtet gir sin tilslutning til dokumentet "Midlertidig organisering av samarbeidet mellom Mellomkirkelig Råd, Kirkerådet og

Kirkemøtet"." De som stemmer for, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Dirigentskapet foreslår en liten pause.

(KORT PAUSE)

Møtet går over til sak 17.

SAK KM 17/85:
ÅRSMELDING OG REGNSKAP
FOR KIRKERÅDET

Denne saken er allerede fremlagt av saksordfører Einar Grønstad. Det er anledning til å tegne seg til saken. Det er Ragnhild Veiteberg, Marit Rong, Kristen Kyrre Bremer og Johannes Ulltveit-Moe. Det er fortsatt to minutters taletid. Ragnhild Veiteberg har ordet.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, Komite C har drøfta Kyrkjerådets årsmelding, og av alt som er gjort, av alt som er skrevet, av alt som det er teke initiativ til i råd og/eller utval, så er det to tiltak som har vore av ei så alvorleg karakter at komiteen finn det nødvendig med ei påtale.

Det eine er eit temahefte, det andre er ei uttale frå Kvinneutvalet. Med andre ord: Det gjeld fredssak og det gjeld kvinnesak. Det er ikkje uventa, kan hende, at det er nettopp dette som viser seg å vera så kontroversielt, så vanskeleg og så problematisk å arbeide med i vår kyrkje.

Komiteen grunngir kritikken av emneheftet med at det er einsidig. Dersom det hadde vore tale om ei lærebok, så kunne eg være enig eit stykke på veg. Men det det her er snakk om, er ei materiellsamling til bruk for konfirmantlæraren, ungdomsleiaren, presten. Det står dei fritt å ta ut det som dei måtte kunne ha bruk for og å supplere med anna. Det er eit hjelpemiddel i vårt arbeid for fred og rettferd. Eg har lyst til her å takke for at vi har fått det. Det er utgitt av Kirkens Informasjonsutvalg og Kirkens Konfirmantutvalg i samarbeid. Det er også kommet eit veiledningshefte til dette etterpå, som kan vere til god hjelp når ein skal bruke det.

Komiteen har derimot ikkje gitt nokon grunngjeving for kvifor dei finn å påtala Kvinneutvalet, som sendte ut

ein appell i høve Kvinnedagen 8. mars. Men det har vel trulegvis si årsak i dette at svært mange assosierar Kvinnedag og kvinnesak med kampen for fri abort. Deler av kvinnebevegelsen må sjøl ta skuld for at ...

DIRIGENTEN:

Tiden er ute.

RAGNHILD VEITEBERG:

Går det an å tegne seg for nytt innlegg?

DIRIGENTEN:

Ja. Det er Marit Rong; deretter Kristen Kyrre Bremer.

MARIT RONG:

Dirigent, jeg har et spørsmål til komiteen, og det er i grunnen til et prinsipp. Det gjelder det som er nevnt i første avsnitt på side 2 i premissene.

Hvorfor har disse sakene, altså fredsheftet og uttalelsen fra Kvinneutvalget, blitt betegnet som mindre heldige? Er det fordi de har vakt debatt? Skal man la være å arbeide med saker som kan skape debatt? Vi har som kristne plikt til å sette oss inn i og behandle aktuelle spørsmål på en forsvarlig måte, og så får vi heller tåle at vi ikke er enige på alle punkter. Hvis det skulle vært prinsippet, så kan vi jo nær sagt ikke få uttale oss om noe som helst, eller stå i kampen i samfunnet der den er i dag.

For kort å sitere det som er sagt i uttalelsen som ble utsendt i anledning av Kvinnedagen, slik at ingen skal tro at det er en oppfordring til å gå i fellestog 8. mars: "8. mars er nettopp en anledning til å vise solidaritet med kvinner i vårt land og i verden for øvrig. Selv om en ikke kan slutte seg til alle synspunkter som fremmes denne dagen, skulle det likevel være mange konkrete saker en kan samles om på tvers av livssynsmessige og partipolitiske skillelinjer."

Med litt fantasi er det mange måter å være med å markere en slik dag på. Jeg gir uttalelsen min fulle støtte, og håper og tror på et fortsatt ansvarlig arbeid fra Kvinneutvalgets side. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Kristen Kyrre Bremer, og så Johannes Ulltveit-Moe.

KRISTEN KYRRE BREMER:

Dirigent, min bemerkning gjelder også side 2. Jeg er blant dem som er svært takknemlig for det materiell som Kirkerådet sender ut; det er godt og hendig. Og også når det gjelder de to saker som her er berørt, vil jeg gi Kirkerådets utvalg, på hvert sitt område, min støtte.

Det er klart at når noen uttrykker misnøye, så er det en lampe som lyser; det er jo helt klart. Men for min del vil jeg altså for det første ikke ha noen som helst slags betenkeligheter med det oppropet Utvalget for kvinnespørsmål sendte ut; tvert imot. Jeg er glad for det og støtter det, og når jeg leser det, finner jeg ikke noe annet der enn det som vi bør si når det gjelder bestrebelsene for likestilling mellom kvinne og mann. Jeg synes det er positivt at kristne kvinner og menn går inn i denne dagen og setter sitt preg på den. Jeg synes de som misbruker 8. mars, ikke er denne eller denne gruppen, men det er dem som bruker dagen for å hevde kvinnens rett på bekostning av ufødt liv. Når det gjelder lampen som lyser: Hva skal da Kirkerådets utvalg gjøre? De skal gå videre, selv om det oppstår kritikk, men det er klart at man skal tenke seg om og være bevisst på hva man gjør.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Ulltveit-Moe; deretter Georg Hille.

JOHANNES ULLTVEIT-MOE:

Dirigent, fra Kirkerådets sekretariat side vil jeg gjerne få uttrykke glede over den positive respons som foreligger, til tross for de kritiske merknader som er anført i innstillingen. Jeg vil i den sammenhengen også fra Kirkemøtets talerstol gjerne få si en takk til mine mange gode og nære medarbeidere i sekretariatet. De gjør en iherdig innsats i det daglige. Jeg er den første til å vite det, og den første til å underskrive på det.

Et par ting vil jeg gjerne bemerke i denne komiteinnstillingen. For det første til dette som gjelder uttalelsene. Det kan se ut som om det her foreligger uklare ansvarsforhold. Det stemmer ikke. Kirkerådet har vedtatt retningslinjer for hvordan utvalg skal te seg når de vil avgi uttalelser, og de er fulgt også i de tilfellene som her er kommentert. Det er viktig å understreke at utvalgene uttaler seg ikke på vegne av, men etter oppdrag fra Kirkerådet. Utvalgene bør fortsatt ha muligheter for å gjøre dette og ikke få en fø-

lelse av å stå fastbundet, men i det minste innrømmes en viss løpestreng i hvert fall. For øvrig er jeg fullstendig enig med Bremer i hans innlegg.

Så en liten kommentar til det som gjelder sendinger til menighetsrådene. Det er kanskje en litt stram formulering som er brukt her. Antall sendinger til menighetsrådene fra Kirkerådets side må vurderes ut fra behovet og i lys av Kirkemøtets vedtak. Med Kirkemøtet og dets vedtak må Kirkerådet nødvendigvis ha fullmakt til å følge opp ut fra det Kirkemøtet beslutter og også til å formidle det til menighetsrådene som er nødvendig å formidle til dem, men ikke det unødvendige. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Georg Hille; deretter Ole Nordhaug.

GEORG HILLE:

Dirigent, jeg vil også peke på dette punktet på side 2, hvor man altså taler om tilbakeholdenhet når man skal uttale seg i visse saker. Jeg vil også, med det forbehold som Kristen Kyrre Bremer tok, understreke at vi ikke må bli så forsiktige at vi blir fullstendig handlingslammet og tannløse.

Jeg minner om at vi i dag morges vedtok, til og med med akklamasjon, en lang liste med holdningsskapende arbeid og konkrete handlinger som på hvert eneste punkt i uttalelsen om menneskeverd og menneskesyn, på hvert eneste punkt - hvis man overhodet skal uttale seg - vil komme inn i kontroversielle og vanskelige ting som det selvfølgelig kommer til å være uenighet om innen kirken og utenfor kirken. Og når vi har vedtatt dette med stor begeistring i dag tidlig, så synes jeg vi også må gi Kirkerådet og andre som skal uttale seg på kirkens vegne, lov til å gå ut med noen kraft og et stort alvor.

DIRIGENTEN:

Det er Ole Nordhaug; deretter kommer Gunnar Kartveit.

OLE NORDHAUG:

Dirigent, jeg beklager, komitemedlemmer, at jeg var ute for å skjerpe sak 24, da denne ble klubbet igjennom, og jeg må si meg enig med de tidligere talere. Jeg har brukt det omstridte heftet når jeg har talt mot atomvåpen, og det er det jeg har vunnet innpass med i de kretsene som er på venstresiden og som taler mot atomvåpen. Og når det gjelder de kvinnene som marsjerer, så la dem gå.

Vårt problem er ikke det at vi støtter venstresiden, men vi blir alltid oppfattet som erkekonservative. De som da går i disse omstridte togene med disse tvilsomme plakatene i blant, de gjør kanskje at Den norske kirke blir tatt imot, eller at man i hvert fall ikke aldeles mister håpet på venstresiden. Så la dem gå. Jeg bruker med glede boken, for der står nemlig mange av de resolusjonene som er vedtatt av kirken på dette atomfeltet.

For at det ikke skal bli alt for mye alvor, så kan jeg bare minne om hvor vanskelig det er dette med kjønn og sånn. Det var en kone på Møre, eller ei kjerring som det heter, som skulle kjøpe medisin på apoteket samtidig til hesten og mannen. Så sa hun: "Du må bare merke den godt for det var ille om hesten døde i våronna."

DIRIGENTEN:

Takk for frikvarteret, Nordhaug. Vi går over til Kartveit, og deretter Veiteberg.

GUNNAR KARTVEIT:

Dirigent, over frå dette og til noko ganske annet og meir tørt, pkt. 1 på side 1, der det står: "Årsmelding for siste kalenderår."

Eit lite spørsmål: Er det muleg å laga ei årsmelding som strekker seg over andre tidspunkt enn kalenderår? Slik det står her, vil det bety at vi får ei årsmelding som er bortimot to år gamal frå starten, hvis vi går tilbake til utgangspunktet for denne årsmeldinga. Er det muleg å laga ei årsmelding som kjem nærmare opp til Kyrkjemøtet si tid, altså t.d. frå sommer til sommer, eller er det umuleg? Eg spør og vil gjerne ha eit svar på det.

Så til dette på side 2. Der uttrykker komiteen at det meste av det som er kommet, er berettiga og verdifullt. Det er for svakt i denne sammenheng. Eg skulle ønskt at vi kan uttrykka ei varm og sterk takknemlighet for det som kjem av materiell frå Kyrkjerådet. Både mengden og kvantiteten og kvaliteten er såpass stor at eg skulle ønskt at vi kunne seie det sterkare enn dette. Eg skjønner at eg er i godt selskap når eg kan fortelja, og det med stor frimodighet, at ideheftet "Før livet har tapt" brukte vi blant anna i forbindelse med nettopp 8. mai-feiringen i år. Det gjorde vi med glede og hadde stort utbytte av å kunna bruka dette heftet. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er Ragnhild Veiteberg, og så Per Kjos.

RAGNHILD VEITEBERG:

Dirigent, berre for å få lov å fullføre det eg var begynt på.

Det låg meg på hjarte å seie at eg har stor forståing for at det er mange kristne kvinner som har problem med å identifisere seg med kvinnebevegelsen på grunn av abortsaka. Men det må ikkje forhindre at vi ikkje kan samarbeide og stå saman om mange andre viktige saker.

Eg tenker for eksempel på kampen mot porno og prostitusjon, der det har vist seg at det går an å samle kvinner med ulikt ideologisk utgangspunkt og verkeleg få gjort nokon ting.

I dag blir Den internasjonale kvinnedagen 8. mars svært ofte markert for å vise solidaritet med kvinner i U-land. Frå Nairobi har vi nyleg fått sterke impulsar og mange utfordringar, og eg synes at det også bør vere noko som kristne kvinner føler seg forplikta til å gå inn i. Eg minner om kva vi sa i dag i sak 3: "Engasjementet må utformes i frihet under forpliktelse av Guds ord og de aktuelle utfordringer som den enkelte og fellesskapet møter." Det var dette vi i Kvinneutvalet ynskte med vår appell: Ikkje noko pålegg, ikkje noko press, men vi bad om at den enkelte kvinne i frihet måtte tenke over om ikkje dette var noko ein kristen var litt forplikta til å vere med på.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Per Kjos; deretter Thor With. Dirigenten synes å ane at det ebber ut med samtalen etter hvert. Vær så god, Per Kjos.

PER KJOS:

Dirigent, jeg vil også gi anerkjennelse til Kirkerådet og staben for godt og verdifullt arbeid som er utført i inneværende år, og ikke minst under dette møtet. Jeg håper vi kan komme tilbake og gi dem anerkjennelse for den jobben de har gjort nattestider her under vårt møte. Det setter vi veldig pris på - dere har gjort en fantastisk fin jobb.

Jeg er bare ute etter å spørre møtet om det kan være med på et forslag til pkt. 2 i vedtaket, fordi her står det på første side: "Komiteen mener at Kirkemøtet for fremtiden bør få seg forelagt" - og så er det nevnt tre ting som jeg synes godt kunne vært tatt med i et vedtak. Er det fordi komiteen mente at det er opp til Kirkerådet

eller sekretariatet å mene om de skal gjøre dette eller ikke? Er det ikke Kirkemøtet som skal mene det?

Jeg foreslår et pkt. 2 i vedtaket: "Kirkemøtet bør i fremtiden få seg forelagt: a) Årsmelding for siste kalenderår; b) En kort rapport om arbeidet for inneværende år; c) Avsluttet og revidert regnskap for siste kalenderår."

DIRIGENTEN:

Takk. Dirigenten foreslår at strek settes under Thor With's innlegg. Vær så god, Thor With. Deretter er det Ludvig Johan Bakkevig.

THOR WITH:

Dirigent, jeg har merket meg den kritikk som er kommet i forbindelse med temaheftet "Før livet har tapt", og siden jeg også selv har sittet i den komiteen som hadde med heftet å gjøre, vil jeg gjerne her i Kirkemøtet si at vi er klar over at det ble mere ensidig enn vi kanskje hadde tenkt oss og at det derfor ble utarbeidet et veiledningshefte som skulle korrigere det som var ubalansert. Jeg er glad for å kunne si at man har kunnet benytte veiledningsheftet som et positivt korrektiv. Men vi tar gjerne til oss kritikken og skal være mer åpne for den ved senere leilighet.

DIRIGENTEN:

Takk. Græsli har tegnet seg. Strek er satt. Bakkevig har ordet; deretter Grønningsæter.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, jeg burde selvfølgelig være svært fornøyd med det forslaget til vedtak som er gitt her, og alt det som har kommet frem, og det får jeg si takk for.

Men jeg er i grunnen ikke helt fornøyd likevel, fordi jeg hadde håpet at vi i dag kunne ha fått en virkelig diskusjon om disse arbeidsoppgavene som det er lagt frem her at vi i Kirkerådet arbeider med. Her er nevnt både det ene og det andre. Det må da være noen bemerkninger fra Kirkemøtet til det vi holder på med i en retning som vi kan oppfatte som prioriteringer eller det motsatte? Fagutvalgene er nevnt; er dette fagutvalg som vi bør ha fortsatt eller er det deler av et arbeid vi kan legge ned? I det hele tatt: En konstruktiv kritikk av det som er og har vært hele Kirkerådets arbeid.

Jeg må jo trekke den konklusjon at dette er såre vel alt sammen; fortsett som du stevner og hold oppe alt det arbeid som dere har satt i gang i Kirkerådet. Vel, jeg trekker denne konklusjon, men jeg trekker også samtidig den konklusjon at da må vi sette ennå mer kraft inn på å øke sekretariatskapasiteten i Kirkerådet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Fredrik Grønningsæter, og så Olav Bønes.

FREDRIK GRØNNINSÆTER:

Dirigent, til det anliggende som Bakkevig nå hadde, mener jeg det må kunne komme opp også under sak 18 som ennå ikke er ferdigbehandlet, og der vil det bli sagt noe mer. Ellers er jeg glad for at Kirkerådets direktør har observert den positive innstilling som ligger her; en anerkjennelse som ikke har utdypet de anerkjennde ord så veldig mye, men som er sagt med relativt sterke ord. Når det så kommer noen kritiske anførsler, så er det forunderlig å merke at det skal nærmest være forbudt å antyde kritiske ting fra et komitearbeid på ting man mener det kunne være grunn til å påtale.

Når det gjelder heftet "Før livet har tapt", vil man jo vite at to bispedømmeråd har gitt dette til kjenne, og at det har vært en betydelig pressedebatt om det, som gjenspeiler ganske forskjellige syn på dette. Det heter ressurshefte, men det er et ressurshefte som utelater ressurser fra et annet synspunkt; det er det som er skaden ved dette heftet. Da er det ikke opprettet nok med det veiledningsheftet som kom etterpå. Det er opprettet noe, men ikke nok. Dette er en sak som brenner sterkt i vårt folk, og hvor denne forsamling også er delt. Vi bebreider ingen for det som er kommet fra fredsaktivistisk hold i dette heftet, men at man eksklusivt har lagt seg på denne linjen og forsømt det øvrige.

Hva gjelder kvinneuttalelsen, så var det ikke mitt inntrykk i komiteen at det var en generell avvisning av den, tvert imot, hadde den stor tilslutning. Men det var enkelte uttrykk man ønsket kunne vært overveiet bedre. Det er det jeg tror var meningen med komiteens uttalelse.

Det var nå forunderlig om en komite, som skulle vurdere en årsmelding, ikke skulle få lov til å komme med kritiske anførsler. Hvis man skulle gå i detalj på alle de positive ting, så måtte man skrive et dokument på nokså mange sider. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Olav Bønes, og til slutt på talerlisten står Harald Græsli.

OLAV BØNES:

Dirigent, det er jo for sent å sette frem forslag. Jeg har likevel lyst til at det skal være nevnt.

Forslaget til vedtak er jo greit. Likevel synes jeg at når man sier: "Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets årsmelding for 1984", kunne jeg godt tenke meg at man hadde føyd til: "og retter en varm takk til sekretariatet for oppofrende innsats".

Jeg slutter meg også til dem som har pekt på at man ikke skal binde seg så det blir tannløst det man sier utad. Men samtidig tror jeg man skal være oppmerksom på det som komiteen virkelig sier her. Komiteen sier nemlig "man mener at man bør være litt tilbakeholden når et kirkelig utvalg/råd ønsker å medvirke til, eller uttaler seg om kontroversielle samfunnspolitiske spørsmål der meningene kan være nokså delte hos kirkens folk". Det er altså der man skal være spesielt tilbakeholdne, og jeg vil gi min tilslutning til at der man vet at det er delte oppfatninger hos kirkens folk, der bør man - som Bremer nevnte - tenke seg godt om før man sier noe. Det samme gjelder - står det her - "vanskelige teologiske/etiske spørsmål". Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Harald Græsli.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, spørsmålet om årsmelding for kalenderår eller for året siden siste Kirkemøte var oppe til samtale i komiteen, men så vidt vi forstod det også fra folk som satt i Kirkerådet, så var det mest naturlig og riktig å følge kalenderåret, bl.a. naturligvis også fordi det har med årsregnskap å gjøre, og det må jo følge kalenderåret. Derfor ble vi stående ved denne dobbeltformuleringen og får da altså i hvert fall en kort rapport som går så langt frem i tid som det er mulig henimot det Kirkemøtet som skal behandle saken.

Ellers har jeg lyst til å peke på en uttalelse i denne rapporten som ligger ved fra Kirkerådet angående konflikten mellom servicevirksomheten og forberedelser og oppfølgingsarbeid i forbindelse med Kirkemøtet. Kon-

flikten er, står det, "i foruroligende grad blitt løst ved å svekke tjenesteytende aktiviteter". Det synes å være et sterkt uttrykk, men vi forstår at det bak ligger en sterk frustrasjon i sekretariatet fordi arbeidsoppgavene blir for mange. Det er naturligvis et ressursproblem, og det skyldes også i noen mon omstillingsproblemer til den nye situasjonen. Men så vidt vi forstår, kan det være muligheter for at begge disse ting kan løses innen forholdsvis kort tid, eller i hvert fall bedres. Jeg tenker på kirkeministerens uttalelse, og jeg tenker på direktørens uttalelse med hensyn til rasjonaliseringsopplegg.

Men jeg tror at vi som Kirkemøte må være veldig forsiktig med å belaste Kirkerådet med flere oppgaver enn nødvendig.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er replikk fra Grønningsæter.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, på bakgrunn av første del av Bønes' innlegg må jeg få lov å lese de fire første linjene i premissene. Det gjelder også til en del andre kommentarer: "Komiteen vil gi sin anerkjennelse til Kirkerådet og dets stab for godt og verdifullt arbeid som er utført i inneværende år. Både arbeidet og årsmeldingen bærer preg av stor innsats i en vanskelig arbeidssituasjon." Det er den innledende uttalelsen.

DIRIGENTEN:

Takk. Saksordføreren har ordet.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, eg skal kort kommentera nokre av dei ting som er tatt fram.

Til Bakkevig om at han saknar at vi ikkje har tatt opp og peika på arbeidsoppgavene. Det er eg enig med han i. Det burde vi ha gjort, men rakk det ikkje. Det viser seg at vi kjem ein del inn på dette i sak 18, som vi nå går ut frå at kjem etterpå.

Til spørsmålet som var reist med forslag om å ta inn desse tre punktene om årsmelding/rapport og rekneskap i vedtaksform. Nå har eg ikkje drøfta det med komiteen, men iallfall formannen og eg meiner at etter vår vurdering er dette dekka i vedtekter. Så det er tatt med inn

i vedtektene, og det skal ikkje vera nødvendig å ha dette med i vedtaksform her, så langt eg kan sjå det.

Til dette med årsmelding og tidsaspektet som Kartveit reiste. Det drøfta vi, som det og er sagt tidligare, men finn ikkje anna å gjera enn å følgja kalenderåret av fleire grunnar.

Og når det så gjeld dette punktet om utsendelse av materiell til menighetsrådene, som det blei ein del latter i salen av når eg presenterte det i går kveld, så kan eg vera enig i at formuleringen var nå ikkje så heldig valgt. Det vi i grunnen ville ha sagt, var at dette er nokså passeleg, og at det er noko ulike forhold i landet vårt når det gjelder dette med å ta imot slike sendingar og. Somme kan det vera eit ork for og andre, dei er veldig glade for desse sendingane når dei kjem, så det er litt forskjellig. Men det vi i grunnen ville prøve å seie her, er at vi trodde dette kunne vera eit høveleg tall. Vi har snakke med nokre i komiteen , og vi er enige om at vi kan godt endra den setningen. Vi stryk den som står midt på: "Komiteen mener det bør heller ikke gå ut flere sendinger." Og så seier vi i staden slik: "Komiteen mener at dette normalt er et passende antall sendinger." Eg skal gjenta: "Komiteen mener at dette normalt er et passende antall sendinger."

Eg skal ikkje polemisera her, sjølv om det kunne vera fristande, til det som har vore sagt av hovedting, ja, som har vore gjort til hovedting og som kanskje er meir biting i dette som er lagt fram.

Når desse to tinga er teke fram her, dette heftet og den kvinneuttalelsen, så er det meint som eksempler på at her kanskje, som det vel var sagt av Bremer, begynner den raude lampen å lyse.

Så langt som saksordførar; eg går ut frå at eg og får eit par sluttord her, som eg står for sjølv og ikkje hefter ...

DIRIGENTEN:

Det er som saksordfører du har fått ordet, og du har ikke bedt om ordet på annen måte.

EINAR GRØNSTAD:

Eg gjekk ut frå at eg fekk det i samband med dette.

DIRIGENTEN:

Nei, som saksordfører har du fått ordet. Du har ikke bedt om ordet på annen måte, og jeg beklager.

EINAR GRØNSTAD:

Eg får ikkje høve til å koma med det då.

DIRIGENTEN:

Nei, ikke nå.

EINAR GRØNSTAD:

Ja, er det fortsatt råd å melda seg på talerlista, så gjer eg det.

DIRIGENTEN:

Talerlisten neste år har ikke jeg råderett over.

Det foreligger følgende forslag til vedtak fra komiteen: "Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets årsmelding og regnskap for 1984."

Det er fremmet forslag om et pkt. 2 i vedtaket fra Per Kjos, og det lyder slik: "Kirkemøtet bør i fremtiden få seg forelagt: a) Årsmelding for siste kalenderår; b) En kort rapport om arbeidet for inneværende år; c) Avsluttet revidert regnskap for siste kalenderår."

Dirigenten er noe i tvil om det er mulig å ta dette opp til votering og gjøre vedtak om det her.

I "Regler for Kirkerådets virksomhet" står det: "Kirkerådet fremlegger ved begynnelsen av hvert Kirkemøte en melding om virksomheten siden forrige møte, og gir perspektiver på virksomheten fremover." Det er reglene. Reglene er ikke endret. De kan endres, men de kan ikke endres under en annen sak nå. Det er gitt signaler i premissene om at det ville være ønskelig om at dette som forslagsstilleren her fremmer, kunne gjøres, men det spørs om vi kan ta det opp som tilleggspunkt på denne måten. Her trengs det nå noe hjelp.

Dirigenten foreslår at dette forslaget oversendes Kirkerådet uten realitetsbehandling. Er det bemerkninger til det? Det er det ikke.

Da går vi til votering over det eneste forslag til vedtak som foreligger: "Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets

årsmelding og regnskap for 1984." De som stemmer for dette, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig vedtatt.

Så er vi klar til sak 18.

SAK KM 18/85:
RAMMEPROGRAM FOR KIRKERÅDET 1986

Nå gjelder det Dokument 18.4. Det er blitt flere dokumenter i den saken etter hvert.

Den er kommet tilbake fra komiteen; revidert innstilling foreligger. Møtet har dessuten fått på bordet en oversikt over konkrete arbeidsoppgaver for Kirkerådet fra Kirkemøtet 1985, en opplisting av de vedtak som er gjort og som går direkte på Kirkerådet.

Saksordfører Ruth Fluge har ordet, vær så god.

RUTH FLUGE:

Dirigent, aller først vil jeg minne om det vedtaket som denne forsamlingen gjorde i sak 4, pkt. 7, under "Kallsmedvit i ei ny tid". Der ber Kirkemøtet Kirkerådet om å nedsette en arbeidsgruppe som skal foreta en videre utredning. Dette vedtaket ble gjort under forutsetning av at det skulle taes med i sak 18. Vi i komiteen ser det vanskelig slik å kunne prioritere. Men når det gjelder akkurat dette vedtaket, vil jeg kunne antyde at vi kanskje kan ha det som et tilleggspunkt eller et tillegg til pkt. 3 i forslaget til vedtak.

Så til sak 18, som komiteen nå legger frem med et omarbeidet forslag til vedtak. Det innebærer at vi også har måttet omarbeide et punkt i premissene. Premissene ble lest i sin helhet den første gangen saken ble lagt frem, og jeg vil nå lese det punktet i premissene som har blitt forandret, slik at det er i samsvar med det nye vedtaket.

Det omarbeidede punktet er på side 2, og det er avsnitt tre: "Etter komiteens mening bør derfor Kirkerådet hvert år fremlegge for Kirkemøtet et rullerende rammeprogram for de kommende 4 år. Det tar sikte på å innfri behovet for fasthet og kontinuitet i arbeidet. Særlig er dette viktig for prosjekter som kan strekke seg over flere år. Men samtidig skal programmet angi en prioritering av arbeidsoppgavene for 4 år fremover. Programmet må være så rommelig og fleksibelt at det ikke vanskeliggjør muligheten til å ta opp presserende oppgaver som måtte melde seg underveis."

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet tar det fremlagte notat om Kirkerådets arbeidsprogram for 1986 til etterretning.

2. Kirkerådet fremlegger på hvert Kirkemøte et fleksibelt, rullerende rammeprogram for de kommende 4 år. Rammeprogrammet skal også inneholde et forslag til prioritert arbeidsprogram for kommende år.

3. På sitt første ordinære møte etter Kirkemøtet bearbeider Kirkerådet sitt arbeidsprogram for kommende år innenfor rammeprogrammet og etter de prioriteringer som Kirkemøtet har gitt.

Så kan jeg tenke meg at vi tilføyer (jfr. sak 4, pkt. 7), da har vi ivaretatt den.

Takk.

DIRIGENTEN:

Sak 4/85, pkt. 7, det er greit. Takk.

Nå er saken fremlagt, og det er anledning til å tegne seg. Anders Jørgen Bjørndalen, vær så god; og så Inger Helene Muri.

ANDERS JØRGEN BJØRNDALEN:

Dirigent, det er første og høyden nest siste gang jeg har den glede å være med i denne forsamling på min tjenestes premisser. Jeg spør nå kanskje litt dumt og uten erfaring. Men i sak 4/85 vedtok Kirkemøtet - foruten dette pkt. 7 som nå til vår store glede er føyet til det forslag til vedtak i sak 18 som er referert - også en utfordring til alle kristne; en anmodning til prester og kateketer, en anmodning til de kirkelige yrkesorganisasjoner og en anmodning til de kirkelige utdanningsinstitusjoner. Mitt, muligens enfoldige, spørsmål er: Hvem effektuerer disse rop til den kirkelige almenhet og til forskjellige institusjoner? Hvem målbærer dem? Hvem sørger for at det kommer ut? I den forbindelse vil jeg også minne om premissene for disse vedtak, som jeg synes inneholder mye godt. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Inger Helene Muri; deretter Einar Grønstad.

INGER HELENE MURI:

Dirigent, jeg er svært opptatt av hvordan alle disse vedtak og alt det vi har snakket om på dette Kirkemøtet skal nå ut på lokalplanet, ut i våre menigheter. Når Bjørndalen nå spør: Hvordan skal det komme ut og hvem skal gjøre hva? Så hadde jeg et ønske om at vedtakene fra dette Kirkemøtet må bli sendt til våre menighetsråd. Det er en rekke saker her og alle disse vedtakene som går ut på at alle kristne, prester og kateketer skal gjøre det og det og det.

Den kanskje enkleste og beste måten er at menighetsrådene får vedtakene. Det er ikke nok at f.eks. bispedømmerådssekretærene eller hva det kan være, sender ut et kort konsentrat av hva som har foregått på møtet med ønske om at det skal stå i menighetsbladene. Hvis det kommer til menighetsrådene direkte, så kan menighetsrådene ta opp sak for sak. Det er en rekke saker her som angår menighetsrådene helt direkte, både om kallsbevisstheten, menneskesyn og menneskeverd, personalarbeid i Den norske kirke, sekretariatsfunksjon for menighetsrådet, kirken og den kommunale planlegging, gudstjenesteliv, søndagens bruk. Vi kan nesten si at så å si alle saker burde komme frem til menighetsrådene.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Einar Grønstad, og så Berit Tversland.

EINAR GRØNSTAD:

Dirigent, sidan dette er siste gangen eg og står på denne talarstol i eit Kyrkjemøte, så vil eg vera litt høgtideleg. Det er to ting eg vil peika på som har relasjon til denne og foregåande sak.

Det eine er dette: Eg trur det er uhyre viktig for oss at vi prøver å gjera det vi kan for å byggja opp tilliten til rådsstrukturen, og i dette høve er det Kyrkjemøtet, ute blant store deler av vårt aktive kristenfolk i heile landet. Vi må kunna peika på lite grann farlege eller uheldige tendensar som er ute og går, ellers kan dei få rett som seier at - og no siterar eg frå ein kjent uttalelse - "Kyrkjemøtet i staden for å attreisa respekten for Guds ord i folket vårt, vil vera ein reidskap for åndeleg oppløysing og med det avkristning".

Eg ønskjer ikkje at den spådomen skal gå i oppfølging, og eg trur heller ingen i dette møtet gjer det. Ein av dei tinga som kjem inn her då og som eg er litt redd, er det aukande samfunnspolitiske engasjement både i Kyrkje-

råd og Kyrkjemøte. Dette må ikkje få ta overhand, for faren er at kyrkja då i framtida meir eller mindre kan bli omgjort til eit politisk forum.

Det er altså viktig at vi i vårt arbeid, både på Kyrkjemøtet og i rådsstrukturen, byggjer opp tilliten mellom kristenfolket, slik at ein kan sjå at den kritikken som blir reist frå visse hald, er grunnlaus. Då skal vi vera litt varsamme med å sleppa politiske saker inn i Kyrkjemøtet. Vår oppgave er å byggja Guds rike til fornyelse, nytt liv og tjeneste; å ropa ut Jesus som Frelsar og Herre. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. En saksopplysning: "Kirke-Aktuelt" lager et dokumentarnummer om saker fra Kirkemøtet umiddelbart etter møtet, og dessuten går det ut menighetsbladsendinger.

Det er Berit Tversland; deretter Harald Græsli.

Tiden nærmer seg avslutning, og dirigenten foreslår strek satt under Tversland's innlegg. Vær så god.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, jeg er veldig glad for den liste som foreligger på det hvite ark på vårt bord. Jeg mener det må være en forutsetning for et videre arbeid. Den listen viser og at på Kirkemøtet er der ikke foretatt noen prioritering av sakene. Dermed kan vi ikke si under pkt. 3 "innenfor rammeprogrammet og etter de prioriteringer som Kirkemøtet har gitt".

Mitt forslag til vedtak går da ut på at i tredje punkt avsluttes setningen etter "for kommende år". Altså: Første setning lyder da: "På sitt første ordinære møte etter Kirkemøtet bearbeider Kirkerådet sitt arbeidsprogram for kommende år." Og så ny setning: "I dette programarbeidet foretar Kirkerådet en vurdering og nærmere prioritering av de konkrete arbeidsoppgaver som Kirkemøtet 1985 har bedt Kirkerådet om å løse." Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Følgende står på talerlisten: Græsli, Bønes, Øy, Dahlen, Grønningsæter og Hareide. Græsli har ordet; deretter Bønes. Strek er satt.

HARALD GRÆSLI:

Dirigent, vi er alle klar over at det må en sterk prio-

ritering til av både Kirkemøtet og Kirkerådet. Jeg forstår at Kirkerådet, spesielt sekretariatet, føler problemet i konflikten, som jeg nevnte i foregående sak, mellom den servicemessige virksomhet overfor bispedømmeråd og menighetsråd, og oppfølging av Kirkemøtesakene.

Jeg hadde lyst til å bringe inn et moment der. Vi er klar over at det i noen monn må gå ut over servicefunksjonen når så vidt mange saker skal taes opp i forbindelse med Kirkemøtet. Men jeg hadde lyst til å be om at den delen av servicefunksjonen som går på det direkte hjelpearbeidet til bispedømmeråd - og kanskje prostiråd - når det gjelder besøk, kursing og inspirasjon ikke må reduseres vesentlig.

Da må det heller etter min oppfatning gå på utredningsarbeid og utarbeiding av hjelpemidler. Jeg føler på en måte at Kirkerådet med sitt sekretariat har stekt og brast og bakt nokså mye, og vi har mange margfulle retter å ta til oss. Det gav siste sak et tydelig eksempel på i saksdokumentene. Men nå trenger vi liksom hjelp til på en måte å ete og fordøye.

Dette var mitt anliggende. La ikke nedtoning av servicefunksjonen primært gå ut over besøkstjenesten ute i bispedømmene og hjelp til bispedømmene og menighetene.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Olav Bønes, og så Øyvind Øy.

OLAV BØNES:

Dirigent, det er vel ganske klart at slik som situasjonen er i år og slik som den var i fjor og kanskje blir neste år og, så må man rett og slett overlate prioriteringsspørsmålet til Kirkerådet. Og Kirkerådets sekretariat kommer selvfølgelig også sterkt inn i bildet når det gjelder de oppgaver som skal utføres.

Men når vi så den veldige listen av ting som skal gjøres og det som er gjort til nå, så sier det seg sjøl at det blir vel bare en liten del av dette som er gjort til neste Kirkemøte. Da er det jo spørsmål om man ikke kan se det slik at dette kun er det andre Kirkemøtet. Man er vel også i denne sammenheng underveis, slik at det kanskje er mulig at Kirkemøtet kommer sterkere inn i bildet senere når det gjelder prioriteringen; at Kirkemøtet rett og slett kan ha forslag til prioritering ut fra et langtidsbudsjett som da kan legges på bordet til avgjørelse på Kirkemøtet.

Så hadde jeg bare lyst til å komme inn på noe av det som Grønstad nevnte. I mitt forrige innlegg pekte jeg på at man skulle være forbeholden med ting som der ikke var full tverrkirkelig oppslutning om. Jeg synes også det er viktig at vi fra vår kirkes høyeste organ kan regne med at man går ut sterkt og godt når der er ting som man vet der er tverrkirkelig oppslutning om. Tingene skjer så fort i våre dager, og det kan stadig dukke opp ting som det er nødvendig å uttale seg om. Biskopene uttaler seg, men kanskje kan det også være nødvendig at vårt høyeste organ innen den kirkelige rådsstruktur uttaler seg. Takk.

DIRIGENTEN:

Det er replikk fra Berit Tversland. Så er det Øyvind Øy på talerlisten.

BERIT TVERSLAND:

Dirigent, komiteen viser til det punkt i mitt forslag der jeg binder det til 1985. Jeg vil uttrykke en usikkerhet overfor det punktet, fordi hvis dette skulle være det generelle vedtak som skal følge sakene fremover, så burde vi stryke 1985 i mitt forslag.

DIRIGENTEN:

Da kommer det i så fall til å lyde: "I dette programarbeidet foretar Kirkerådet en vurdering og nærmere prioritering av de konkrete arbeidsoppgaver som Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å løse."

BERIT TVERSLAND:

Ja, det høres generelt ut; det burde kanskje være fra forrige år, eller noe slikt. Kan det bare stå slik?

DIRIGENTEN:

Det er Øyvind Øy; deretter Trond Dahlen.

ØYVIND ØY:

Dirigent, eg vil berre nemne at dette tredje punktet som komiteen har lagt fram her, er eit forsøk på å ta opp ein del av dei spørsmål som vi har kjent under heile møtet og som fleire har lagt fram; den spenning der er mellom dei vedtak som vi gjer og det arbeidsprogram som er i gang og som Kyrkjerådet får seg førelagt.

Vi gjer vedtak på dette møtet, og samtidig gir vi også

uttrykk for visse prioriteringar gjennom eit rammeprogram for året som kjem. Det må vera Kyrkjerådet som må få fullmakt til å samarbeide desse, når det gjeld å ta hensyn til praktiske forhold, personalmessige ressursar og økonomiske ressursar. Det som er litt viktig for oss, er at vi når Kyrkjemøtet samlast neste gong, har eit visst grunnlag å vurdera årsmeldinga på i forhold til det rammeprogram for 4 år og i forhold til det årlige prioriterte arbeidsprogram som forrige Kyrkjemøte har vedteke. Vi vil då ha høve til å sjå tilbake på dei konklusjonar som Kyrkjerådet dreg av våre vedtak her på møtet. Eg trur dette skulle vera dekkande for ein forsvarlig behandling av desse spørsmåla. Er tida ute?

DIRIGENTEN:

Det er Trond Dahlen; deretter Fredrik Grønningsæter.

TROND DAHLEN:

Dirigent, jeg følger bare i forlengelsen av Berit Tverland's forslag og vil oppfordre de enkelte bispedømmerådssekretærer til å sette denne saken opp på første møte etter Kirkemøtet, slik at bispedømmerådet kan lage en prioriteringsliste og sende med sin representant til Kirkerådet og slik at hvert enkelt bispedømmerådsmedlem følger at man blir bragt med til Kirkerådet, og på den måten får gjort sitt syn gjeldende i den prioritering som vil foregå i Kirkerådet. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Grønningsæter. Siste taler er Bjørn Hareide.

FREDRIK GRØNNINGSÆTER:

Dirigent, det som får meg til å ta ordet, er Berit Tversland's innlegg. Jeg har foreløpig ikke vært i stand til å oppfange at det er så vesentlig forskjellig fra komiteens. Men hva gjelder komiteens fremlegg, vil jeg bare sterkt understreke at dette jo er fremsiktig tenkt og at vi nå befinner oss i en overgangsfase - en overgangssituasjon - som gjør at vi har en del problemer akkurat på dette punktet. Det er for å finne en farbar vei å gå fremover at vi har antydet denne måten å gjøre det på, og som komiteformann Øy sa - eller var det Græsli eller en annen - "vi skal ha noe å måle årsmeldingen på".

Jeg vil synes at med tanke på det fremsiktige må det her kunne sies slik som komiteen har foreslått det og at det

stadig skal være en bakgrunn for den vurdering som skal gjøres. Det er jo interessant å få denne listen nå helt til slutt, og den er også et memento til vårt eget arbeid i Kirkemøtet. Men der får vi vinne erfaring og prøve å finne modeller å gå videre på som tjener denne prioriteringen i forholdet mellom Rådets egen og Kirkemøtets. Takk.

DIRIGENTEN:

Takk. Det er Hareide; deretter får saksordføreren ordet.

BJØRN HAREIDE:

Dirigent, til forslaget til vedtak, pkt. 3, har jeg den korte bemerkning for så vidt angår hva Kirkerådet skal gjøre etter Kirkenmøtet, nemlig å sette opp et program etter de prioriteringer som Kirkemøtet har angitt. Det vil vel for Kirkerådet oppleves slik at det ikke alltid vil bli gitt så entydige prioriteringer fra Kirkemøtets side. Det tror jeg nok i praksis vi må komme til å oppleve. Det blir signaler. Vi har en liste nå som internt sett ikke er prioritert punktene imellom. Men det er livet, slik må det være. Vi forsøker i alle fall lojalt å følge opp den stemning vi opplever på Kirkemøtet.

Men se på pkt. 3. Er i det hele tatt ikke pkt. 3 aldeles unødvendig, fordi det er en forpliktelse vi grunnleggende har overfor Kirkemøtet, nemlig å følge prioriteringene? La oss på Kirkemøtet ikke si mer og ikke skrive mer enn det som er nødvendig, men få bort unødvendige ord. Det har ingen realitet annet enn det som fremgår av hele vår kirkestruktur og som er nedfelt i loven og reglene for virksomheten. Jeg foreslår ingenting, jeg bare anmoder om at man stemmer nei på pkt. 3 for klarhets skyld.

DIRIGENTEN:

Takk. Ruth Fluge har ordet. Det har foregått konferanser rundt omkring. De foregår enda. Da putter dirigenten en annen opplysning innimellom ...

RUTH FLUGE:

Dirigent, det er på tampen på alle måter, og det er ikke så enkelt å klare å tenke rett med alle tallene her. Men en del av komiteen, i alle fall, er nå kommet frem til at vi vil fastholde vårt forslag, men med tilføyelsen "(jfr. sak 4/85, pkt. 7)".

DIRIGENTEN:

Takk. Da taes saken opp til votering.

Det foreligger ett forslag til pkt. 1 og ett forslag til pkt. 2. Det har vi foran oss. Dirigenten foreslår at vi voterer over de to samlet. Det foreligger to forslag til pkt. 3. Vi tar det i neste omgang.

Først pkt. 1 og 2, som de står på det grønne arket. De som stemmer for dette, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Det stemmes. Det er enstemmig.

Til pkt. 3 foreligger komiteens forslag slik det står på det grønne arket med tilføyelsen "(Jfr. sak 4/85, pkt. 7)". Berit Tversland's forslag er slik: Vi følger komiteens forslag til å begynne med: "På sitt første ordinære møte etter Kirkemøtet bearbeider Kirkerådet sitt arbeidsprogram for kommende år. I dette programarbeidet foretar Kirkerådet en vurdering og nærmere prioritering av de konkrete arbeidsoppgaver som Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å løse. (Jfr. sak 4/85, pkt. 7)."

Det er to forslag. Dirigenten foreslår at vi først tar komiteens forslag og deretter Berit Tversland's forslag opp til votering.

Det går an å stemme mot begge forslag. Da faller pkt. 3. Vi setter dem ikke opp mot hverandre, men etter hverandre. De som stemmer for komiteens forslag til pkt. 3, forholder seg i ro; de som stemmer mot, avgir stemmetegn. Komiteens forslag er vedtatt mot 32 stemmer.

KIRKEMØTET's AVSLUTNING

Og da kjære meddelegater og venner, det andre lovbestemte Kirkemøtet har fullført sin saksbehandling. Møtet har arbeidet seg gjennom og gjort sine vedtak i 28 saker. Dirigentskapet vil gjerne takke hver enkelte delegat for våkenhet, ansvarsbevissthet, møtedisiplin og meget godt samarbeid.

LUDVIG JOHAN BAKKEVIG:

Dirigent, får jeg lov til å bryte inn her, for å bringe møtets takk til dirigentskapet for en utmerket ledelse slik at vi til slutt kom gjennom denne lange sakslisten og fikk debattert hver eneste sak. En hjertelig takk til dirigentskapet.

DIRIGENTEN:

Hjertelig takk. Dirigentskapet vil nå på møtets vegne gjerne takke Kirkerådet for dets omfattende og tidkrevende og gode arbeid med saksforberedelsene til dette møtet. Hjertelig takk. Og sekretariatet: Varm takk til hver enkelt av dere for helhjertet innsats både før og under Kirkemøtet - bokstavelig talt dag og natt - og med godt humør attpå til. Takk skal dere ha.

Tunsberg bispedømmeråd, dere har tatt imot oss med smittende gjestfrihet og glede. Takk for alle gode opplevelser som dere har gitt oss. Jeg forstår at Bjørgvin gleder seg til å ta imot, men de har ikke fått ordet for å si det.

Dirigentskapet vil også takke representantene for fakultetene og medarbeidere i departementet for konstruktiv medvirkning under dette møtet.

Takk for pressens positive interesse og arbeid. Vi er glade dere er her.

Det er mitt inntrykk at ikke bare dirigentskapet, men alle ønsker å si hverandre en glad takk for fellesskapet vi har fått oppleve, fellesskapet i tro, felleskapet i strevsomt og målrettet arbeid. Det har vært berikende å få lov til å møte hverandre og merke enheten i Kristus, og derfor tryggheten midt i mangfoldigheten.

Kirkemøtet overlater nå til Kirkerådet å lede det videre arbeid med å iverksette Kirkemøtets beslutninger og å forberede neste Kirkemøte.

Kirkemøtets delegater - vi alle - fortsetter vårt arbeid i alle landets bispedømmer og ikke minst i lokalmenighetene.

I Jesu navn overgir vi hverandre til Gud og hans nådeord. Vi samler oss i bønn ved å synge "Herre signe du og råde".

Møtet er hevet.

*